รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่อง

“นโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรไทย : ปริทัศน์สถานภาพความรู้”

เอกสารประกอบเล่มที่ 1

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร

ในช่วงสมัยสุโขทัย-แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-4

(พ.ศ. 1762 - พ.ศ.2524)

โดย

โสภณ ชมชาญ และคณะ

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

มกราคม 2562

สัญญาเลขที่ RDG6120010

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่อง

“นโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรไทย : ปริทัศน์สถานภาพความรู้”

เอกสารประกอบเล่มที่ 1

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร

ในช่วงสมัยสุโขทัย-แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-4

(พ.ศ. 1762 - พ.ศ.2524)

โดย

โสภณ ชมชาญ

ปานพิมพ์ นพรัตน์ศุภสิน

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

มกราคม 2562

คำนำ

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง “นโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรไทย : ปริทัศน์สถานภาพความรู้” มีจำนวน 6 เล่ม ดังนี้

1. เอกสารหลัก
2. เอกสารประกอบเล่มที่ 1 : นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตรในช่วงสมัยกรุงสุโขทัยถึงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 1762- พ.ศ. 2524)
3. เอกสารประกอบเล่มที่ 2 : นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5-7 (พ.ศ. 2525 ถึง พ.ศ. 2539)
4. เอกสารประกอบเล่มที่ 3 : นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-9 (พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2549)
5. เอกสารประกอบเล่มที่ 4 : นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2554)
6. เอกสารประกอบเล่มที่ 5 : นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11-12 (พ.ศ. 2555 ถึง พ.ศ. 2561)

เอกสารประกอบเล่มที่ 1 ของโครงการวิจัยเรื่อง “นโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรไทย : ปริทัศน์สถานภาพความรู้” ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 9 บท คือ

บทที่ 1 บทนำ เป็นการกล่าวถึงเหตุผลที่ต้องมีการวิจัย วัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และคำจำกัดความ

บทที่ 2 ประสบการณ์นานาชาติว่าด้วยความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตร

บทที่ 3 วิวัฒนาการการเกษตรกับการปกครองของราชอาณาจักรไทย

บทที่ 4 เป็นการทบทวนนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 1762-2475)

บทที่ 5 เป็นการทบทวนนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ (พ.ศ. 2475-2504)

บทที่ 6 เป็นการทบทวนนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)

บทที่ 7 เป็นการทบทวนนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)

บทที่ 8 เป็นการทบทวนนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)

บทที่ 9 เป็นการทบทวนนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)

คณะผู้วิจัย

สารบาญ

หน้า

คำนำ ก

Acronyms : คำย่อ ฉ

บทที่ 1 บทนำ 1-1

1.1 ที่มาและความสำคัญ/หลักการและเหตุผล 1-1

1.2 วัตถุประสงค์ 1-2

1.3 ระเบียบวิธีวิจัย 1-2

1.4 คำจำกัดความ 1-6

เอกสารอ้างอิง 1-8

บทที่ 2 ประสบการณ์นานาชาติว่าด้วยความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตร 2-1

2.1 ความเชื่อมโยงของป่าไม้กับการเกษตร 2-1

2.2 ความเชื่อมโยงของป่าไม้กับที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตร 2-6

2.3 ความเชื่อมโยงของน้ำกับการเกษตร 2-7

เอกสารอ้างอิง 2-13

บทที่ 3 วิวัฒนาการการเกษตรกับการปกครองของราชอาณาจักรไทย 3-1

3.1 การตั้งถิ่นฐานและการก่อตั้งชุมชนการเกษตรกรรมในประเทศไทย 3-1

3.2 การพัฒนาการเกษตรภายหลังการกำเนิดรัฐไทย 3-4

3.3 ช่วงเวลาการปกครองของราชอาณาจักรไทยกับวิวัฒนาการของ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 3-8

เอกสารอ้างอิง 3-13

**บทที่ 4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำและนโยบายการเกษตร
ในช่วงก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 1762-2475)** 4-1

4.1. นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในสมัยสุโขทัย
(พ.ศ. 1762-1981) 4-1

4.2 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในสมัยกรุงศรีอยุธยา
(พ.ศ. 1893-2310) 4-9

สารบาญ (ต่อ)

หน้า

4.3 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในสมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2310-2325) 4-16

4.4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325-2475) 4-18

เอกสารอ้างอิง 4-51

บทที่ 5 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-พ.ศ. 2504) 5-1

เอกสารอ้างอิง 5-72

บทที่ 6 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-พ.ศ. 2509) 6-1

เอกสารอ้างอิง 6-63

บทที่ 7 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510- พ.ศ. 2514) 7-1

เอกสารอ้างอิง 7-75

บทที่ 8 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515- พ.ศ. 2519 8-1

เอกสารอ้างอิง 8-122

บทที่ 9 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520- พ.ศ. 2524) 9-1

เอกสารอ้างอิง 9-89

สารบาญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2-1 การเก็บกักน้ำของป่าชนิดต่างๆ 2-2
ตารางที่ 2-2 มูลค่าความเสียหายจากการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ
ของระบบนิเวศป่าต้นน้ำชนิดต่างๆ 2-2
ตารางที่ 2-3 ปริมาณน้ำในโลก 2-8
ตารางที่ 2-4 ความเค็มในช่วงต่างๆ กับการทดลองปลูกพืช 2-12
ตารางที่ 3-1 ระยะเวลาในการครองราชย์ของรัชกาลต่างๆ 3-5
ตารางที่ 3-2 รัฐบาลและระยะเวลาการบริหารประเทศ 3-6
ตารางที่ 3-3 ช่วงเวลาการปกครองของราชอาณาจักรไทยกับวิวัฒนาการ
ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 3-8
ตารางที่ 4-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร
ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
สมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. 1762-1981) 4-3
ตารางที่ 4-2 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร
ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
สมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310) 4-10
ตารางที่ 4-3 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร
ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
สมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2310-2325) 4-17
ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร
ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325-2475) 4-20
ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร
ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (พ.ศ. 2475-พ.ศ. 2504) 5-3
ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร
ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-พ.ศ.2509) 6-4
ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายเกษตร
ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2509-พ.ศ.2514) 7-7
ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร
ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519) 8-11
ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร
ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) 9-7

สารบาญรูป

หน้า

รูปที่ 1-1 ขั้นตอนการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ 1-3
รูปที่ 1-2 ขั้นตอนของวิธีการศึกษา 1-5
รูปที่ 2-1 สาเหตุของการแปรสภาพเป็นทะเลทราย 2-3
รูปที่ 2-2 แนวคิดความเชื่อมโยงระหว่างป่าไม้กับที่ดินที่ทำการเกษตรอยู่ในปัจจุบัน 2-5

Acronyms : คำย่อ

ESCAP	: Economic and Social Commission for Asia and Pacific (คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิค
FAO	: Food and Agriculture Organization (องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ)
ICBA	: International Center for Biosaline Agriculture. (ศูนย์วิจัยพืชทนเค็มนานาชาติ)
IPCC	: Intergovernmental Panel on Climate Change (คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ)
IRRI	: International Rice Research Institute (สถาบันวิจัยข้าวนานาชาติ)
IFAD	: International Fund for Agriculture Development. (กองทุนระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม)
NAPCOD	: Namibian Programme to combat Desertification. (โครงการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายแห่งนามิเบีย)
SCS	: Soil Conservation Service (สำนักงานอนุรักษ์ดินแห่งสหรัฐอเมริกา)
UNCCD	: United Nations Convention on Desertification (อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย)
UNDP	: United Nations Development Project (โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ)
UNEP	: United Nations Environment Programme (โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาติ)
UNESCO	: United Nations Education Scientific and Cultural Organization (องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ)
UNFCCC	: United Nations Framework on Climate Change (อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ)
USDA	: United States Department of Agriculture (กระทรวงเกษตรแห่งสหรัฐอเมริกา)
WB	: World Bank (ธนาคารโลก)
WMO	: World Meteorology Organization (องค์การอุตุนิยมวิทยาโลก)
WCED	: World Commission on Environment and Development (คณะกรรมาธิการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา)

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ/หลักการและเหตุผล

การพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยในช่วงหกทศวรรษที่ผ่านมา ได้นำทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์มาใช้จำนวนมากโดยมิได้มีการบำรุงรักษาอย่างเพียงพอ ถึงปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตร ทั้งทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรที่ดิน และทรัพยากรน้ำ มีสภาพเสื่อมโทรมหรือขาดแคลน โดยพื้นที่ป่าไม้ที่มีอยู่ในปัจจุบันจำนวน 102.28 ล้านไร่ (กรมป่าไม้, 2558 : 10) ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้จำนวน 128 ล้านไร่ ทรัพยากรที่ดินมีปัญหาการชะล้างพังทลายของดินจำนวนมากถึง 108 ล้านไร่ (กรมพัฒนาที่ดิน, 2543: 37) ทรัพยากรน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรถึงร้อยละ 80 ของน้ำที่เก็บกักไว้ในแต่ละปีก็เริ่มขาดแคลน (คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, 2558: 2-18) ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ทำให้การผลิตทางการเกษตรลดลงส่งผลต่อรายได้และการดำรงชีวิตของเกษตรกรและคาดว่าจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ในขณะที่ยังคงมีประชากรไทยที่ต้องพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรในที่ดินเพื่อการเกษตรประมาณครึ่งหนึ่งของเนื้อที่ประเทศอยู่อีกจำนวนมากถึง 5.9 ล้านครัวเรือน จำนวน 25 ล้านคน และคงมีแรงงานภาคเกษตรอีกจำนวน 18 ล้านคน

จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสนใจต่อการดำรงชีวิตของประชากรในภาคการเกษตรกลุ่มนี้

ด้วยหลักการแล้วทั้งทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรที่ดิน และทรัพยากรน้ำ มีส่วนที่เชื่อมโยงกับภาคการเกษตรเป็นอย่างยิ่ง เพราะพื้นที่ป่าไม้นอกจากทำหน้าที่อนุรักษ์ดินและน้ำแล้วยังเป็นแหล่งธาตุอาหารพืชที่ผุพังสลายตัวจากมวลชีวภาพป่าไม้และเป็นแหล่งอำนวยน้ำต่อพื้นที่เบื้องล่าง ทรัพยากรดินนอกจากเป็นที่ยึดเหนี่ยวของรากพืช แหล่งธาตุอาหารที่สลายตัวจากวัตถุต้นกำเนิดแล้ว ยังเป็นแหล่งเก็บกักน้ำในดินสำหรับพืช ส่วนทรัพยากรน้ำนั้นมีความจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของพืช ปัจจัยการผลิตที่สำคัญอย่างยิ่งในภาคการเกษตรจึงมาจากทรัพยากรธรรมชาติทั้งสามประเภทดังกล่าวนี้

อย่างไรก็ตามในอดีตถึงปัจจุบัน รัฐได้มีการกำหนดนโยบายทั้งทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และนโยบายการเกษตรมาอย่างต่อเนื่อง แต่การกำหนดนโยบายดังกล่าวส่วนใหญ่มิได้มีแนวคิดที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกัน นโยบายแต่ละด้านจะกำหนดขึ้นเฉพาะด้าน รวมทั้งนโยบายที่กำหนดแต่ละด้านก็มิได้เป็นไปตามหลักการ “เส้นเวลา (Timeline)” ซึ่งกำหนดว่าแผนปฏิบัติด้านไหนที่ต้องดำเนินการก่อนหลัง เพื่อให้ส่งผลต่อ “การผลิตทางการเกษตร” ในช่วงเวลาที่เหมาะสม จึงเกิดปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมและ ขาดแคลนขึ้นดังกล่าวข้างต้นที่ส่งผลโดยตรงต่อเกษตรกร

เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่เชื่อมโยง และไม่เป็นไปตามหลักการเส้นเวลา (Timeline) ดังกล่าวแล้ว การกำหนดนโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรและนโยบายการเกษตรในอนาคต จึงมีความจำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงจากที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามก่อนจะมีการดำเนินการควรจะมีการทบทวนนโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรทั้งนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายทรัพยากรน้ำ และนโยบายการเกษตร ที่กำหนดไว้ในอดีตจนถึงปัจจุบันที่มีอยู่จำนวนมากและไม่เคยมีการรวบรวมพร้อมกันมาก่อนทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้สามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบร่วมกัน แล้วถอดเป็นบทเรียนว่านโยบายด้านใดที่มีความเชื่อมโยงและกำหนดขึ้นในลักษณะ “เส้นเวลา (Timeline)” เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมนโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรทั้ง 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน และนโยบายน้ำ พร้อมกับนโยบายเกษตรไทย จากอดีตถึงปัจจุบัน

2. จัดทำฐานนโยบายข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรในลักษณะตารางเปรียบเทียบระหว่างนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน และนโยบายน้ำ กับนโยบายเกษตรที่กำหนดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน เพื่อใช้ในการค้นคว้าและอ้างอิง

3. วิเคราะห์ความเชื่อมโยง ระหว่างนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน และนโยบายน้ำ กับนโยบายเกษตร ว่านโยบายทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวนี้มีการกำหนด นโยบายด้านใดในช่วงเวลาใดบ้างที่มีลักษณะเชื่อมโยงเป็น “เส้นเวลา (Timeline)” ที่นำไปสู่การจัดทำแผนการปฏิบัติที่ต่อเนื่องกัน หรือมีความขัดแย้ง

4. ถอดบทเรียนจากการกำหนดนโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรในอดีตที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับนโยบายการเกษตรจนมีผลในทางปฏิบัติและมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาเกษตรเพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปกำหนดนโยบายในอนาคต

1.3 ระเบียบวิธีวิจัย

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

จะเป็นการรวบรวมนโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรพร้อมทั้งนโยบายเกษตรไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน โดยแบ่งออกเป็น 14 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

ระยะที่ 2 ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ (พ.ศ. 2475-พ.ศ. 2504)

ระยะที่ 3 ถึงระยะที่ 14 ภายหลังการมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1–ฉบับที่ 12 รวม 12 ระยะ

1.3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

(1) กรอบแนวคิดในการศึกษา

การกำหนดนโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรในอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน และนโยบายน้ำ พร้อมกับนโยบายเกษตร ส่วนใหญ่มิได้เชื่อมโยงระหว่างนโยบายทั้ง 4 ด้าน และมิได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการที่มีการดำเนินการในลักษณะ “เส้นเวลา (Timeline)” จึงก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมและขาดแคลนของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรในปัจจุบัน เพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่ประชากรเกษตรที่มีอยู่จำนวนมากถึง 5.9 ล้านครัวเรือน หากมีการกำหนดนโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรทั้ง 3 ด้าน ที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับนโยบายเกษตรแล้วสามารถนำมาจัดทำแผนปฏิบัติที่เกิดขึ้นในลักษณะ “เส้นเวลา (Timeline)” จะมีผลต่อการพัฒนาการเกษตรที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

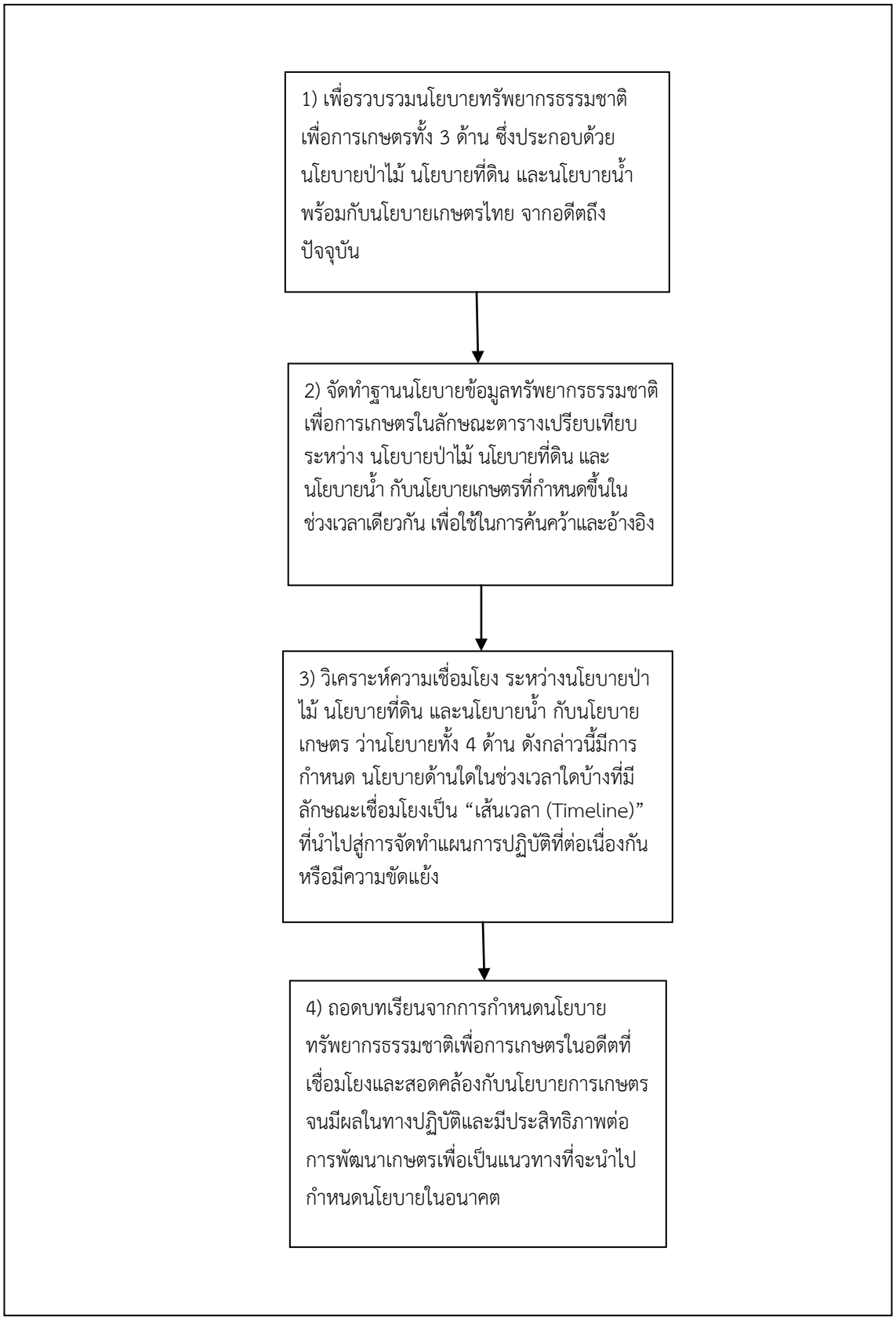

รูปที่ 1-1 ขั้นตอนการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์

(2) วิธีการศึกษา

(2.1) ทบทวนวรรณกรรมนโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตร 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน และนโยบายน้ำ พร้อมกับนโยบายเกษตรไทย จากอดีตถึงปัจจุบันรวม 14 ระยะ ดังที่กล่าวในขอบเขตการศึกษา

(2.2) จัดทำเป็นฐานนโยบายข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตร โดยจัดทำเป็นตารางเปรียบเทียบนโยบายทั้ง 3 ด้าน กับนโยบายเกษตรที่รัฐได้กำหนดในช่วงเวลาเดียวกัน โดยเรียงลำดับนโยบายตามวัน เวลาที่ประกาศใช้ในลักษณะจดหมายเหตุ (Chronicle)

(2.3) วิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน และนโยบายน้ำว่าการกำหนดนโยบายทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวนี้ นโยบายด้านใดกำหนดในเวลาใดบ้างที่มีลักษณะเชื่อมโยงเป็น “เส้นเวลา (Timeline)”ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่ต่อเนื่องกันกับนโยบายเกษตร

(2.4) ถอดบทเรียนจากการกำหนดนโยบายธรรมชาติเพื่อการเกษตรในอดีตที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับนโยบายเกษตรจนมีผลในทางปฏิบัติและมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาการเกษตรเพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปกำหนดนโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรในอนาคต

(3) ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ที่มาของข้อมูลนโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรที่จะทำการรวบรวมนั้น จะมาจากจดหมายเหตุ กฎ และระเบียบที่ประกาศใช้ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา มติคณะรัฐมนตรี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-12 มติของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ นโยบายของกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ และเหตุการณ์ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ

(4) ระยะเวลาของโครงการ

12 เดือน

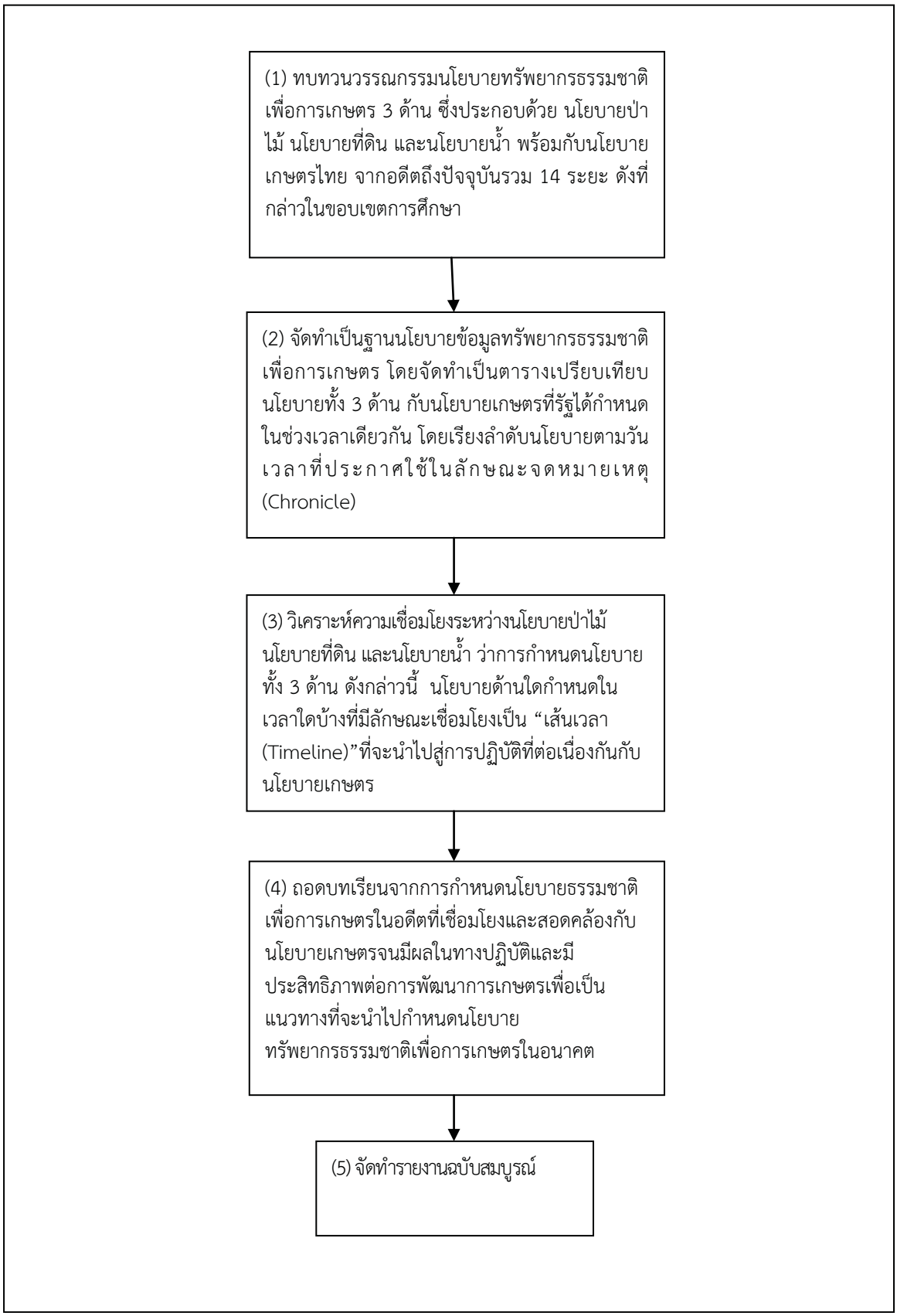

รูปที่ 1-2 ขั้นตอนของวิธีการศึกษา

1.4 คำจำกัดความ

“นโยบาย” หมายความว่า หลักและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการ (ราชบัณฑิตสถาน, 2542: 563)

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 1 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“ที่ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมลฑลบนพื้นที่ผิวโลกประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน (FAO, 1974: 2)

“ดิน” หมายความรวมถึง “หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรียวัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย” (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “เทหวัตถุธรรมชาติซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นที่ผิวโลก เป็นวัตถุที่ค้ำจุนการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วยแร่ธาตุ และอินทรียวัตถุต่างๆ และมีลักษณะชั้นแตกต่างกัน ซึ่งแต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิด ตลอดทั้งระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น” (FAO, 1974: 2)

“ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน (มาตรา 4 พ.ร.บ. ป่าไม้ พุทธศักราช 2484)

“ป่า” หมายความว่า ที่ดิน รวมตลอดถึงภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมาย (มาตรา 4 พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507)

“ป่าไม้” คือสังคมของต้นไม้และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ อันมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและปกคลุม เนื้อที่กว้างใหญ่มีการใช้ประโยชน์จากอากาศ น้ำ และวัตถุธาตุต่างๆ ในดิน เพื่อการเจริญเติบโตจนถึงอายุขัย และมีการสืบพันธุ์ของตนเอง ทั้งให้ผลผลิตและบริการที่จำเป็นอันจะขาดเสียมิได้ต่อมนุษย์” Allen (1950: 151)

“น้ำ” หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำทะเลในอาณาเขต (มาตรา 4 ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำที่ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี วันที่ 20 มกราคม 2558)

“ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตร” หมายความว่า ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรที่ดินและทรัพยากรน้ำ

“เกษตรกรรม”

(1) **“เกษตรกรรม”** หมายถึง การใช้ที่ดินเพาะปลูกพืชต่างๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ การประมงและการป่าไม้ (ราชบัณฑิตสถาน, 2546: 144)

(2) ตามความหมายในมาตรา 4 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517

“เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงผึ้ง เลี้ยงไหม เลี้ยงครั่ง เพาะเห็ด และการอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

(3) ตามความหมายในมาตรา 5 พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524

“เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำนาเกลือ เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4) ตามความหมายในมาตรา 3 พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517

“เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงผึ้ง เลี้ยงไหม เลี้ยงครั่ง เพาะเห็ด การประมง และเกษตรกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(5) ตามความหมายในมาตรา 4 พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518

“เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจการอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เอกสารอ้างอิง

1. กรมป่าไม้. 2558. ***บทสรุปสำหรับผู้บริหาร โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ปี พ.ศ. 2556-2557***. สำนักจัดการที่ดินป่าไม้.

2. กรมพัฒนาที่ดิน.2543. ***การชะล้างพังทลายของดินในประเทศไทย.*** ห้างหุ้นส่วนเฟิร์สเพรส กรุงเทพฯ.

3. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ .2559. ***ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579).*** สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

4. คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ. 2558. ***แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ.***

5. ราชบัณฑิตสถาน.2546. ***พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน พ.ศ.2542***. โรงพิมพ์นานมีพับลิเคชั่น จำกัด.

6. Allen, S.W. 1950. ***An Introduction to American Forestry***.Mc Graw-Hill Book Company, Inc., New York.

7. FAO .1974. ***A Land Cability Appraisal.Indonesia Interim Report. (AGL/INS)*** Rome.

บทที่ 2

ประสบการณ์นานาชาติว่าด้วยความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตร

บทที่ 2

ประสบการณ์นานาชาติว่าด้วยความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตร

ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรที่สำคัญคือป่าไม้ ที่ดิน และน้ำ บทบาทที่สำคัญของป่าไม้ คือ การควบคุมสภาพดินฟ้าอากาศ แหล่งเก็บกักน้ำหรืออำนวยน้ำให้แก่พื้นที่เบื้องล่างตลอดปี ช่วยป้องกันอุทกภัยและการชะล้างพังทลายของดิน (Calder et.al : 2007: 5-6)

ส่วนดินนั้นเป็นที่ยึดเหนี่ยวของรากพืช เป็นแหล่งธาตุอาหารและน้ำเพื่อความเจริญเติบโตของพืช

น้ำทำหน้าที่ละลายธาตุอาหารในดินให้พืชนำขึ้นไปใช้ในการสร้างเซลล์ต่างๆ ของพืช

ทรัพยากรธรรมชาติทั้ง 3 ประเภทนี้จึงมีบทบาทหรือทำหน้าที่ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกันในการเกษตรหรือการปลูกพืช การกำหนดนโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรจึงควรจะต้องมีความเชื่อมโยงเช่นเดียวกัน

สาระสำคัญในบทนี้จะทบทวนถึงความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรธรรมชาติกับการเกษตร รวม 3 เรื่อง คือ (1) ความเชื่อมโยงของป่าไม้กับการเกษตร (2) ความเชื่อมโยงของป่าไม้กับที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตร และ (3) ความเชื่อมโยงของน้ำกับการเกษตร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ความเชื่อมโยงของป่าไม้กับการเกษตร

แนวคิดความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรในด้านป่าไม้นั้นได้ปรากฏเป็นข้อเรียกร้องของนานาชาติในแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ซึ่งกำหนดขึ้นจาก Earth Summit ที่ประเทศบราซิล ในปี 2535 ได้ระบุถึงความสำคัญของ การจัดการที่ดินที่ยั่งยืนในบทที่ 10 การแก้ไขปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ในบทที่ 11 การคุ้มครองและการจัดการแหล่งน้ำจืดในบทที่ 18 ซึ่งความเชื่อมโยงของทรัพยากรทั้งสามนี้ได้กล่าวถึงไว้ในมิติทางเศรษฐกิจและสังคมในบทที่ 8 ที่ครอบคลุมถึงความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับการเกษตร (Keating, 1992: 25,29,31,46-47) ต่อมาในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศได้ให้ความสำคัญของความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรน้ำกับการเกษตรโดยระบุไว้ในมาตรา 4 (2) ของอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นพันธกรณีของประเทศภาคีว่าจะต้องเตรียมการเพื่อปรับตัวต่อผลผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศเพื่อจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งจะส่งผลอีกทอดหนึ่งสู่การเกษตร (UNFCCC, 2002: 9) ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น Soil and Water Conservation Society (2003: 17) ได้รายงานความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร โดยลดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ที่เกิดจากน้ำไหลบ่าในพื้นที่การเกษตรของประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในอนาคต ข้อมูลที่รองรับแนวคิดดังกล่าวได้มีการศึกษาของนักวิชาการและสถาบันต่างๆ ที่ยืนยันว่าทรัพยากรป่าไม้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการเกษตรที่ต้องใช้น้ำเป็นปัจจัยหลักในการผลิต เช่น Storer (1953: 86) Penman (1963: 110), Mohr et. al (1972: 72) และ Calder et.al (2007: 1) สนับสนุนโดย พงษ์ศักดิ์ วิทวัสชุติกุล (2554: 2) ที่ได้รายงานถึงปริมาตรน้ำที่เก็บกักไว้ในดินของป่าชนิดต่างๆ ในประเทศไทยว่าป่าดิบชื้นเก็บกักน้ำได้ 765.12 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ ในขณะที่ป่าดิบเขาเก็บกักน้ำได้ 1,516 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อไร่ หากยังมีป่าไม้ปกคลุมอยู่น้ำจำนวนดังกล่าวนี้จะระบายลงสู่พื้นที่การเกษตรในพื้นที่ตอนล่างอย่างต่อเนื่อง หากไม่มีป่าไม้

ปกคลุมหน้าดินไว้น้ำจำนวนนี้ก็จะไหลลงสู่เบื้องล่างอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน อุทกภัยและภัยแล้งตามมา สร้างความเสียหายต่อพื้นที่การเกษตรโดยรวม (ตารางที่ 2-1, 2-2)

จากความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ต่อการเกษตรดังกล่าวนี้ได้มีทั้งข้อเสนอทั้งเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติจำนวนมาก เช่น FAO (2016: 1) ได้เน้นหลักการให้ประเทศต่างๆ เชื่อมโยงนโยบายป่าไม้กับนโยบายการเกษตรเพื่อปรับปรุงความมั่นคงทางอาหารของโลก โดยเน้นว่าป่าไม้มีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรโดยทำหน้าที่ควบคุมวัฏจักรของน้ำ อนุรักษ์ดินและน้ำ ควบคุมศัตรูพืชและเป็นแหล่งความหลากหลายทางชีวภาพ นอกจากนี้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายได้ระบุสาเหตุสำคัญคือการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ การชะล้างพังทลายของดิน และการลดลงความอุดมสมบูรณ์ของดิน ดังรายละเอียดในรูปที่ 2-1 จึงต้องกำหนดนโยบายป่าไม้และที่ดินให้สอดคล้องกันในการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD, 2000: 7-8)

ตารางที่ 2-1 การเก็บกักน้ำของป่าชนิดต่างๆ

ลำดับที่	ชนิดป่า	จังหวัด	ความลึกของชั้นดิน (ซม.)	ความพรุนของดิน (%)	ปริมาตรดิน (ลบ.ม./ไร่)	ปริมาตรน้ำที่เก็บกักไว้ในดิน(ลบ.ม./ไร่)
1	ป่าดิบชื้น	สงขลา	100	47.82	1,600	765.12
2	ป่าดิบแล้ง	นครราชสีมา	70	45.49	1,120	509.49
3	ป่าดิบเขา	เชียงใหม่	150	63.17	2,400	1,516.08
4	ป่าเบญจพรรณ	ลำปาง	60	43.53	960	417.89
5	ป่าเต็งรัง	นครราชสีมา	30	48.05	480	230.64

ที่มา : พงษ์ศักดิ์ วิทวัสชุติกุล (2554: 2)

ตารางที่ 2-2 มูลค่าความเสียหายจากการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศป่าต้นน้ำชนิดต่างๆ

ชนิดป่า	มูลค่าความเสียหาย (บาท/ไร่/ปี)					
	ดินสูญหาย	น้ำสูญหาย	ปุ๋ยสูญหาย	น้ำท่าเพิ่ม	อากาศร้อน	รวม
ป่าดิบเขา	600	28,053.33	141.75	32,745.33	25,093.75	86,634.16
ป่าเบญจพรรณ	600	36,800.00	1,911.82	23,284.00	62,625.74	125,221.56
ป่าเต็งรัง	600	12,093.33	51.73	16,568.00	52,651.25	81,964.31
สวนสัก	600	18,586.67	321.52	11,768.00	52.651.25	83,927.44
สวนสนสามใบ	600	1,400.00	7.63	18,836.00	50.096.25	70,939.88
เฉลี่ย	**600**	**19,386.67**	**486.89**	**20,640.27**	**48,623.65**	**89,737.48**

ที่มา: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2551: 10)

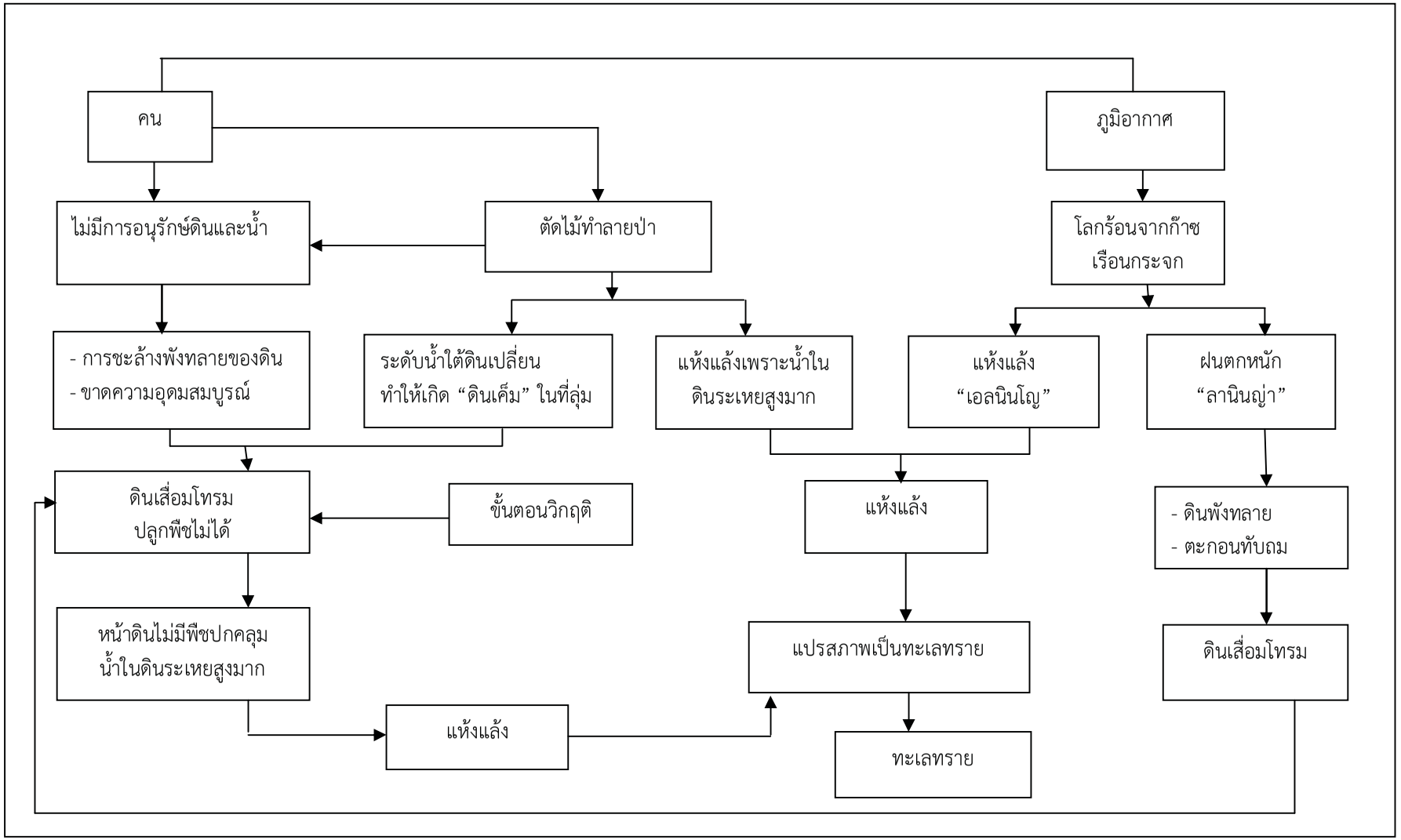

รูปที่ 2-1 สาเหตุของการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

อีกแนวคิดหนึ่งในข้อเสนอที่ควรจะกำหนดเป็นนโยบายในการลดการนำพื้นที่ป่าไม้มาใช้เพื่อการเกษตรในอนาคตคือ หากมีการหยุดยั้งการขยายพื้นที่การเกษตร โดยการปรับปรุงพื้นที่ที่ทำการเกษตรอยู่ในปัจจุบันให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นและมีความยั่งยืน โดยวิธีการต่างๆ แล้ว จะสามารถหยุดยั้งการนำพื้นที่ป่าไม้มาเป็นพื้นที่ทำการเกษตรในอนาคตได้ (FAO, 2016: 1 ; World Bank, 1992: 139) ดังรายละเอียดในรูปที่ 2-2 วิธีการหนึ่งที่หากกำหนดเป็นนโยบายการเกษตรได้ก็คือ การผลิตพืชผลทางการเกษตรบางชนิด ใน โรงเรือน (Greenhouse) โดย Viriano (2017: 91-94) รายงานว่า มีพื้นที่ Greenhouse ในประเทศเนเธอร์แลนด์มากถึง 35 ตารางไมล์ (56,000 ไร่) สามารถผลิต มะเขือเทศได้ 144,352 ตันต่อตารางไมล์ (1,600 ไร่) และผลผลิต ใน Greenhouse 1 เอเคอร์ (2.5 ไร่) จะเท่ากับผลผลิตในไร่นาที่ปลูกตามปกติ 10 เอเคอร์ (25 ไร่) เช่นเดียวกับการดำเนินการของโครงการหลวงที่นำชนเผ่ามาทำการเกษตรในระบบโรงเรือนเพื่อลดการใช้พื้นที่ป่าไม้ลงในพื้นที่ทางเหนือของประเทศไทย ทั้งนี้ อัญชัญ ชมพูพวง (2560: 22) ได้รายงานเปอร์เซ็นต์การสูญเสียของผักชนิดต่างๆ ในโรงเรือนมีเพียง 9.73–10.43 % แต่นอกโรงเรือนมีตั้งแต่ 19.62–40.48 % และที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน การปลูกผักอินทรีย์ในโรงเรือนขนาด 6x24 เมตร สองหลังมีรายได้ปีละ 120,000 บาท ดีกว่าการทำนาหรือปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (www.facebook.com.compost classroom) แนวคิดนี้สอดคล้องกับธนาคารโลก (1992: 139) ที่เสนอให้กำหนดนโยบายในการปรับปรุงพื้นที่การเกษตรให้สามารถเพิ่มผลผลิตได้มากขึ้นก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องไปบุกรุกทำลายป่าไม้อีกต่อไป พร้อมทั้งเสนอให้มีการทำการเกษตรในรูปแบบ “วนเกษตร” เพื่อให้พื้นที่ป่าไม้ทำหน้าที่เป็นทั้งแหล่งเก็บกักน้ำและแหล่งธาตุอาหาร

ในทางปฏิบัติ Brand et.al. (2015: 89) ได้รายงานถึงการปลูกไม้ยืนต้นในทะเลทรายเนเกฟ ประเทศอิสราเอล ว่ามีผลต่อการเก็บกักน้ำและปรับปรุงคุณภาพดินในเวลาต่อมา ซึ่งแสดงให้เห็นการปฏิบัติที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรป่าไม้ ที่ดินและน้ำ ในกรณีของประเทศออสเตรเลียได้มีการปฏิบัติที่เชื่อมโยงของทรัพยากร ป่าไม้ ที่ดินและน้ำในกรณีของ Permaculture (Holmgren, 2004: 132) และโครงการ Land care (FAO, 2002: 34) ในเรื่องความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในประเทศออสเตรเลียนั้น Simmons (2015: 119) ได้รายงานถึงสาเหตุและการเตรียมการรองรับภัยแล้งและอุทกภัยโดยวิเคราะห์ให้เห็นวิธีปฏิบัติที่ต้องเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรน้ำกับการเกษตร นอกจากนี้ยังมีการปฏิบัติที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรป่าไม้ที่ดินและน้ำ โดยการอนุรักษ์ดินและน้ำจากการเกษตรเชิงพหุภารกิจในประเทศเยอรมัน แคนาดา และญี่ปุ่น (ชพิกา สังขพิทักษ์, 2560: 16-17, 32, 53) รวมทั้งโครงการจ่ายเพื่อตอบแทนผลประโยชน์ระบบนิเวศ (Payment for Ecosysten Service: PES) ในประเทศเวียตนาม ที่ส่งผลให้มีน้ำเพื่อการเกษตรอย่างมั่นคง ซึ่งแสดงถึงการกำหนดนโยบาย ป่าไม้และนโยบายเกษตรที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน (วินร็อค อินเตอร์เนชั่นแนล, 2554: 6)

การจัดการป่าไม้บริเวณต้นน้ำให้อำนวยน้ำในพื้นที่ตอนล่างปรากฏในประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีน้ำท่วมบ่อยครั้ง เช่น กรณีของกรุงโตเกียว รัฐบาลท้องถิ่นของกรุงโตเกียวได้มีการจัดการพื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2444 (ค.ศ. 1901) หรือกว่า 100 ปีมาแล้ว เพื่อสร้างความมั่นใจว่าต้นน้ำให้น้ำที่สะอาดและป้องกันการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้ระบบการจ่ายเพื่อตอบแทนผลประโยชน์ระบบนิเวศ (Payment for Ecosystem Service: PES) ในเขต Aichi prefecture[1)]

[1)] www.ebd.int/financial/pes/japan-pesforest.pdf

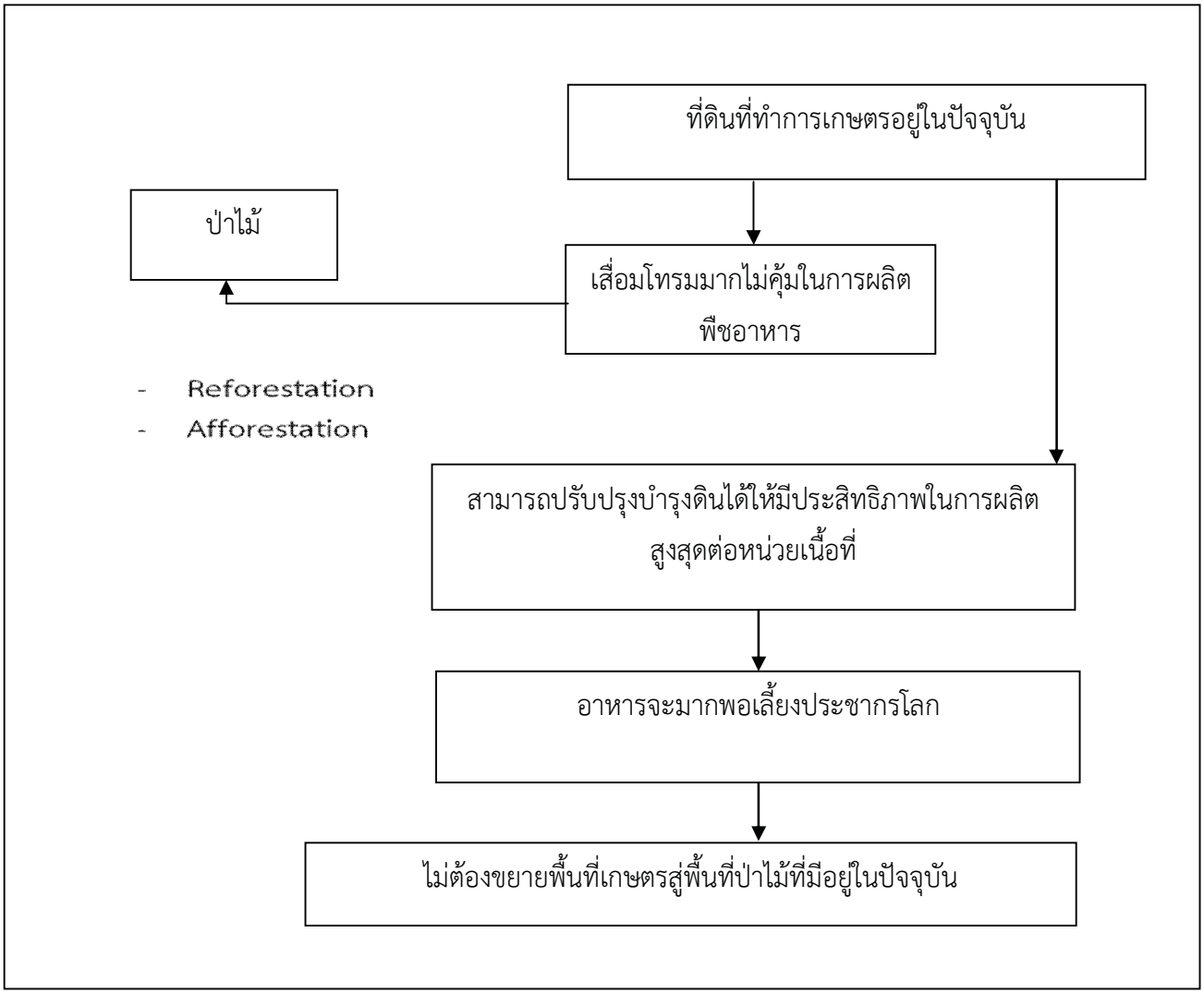

รูปที่ 2-2 แนวคิดความเชื่อมโยงระหว่างป่าไม้กับที่ดินที่ทำการเกษตรอยู่ในปัจจุบัน

อีกประเทศหนึ่งคือประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ที่กรุงโลซานน์ซึ่งรัฐบาลท้องถิ่นโลซานน์มีพื้นที่ป่าไม้ที่อยู่ตอนบนของเมืองในครอบครอง 16 ตารางกิโลเมตร ที่ให้น้ำสำหรับดื่มประมาณร้อยละ 8 มีการเก็บภาษีเพื่อรักษาพื้นที่ป่าไม้ดังกล่าวนี้ไว้ [1)]

ในกรณีของประเทศไทยนั้นความเชื่อมโยงของทรัพยากรป่าไม้กับการเกษตร ได้ปรากฏในนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540–2559 ที่ระบุไว้ว่า ป่าไม้เป็นระบบนิเวศที่ค้ำจุนรักษาดุลยภาพของธรรมชาติในการควบคุมสภาพดินฟ้าอากาศ เป็นแหล่งเก็บกักน้ำและระบายน้ำตลอดปี ช่วยป้องกันอุทกภัยป้องกันการพังทลายหน้าดิน และเป็นห่วงโซ่อาหาร ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรทั้งดินและน้ำ (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2540: 2) ในขณะที่ ประเวศ วะสี ได้อธิบายไว้ว่า “ต้นไม้ป่ามีปฏิสัมพันธ์กับ ดิน ฟ้า อากาศ ต้นไม้ยึดดิน และปกคลุมดิน” นอกจากนี้ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2552 เรื่องการพัฒนาป่าไม้ให้เป็นนโยบายสาธารณะและการแก้ไขปัญหาการรุกป่าและคณะรัฐมนตรี มีมติไว้ว่าการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะต้องมองในลักษณะองค์รวม เพราะป่าไม้เป็นทรัพยากรที่มีความเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กันทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ หลายชนิด เช่น น้ำ ดิน และสินแร่ โดยที่ทรัพยากรเหล่านั้นต่างก็มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการปฏิรูป (2554: 32) ที่ได้เสนอไว้ว่า นโยบายน้ำต้องมีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรส่วนอื่นๆ เช่น ป่า ที่ดิน ระบบนิเวศ ตลอดไปจนถึงวิถีชีวิตประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ อย่างสมดุล

ต่อมาในปี พ.ศ. 2560 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2560: 32) ได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) โดยการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 4 ระบุไว้ว่า “บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ SDGs และส่งเสริมการทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติ ควบคู่ไปกับการทำการเกษตร” รวมทั้งการบริหารจัดการน้ำครบวงจร เพิ่มพื้นที่ชลประทานให้เต็มศักยภาพส่งเสริมการใช้น้ำทางการเกษตรอย่างคุ้มค่า รวมทั้งการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการทำการเกษตร อย่างไรก็ตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ไม่มีรายละเอียดที่ครอบคลุมไปถึงความเชื่อมโยงกับทรัพยากรป่าไม้

2.2 ความเชื่อมโยงของป่าไม้กับที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตร

พื้นที่การเกษตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น โดยเฉพาะพื้นที่ปลูกไม้ผลและพืชไร่ ส่วนใหญ่เป็นการแผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ในอดีต ป่าไม้จึงเป็นที่มาของพื้นที่ทำการเกษตร ป่าไม้อำนวยน้ำให้กับพื้นที่การเกษตรหากสภาพพื้นที่ป่าไม้บริเวณต้นน้ำยังมีความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งมูลนิธิปิดทองหลังพระ ได้ประเมินปริมาณน้ำที่เก็บกักไว้ในพื้นที่ป่าไม้แต่ละชนิดไว้ดังนี้

ป่าดิบเขา	1,500,000 ล้าน ลบม./กม^2
ป่าเบญจพรรณ	600,000 ล้าน ลบม. /กม^2
ป่าเต็งรัง	300,000 ล้าน ลบม. /กม^2

เมื่อพื้นที่ป่าไม้ซึ่งเก็บกักน้ำในปริมาณดังกล่าวถูกทำลายลง น้ำที่เคยเก็บกักไว้ได้ก็จะไหลลงสู่เบื้องล่างเป็นน้ำท่า (Water Runoff) อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดดินถล่ม ชะล้างพังทลายของหน้าดินทั้งในพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกทำลาย รวมทั้งพื้นที่การเกษตรเบื้องล่างที่ปลูกพืชอยู่ รวมทั้งเกิดน้ำท่วมในที่ลุ่ม

[1)] Calder et.al. (2007: 6)

การชะล้างพังทลายของดินได้ทำให้เกิดการล่มสลายของอารยธรรมการเกษตรที่เคยรุ่งเรืองในอดีต เช่น อารยธรรมเมโสโปเตเมีย อารยธรรมอียิปต์ อารยธรรมในอเมริกากลาง ด้วยสาเหตุ 4 ประการ คือ (1) การใช้ที่ดินเกินขีดความสามารถในการรองรับ (2) ตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่ต้นน้ำ (3) ขาดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และ (4) การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโดยเกิดน้ำท่วมและภัยแล้ง (Lowdermilk, 1953: 4-6 ; Juo and Wilding, 2001: 14-15; Pringle, 2001: 60)

ในทางตรงกันข้าม อารยธรรมการเกษตรที่ยั่งยืนในทวีปยุโรป เช่น ในพื้นที่ลาดชันตอนใต้ของฝรั่งเศสมีการก่อสร้างคันดินระดับต่างๆ มีการอนุรักษ์ดินและน้ำและปรับปรุงบำรุงดิน ได้ใช้มาแล้วมากกว่า 1,000 ปี ยังคงสามารถใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน (Lowdermilk, 1953: 22)

การนำมาตรการวิธีกลมาใช้ในระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยสร้างขั้นบันไดดิน หรือ Bench Terraces ได้นั้นมีการดำเนินการมานานกว่า 100 ปี ทั้งการทำนาและปลูกพืชชนิดต่างๆ เช่น ขั้นบันไดดินในการปลูกข้าวที่บาเกียว ประเทศฟิลิปปินส์ บาหลี ในประเทศอินโดนีเซีย ประเทศเปรู การทำนาและปลูกพืชไร่ที่ประเทศจีน หรือปลูกปาล์มน้ำมันในบอร์เนียว เป็นต้น ในทวีปอาฟริกาในส่วนที่แห้งแล้งมีน้ำฝนน้อยนั้น ได้ใช้ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำหลายวิธี เช่น Half-moons, the CAAG system, Contour stone bunds with planting pits. (IFAD, 1995: 16) ดังรายละเอียดในประมวลภาพท้ายบท หน้า 2-17, 2-18)

2.3 ความเชื่อมโยงของน้ำกับการเกษตร

พื้นที่การเกษตรของโลกที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่การเกษตรที่อยู่ภายใต้การเกษตรน้ำฝน (Rainfed) ประมาณร้อยละ 80 ที่เหลือเป็นพื้นที่การเกษตรที่อยู่ภายใต้ระบบชลประทาน (Irrigated area) ประมาณร้อยละ 20

(1) การชลประทาน

(1.1) สถานการณ์ในภาพรวม

Irrigation Museum (2017: 1-2) ได้รายงานไว้ว่า การชลประทานได้เกิดขึ้นเมื่อประมาณ 6,000 ปี ก่อนคริสตกาลในประเทศอียิปต์ โดยใช้น้ำจากแม่น้ำไนล์ และในเมโสโปเตเมียจากแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส ซึ่งใช้วิธีการผันน้ำในช่วงฤดูฝนเข้าสู่พื้นที่เพาะปลูก ช่วงเวลาหนึ่งจนดินอิ่มตัวแล้วจึงระบายออก

นอกจากนี้เมโสโปเตเมียได้มีการขุดบ่อบาดาล (Qanat) แล้วต่อท่อส่งน้ำไปสู่พื้นที่เพาะปลูกเมื่อประมาณ 550 ปี ก่อนคริสตกาล

ประมาณ 300 ปีก่อนคริสตกาล ได้มีการชลประทานเกิดขึ้นในประเทศศรีลังกา และประมาณ 256 ปีก่อนคริสตกาลมีระบบชลประทานในพื้นที่เพาะปลูกที่กว้างใหญ่ในประเทศจีนที่มีชื่อว่า Dujiangyan Irrigation System ซึ่งได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องและใช้ประโยชน์มาจนถึงปัจจุบัน (ICID, 2017: 1-2)

ในทวีปอเมริกาใต้ได้มีการใช้ระบบชลประทานในพื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำ Santa Cruz ก่อนคริสต์ศักราช 1200 จนถึง ค.ศ.150

น้ำที่นำมาใช้ในระบบชลประทานนั้น มาทั้งจากน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ซึ่ง National Geographic (2013: 43) ได้รายงานถึงปริมาณน้ำในโลกไว้ว่า น้ำใต้ดิน (groundwater) มีปริมาณมากถึง 5,614,000 ลูกบาศก์ไมล์ (ตารางที่ 2-3) จึงมีการใช้น้ำใต้ดินในระบบชลประทานของประเทศต่างๆ ทั่วโลก

ตารางที่ 2-3 ปริมาณน้ำในโลก

องค์ประกอบ	ปริมาณ (ลูกบาศก์ไมล์)
1. อยู่ในสิ่งมีชีวิต (Living organisms)	269
2. หนอง บึง (Swamp water)	2,752
3. อยู่ในบรรยากาศ (Atmosphere)	3,095
4. ความชื้นในดิน (Soil moisture)	3,959
5. ทะเลสาบ และแม่น้ำ (Lakes and River	42,829
6. น้ำแข็งพื้นผิวโลกและชั้นดินเย็นแข็งคงตัว (Ground ice and permafrost)	71,970
7. น้ำใต้ดิน (Groundwater)	5,614,000
8. พืดน้ำแข็ง ธารน้ำแข็ง และหิมะ (Ice sheets, glaciers and permanent snow)	5,773,000
9. มหาสมุทรและทะเล (Oceans, seas and bays)	321,000,000

ที่มา : National Geographic (2013: 43)
หมายเหตุ : 1 ลูกบาศก์ไมล์ = 4,168,180 ลูกบาศก์เมตร

ประเทศที่ใช้น้ำใต้ดินจำนวนมากเพื่อการเกษตรคือสหรัฐอเมริกา ซึ่ง Nijhuis (2014: 68) ได้รายงานไว้ว่าเป็นการใช้น้ำใต้ดินเพื่อการเกษตรที่ไม่ยั่งยืนใน Central Valley มลรัฐแคลิฟอร์เนีย เพราะการทำการเกษตรในพื้นที่นี้ใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง ต้องใช้เงินลงทุนในการจัดหาเครื่องมือที่จะนำน้ำมาสู่ไร่-นา เงินทุนที่ต้องใช้ในปีที่ฝนแล้ง เงินทุนที่ต้องใช้ในการต่อสู้คดีและการต่อสู้ทางการเมืองในการใช้น้ำในมลรัฐ เกษตรกรใน Central Valley มีทั้งที่ประสบความสำเร็จและสูญเสีย ถึงแม้ว่าจะมีการปลูกพืชหลายร้อยเอเคอร์และจำหน่ายพืชที่มีมูลค่าหลายล้านดอลลาร์ก็ตาม หลายรายที่เสี่ยงปลูกพืชที่ทำเงินสูงเช่น อัลมอนด์ หรือพิสตาชิโอ ที่ต้องการน้ำมาก จึงต้องหาน้ำมาให้เพียงพอในแต่ละปี

เมื่อ พ.ศ. 2536 FAO (1993: 284-285) ได้รายงานไว้ว่าในปี ค.ศ.1800 มีพื้นที่ชลประทานทั่วโลกประมาณ 8 ล้านเฮกแตร์ เมื่อสิ้นศตวรรษที่ 19 พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นเป็น 48 ล้านเฮกแตร์ ในปี ค.ศ. 1990 ขยายตัวขึ้นเป็น237 ล้านเฮกแตร์ ซึ่ง 3 ใน 4 ของพื้นที่ชลประทานอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา พื้นที่ชลประทานในจีน อินเดีย และปากีสถาน รวมกันมีจำนวนมากกว่า 60 % ของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหมด

ในระดับโลกพื้นที่ชลประทานได้ขยายตัวประมาณ 1% ต่อปี ในช่วงทศวรรษ 1960 และเพิ่มขึ้นเป็น 2.3% จาก ค.ศ.1972–1975 แต่หลังจาก ค.ศ.1975 เป็นต้นมาได้ลดลงเหลือประมาณ 1%

FAO (1993: 283) ได้วิเคราะห์ไว้ถึงภาพรวมของโครงการชลประทาน 3 ประการพบว่า (1) การก่อสร้างโครงการชลประทานมีแนวโน้มลดลง (2) มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและ (3) การบริหารจัดการโครงการชลประทานเปลี่ยนจากบทบาทของภาครัฐไปสู่ภาคประชาชน

ค่าก่อสร้างในการขยายพื้นที่ชลประทานนั้นได้เพิ่มขึ้น ในช่วงทศวรรษที่ 1970 ในอินโดนีเซียและอินเดีย ค่าก่อสร้างเพิ่มขึ้นหนึ่งเท่าตัว ในประเทศไทย และฟิลิปปินส์ ค่าก่อสร้างเพิ่มขึ้น 50% Postel (1992: 17) ได้รายงานไว้ว่าค่าก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดใหญ่ใน จีน อินเดีย อินโดนีเซีย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ และไทย อยู่ในระหว่าง 1,500-4,000 ล้านเหรียญสหรัฐ และสูงถึง 6,000 ล้านเหรียญสหรัฐในเม็กซิโก

ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม คือ การขยายตัวของดินเค็ม และน้ำท่วมขังจากการยกตัวขึ้นของระดับน้ำใต้ดิน

การบริหารจัดการโครงการชลประทานนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม จึงมีแนวโน้มว่าการบริหารจัดการโดยภาครัฐจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ภาคเอกชนในรูปของ กลุ่มผู้ใช้น้ำรูปแบบต่างๆ

พื้นที่การเกษตรอยู่ภายใต้โครงการชลประทานทั่วโลกในปี 2012 มีจำนวน 324 ล้านเฮกแตร์ (2,025 ล้านไร่) แต่สามารถส่งน้ำได้เพียง 275 ล้านเฮกแตร์ (1,718 ล้านไร่)

ประเทศที่มีพื้นที่ชลประทานมากที่สุดคือ ประเทศจีน จำนวน 69.4 ล้านเฮกแตร์ รองลงมาคือประเทศอินเดียจำนวน 66.7 ล้านเฮกแตร์ สหรัฐอเมริกา 26.4 ล้านเฮกแตร์ อิตาลี 3.95ล้านเฮกแตร์ อียิปต์ 3.65 ล้านเฮกแตร์ และออสเตรเลีย จำนวน 2.55 ล้านเฮกแตร์ (FAO, 2014a: 1)

การใช้น้ำบาดาลเพื่อการชลประทานมีสัดส่วนร้อยละ 38 ของพื้นที่ในโครงการชลประทานทั่วโลก โดยอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือและใต้ ร้อยละ 46 ทวีปเอเชีย ร้อยละ 39 ทวีปยุโรป ร้อยละ 30 Oceania ร้อยละ 25 และทวีปอาฟริการ้อยละ 18 ของพื้นที่การเกษตรแต่ละทวีป (FAO, 2014a: 1)

ต่อมาในปี 2557 FAO (2014b: 1-3) ได้รายงานสถานการณ์การชลประทานโลกไว้ว่า

“พื้นที่การเกษตรที่อยู่ภายใต้โครงการชลประทานของโลกมีเพียงร้อยละ 20 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด แต่ผลิตอาหารได้ร้อยละ 40 ของอาหารที่ผลิตได้ทั่วโลก

กลุ่มประเทศตอนใต้ของทะเลทรายซาฮารามีพื้นที่ ภายใต้โครงการชลประทานน้อยที่สุดคือเพียงร้อยละ 3 ในจำนวนร้อยละ 20 ของพื้นที่ชลประทานทั่วโลก และมีปัญหาประชากรการขาดแคลนอาหารทั่วโลกที่มีร้อยละ 12

การชลประทานควบคู่กับการใช้พันธุ์พืชที่ให้ผลผลิตสูง พร้อมกับปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช และเครื่องจักรกล ได้มีบทบาทที่สำคัญในการปฏิวัติเขียวในทวีปเอเชีย ปัจจุบันพื้นที่การเกษตรร้อยละ 41 อยู่ในภายใต้โครงการชลประทานซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 26 ใน ค.ศ. 1970 (พ.ศ. 2513) ลดการขาดแคลนอาหารจากร้อยละ 24 ในช่วง ค.ศ.1990–1992 ลดเหลือ ร้อยละ 14 ในปี 2010–2012

พื้นที่ที่มีศักยภาพสูงที่สุดในการขยายโครงการชลประทาน คือ พื้นที่ของกลุ่มประเทศตอนใต้ทะเลทรายซาฮารา ซึ่งมีพื้นที่โครงการชลประทานในปัจจุบันเพียงหนึ่งในห้าของพื้นที่ที่มีศักยภาพ คือ 7.7 ล้านเฮกแตร์ จากพื้นที่ที่มีศักยภาพ 38 ล้านเฮกแตร์ และในทวีปอเมริกาใต้ ซึ่งปัจจุบันมีพื้นที่โครงการชลประทานเพียงหนึ่งในสี่ คือ 16 ล้านเฮกแตร์ จากพื้นที่ที่มีศักยภาพ 60 ล้านเฮกแตร์

ในทวีปเอเชีย ซึ่งพื้นที่ประมาณ 230 ล้านเฮกแตร์อยู่ภายใต้โครงการชลประทาน ซึ่งเป็นร้อยละ 70 ของพื้นที่ชลประทานทั่วโลก ประมาณร้อยละ 60 ของพื้นที่ 230 ล้านเฮกแตร์หรือร้อยละ 42 ของพื้นที่ชลประทานทั่วโลก อยู่ในประเทศจีนและอินเดีย

ในทวีปอเมริกาเหนือได้ใช้น้ำใต้ดินเพื่อการชลประทานประมาณร้อยละ 59 ของพื้นที่ชลประทานทั้งหมด

ในด้านการบริหารจัดการนั้นมีรายงานว่ารัฐได้ถ่ายโอนอำนาจการบริหารไปให้กับกลุ่มผู้ใช้น้ำจำนวน 33 ประเทศ

การใช้น้ำชลประทานทั่วโลกนั้นร้อยละ 60 ใช้เพื่อการผลิตธัญพืช ส่วนในทวีปเอเชียใช้ผลิตธัญพืชสูงถึงร้อยละ 87

World Bank (2003: 1) ได้วิเคราะห์ไว้ว่า เพื่อตอบสนองความต้องการของโลก จะต้องมีการขยายพื้นที่ชลประทานในประเทศกำลังพัฒนาออกไปอย่างน้อย 40 ล้านเฮกแตร์ ในปี ค.ศ. 2030

(1.2) การเก็บค่าน้ำชลประทาน

เพื่อให้การใช้น้ำเพื่อการเกษตรเป็นไปอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการบำรุงรักษาระบบชลประทาน จึงได้มีการเก็บค่าน้ำชลประทานจากเกษตรกรในประเทศต่างๆ จากการทบทวนสาระสำคัญ เรื่องการเก็บค่าน้ำชลประทานในประเทศต่างๆ พบว่ามีการเก็บค่าน้ำชลประทานทั้งจากระบบชลประทานน้ำผิวดิน และจากน้ำใต้ดิน

FAO (2002: 1-8) ได้รายงานจากการสำรวจถึงวิธีการเก็บค่าน้ำชลประทานของประเทศต่างๆ ไว้ทั่วโลก ว่ามี 2 ระบบ คือ (1) เก็บตามปริมาณการใช้น้ำ (1,000 ลูกบาศก์เมตร) และ (2) เก็บตามหน่วยพื้นที่ที่ใช้น้ำในการปลูกพืช

ในรายงานฉบับนี้ได้กล่าวถึงประเทศที่ไม่เก็บค่าน้ำชลประทานไว้ว่ามี ประเทศไทย ซาอุดิอาเรเบีย เลบานอน ไต้หวัน (ตั้งแต่ ค.ศ. 1992) โปแลนด์ (ตั้งแต่ ค.ศ. 2000) โครเอเทีย และอียิปต์

(2) การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในประเทศอิสราเอล

Sitton (1997: 1-8) ได้สรุปสาระสำคัญการจัดหาน้ำเพื่อการเกษตรในประเทศอิสราเอลไว้ดังนี้

“อิสราเอล ได้จัดตั้งเป็นประเทศเมื่อ ค.ศ.1948 (พ.ศ. 2491) แต่การศึกษาเพื่อจัดการทรัพยากรเพื่อการเกษตรได้เริ่มมาก่อนตั้งแต่ ค.ศ. 1943 (พ.ศ.2486) ในทะเลทรายเนเกฟโดยจัดตั้งหมู่บ้าน 3 แห่ง แต่ละแห่งห่างกัน 30 กิโลเมตร เพื่อศึกษาสภาพดิน น้ำที่มีอยู่ รวมทั้งปริมาณฝนที่ตกและชนิดพืชที่สามารถปลูกได้ในพื้นที่ทะเลทรายเนเกฟ ในปี ค.ศ. 1946 (พ.ศ.2489) ได้จัดตั้งหมู่บ้านเพิ่มขึ้นอีก 3 แห่ง และเพิ่มอีก 5 แห่ง ในปี ค.ศ. 1947 (พ.ศ. 2490)

จากการเริ่มต้นศึกษาดังกล่าวพบว่าปัญหาที่สำคัญคือการขาดแคลนน้ำ หากต้องการทำการเกษตรแล้วทางแก้เพียงทางเดียวคือมีการชลประทาน จึงมีการศึกษาเพิ่มเติมด้านอุตุนิยมวิทยา ธรณีวิทยา และอุทกวิทยา ในเริ่มแรกได้มีการขุดเจาะบ่อบาดาลและนำน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้แต่ได้ปริมาณน้อยและเป็นน้ำเค็ม ต่อมาได้มีการสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำแต่ไม่ประสบความสำเร็จเพราะการเปลี่ยนแปลงของปริมาณฝนในแต่ละปี การตัดสินใจขั้นสุดท้ายคือการนำน้ำที่เหมาะสมต่อการเกษตรมาจากตอนเหนือของประเทศโดยใช้ท่อส่งน้ำ

ท่อส่งน้ำโครงการแรกได้ติดตั้งเมื่อ ค.ศ. 1947 (พ.ศ. 2490) ถึงแม้จะให้น้ำในปริมาณที่สม่ำเสมอแต่ยังมีน้อยเกษตรกรในทะเลทรายเนเกฟยังคงใช้น้ำจากบ่อบาดาล ท่อส่งน้ำโครงการแรกนี้นำน้ำจากบ่อบาดาลจากตอนเหนือของทะเลทรายเนเกฟ มีความยาว 190 กิโลเมตร ท่อมีขนาด 6 นิ้ว ส่งน้ำได้ปีละ 1 ล้านลูกบาศก์เมตร

ต่อมาท่อส่งน้ำสายนี้ได้เปลี่ยนขนาดเป็น 20 นิ้ว ส่งน้ำได้ปีละ 30 ล้านลูกบาศก์เมตร และต่อมาในปี ค.ศ. 1949 (พ.ศ. 2492) ภายหลังการจัดตั้งประเทศอิสราเอลในปี ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) แล้วได้มีผู้คนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานจำนวนมาก ได้มีการปรับปรุงการบริหารจัดการน้ำขึ้นใหม่ โดยจัดทำโครงการส่งน้ำขนาดใหญ่ ได้มีการก่อสร้างท่อส่งน้ำขนาด 66 นิ้ว นำน้ำจากแม่น้ำยาร์คอนมายังทะเลทรายเนเกฟ ระยะทาง 130 กิโลเมตร ซึ่งส่งน้ำให้ได้ 100 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

โครงการส่งน้ำโครงการที่สองคือ National Water Carrier นำน้ำจาก Kinneret หรือทะเลสาบกาลิลี ทางตอนเหนือของประเทศ เริ่มก่อสร้างในปี ค.ศ. 1956 (พ.ศ. 2499) แล้วเสร็จในปี ค.ศ. 1964 (พ.ศ. 2507) ปริมาณน้ำที่ส่งทางท่อนี้ประมาณ 400 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

ปริมาณน้ำในประเทศอิสราเอลที่จัดหาได้มีประมาณ 2,000 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ใช้เพื่อการเกษตรประมาณ 60-72% นอกจากนั้นเพื่ออุปโภคบริโภค และอุตสาหกรรม

เนื่องจากมีน้ำจำกัดการใช้น้ำเพื่อการเกษตรในประเทศอิสราเอลจึงใช้ระบบน้ำหยด (Drip irrigation) เป็นหลัก”

(3) การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรต

การใช้น้ำเค็มเพื่อการเกษตร ได้เริ่มต้นมาจากข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เรื่องพืชชอบเกลือ ซึ่ง ICBA ได้ตั้งหัวข้อที่เป็นความหวังในการปลูกพืชในทะเลทรายไว้ว่า พืชชอบเกลือ : อนาคตที่ทำให้ทะเลทรายเป็นสีเขียว

Lieth and Koyro (2005: 6-8) ได้ทบทวนถึงการปลูกพืชชอบเกลือไว้ ดังนี้

“การใช้พืชชอบเกลือหลายชนิดมาเป็นอาหาร และอาหารสัตว์ได้มีในพื้นที่ชายฝั่งของทวีปยุโรปมาเป็นเวลาช้านาน เช่น Aster tripolium, Salicornia sp. Triglochin maritima ซึ่งนำมาเป็นผักในสลัดหรือปรุงโดยวิธีต่างๆ หรือใช้เป็นอาหารสัตว์ หรือพืชประดับ

การศึกษาเรื่องนี้เริ่มในต้นทศวรรษ 1920 (พ.ศ. 2463) นักชีววิทยาชาวฮังการี-ออสเตรีย คือ Hogo Boyko และ Elisabeth Boyko ได้ศึกษาพืชชอบเกลือในทะเล Neusiedler ในออสเตรีย Boyko พบว่ามีพืชหลายชนิดที่ชอบเกลือขึ้นได้ในดินทราย (sandy soils) แต่การค้นพบดังกล่าวมิได้นำมาใช้กันอย่างกว้างขวาง

ต่อมาในปี 2503 ได้มีงานวิจัยในประเทศแคนาดาที่ยืนยันผลงานของ Boyko ว่ามีพืชชอบเกลือขึ้นได้ใน บึงน้ำเค็ม (saltmarshes) บนดินที่เป็นทราย แต่ไม่พบพืชชนิดใดขึ้นได้ในพื้นที่ที่เป็นดินเหนียว

งานวิจัยในเวเนซูเอลลาในเวลาต่อมาพบว่า saline ecosystem เป็นระบบที่มีแนวโน้มในการผลิตพืชหากมีการจัดการที่ถูกต้อง”

ด้วยผลงานพื้นฐานทางวิชาการดังกล่าว ในปี ค.ศ. 1981 (พ.ศ. 2524) Sheikh Zayed Bin Sultan al Nayan แห่งประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรต (UAE) ได้นำพืชชอบเกลือทั่วโลกมาทดลองปลูกใน UAE โดยตั้งสถานีวิจัยที่ Nashalla ขึ้น

ICBA ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1999 (พ.ศ. 2542) โดยมีแผนงานทดลองปลูกพืช 3 ระบบ คือ (1) Salt-tolerant crops (2) Salt-tolerant and halophyte crops และ(3) Halophyte crops ซึ่งใช้ความเค็มในช่วงต่างๆ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-4 ความเค็มในช่วงต่างๆ กับการทดลองปลูกพืช

Salinity		Production system
Slightly saline	<5 dS/m	Salt-tolerant crops
Moderately saline	5-15 dS/m	
Highly saline	15-25 dS/m	Salf-tolerant and halophyte crops
Very highly saline	>25 dS/m	
Seawater	40-60 dS/m	Halophyte crops

dS/m decisiemens per meter
ที่มา : ICBA (2003: 2)

จากแผนงานดังกล่าว ICBA ได้มีการทดลองปลูกพืชหลายชนิด เช่น Quinoa เป็นพืชอาหาร, Salicornia หรือ sea asparagus สำหรับผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงชีวภาพ Sesbania หรือโสนสำหรับอาหารสัตว์ Mustard สำหรับผลิตน้ำมันพืชเพื่อการบริโภค Safflower หรือดอกคำฝอยเพื่อผลิตน้ำมันพืชเพื่อการบริโภค Triticate ซึ่งเป็นพืชผสมพันธุ์ขึ้นใหม่ระหว่างข้าวสาลีและข้าวไรย์ เพื่อเป็นอาหารสัตว์

ในด้านพืชชอบเกลือหรือ Halophytes นั้น พบว่ามีหญ้าที่เป็นพืชอาหารสัตว์เติบโตได้ดีคือ *Sporobolous virginicus* และ *Distichlis spicata* ส่วนไม้พุ่ม (Shrubs) นั้น *Atriplex spp.* เติบโตได้ดี เช่น *Atriplex lentiformis* และ *Atriplex nummularia*

พืชทนเค็มที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งก็คือ อินทผลัม (Date) ที่มีงานทดลองเพื่อเพิ่มผลผลิต (ICBA, 2004: 9-12, ICBA, 2012: 2-8)

(โปรดดูรายละเอียด ในประมวลภาพท้ายบท หน้า 2-21, 2-22)

(4) การเปลี่ยนสภาพทะเลทรายเป็นพื้นที่ปลูกป่าในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในประเทศจีนได้มีโครงการปลูกป่าในทะเลทราย Taklimakan โดยใช้ระบบน้ำหยด รวมทั้งวิธีอื่นๆ และประสบผลสำเร็จในหลายพื้นที่ดังรายละเอียดในภาคผนวกที่ ผ2.1 (หน้า 2-17)

(5) ความเชื่อมโยงของนโยบายป่าไม้ ที่ดิน น้ำและการเกษตรในประเทศนามิเบีย

ตัวอย่างความเชื่อมโยงของนโยบายป่าไม้ ที่ดิน น้ำ และการเกษตรได้ปรากฏอย่างชัดเจนในประเทศนามิเบีย ทวีปอาฟริกา ซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ในพื้นที่ทะเลทรายซาฮารา มีพื้นที่ 982 ตารางกิโลเมตร อยู่ในเขตแห้งแล้งรุนแรง (Hyper-Arid) 78 ตารางกิโลเมตร แห้งแล้ง (Arid) 335 ตารางกิโลเมตร กึ่งแห้งแล้ง 569 ตารางกิโลเมตร (UNDP, 1997: 12) ได้มีการจัดทำแผนต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย โดยเชื่อมโยงนโยบาย 5 ด้าน ไปพร้อมกันคือ

1. Land and Natural Resource Management
2. Water
3. Agriculture
4. Forestry
5. Economic Policy

จากตัวอย่างดังกล่าวนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร (NAPCOD, 1996: 8-10)

เอกสารอ้างอิง

1. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช. 2551. ***ความหลากหลายทางชีวภาพมีค่าเท่าไหร่?.*** เอกสารเผยแพร่ที่ 1/2551 ส่วนวิจัยต้นน้ำ สำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ.

2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ .2559. ***ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579).*** สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

3. คณะกรรมการปฏิรูป (คปร) .2554. ***ปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ.*** ในแนวทางการปฏิรูปประเทศไทยข้อเสนอต่อพรรคการเมืองและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง. สำนักงานปฏิรูป. นนทบุรี.

4. ชพิกา สังขพิทักษ์. 2560. ***การเกษตรเชิงพหุภารกิจ : แนวคิดมาตรการการเกษตรเชิงอนุรักษ์ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการเจริญเติบโตสีเขียวของประเทศไทย.*** บรรณาธิการ ปิยะทัศน์ พาฬอนุรักษ์ วรภัทร จิตรไพศาลศรี สมพร อิศวิลานนท์. เอกสารเผยแพร่ งานวิจัยเชิงนโยบายและเสริมสร้างเครือข่ายงานวิจัยเชิงนโยบาย สถาบันคลังสมองของชาติ ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักพิมพ์พีทูเอสเบคเกอร์ กรุงเทพฯ.

5. ประเวศ วะสี .2537. ***ความหลากหลายทางชีวภาพ สัจธรรมและการศึกษาที่เข้าถึงความจริง.*** ในความหลากหลายทางชีวภาพกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา กรุงเทพฯ.

6. พงศ์ศักดิ์ วิทวัสชุติกุล. 2554. ***การให้น้ำของป่าต้นน้ำ***. ส่วนวิจัยต้นน้ำ สำนักอนุรักษ์และการจัดการต้นน้ำ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช.

7. สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2540. ***นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540–2559.*** โรงพิมพ์อินทิเกรเต็ด โปรโมชั่น เทคโนโลยี จำกัด กรุงเทพฯ.

8. วินร๊อค อินเตอร์เนชั่นแนล. 2554. ***การดูแลรักษาคุณประโยชน์ระบบนิเวศด้วยกลไก PES กรณีโครงการนำร่องจังหวัดลามดง ประเทศเวียตนาม พ.ศ. 2549-2553***. อาร์คันซอ.

9. อัญชัญ ชมพูพวง .2560. ***การลดการสูญเสียผลผลิตผักบนพื้นที่สูงของมูลนิธิโครงการหลวง.*** มูลนิธิโครงการหลวง.

10. Brand, D., Kayemeth, K.L.; Moshe, I., Shaclak, M. 2015. ***Functional Rehabilitation of Decertified Ecosystems in Israel :Ecological and Socioecological Perspectives***. In Living Land.UNCCD. Tudor Rose, Bonn.

11. Calder,T., Hofer, T., Vermon, S.and Warren, P.2007. ***Towards a New Understanding of Forests and Water***. FAO Corporate Document Repository. Rome.

12. China Environment Science Press. 1999. ***Traditional Knowledge and Practical Techniques for Combating Desertification in China.*** Beijing.

13. FAO.1993. ***The State of Food and Agriculture 1993 Water Policies and Agriculture***. Rome.

14. FAO.2002. ***Notes on Pricing Data.*** FAO Corporation Document Repository. Rome.

15. FAO. 2014a. ***Area Equipped for Irrigation*** AQUASTAT.Rome.

16. FAO. 2014b. ***Irrigation Areas, Irrigated Crops.*** AQUASTAT Rome.

17. FAO. 2016. ***The State of Food and Agriculture. Climate Change, Agriculture and food Security.*** Rome.

18. Holmgren, D.2004. ***Permaculture.Principles & Pathways Beyond Sustainability***. Holmgren Design Service. Victoria. Australia.

19. ICID. 2017. ***Irrigation History.*** www icid.orglves-irrigation สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2560.

20. International Fund for Agriculture Development (IFAD). 1995. ***Land Degradation and Poverty in Africa: Challenge and Opportunities.*** In a Dialogue on Capital Hill, Washington D.C.

21. International Center for Biosaline Agriculture (ICBA). 2004. ***Annual Report 2003 (1423-1424H).*** Dubai, United Arab Emirates

22. International Center for Biosaline Agriculture. (ICBA). ***2013. Annual Report 2012. Dabai,*** United Arab Emirates.

23. Irrigation Museum. 2017. ***Irrigation Timeline.*** www.irrigationmuseurn.org/exhibit 2 aspx.

24. Juo, A.S.R. and Wilding, L.P.2001. ***Land and Civitization : An Historical Perspective***. In Response to Land Degradation, Edited by Bridges, Et. al. Oxford & IBH Publishing. Co.,

25. Keating, M. 1993. ***The Earth Summit's Agenda for Change.*** The Center for Our Common Future. Switzerland.

26. Leith, H and Koyra, H.W. 2005. ***Cashcrop Halophtes: The Future of Desert Greenification.*** In Biosaline News. July 2005, ICBA, Dubai, UAE.

27. Lowdermilk, W.C.1953. ***Conquest of the Land Through Seven Thousand Years***. USDA.

28. Mohr, E.C.J; Van Baren, F.A. and Van Schuylenborgh. ***Tropical Soils***.Geuze Dordreaht. Netherlands.

29. Namibian Programme to Combat Desertification (NAPCOD).1996. ***Policy Factors and Desertification Analysis and Proposals.*** Windhoek, Namibia.

30. National Geographic .2013. ***If All the Ice Melted.*** National Geographic, September 2013. Washing ton, D.C.

31. Nijhuis, M.2014. ***When the Snows Fail***. In National Geographic, October 2014. Washington, D.C.

32. Penman, H.L.1963. ***Vegetation and Hydrology.***Technical Communication No.53, Commonwealth Bureau of Soils.Harpenden.Lampor't Gilbert &Co.Ltd. England.

33. Postel, S. 1992. ***The Last Oasis : Facing Water Scarcity.*** World Watch Institute. Washington, D.C.

34. Pringle, H.2011. ***Genius of the Inca.*** National Geographic Vol 219 No.4 April 2011.

35. Soil and Water Conservation Society. 2003. ***Conservation Implications of Climate Change : Soil Erosion and Runoff from Cropland.*** Iowa.

36. Simmons, C.1950. ***Australia Prepares for a Cycle of Extreme Droughts***. In Living Land.UNCCD. Tudor Rose. Bonn.

37. Sitton, D.1997. ***Advanced Agriculture as a Tool Against Desertification.*** Ben-Gurion University of the Negev, Be'er Sheva, Israel.

38. Soil and Water Conservation Society. 2003. ***Conservation Implications of Climate Change : Soil Erosion and Runoff from Cropland.*** Iowa.

39. Storer, J.H. 1953. ***The Web of Life***. Signet, Mentor and Plume Books. New York.

40. Viriano, F.2017. ***A Tiny Country Feeds the World***. In National Geographic, September 2017. Washington D.C.

41. UNCCD. 2000. ***United Nations Convention to Combat Desertification.*** CCD/99. France.

42. UNDP. 1997. ***Aridity Zones and Dryland Populations.*** Office to Combat Desertification and Drought (UNSO) New York.

43. UNFCC.2002. ***Convention on Climate Change. GE.*** 02-01881 October 2002. France.

44. World Bank.1992***. Development and the Environment***. World Development Report 1992. Oxford University Press. New York.

45. World Bank. 2003. ***Prospects for Irrigated Agriculture.*** Agriculture and Rural Development Department. Report No. 26029 Washington, D.C

46. www.ebd.int/financial/pes/japan-pesforest.pdf. สืบค้นวันที่ 10 มีนาคม 2561.

47. www.facebook.com. ***Compost Classroom***. สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2560.

นาข้าว : เปรู[1)]

นาเกลือ : เปรู[1)]

นาข้าว : บาเกียว ฟิลิปปินส์[2)]

นาข้าว : บาหลี อินโดนิเซีย[3)]

นาข้าว : จีน[4)]

ปาล์มน้ำมัน : บอร์เนียว[5)]

ประมวลภาพการจัดทำขั้นบันไดดินเพื่อปลูกพืชในประเทศต่างๆ

ที่มา : 1) Pringle (2011: 34, 57) 2) www.pinterest.com/pic 3) Franklin (2000: 9)
4) Mcmillan (2018: 82) 5) Klum (2008 : 53)

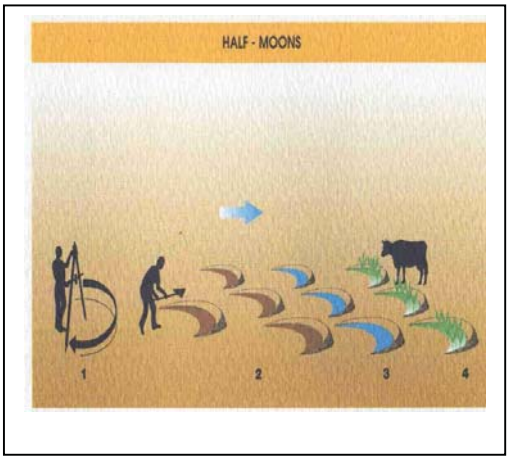

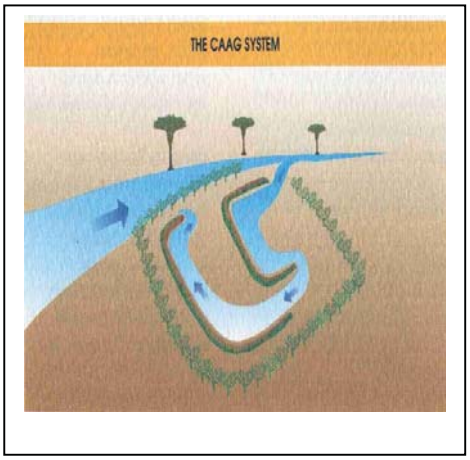

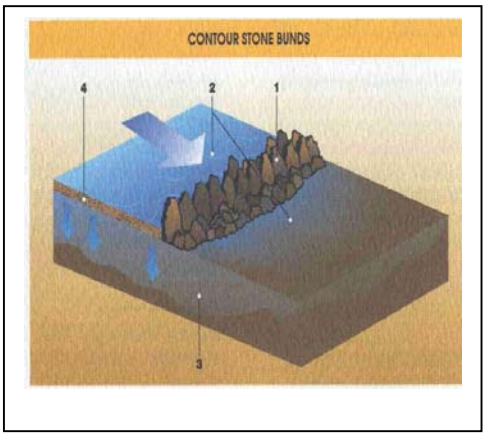

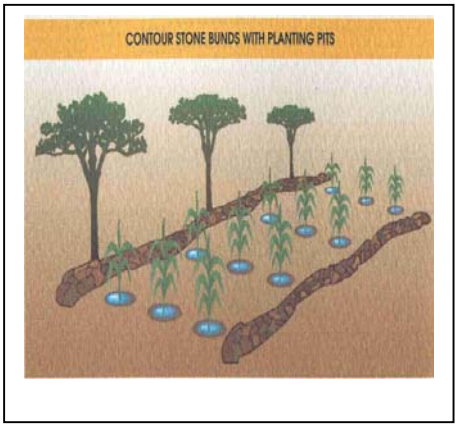

ประมวลวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำในแอฟริกา

ที่มา : IFAD (1995 : 16)

การเจาะหาน้ำใต้ดินในทะเลทรายเนเกฟ

ท่อส่งน้ำจากตอนเหนือของประเทศสู่ทะเลทรายเนเกฟ

การให้น้ำโดยระบบน้ำหยด (Drip)

ประมวลภาพการบริหารจัดการน้ำในประเทศอิสราเอล

ที่มา : Sitton (1997 : 1-8)

ทะเลทราย Rub'al-khali

การขุดบ่อเก็บน้ำทะเลใต้ดิน

บ่อเก็บน้ำทะเลใต้ดิน

เครื่องสูบน้ำทะเลที่เก็บกักในบ่อขึ้นมาใช้

แปลงทดลองพืชอาหารสัตว์

การทดลองใช้น้ำทะเลกับการทนเค็มของพืช

ประมวลภาพงานวิจัยการใช้น้ำเค็มในการปลูกพืชของ ICBA ที่ ดูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

ที่มา : ICBA (2004 : 2 ; 2012 : 2-8)

ประมวลภาพงานวิจัยการใช้น้ำเค็มในการปลูกพืชของ ICBA ที่ ดูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

ที่มา : ICBA (2004 : 2 ; 2012 : 2-8)

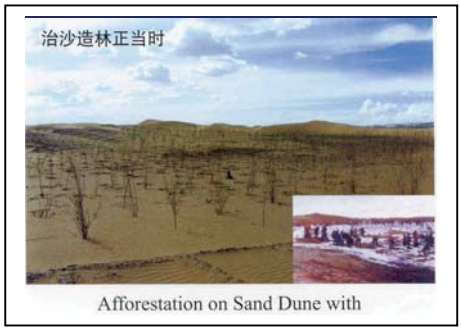

Afforestation on Sand Dune with

Replanting with Drip Irrigation in

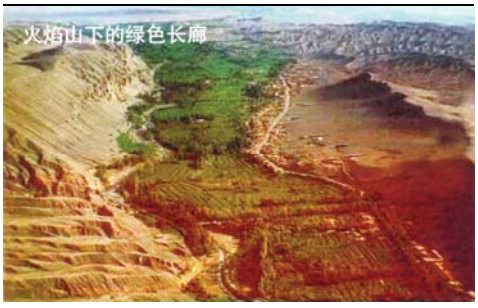

ประมวลภาพการเปลี่ยนทะเลทรายเป็นพื้นที่ปลูกป่าในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ที่มา : China Environmental Science Press (1999 : 184-185)

เอกสารอ้างอิงประมวลภาพ

1. China Environment Science Press. 1999. ***Traditional Knowledge and Practical Techniques for Combating Desertification in China.*** Beijing.

2. Franklin, S.2000. ***Celebrations of Earth.*** In National Geographic, Jan. 2000. Washington, D.C.

3. International Center for Biosaline Agriculture (ICBA). 2004. ***Annual Report 2003 (1423-1424H).*** Dubai, United Arab Emirates

4. International Fund for Agriculture Development (IFAD). 1995. ***Land Degradation and Poverty in Africa: Challenge and Opportunities.*** In a Dialogue on Capital Hill, Washington D.C.

5. Klum, M.2008. ***Borneo's Moment of Truth.*** In National Geographic, Nov.2008. Washington, D.C.

6. Pringle, H.2011. ***Genius of the Inca.*** In National Geographic Vol 219 No.4 April 2011.

7. Sitton, D.1997. ***Advanced Agriculture as a Tool Against Desertification.*** Ben-Gurion University of the Negev, Be'er Sheva, Israel.

8. Mcmillan, T. 2018***. Feeding China.*** In National Geographic. Feb, 2018. Washington, D.C.

9. www.pinterest.com/pin สืบค้นวันที่ 10 มีนาคม 2561.

บทที่ 3

วิวัฒนาการการเกษตรกับการปกครองของราชอาณาจักรไทย

บทที่ 3

วิวัฒนาการการเกษตรกับการปกครองของราชอาณาจักรไทย

จากหลักฐานที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ของไทยนั้นปรากฏให้เห็นว่ามีวิวัตฒนาการการเกษตรกับการปกครองของราชอาณาจักรไทยมาอย่างต่อเนื่องตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในแต่ละช่วงเวลา เพื่อลำดับภาพวิวัฒนาการการเกษตรกับการปกครองดังกล่าว ในบทนี้จะทบทวนสาระสำคัญรวม 3 อย่าง คือ (1) การตั้งถิ่นฐานและการก่อตั้งชุมชนการเกษตรในประเทศไทย (2) การพัฒนาการเกษตรภายหลังการกำเนิดรัฐไทย และ (3) ช่วงเวลาการปกครองของราชอาณาจักรไทยกับวิวัฒนาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การตั้งถิ่นฐานและการก่อตั้งชุมชนการเกษตรกรรมในประเทศไทย

ถึงแม้ว่าจะมีแนวคิดที่ว่าบรรพบุรุษของคนไทย ก่อนจะมาอยู่ในดินแดนที่ตั้งของราชอาณาไทยในปัจจุบันมาจากหลายแนวคิดก็ตาม วัลลภา รุ่งศิริแสงรัตน์, (2545: 34) ได้แสดงความเห็นไว้ว่า แนวคิดที่มีความเป็นไปได้คือแนวคิดที่เสนอว่าคนไทยน่าจะมาจากภาคกลางหรือตอนใต้ของจีน และอีกแนวคิดหนึ่งคือคนไทยไม่ได้อพยพมาจากไหนแต่อยู่ในดินแดนที่เป็นที่ตั้งของประเทศไทยในปัจจุบันนี้เอง ซึ่งสอดคล้องกับศรีศักร วัลลิโภดม (2532: 11) ที่ได้บันทึกไว้ว่าดินแดนที่ตั้งราชอาณาจักรไทยในปัจจุบันนี้จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่าตั้งแต่ยุคหินเก่าเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน มีมนุษย์อาศัยอยู่มาโดยตลอด จากแนวคิดและหลักฐานทางโบราณคดีดังกล่าวในหัวข้อนี้จะทบทวนถึงการตั้งถิ่นฐานและการก่อตั้งชุมชนเกษตรกรรมในราชอาณาจักรไทยตามลำดับเวลารวม 6 เรื่อง คือ (1) การกำเนิดชุมชนบนผืนแผ่นดินไทย (2) การกำเนิดบ้านเมืองยุคเริ่มต้นบนผืนแผ่นดินไทย (3) การกำเนิดรัฐไทย (4) หลักฐานทางโบราณคดีกับการตั้งถิ่นฐานและการพัฒนาการเกษตร และ(5) ช่วงเวลาการปกครองของราชอาณาจักรไทยกับวิวัฒนาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.1.1 การกำเนิดชุมชนบนผืนแผ่นดินไทย

กรมศิลปากร (2558: 41-47) ได้รายงานถึงการแรกเริ่มมีผู้คนและชุมชนบนผืนแผ่นดินไทยไว้ว่า

“ในดินแดนประเทศไทยเมื่อหลายแสนปีมาแล้วเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์กลุ่มแรกที่อาศัยผืนแผ่นดินไทยในปัจจุบัน มนุษย์กลุ่มนี้มีสังคมแบบล่าสัตว์หาของป่าเป็นอาหารดำรงชีวิตประจำวันด้วยการเก็บของป่า ล่าสัตว์ดักจับสัตว์น้ำ และหาพืชผักผลไม้ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติมาเป็นอาหาร รู้จักการใช้เครื่องมือหินแบบที่เรียกรวมๆ กันว่า “เครื่องมือหินกะเทาะ” ใช้ในการล่าสัตว์ สับ-ตัดกระดูกและแล่หนังสัตว์ รวมทั้งอาจจะมีการนำไม้ไผ่มาทำเครื่องใช้บางอย่างด้วย

ทั้งนี้มีรายงานการค้นพบเครื่องมือหินกะเทาะหยาบๆ ที่ทำจากหินกรวดแม่น้ำในเขตอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง กำหนดอายุไว้ประมาณ 800,000 ถึง 600,000 ปีมาแล้ว ซึ่งนับว่าเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย และต่อมาได้มีการรายงานว่าพบชิ้นส่วนกะโหลกศีรษะมนุษย์ที่มีชีวิตอยู่ในช่วงเวลาดังกล่าวที่อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เรียกมนุษย์ในกลุ่มนี้ว่า “มนุษย์โฮโมอีเร็กตัส” ซึ่งมีร่างกายที่สามารถยืนตัวตรงได้ดี

ต่อมาในช่วงประมาณ 40,000-10,000 ปีมาแล้ว มนุษย์ในสมัยนี้น่าจะรวมเป็นกลุ่มใหญ่ขึ้น อาศัยตามที่โล่งใกล้แหล่งน้ำและชายฝั่งทะเล บางกลุ่มคงอพยพเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัยตามแหล่งอาหารใน แต่ละฤดูกาล ดำรงชีวิตด้วยการหาของป่า – ล่าสัตว์ รวมถึงการดักจับสัตว์น้ำนานาชนิดในช่วงประมาณ 12,000 ปีมาแล้ว บางกลุ่มอาจเริ่มทดลองปลูกพืชบางชนิด เช่น น้ำเต้า และแตงกวาจนกระทั่งราว 6,000 ปีมาแล้วเป็นต้นมา

เมื่อราว 5,000 – 4,500 ปีมาแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมครั้งสำคัญ คือ การชุมชนสังคมเกษตรกรรม เป็นสังคมผลิตอาหารได้เอง บางกลุ่มเริ่มทำการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์บางชนิด เช่น วัว หมู ไก่ ควบคู่ไปกับการล่าสัตว์และเก็บของป่า การเพาะปลูกข้าวในสมัยแรกสุดนั้น สันนิษฐานว่าอาจทำนาหว่านในพื้นที่ลุ่มน้ำขัง ซึ่งเป็นการทำนาเลื่อนลอย จนกระทั่งประมาณ 2,700-2,500 ปีมาแล้ว จึงมีการปลูกข้าวแบบนาลุ่มและน่าจะมีการใช้ควายเป็นแรงงานในการไถนา”

3.1.2 การกำเนิดบ้านเมืองยุคเริ่มต้นบนผืนแผ่นดินไทย

จากการตั้งถิ่นฐานถาวรและทำการเกษตรได้มีการก่อตั้งบ้านเมือง ซึ่งในยุคเริ่มต้นนั้นกรมศิลปากร (2558: 54-74) ได้รายงานไว้ว่า

“ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 9-10 เป็นต้นมา ผู้คนบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเริ่มคุ้นเคยกับวัฒนธรรมอินเดีย เริ่มมีการจัดระเบียบสังคมแบบอินเดีย รวมทั้งชาวอินเดียที่นับถือศาสนาพราหมณ์และศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธได้นำศาสนาของตนเข้ามาเผยแผ่ให้ชาวพื้นเมืองด้วย ส่งผลให้ต่อมาราวพุทธศตวรรษที่ 11 ในบริเวณภาคกลางของประเทศไทยได้พัฒนาเป็นบ้านเมืองที่ชัดเจน เรียกกันว่า “ทวารวดี”

ในช่วงเวลาใกล้เคียง หรือร่วมสมัยกับทวาราวดีในบริเวณภาคกลางพบหลักฐานแสดงถึงพัฒนาการของบ้านเมืองที่เรียกกันว่า “เจนละ” หรือ “เจิ้นล่า” บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ “ศรีวิชัย” ในบริเวณภาคใต้ และ “หริภุญชัย” บริเวณภาคเหนือ

เมืองสมัยทวาราวดีในบริเวณที่ราบภาคกลางของประเทศไทยแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มบ้านเมืองด้านตะวันออกและแม่น้ำเจ้าพระยา เมืองโบราณที่สำคัญ เช่น เมืองโบราณลพบุรี เมืองคูเมืองจังหวัดสิงห์บุรี เมืองอู่ตะเภา จังหวัดชัยนาท เมืองจันเสน จังหวัดนครสวรรค์ และเมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ เมืองศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี เมืองดงละคร จังหวัดนครนายก และกลุ่มบ้านเมืองด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา เมืองโบราณสำคัญ ได้แก่ เมืองนครปฐม โบราณ เมืองนครชัยศรี เมืองกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เมืองอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นต้น”

ในกรณีอาณาจักร “เจนละ” นั้นเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 บริเวณปากแม่น้ำมูล และลำแม่น้ำโขงในเขตจังหวัดอุบลราชธานีติดต่อไปยังแขวงจำปาสัก ประเทศลาว เป็นอาณาบริเวณที่ตั้งอาณาจักรเจนละหรือเจิ้นล่ามาก่อนที่จะเข้าไปมีอำนาจทางแถบลุ่มแม่น้ำโขงในประเทศกัมพูชา อาณาจักรนี้ได้ขยายอาณาเขตขึ้นมาตามฝั่งแม่น้ำมูลในเขตจังหวัดศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ นครราชสีมา ชัยภูมิ จนถึงเมืองศรีเทพในลุ่มแม่น้ำป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ในช่วงระหว่างพุทธศตวรรษที่ 13-18 บริเวณพื้นที่เกาะสุมาตราและเกาะชวา ประเทศอินโดนีเซีย รวมทั้งแหลมมลายูในประเทศมาเลเซีย และภาคใต้ของประเทศไทย ได้พัฒนาเป็นบ้านเมืองเรียกกันว่า “ศรีวิชัย” นักวิชาการหลายท่านเสนอว่าอาณาจักรศรีวิชัยได้พัฒนาขึ้นมาจากรัฐ หรือแคว้นที่เจริญมาก่อนหน้านี้

บริเวณทางภาคใต้ของประเทศไทยพบรูปแบบวัฒนธรรมศรีวิชัยมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 13–18 เป็นวัฒนธรรมในสังคมที่นับถือพระพุทธศาสนามหายาน มีพัฒนาการมาจากการเป็นเมืองท่า การค้าผลผลิตพื้นเมืองและเครื่องเทศในเขตชายฝั่งทะเลกับอินเดีย อาหรับ จีน ชวา แหลมมลายู

ด้วยทำเลที่ตั้งของภาคเหนือที่อยู่ลึกเข้าไปตอนในของภาคพื้นทวีปพัฒนาการบ้านเมืองจึงเกิดช้ากว่าบริเวณภาคใต้ ภาคกลาง และภาคอีสานซึ่งอยู่ทางตอนล่างใกล้ชายฝั่งทะเล และมีลักษณะเป็นเมืองท่า ดินแดนทางภาคเหนือจึงเริ่มมีพัฒนาการเป็นบ้านเมืองเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 16 อันเป็นผลจากการขยายตัวของผู้คนจากทางภาคเหนือลงมาและทางภาคใต้ขึ้นไป พร้อมกับการแพร่กระจายอารยธรรมจากบ้านเมืองที่เป็นศูนย์กลางในเขตใกล้ทะเลด้วย จึงเกิด “หริภุญชัย” ขึ้น

แคว้นหริภุญชัยที่เกิดขึ้นใหม่นี้มีลักษณะรูปแบบการปกครองและขนบธรรมเนียมต่างๆ คล้ายคลึงกับภาคกลางซึ่งได้รับอิทธิพลจากอินเดีย ลักษณะรูปแบบทางศิลปกรรมได้คลี่คลายในรูปแบบศิลปะในท้องถิ่นจนเป็นรูปแบบของตนเอง เรียกว่า "ศิลปะหริภุญชัย” หรือบางครั้งเรียกว่า “ศิลปะทวารวดีตอนปลาย”

ต่อมาภายหลังพัฒนาการของบ้านเมืองได้ขยายไปยังลุ่มแม่น้ำวังในจังหวัดลำปาง ดำรงความเป็นแคว้นปกครองตนเองโดยอิสระเป็นลำดับสืบมาจนถึงสิ้นพุทธศตวรรษที่ 18”

การก่อตั้งบ้านเมืองในยุคเริ่มต้นนั้น จึงสรุปได้ว่าได้มีอาณาจักร “ทวารวดี” ในพุทธศตวรรษที่ 11 อาณาจักร เจนละ หรือ “เจิ้นล่า” ในพุทธศตวรรษที่ 12 อาณาจักรศรีวิชัย ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 13-18 และอาณาจักรหริภุญชัย ในพุทธศตวรรษที่ 16

3.1.3 การกำเนิดรัฐไทย

กรมศิลปากร (2558: 75) ได้รายงานไว้ว่าในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19 ได้มีบ้านเมืองของกลุ่มคนไทยที่เกิดขึ้นใหม่ ได้แก่ “ล้านนา” และ “สุโขทัย” ในภาคเหนือ ส่วนในภาคกลางมีกลุ่มบ้านเมืองที่พัฒนามาจากบ้านเมืองเดิม ได้แก่ “อโยธยา” มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองละโว้ หรือลพบุรีในปัจจุบัน “สุพรรณภูมิ” มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองสุพรรณภูมิ หรือเมืองสุพรรณบุรีในปัจจุบัน ส่วนในภาคใต้ที่สำคัญได้แก่ “นครศรีธรรมราช”

ต่อมาในตอนปลายพุทธศตวรรษที่ 19 “อโยธยา” กับ “สุพรรณบุรี” ได้รวมกันเป็น “อยุธยา” ครั้นถึงพุทธศตวรรษที่ 20 “อยุธยา” ได้ผนวก “สุโขทัย” ไว้ในฐานะหัวเมืองหนึ่ง ส่วน “ล้านนา” ยังคงดำรงเป็นบ้านเมืองสืบมากว่า 500 ปี จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้ผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรไทย

3.1.4 หลักฐานทางโบราณคดีกับการตั้งถิ่นฐานเพื่อการเกษตร

จากการตั้งถิ่นฐานของผู้คนและชุมชนบนผืนแผ่นดินไทยที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ได้มีข้อมูลยืนยันจากหลักฐานทางโบราณคดีกับการตั้งถิ่นฐานเพื่อการเกษตรที่มีอายุราว 7,000 ปี ดังนี้

ในภาคเหนือ (Gorman, 1970: 102) ได้พบเศษเครื่องปั้นดินเผาที่มีลักษณะเรียบเป็นมันอายุราว 12,000 ปี และพบเศษชิ้นส่วนของพืชบางชนิดที่กำหนดอายุได้ราว 7,000 ปี ในถ้ำผีแมน อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้พบภาพเขียนสี ก่อนประวัติศาสตร์ที่ ผาหมอนน้อย บ้านตากุ่ม ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี แสดงให้เห็นวิถีเกษตรกรรม อายุไม่น้อยกว่า 2,000 ปี มีภาพการปลูกธัญพืชชนิดหนึ่งมีลักษณะคล้ายข้าว ภาพควาย (เยาวนุช เวศร์ภาดา และวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์, 2543: 15)

จากแหล่งโบราณคดีที่บ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี พบหลักฐานรอบแกลบข้าวผสมอยู่กับดินที่นำมาปั้นภาชนะดินเผา กำหนดอายุได้ประมาณ 5,600 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1)

การพบรอยแกลบข้าวเป็นส่วนผสมของดินที่ใช้ปั้นภาชนะ ดินเผาที่โนนนกทา ตำบลบ้านโคก อ.ภูเวียง จังหวัดขอนแก่น กำหนดอายุประมาณ 5,400 ปี (เยาวนุช เวศร์ภาดา และวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์, 2543: 14)

ในพื้นที่ภาคใต้แม้จะไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนด้านการเกษตรแต่พบหลักฐานที่แสดงว่าเคยเป็นที่อยู่ของมนุษย์ในยุคหินเก่าตอนปลายอายุประมาณ 37,000 ปี และยังได้พบโครงกระดูกมนุษย์ซึ่งมีอายุเก่าถึง 28,000 ปี (www.slideshare.net)

ในพื้นที่ภาคตะวันออก ได้พบเถ้าถ่านในดิน และรอยแกลบข้าวบนเครื่องปั้นดินเผาที่โคกพนมดี อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี แสดงให้เห็นว่ามีชุมชนปลูกข้าวก่อนสมัยประวัติศาสตร์บริเวณชายฝั่งทะเล

ส่วนที่จังหวัดกาญจนบุรี ได้พบหลักฐานคล้ายดอกข้าวป่าเมืองไทยที่ ถ้ำเขาทะลุ จังหวัดกาญจนบุรี อายุประมาณ 2,800 ปี

นอกจากนี้ได้มีการศึกษาโดย Watabe et.al. (1968) ในระหว่างปี พ.ศ. 2510-2512 โดยการวิจัยแกลบข้าวจากอิฐที่รวบรวมจากโบราณสถาน 108 แห่งใน 39 จังหวัดทั่วประเทศไทย ทำให้ทราบชนิดข้าวที่ปลูกในสมัยทวารวดีในพุทธศตวรรษที่ 13-16 ซึ่งมีการปลูกข้าวเหนียวเมล็ดป้อมและเมล็ดใหญ่ (บริบูรณ์ สัมฤทธิ์, 2547: 27)

3.2 การพัฒนาการเกษตรภายหลังการกำเนิดรัฐไทย

3.2.1 การปกครองของราชอาณาจักรไทยในสมัยต่างๆ

ภายหลังการกำเนิดรัฐไทยแล้วได้มีการปกครองของราชอาณาจักรไทย ตามลำดับเวลาดังนี้

(1) สมัยสุโขทัย (พ.ศ.1762-1982)

ขุนศรีอินทราทิตย์สถาปนาอาณาจักรสุโขทัย เมื่อ พ.ศ.1762 (กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ, 2533: 231) ต่อมาได้เสื่อมลงและตกเป็นเมืองขึ้นของรัฐไทยอีกรัฐหนึ่ง คืออาณาจักรอยุธยา

(2) สมัยอยุธยา (พ.ศ.1893-2310)

พระเจ้าอู่ทองทรงก่อตั้งอาณาจักรอยุธยา เมื่อ พ.ศ. 1893 ในสมัยนี้ ได้เริ่มการติดต่อกับชาติตะวันตก เช่น โปรตุเกส ดัตช์ ฝรั่งเศส จีน และญี่ปุ่น อาณาจักรอยุธยาเริ่มเสื่อมอำนาจลงราวพุทธศตวรรษที่ 24 ต่อมาแพ้สงครามต่อพม่า เมื่อปี พ.ศ. 2310 อาณาจักอยุธยาดำรงความเป็นเอกราชอยู่ได้ 417 ปี

(3) สมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ.2310-2325)

หลังจากที่สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีได้ขับไล่กองทัพพม่าออกจากแผ่นดินไทย ทำการรวมชาติและได้ย้ายเมืองหลวงมาอยู่กรุงธนบุรี ในพ.ศ. 2310 กรุงธนบุรีเป็นราชธานีอยู่ได้ 15 ปี

(4) สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325 – ปัจจุบัน)

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ พ.ศ. 2325 มีระยะเวลาการครองราชย์ของแต่ละรัชกาล ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ระยะเวลาในการครองราชย์ของรัชกาลต่างๆ

รัชกาลที่	กษัตริย์ไทย	พ.ศ.
1	พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก	2325-2352[1)]
2	พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย	2352-236[1)]
3	พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว	2367-2394[1)]
4	พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	2394-2411[1)]
5	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	2411-2453[1)]
6	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	2453-2468[1)]
7	พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	2468-2477[1)]
8	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล	2477-2489[1)]
9	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช	2489-2559[2)]
10	สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร	2559-ปัจจุบัน[2)]

ที่มา: [1)] คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี (2525ก, 2525ข)
[2)] รงค์ ประพันธ์พงศ์ (2560: 288, 291)

3.2.2 รัฐบาลและระยะเวลาการบริหารประเทศหลัง พ.ศ. 2475

เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดและมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525ข: 258)

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2559) ได้มีรัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศรวม 61 คณะ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2

การแบ่งการปกครองออกเป็น 2 ระยะ นั้นเนื่องจากที่มาของอำนาจในการกำหนดนโยบายได้เปลี่ยนแปลง จากอำนาจของพระมหากษัตริย์เป็นอำนาจของราษฎร ดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475[1)] มาตรา 1 มาตรา 2 และมาตรา 7 ดังนี้

“มาตรา 1 อำนาจสูงสุดของประเทศนั้นเป็นของราษฎรทั้งหลาย

มาตรา 2 ให้มีบุคคลและคณะบุคคลดั่งจะกล่าวต่อไปนี้เป็นผู้ใช้อำนาจแทนราษฎรตามที่จะได้กล่าวต่อไปในธรรมนูญ คือ

1. *กษัตริย์*
2. *สภาผู้แทนราษฎร*
3. *คณะกรรมการราษฎร*
4. *ศาล*

มาตรา 7 การกระทำใดๆ ของกษัตริย์ต้องมีกรรมการราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดลงนามด้วย โดยได้รับความยินยอมของคณะกรรมการราษฎรจึงจะใช้ได้ มิฉะนั้นเป็นโมฆะ”

รอง ศยามานนท์ (2525: 38) ได้สรุปสาระสำคัญของธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 ไว้ดังนี้

“1. กษัตริย์เป็นประมุขสูงสุดของประเทศ พระราชบัญญัติก็ดี คำวินิจฉัยของศาลก็ดี การอื่นๆ ซึ่งจะมีบทกฎหมายระบุไว้โดยเฉพาะก็ดี จะต้องกระทำในนามของกษัตริย์

[1)] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 49 ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2475

2. สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจออกพระราชบัญญัติทั้งหลาย พระราชบัญญัตินั้นเมื่อกษัตริย์ได้ประกาศให้ใช้แล้ว ให้เป็นอันได้บังคับใช้

สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจและควบคุมกิจการของประเทศ และมีอำนาจประชุมกันถอดถอนกรรมการราษฎรหรือพนักงานรัฐบาลผู้ใดผู้หนึ่งก็ได้"

นอกจากนี้ รอง ศยามานนท์ (2525: 39) ยังได้สรุปไว้ด้วยว่า *"ธรรมนูญการปกครองฉบับชั่วคราวแสดงว่าคณะราษฎร์ได้อำนาจการปกครองไว้ทั้งหมด แม้แต่เสนาบดีก็ต้องขึ้นต่อคณะราษฎร์"*

ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ลงวันที่ 10 ธันวาคม 2475 มีบทบัญญัติ มาตรา 1 มาตรา 2 มาตรา 6 มาตรา 7 และมาตรา 8 ดังนี้

" มาตรา 1 สยามประเทศเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกมิได้ ประชาชนชาวสยามไม่ว่าเหล่ากำเนิดหรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน

มาตรา 2 อำนาจอธิปไตยย่อมมาจากปวงชนชาวสยาม พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นแต่โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้"

" มาตรา 6 พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยคำแนะนำ และยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา 7 พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี

มาตรา 8 พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาลที่ได้ตั้งขึ้นตามกฎหมาย"

ตารางที่ 3-2 รัฐบาลและระยะเวลาการบริหารประเทศ

ลำดับที่	ระยะเวลา	นายกรัฐมนตรี
1.	28 มิถุนายน 2475 - 10 ธันวาคม 2475	พระยามโนปกรณ์นิติธาดา [1]
2.	10 ธันวาคม 2475 - 1 เมษายน 2476	พระยามโนปกรณ์นิติธาดา [1]
3.	1 เมษายน 2476 - 20 มิถุนายน 2476	พระยามโนปกรณ์นิติธาดา [1]
4.	21 มิถุนายน 2476 - 16 ธันวาคม 2476	พระยาพหลพลพยุหเสนา [1]
5.	16 ธันวาคม 2476 - 22 กันยายน 2477	พระยาพหลพลพยุหเสนา [1]
6.	22 กันยายน 2477 - 9 สิงหาคม 2480	พระยาพหลพลพยุหเสนา [1]
7.	9 สิงหาคม 2480 - 21 ธันวาคม 2480	พระยาพหลพลพยุหเสนา [1]
8.	21 ธันวาคม 2480 - 16 ธันวาคม 2481	พระยาพหลพลพยุหเสนา [1]
9.	16 ธันวาคม 2481 - 7 มีนาคม 2485	นายพันเอกหลวงพิบูลสงคราม [1]
10.	7 มีนาคม 2485 - 1 สิงหาคม 2487	จอมพลแปลกพิบูลสงคราม [1]
11.	1 สิงหาคม 2487 - 31 สิงหาคม 2488	นายควง อภัยวงศ์ [1]
12.	31 สิงหาคม 2488 - 17 กันยายน 2488	*นายทวี บุณยเกตุ* [1]
13	17 กันยายน 2488 - 31 มกราคม 2489	ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช [1]
14	31 มกราคม 2489 - 24 มีนาคม 2489	นายควง อภัยวงศ์ [1]
15	24 มีนาคม 2489 - 11 มิถุนายน 2489	นายปรีดี พนมยงค์[1]
16	11 มิถุนายน 2489 - 23 สิงหาคม 2489	นายปรีดี พนมยงค์[1]
17	23 สิงหาคม 2489 - 30 พฤษภาคม 2490	พล ร.ต ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์[1]
18	30 พฤษภาคม 2490 - 8 พฤศจิกายน 2490	พล ร.ต ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์[1]
19	10 พฤศจิกายน 2490 - 21 กุมภาพันธ์ 2491	นายควง อภัยวงศ์ [1]
20	21 กุมภาพันธ์ 2491 - 8 เมษายน 2491	นายควง อภัยวงศ์ [1]
21	8 เมษายน 2491 - 25 มิถุนายน 2492	จอมพลแปลก พิบูลสงคราม [1]
22	25 มิถุนายน 2492 - 29 พฤศจิกายน 2494	จอมพลแปลก พิบูลสงคราม [1]

ตารางที่ 3-2 รัฐบาลและระยะเวลาการบริหารประเทศ (ต่อ)

ลำดับที่	ระยะเวลา	นายกรัฐมนตรี
23.	29 พฤศจิกายน 2494 - 6 ธันวาคม 2494	จอมพลแปลก พิบูลสงคราม [1]
24.	6 ธันวาคม 2494 - 24 มีนาคม 2495	จอมพลแปลก พิบูลสงคราม [1]
25.	24 มีนาคม 2495 - 21 มีนาคม 2500	จอมพลแปลก พิบูลสงคราม [1]
26.	21 มีนาคม 2500 - 16 กันยายน 2500	จอมพลแปลก พิบูลสงคราม [1]
27.	21 กันยายน 2500 - 1 มกราคม 2501	นายพจน์ สารสิน [1]
28.	1 มกราคม 2501 - 20 ตุลาคม 2501	พลโทถนอม กิตติขจร [1]
29.	9 กุมภาพันธ์ 2502 - 9 ธันวาคม 2506	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ [1]
30.	9 ธันวาคม 2506 - 7 มีนาคม 2512	พลเอกถนอม กิตติขจร [1]
31.	7 มีนาคม 2512 - 17 พฤศจิกายน 2514	จอมพลถนอม กิตติขจร [1]
32.	18 ธันวาคม 2515 - 14 ตุลาคม 2516	จอมพลถนอม กิตติขจร [1]
33.	14 ตุลาคม 2516 - 22 พฤษภาคม 2517	นายสัญญา ธรรมศักดิ์ [1]
34.	27 พฤษภาคม 2517 - 15 กุมภาพันธ์ 2518	นายสัญญา ธรรมศักดิ์ [1]
35.	15 กุมภาพันธ์ 2518 - 14 มีนาคม 2518	ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช [1]
36.	14 มีนาคม 2518 - 20 เมษายน 2519	ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช [1]
37.	20 เมษายน 2519 - 25 กันยายน 2519	ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช [1]
38.	25 กันยายน 2519 - 6 ตุลาคม 2519	ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช [1]
39.	8 ตุลาคม 2519 - 20 ตุลาคม 2520	นายธานินทร์ กรัยวิเชียร [1]
40.	11 พฤศจิกายน 2520 - 12 พฤษภาคม 2522	พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ [1]
41.	12 พฤษภาคม 2522 - 3 มีนาคม 2523	พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ [1]
42.	3 มีนาคม 2523 - 30 เมษายน 2526	พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ [1]
43.	30 เมษายน 2526 - 5 สิงหาคม 2529	พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ [1]
44.	5 สิงหาคม 2529 - 4 สิงหาคม 2531	พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ [1]
45.	4 สิงหาคม 2531 - 9 ธันวาคม 2533	พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ [1]
46.	9 ธันวาคม 2533 - 23 กุมภาพันธ์ 2534	พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ [1]
47.	2 มีนาคม 2534 - 7 เมษายน 2535	นายอานันท์ ปันยารชุน [1]
48.	7 เมษายน 2535 - 10 มิถุนายน 2535	พลเอกสุจินดา คราประยูร [1]
49.	10 มิถุนายน 2535 - 23 กันยายน 2535	นายอานันท์ ปันยารชุน [1]
50.	23 กันยายน 2535 - 13 กรกฎาคม 2538	นายชวน หลีกภัย [1]
51.	13 กรกฎาคม 2538 – 25 พฤศจิกายน 2539	นาย บรรหาร ศิลปอาชา [1]
52.	25 พฤศจิกายน 2539 – 9 พฤศจิกายน 2540	พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ [1]
53.	14 พฤศจิกายน 2540 – 17 กุมภาพันธ์ 2544	นาย ชวน หลีกภัย [1]
54.	17 กุมภาพันธ์ 2544 – 11 มีนาคม 2548	พ.ต.ท ทักษิณ ชินวัตร [2]
55.	11 มีนาคม 2548 – 19 กันยายน 2549	พ.ต.ท ทักษิณ ชินวัตร [3]
56.	8 ตุลาคม 2549 – 6 กุมภาพันธ์ 2551	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ [4]
57.	6 กุมภาพันธ์ 2551 – 8 กันยายน 2551	นาย สมัคร สุนทรเวช [5]
58	24 กันยายน 2551 – 2 ธันวาคม 2551	นาย สมชาย วงศ์สวัสดิ์ [6]
59.	20 ธันวาคม 2551 – 9 สิงหาคม 2554	นาย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ [7]
60.	9 สิงหาคม 2554 – 9 ธันวาคม 2556	นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร [8,9,10]
61.	30 สิงหาคม 2557-ปัจจุบัน	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา [11]

ที่มา : [1] สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2540) [2] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2544)
[3] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2548) [4] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2549)
[5] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2551ก) [6] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2551ข)
[7] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2551ค) [8] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2554)
[9] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนที่ 115ก วันที่ 9 ธันวาคม 2556
[10] ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1 วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 [11] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2557)

3.3 ช่วงเวลาการปกครองของราชอาณาจักรไทยกับวิวัฒนาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

วิวัฒนาการของหน่วยงานบริหารการเกษตรคือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นั้น ได้เริ่มมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรอยุธยา ที่มีการจัดตั้งกรมนา มีการตรากฎหมายเบ็ดเสร็จที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตรคือ เรื่องการไร่นาและสัตว์พาหนะ มีวิวัฒนาการจนถึงปัจจุบัน ที่มีหน่วยงานระดับกรม 15 กรม รัฐวิสาหกิจ 5 แห่ง องค์การมหาชน 3 แห่ง ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-3 ช่วงเวลาการปกครองของราชอาณาจักรไทยกับวิวัฒนาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ช่วงเวลาการปกครอง	วิวัฒนาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สมัยอาณาจักรอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310)	- การปกครองเป็นแบบจตุสดมภ์ คือ เวียง วัง คลัง นา - มีการจัดตั้ง *"กรมนา"*[1] - มีการตรา *"กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ"* ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร คือ เรื่องการไร่นาและสัตว์พาหนะ[1]
สมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2310-2325)	- เนื่องจากการปกครองยังคงเป็นแบบจตุสดมภ์ คือ เวียง วัง คลัง นา *"กรมนา"* จึงยังคงทำหน้าที่บริหารการเกษตร[1]
สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ **รัชกาลที่ 1** (พ.ศ. 2325-2352)	- การปกครองยังคงเป็นแบบจตุสดมภ์ [1] - *"กรมนา"* ทำหน้าที่บริหารการเกษตร[1] - มีการตรา *"กฎหมายตราสามดวง"* [1]
รัชกาลที่ 2 (พ.ศ. 2352-2367)	- *"กรมนา"* ทำหน้าที่บริหารการเกษตร[1]
รัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2367-2394)	- *"กรมนา"* ทำหน้าที่บริหารการเกษตร[1]
รัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2394-2411)	- *"กรมนา"* ทำหน้าที่บริหารการเกษตร[1]
รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411-2453) 1 เมษายน 2435	- มีการปรับปรุง *"กรมนา"* ยกเป็น *"กระทรวงเกษตราธิการ"* [1]
มีนาคม 2439	- มีการปรับเปลี่ยน *"กระทรวงเกษตราธิการ"* จัดตั้งเป็น "กรมเกษตรกร"ในกระทรวงการคลัง[1]
พ.ศ. 2442	- มีการจัดตั้ง *"กระทรวงเกษตราธิการ"* ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง[1]
17 กุมภาพันธ์ 2444	- จัดตั้ง *"กรมทะเบียนที่ดิน"* ใน *"กระทรวงเกษตราธิการ"* [1]

ตารางที่ 3-3 ช่วงเวลาการปกครองของราชอาณาจักรไทยกับวิวัฒนาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ต่อ)

ช่วงเวลาการปกครอง	วิวัฒนาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
13 มิถุนายน 2445	- จัดตั้ง *"กรมคลอง"* ใน *"กระทรวงเกษตราธิการ"* [1]
พ.ศ. 2446	- จัดตั้ง *"กรมช่างไหม"* ใน *"กระทรวงเกษตราธิการ"* [1]
เมษายน 2451	- เปลี่ยน *"กรมช่างไหม"* เป็น *"กรมเพาะปลูก"* [1]
<u>รัชกาลที่ 6</u> (พ.ศ. 2453-2468)	
30 กันยายน 2457 พ.ศ. 2458	- จัดตั้ง *"กรมทดน้ำ"* ใน *"กระทรวงเกษตราธิการ"* [1] - จัดตั้งสวนทดลองเพาะปลูกขึ้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เป็นสถานีกสิกรรมแห่งแรกของประเทศไทย
พ.ศ. 2459	จัดตั้งสถานีทดลองข้าวรังสิตเป็นสถานีทดลองข้าวแห่งแรกของประเทศไทย[1]
<u>รัชกาลที่ 7</u> (พ.ศ. 2468-2477)	
พ.ศ. 2468	จัดตั้ง *"กรมรักษาสัตว์น้ำ"* [1]
พ.ศ. 2470	เปลี่ยนชื่อ *"กรมทดน้ำ"* เป็น *"กรมชลประทาน"* [1]
พ.ศ. 2474	มีการรวม *"กรมเพาะปลูก"* กับ *"กองตรวจพันธุ์รุกขชาติ"* ตั้งเป็น *"กรมตรวจกสิกรรม"* สังกัดกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม[1]
<u>วันที่ 24 มิถุนายน 2475</u> ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยโดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดและมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ [2)]	
<u>รัฐบาลคณะที่ 1</u> **29 มิถุนายน 2475**	รวม *"กระทรวงเกษตราธิการ"* กับ *"กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม"* เป็น *"กระทรวงเกษตรพนิชการ"* [1] โอนกรมป่าไม้ไปขึ้น *"กระทรวงมหาดไทย"* [1]
<u>รัฐบาลคณะที่ 4</u> 3 พฤษภาคม 2476	- เปลี่ยนชื่อ *"กระทรวงเกษตรพนิชการ"*[1] เป็น *"กระทรวงเศรษฐการ"* - เปลี่ยนชื่อ *"กรมรักษาสัตว์น้ำ"* เป็น *"กรมประมง "* [1] - เปลี่ยนชื่อ *"กรมตรวจกสิกรรม"* เป็น *"กรมเกษตร "* [1] - โอนกรมป่าไม้กลับมาขึ้น *"กระทรวงเกษตรพนิชการ"* [1]
<u>รัฐบาลคณะที่ 6</u> 2 ตุลาคม 2477	แยกกระทรวงเศรษฐการออกเป็น 2 ทบวง คือ 1. ทบวงเกษตราธิการ[1] 2. ทบวงพาณิชยการและคมนาคม[1]

ตารางที่ 3-3 ช่วงเวลาการปกครองของราชอาณาจักรไทยกับวิวัฒนาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ต่อ)

ช่วงเวลาการปกครอง	วิวัฒนาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
<u>รัชกาลที่ 8</u> (พ.ศ. 2477-2489)	
<u>รัฐบาลคณะที่ 6</u> 1 เมษายน 2478	- ได้แยกทบวงเกษตราธิการ *"ออกจากกระทรวงเศรษฐการ"* แล้วยกเป็น "กระทรวงเกษตราธิการ" [1] - รวม *"กรมเกษตร"* และ *"กรมประมง"*เข้าด้วยกันเป็น[1] *"กรมเกษตรและกรมประมง"* สังกัด *"กระทรวงเกษตราธิการ"* [1] - ส่วนราชการอื่นในสังกัดกระทรวงเกษตราธิการ คือ *"กรมชลประทาน"* กรมที่ดินและกรมโลหกิจ กรมป่าไม้และกรมสหกรณ์
ตุลาคม 2478	จัดตั้งโรงเรียนป่าไม้แพร่[1]
<u>รัฐบาลคณะที่ 8</u> พ.ศ. 2481	- ได้แยก *"กรมเกษตรและการประมง"* ออกเป็น 2 กรม คือ *"กรมเกษตร"* และ *"กรมประมง"*อยู่ในสังกัด *"กระทรวงเกษตราธิการ"* [1]
2 กุมภาพันธ์ 2486	- ส่วน *"กรมที่ดิน"* โอนไปสังกัด *"กระทรวงมหาดไทย"* *"กรมโลหกิจ"* โอนไปสังกัด *"กระทรวงเศรษฐกิจ (กระทรวงเศรษฐการเดิม)"* [1] สถาปนามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ [2]
<u>รัชกาลที่ 9</u> (พ.ศ. 2489-ปัจจุบัน)	
<u>รัชกาลคณะที่ 24</u> 12 มีนาคม 2495	เปลี่ยนชื่อจาก *"กระทรวงเกษตราธิการ"* เป็น *"กระทรวงเกษตร"* [2]
<u>รัชกาลคณะที่ 25</u> 15 เมษายน 2496	จัดตั้งองค์การสะพานปลา [2]
16 กันยายน 2496	จัดตั้ง *"กรมการข้าว"* ใน *"กระทรวงเกษตร"*[2]
<u>รัชกาลคณะที่ 29</u> 2502	โอนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี [2]
27 กันยายน 2504	จัดตั้ง *"กรมส่งเสริมการเกษตร"* [2]
23 พฤษภาคม 2506	- จัดตั้ง *"กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ"* โอน *"กรมชลประทาน"* ไปสังกัด *"กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ"* [2] - จัดตั้งกรมพัฒนาที่ดิน สังกัด *"กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ"* [2]
<u>รัฐบาลคณะที่ 31</u> 6 กันยายน 2504	- จัดตั้ง *"องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย"* [1]
1 ตุลาคม 2515	- ยุบกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ โอน *"กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน และ กรมส่งเสริมสหกรณ์"* ไปสังกัด *"กระทรวงเกษตร"* [2] -รวม *"กรมกสิกรรม"* และ *"กรมการข้าว"* เป็น *"กรมวิชาการเกษตร"* [1]
17 พฤศจิกายน 2515	- จัดตั้ง *"กองบินเกษตร"* ในสำนักงานปลัดกระทรวง [2]
<u>รัฐบาลคณะที่ 34</u> 5 ตุลาคม 2517	จัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก) เป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ [2]

ตารางที่ 3-3 ช่วงเวลาการปกครองของราชอาณาจักรไทยกับวิวัฒนาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ต่อ)

ช่วงเวลาการปกครอง	วิวัฒนาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
<u>รัฐบาลคณะที่ 35</u>	
14 กุมภาพันธ์ 2518	จัดตั้งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม[2]
5 มีนาคม 2518	จัดตั้ง *"สำนักงานจัดรูปที่ดินกลาง"* สังกัด *"สำนักงานปลัดกระทรวง"*[2]
<u>รัฐบาลคณะที่ 36</u>	
23 กันยายน 2518	จัดตั้งสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวงขึ้นในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง[2]
<u>รัฐบาลคณะที่ 41</u>	
29 กันยายน 2522	- เปลี่ยนชื่อ *"กระทรวงเกษตร"* เป็น *"กระทรวงเกษตรและสหกรณ์"*[2] - จัดตั้ง *"สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร"*[2]
<u>รัฐบาลคณะที่ 57</u>	
9 ตุลาคม 2545	- มีการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม[3] - จัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม[3] - จัดตั้งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยโอนภารกิจด้านนี้จาก *"กรมป่าไม้"* ไปสังกัด *"กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม"*[3] - จัดตั้ง *"สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ"*[3]
1 กันยายน 2546	โอน *"กรมป่าไม้"* ไปสังกัด *"กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม"*[4]
15 มีนาคม 2549	ได้มีการจัดตั้ง *"กรมการข้าว"*[5] (ได้เคยมีการจัดตั้งกรมการข้าวครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2493 ได้ยุบรวมกับกรมกสิกรรม เมื่อพ.ศ. 2515 เป็นกรมวิชาการเกษตรและมีกองการข้าวอยู่ในสังกัด)
<u>รัฐบาลคณะที่ 59</u>	
4 ธันวาคม 2552	จัดตั้ง *"กรมหม่อนไหม"*[6] (ได้เคยมีการจัดตั้งกรมช่างไหม เมื่อ พ.ศ. 2446 ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น กรมเพาะปลูก เมื่อรวมกับกองตรวจพันธุ์รุกขชาติ เป็น กรมตรวจกสิกรรม เมื่อ พ.ศ. 2474)
<u>รัฐบาลคณะที่ 60</u>	
24 มกราคม 2556	จัดตั้ง *"กรมฝนหลวงและการบินเกษตร"*[7] โครงสร้างของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในปัจจุบัน[7] 1. สำนักงานรัฐมนตรี 2. สำนักงานปลัดกระทรวง 3. กรมการข้าว 4. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 5. กรมประมง 6. กรมปศุสัตว์ 7. กรมพัฒนาที่ดิน 8. กรมวิชาการเกษตร 9. กรมส่งเสริมการเกษตร 10. กรมส่งเสริมสหกรณ์ 11. กรมหม่อนไหม 12. กรมฝนหลวงและการบินเกษตร 13. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 14. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 15. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

ตารางที่ 3-3 ช่วงเวลาการปกครองของราชอาณาจักรไทยกับวิวัฒนาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ต่อ)

ช่วงเวลาการปกครอง	วิวัฒนาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
	<u>รัฐวิสาหกิจ</u> 1. สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง 2. องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย 3. องค์การสวนยาง 4. องค์การสะพานปลา 5. องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร **<u>องค์การมหาชน</u>** 1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง 2. สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร 3. สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ที่มา :

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525)
2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2535)
3. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2545)
4. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 93 ก วันที่ 1 กันยายน 2546
5. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่ 28 ก วันที่ 15 มีนาคม 2549
6. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 126 ตอนที่ 42 ก วันที่ 3 ธันวาคม 2552
7. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนที่ 8 ก วันที่ 24 มกราคม 2556

เอกสารอ้างอิง

1. กรมศิลปากร. 2558. ***ประวัติศาสตร์ชาติไทย.*** กระทรวงวัฒนธรรม. รุ่งศิลปะการพิมพ์ กรุงเทพฯ.

2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2525. ***วิวัฒนาการด้านการเกษตรกรุงรัตนโกสินทร์***. จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาคพิมพ์ กทม.

3. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2535. ***หนึ่งร้อยปีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 1 เมษายน 2535***.

4. กระทรวงศึกษาธิการ. 2560. ***แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง (Ban Chiang Archaeological Site).*** สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง.

5. กระมล ทองธรรมชาติ, วิทย์ วิศทเวทย์, สวาท เสนาณรงค์, สืบแสง พรหมบุญ, เสถียรพงษ์ วรรณปก และณรงค์ พ่วงพิศ. 2533. ***ประเทศของเรา 1-2.*** บริษัทอักษรเจริญทัศน์ จำกัด กทม.

6. คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. 2525ก. ***ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 2 รัชกาลที่ 4 – พ.ศ. 2475.*** จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พุทธศักราช 2525 อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

7. คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. 2525ข. ***ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 3 พ.ศ. 2475-ปัจจุบัน.*** จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พุทธศักราช 2525 อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

8. บริบูรณ์ สัมฤทธิ์. 2547. ***สุวรรณภูมิแหล่งกำเนิดข้าวปลูกเอเชีย.*** ในบันทึกเครือข่ายพืชปลูกพื้นเมืองไทย ฉบับที่ 3.

9. รอง ศยามานนท์. 2525. ***ความคลี่คลายของระบอบประชาธิปไตย.*** ในประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 3 พ.ศ. 2475-ปัจจุบัน (บทที่ 2) จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พุทธศักราช 2525 อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

10. รงค์ ประพันธ์พงศ์. 2560. ***10 กษัตริย์จักรีวงศ์.*** โรงพิมพ์สถาพรบุ๊คส์ จำกัด กรุงเทพฯ.

11. วัลลภา รุ่งศิริแสงรัตน์. 2545. ***บรรพบุรุษไทย: สมัยก่อนสุโขทัยและสมัยสุโขทัย.*** โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กทม.

12. ศรีศักร วัลลิโภดม. 2532. ***เมืองโบราณในอาณาจักรสุโขทัย.*** โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

13. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2545. ***ส่วนราชการตามโครงสร้างใหม่และการถ่ายโอนภารกิจ.*** กรุงเทพฯ.

14. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน มปท.***

15. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2544. ***คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภาโดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544.***

16. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2548. ***คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภาโดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี วันที่ 23 มีนาคม 2548.***

17. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2549. ***คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดย พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี วันที่ 3 พฤศจิกายน 2549.***

18. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2551ก. ***คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา โดย นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551.***

19. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2551ข. ***คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา โดย นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี วันที่ 7 ตุลาคม 2551.***

20. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2551ค. ***คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา โดย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี วันที่ 29 ธันวาคม 2551.***

21. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2554. ***คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา โดย นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี วันที่ 23 สิงหาคม 2554.***

22. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2557. ***คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดย พลเอกประยุทธ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี. วันที่ 12 กันยายน 2557.***

23. Gorman, C. 1970. ***Excavations at Spirit Cave, Notth Thailand: Same Interim Interpretations.*** Asian Perspectives, XIII.

24. Watabe, T., Akihama, T. 1968. ***Morphology of Rice Grains Recovered from Ruins in Thailand.*** The Southeast Asian Studies. Vol.6 No.2 September.

25. www.slideshare.net สืบค้นวันที่ 25 มีนาคม 2561

บทที่ 4

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 1762-2475)

บทที่ 4

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 1762-2475)

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ที่ทบทวนในบทนี้จะแบ่งออกเป็น 4 ช่วงเวลา คือ

4.1. สมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1762-1981)

4.2 สมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310)

4.3 สมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2310-2325)

4.4 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325-2475)

โดยมีรายละเอียดในแต่ละช่วงเวลาดังต่อไปนี้

4.1. นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในสมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1762-1981)

อาณาจักรสุโขทัยซึ่งมีกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีและเป็นศูนย์กลางของอาณาจักร เริ่มต้นขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1762 ลักษณะเศรษฐกิจของสุโขทัยขึ้นอยู่กับการเพาะปลูกเป็นหลัก (กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ, 2533: 165) ดังนั้นสังคมสุโขทัยจึงเป็นสังคมเกษตรกรรม ถึงแม้ว่าภูมิประเทศของสุโขทัยจะไม่เอื้ออำนวยต่อการทำการเกษตรเท่าใดนัก บางพื้นที่น้ำท่วม ไม่สามารถพึ่งธรรมชาติได้อย่างเดียว จึงใช้ภูมิปัญญาในการผันน้ำเข้ามาใช้โดยการสร้างสรีดภงส์ (ทำนบพระร่วง) จนสามารถผลิตข้าวปลาอาหารได้อุดมสมบูรณ์พอที่จะเลี้ยงชีพได้ (กรมศิลปากร, 2558: 82)

นโยบายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรในสมัยสุโขทัยได้ปรากฏนโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในศิลาจารึกหลักที่ 1 ดังนี้

“ ... เมื่อชั่วพ่อขุนรามคำแหง เมืองสุโขทัยนี้ดีในน้ำมีปลาในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอาจกอบในไพร่ลู่ทาง เพื่อนจูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า ใครจักใคร่ค้าเงินค้าทองค้าไพร่ฟ้าหน้าใส ลูกเจ้าลูกขุนผู้ใดแล้ล้มตายหายกว่า เหย้าเรือนพ่อเชื้อเสื้อค้ามัน ช้างขอ ลูกเมีย เยีย ข้าว ไพร่ฟ้าข้าไทย ป่าหมากป่าพลู พ่อเชื้อมันไว้แก่ลูกมันสิ้น ...

... กลางเมืองสุโขทัยนี้มีน้ำตระพังโพยสีใสกินดี ดังกินน้ำโขงเมื่อแล้ง...

... สร้างป่าหมากป่าพลู ทั่วเมืองทุกแห่ง ป่าพร้าวก็หลายในเมืองนี้ ป่าลางก็หลายในเมืองนี้ หมากม่วงก็หลายในเมืองนี้ หมากขามก็หลายในเมืองนี้ ใครสร้างได้ไว้แก่มัน...

... เบื้องตะวันออกเมืองสุโขทัยนี้ มีพิหาร มีปู่ครู มีทะเลหลวง มีป่าหมาก ป่าพลู มีไร่มีนา มีถิ่นมีถาน มีบ้านใหญ่บ้านเล็ก มีป่าม่วงมีป่าขาม ดูงามดังแกล้ง...

เบื้องตีนนอนเมืองสุโขทัยนี้ มีตลาดปสาน มีพระอัจนะ มีปราสาท มีป่าหมากพร้าว ป่าหมากลาง มีไร่มีนา มีถิ่นมีถาน มีบ้านใหญ่บ้านเล็ก...

เบื้องหัวนอนเมืองสุโขทัยนี้ มีกุฏิพิหารปู่ครูอยู่ มีสรีดภงส์[1] มีป่าพร้าว ป่าลาง มีป่าม่วง ป่าขาม มีน้ำโคก ...” (กรมศิลปากร, 2515: 7-9)

อาณาจักรสุโขทัยนี้ พื้นที่ที่เป็นแหล่งเพาะปลูกสำคัญ ได้แก่ บริเวณที่ราบลุ่มอันกว้างใหญ่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองสุโขทัย ศรีสัชนาลัย ชากังราว สองแคว นครชุม ตาก พื้นที่บริเวณที่อยู่ในเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำยม น่าน และปิง ถึงแม้จะมีน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ แต่พื้นที่มีลักษณะเป็นแอ่ง ที่ราบสลับกับที่ดอนมีเทือกเขาเตี้ยๆ กระจายอยู่ตามชายเขตที่ราบ (วิสันธนี โพธิสุนทร, 2528: 10) เมื่อถึงหน้าฝนก็จะเกิดน้ำท่วมแผ่เป็นบริเวณกว้าง เมื่อถึงหน้าแล้งน้ำก็กลับแห้งขอด พื้นที่เพาะปลูกได้ก็มีจำกัด จึงได้มีการส่งเสริมระบบชลประทานเพื่อช่วยเพาะปลูก โดยการสร้างรางคันดินชักน้ำจากบริเวณที่สูงด้านทิศตะวันตกและทิศใต้ของตัวเมืองสุโขทัยให้ไหลลงมาตามร่องน้ำที่ขุดไว้ นำน้ำเข้ามาเก็บไว้ตามเหมือง ฝาย คู ของวัด และตามตระพังต่างๆ ทั้งในและนอกกำแพงเมือง เช่น ที่วัดพระพายหลวง วัดศรีชุม วัดตระพังเงิน วัดตระพังทอง วัดสระศรี และที่สรีดภงส์[1] หรือทำนบพระร่วง บริเวณที่มีการทำชลประทานของอาณาจักรสุโขทัยอีกบริเวณหนึ่ง ได้แก่ บริเวณที่มีคูน้ำล้อมรอบทางทิศตะวันออกของวัดพระพายหลวงมีรางน้ำ ชักน้ำจากลำน้ำโจนระบายลงสู่ลำน้ำลำพัน ในปัจจุบัน คือ บริเวณที่เรียกว่า ทะเลน้อยและทะเลนาง (กระมล ทองธรรมชาติ, 2533: 231-232)

ถึงแม้ว่าจะไม่มีนโยบายป่าไม้ปรากฏชัดเจนในสมัยนี้ก็ตาม แต่เกษม จันทร์แก้ว (2529: 16) ได้อธิบายไว้ว่า *“ ในสมัยสุโขทัย ประวัติศาสตร์มิได้มีการกล่าวถึงเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้เลย ไม่ว่าจะเกี่ยวกับปริมาณไม้ พื้นที่ป่า ปัญหาและสาเหตุของปัญหา แต่มีคำพูดที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” เป็นคำกล่าวที่ชี้ให้เห็นชัดเจนว่าสถานภาพสิ่งแวดล้อมของไทยอยู่ในขั้นดีมาก เพราะการที่มีปลาอยู่ในน้ำ หมายถึงว่า น้ำต้องมีปริมาณมากพอ คุณภาพดีและมีตลอดปี และจากผลการวิจัยในช่วง 20 ปี ทางอุทกวิทยาป่าไม้ และการจัดการลุ่มน้ำพบว่าป่าธรรมชาติจะให้น้ำปริมาณมากพอ มีตลอดปี และคุณภาพดี ส่วนในนามีข้าวนั้น หมายถึงว่า ป่าไม้มีมากพอที่จะช่วยเก็บน้ำแล้วค่อยๆ ปลดปล่อยน้ำหล่อเลี้ยงลำธารให้ประชากรนำไปใช้เพื่อการเกษตร ป่าไม้จะช่วยให้น้ำที่ดีและมีธาตุอาหารปะปนด้วย ธาตุอาหารเหล่านี้ นอกจากจะให้เป็นอาหารต่อแพลงค์ตอนพืชและแพลงค์ตอนสัตว์ ซึ่งจะเป็นอาหารของปลา และธาตุอาหารเหล่านี้ยังช่วยก่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์แก่ดิน ทำให้การเกษตรกรรมที่ราบได้ผลดี ดังนั้น สรุปได้ว่าในยุคสมัยสุโขทัยนั้นป่าไม้ของประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์มาก อาจเป็นเพราะประชากรขณะนั้นได้ถูกประเมินว่ามี 500,000 คน อย่างไรก็ดี ในยุคนี้พระเจ้าแผ่นดินสนับสนุนให้ราษฎรครอบครองและใช้ที่ดินว่างเปล่าเพื่อใช้ประโยชน์พื้นที่ให้มากที่สุด เป็นโอกาสหนึ่งที่ป่าจะถูกแผ้วถางทำลายได้อย่างเสรี”*

นโยบายทั้ง 4 ด้าน ได้สรุปในตารางที่ 4-1 ดังต่อไปนี้

---

[1] สรีดภงส์ : ทำนบ (มาจากภาษาสันกฤตว่า สริท ภง ค)

ตารางที่ 4-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงสุโขทัย พ.ศ. 1762-1981)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
4.1 สมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. 1762-1981)	ถึงแม้ว่าจะไม่มีนโยบายป่าไม้ปรากฏชัดเจนในสมัยนี้ก็ตาม แต่เกษม จันทร์แก้ว (2529: 16) ได้อธิบายไว้ว่า *" ในสมัยสุโขทัย ประวัติศาสตร์มิได้มีการกล่าวถึงเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้เลย ไม่ว่าจะเกี่ยวกับปริมาณไม้ พื้นที่ป่า ปัญหาและสาเหตุของปัญหา แต่มีคำพูดที่ว่า "ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว" เป็นคำกล่าวที่ชี้ให้เห็นชัดเจนว่า สถานภาพสิ่งแวดล้อมของไทยอยู่ในขั้นดีมาก เพราะการที่มีปลาอยู่ในน้ำ หมายถึงว่า น้ำต้องมีปริมาณมากพอ คุณภาพดีและมีตลอดปี และจากผลการวิจัยในช่วง 20 ปี ทางอุทกวิทยาป่าไม้ และการจัดการลุ่มน้ำ พบว่าป่าธรรมชาติจะให้น้ำปริมาณมากพอ มีตลอดปี และคุณภาพดี ส่วนในนามีข้าวนั้น หมายถึงว่า ป่าไม้มีมากพอที่จะช่วยเก็บน้ำแล้วค่อยๆ ปลดปล่อยน้ำหล่อเลี้ยงลำธารให้ประชากรนำไปใช้เพื่อการเกษตร ป่าไม้จะช่วยให้น้ำที่ดีและมีธาตุอาหารปะปนด้วยธาตุอาหารเหล่านี้ นอกจากจะให้เป็นอาหารต่อแพลงค์ตอนพืชและแพลงค์ตอนสัตว์ ซึ่งจะเป็นอาหารของปลา และธาตุอาหารเหล่านี้ยังช่วยก่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์แก่ดิน ทำให้การเกษตรกรรมที่ราบได้ผลดี ดังนั้น สรุปได้ว่าในยุคสมัยสุโขทัยนั้นป่าไม้ของประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์มาก อาจเป็นเพราะประชากรขณะนั้นได้ถูกประเมินว่ามี 500,000 คน อย่างไรก็ดี ในยุคนี้พระเจ้าแผ่นดินสนับสนุนให้ราษฎรครอบครองและใช้ที่ดินว่างเปล่าเพื่อใช้ประโยชน์พื้นที่ให้มากที่สุด เป็นโอกาสหนึ่งที่ป่าจะถูกแผ้วถางทำลายได้อย่างเสรี"*	นโยบายที่ดินสมัยกรุงสุโขทัย ได้ให้สิทธิเสรีภาพแก่ราษฎรในการเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดิน ดังปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 ว่า ***.....สร้างป่าหมากป่าพลูทั่วเมืองทุกแห่ง ป่าพร้าวก็หลายในเมืองนี้ ป่าลางก็หลายในเมืองนี้ หมากม่วงก็หลายในเมืองนี้ หมากขามก็หลายในเมืองนี้ ใครสร้างได้ไว้แก่มัน .....*** (กรมศิลปากร, 2515: 7-9) นโยบายที่ดินในสมัยสุโขทัยจากที่ปรากฏในศิลาจารึกนั้นจะสรุปได้ว่า เป็นเรื่องระบบกรรมสิทธิ์ที่ดินและการสืบมรดก	นโยบายน้ำในสมัยสุโขทัย ได้ปรากฏหลักฐานในศิลาจารึกหลัก ที่ 1 เกี่ยวกับเรื่องน้ำไว้ว่า ***... กลางเมืองสุโขทัยนี้มีน้ำตระพังโพยสีใสกินดี ดังกินน้ำโขงเมื่อแล้ง...*** ***เบื้องหัวนอนเมืองสุโขทัยนี้ มีกุฏิพิหารปู่ครูอยู่ มีสรีดภงส์[1]) มีป่าพร้าว ป่าลาง มีป่าม่วง ป่าขาม มีน้ำโคก ...*** " (กรมศิลปากร, 2515: 7-9) อาณาจักรสุโขทัยนี้ พื้นที่ที่เป็นแหล่งเพาะปลูกสำคัญได้แก่ บริเวณที่ราบลุ่มอันกว้างใหญ่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองสุโขทัย ศรีสัชนาลัย ชากังราว สองแคว นครชุม ตาก พื้นที่บริเวณที่อยู่ในเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำยม น่าน และปิง ถึงแม้จะมีน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ แต่พื้นที่มีลักษณะเป็นแอ่ง ที่ราบสลับกับที่ดอนมีเทือกเขาเตี้ยๆ กระจายอยู่ตามชายเขตที่ราบ (วิสันธนี โพธิสุนทร, 2528: 10) เมื่อถึงหน้าฝนก็จะเกิดน้ำท่วมแผ่เป็นบริเวณกว้าง เมื่อถึงหน้าแล้งน้ำก็กลับแห้งขอด พื้นที่เพาะปลูกได้ก็มีจำกัด จึงได้มีการส่งเสริมระบบชลประทานเพื่อช่วยเพาะปลูก โดยการสร้างรางคันดินชักน้ำจากบริเวณที่สูงด้านทิศตะวันตกและทิศใต้ของตัวเมืองสุโขทัยให้ไหลลงมาตามร่องน้ำที่ขุดไว้ นำน้ำเข้ามาเก็บไว้ตามเหมือง ฝาย คู ของวัด และตามตระพังต่างๆ ทั้งในและนอกกำแพงเมือง เช่น ที่วัดพระพายหลวง วัดศรีชุม วัดตระพังเงิน วัดตระพังทอง วัดสระศรี และที่สรีดภงส์[1)] หรือทำนบพระร่วง บริเวณที่มีการทำชลประทานของอาณาจักรสุโขทัย อีกบริเวณหนึ่ง ได้แก่ บริเวณที่มีคูน้ำล้อมรอบทางทิศตะวันออกของวัดพระพายหลวงมีรางน้ำ ชักน้ำจากลำน้ำโจนระบายลงสู่ลำน้ำลำพันในปัจจุบัน คือ บริเวณที่เรียกว่า ทะเลน้อยและทะเลนาง (กระมล ทองธรรมชาติ, 2533: 231-232)	นโยบายการเกษตรสมัยสุโขทัย ได้ปรากฏหลักฐานในศิลาจารึกหลักที่ 1 ว่า ***" ... เมื่อชั่วพ่อขุนรามคำแหง เมืองสุโขทัยนี้ดีในน้ำมีปลาในนามีข้าว ....*** ***... สร้างป่าหมากป่าพลู ทั่วเมืองทุกแห่ง ป่าพร้าวก็หลายในเมืองนี้ ป่าลางก็หลายในเมืองนี้ หมากม่วง ก็หลาย ในเมืองนี้ หมากขามก็หลายในเมืองนี้ ใครสร้างได้ไว้แก่มัน...*** ***... เบื้องตะวันออกเมืองสุโขทัยนี้ มีพิหาร มีปู่ครู มีทะเลหลวง มีป่าหมาก ป่าพลู มีไร่มีนา มีถิ่นมีถาน มีบ้านใหญ่บ้านเล็ก มีป่าม่วงมีป่าขาม ดูงามดังแกล้ง*** ***เบื้องตีนนอนเมืองสุโขทัยนี้ มีตลาดปสาน มีพระอัจนะ มีปราสาท มีป่าหมากพร้าว ป่าหมากลาง มีไร่มีนา มีถิ่นมีถาน มีบ้านใหญ่บ้านเล็ก ..."*** (กรมศิลปากร, 2515 : 7-9) จากศิลาจารึกและข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าในอาณาจักรสุโขทัยนั้น ได้มีการทำนา ทำไร่ และทำสวน ตลอดจนมีการใช้ระบบชลประทานเพื่อช่วยในการเพาะปลูก มีตลาดปสาน ซึ่งเป็นตลาดประจำสำหรับชาวเมืองซื้อขายสินค้ากัน เป็นการบำรุงและส่งเสริมการเกษตร ให้ประชาชนมีอิสระในการประกอบอาชีพ ที่ดินที่ได้ปลูกสร้างทำประโยชน์ก็ให้แก่ผู้เข้าทำประโยชน์เป็นกรรมสิทธิ์

ตารางที่ 4-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงสุโขทัย พ.ศ. 1762-1981)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พ.ศ. 1839			ในช่วงเวลาเดียวกับกรุงสุโขทัยนั้น ได้มีอาณาจักรล้านนาสถาปนาขึ้นในสมัยพญามังรายเมื่อ พ.ศ. 1839 พญามังรายได้ทรงบัญญัติกฎหมายที่เรียกว่า *"มังรายศาสตร์"* มีหลักปฏิบัติเรื่องการเกษตรที่เกี่ยวกับเหมืองฝาย และการเกษตร โดยกฎหมายให้ความศักดิ์สิทธิ์ต่อเหมืองฝาย ดังบทบัญญัติที่ว่า ***"ผู้ใดสะหาวดีหอบูชาฝายท่านเสีย ต้องถือว่าผิดผีฝายหื้อมันแป๋งหอบูชาดั่งเก่า แล้วหื้อมันแต่งเครื่องบูชาบริกรรมหื้อชอบแล้วหื้อมันแป๋งฝายไว้ดังเก่า"*** หมายถึงหากผู้ใดทำลายศาลเทพารักษ์หรือหอผีฝายให้เกิดเสียหายหรือทำลายตัวฝายจะต้องรับผิดชอบซ่อมแซมและจัดเครื่องพลีกรรมให้ถูกต้อง มิฉะนั้นจะต้องได้รับโทษ (เยาวนุช เวศร์ภาดา และวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์, 2543: 22-23) ประเสริฐ ณ นคร (2521: 96-97) ได้เรียบเรียงมังรายศาสตร์หรือกฎหมายพระเจ้ามังราย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเหมืองฝายไว้ ดังนี้ *"ผู้ใดไสแพล่องน้ำมาชนฝายท่านทะลุพังเสียให้มันสร้างชดใช้ ถ้าสร้างชดใช้ไม่ได้ให้ตีราคาฝายใหญ่ 110 เงิน ฝายเล็ก 52 เงิน ผู้ใดล่องเรือแพใหญ่ถ่อพายไม่ไหวจนชนฝายท่านทะลุเสียงาน ให้มันสร้างชดใช้ไม่ได้ ให้คิดราคาฝายใหญ่ 52 เงิน ฝายเล็ก 23 เงิน เพราะเกินกำลังมันถ่อพายไม่ไหว ผู้ใดอุกอาจทำให้หอบูชาฝายเสียหาย ผิดผีฝาย ฝายทะลุพังเสีย ให้สร้างหอบูชาฝายขึ้นดังเดิม แล้วให้มันจัดเครื่องพลีกรรมบูชาให้ถูกต้อง แล้วให้มันสร้างฝายขึ้นให้*	ในสมัยกรุงสุโขทัยนี้ได้มีการนำนโยบายเรื่อง *"กัลปนา"* หรือการอุทิศที่ดิน แรงงานและสิ่งของให้ศาสนาสถานหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ใช้การโน้มน้าวให้ผู้คนมาร่วมกันหักร้างถางพงเพื่อปลูกข้าว โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนที่เกิดใหม่และชุมชนใกล้เคียง เป็นการสะสมแรงงานให้แก่รัฐมากขึ้น (เยาวนุช เวชภาดา และวันชัย วิทยาพิทักษ์, 2543: 25) ในด้านการเกษตรนั้น มังรายศาสตร์ได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเรื่อง "ไพร่สร้างไร่นา" ดังนี้ มาตรา 1 ไพร่อุตสาหะสร้างป่าคานาร้างสวนร้างให้เป็นนาเป็นสวนเป็นบ้านเมืองให้กินข้าวไปก่อนสามปี ต่อจากนั้นจึงเก็บค่านาค่าสวน เพื่อให้ไพร่ผู้อุตสาหะสร้างบ้านเมือง ฯลฯ เป็นพลเมืองดี (ฝุ่นบ้านฝุ่นเมืองดี) ได้รับความสุขสบาย ***"หากมีผู้ใดถือดีว่า มียศศักดิ์มาเพิ่มค่าเช่านาให้แก่ขุนผู้กินนา เพื่อจักแย่งชิงเอานาไปจากผู้สร้างคนเดิมนั้นอย่ายอมให้กระทำได้ มันเป็นคนเลว อย่าปล่อยให้มียศมีอำนาจ ถ้าเป็นผู้เกียจคร้าน ก็จำทำให้ไร่นาเสียหายบ้านเมืองก็จะพลอยเสื่อมถอยไปด้วย***

ตารางที่ 4-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงสุโขทัย พ.ศ. 1762-1981)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			เหมือนเดิม ผิมันสร้างฝายไม่ได้ ให้มันจัดการเลี้ยงดู ผู้คนที่มาสร้างฝายนั้นจนกระทั่งแล้วเสร็จ ผิมันไม่ยอมเลี้ยงดู ให้เอาเงินจากมัน 50 เงินมาจ่ายเลี้ยงคนทั้งปวง ผิมันไม่ยอมสร้างหอบูชา ไม่ยอมจัดหาเครื่องบูชา แต่จะขอสร้างฝายให้เหมือนเดิม อย่ายอมให้มันสร้าง ถึงว่ามันเป็นผู้ก่อสร้างก็จะไม่มั่นคง เพราะเหตุผิดผีหอ ให้มันหาเครื่องพลีกรรมบูชาให้จงได้ก่อน แล้วจึงให้มันสร้างฝาย ผิไม่ยอมจัดหาเครื่องบูชาฝาย ก็ไม่ยอมให้สร้างฝาย ให้คิดราคาฝายใหญ่ 330 เงิน ฝายเล็ก 110 เงิน" (ประเสริฐ ณ นคร, 2521: 96-97) นอกจากนี้ ได้มีการวิจัยเรื่องกฎหมายล้านนาโบราณ โดย พิธินัย ไชยแสงสุขกุล และอรุณรัตน์ วิเชียรเขียว (2531: 214-216) ได้วิเคราะห์ถึงนโยบายเรื่องการบุกรุกเหมืองฝายไว้ดังนี้ *" การบุกรุกเหมืองฝาย* *เมื่อถึงฤดูทำนาให้ทุกคนเร่งสร้างเหมืองฝายและให้ป่าวประกาศให้ร่วมกันล้อมรั้วที่นาให้มั่นคง หากวัวควายเข้าไปในที่นาด้านรั้วในส่วนรับผิดชอบของผู้ใดให้ปรับผู้นั้น 33,000 ดอกและชดใช้ความเสียหายทั้งหมดและให้ทำขวัญข้าวตามประเพณีด้วย ความในวรรคนี้ถ้ามิใช่ความผิดของเจ้าของรั้วแต่เป็นความผิดของเจ้าของสัตว์ (สัตว์ดุร้าย) ให้เจ้าของสัตว์ชดใช้* *ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนตาย เพื่อลักเอาน้ำให้ปรับไหม กรณีลักน้ำจากเหมืองฝายบ้านที่มีน้ำดีแล้วโดยการขุดเจาะหรือทำลายเหมืองฝายให้ปรับไหม*	***ผู้ใดทำนาขุมท่าน เจ้าของนาขุมเรียกเอาค่านา เมื่อเวลาต้นตั้งมั่นคงขนาดปูกัดไม่ขาด เอาค่านาครึ่งหนึ่ง เมื่อข้าวสุกจึงมาเก็บอีกให้ครบ ผิเจ้าของนาขุมเรียกค่านาได้ครบภายในครั้งที่ 2 ที่ 3 อย่าว่าอะไร เถิดผิทวงถาม 5 ครั้ง 6 ครั้ง ยังชำระไม่ครบให้เจ้าของนาขุมยึดเอาข้าวให้คุ้มค่านา แล้วอย่ายอมให้ทำนาต่อไป ผู้ใดทำนาขุมของท่านไม่ทั่วถึง ให้ส่งคืนแก่เจ้าของอย่าสืบช่วงให้ผู้อื่นทำนา ผิสืบช่วงให้ผู้อื่นไปให้เอานาคืนทั้งหมด*** ***ผู้ใดทำนาของท่าน ให้ค่านาครบทุกปีไม่ล่าช้า ผู้อื่นจะไปเพิ่มค่าเช่าให้แก่เจ้าของ นาขุมเพื่อแย่งนาไปทำผู้ทำอยู่ก่อน อย่าปล่อยให้เจ้าของนาตัดสิน ถ้าหากปล่อยไป ผู้มั่งมีย่อมจะไปขึ้นราคาค่าเช่าแก่เจ้าของนา ถ้าหากชนะก็จะเอานานั้นไปทำ จัดว่าไม่ชอบธรรม*** ***ผู้ใดทำนาท่าน ทิ้งนาบางส่วนหรือทั้งหมดให้ร้างโดยไม่มีเหตุผล และไม่บอกให้เจ้าของนาทราบ เมื่อเจ้าของนาไปทวงค่านา มันจึงบอกว่าปล่อยนาทิ้งไว้ ก็ต้องบังคับให้มันใช้ค่านาให้จงได้ แล้วให้เรียกนาคืนเสียเถิด"*** (ประเสริฐ ณ นคร, 2521: 6, 102-103)

ตารางที่ 4-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงสุโขทัย พ.ศ. 1762-1981)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			ผู้ใดทำลายเหมืองฝายผู้อื่นเพื่อจับปลา ถ้าเป็นเหตุให้ข้าวท่านเสียหาย ให้ชดใช้ค่าเสียหาย ถ้าเจ้าของนาเห็นและได้เข้าห้ามปรามแต่กลับขว้างปาเจ้าของนา ให้เจ้าของนาทุบตีแล้วปล่อยตัวไป *ผู้ใดลักลอบเอาน้ำของผู้อื่นที่เจ้าขุนได้กำหนดส่วนแบ่งให้แล้วให้ปรับ 110 เงิน หากผู้นั้นมีอาวุธและได้ทำการต่อสู้ขัดขวางให้ฆ่าตายโดยไม่มีความผิด ถ้าไม่ได้น้ำให้ปรับไหม ส่วนเจ้าขุนฟังกำหนดส่วนแบ่งน้ำให้แก่คนทั้งหลาย ตามกำลังที่ลงไปในการสร้างเหมืองฝาย ผู้ใดออกแรงน้อย ลักลอบเอาส่วนเกินของตนให้โยตี หากไม่โยตีให้ปรับใหม่ 330 เงิน* *อนึ่ง ผู้ใดลักปิดกั้นน้ำในหนองซึ่งเป็นของวัดวาอารามให้ปรับ 50 ถ้าลักในเวลาเช้าปรับ 102 บาท ถ้าลักน้ำในสระปรับ 50 บาท ถ้ายากจนปรับ 5 บาท กรณีลักในเวลากลางคืนปรับ 100* *กรณีหนองน้ำของเจ้าเมืองจะได้ทำเครื่องหมายไว้หรือไม่ก็ตาม หากเจ้าขุนลงจับปลาเพื่อทำอาหารเพียงมื้อเดียวไม่ควรมีความผิด แต่ถ้าเจ้าขุนใช้อำนาจบังคับข่มเหงเอาให้ปรับไหม 200 เงิน แล้วให้ขายปลาและเอาเงินนั้นมอบแก่เจ้าของหนองน้ำ หากได้เอาแหหรือเครื่องมืออย่างอื่นก็ให้คืนแก่เจ้าของไป ถ้าไม่คืนและทำให้เสียหาย ต้องชดใช้คืน 2 เท่า หากคืนให้แต่โดยดีแต่ก็ยังเกิดความเสียหายให้ชดใช้เพียง 1 เท่า*	

ตารางที่ 4-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงสุโขทัย พ.ศ. 1762-1981)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			ห้ามมิให้ผู้ใดหักล้างถางพงทำกินในที่ริมเหมืองฝาย ถ้ายังขืนกระทำให้ปรับไหม 330 น้ำฝา โบย 30 ที *ผู้ใดบังอาจขุดลำเหมืองผ่านที่นาของท่านโดยไม่บอกกล่าวให้เจ้าของได้ทราบให้ปรับไหม หากลักขุดหรือเปิดน้ำเพื่อลักปลาจนน้ำแห้งขอด ปรับ 22,000 เบี้ย* *กรณีบังอาจทำลายเหมืองฝายท่าน ให้ปรับไหม 33,000 เบี้ย* *อนึ่งผู้ใดทำนาใกล้ผู้อื่น ท่านชวนไปทดน้ำเข้านากลับไม่ไปภายหลังกลับมาลักลอบระบายน้ำเข้านาตน หรือลักลอบขุดลักน้ำของผู้อื่นถูกท่านฆ่าตายไม่ถือเป็นความผิดของผู้ฆ่า แต่ถ้าไม่ได้ฆ่าให้ปรับผู้ลักลอบระบายน้ำของท่านนั้น 1,000,000 เบี้ย อนึ่งถ้าทำลายเฉลวเหมืองฝายให้ปรับไหมวันละ 11,000 เบี้ย* *ผู้ใดปิดกั้นเหมืองผู้อื่น หากเจ้าของได้เข้าห้ามปรามและขัดขวางกลับใช้อาวุธเข้าต่อสู้ ให้ฆ่าตายโดยไม่มีความคิด กรณีเป็นการกระทำเพื่อลงจับปลาให้เจ้าของที่ทุบตีศีรษะแตกหรือมีเช่นนั้นให้ริบเครื่องมือจับปลาทั้งหมด* *ประการหนึ่งผู้ใดไม่ช่วยท่านสร้างเหมืองฝาย กลับลักลอบเอาน้ำของผู้อื่นเมื่อจับได้ให้ตีศีรษะแตกแล้วปล่อยไป หากยังขืนกระทำอีกโดยไม่เข็ดหลาบให้ฆ่าเสียหรือปรับไหม 110 เงิน* *ผู้ใดเลาะแสวงหาสัตว์เป็นต้นว่า กบเขียดในขอบนาลำเหมือง ฝายของผู้อื่นขณะที่มีการเพาะปลูก ทำให้เกิดความเสียหายให้ซ่อมแซมนาเหมืองฝายให้ดีเหมือนเดิมและริบสัตว์และเครื่องมือนั้นทั้งหมด ถ้าไม่ยอมให้โบยตีแล้วปล่อยตัวไป*	

ตารางที่ 4-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงสุโขทัย พ.ศ. 1762-1981)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			ผู้ใดทำลายฝายผู้อื่นเพื่อจับปลา ทำให้ฝายท่านเสียหายให้ซ่อมแซมให้ดีดังเดิมหากไม่ซ่อมแซมให้ปรับไหมโดยฝายใหญ่ปรับ 330 เงิน ฝายเล็กปรับ 110 เงิน กรณีไม่มีอะไรชดใช้ให้จำคุก 3 เดือนหากมีผู้คิดไถ่ตัวให้ถือเอาค่าปรับไหมเป็นกำหนดประมาณ *ผู้ทำนาร่วมฝายเดียวกัน ได้ลงทุนลงแรงไม่เท่ากัน ผู้หนึ่งละโมบ เอาน้ำเกินส่วนของตนโดยไม่ชอบ เมื่อถูกว่ากล่าวก็ไม่รับฟัง เป็นเหตุให้ข้าวกล้าของผู้หนึ่งเสียหาย ให้ชดใช้ค่าเสียหายทั้งหมด หากผู้ละโมบบังอาจทุบตีท่าน จนได้รับบาดเจ็บฟกช้ำ ปรับ 130 เงิน หากบาดเจ็บมากจนเลือดออกปรับ 150 เงิน ถ้าบาดเจ็บมากๆ ให้ปรับตั้งแต่ 500 เงินขึ้นไป”* (พิธินัย ไชยแสงสุขกุล และอรุณรัตน์ วิเชียรภูเขียว, 2531: 214-216)” นโยบายน้ำในอาณาจักรล้านนาได้เน้นการเกษตรเป็นหลัก	

4.2 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310)

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. 1893 บริเวณที่ตั้งเมืองนี้เคยมีบ้านเมืองอยู่ก่อนแล้วซึ่งรู้จักกันในนามอโยธยาศรีรามเทพนคร หรืออโยธยา

อยุธยามีชื่อปรากฏในศิลาจารึกสมัยสุโขทัยว่า “อโยธยาศรีรามเทพนคร” ที่เป็นเมืองคู่กับเมือง “สุพรรณภูมิ” บนฝั่งแม่น้ำท่าจีน การเกิดขึ้นของอยุธยาสถาปนาขึ้นจากการรวมตัวของเมืองคู่สำคัญสองกลุ่มคือ ละโว้-อโยธยา และสุพรรณภูมิ-แพรกศรีราชา โดยศูนย์กลางระยะแรกอยู่ที่อโยธยา ต่อมาพระเจ้าอู่ทองทรงย้ายเมืองมาทางด้านตะวันตกที่รู้จักกันในนาม “กรุงศรีอยุธยา” (วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2560: 60)

เมื่ออาณาจักรอยุธยาได้สถาปนาใน พ.ศ. 1893 อาณาจักรสุโขทัยก็เริ่มเสื่อมอำนาจ อาณาจักรอยุธยาก็ขยายอำนาจ และผนวกอาณาจักรสุโขทัยเข้าไว้ในอาณาจักรอยุธยา อาณาจักรอยุธยาดำรงความเป็นราชธานีอยู่เป็นเวลา 417 ปี

เนื่องจากอาณาจักรอยุธยาตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีลำน้ำหลายสาย ดังที่ ลา ลูแบร์ เอกอัครราชฑูตผู้มีอำนาจเต็มของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 พระเจ้าแผ่นดินประเทศฝรั่งเศส ได้เดินทางมาทูลพระราชสาสน์เจริญสัมพันธ์ไมตรี ณ ประเทศสยาม ในช่วงวันที่ 27 กันยายน ค.ศ. 1687 (พ.ศ. 2230) ถึงวันที่ 3 มกราคม ค.ศ. 1688 (พ.ศ. 2231) ได้บันทึกไว้ว่า ***“กรุงศรีอยุธยาไม่ใช่แต่เป็นเกาะเท่านั้น แต่ยังตั้งอยู่ท่ามกลางเกาะหลายเกาะ ซึ่งทำให้เป็นที่ตั้งแปลกมาก”*** (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525ก: 298) การที่สภาพภูมิประเทศดังกล่าวการเกษตรโดยเฉพาะการทำนา ทำสวน จึงเป็นอาชีพหลักของราษฎร ถึงแม้ว่าจะมีการค้ากับต่างประเทศที่เจริยรุ่งเรือง

ในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง)ได้กำหนดการปกครองแบบจตุสดมภ์ คือ เวียง วัง คลัง นา (กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ, 2533: 166) มีขุนเกษตราธิการ เป็นเสนาบดีกรมนา ในสมัยนี้ขุนเกษตราธิการได้รับพระบรมราชโองการให้ตรากฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จที่ว่าด้วยเรื่องการไร่นาและสัตว์พาหนะ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 6)

จากการตรากฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จว่าด้วยเรื่องการไร่นาและสัตว์พาหนะ รวมทั้งการกำหนดการปกครองแบบจตุสดมภ์ดังกล่าวนี้ ได้มีนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ดังรายละเอียดในตารางที่ 4-2

ตารางที่ 4-2 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 1893-2310)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
4.2 สมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ.1893-2310)	ถึงแม้ว่าไม่มีนโยบายป่าไม้ที่ปรากฏชัดเจนก็ตาม แต่เกษม จันทร์แก้ว (2529: 16) ได้อธิบายไว้ว่า *"ในยุคสมัยของกรุงศรีอยุธยา ประชากรเพิ่มมากขึ้น ประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นว่าป่าไม้เริ่มมีปัญหา เช่น มีศึกสงครามระหว่างไทยกับพม่า ทำให้มีผลต่อการทำลายป่าโดยเฉพาะมีการเผาป่า นอกจากนี้ยังมีการจุดไฟเผาป่า ด้วยเหตุผลต่างๆ กันทำให้ป่าถูกทำลายได้อีกทางหนึ่ง ที่น่าพิจารณายิ่งก็คือการที่สนับสนุนให้เอกชนได้สิทธิครอบครองในอดีตมักจะมีการทะเลาะและปัญหาการแย่งชิงกันมาก ดังนั้น พื้นที่จึงถูกยึดครองโดยพระเจ้าแผ่นดินแล้วพระราชทานตามยศถาบรรดาศักดิ์ในเวลาต่อมา"*	ในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีแนวคิดด้านนโยบายที่ดิน ที่สำคัญหลายเรื่อง ในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง)ได้กำหนดการปกครองแบบจตุสดมภ์ คือ เวียง วัง คลัง นา (กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ 2533: 166) มีขุนเกษตราธิการ เป็นเสนาบดีกรมนา ในสมัยนี้ขุนเกษตราธิการได้รับพระบรมราชโองการให้ตรากฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จที่ว่าด้วยเรื่องการไร่นาและสัตว์พาหนะ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2535: 6) ซึ่งมีเรื่องนโยบายที่ดินรวมอยู่ด้วย โดยเฉพาะบทที่ 35, 42 และ 43 ดังนี้ ***" กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ บทที่ 35 มาตราที่ 33 บัญญัติไว้ว่า "ถ้าผู้ใดก่นสร้างเลิกรั้งที่ไร่นา เรือกสวนนั้นให้ไปบอกแก่เสนา นายระวาง นายอากร ไปดูที่ไร่นา เรือกสวนที่ก่นสร้างนั้นให้รู้มากและน้อยให้เสนานายระวางนายอากรเขียนโฉนดให้ไว้แก่ผู้เลิกรั้งก่นสร้างนั้นให้รู้ว่าผู้นั้นอยู่บ้านนั้นก่นสร้างเลิกรั้งตำบลนั้นขึ้นในปีนั้นเท่านั้นไว้เป็นสำคัญ ถ้าแลผู้ใดลักลอบ ก่นสร้างเลิกรั้งทำตามอำเภอใจเองมิได้บอกเสนานายระวาง นายอากรจับได้ก็ดี มีผู้ร้องฟ้อง พิจารณาเป็นสัจไซ้รให้ลงโทษ 6 สถาน "***	เนื่องจากอาณาจักรอยุธยาตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีลำน้ำหลายสาย ดังที่ ลา ลูแบร์ เอกอัครราชฑูตผู้มีอำนาจเต็มของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 พระเจ้าแผ่นดินประเทศฝรั่งเศส ได้เดินทางมาทูลพระราชสาสน์เจริญสัมพันธ์ไมตรี ณ ประเทศสยาม ในช่วงวันที่ 27 กันยายน ค.ศ. 1687 (พ.ศ. 2230) ถึงวันที่ 3 มกราคม ค.ศ. 1688 (พ.ศ. 2231) ได้บันทึกไว้ว่า *"กรุงศรีอยุธยาไม่ใช่แต่เป็นเกาะเท่านั้น แต่ยังตั้งอยู่ท่ามกลางเกาะหลายเกาะ ซึ่งทำให้เป็นที่ตั้งแปลกมาก"* (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525ก: 298) เดอ ลา ลูแบร์ ยังได้บันทึกเป็นจดหมายเหตุในส่วนที่เกี่ยวข้องกับน้ำท่วมในประเทศไทยไว้ดังนี้ ***"2. การที่มีน้ำท่วมทุกปีทำให้พื้นที่ดินสยามอุดมขึ้น*** *ฉะนั้นดินโคลนที่ (น้ำฝนชะ) ไหลลงมาจากภูเขานี้เองเป็นตัวสาเหตุอันแน่นอนที่ทำให้ราชอาณาจักรสยามมีพื้นดินอันอุดมดีนักในที่ทุกหนทุกแห่งที่มีน้ำท่วมไปถึง* ..... *แต่การที่มีน้ำท่วมเป็นประจำปี ย่อมเป็นประกันแก่ประเทศสยามในด้านความอุดมสมบูรณ์ในการทำนาข้าว และทำให้ราชอาณาจักรนี้เป็นอู่ข้าวอู่น้ำของหลายประเทศทีเดียว* (สันต์ ท. โกมลบุตร, 2548: 61-62)	เนื่องจากอาณาจักรอยุธยา มีดินและน้ำอุดมสมบูรณ์ การเกษตรจึงเป็นอาชีพหลัก เศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยาจึงขึ้นอยู่กับการเกษตร และได้มีการค้าขายกับต่างประเทศ คือ จีน อินเดีย ญี่ปุ่น โปรตุเกส ฮอลันดา อังกฤษ และฝรั่งเศส ในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง)ได้กำหนดการปกครองแบบจตุสดมภ์ คือ เวียง วัง คลัง นา (กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ, 2533: 166) มีขุนเกษตราธิการ เป็นเสนาบดีกรมนา ในสมัยนี้ขุนเกษตราธิการได้รับพระบรมราชโองการให้ตรากฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จที่ว่าด้วยเรื่องการไร่นาและสัตว์พาหนะ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 6) จากกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จดังกล่าวนี้ ม.ร.ว เสนีย์ ปราโมช (2510: 21) ได้อธิบายไว้ว่า ***"กฎหมายกรุงศรีอยุธยาเป็นห่วงใยในเรื่องอาหารการกินเป็นอันมาก ในลักษณะเบ็ดเสร็จ เริ่มตั้งแต่บทที่ 1 ไปจนถึงบทที่ 36 จึงมีบัญญัติไว้เพื่อส่งเสริมให้เมืองไทยเป็นเมืองในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เช่น มีบทเฉพาะว่าถึงเทศกาลเดือน 6 เดือน 9 เมื่อข้าวเป็นต้น เป็นลำ ให้ผูกช้างม้า โคกระบือเสีย อย่าปล่อย ถ้าเจ้าของปล่อยให้มันหลุดไปกินข้าวท่าน เจ้าของต้องรับผิดเจ้าของลงข้าวกล้าไว้ในนา มีข้อห้ามมิให้ไถนาเพลินเหยียบข้าวท่าน ต้นข้าวขึ้นอยู่ในนาท่านแล้วห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปสุ่มปลาแทงปลาให้ข้าวของท่านเสียหาย คนไทยทำนาเอาข้าวเป็นแม่"***

ตารางที่ 4-2 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 1893-2310)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ บทที่ 42 บัญญัติไว้ว่า "ที่ในแว่นแคว้นกรุงเทพมหานครศรีอยุธยามหาดิลกภพนพรัตน์ราชธานีบุรีรัมย์ เป็นที่แห่งพระเจ้าอยู่หัว หากให้ราษฎรทั้งหลายผู้เป็นข้าแผ่นดินอยู่จะได้เป็นที่ราษฎรก็หามิได้ แลมีพิพาทแก่กันดังนี้ เพราะมันอยู่แล้ว มันละที่บ้านที่สวนมันเสีย และมีผู้หนึ่งเข้ามาอยู่แลล้อมทำไว้เป็นคำนับ ให้เป็นสิทธิแก่มัน แต่มันหากไปราชการสุขทุกข์ประการใดก็ดีมันกลับมาแล้วมันจะเข้ามาอยู่เล่าไซ้ร ให้คืนมันอยู่เพราะมันมิได้ขัดที่นั้นเสีย ถ้ามันขัดที่เสียช้านานถึง 9 ปี 10 ปี ไซ้ร ให้แขวงจัดราษฎรซึ่งหาที่มิได้นั้นอยู่ อย่าให้ที่นั้นเปล่าเป็นทำเลเสีย อนึ่งถ้าที่นั้นมันปลูกต้นไม้อัญมณี อันมีผลไว้ให้ผู้อยู่ให้ค่าต้นไม้นั้น ถ้ามันพูนเป็นโคกไว้ให้บำเหน็จซึ่งมันพูนนั้นโดยควรส่วนที่นั้นมิให้ซื้อขายแก่กันเลย" *กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ บทที่ 43 มาตรา 1 มีบัญญัติไว้ว่า " ถ้าที่นอกเมืองหลวง อันเป็นแว่นแคว้นกรุงศรีอยุธยาใช่ที่ราษฎร อย่าให้ซื้อขายแก่กัน อย่าละไว้ให้เป็นทำเลเปล่า และให้นายบ้าน นายอำเภอ แขวง และนายอากร จัดคนเข้าอยู่ในที่นั้น อนึ่ง ที่นอกเมืองชำรุดอยู่นานก็ดี แลมันผู้หนึ่งล้อมเอาที่นั้นเป็นไร่เป็นสวน มันได้ปลูกต้นไม้สรรอัญมณีในที่นั้นไว้ ให้ลดอากรแก่มันปีหนึ่ง พ้นกว่านั้นเป็นอากรหลวงแล "*	***3. น้ำท่วมทำลายตัวแมลงต่างๆ*** *การที่น้ำท่วมนั้น นอกจากจะทำให้พื้นดินมีปุ๋ยอันอุดมดีแล้วยังช่วยทำลายตัวแมลงร้ายๆ ให้หมดไปมิใช่น้อย แม้จะยังเหลือตกค้างอยู่อีกเป็นอันมากและทำความรำคาญกับบ่อนทำลายการกลิกรรมเป็นที่สุด ธรรมชาติได้เสี้ยมสอนให้สัตว์ทุกประเภทในประเทศสยามรู้วิธีเอาตัวรอดเมื่อถึงคราวน้ำท่วม* (สันต์ ท. โกมลบุตร, 2548: 62) ..... ***11. เวลาทำนาและเวลาเก็บเกี่ยว*** *ชาวสยามมิได้ขวนขวายปรับปรุงที่ดินของตนนัก ได้แต่ไถและหว่านเท่านั้น เมื่อฝนตกชุ่ม พอทำให้ดินอ่อนละมุนลง และดำเนินการเก็บเกี่ยวเอา บรรดาที่ดินซึ่งน้ำท่วมนองอยู่นั้นเป็นเนื้อนาดีสำหรับปลูกข้าว และว่ากันว่ารวงข้าวนั้นย่อมหนีพ้นน้ำเสมอ ถ้าน้ำขึ้นสูงหนึ่งฟุตในระยะยี่สิบสี่ชั่วโมง รวงข้าวก็จะงอกยาวขึ้นถึงหนึ่งฟุตในระยะยี่สิบสี่ชั่วโมงเหมือนกัน"* (สันต์ ท. โกมลบุตร, 2548: 73)	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2535: 3-4) รายงานไว้ว่า ***"หน้าที่ของกรมนามีหลักฐานปรากฏเป็นครั้งแรกในกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ ซึ่งได้ตราขึ้นในแผ่นดินสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (อู่ทอง) แห่งกรุงศรีอยุธยาว่าได้มีพระบรมราชโองการฯ ดำรัสสั่งแก่ขุนเกษตราธิบดีให้ตราพระราชกฤษฎีกาโฆษณาให้ประชาชนทราบ และมีหน้าที่รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานั้น อันเป็นบทบัญญัติมาตราต่าง ๆ ว่าด้วยลักษณะที่ราษฎรจะพิพาทกันด้วยเรื่องข้าว และพืชผลในนาไร่และสัตว์พาหนะ เช่น ช้าง ม้า โค กระบือ มีกรณีปล่อยสัตว์พาหนะให้เข้าไปกินข้าวในนาท่าน ขับล้อเกวียนเหยียบลัดข้าวท่าน ลักกล้า ลักเกี่ยวข้าวในนา*** ***ลักแอก ลักไถ ลักไขน้ำในนา แย่งนากัน ทำนาคาบเกี่ยวกัน ต้นข้าวล้มเข้าหากัน เป็นต้น และว่าด้วยการก่อสร้างเลิกรั้งที่ไร่นา เรือกสวน การออกโฉนด ดังนี้ทำให้เห็นได้ว่า กรมนามีหน้าที่ป้องกันและระงับข้อพิพาทของราษฎรเกี่ยวกับเรื่องข้าว พืชผลนาไร่และสัตว์พาหนะ มาแต่เบื้องแรก ซึ่งนับว่าเป็นการบำรุงการเกษตรที่สำคัญอย่างหนึ่งโดยช่วยให้ราษฎรไม่ต้องเสียเวลาทำมาหากินเพราะการพิพาทกัน "***

ตารางที่ 4-2 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 1893-2310)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		ตามบทกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จทั้ง 3 บทนี้ ได้วางหลักการไว้ว่า ที่ดินทั้งหลายเป็นของพระเจ้าแผ่นดิน แต่พระราชทานให้ราษฎรอยู่อาศัยทำมาหากิน ราษฎรผู้ใดประสงค์จะได้ที่ดินไปทำประโยชน์ ต้องไปบอกเสนา นายระวาง นายอากร ให้ออกไปตรวจสอบสภาพที่ดินที่จะก่อสร้าง เลิกรั้ง ยกขึ้นเป็นไร่นาสวน คือ ไปบอกคำนับขออนุญาตก่อนให้เสนา นายระวาง นายอากร ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในการนั้นเขียนใบอนุญาต ซึ่งเรียกว่า “โฉนด” ให้ผู้ขอยึดถือไว้เป็นหนังสือคู่มือสำหรับที่ ถ้าหากราษฎรเข้าไปทำในที่ดินโดยไม่บอกกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ก่อนก็ถือเป็นความผิดมีโทษ 6 สถาน ดังนั้นการที่ราษฎรจะได้ที่ดินเข้าอยู่อาศัยและทำประโยชน์จึงทำได้ 2 วิธี คือ ขออนุญาตเข้าไปเองตามนัยแห่งกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ บทที่ 35 และพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้เข้าไปตามนัยแห่งบทที่ 43 การจับจองที่ดินนั้น ก็ไม่ได้จำกัดเนื้อที่ถือครองไว้ ใครมีกำลังเท่าไรก็ทำเอาตามแต่กำลังและความสามารถที่จะอำนวยให้ แต่ที่ดินในกรุงศรีอยุธยานั้นหากจับจองเป็นเจ้าของเพียงแต่มีสิทธิทำกินเท่านั้น หากมีความกัน ผู้เข้ามาทำกินทีหลังต้องชดใช้ค่าเสียหายให้ และต้องคืนที่ดินให้ ห้ามซื้อขายแก่กัน ส่วนที่ดินนอกกรุงศรีอยุธยาถ้าว่างเปล่าลง ก็ให้เจ้าหน้าที่จัดคนเข้าอยู่ทำกินเสีย เมื่อทำได้ผลให้ลดอากรในปีแรก เพื่อจูงใจให้คนเข้าทำกินเพิ่มขึ้น จากนั้นจึงค่อยเก็บอากรในปีต่อๆไป (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2525: 16-17)	นอกจากนี้ เดอ ลา ลูแบร์ ยังได้บันทึกเรื่องมรสุมกับน้ำขึ้นน้ำลงในอ่าวสยามไว้ว่า *“ในเดือนมีนาคม เมษายน กับพฤษภาคม ลมทิศใต้พัดอยู่เหนือประเทศสยาม ท้องฟ้าพยับคลุ้ม ฝนเริ่มตกและค่อนข้างจะชุกอยู่แล้วในเดือนเมษายนในเดือนมิถุนายน ฝนก็ยังตกลงมาเรื่อยๆ และกระแสลมผันไปทางทิศตะวันตกคือพัดไปสู่ทิศตะวันตกกับทิศใต้ ในเดือนกรกฎาคม สิงหาคม และกันยายน กระแสลมอยู่ทางทิศตะวันตกหรืออยู่เกือบใกล้ๆ ทิศตะวันตก และมักจะมีฝนตามมาด้วย น้ำท่วมลึกเข้าไปในแผ่นดินราว 9 หรือ 10 ลี้ และมากกว่า 150 ลี้ทางด้านเหนือของอ่าว* *ในย่านระยะเวลาที่กล่าวถึงนี้ และโดยเฉพาะที่สุดในเดือนกรกฎาคม กระแสน้ำทะเลขึ้นหนุนแรงมากกระทั่งขึ้นไปถึงกรุงสยาม (หมายถึงพระนครศรีอยุธยา) และลางทีก็ขึ้นไปถึงเมืองละโว้ด้วย และน้ำก็ลดลงภายใน 24 ชั่วโมง ตามระยะเวลาที่ท้นขึ้นไป น้ำจะกลับมีรสจืดใหม่ที่หน้าเมืองบางกอกก็ราวอีกหนึ่งชั่วโมงต่อมา แม้ว่าเมืองบางกอกจะอยู่ห่างจากปากน้ำถึง 7 ลี้ แต่น้ำที่นั่นก็ยังมีรสกร่อยอยู่นิดๆ เสมอ*	***หน้าที่กรมนามาปรากฏมากขึ้นในพระธรรมนูญตรากระทรวง ที่ได้ตราขึ้นในแผ่นดินพระเจ้าปราสาททอง แห่งกรุงศรีอยุธยาโดยระบุว่า ตราประจำตำแหน่งเจ้าพระนาพลเทพ 9 ดวงนั้น ดวงไหนสำหรับใช้ในหน้าที่อย่างไร ซึ่งสรุปได้ว่า กรมนามีหน้าที่คิดจัดการให้ที่ดิน ซึ่งรกร้างว่างเปล่าอยู่ไม่เป็นประโยชน์ให้มีผู้เลิกรั้ง กลับเป็นที่มีประโยชน์มากขึ้น จัดการเกี่ยวกับชลประทาน สัตว์พาหนะเก็บหางข้าวขึ้นฉางหลวง เกี่ยวกับการพระราชทานที่ดินเพื่อการศาสนา และแก่บุคคล ระงับการวิวาทในเรื่องที่ดิน และรวมถึงการตั้งกรมการนา ออกไปอยู่ประจำตามหัวเมือง สำหรับรักษาการดังกล่าวข้างต้น”*** เมื่อ พ.ศ. 2230 ลาลูแบร์ เอกอัครราชฑูตฝรั่งเศสได้เดินทางมายังกรุงศรีอยุธยาและมีบันทึกเกี่ยวกับการเกษตรบางเรื่องไว้ดังนี้ ***“สวนผลไม้ที่บางกอก :*** *สวนผลไม้ที่บางกอกนั้นมีอาณาบริเวณยาวไปตามชายฝั่งแม่น้ำ โดยทวนขึ้นไปสู่เมืองสยามถึง 4 ลี้ กระทั่งจรดตลาดขวัญ (Talacoan) ทำให้เมืองหลวงแห่งนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยผลาหารซึ่งคนพื้นเมืองชอบบริโภคกันนักหนา ข้าพเจ้าหมายถึงผลไม้นานาชนิดเป็นอันมาก”*

ตารางที่ 4-2 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 1893-2310)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		ตามบทกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จทั้ง 3 บทนี้ จะครอบคลุมถึงนโยบายที่ดิน 3 ด้าน คือ (1) การขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน (2) การทอดทิ้งที่ดิน (3) การเก็บภาษีที่ดิน	*ในเดือนตุลาคม กระแสลมพัดผ่านมาทางทิศตะวันตกและทิศเหนือ ฝนก็หยุดตก ในเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม สายลมพัดมาจากทิศเหนือ กวาดน่านน้ำ (ให้หมดเมฆ) และดูจะกระหน่ำลงทะเลอย่างแรงถึงขนาดกวาดน้ำที่ท่วมแผ่นดินอยู่ให้ลงทะเลไปได้ภายในไม่กี่วัน ตอนนี้กระแสน้ำขึ้นลงไหลอ่อนมาก ทำให้น้ำในแม่น้ำมีรสจืดไปได้ไกล (จากหน้าเมืองบางกอก) ถึง 2 หรือ 3 ลี้ ในลางขณะของวัน และลางก็จืดไปได้ตั้งลี้ทางด้านใต้ แต่ไม่ว่าในฤดูกาลไหนประเทศสยามมีน้ำขึ้นครั้งหนึ่งเท่านั้นใน 24 ชั่วโมง ในเดือนมกราคมกระแสลมผันไปทางทิศตะวันออกแล้วและในเดือนกุมภาพันธ์ก็พัดมาจากทิศตะวันออกกับทิศใต้* *ในฤดูที่กระแสลมตั้งทางทิศตะวันตกหรือพัดไปสู่ทิศตะวันตกมักจะมีเหตุการณ์ใหญ่โตเกิดขึ้นเสมอ กระแสลมในอ่าวจะรุนเรือต่างๆ อย่างรุนแรง ไปทางฝั่งตะวันออกอันเป็นเขตแดนของประเทศกัมพูชา และบังคับมิให้ตั้งลำกลับได้ กระทั่งเป็นที่หวาดเกรงในการเดินเรือดังที่พวกพนักงานนำร่องหรือต้นหนกล่าวว่า จะไปฆ่าตัวตายเสียเปล่าๆ อันนี้ดูคล้ายจะเป็นข้อพิสูจน์ว่ากระแสลมนั้นมีส่วนอยู่เป็นอันมากในอาการของท้องทะเล เท่าๆ ที่ได้รับการพิสูจน์มาแล้วว่ากระแสน้ำเหล่านี้ลางส่วนไหลอยู่บนผิวน้ำและภายใต้ผิวน้ำนั้นกลับไหลไปในทางตรงกันข้าม ด้วยว่าน้ำชั้นบนนั้นดีเข้ากระทบฝั่งอยู่มิได้ขาดสาย แล้วม้วนตัวกลับลงใต้ผิวน้ำไหลย้อนไปตามเส้นทางเดิม โดยทำนองเดียวกันก็ดูเหมือนว่าลมจากทิศใต้*	***"ข้าว :*** *ข้าวเป็นพืชผลเก็บเกี่ยวทางเกษตรอันสำคัญของชาวสยามและเป็นอาหารอันดีที่สุดของพวกเขา ทำให้เขามีกำลังวังชา ชาวสยามปลูกข้าวในที่ซึ่งน้ำท่วมไม่ถึงตามหัวเมืองต่างๆ แห่งราชอาณาจักรด้วยเหมือนกัน และข้าวชนิดนี้เป็นข้าวพันธุ์ดี (ข้าวนาดำ) และเก็บไว้ได้นานกว่ากันด้วย เมื่อข้าวที่เพาะเป็นกล้าไว้ในดินงอกงามขึ้นตามสมควร ก็ย้ายเอาไปปลูกในที่อื่นซึ่งได้เตรียมไถคราดล่วงหน้าไว้แล้ว แล้วก็ไขน้ำออกมาทำนองเดียวกับที่เราทำนาเกลือ จนกระทั่งน้ำเพียงพอน่ายดินให้น่วม เพราะเช่นนี้จึงต้องมีอ่างเก็บน้ำไว้ในที่ดอนกว่าหน่อย หรือไม่ก็ต้องกักน้ำฝนไว้ในท้องทุ่งนั้นเองโดยยกคันนารอบๆ เป็นกระทง เมื่อระบายน้ำเข้าไปในนาแล้วไถคราดทำพื้นดินให้เรียบเสร็จแล้วจึงนำข้าวกล้ามาดำรากมิดลงไปในดิน ทีละกอรายเรียงกันไปโดยใช้นิ้วหัวแม่มือกดลงไป"* ***"เวลาทำนาและเวลาเก็บเกี่ยว :*** *ชาวสยามมิได้ขวนขวายปรับปรุงที่ดินของตนนัก ได้แต่ไถและหว่านเท่านั้น เมื่อฝนตกชุ่ม พอทำให้ดินอ่อนละมุนลง และดำเนินการเก็บเกี่ยวเอา บรรดาที่ดินซึ่งน้ำท่วมนองอยู่นั้นเป็นเนื้อนาดีสำหรับปลูกข้าว และว่ากันว่ารวงข้าวนั้นย่อมหนีพ้นน้ำเสมอ ถ้าน้ำขึ้นสูงหนึ่งฟุตในระยะยี่สิบสี่ชั่วโมง รวงข้าวก็จะงอกยาวขึ้นถึงหนึ่งฟุตในระยะยี่สิบสี่ชั่วโมงเหมือนกัน แต่ถึงแม้จะยืนยันกันอย่างไรว่าอาจเป็นไปได้ ข้าพเจ้าก็ลำบากใจไม่น้อยที่จะเชื่อว่าในท้องทุ่งที่น้ำท่วมเจิ่งไปเช่นนั้น รวงข้าวจะหนีพ้นน้ำได้ทั้งหมด ข้าพเจ้าเชื่อว่าที่ใดที่น้ำท่วมยอดข้าวแล้วก็น่าจะทำให้ต้นข้าวเน่าไปเสียมากกว่า"*

ตารางที่ 4-2 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 1893-2310)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			นั่นแล้วเป็นฝ่ายหนุนน้ำทะเลขึ้น และทรงอยู่ถึงหกเดือนล้ำเข้าไปในแม่น้ำลำคลอง และลมจากทิศเหนือเป็นฝ่ายตีกั้นไว้แทบถึงปากน้ำมิให้น้ำทะเลหนุนขึ้นมาได้ในระยะเวลาเดือนหลังนั้น" (สันต์ ท. โกมลบุตร, 2548: 485-486) นโยบายการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในสมัยกรุงศรีอยุธยามีไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงเส้นทางน้ำจากกรุงศรีอยุธยาเพื่อออกทะเลที่อ่าวไทย เช่น การขุดคลองลัดต่างๆ ซึ่ง ปราโมทย์ ไม้กลัด (2537: 16-17) ได้สรุปไว้ดังนี้ พ.ศ. 2085 ในรัชกาลสมเด็จพระไชยราชาธิราช ได้ขุดคลองลัดหน้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ปัจจุบันกลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาตอนที่ไหลผ่านมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนแม่น้ำเจ้าพระยาเดิม คือ คลองบางกอกน้อยต่อกับคลองบางกอกใหญ่ในปัจจุบัน พ.ศ. 2151 ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ได้ขุดคลองลัดเกร็ดใหญ่ ปัจจุบันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนแม่น้ำเจ้าพระยาเดิม คือ คลองเชื่อมคลองลาดพร้าวอ้อมต่อกับคลองบางหลวงเชียงรากในเขตจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2178 ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าปราสาททองได้ขุดคลองลัดบริเวณตลาดขวัญ ปัจจุบันกลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ตอนที่ผ่านจังหวัดนนทบุรี ส่วนแม่น้ำเจ้าพระยาเดิม กลายเป็นคลองแม่น้ำอ้อมต่อกับคลองสุวรรณมาลี และมาต่อกับคลองบางกรวย	***"พิธีแรกนาขวัญในสยาม :*** *ในสมัยก่อน พระเจ้ากรุงสยามเสด็จพระราชดำเนินทรงแรกนาขวัญจรดพระนังคัลด้วยฝีพระหัตถ์ของพระองค์เอง ในวันฤกษ์วันหนึ่งในรอบปี เป็นเวลาติดต่อกันมาเกือบศตวรรษแล้ว แต่ครั้นแล้วทรงพิเคราะห์ตามทางไสยศาสตร์เห็นว่าเป็นลางไม่ดี จึงไม่ทรงแรกนาด้วยพระองค์เองอีกต่อไป แต่ทรงมอบหมายพระราชพิธีอันสำคัญนี้ให้สมมุติกษัตริย์หนึ่งซึ่งทรงแต่งตั้งขึ้น เป็นเฉพาะทุกปีให้ทำหน้าที่แทนพระองค์ บุคคลผู้นี้มิได้ใช้พระนามาภิไธยของพระมหากษัตริย์ หากใช้นามว่า ออกญาข้าว (Oc-ya Kaou) ซึ่งแปลว่า ออกญาแห่งข้าว (Oc-ya de Ris)* *ออกญานั้นขึ้นขี่โคแห่ไปยังที่ๆจะแรกนา มีขบวนขุนนางผู้ใต้บังคับบัญชาติดตามไปเป็นอันมาก การที่ได้เป็นพญาจำลองนี้ชั่วันเดียวกัน (มีรายได้) พอที่จะเลี้ยงชีพไปได้ตลอดปี และการเป็นพญาจำลองนี้ก็ไม่ถือว่าเป็นลางร้ายตามความหลงเชื่ออันเดียวกันนั้นแก่บุคคลผู้นั้นแต่ประการใด ดังที่เกิดขึ้นแก่องค์พระมหากษัตริย์แท้ ข้าพเจ้าสงสัยว่าธรรมเนียมให้พระมหากษัตริย์ทรงแรกนาขวัญเป็นประเดิมนี้ น่าจะมีที่มาจากประเทศจีนสู่ตังเกี๋ย แล้วจึงลงมาสู่ประเทศสยามอีกทอดหนึ่งพร้อมๆกับวิชาประกอบกสิกรรมทั้งปวง"*

ตารางที่ 4-2 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 1893-2310)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			พ.ศ. 2215 ขุดคลองลัดเกร็ดน้อยตอนปลายกรุงศรีอยุธยา ในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททองได้มีการสร้างอ่างเก็บน้ำธารทองแดง นอกจากนี้ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้มีการสร้างอ่างเก็บน้ำที่ทะเลชุบศรและอ่างเก็บน้ำห้วยซับเหล็กนอกเมืองลพบุรีซึ่งมีระดับสูงกว่าตัวเมืองและวางท่อน้ำเพื่อนำน้ำเข้าไปยังพระราชวังในตัวเมืองลพบุรี (กรมชลประทาน, 2529 : 291)	***"การแรกนานั้นเป็นทั้งรัฐประศาสนโยบายและการถือทางไสยศาสตร์ :*** *การคิดเรื่องแรกนาขวัญขึ้นนี้น่าจะเป็นเครื่องจูงใจให้ประชาชนมีความศรัทธาในการทำไร่ไถนาตามแบบอย่างพระมหากษัตริย์ แต่ก็มีเรื่องถือโชคลางคละเคล้าอยู่เป็นอันมาก เพื่อที่จะวิงวอนผีดีและผีร้าย ซึ่งชาวสยามเชื่อว่าเป็นผู้ให้คุณหรือให้โทษแก่สรรพสิ่งอันเกิดจากแม่ธรณีได้ นอกจากนั้นในการประกอบพิธีนี้ ออกญาข้าว ยังต้องเช่นสรวงผีสางเทพารักษ์ในทุ่งนานั้น ด้วยการจุดไฟเผากองรวงข้าวทั้งกองด้วยมือของตนเองอีกด้วย"* (สันต์ ท. โกมลบุตร, 2548: 28, 65, 73, 74)

4.3 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในสมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 1310-2325)

เนื่องจากในสมัยกรุงธนบุรีได้อยู่ในช่วงการทำสงครามเพื่อป้องกันการรุกราน การปกครองก็ยังยึดแบบอย่างจากสมัยอยุธยา (กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ, 2533: 167)

ภายหลังกรุงศรีอยุธยาได้ล่มสลายเมื่อ พ.ศ. 2310 เพราะกองทัพพม่าสามารถยึดเมืองได้สำเร็จ ทว่าในช่วงความวุ่นวายหลังสงครามนั้น “พระยาตาก” ได้พยายามกอบกู้ราชอาณาจักรขึ้นใหม่อีกครั้งโดยมีฐานทางการเมืองอยู่แถบหัวเมืองชายทะเลฝั่งตะวันออก เมื่อพร้อมพระยาตากจึงเคลื่อนพล เพื่อขับไล่กองทหารพม่าที่ยังประจำอยู่ในสยามออกไป โดยเมืองแรกที่เข้าโจมตีคือ เมืองบางกอกนั่นเอง ต่อมาพระยาตากได้กรีฑาทัพต่อไปตีค่ายโพธิ์สามต้น

หลังจากนั้นพระยาตากได้ปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ทรงพระนามว่า “สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี” และทรงเลือกตั้งราชธานีใหม่ที่เมืองบางกอก ต่อมาเรียกว่า “ธนบุรี” ทั้งนี้เพราะพระราชธานีเดิมได้รับความเสียหายอย่างยิ่งหลังสงคราม นอกจากนี้ เมืองบางกอกยังเป็นเมืองที่มีขนาดเล็ก สามารถจัดการดูแลได้ง่าย และหากกองทัพต้องเพลี่ยงพล้ำแก่ข้าศึก ก็สามารถหลบหนีกลับไปจันทบุรีได้สะดวก

กรุงธนบุรีเป็นเมืองขนาดเล็กมีผังเมืองรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกลางเมือง โดยทางฝั่งตะวันตกเป็นที่ตั้งของพระราชวังหลวง พื้นที่เขตเมืองในฝั่งนี้ได้ขยายออกไปทางทิศเหนือจรดคลองบางกอกน้อย มีการขุดคลองที่บริเวณขอบด้านตะวันตกและชุมชนเป็นคูเมือง และสร้างกำแพงเมืองตามแนวคลองที่ขุดขึ้นใหม่

ส่วนในพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา มีการขุดคูเมืองตั้งแต่บริเวณตรงข้ามป้อมวิไชยประสิทธิ์ ไปจนถึงบริเวณตรงข้ามกับปากคลองบางกอกน้อย อันเป็นตำแหน่งของแนวคูเมืองด้านเหนือของกรุงธนบุรี ซึ่งสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีโปรดเกล้าให้ก่อกำแพงเมืองล้อมรอบพระนครธนบุรีทั้งสองฝั่งแม่น้ำ ยกเว้นแต่ด้านริมแม่น้ำขนาบคูเมือง (ธิษณา วีรเกียรติสุนทร, 2556: 35, 37)

เนื่องมีการทำสงครามป้องกันประเทศและรวบรวมผู้คนให้เป็นปึกแผ่น และปลอดภัยจากการรุกรานของอาณาจักรเพื่อนบ้านแล้ว สมเด็จพระเจ้าตากสินได้ทรงแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวขึ้นมาอีกด้วย พระราชภาระในเรื่องการแก้ไขความอดอยากขาดแคลนของราษฎรนั้น สมเด็จพระเจ้าตากสินได้เคยตรัสว่า

“บุคคลผู้ใดเป็นอาทิคือเทวดา บุคคลผู้มีฤทธิ์มาประสิทธิ์มากระทำให้ข้าวปลาอาหารบริบูรณ์ขึ้น ให้สัตว์โลกเป็นสุขได้ แม้นผู้นั้นจะปราถนาพระพาหาแห่งเราข้างหนึ่ง ก็อาจตัดบริจาคให้แก่ผู้นั้นได้”
(ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 65, 253 อ้างถึงโดย เสทื้อน ศุภโสภณ 2507:27)

การเกษตรกรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในสมัยกรุงธนบุรี ทั้งนี้ เพื่อผลิตอาหารให้พอเพียงแก่ความต้องการของประชาชน เช่นใน พ.ศ. 2311 ข้าวสารมีราคาแพง สมเด็จพระเจ้าตากสินได้โปรดให้ข้าราชการทำนาปรัง เพื่อมิให้ต้องไปแย่งซื้อข้าวจากราษฎร (เสทื้อน ศุภโสภณ, 2507: 30) ในสมัยนี้ได้มีการค้าขายติดต่อกับประเทศจีนเป็นส่วนใหญ่

การเกษตรกรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในสมัยกรุงธนบุรี ทั้งนี้ เพื่อผลิตอาหารให้พอเพียงแก่ความต้องการของประชาชน เช่นใน พ.ศ. 2311 ข้าวสารมีราคาแพง สมเด็จพระเจ้าตากสินได้โปรดให้ข้าราชการทำนาปรัง เพื่อมิให้ต้องไปแย่งซื้อข้าวจากราษฎร (เสทื้อน ศุภโสภณ, 2507: 30) ในสมัยนี้ได้มีการค้าขายติดต่อกับประเทศจีนเป็นส่วนใหญ่

เนื่องจากการปกครองยังคงใช้แบบจตุสดมภ์เหมือนสมัยกรุงศรีอยุธยา การบริหารการเกษตรจึงอยู่ในความรับผิดชอบของกรมนา อาณาจักรธนบุรีดำรงอยู่ได้ 15 ปี

โดยนโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ดังรายละเอียดในตารางที่ 4-3

ตารางที่ 4-3 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงธนบุรี พ.ศ. 2310-2325)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
4.3 สมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2310-2325)		ไม่ปรากฏจากหลักฐานว่านโยบายที่ดินได้เปลี่ยนแปลงจากสมัยอยุธยา เพราะนโยบายที่ดินในสมัยต่อมา คือ เริ่มต้นกรุงรัตนโกสินทร์มีหลักฐานว่ายังคงลักษณะเช่นเดียวกับสมัยอยุธยา จึงวิเคราะห์ได้ว่านโยบายที่ดินในสมัยกรุงธนบุรีก็คงมีลักษณะเช่นเดียวกับสมัยอยุธยา	ในสมัยกรุงธนบุรี พระเจ้ากรุงธนบุรีต้องทรงทำศึกสงครามกับพม่าถึง 10 ครั้ง จึงทรงหาเวลายากที่จะพัฒนาบ้านเมือง ถึงกระนั้นก็ดี พระองค์ทรงทำนุบำรุงการป้องกันราชธานี โดยอาศัยการขุดคลองเป็นวิธีหนึ่ง กรุงธนบุรี ตั้งอยู่ทั้งสองฝั่งลำแม่น้ำเจ้าพระยา เช่นเดียวกับเมืองพิษณุโลก พระเจ้าตากสินมหาราชโปรดให้ขุดคลองหลอดเป็นคูพระนครฝั่งตะวันตกที่เรียกกันว่า คลองบ้านขมิ้นตอนหนึ่ง คลองบ้านช่างหล่อตอนหนึ่ง คลองบ้านหม้อตอนหนึ่ง และคลองวัดท้ายตลาด ตอนออกคลองบางกอกใหญ่อีกตอนหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน 2521 : 9051) คลองนี้ขุดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2314 (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี 2525 ค : 615)	เนื่องจากมีการทำสงครามป้องกันประเทศและรวบรวมผู้คนให้เป็นปึกแผ่น และปลอดภัยจากการรุกรานของอาณาจักรเพื่อนบ้านแล้ว สมเด็จพระเจ้าตากสินได้ทรงแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวขึ้นมาอีกด้วย พระราชภาระในเรื่องการแก้ไขความอดอยากขาดแคลนของราษฎรนั้น สมเด็จพระเจ้าตากสินได้เคยตรัสว่า ***"บุคคลผู้ใดเป็นอาทิคือเทวดา บุคคลผู้มีฤทธิ์มาประสิทธิ์มากระทำให้ข้าวปลาอาหารบริบูรณ์ขึ้น ให้สัตว์โลกเป็นสุขได้ แม้นผู้นั้นจะปราถนาพระพาหาแห่งเราข้างหนึ่ง ก็อาจตัดบริจาคให้แก่ผู้นั้นได้"*** (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 65, 253 อ้างถึงโดย เสทื้อน ศุภโสภณ 2507:27) การเกษตรกรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในสมัยกรุงธนบุรี ทั้งนี้ เพื่อผลิตอาหารให้พอเพียงแก่ความต้องการของประชาชน เช่นใน พ.ศ. 2311 ข้าวสารมีราคาแพง สมเด็จพระเจ้าตากสินได้โปรดให้ข้าราชการทำนาปรัง เพื่อมิให้ต้องไปแย่งซื้อข้าวจากราษฎร (เสทื้อน ศุภโสภณ, 2507: 30) ในสมัยนี้ได้มีการค้าขายติดต่อกับประเทศจีนเป็นส่วนใหญ่ การเกษตรกรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในสมัยกรุงธนบุรี ทั้งนี้ เพื่อผลิตอาหารให้พอเพียงแก่ความต้องการของประชาชน เช่นใน พ.ศ. 2311 ข้าวสารมีราคาแพง สมเด็จพระเจ้าตากสินได้โปรดให้ข้าราชการทำนาปรัง เพื่อมิให้ต้องไปแย่งซื้อข้าวจากราษฎร (เสทื้อน ศุภโสภณ, 2507: 30) ในสมัยนี้ได้มีการค้าขายติดต่อกับประเทศจีนเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากการปกครองยังคงใช้แบบจตุสดมภ์เหมือนสมัยกรุงศรีอยุธยา การบริหารการเกษตรจึงอยู่ในความรับผิดชอบของกรมนา

4.4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325-2475)

รัชกาลสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีเป็นช่วงเวลาแห่งสงครามกอบกู้อิสรภาพ แม้ว่าจะทรงใส่พระทัยแก้ปัญหาหลายประการทั้งด้านการแกครองและสถาบันสงฆ์ แต่ข้อจำกัดในเรื่องทรัพยากรและความวุ่นวายตอนปลายรัชกาลทำให้สิ้นสุดรัชกาลลงอย่างกะทันหัน (เจตนา นาควัชระ, 2556: 14) หลังจากดำรงการเป็นราชธานี 15 ปี

วันที่ 6 เมษายน 2325 สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้ย้ายราชธานีมาทางด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อแล้วเสร็จใน พ.ศ. 2328 ได้โปรดพระราชทานนามว่า “กรุงเทพมหานครบวรรัตนโกสินทร์”

ม.ร.ว. แสงโสม เกษมศรี และวิมล พงศ์พิพัฒน์ (2525: 1) ได้อธิบายถึงประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ว่าควรแบ่งออกเป็น 3 สมัย คือ

“สมัยแรก ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก) จนถึงสิ้นรัชกาลที่ 3 (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) (พ.ศ. 2325-2394)

สมัยที่สอง ตั้งแต่รัชกาลที่ 4 (พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 และ

สมัยที่สาม ไทยในระบอบประชาธิปไตย

การที่แบ่งดังนี้ก็เพราะว่า เหตุการณ์ในสามสมัยนี้ผิดแผกแตกต่างกันทั้งในด้านการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และในด้านอื่นๆ”

กรุงเทพมหานครหรือที่เรียกว่า บางกอก ของชาวต่างประเทศนั้นเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมแก่การเกษตร ดังที่ เดอ ลา ลูแบร์ บรรยายสภาพเมืองบางกอก เมื่อครั้งเป็นราชทูตมาเจริญพระราชไมตรีกับสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ไว้ว่า *“บนเส้นทางแม่น้ำสายนี้ห่างจากทะเลลึกเข้าไป 7 ลี้ เป็นที่ตั้งของเมืองบางกอกและข้าพเจ้าใคร่จะกล่าวว่า ชาวสยามไม่ค่อยนิยมปลูกบ้านเรือนอยู่ตามชายฝั่งทะเลนักซึ่งความจริงก็อยู่ห่างจากตัวเมืองไม่ถึงวันแต่มักชอบไปปลูกที่พักอาศัยตามชายแม่น้ำ ที่ขึ้นล่องสะดวกแก่การค้าทางทะเลเป็นส่วนมาก... สวนผลไม้ที่เมืองบางกอกนั้นมีอาณาบริเวณยาวไปตามชายฝั่งแม่น้ำโดยทวนขึ้นไปสู่เมืองสยาม (กรุงศรีอยุธยา) ถึง 4 ลี้ กระทั่งจรดตลาดขวัญ (Coan Market) ทำให้เมืองหลวงแห่งนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยผลาหาร ซึ่งคนพื้นเมืองชอบบริโภคกันหนักหนา ข้าพเจ้าหมายถึงผลไม้นานาชนิดเป็นอันมาก”*

ในรัชสมัยนี้ การปกครองส่วนใหญ่คงดำเนินการตามระบบการปกครองในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีตำแหน่งเสนาบดีจตุสดมภ์ โดยเสนาบดีกรมนา มีหน้าที่จัดการดูแลรักษานาหลวง เก็บหางข้าว ค่านาจากราษฎรเข้าฉางหลวงไว้ จัดหาและรักษาเสบียงอาหารสำหรับพระนครไว้ใช้ในคราวมีศึกสงคราม หรือเกิดความอัตคัดขัดสนขึ้น (เสทื้อน ศุภโสภณ, 2507: 68)

ในรัชสมัยนี้ ได้มีการตรา ***“กฎหมายตราสามดวง”*** ขึ้นโดยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตรอยู่ด้วย กฎหมายฉบับนี้ได้ใช้เป็นเวลานานประมาณ 100 ปี จนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 จึงได้มีการยกเลิก

เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตรในสมัยรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2475–2477) สมัยรัชกาลที่ 8 (พ.ศ. 2475–2489) สมัยรัชกาลที่ 9 (พ.ศ. 2489-2559) และสมัยรัชกาลที่ 10 (2559- ปัจจุบัน)

การทบทวนนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน และนโยบายน้ำ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในหัวข้อนี้ ได้ดำเนินการตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 พ.ศ. 2325 ถึงรัชกาลที่ 7 พ.ศ. 2475 ก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมือวันที่ 24 มิถุนายน 2575 โดยมีรายละเอียดของนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ดังรายละเอียดในตารางที่ 4-4

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
4.4 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325-2475) 4.4.1 สมัยรัชกาลที่ 1 (พ.ศ. 2325-2352)		กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 16-17) ได้สรุปการจัดการที่ดินในช่วงรัชกาลที่ 1 (พ.ศ. 2325 - 2352) ไว้ดังนี้ ***"ในรัชกาลที่ 1 ยังคงลักษณะการปกครองเช่นเดียวกับสมัยกรุงศรีอยุธยา ดังนั้น ตัวบทกฎหมายที่ใช้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา จึงคงใช้ต่อกันมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะกฎหมายที่ดินได้ใช้สืบเนื่องกันมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) คือกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ บทที่ 35, 42 และ 43*** ***ระบอบการปกครองบ้านเมืองไทยในยุคนั้นอยู่ในรูปสมบูรณาญาสิทธิราชย์พระเจ้าแผ่นดินก็เท่ากับรัฐ ส่วนหน่วยบริหารราชการได้แบ่งออกเป็นรูปจตุสดมภ์ คือ เวียง วัง คลัง นา กิจกรรมฝ่ายที่ดินสังกัดอยู่ในกรมนา ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษานาหลวงเก็บหางข้าวค่านาจากราษฎร เป็นพนักงานซื้อข้าวขึ้นฉางหลวง เมื่อมีกรณีพิพาทเกี่ยวกับที่ดินขึ้นก็ตกในอำนาจของศาล กรมนาเป็นผู้พิจารณาตัดสิน*** ***การจัดที่ดินให้บุคคลเข้าจับจองทำประโยชน์ในสมัยรัชกาลที่ 1 จึงเป็นไปตามกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จดังกล่าว "***	นโยบายน้ำในรัชสมัยนี้เป็นนโยบายการพัฒนาการคมนาคมทางน้ำ โดยการขุดคลองเพื่อประโยชน์ในทางคมนาคมเป็นส่วนใหญ่ได้มีการขุดคลองคูเมือง คูพระนครด้านตะวันออก ตั้งแต่บางลำพูตลอดมาออกแม่น้ำข้างใต้เหนือวัดสามปลื้ม ยาว 85 เส้น 13 วา กว้าง 10 วา ลึก 5 ศอก พระราชทานชื่อว่า คลองรอบกรุง ด้านแม่น้ำ ตั้งแต่ปากคลองรอบกรุงด้านใต้ ไปจดปากคลองข้างเหนือ ยาว 91 เส้น 16 วา รวมทางรอบพระนคร 177 เส้น 9 วา แล้วขุดคลองหลอดจากคลองคูเมืองเดิมสองคลองไปบรรจบคลองรอบกรุงที่ขุดใหม่ และขุดคลองใหญ่เหนือวัดสะแกอีกคลองหนึ่ง พระราชทานนามว่าคลองมหานาค เป็นที่สำหรับประชาชนชาวพระนครจะได้ลงเรือไปประชุมเล่นเพลงและสักวาในเทศกาลฤดูน้ำ เหมือนอย่างครั้งกรุงศรีอยุธยาเก่า (เจ้าพระยาทิพากรวงศ์, 2530: 74-75) คลองรอบกรุงคลองหลอด และคลองมหานาคดังกล่าวนี้ได้เริ่มขุดในปี 2326 (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525 ค: 607) คลองหลอดซึ่งได้ขุดเชื่อมระหว่างคลองรอบกรุงกับคูเมืองเดิมทั้งสองคลองในปัจจุบันคือ คลองเทพธิดาราม และคลองวัดสุทัศน์ ส่วนคูเมืองเดิมเรียกคลองหลอด (ปราโมทย์ ไม้กลัด, 2537: 20)	ในรัชสมัยนี้ การปกครองส่วนใหญ่คงดำเนินการตามระบบการปกครองในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีตำแหน่งเสนาบดีจตุสดมภ์ โดยเสนาบดีกรมนา มีหน้าที่จัดการดูแลรักษานาหลวง เก็บหางข้าว ค่านาจากราษฎรเข้าฉางหลวงไว้ จัดหาและรักษาเสบียงอาหารสำหรับพระนครไว้ใช้ในคราวมีศึกสงคราม หรือเกิดความอัตคัดขัดสนขึ้น (เสถียร ศุภโสภณ, 2507: 68) ในรัชสมัยนี้ ได้มีการตรา ***"กฎหมายตราสามดวง"*** ขึ้นโดยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตรอยู่ด้วย กฎหมายฉบับนี้ได้ใช้เป็นเวลานานประมาณ 100 ปี จนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 จึงได้มีการยกเลิก ใน พ.ศ. 2329 มีการนำมันสำปะหลังเข้าสู่ประเทศไทยจากประเทศมาเลเซีย และใน พ.ศ. 2330 ได้มีการนำทุเรียนเข้ามาสู่ประเทศไทยจากประเทศพม่า (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 18)

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
4.4.2 สมัยรัชกาลที่ 2 (พ.ศ. 2352 - 2367)		ในรัชสมัยนี้ ได้เริ่มมีการเดินสวนเดินนาขึ้นใน พ.ศ. 2354 เสถียร ศุภโสภณ (2507: 136-138) ได้กล่าวไว้ว่า **"การเดินสวน"** ก็คือ การแต่งเจ้าพนักงานออกไปสำรวจสวนของราษฎร เพื่อประโยชน์ในการเก็บอากรสวน ซึ่งในครั้งนั้นเก็บตามจำนวนชนิดของต้นผลไม้ ที่ให้ประโยชน์แก่เจ้าของสวน เช่น ต้นผลไม้ขั้นดี ได้แก่ ทุเรียน มังคุด มะม่วง ฯลฯ ก็เก็บค่าอากรสูง ถ้าเป็นต้นผลไม้ชั้นรอง ได้แก่ ขนุน สะท้อน ส้ม มะไฟ ฯลฯ ก็เสียค่าอากรต่ำลงมา ดังนั้น เป็นต้น เมื่อเวลาล่วงไปนานๆ ย่อมอาจจะมีต้นไม้ที่ปลูกขึ้นใหม่และของเก่าที่ล้มตายไป หรือการเปลี่ยนที่สวนมาเป็นที่นาและที่ป่ามาทำเป็นสวนขึ้น การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ย่อมมีอยู่เสมอ ฉะนั้นเพื่อให้เจ้าของสวนได้รับความยุติธรรมในการเสียค่าอากรสวน จึงมีประเพณีที่นานๆ ทางราชการจะให้เจ้าพนักงานออกไป ***"เดินสวน"*** ครั้งหนึ่ง ตามปกติที่ปฏิบัติกันมาเปลี่ยนรัชกาลใหม่ก็เป็นกำหนดที่จะต้องเดินสวนกันครั้งหนึ่ง แต่บางรัชกาลที่มีระยะยาวนานก็อาจมีการเดินสวนหลายครั้งด้วยกัน ข้าหลวงเดินสวน มีหน้าที่ตรวจรังวัดที่ดิน และออกโฉนดให้แก่เจ้าของสวนถือไว้เป็นสำคัญ ซึ่งในโฉนดนั้นจะมีรายการจำนวนต้นผลไม้ที่จะต้องเสียค่าอากรแต่ละประเภทไว้โดยชัดแจ้ง สำหรับเจ้าพนักงาน พระคลังสวนจะได้เก็บเงิน ค่าอากรตามโฉนดนี้ทุกปีไปจนกว่าจะมีการเดินสวนครั้งใหม่ต่อไป	นโยบายน้ำและเหตุการณ์ที่สำคัญในรัชสมัยนี้สรุปได้ตามลำดับเวลา ดังนี้ พ.ศ. 2356 ได้สร้างทำนบกั้นลำน้ำที่เมืองอ่างทอง เพื่อที่จะให้สายน้ำไหลเข้าทางคลองบางแก้วซึ่งตื้นเขิน ให้กลับใช้เรือเดินได้ตลอดปี ดังก่อนแต่ทำนบต้านแรงน้ำไม่อยู่ สายน้ำจึงได้ไหลลงมาทางเมืองอ่างทองเช่นเดิมจนตราบเท่าทุกวันนี้ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525 : 24) พ.ศ. 2357 ได้ทำการขุดคลองลัดหลวง เมืองนครเขื่อนขัณฑ์ หรือจังหวัดสมุทรปราการในปัจจุบัน (กรมชลประทาน,2529 : 299) พ.ศ. 2360 ได้ทำการขุดคลองสุนัขหอนเชื่อมคลองแม่กลอง (แม่น้ำแม่กลอง) และคลองท่าจีน (แม่น้ำท่าจีน) (กรมชลประทาน, 2529 : 300) นโยบายน้ำในรัชสมัยนี้ เป็นนโยบายการพัฒนาการคมนาคมทางน้ำ โดยการขุดคลองเพื่อการคมนาคม	

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		ส่วน ***"การเดินนา"*** นั้น ก็คล้ายคลึงกับการเดินสวน กล่าวคือ จะมีข้าหลวงชุดหนึ่ง ออกสำรวจที่นาของราษฎร แล้วออกหนังสือสำคัญให้แก่เจ้าของนานั้นๆ เพื่อสำหรับเป็นหลักฐานในการเก็บค่านาต่อไป แต่ในรัชกาลที่ 2 นี้ การเก็บค่านามิได้เรียกเก็บเป็นตัวเงิน หากใช้เก็บเป็นหางข้าวตามแบบโบราณ คือ ทำนาได้ข้าวมากน้อยเท่าใด ก็แบ่งส่วนเป็นภาคหลวงตามสมควร ในรัชกาลที่ 2 นี้ รัฐบาลเรียกเก็บ ภาคหลวงในอัตราไร่ละ 2 สัดครึ่ง ซึ่งเจ้าของนาต้องขนข้าวอันเป็นส่วนหางข้าวนี้ มาส่งขึ้นยุ้งฉางของหลวงเอง การเก็บหางข้าวตามวิธีดังกล่าวนี้ ทางราชการของเราในครั้งนั้นแบ่งนาออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. นาน้ำท่า คือ นาที่ทำได้ทั้งน้ำฝนและน้ำท่า วิธีเก็บหางข้าวนาประเภทนี้เก็บด้วยวิธีคูโค คือ นับจำนวนโคหรือกระบือที่ใช้ทำนา โดยถือว่าโคคู่หนึ่งจะทำนาในที่นั้นๆ ได้ปีละเท่าใด แล้วเอาเกณฑ์ จำนวนโคขึ้นตั้งเป็นอัตราหางข้าวที่จะต้องเสีย นาประเภทนี้จึงเรียกกันอีกนัยหนึ่งว่า ***"นาคู่โค"*** ฉะนั้น นาคู่โคนี้ ถึงจะทำหรือมิทำก็จะต้องเสียหางข้าวตลอดไป 2. นาฟางลอย คือ นาที่อาศัยแต่น้ำฝนอย่างเดียว เป็นนาที่ดอน น้ำท่าขึ้นไม่ถึง วิธีเก็บหางข้าว สำหรับนาประเภทนี้ เก็บจากท้องที่ที่ทำนาได้จริงๆ ถ้าที่ใดไม่ได้ทำหรือทำไม่ได้ ก็ไม่ต้องเสียหางข้าวและถือเอาตอฟางที่เก็บเกี่ยวแล้วเป็นเกณฑ์ในการเรียกเก็บค่านา โดยเหตุนี้จึงเรียกกันว่านาฟางลอย		

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		ข้าหลวงเดินนา เมื่อสำรวจสำเร็จแล้วก็จะออกหนังสือสำคัญให้เจ้าของนายึดถือไว้เป็นสำคัญสำหรับเป็นหลักฐานในการเรียกเก็บค่านาของเจ้าพนักงานต่อไป ถ้าเป็นนาคูโคเรียกว่า ***"ตราแดง"*** ถ้าเป็น นาฟางลอยเรียกว่า ***"ใบจอง"*** พ.ศ. 2356 ได้สร้างทำนบกั้นลำน้ำที่เมืองอ่างทอง เพื่อที่จะให้สายน้ำไหลเข้าทางคลองบางแก้วซึ่งตื้นเขินให้กลับใช้เรือเดินได้ตลอดปีดังก่อน แต่ทำนบต้านแรงน้ำไม่อยู่ สายน้ำจึงได้ไหลลงมาทางเมืองอ่างทองเช่นเดิมจนตราบเท่าทุกวันนี้ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 24)		ในรัชสมัยนี้ ได้มีการค้าขายกับต่างประเทศ โดยมีข้าวเป็นสินค้าออกที่ต่างประเทศต้องการ ดังที่ Crawfurd (1967: 420) ซึ่งเป็นทูตนำเครื่องราชบรรณาการเข้ามาเจริญทางพระราชไมตรีในปี 2365 ได้กล่าวว่า ***"นอกจากเบงกอล ไม่ต้องสงสัยว่าไทยส่งข้าวเป็นสินค้าออกมากกว่าประเทศอื่นๆ ในเอเชีย"***
4.4.3 สมัยรัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2367-2394)		กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 6) ได้สรุปการจัดการที่ดินในสมัยรัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2367-2394) ไว้ดังนี้ ***"ในสมัยรัชกาลที่ 3 นี้ พระองค์ทรงยึดแนวพระราชปฏิบัติด้านการจัดที่ดิน เช่นเดียวกับในสมัยรัชกาลที่ 2 และได้โปรดเกล้าฯให้เก็บค่านาเป็นตัวเงินแทนข้าวเปลือกเพื่อจะไม่ให้ราษฎรได้รับความลำบาก เพราะเดิมต้องขนข้าวมาส่งถึงฉางหลวง จึงได้เรียกว่า "ค่านา" ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา "***	นโยบายน้ำและเหตุการณ์ในรัชสมัยนี้สรุปได้ตามลำดับเวลา ดังนี้ พ.ศ. 2371 ได้มีการขุดแต่งคลองสุนัขหอนแขวงเมืองสมุทรสาคร และสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นคลองขนาดเล็ก ให้สามารถใช้เป็นเส้นคมนาคมได้สะดวกขึ้น (กรมชลประทาน, 2529: 300) พ.ศ. 2374 ได้มีการขุดแต่งคลองบางบอนจากวัดปากน้ำไปจนถึงท้องที่บางขุนเทียน และบางขุนเทียนไปจนถึงวัดเลา (กรมชลประทาน, 2529: 301) พ.ศ. 2374 ได้มีการติดตั้งเสาหิน เพื่อวัดระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา ที่คลองเมืองหน้าพระราชวังโบราณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภายหลังมีน้ำท่วมใหญ่ทำให้ประเทศไทยมีข้อมูลสถิติน้ำมาจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2380 ได้มีการขุดคลองแสนแสบจากหัวหมากไปจนถึงบางขนาก (กรมชลประทาน, 2529: 301)	นโยบายการเกษตรในรัชสมัยนี้ ได้มีการปรับปรุงการเก็บค่านาจากที่ใช้วิธีเรียกเก็บข้าวเปลือก เช่น เก็บในอัตราไร่ละ 2 สัดครึ่ง ซึ่งเรียกว่า **"หางข้าว"** และเจ้าของนาจะต้องนำข้าวในส่วนที่เป็นหางข้าวนี้ มาส่งถึงฉางหลวงเอง เปลี่ยนแปลงวิธีเก็บค่านามาเป็น **"ตัวเงิน"** แทนการเก็บเป็นข้าวเปลือกโดยคิดในอัตราไร่ละ 1 สลึง และเก็บเงินแทนค่าขนข้าวส่งฉางหลวง ต่างหากอีกไร่ละ 12 สตางค์ (เสทื้อน ศุภโสภณ, 2507: 188) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงการจัดการด้านเกษตร วันที่ 17 มกราคม 2369 นายเฮนรี เบอร์นี ตัวแทนรัฐบาลอังกฤษได้ทำหนังสือสัญญาทางการค้ากับรัฐบาลไทย ซึ่งถือว่าเป็นสนธิสัญญาโดยสมบูรณ์ฉบับแรกในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีสาระสำคัญ ดังที่เสทื้อน ศุภโสภณ, (2507: 238-239) สรุปไว้ ดังนี้

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 24) ได้กล่าวถึงข้ออ้างอิงที่เกี่ยวกับการปิดน้ำหรือกั้นทำนบตามคลองต่างๆ เพื่อไว้ทำนาในรัชกาลที่ 3 ดังข้อความตอนหนึ่งว่า *"ทรงพระราชวิตกแต่นาแขวงกรุงเก่า แขวงเมืองอ่างทอง แขวงเมืองลพบุรี แขวงเมืองสระบุรี แขวงเมืองนครนายก หัวเมืองทั้งนี้เนื้อที่นามีมาก น้ำที่กรุงเก่าที่เมืองอ่างทองก็ลดอยู่แล้ว การปิดน้ำต้องรีบทำอย่าให้ทันน้ำในท้องทุ่งไหลบ่าออกได้ การปิดน้ำเป็นการแผ่นดินการใหญ่สำคัญ ให้เจ้าพระยาพระคลัง เจ้าพระยาพลเทพ เจ้าพระยามหาโยธา พระยาราชสุภาวดี พระยาสุรเสนา ตรวจตราดูแลกำชับกำชาข้าราชการ เจ้าเมือง กรมการ ให้ตั้งใจช่วยราษฎรแขวงกรุงเก่า แขวงเมืองลพบุรี แขวงเมืองอ่างทอง ปิดคลองลงทำนบดินยกคันคลองบรรจบที่สูง ที่ยังไม่ทำแล้วก็เร่งรัดทำให้แล้ว ที่แห่งใดตำบลใด จะต้องไขน้ำ ปิดน้ำ ยกคันกั้นน้ำ ก็ให้ทำให้ทั่วทุกตำบลให้ผู้ใหญ่แยกไปตรวจทุกหน้าที่ และบัดนี้น้ำก็เคลื่อนลดอยู่แล้ว ถ้าการปิดน้ำช้าไป น้ำในท้องนาจะไหลออกเสีย ให้เร่งทำให้แล้วโดยเร็ว ทำให้มั่นคงขังน้ำในท้องนาไว้ให้จงได้ให้มีน้ำเลี้ยงต้นข้าวอยู่จนกว่าจะออกรวงสุก และที่เนื้อนามีน้ำอยู่น้อยนั้น ก็เห็นว่าน้ำจะไม่เลี้ยงต้นข้าวอยู่จนออกรวงก็อย่าให้ทอดอาลัยเสีย ถ้ามีที่ปิดที่กั้นน้ำควรจะทำก็อย่าให้ละความเพียรให้ปิดกั้นขังน้ำไว้ให้ราษฎรเจ้าของนามีความเพียรวัดสาดน้ำเข้าในนา และเอาถ่อแทงท้องนาให้เป็นช่องเป็นหลุมให้น้ำขังอยู่ได้*	*" ในส่วนที่เกี่ยวกับการค้าขายนั้น มีใจความสำคัญในสัญญาว่าทั้งสองฝ่ายจะอำนวยความสะดวกในการค้าแก่กันเป็นอันดี จะอนุญาตให้พ่อค้าอีกฝ่ายหนึ่งเข้าไปตั้งหรือเช่าบ้านเรือน โรงสินค้าและร้านค้าได้ เรือสินค้าของอังกฤษ หรือของชาวอาเซียในบังคับอังกฤษที่เข้ามาค้าขายที่กรุงเทพฯ จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายไทยทุกประการ ในเรื่องเกี่ยวกับสินค้านั้น มีข้อกำหนดว่า จะซื้อข้าวสารหรือข้าวเปลือกออกไปไม่ได้ ถ้าบรรทุกอาวุธปืนหรือกระสุนดินดำเข้ามา จะต้องขายให้แก่รัฐบาลเท่านั้น นอกจากสินค้าสองชนิดนี้แล้ว อังกฤษมีสิทธิ์จะซื้อขายได้โดยเสรี สำหรับฝิ่นนั้นห้ามนำเข้ามาโดยเด็ดขาด ภาษีสินค้าขาเข้าขาออกยกเลิกคงให้เสียแต่ค่าภาษีปากเรือเท่านั้น และให้พ่อค้าตลอดทั้งนายเรือลูกเรืออังกฤษปฏิบัติตามตัวบทกฎหมายไทยทุกประการ"* ภาษีปากเรือนั้นเก็บในอัตราวาละ 1,700 บาท สำหรับเรือที่บรรทุกสินค้ามา และ วาละ 1,500 บาท สำหรับเรือเปล่าที่ไม่มีสินค้ามา (พระยาอนุมานราชธน, 2510: 46, กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย, 2512 : 23) ตามสนธิสัญญาฉบับนี้จะห้ามมิให้มีการส่งออกข้าวสารหรือข้าวเปลือกเช่นเดียวกับในรัชกาลที่ 2 ยกเว้นส่งออกไปยังประเทศจีน (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525: 274)

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			เมื่อฝนตกเพิ่มเติมลงมาน้ำในไม่ไหลออกได้ก็พอจะได้ผลบ้าง ผลเมล็ดข้าวจะได้มากขึ้น ด้วยข้าวไม่สู้มีราคาแพงมากแล้ว สมณชีพราหมณ์อาณาประชาราษฎร์ไม่ได้รับความเดือดร้อน ก็จะเป็นพระเกียรติยศในใต้ฝ่าละอองฯ สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว และเป็นกองการกุศลผลประโยชน์เสนาบดี ข้าราชการ เจ้าเมืองกรมการผู้ซึ่งปิดกั้นน้ำเลี้ยงต้นข้าวไว้ได้” กรมชลประทาน (2529: 301) ได้รายงานไว้ว่าในรัชสมัยนี้ได้มีการขุดคลองขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก ประมาณ 100 คลอง ในเขตพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง และลพบุรี วันที่ 24 กรกฎาคม 2387 ดร. แดน บีช แบรดลีย์ (หมอบรัดเล) ได้ตีพิมพ์หนังสือจดหมายเหตุ (The Bangkok Recorder) เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับแรกของสยาม มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับการขุดคลองหลายแห่งไว้ดังนี้ *“ก็ที่เรียกบางกองนั้น, คือแต่เดิมลำน้ำใหญ่, แต่วังน่าลงมาจนถึงวังกรมหลวงวงษาไม่มี, เป็นแผ่นดิน. แม่น้ำเข้าไปตรงน่าวังน่า, แล้วเลี้ยวลงวัดขี้เหลก ตลิ่งชัน แล้วเลี้ยวมาถึงป้อมวังกรมหลวงวงษา เรือกะเชียงเรือแจวมาแต่วังน่า, ถึงวังกรมหลวงวงษา, ทางแต่เช้าจนเยน, เวลาเช้าหุงเข้าอยู่น่าวังน่า* *ลืมม่อไหไว้, ล่องเรือมาถึงน่าวังกรมหลวงวังษา, จะหุงข้าวเยนกิน, นึกได้ว่าลืมม่อไว้ จอดเรือเข้าเดินบกไป เอาม่อมาหุงเข้าเยนกินทันได้ ที่ริมป้อมวังกรมหลวงวงษานั้น มีคลองหนึ่งปากคลองเข้าไปข้างเหนือ, แล้วคดเคี้ยวไปในสวนวนเวียนอยู่,แล้วปลายคลองไปทะลุออกที่น่าวังหลัง. ก็ปากคลองข้างล่างนั้นชื่อบางกอกใหญ่,*	เมื่อ พ.ศ. 2373 สังฆราชปาเลอกัว (Monseigneur Pallegoix) เดินทางมาถึงกรุงรัตนโกสินทร์ได้พบเห็นความอุดมสมบูรณ์ของไทยจึงได้กล่าวไว้ว่า ***“ราชอาณาจักรสยามน่าจะเป็นประเทศแห่งการค้าโดยธรรมชาติเพราะเป็นเมืองท่า และแม่น้ำใหญ่สี่สายล้วนเป็นแหล่งเปิดสำหรับผลิตผลในประเทศ ... ลำคลองแม่น้ำเป็นเส้นทางจราจรของเรือเป็นอันมาก สับสน ซึ่งนำสินค้ามาถ่ายลงในร้านค้าหรือคลังสินค้าในพระนคร”***(สันต์ ท. โกมลบุตร, 2520: 305) เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรในรัชสมัยนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงต่อเนื่องจากการขุดคูคลองขนาดใหญ่และขนาดเล็กประมาณ 100 คลอง ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง และลพบุรี ซึ่งเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญ พ.ศ. 2392 ได้มีการส่งน้ำตาลเป็นสินค้าส่งออก (Ingram, 1971: 31) จากการสำรวจพื้นที่นาข้าวของ Ingram (1971: 44) พบว่ามีพื้นที่นาข้าวใน พ.ศ. 2393 รวม 5.8 ล้านไร่

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			ข้างบนชื่อบางกอกน้อย. บางนั้นแปลว่าคลอง, คลองบนกับคลองล่างเรียกบางกอกเหมือนกัน. ถ้าจะเปรียบเดี๋ยวนี้ เหมือนกับปากลัดแลบางกรวย, ปากลัดก็เรียกว่าปากลัดบน, ปากลัดล่าง. ที่บางกรวยนั้นปากที่ออกแม่น้ำใหญ่เรียกบางกรวยนอก, ปากที่ออกแม่น้ำน้อยเรียกบางกรวยใน. ถึงปากเตรจก็เหมือนกันนั้นฉันใด, บางกอกน้อยบางกอกใหญ่ก็เปนเช่นนั้น. แต่ลำแม่น้ำนั้นอ้อมไป. *ก็เมื่อแผ่นดินพระมหาจักรพรรดิ์, โปรดให้ขุดบางกอกใหญ่ บางกอกน้อย ให้ตลุยถึงกันเปนแม่น้ำ, แล้วสร้างเมืองลงรักษาที่ขุดลัด, เหมือนอย่างแผ่นดินพระบาทสมเดจ์พระพุทธเลิศหล้านภาไลย, สร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์, เขียนเปนสังสกฤฎแต่ Nagar แต่เขื่อนขันธ์นั้นเปนคำไทย,จะเขียนเปนคำไทยก็ได้ ที่เดี๋ยวนี้เรียกว่าเมืองปากลัดนั้น.* *ครั้นสร้างเมืองลงที่บางกอกขุดลัดแล้วนั้น, ตั้งชื่อว่าเมืองธนบุรี การที่ขุดอย่างนี้ถึงนานกว่าสามร้อยปีมาแล้วดูก็เหนจริงดอก, ด้วยลำน้ำก็ยังแคบกว้าข้างบนข้างล้างไม่ใช่ฤา, กว้างเพียงสี่เส้นเสศไม่ถึงห้าเส้น ครั้นทางลัดมีขึ้นแล้ว, น้ำลงเสียทางลัด, แม่น้ำเก่าก็แห้งไป.....”* (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2556 : 218) นโยบายน้ำในรัชสมัยนี้ เป็นนโยบายการพัฒนาแหล่งน้ำ ทั้งเพื่อการเกษตร และการคมนาคม รวมทั้งนโยบายการจัดเก็บข้อมูลน้ำท่า	

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
4.4.4 รัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2394-2411)		กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 33) ได้สรุปการจัดการที่ดินในสมัยรัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2394 - 2411) ไว้ดังนี้ ***"ในสมัยนี้ประเทศไทยเริ่มมีการคบค้าสมาคมกับต่างประเทศมากขึ้น ตั้งแต่รัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา ภาวะเศรษฐกิจของประเทศจึงค่อยๆ แปรสภาพจากการผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเองมาเป็นการผลิตเพื่อการค้าทั้งๆ ที่แต่เดิมไทยสามารถยืนได้ด้วยขาตนเองเนื่องมาจากความอุดมสมบูรณ์ของประเทศ การที่รัชกาลที่ 4 ทรงตัดสินใจยอมทำสัญญาทางการค้ากับต่างประเทศอย่างเสียเปรียบใน พ.ศ. 2398 นั้น จึงเป็นการตัดสินใจด้วยเหตุผลทางการเมืองมากกว่าอย่างอื่น*** ***เมื่อเป็นเช่นนี้พระองค์จึงทรงออกประกาศว่าด้วยเขตที่ซึ่งฝรั่งจะเช่าหรือซื้อได้ (พ.ศ. 2399)โดยระบุไว้ว่า " ที่ดินที่อยู่ในพระนครและห่างกำแพงพระนครออกไปเพียงสองร้อยเส้นเข้ามาโดยรอบในเขตเท่านี้ ห้ามไม่ให้ผู้ใดขายที่ดินแก่คนนอกประเทศที่เข้ามาอยู่ยังไม่ถึง 10 ปี แต่จะให้เช่าอยู่นั้นได้ไม่ห้าม "*** ***ขณะเดียวกันพระองค์ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้มีการขุดคลอง เพื่อใช้เป็นที่ทำสวนไร่นาด้วย "ทำท้องทุ่งริมคลองขุดใหม่ ตั้งแต่บางขวางไปออกบ้านงิ้วรายนั้นเป็นแขวงเมืองนนทบุรี เมืองนครไชยศรี เดิมรกร้างว่างเปล่าอยู่หามีผู้เป็นเจ้าของไม่ ครั้นเมื่อขุดคลองไปตลอดแล้ว ข้าพเจ้าได้สั่งเจ้าพระยารวิวงศ์มหาโกษาธิบดีว่าที่พระคลัง ผู้เป็นแม่กองขุดคลอง ให้จับจองที่ว่างเปล่านั้นเป็นที่นา อยู่ในแขวงเมืองนนทบุรี"***	นโยบายน้ำและเหตุการณ์ที่สำคัญในรัชสมัยนี้สรุปได้ตามลำดับเวลา ดังนี้ วันที่ 25 ตุลาคม 2394 ได้มีการขุดคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อขยายพระนครออกไปอีกชั้นหนึ่ง โดยปากคลองขุดทางทิศใต้ออกไปจนถึงริมวัดแก้วฟ้า ปากคลองทางทิศเหนือออกไปจนจรดวัดเทวราชกุญชร ขุดคลองนี้เสร็จเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2395 เป็นคลองที่ขุดขึ้นเป็นคูพระนครคลองสุดท้าย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2525 : 28) พ.ศ. 2399 ได้มีการขุดสระปทุมวัน ริมคลองแสนแสบขึ้น 2 สระ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 31) พ.ศ. 2400 ได้มีการขุดคลองถนนตรง เริ่มจากคลองผดุงกรุงเกษมตรงหัวลำโพง ไปถึงพระโขนง คลองถนนตรงเดิมเรียกว่า คลองวัวลำพอง ต่อมาเปลี่ยนเป็นคลองหัวลำโพง ในปัจจุบันได้ถมเพื่อขยายถนน (กรมชลประทาน, 2529: 302)	ในรัชสมัยนี้ได้มีการทำสนธิสัญญาเบาริง (Bowring Treaty) กับประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2398 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรเป็นอย่างยิ่ง ได้เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจดั้งเดิมที่มีลักษณะ ***"แบบพึ่งตนเองและสามารถยังชีพได้"*** ไปสู่เศรษฐกิจแบบการค้าและมี ความจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยสินค้าจากโลกภายนอก สนธิสัญญาเบาริงระบุให้ยกเลิกการเก็บภาษีปากเรือดังที่เป็นอยู่ตามสนธิสัญญาเบอร์นีย์ พ.ศ. 2369 และเปลี่ยนมาเก็บภาษีขาเข้าในอัตราร้อยละ 3 แทน มิหนำซ้ำสินค้าที่ขายไม่ได้ยังต้องคืนภาษีที่เก็บไว้ก่อนให้อีกด้วย สำหรับสินค้าขาออกให้เก็บเพียงครั้งเดียว คือ เก็บจากผู้ผลิตหรือผู้ขาย หรือเมื่อบรรทุกลงเรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งการเก็บภาษีขาออกในลักษณะนี้จะทำให้ราคาสินค้านั้นถูกลง ฝิ่นเป็นสินค้าต้องห้ามนำเข้ามาได้โดยไม่ต้องเก็บภาษี แต่ขายให้ได้เฉพาะกับเจ้าภาษี ถ้าเจ้าภาษีไม่ซื้อต้องกลับออกไป ข้าว ปลา เกลือ สามารถส่งออกขายได้ ยกเว้นปีที่เกิดขาดแคลน จะมีประกาศห้ามเฉพาะปีนั้นก็ได้ อนุญาตให้คนในบังคับอังกฤษเข้ามาต่อเรือในกรุงเทพฯได้ คนในบังคับอังกฤษสามารถจ้างคนไทยเป็นลูกจ้าง และสามารถค้าขายตามหัวเมืองชายทะเลได้ข้อกำหนดเกี่ยวกับโรงภาษี หรือศุลกากร สถาน และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประจำเพื่อความสะดวกของเรือค้าขาย ภาษีที่เสียจะเป็นเงินบาทหรือเงินตราต่างประเทศก็ได้ (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525: 274)

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			ในปีเดียวกันได้มีการขุดคลองมหาสวัสดิ์ ตั้งแต่วัดชัยพฤกษมาลา จังหวัดนนทบุรี โดยมีปากคลองติดต่อกับคลองบางกอกน้อยผ่านไปยังพื้นที่ในเขตเมืองนครชัยศรี (จังหวัดนครปฐม) เพื่อช่วยพัฒนาให้ที่ดินที่เดิมรกร้างว่างเปล่าให้กลายเป็นพื้นที่นาในบริเวณทุ่งราบลุ่มน้ำใหม่ (กรมชลประทาน, 2529 : 302) พ.ศ. 2404 ได้ทำการขุดคลองสีลม จากคลองบางรักมาถึงคลองถนนตรง ปัจจุบันได้ถมเพื่อขยายถนน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525 : 30) เดือนสิงหาคม 2407 มีปรากฏการณ์น้ำไหลมาจากเหนือมีสีแดง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 32) ได้รายงานไว้ ดังนี้ *"ไปตักน้ำค้างคืนไว้น้ำก็ใสเป็นปกติ มีแต่ตะกอนเป็นดินแดงอยู่ก้นตุ่มและอ่าง ผู้มีปัญญาก็พิจารณาดูว่าจะเป็นเหตุอย่างไร ลำแม่น้ำอื่นๆ จึงไม่เป็น มาเป็นที่ลำแม่น้ำกรุงเทพมหานครแห่งเดียว สืบได้ความว่าฝนข้างเหนือแล้ง มีแต่ฝนฝ่ายเมืองกำแพงเพชร ระแหง น้ำพ่นนองลงมาข้างแควนั้นมาก ดินที่แผ่นดินนั้นแดงแล้วน้ำจึงได้แดงไปแควอื่นๆ น้ำน้อยไม่เจือกันลงมาได้ มีแต่น้ำแควเดียวจึงได้แดงมากกว่าทุกปี ปีที่เรียกว่าน้ำโขลงอยู่มานั้นสีแดงเรื่อๆ เพราะน้ำแดงอื่นปะปนระคนกันลงมา จึงเรียกว่าน้ำอาบโคธรรมดา ก็น้ำครั้งนี้แดงประมาณ 7 วัน 8 วันก็ค่อยๆ จางไปทีละน้อยก็หายไป เพราะน้ำแควอื่นๆ มามากขึ้นเจือกันเข้าก็จางออกไปคิดดูก็ไม่มีเหตุสิ่งไร แต่มีฝนแล้งน้ำน้อยทำนาไม่ได้ด้วยกันทุกแห่งปลายปีนั้นข้าวแพง"*	ภายหลังมีการลงนามสนธิสัญญาเบาริง ได้มีการอนุญาตให้ส่งข้าวขายต่างประเทศได้ ข้าวได้กลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ จากปริมาณการส่งออกข้าวเป็นสินค้าออกในปี พ.ศ. 2393 มีเพียงร้อยละ 5 ได้เพิ่มเป็นร้อยละ 50 ของสินค้าออกทั้งหมด ใน พ.ศ. 2450 (Ingram, 1971: 41) ได้มีการเปิดพื้นที่ใหม่โดยการขุดคลองหลายสายเพื่อการทำเกษตร เช่น คลองมหาสวัสดิ์ คลองภาษีเจริญ และคลองดำเนินสะดวก นอกจากการปลูกข้าวเป็นสินค้าออกแล้ว ได้มีการปลูกอ้อยเพื่อทำน้ำตาลในบริเวณสองฝั่งคลองมหาสวัสดิ์ที่ขุดขึ้นใหม่ด้วย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 33)

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			การวัดระดับน้ำที่เสาหิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บันทึกไว้ว่า ในปี 2407 เป็นปีที่มีระดับน้ำต่ำสุดในรัชสมัยรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2409 ได้มีการขุดคลองภาษีเจริญ เริ่มจากคลองบ้านดอนไก่ดี จังหวัดสมุทรสาคร ไปเชื่อมกับคลองบางกอกใหญ่ ในปีเดียวกัน ได้มีการขุดคลองดำเนินสะดวก เริ่มตั้งแต่แม่น้ำนครชัยศรีไปเชื่อมกับแม่น้ำแม่กลองที่บางนกแขวก (กรมชลประทาน, 2529: 302–303) พ.ศ. 2411 ได้มีการขุดคลองบางลี่ ที่จังหวัดสมุทรสาครไปจดคลองยี่สาน ในปีเดียวกันได้มีการขุดคลองที่วัดขุน จังหวัดสมุทรสงคราม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 30–31) ในรัชสมัยนี้ได้มีการขุดคลองเพื่อขยายพื้นที่ปลูกอ้อย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 33) โดยเริ่มทำน้ำตาลจากอ้อย ในบริเวณลุ่มน้ำนครไชยศรี แต่ทำเฉพาะน้ำตาลทรายแดง (brown sugar, muscovado) ต่อมาอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายแดงได้ขยายไปยังจังหวัดชลบุรี (เกษม สุขสถาน, 2513: 51-52) นโยบายน้ำในรัชสมัยนี้ เป็นทั้งนโยบายการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการคมนาคม	

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
4.4.5 รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411– 2435)		กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 40) ได้สรุปการจัดการที่ดินในช่วงปี 2411- 2435 ซึ่งเป็นช่วงต้นของรัชกาลที่ 5 ไว้ดังนี้ *"การปรับปรุงที่ดินได้มีประกาศ พ.ศ. 2420 พยายามที่จะจำกัดการจับจองที่เพื่อมิให้ปล่อยรกร้างว่างเปล่าโดยระบุระยะเวลาไว้ และเพื่อเป็นการจูงใจให้คนเร่งทำการผลิตมากขึ้น จึงมอบสิทธิพิเศษแก่ราษฎรที่ได้ออกเงินออกแรงช่วยในการขุดคลอง โดยเพิ่มอายุตราจองขึ้นกว่าพระราชกำหนดเดิมอีก 2 ปี เป็น 5 ปีด้วยกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ราคาที่ดินริมคลองโดยเฉพาะบริเวณใกล้ๆ กรุงเทพมหานคร จึงมีราคาสูงขึ้น ฉะนั้นที่ดินบริเวณริมคลองซึ่งใช้ในการทำนาจึงพลอยกลายเป็นย่านสินค้าไปด้วย การขุดคลองซึ่งแต่เดิมเป็นโครงการสาธารณของรัฐบาล จึงกลายเป็นโครงการเอกชนเช่นกันบริษัทเหล่านี้ส่วนมากเป็นพระราชวงศ์ หรือข้าราชการชั้นสูง และคนจีนที่ร่ำรวยเป็นผู้ดำเนินการเช่นใน ร.ศ.105 (พ.ศ. 2430) นั้น บริษัทขุดคลองและคูนาสยามก็ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ขุดคลองบริเวณทุ่งรังสิตไปจนถึงนครนายก ในการขุดและซ่อมแซมคลองนี้ บริษัทผู้ดำเนินการได้รับสิทธิพิเศษให้จับจองที่ดิน ริมคลองทั้งสองฝั่ง ระยะพ้นจากฝั่งคลองข้างละ 1 เส้น เพื่อจำหน่ายให้กับชาวไร่ชาวนา โดยจะออกใบสำคัญให้เรียกว่า ใบตรอก เพื่อไว้ไปขอรับโฉนดกับเจ้าหน้าที่ และยังได้รับสิทธิให้เก็บค่าธรรมเนียมแก่เรือที่ผ่านไปมาในคลองนั้นด้วย นอกจากนี้ยังอำนวยความสะดวกให้กับบริษัทถ้าหากเป็น		พ.ศ. 2431 ได้มีการแต่งตั้ง ***"ข้าหลวงกรมนา"*** ให้ไปเก็บค่านาและจัดให้มีกองตรวจขึ้นแผนกหนึ่ง มีหน้าที่ตรวจการเก็บเงินและออกตรวจการจองนา และ *"ให้สืบเหตุผลแห่งการเพาะปลูกที่ควรเป็นสินค้าจะคงเป็นปกติทรงอยู่หรือดีขึ้นทรามลงเป็นประการใดในหัวเมืองนั้นด้วย"* (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 4-5) ในปี พ.ศ. 2434 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ รศ. 110 ขึ้น โดยพระราชดำริที่จะป้องกันโจรผู้ร้าย ลักช้าง ม้า โค กระบือ ให้รัดกุมดีขึ้น ตลอดจนปรับปรุงภาษีสัตว์พาหนะบรรทุกออกไปต่างประเทศ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 5)

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	พ.ศ. 2417 ประกาศพระบรมราชโองการว่าด้วยภาษีไม้ขอนสักและไม้กระยาเลย ลงวันอาทิตย์ เดือนสี่ แรมแปดค่ำ ปีจอ ฉศก จุลศักราช 1236	พ.ศ. 2418 มีการจัดตั้งกองทำแผนที่ (กรมแผนที่ทหาร, 2526: 37)	นโยบายน้ำและเหตุการณ์ที่สำคัญในสมัยนี้ มีผลต่อการพัฒนาการเกษตร ซึ่งสรุปตามลำดับเวลา ดังนี้ พ.ศ. 2412 ได้มีการขุดคลองเปรมประชากร เริ่มจากคลองผดุงกรุงเกษมตอนหน้าวัดโสมนัสวรวิหารไปทะลุตำบลเกาะใหญ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแล้วเสร็จในปี 2413 (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 36) พ.ศ. 2413 ได้มีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติธรรมเนียมคลอง” เพื่อเป็นการรักษาการคมนาคมทางคลองให้คงอยู่เพื่อการขนส่งสินค้า พ.ศ. 2419 ได้มีการขุดคลองนครเนื่องเขตร์เพื่อเชื่อมต่อระหว่างกรุงเทพมหานครกับฉะเชิงเทรา แล้วเสร็จในปี 2520 (กรมชลประทาน, 2529: 304)	

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	พ.ศ. 2427 ประกาศพระบรมราชโองการเรื่องซื้อขายไม้ขอนสัก ลงวันพุธ เดือนเก้า ขึ้นค่ำหนึ่ง ปีวอก ฉศก จุลศักราช 1246	พ.ศ. 2427 พระวิภาคภูวดล (เจมส์ ฟิตซรอย แมกคาร์ธี เอสไควร์) ได้เดินทางไปรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบแผนที่ประเทศสยาม เมื่อเดินทางจากที่ราบสูงโคราชสู่หนองคาย ได้รายงานเหตุการณ์ไว้ดังนี้ *" จากภูไท (Pu Thai Song) เส้นทางช่วงแรกที่ผ่าน ป่าไม้ต้นเตี้ยไม่น่าสนใจนัก แต่พอเดินไปสักพัก ป่าก็ทึบเข้า ทางเดินวกเวียนขรุขระตะปุ่มตะป่ำลำบากแก่เกวียนเทียมวัวเป็นอันมาก แต่แล้วปุบปับทั้งป่าและทางก็หายไป เราโผล่ออกมาที่บริเวณลานเกลืออันกว้างขวาง ไม่มีต้นไม้แม้แต่ต้นเดียวและร้อนระอุ*	พ.ศ. 2420 ได้มีการออกกฎระเบียบในการขุดคลองเรียกว่า "ประกาศขุดคลอง" ประกาศฉบับนี้จะพิจารณาถึงผู้ขอจองที่ดินว่ามีความสามารถจะทำประโยชน์กับพื้นที่จับจองได้หรือไม่ จากนั้นจึงจะออกโฉนดจองให้ ซึ่งใจความสำคัญของประกาศดังกล่าวอยู่ที่การให้ราษฎรผู้ประสงค์ที่จะทำนา ใช้ประโยชน์พื้นที่ริมคลองให้ได้มากที่สุด และยังจะต้องช่วยลงแรง หรือออกเงินช่วยในการขุดคลองด้วย ซึ่งรัฐบาลได้ใช้นโยบายเช่นนี้กับโครงการขุดคลองต่างๆ ที่อยู่ทางบริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา (กรมชลประทาน, 2529: 304) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 37) ได้สรุปการขุดคลองต่างๆ ในช่วงปี 2421 – 2435 ไว้ดังนี้ พ.ศ. 2421 ได้มีการขุดคลองทวีวัฒนา ในปีเดียวกันได้เริ่มขุดคลองนราภิรมย์ แล้วเสร็จปี พ.ศ. 2433 พ.ศ. 2422 ได้เริ่มขุดคลองประเวศบุรีรมย์แล้วเสร็จในปี 2423 พ.ศ. 2424 ได้มีการขุดคลองนิยมยาตรา	

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		แม้ภูมิประเทศเท่าที่ผ่านมา มีประชากรน้อยมาก แต่มีหลักฐานแสดงว่ามีการเกษตรกรรมอย่างกว้างขวางทั่วไป ที่นั่นมีการทำเหมืองเกลือ ซึ่งมีสะสมอยู่ในปริมาณมากในลานเห็นเป็นแสงเรืองระยิบอยู่บนผิวดิน เหมือนเกล็ดน้ำค้างแข็งเมื่อมองในเวลาเช้าเขาจะต้องเอาหน้าดินเหล่านี้ใส่ลงในลำรางหยาบๆ ซึ่งโดยมากทำจากลำต้นไม้ขุดให้เป็นโพรงด้านล่างเจาะช่องให้น้ำไหลได้ แล้วเอาน้ำที่ละลายผสมกับดินถ่ายจากรางลงภาชนะอื่นทางช่องนั้น ดำเนินกรรมวิธีดังนี้จนกว่าน้ำนั้นจะไม่มีรสเค็มอยู่อีกต่อไป แล้วนำน้ำในภาชนะนั้นไปทำให้ระเหยแห้งเหลือแต่ผงเกลือไว้” (กรมแผนที่ทหาร, 2526: 71-72) วันที่ 3 กันยายน 2428 (ร.ศ 104) มีการจัดตั้งกรมทำแผนที่ สังกัดกรมทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ มีพระวิภาคภูวดล (เจมส์ ฟิตซรอย แมกคาร์ธี เอสไควร์) เป็นเจ้ากรม (กรมแผนที่ทหาร, 2526: 37) พ.ศ. 2431 มีการขุดคลองรังสิตและคลองซอยต่างๆโดยบริษัทขุดคลองและคูนาสยาม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 37)	พ.ศ. 2431 ได้มีการขุดคลองหลวงแพ่ง คลองอุดมชนจรและคลองบางพลีใหญ่ โดยภาคเอกชน	พ.ศ. 2431 ได้มีการแต่งตั้ง ***“ข้าหลวงกรมนา”*** ให้ไปเก็บค่านาและจัดให้มีกองตรวจขึ้นแผนกหนึ่ง มีหน้าที่ตรวจการเก็บเงินและออกตรวจการจองนา และ *“ให้สืบเหตุผลแห่งการเพาะปลูกที่ควรเป็นสินค้าจะคงเป็นปกติทรงอยู่หรือดีขึ้นทรามลงเป็นประการใดในหัวเมืองนั้นด้วย”* (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 4-5)

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			พ.ศ. 2433 ได้มีการขุดคลองพระพิมล โดยภาคเอกชน พ.ศ. 2433 ได้เริ่มขุดคลองรังสิตโดยบริษัทขุดคลองแลคูนาสยาม	ในปี พ.ศ. 2434 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ รศ. 110 ขึ้น โดยพระราชดำริที่จะป้องกันโจรผู้ร้าย ลักช้าง ม้า โค กระบือ ให้รัดกุมดีขึ้น ตลอดจนปรับปรุงภาษีสัตว์พาหนะบรรทุกออกไปต่างประเทศ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 5)
		ใน พ.ศ.2435 ได้มีการยกเลิกตำแหน่งสมุหกลาโหม สมุหนายก และระบบจตุสดมภ์ รวมทั้งสภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน และกรมลูกขุน (หลวงนรกิจบริการ, 2517: 132-142) โดยมีการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินขึ้นใหม่ คือ 1) มีการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาในพระองค์ 2) ได้ยกฐานะส่วนราชการที่เป็นกรมขึ้นเป็นกระทรวง รวม 12 กระทรวง เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2435 คือ (1) กระทรวงมหาดไทย (7) กระทรวงพระคลัง (2) กระทรวงกลาโหม (8) กระทรวงยุทธาธิกร (3) กระทรวงต่างประเทศ (9) กระทรวงธรรมการ (4) กระทรวงวัง (10) กระทรวงยุติธรรม (5) กระทรวงนครบาล (11) กระทรวงโยธาธิการ (6) กระทรวงเกษตรพนิชการ (12) กระทรวงมุรธาธร พ.ศ. 2435 กรมทำแผนที่โอนไปสังกัดกระทรวงเกษตรพนิชการ (กรมแผนที่ทหาร, 2526: 7)	พ.ศ. 2435 ได้เริ่มขุดคลองพระยาบันลือ ผลจากการขุดคลองเหล่านี้ นอกจากทำให้การคมนาคมสะดวกยิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นการขยายพื้นที่การเกษตรบริเวณสองฝั่งคลองด้วย นโยบายน้ำในรัชสมัยนี้เป็นทั้งนโยบายการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการคมนาคม นโยบายที่สำคัญ คือ การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรมของประเทศ จากหลักฐานแผนที่ ร.ศ. 120 และ 124 พบว่าในเขตจังหวัดปทุมธานีในขณะนั้นมีชุมชนตั้งอยู่บริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาหรือบริเวณอำเภอสามโคกในปัจจุบัน ส่วนทางด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยายังคงเป็นที่รกร้างว่างเปล่าไม่ได้ใช้ประโยชน์ ต่อมาใน พ.ศ. 2431 ได้มีการให้สัมปทาน แก่ *“บริษัทขุดคลองและคูนาสยาม”* ทำการขุดคลอง *“รังสิตประยูรศักดิ์”* รวมทั้งคลองแยกและคลองซอย รวม 43 คลอง ความยาวรวมทั้งสิ้น 33,400 เส้น (ปิยนาถ บุนนาค, 2537: 42	วันที่ 1 เมษายน 2435 ได้มีการสถาปนากระทรวงเกษตรพนิชการ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 6) วันที่ 1 เมษายน 2435 ได้มีการปรับปรุงกรมนาขึ้นเป็น **“กระทรวงเกษตรพนิชการ”** โดยมีข้อความปรากฏในประกาศกระแสพระบรมราชโองการความว่า ***“... กระทรวงเกษตราธิการที่ได้บังคับการโรงภาษีสินค้าเข้าออกนั้น ให้ยกไปขึ้นกระทรวงการคลัง ให้คงแต่เกษตรพานิชและเกษตรกร ...”*** (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 6) ซึ่งมีหน้าที่หลักดังนี้ *“(1) มีน่าที่ ที่จะต้องคิดจัดการให้ที่ดินซึ่งเปนป่าดงพงแขมรกร้างว่างเปล่าอยู่ไม่เปนประโยชน์ ให้มีผู้เลิกรั้งกลับเปนที่มีประโยชน์ขึ้น* *(2) มีน่าที่ ที่จะต้องวิดน้ำเข้านา (เมื่อเวลาน้ำน้อย) ขุดบึง, บาง, คลอง แลไขนา (เมื่อน้ำมากเกินความต้องการของการทำนา)* *(3) มีน่าที่เกี่ยวด้วยสัตว์พาหนะ คือ โคกระบือซึ่งเปนกำลังอันสำคัญของการเพาะปลูกแต่เดิมมา*

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			คลองใหญ่ (คลองรังสิต) กว้าง 8 วา ยาว 1,370 เส้น คลองแยกกว้าง 3-5 วา คลองรังสิตประยูรศักดิ์ที่ทำการขุดนี้อยู่ในบริเวณท้องทุ่งหลวงหรือทุ่งรังสิต ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา มีคลองเปรมประชากรเป็นเขตอยู่ทางด้านตะวันตก แม่น้ำเมืองนครนายกคั่นอยู่ด้านตะวันออก ด้านใต้มีคลองแสนแสบ คลองบางขนากเป็นเขต ส่วนด้านเหนือจดอยุธยา สระบุรี และนครนายก การให้สัมปทานครั้งนี้มีระยะเวลาดำเนินงาน 25 ปี โดยมีเงื่อนไขให้บริษัทเป็นผู้ออกทุนทั้งหมด รัฐจะยกกรรมสิทธิ์ที่ดินสองฝั่งคลองที่ไม่มีผู้ใดจับจอง โดยวัดตั้งแต่ฝั่งคลองขึ้นไปฟากละ 40 เส้น (1,600 เมตร) ทั้งสองฝั่งตลอดลำคลองใหญ่และ 25 เส้น (1,000 เมตร) ทั้งสองฝั่งฟากคลองตลอดลำคลองเล็ก บริษัทจะขายให้ผู้ใดก็ได้ตามความปรารถนา แต่ต้องเหลือที่ริมฝั่งทั้ง 2 ข้างๆ ละ 6 วา เพื่อใช้เป็นที่สาธารณ บริษัทเป็นผู้รักษาคลองและเก็บเงินจากเรือที่ผ่านไปมาโดยแบ่งให้รัฐบาลร้อยละ 20 ของเงินที่เก็บได้ทั้งหมด โดยได้เริ่มขุดในปี พ.ศ. 2433 ในปี พ.ศ. 2436 ได้ทำสัญญาใหม่และเลื่อนกำหนดขุดคลองรังสิตให้เสร็จต่อไปอีก 5 ปี จาก พ.ศ. 2438 เป็น พ.ศ. 2443 แล้วเสร็จทั้งหมด พ.ศ. 2447 ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพิธีเปิดคลองรังสิตประยูรศักดิ์ ประตูน้ำจุฬาลงกรณ์และ เสาวภาผ่องศรี เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2439 (ร.ศ. 115) และต่อมาได้โอนกิจการของ บริษัทมาเป็นของรัฐบาลเมื่อ พ.ศ. 2458 เป็นต้นมา (อุดม สกุลพราหมณ์ และนิพัฒน์ ปัจฉิมพิพงส์, 2537: 241) เมื่อบริษัททำการขุดคลอง	*(4) มีน่าที่สำหรับปลงกฎ เรียกหางเข้าค่านา* *(5) มีน่าที่สำหรับพระราชทานที่ดินแก่สาสนาและบุคคล* *(6) มีน่าที่สำหรับระงับการวิวาทในเรื่องที่ดิน* *(7) ตั้งกรรมการนาออกไปอยู่ประจำตามหัวเมือง สำหรับรักษาการอันกล่าวมาแล้ว ในข้อต่างๆ ข้างต้น”* (เจ้าพระยาวงษานุประพันธ์, 2484: 35)

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	วันที่ 18 กันยายน 2439 ได้มีการสถาปนากรมป่าไม้สังกัดกระทรวงมหาดไทย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 8) พ.ศ. 2439 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติไม้ซุงและไม้ท่อนที่ดวงตราลบเลือน ร.ศ. 115 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 13 หน้า 501 ลงวันที่ 17 มกราคม รัตนโกสินทร์ ศก. 115 พ.ศ. 2440 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติรักษาต้นไม้สัก ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 14 หน้า 546 ลงวันที่ 5 ธันวาคม 2440 พ.ศ. 2441 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันการลักลอบตีตราไม้ ร.ศ. 117 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 15 หน้า 504 ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร์ ศก. 117 พ.ศ. 2441 มีการประกาศใช้กฎข้อบังคับอนุญาตไม้สักใช้ในการปลูกสร้างที่ทำราชการและการสาธารณประโยชน์ ร.ศ. 119 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 17 หน้า 523 ลงวันที่ 9 ธันวาคม รัตนโกสินทร์ ศก. 119 พ.ศ. 2442 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันการลักลอบชักลากไม้สักที่ยังมิได้เสียค่าตอและภาษี ร.ศ. 118 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 16 หน้า 196 ลงวันที่ 16 กรกฎาคม รัตนโกสินทร์ ศก.118		แล้วเสร็จ ที่รกร้างว่างเปล่าก็กลายเป็นที่นาอันอุดมสมบูรณ์ ดังปรากฏในรายงานประชุมชาวนาในชุดคลองรังสิต ณ กระทรวงเกษตราธิการ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2452 ว่า *"ท้องทุ่งหลวงตั้งแต่เมื่อก่อน เมื่อ ร.ศ. 117 ขึ้นไป เราคงจำได้ว่าที่นั้นรกร้างสำหรับแต่เป็นที่ช้างอาศัยเท่านั้น ครั้นเมื่อได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ บริษัทขุดคลองนาในท้องทุ่งนั้นแล้ว บริษัทได้ขุดคลองใหญ่น้อยลง เปิดท้องทุ่งนั้นให้กลายเป็นที่นานับได้หมื่นไร่ และมีผู้คนไปตั้งทำนาเป็นอันมาก"* บริษัทได้ทำให้ที่รกร้างกลายเป็นเนื้อที่ที่สามารถใช้ในการทำนาประมาณ 2,000,000 ไร่ ราษฎรต้องการที่ดินเหล่านี้มาก เพราะทำนาได้ผลดีกว่าที่อื่นๆ จึงขอมาลงชื่อเพื่อซื้อที่ดินแก่บริษัททุกวัน ราคาที่ดินจึงค่อยๆ เขยิบสูงขึ้น อัตราราคาที่ดินบริเวณนี้ใน พ.ศ. 2433 ไร่ละ 1 บาท พ.ศ. 2439 ไร่ละ 3.50 บาท พ.ศ. 2447 ไร่ละ 37.50 บาท (Johnston,1975: 121 อ้างถึงโดย นพรัตน์ นุสสธรรม, 2520: 55) ในปี พ.ศ. 2442 เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ ได้ไปตรวจราชการที่ทุ่งรังสิตพบว่า มีความจำเป็นต้องดำเนินการด้านการชลประทาน จึงได้นำความกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้พิจารณาจ้างนาย	พ.ศ. 2439 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมกระทรวงเกษตรพนิชการเป็น ***"กรมเกษตรกร"*** อยู่ในกระทรวงพระคลัง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2535: 8) พ.ศ. 2442 ได้มีพระบรมราชโองการให้ตั้งกรมเกษตรกรเป็นกระทรวงเกษตราธิการขึ้นอีกครั้งหนึ่ง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 8)

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2444 ได้มีการสถาปนากรมทะเบียนที่ดิน สังกัดกระทรวงเกษตราธิการ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 8) วันที่ 6 มิถุนายน 2444 ได้เริ่มทำการเดินสำรวจปักที่หมายเขตที่ดินเป็นครั้งแรกในประเทศไทย (กรมที่ดิน, 2544: 85)	ช่างชลประทานชาวต่างประเทศมาแก้ไขงาน จัดหาน้ำในทุ่งบริเวณนี้ให้ดีขึ้น พร้อมกันนั้นที่ปรึกษาการคลัง นายซี ริเว็ต คาร์แนค ได้ทูลเกล้าฯ ถวายข้อเสนอเพิ่มว่ารัฐบาลสมควรเข้าไปจัดระบบชลประทานเสียเอง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริเห็นชอบตามรายงานของเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ และข้อเสนอของกระทรวงการคลัง ต่อมาได้มีการจ้าง นาย เย โฮมัน วัน เดอร์ ไฮเด วิศวกรชลประทานชาวฮอลันดา ซึ่งได้เดินทางมาถึงประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2445 หลังจากนั้นได้จัดทำ “รายงานทั่วไปเกี่ยวกับการชลประทานและการระบายน้ำในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง (General Report on Irrigation and Drainage in the Lower Menam Valley) มีสาระเกี่ยวกับการช่วยเหลือพื้นที่ราบลุ่มสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างจำนวนมากไปจนจดทะเลนั้น ควรจัดทำโครงการทดน้ำขนาดใหญ่ โดยสร้างเขื่อนทดน้ำปิดกั้นแม่น้ำเจ้าพระยาที่เมืองชัยนาท เพื่อทดน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาให้สูงขึ้น แล้วปล่อยให้ไหลหลากเข้าไปตามคลอง ซึ่งจะได้ขุดใหม่ ให้น้ำไหลไปสู่ไร่นาได้ทุกฤดูกาลตลอดลงมาจนถึงริมทะเล” (กรมชลประทาน, 2529: 26-27)	วันที่ 12 พฤศจิกายน 2443 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะเก็บเงินค่านา ร.ศ. 119 (พ.ศ. 2443) ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 17 พ.ศ. 2444 ได้มีการจัดตั้งแผนกช่างไหมขึ้นในกระทรวงเกษตราธิการต่อมาได้ยกฐานะขึ้นเป็นกรมช่างไหมใน พ.ศ. 2446 (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 43)

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		วันที่ 23 กันยายน 2444 ได้จัดตั้งหอทะเบียนที่ดินเมืองกรุงเก่า (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) ณ หอสภาคารราชประยูรพระราชวังบางปะอิน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 9) ในปี พ.ศ. 2444 (ร.ศ.120) นี้ ได้มีการออกโฉนดฉบับแรกที่ตำบลบ้านแป้ง อำเภอพระราชวัง แขวงเมืองกรุงเก่า เนื้อที่ 89 ไร่ 1 งาน 52 ตารางวา (กรมที่ดิน, 2537: 53) ระหว่างปี พ.ศ. 2444 - 2451 ได้มีการจัดตั้งหอทะเบียนที่ดินขึ้นอีก 9 แห่ง คือ หอทะเบียนที่ดินเมืองนครชัยศรี เมืองชลบุรี เมืองฉะเชิงเทรา เมืองพิษณุโลก เมืองพิชัย	วันที่ 13 มิถุนายน 2445 ได้มีการจัดตั้งกรมคลองขึ้นเพื่อช่วยเหลือการทำนาในทุ่งราบภาคกลาง โดยมีนาย เย โฮ มัน วัน เดอร์ ไฮเด เป็นเจ้ากรม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525 : 38) วันที่ 14 ตุลาคม 2445 ได้มีการตราพระราชบัญญัติรักษาคลอง ร.ศ.121 โดยมีพระราชโองการประกาศให้ทราบทั่วกันว่า *“การเพาะปลูกก็ดี การค้าขายไปมาก็ดี ในพระราชอาณาเขตนี้ทางน้ำลำคลองเป็นสำคัญ และในเวลานี้คลองก็มีอยู่แล้วเป็นอันมาก แต่ชำรุดตื้นเขินไปเสียโดยมาก เหตุเพราะยังมิได้จัดการรักษาให้พอเพียง ทรงพระราชดำริจะบำรุงและรักษาคลองเก่าที่มีอยู่แล้ว และที่จะขุดขึ้นใหม่ให้เรียบร้อยถาวร เพื่อให้เป็นประโยชน์และสะดวกแก่ธุระของราษฎรยิ่งขึ้น ”* (กรมชลประทาน 2534 : 1)	

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 1 พฤษภาคม 2447 ได้มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า การเพาะปลูกก็ดี การค้าขายไปมาก็ดี ในพระราชอาณาเขตนี้ ทางน้ำลำคลองเป็นสำคัญ และในเวลานี้คลองก็มีอยู่แล้วเป็นอันมากแต่ชำรุดตื้นเขินไปเสียโดยมาก เหตุเพราะยังมิได้จัดการรักษาให้พอเพียง ทรงพระราชดำริจะบำรุงและรักษาคลองเก่าที่มีอยู่แล้ว และที่จะขุดขึ้นใหม่ให้เรียบร้อยถาวร เพื่อให้เป็นประโยชน์และสะดวกแก่ธุระของราษฎรยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้ พ.ศ. 2450 มีการประกวดพันธุ์ข้าวขึ้นเป็นครั้งแรก ที่ธัญบุรี ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญในการปรับปรุงพันธุ์ข้าวและส่งเสริมการเกษตรของประเทศ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 43)

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		ในปี พ.ศ. 2451 (ร.ศ.127) ได้มีการตราพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน ร.ศ. 127 (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 42		เมษายน 2451 กรมช่างไหมได้เปลี่ยนเป็นกรมเพาะปลูก โดยขยายงานเกี่ยวกับการเกษตรด้านอื่นๆ ให้กว้างขวางออกไป (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 43) วันที่ 4 ธันวาคม 2451 กระทรวงเกษตราธิการได้มีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ออกไปประจำปฏิบัติการบำรุงการเพาะปลูกในภูมิภาค และวิธีการส่งเสริมเผยแพร่ โดยการจัดนิทรรศการสาธิตการประกวดพืชสัตว์ การแนะนำให้เกษตรกรรวมกันเป็นกลุ่ม หรือสถาบัน ซึ่งเป็นนโยบายที่เริ่มให้การส่งเสริมการเกษตรที่เป็นระบบ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 50) Ingram (1971: 44) ได้รายงานไว้ว่าพื้นที่นาข้าวในภาคกลางเมื่อ พ.ศ. 2452 มีจำนวน 9.2 ล้านไร่
		พ.ศ. 2452 กรมทำแผนที่โอนไปสังกัด กรมเสนาธิการทหารบก กระทรวงกลาโหม (กรมแผนที่ทหาร, 2526: 38) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 40-42) ได้สรุปการปรับปรุงสิทธิในที่ดิน ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2411-2453 ไว้ดังนี้ ***"การปรับปรุงสิทธิที่ดินในรัชกาลนี้ได้มีการตรากฎหมายออกให้หลายฉบับด้วยกัน ได้แก่*** **ข. ตราจอง หรือใบจอง** ***1. ตราจองออกตามพระราชบัญญัติสำหรับผู้รักษาเมือง กรมการเสนา กำนัน อำเภอ ซึ่งจะออกเดินประเมินนา ร.ศ. 93 (พ.ศ. 2417)***	วันที่ 13 กรกฎาคม 2452 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ประกาศพระบรมราชโองการทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมสุขาภิบาลจัดการที่จะนำน้ำมาใช้ในพระนครตามแบบอย่างที่สมควรแก่ภูมิประเทศการที่จะต้องจัดทำนั้นคือ - ให้ตั้งทำที่น้ำขังที่คลองเชียงราก แขวงเมืองปทุมธานี อันเป็นที่พ้นเขตน้ำเค็มขึ้นถึงทุกฤดู - ให้ขุดคลองแยกจากที่ขังน้ำนั้นเป็นทางน้ำลงมาถึงคลองสามเสนฝั่งเหนือ ตามแนวทางรถไฟ	พ.ศ. 2452 มีการประกวดพันธุ์ข้าวขึ้นเป็นครั้งที่ 2 ที่วัดสุทัศน์เทพวราราม กรุงเทพฯ พ.ศ. 2453 มีเหตุการณ์ที่สำคัญในด้านนโยบายถึง 3 อย่าง คือ (1) มีการจัดงานแสดงกสิกรรมและพานิชการ และจัดประกวดพันธุ์ข้าวทั่วราชอาณาจักรขึ้น (2) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกรุณาโปรดเกล้าให้ออกประกาศใช้ข้อบังคับชั่วคราวสำหรับการเพาะปลูกสวนใหญ่ ***"สมพักศร"*** (ปลูกไม้ล้มลุกอายุไม่เกิน 3 ปี) ที่ไร่และนาใน 4 มณฑล คือ ชุมพร นครศรีธรรมราช ปัตตานี และภูเก็ต ซึ่งเป็นการเริ่มจัดการเกี่ยวกับที่ทำมาหากินทางด้านเกษตร

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		2. ตราจองที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ข้าหลวงขุดคลอง ออกให้แก่ราษฎรที่ช่วยขุดคลอง ตามประกาศขุดคลอง ร.ศ. 96 (พ.ศ. 2420) *3. ตราจองชั่วคราว หรือโฉนดตราจอง พระราชบัญญัติออกตราจองที่ดินชั่วคราว ร.ศ. 121 (พ.ศ. 2445) ต่อมาได้ประกาศเปลี่ยนนามเป็น พระราชบัญญัติโฉนดแผนที่อย่างใหม่* ค. หนังสือแสดงว่าได้นำวัดเพื่อรับโฉนดที่ดิน *1. ใบเดินทุ่ง* *2. ใบไต่สวนหมายเขตที่ดิน* *3. ใบนา* *4. ใบตรอกบริษัทขุดคลองแลคูนาสยาม* ง. หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ *1. ตราแดง เป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่นา* *2. โฉนดสวน เป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่สวน ที่ปลูกต้นไม้ยืนต้น ที่มีอายุ 3 ปีขึ้นไป* *3. โฉนดป่า เป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่ปลูกพันธุ์ไม้ชนิดเล็ก หรือไม้ล้มลุก* *4. หนังสือสำคัญสำหรับที่บ้าน* *5. ตราจองชั่วคราว ออกตามพระราชบัญญัติออกตราจองชั่วคราว ร.ศ. 121* *6. โฉนดที่ดินออกตามประกาศพระบรมราชโองการให้ออกโฉนดที่ดินมณฑลกรุงเก่าและมณฑลกรุงเทพฯ ร.ศ. 120*	- ตั้งโรงสูบขึ้น ณ ที่ตำบลนั้น สูบน้ำขึ้นยังที่เกรอะกรองตามวิธีให้น้ำสะอาดบริสุทธิ์ปราศจากสิ่งซึ่งจะเป็นเชื้อโรคแล้วจำหน่ายน้ำไปในที่ต่างๆ ตามควร แก่ท้องที่ของเขตพระนคร (การประปานครหลวง, 2558: 1)	(3) ได้มีการสั่งการไปยังข้าหลวงเทศาภิบาลและข้าหลวงเกษตร ตลอดจนผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตร เกี่ยวกับการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชอื่นๆ นอกจากการทำนาอย่างเดียวโดยมีข้อความในเอกสารสั่งการ ดังนี้ *"... การเพาะปลูกในประเทศเราโดยมากย่อมเพาะปลูกแต่พืชผลอย่างเดียว เช่น ในการทำนานั้นย่อมปลูกแต่ข้าวอย่างเดียว การเพาะปลูกพืชผลแต่อย่างเดียวเช่นนี้ถ้าปีใดพืชผลที่เพาะปลูกนั้นเป็นอันตรายเสียหายลงแล้วในปีนั้น ชาวนาก็เป็นอันหมดกำลังเพราะจะหวังผลจากการเพาะปลูกอย่างอื่นไม่ได้เหตุฉะนั้นควรหาทางและแนะนำให้บรรดาผู้ที่ทำการเพาะปลูกนั้นเพาะปลูกพืชผลอย่างใดอย่างหนึ่งนอกเหนือจากพืชผลที่เพาะปลูกเป็นพื้นอยู่แล้วอย่างน้อยอีกสักอย่างสองอย่างเพื่อจะได้ใช้ทดแทน* *ในคราวที่พืชผลอันปลูกเป็นพื้นนั้นไม่ได้เต็มสมบูรณ์หรืออันตรายด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งพืชผลที่ควรเพาะปลูกสำหรับช่วยกำลังและทดแทนนั้น ควรให้เป็นพืชผลที่จะเพาะปลูกได้และเก็บผลให้แล้วเสร็จก่อนเวลาที่จะลงมือเพาะปลูกผลซึ่งเป็นพื้นนั้น หรือควรเพาะปลูกในคราวที่ได้เก็บเกี่ยวผลอันเป็นพื้นนั้นแล้วเสร็จ หรือควรเป็นพืชผลที่ปลูกไว้แล้วไม่ขัดขวางแก่การเพาะปลูกอันเป็นพื้น"*

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		7. โฉนดแผนที่ตามพระราชบัญญัติออกตามโฉนดที่ดิน ร.ศ. 127 *ทั้งนี้เพื่อทรงอุดหนุนที่จะให้เกษตรกรผู้เพาะปลูก ไถหว่านทำประโยชน์ที่ดิน ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ไม่ให้โต้แย้งวิวาทแย่งชิงสิทธิในที่ดินซึ่งกันและกัน ทรงปรับปรุงวิธีการรังวัดทำแผนที่ ทำทะเบียนที่ดินไว้เป็นหลักฐาน วิธีการรังวัดได้ทำอย่างแผนที่สามเหลี่ยมยึดโยงชี้ตำแหน่งแหล่งที่ดินบอกเนื้อที่ไว้ชัดแจ้ง มีแผนที่แสดงรูปของที่ดินในโฉนดที่ออกให้ราษฎรยึดถือไว้เป็นคู่มือด้วย ในการที่จะโอนจำหน่ายหรือได้มาซึ่งที่ดินที่มีโฉนดแผนที่ก็ให้เป็นไปกระทำที่สำนักงานเรียกชื่อว่าหอทะเบียนที่ดิน"*		
4.4.6 สมัยรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453-2468)	พ.ศ. 2456 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติรักษาป่า พ.ศ. 2456 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 30 หน้า 409 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2456 พ.ศ. 2456 มีการประกาศใช้กฎข้อบังคับวางระเบียบวิธีจัดการรักษาป่า พุทธศักราช 2456 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 30 หน้า 413 ลงวันที่ 1 มีนาคม 245		พ.ศ. 2455 ได้มีการยุบกรมคลอง แล้วโอนกิจการทั้งหมดของคลองไปขึ้นอยู่กับกรมทางในกระทรวงโยธาธิการ (กรมชลประทาน 2529 : 29) ในระหว่าง พ.ศ. 2453 ถึง 2456 ประเทศไทยประสบความแห้งแล้งจึงได้มีนโยบายเรื่องการชลประทานขึ้นอย่างจริงจัง	เหตุการณ์ด้านการเกษตรระหว่าง พ.ศ. 2454 -2457 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525 : 54-56) ได้สรุปไว้ ดังนี้ พ.ศ. 2454 ได้มีการจัดประกวดพันธุ์ข้าวทั่วราชอาณาจักร รวมทั้งจัดประกวดกาแฟ พริกไทย และมะพร้าว เนื่องในงานแสดงกสิกรรมและหัตถกรรมที่วังสระปทุม ในปีเดียวกันนี้ ได้มีการนำยางพาราไปปลูกที่จังหวัดจันทบุรี รวมทั้งได้มีการจัดตั้งแผนกงานสหกรณ์ขึ้นในกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ซึ่งต่อมาได้ยกฐานะขึ้นเป็นกรมสหกรณ์ใน พ.ศ. 2463

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	วันที่ 17 กรกฎาคม 2457 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 31 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายป่าไม้ใน “มาตรา 119 กรมการอำเภอต้องตรวจตรารักษา ป่าไม้ ซึ่งรัฐบาลหวงห้ามตามข้อบังคับการ ป่าไม้ ”	วันที่ 17 กรกฎาคม 2457 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 31 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินดังนี้ *“ มาตรา 120 ที่ว่างซึ่งรัฐบาลอนุญาตให้ราษฎรทำการเพาะปลูกนั้น เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะต้องตรวจตราจัดการป้องกันการเกี่ยงแย่งในระหว่างราษฎรที่ไปตั้งทำการเพาะปลูกก่อนได้รับโฉนด ”* *“ มาตรา 122 ที่อันเป็นสาธารณะประโยชน์ คือ ที่เลี้ยงปศุสัตว์ที่จัดไว้สำหรับราษฎรไปรวมเลี้ยงด้วยกัน เป็นต้น ตลอดจนถนนหนทาง และที่อย่างอื่นซึ่งเป็นของกลางให้ราษฎรใช้ได้ด้วยกัน เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องคอยตรวจตารักษาอย่าให้ผู้ใดเกียจกันเอาไปเป็นอาณาประโยชน์แต่เฉพาะตัว* พ.ศ. 2457 เปลี่ยนชื่อกรมทำแผนที่เป็นกรมแผนที่ทหารบก (กรมแผนที่ทหารบก, 2526: 39)	วันที่ 14 พฤศจิกายน 2457 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดกิจการการประปากรุงเทพฯ โดยมีพระราชดำรัสให้เห็นถึงความสำคัญของน้ำที่สะอาดของกิจการประปาตอนหนึ่งว่า *...ท่านทั้งหลายที่ได้ช่วยเราทำการอันนี้ให้สำเร็จไปได้ ควรรู้สึกปลื้มใจว่า ได้ทำการอันเป็นประโยชน์และกุศลอย่างยิ่ง เพราะน้ำซึ่งใสสะอาดบริสุทธิ์ใครๆ ย่อมรู้อยู่แล้วทั้งในโบราณและบัดนี้ว่าเป็นของจำเป็นเพื่อประโยชน์และเพื่อความสุขสำหรับป้องกันโรคอันตรายของมนุษย์ น้ำใสสะอาดย่อมเป็นเครื่องบำบัดโรคได้ดีกว่าโอสถหรือเภสัชทั้งหลาย...* (วิกิพีเดีย, 2558: 2) ใน พ.ศ. 2457 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 31 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2457 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายน้ำบัญญัติไว้ในมาตรา 117 ดังนี้ *“มาตรา 117 ห้วย คลอง และลำน้ำต่างๆ ย่อมเป็นของที่รัฐบาลปกปักรักษา เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องตรวจตราอย่าให้เสีย และอย่าให้ผู้ใดทำให้เสียสาธารณประโยชน์ ถ้าจะต้องซ่อมแซมตกแต่งให้กรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำอย่างกับปิดน้ำ ฉะนั้น”* วันที่ 30 กันยายน 2457 ได้มีการจัดตั้งกรมทดน้ำขึ้นในกระทรวงเกษตร (กรมชลประทาน, 2529 : 309) พ.ศ. 2458 กิจการของบริษัทขุดคลองแลคูนาสยามได้โอนมาเป็นของรัฐบาล (กรมชลประทาน, 2529: 315)	พ.ศ. 2457 กิจการปศุสัตว์ได้ขยายกว้างขวางขึ้น จึงมีการจัดตั้งโรงเรียนสัตว์แพทย์ขึ้นในกรมเพาะปลูก วันที่ 30 กันยายน 2457 ได้จัดตั้ง ***“กรมทดน้ำ”*** ขึ้น ใน พ.ศ. 2457 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 31 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2457 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรบัญญัติไว้ ในมาตรา 99 มาตรา 100 มาตรา 114 ถึงมาตรา 122 ดังนี้ “มาตรา 99 ในเวลาอัตคัดอาหาร ให้กรมการอำเภอประกาศตักเตือนราษฎรให้เก็บรักษาเข้าไว้ให้พอบริโภค มาตรา 100 ถ้าแห่งใดข้าวไม่พอแก่ราษฎรในเวลาอัตคัด ให้กรมการอำเภอรีบรายงาน และกะประมาณจำนวนข้าวที่ขาด อันราษฎรจะไม่พึงขวนขวายหาเองได้ แจ้งต่อผู้ว่าราชการเมือง ถ้าและรัฐบาลจัดส่งข้าวหลวงมาแก้อัตคัตไซร้ เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะจัดการจำหน่ายข้าวตามวิธีที่สมควร คือ (1) ผู้ใดมีทุนพอซื้อ ให้ผู้นั้นซื้อได้เท่าราคาทุน (2) ผู้ใดทำนาไว้ยังไม่ได้ผล ให้ผู้นั้นยืมโดยสัญญาส่งเงินเมื่อขายข้าวใหม่ได้เท่าราคาทุนที่รับข้าวไปในเวลานั้น หรือใช้ด้วยข้าวใหม่เมื่อทำได้ คิดตามราคาข้าวใหม่ในเวลานั้นเท่าทุนที่รัฐบาลให้ยืมไป (3) ผู้ใดทำการเพาะปลูก หรือหาสินค้าป่าอันอาจจะหาสินค้ามาแลกข้าวได้ ก็ยอมรับสินค้าจากผู้นั้น แลกข้าวโดยคิดราคาตามสมควรและพอใจทั้ง 2 ฝ่าย

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	พ.ศ. 2464 มีการประกาศใช้กฎข้อบังคับวางระเบียบการหาของป่า ว่าด้วยการเก็บรวงผึ้ง พุทธศักราช 2464 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 38 หน้า 1112 ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2464 พ.ศ. 2464 ได้โอนกรมป่าไม้มาสังกัดกระทรวงเกษตราธิการ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 11-12)			(4) ผู้ใดอาจจะทำการได้แต่ด้วยแรง ก็หางานอันประกอบด้วยสาธารณประโยชน์ เช่น ขุดสระน้ำ ทำถนนหรือซ่อมแซมสถานที่ทำราชการเป็นต้น ให้ผู้นั้นรับจ้างทำคิดข้าวให้ตามราคาทุนเป็นค่าจ้าง โดยอัตราสูงกว่าที่เขาจ้างกันทำการในที่นั้น 1 ใน 4 ส่วน คือ ถ้าอัตราค่าจ้างเขาจ้างกันโดยปกติวันละบาทหนึ่ง ให้ให้ข้าวเท่าราคาวันละ 1 บาท 25 สตางค์ เป็นต้น (5) ห้ามมิให้ๆ ข้าวแก่ผู้ที่ยังสามารถกระทำการแลกได้ด้วยประการใดๆ แต่ผู้ซึ่งไม่สามารถกระทำการแลกได้จริงๆ เช่น คนเจ็บไข้ ชรา ทุพพลภาพ หรือทารกนั้น ควรให้ได้รับข้าวของหลวงพอสมควรแต่ที่จะเลี้ยงชีวิตในเวลาอัตคัตนั้น **จ. บำรุงการทำนาค้าขายป่าไม้และทางไปมาต่อกัน** มาตรา 114 กรมการอำเภอต้องตรวจให้รู้ทำเลที่ทำมาหาเลี้ยงชีพของราษฎรในอำเภอนั้น คือ ที่นา ที่สวน ที่จับสัตว์น้ำเป็นต้น และต้องสอบสวนให้รู้ว่าที่เหล่านั้นอาศัยสายน้ำทางใด ควรทำบัญชีมีทะเบียนไว้ในที่ว่าการอำเภอ มาตรา 115 การบำรุงผลประโยชน์ในการหาเลี้ยงชีพของราษฎรก็ดี การป้องกันภยันตรายมิให้เกิดแก่การหาเลี้ยงชีพของราษฎรก็ดี อันต้องการความพร้อมเพรียงช่วยกันในหมู่ราษฎร ยกตัวอย่างดังบางคราวจะต้องทำทำนบปิดน้ำ บางคราวต้องระบายน้ำสำหรับการเพาะปลูก การเหล่านี้เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องเอาใจใส่คอยตรวจตราและปรึกษากำนันผู้ใหญ่บ้าน ถ้ามีการสมควร

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				จะต้องทำเพื่อให้เจริญผลประโยชน์แก่ราษฎรก็ดี หรือเพื่อป้องกันความเสียหายแก่ผลประโยชน์นั้นก็ดี ให้กรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำการนั้นๆ ให้สำเร็จทันฤดูกาล มาตรา 116 การรักษาผลประโยชน์ในการหาเลี้ยงชีพของราษฎร เช่นการปิดน้ำ และระบายน้ำเช่นกล่าวมาในมาตราก่อนเป็นต้น ตลอดจนอย่างอื่นๆ ถ้าหากเกิดเกี่ยงแย่งกันในประโยชน์ที่จะพึงได้ยกตัวอย่างดังเช่น ชาวนาต้องการให้ปิดน้ำ ชาวเรือต้องการให้เปิดน้ำให้เรือเดินเป็นต้น ให้กรมการอำเภอเรียกกำนันประชุมปรึกษาหาวิธีที่จะรักษาประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย หรือถ้าจะให้ได้ประโยชน์ไม่ได้ทั้ง 2 ฝ่าย ก็ให้รักษาประโยชน์ใหญ่โดยยอมทิ้งประโยชน์น้อยด้วยความจำเป็น เมื่อเห็นด้วยกันโดยมากประการใด ก็ให้กรรมการอำเภอจัดการตามนั้น มาตรา 117 ห้วย คลอง และลำน้ำต่างๆ ย่อมเป็นของที่รัฐบาลปกปักรักษา เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องตรวจตราอย่าให้เสีย และอย่าให้ผู้ใดทำให้เสียสาธารณประโยชน์ ถ้าจะต้องซ่อมแซมตกแต่งให้กรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำอย่างกันปิดน้ำ ฉะนั้น มาตรา 118 กรมการอำเภอมีหน้าที่จะต้องตรวจตราและจัดการรักษาทางบก ทางน้ำ อันเป็นทางที่ราษฎรไปมาค้าขาย ให้ไปมาโดยสะดวกตามที่จะเป็นได้ทุกฤดูกาลอันนี้ ถ้าจะต้องทำการซ่อมแซม หรือแก้ไขความขัดข้อง ให้กรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำอย่างว่ามาแล้ว

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				มาตรา 119 กรมการอำเภอต้องตรวจตรารักษาป่าไม้ ซึ่งรัฐบาลหวงห้ามตามข้อบังคับการป่าไม้ มาตรา 120 ที่ว่างซึ่งรัฐบาลอนุญาตให้ราษฎรทำการเพาะปลูกนั้น เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะต้องตรวจตราจัดการ ป้องกัน การเกี่ยงแย่ง ในระหว่างราษฎรที่ไปตั้งทำการเพาะปลูกก่อนได้รับโฉนด มาตรา 121 ที่น้ำอันเป็นที่รักษาพันธ์สัตว์น้ำ เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะตรวจตรารักษาป้องกันมิให้พืชพันธ์สัตว์น้ำสูญไป มาตรา 122 ที่อันเป็นสาธารณประโยชน์ คือ ที่เลี้ยงปศุสัตว์ที่จัดไว้สำหรับราษฎรไปรวมเลี้ยงด้วยกัน เป็นต้นตลอดจนถนนหนทางและที่อย่างอื่นซึ่งเป็นของกลางให้ราษฎรใช้ได้ด้วยกัน เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องคอยตรวจตรารักษาอย่าให้ผู้ใดเกียดกันเอาไปเป็นอาณาประโยชน์แต่เฉพาะตัว” Ingram (1971: 44) ได้รายงานไว้ว่าในภาคกลางมีพื้นที่นาข้าวใน พ.ศ. 2457 จำนวน 11.5 ล้านไร่ เหตุการณ์ด้านการเกษตรระหว่าง พ.ศ. 2458-2460 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 77-58) ได้สรุปไว้ดังนี้ “พ.ศ. 2458 กรมเพาะปลูกได้จัดตั้งสวนทดลองเพาะปลูกขึ้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เป็นสถานีกสิกรรมแห่งแรก พ.ศ. 2459 กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้ทรงสร้างสถานีทดลองข้าวรังสิต ซึ่งถือว่าเป็นสถานีทดลองข้าวแห่งแรกในประเทศไทย เนื้อที่ 1,000 ไร่

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		พ.ศ. 2465 เปลี่ยนชื่อกรมแผนที่ทหารบกเป็นกรมแผนที่ (กรมแผนที่ทหารบก, 2526: 40)	พ.ศ. 2460 เกิดน้ำท่วมทำให้พื้นที่นาข้าวเสียหายจากเนื้อที่เพาะปลูกข้าวทั้งหมด 13,890,600 ไร่ เนื้อที่เสียหาย 2,911,700 ไร่ เนื้อที่เสียหายมากอยู่บริเวณมณฑลที่ราบภาคกลาง ซึ่งมีเนื้อที่รวม 1,944,405 ไร่ ได้แก่ มณฑลกรุงเก่า เสียหาย 984,323 ไร่ (หจช. ร.6 ม.3.4/15) มณฑลนครชัยศรี เสียหาย 777,034 ไร่ (หจช. ร.6 ม.3.4/15) มณฑลราชบุรี เสียหาย 122,000 ไร่ (หจช. ร.6 ม.3.4/15) มณฑลปราจีนบุรี เสียหาย 61,048 ไร่ (หจช. ร.6 ม.3.4/15) พ.ศ. 2465 ได้เริ่มการก่อสร้างโครงการเชียงราก – คลองด่าน ซึ่งเสร็จสมบูรณ์ในปี 2474 (กรมชลประทาน, 2529: 331,334) พ.ศ. 2466 ได้เริ่มก่อสร้างโครงการชลประทานแม่น้ำสุพรรณตอนโครงการโพธิ์พระยา ซึ่งแล้วเสร็จในปี 2468 (กรมชลประทาน, 2529: 337) วันที่ 29 พฤศจิกายน 2467 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จราชดำเนินทรงเปิดเขื่อนพระรามหก (กรมชลประทาน, 2529: 319)	พ.ศ. 2460 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมขึ้นเป็นครั้งแรก” Ingram (1971: 44) ได้รายงานไว้ว่าในภาคกลางมีพื้นที่นาข้าวในพ.ศ. 2462 จำนวน 13.9 ล้านไร่ พ.ศ. 2468 ได้มีการจัดตั้งกรมรักษาสัตว์น้ำ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 74)

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
4.4.7 สมัยรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2468-2475)		ในปี พ.ศ. 2473 ได้มีการถ่ายภาพทางอากาศบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา และบริเวณที่ราบสูงนครราชสีมา ผลิตแผนที่ 1 : 50,000 และ 1 : 25,000 (กรมแผนที่ทหาร, 2526: 186)	วันที่ 21 มีนาคม 2470 ได้มีประกาศกระทรวงเกษตราธิการเปลี่ยนนาม “กรมทดน้ำ” เป็น “กรมชลประทาน” ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 44 หน้า 4159 พ.ศ. 2470 (กรมชลประทาน, 2529 : 34) พ.ศ. 2471 ได้เริ่มก่อสร้างโครงการแม่แฝก จังหวัดเชียงใหม่ แล้วเสร็จในปี 2479 (กรมชลประทาน 2529 : 340) พ.ศ. 2472 ได้เริ่มก่อสร้างโครงการชลประทานแม่น้ำสุพรรณตอนโครงการมะขามเฒ่า แล้วเสร็จในปี 2478 (กรมชลประทาน, 2529: 348)	วันที่ 17 มกราคม 2474 ได้มีการตราพระราชบัญญัติโรคระบาดปศุสัตว์ และสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2474 ขึ้น เนื่องจากปศุสัตว์และพาหนะตายด้วยโรคระบาดเป็นจำนวนมาก (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 77) ในปีเดียวกันนี้ ได้มีการรวมกรมเพาะปลูกกับกองตรวจพันธุ์รุกขชาติ ตั้งเป็นกรมใหม่ชื่อกรมตรวจกสิกรรมสังกัดกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 72)

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				นโยบายการเกษตรที่กล่าวมาตั้งแต่มีการสถาปนากระทรวง เกษตราธิการใน พ.ศ. 2435 จนถึงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 จะสรุปได้เป็น 4 ประการหลัก ดังนี้ 1. นโยบายการเกษตรด้านการขยายพื้นที่เพาะปลูกและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในด้านการชลประทานเพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูก การส่งเสริมการเกษตรให้มีการปลูกพืชอื่นนอกเหนือจากข้าว 2. นโยบายการเกษตรด้านการศึกษา และการค้นคว้าการศึกษาเริ่มต้นจากการตั้งโรงเรียนช่างไหมใน พ.ศ. 2447 การตั้งโรงเรียนสัตว์แพทย์ใน พ.ศ. 2457 การจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมใน พ.ศ. 2460 การค้นคว้าได้เริ่มต้นอย่างเป็นระบบโดยการจัดตั้งสวนทดลองเพาะปลูกขึ้นที่ อ.พรหมพิราม จ.พิษณุโลก การจัดตั้งสถานีทดลองข้าวรังสิต 3. นโยบายการเกษตรด้านจัดเก็บภาษีและกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ได้มีนโยบายที่ต่อเนื่องในด้านการจัดเก็บภาษีหรือค่านา ค่าอากรสวน การระงับข้อพิพาทของราษฎร และได้มีนโยบายการออกโฉนดที่ดินโดยตั้งกรมทะเบียนที่ดินขึ้นใน พ.ศ. 2444

ตารางที่ 4-4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		วันที่ 19 เมษายน 2475 ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ 2475 โดยยกเลิกกฎหมาย 4 ฉบับ คือ 1. ประกาศภาษีเรือโรงร้านตึกแพ ปีมะเมีย โทศก จุลศักราช 1232 2. ประกาศแก้ข้อความในประกาศเก็บภาษีเรือโรงร้านตึกแพ ปีมะเมีย โทศก จุลศักราช 1232 3. ประกาศแก้ไขเพิ่มเติมภาษีเรือโรงร้าน พุทธศักราช 2474 4. ประกาศว่าด้วยการใช้ประกาศแก้ไขเพิ่มเติมภาษีเรือโรงร้าน พุทธศักราช 2474 หลักการและเหตุผลของการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ การขยายภาษีโรงเรือนให้ครอบคลุมที่ดินด้วย โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2475		4. นโยบายการเกษตรด้านสินค้าเกษตร ได้มีนโยบายส่งข้าวออกขายต่างประเทศใน พ.ศ. 2398 หลังจากที่ได้สงวนไว้บริโภคภายในประเทศ เพราะมีการขาดแคลนในปีที่ฝนแล้งและจำเป็นต้องสะสมไว้เป็นเสบียงในระหว่างการสู้รบในช่วงต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ การตั้งกระทรวงเกษตร พนิชการขึ้นนั้น วิเคราะห์ได้ว่าผลผลิตเกษตรคงจะพอเพียงต่อการบริโภคจึงมีนโยบายการค้าสินค้าเกษตรขึ้น เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 นโยบายการเกษตรในสมัยรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2475–2477) สมัยรัชกาลที่ 8 (พ.ศ. 2475–2489)สมัยรัชกาลที่ 9 (พ.ศ. 2489-2559) และสมัยรัชกาลที่ 10 (2559 –ปัจจุบัน) จะได้ทบทวนในในช่วงเวลาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

4.1. นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในสมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1762-1981)

1. กรมศิลปากร. 2515. ***ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 1 จารึกกรุงสุโขทัย*** พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงาน. พระราชทานเพลิงศพ พระราชประสิทธิคุณ ณ สุสานวัดราชธานี จังหวัดสุโขทัย 8 เมษายน 2515.

2. กรมศิลปากร. 2558. ***ประวัติศาสตร์ชาติไทย.*** รุ่งศิลป์การพิมพ์ กรุงเทพฯ.

3. กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ. 2533. ***ประเทศของเรา 1-2.*** บริษัทอักษรเจริญทัศน์ จำกัด กทม.

4. เกษม จันทร์แก้ว. 2529. ***นโยบายที่ดินป่าไม้.*** เอกสารประกอบเล่มที่ 3 รายงานการศึกษาเรื่อง นโยบายที่ดิน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

นโยบายป่าไม้

เกษม จันทร์แก้ว. 2529. ***นโยบายที่ดินป่าไม้.*** เอกสารประกอบเล่มที่ 3 รายงานการศึกษาเรื่อง นโยบายที่ดิน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

นโยบายที่ดิน

กรมศิลปากร. 2515. ***ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 1 จารึกกรุงสุโขทัย*** พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงาน. พระราชทานเพลิงศพ พระราชประสิทธิคุณ ณ สุสานวัดราชธานี จังหวัดสุโขทัย 8 เมษายน 2515.

นโยบายน้ำ

1. กรมศิลปากร. 2515. ***ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 1 จารึกกรุงสุโขทัย*** พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงาน. พระราชทานเพลิงศพ พระราชประสิทธิคุณ ณ สุสานวัดราชธานี จังหวัดสุโขทัย 8 เมษายน 2515.

2. กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ. 2533. ***ประเทศของเรา 1-2.*** บริษัทอักษรเจริญทัศน์ จำกัด กทม.

3. ประเสริฐ ณ นคร. 2521. ***มังรายศาสตร์หรือกฎหมายพระเจ้ามังราย.*** โรงพิมพ์แสงรุ้งการพิมพ์ กรุงเทพฯ.

4. พิธินัย ไชยแสงสุขกุล และอรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. 2531. ***กฎหมายล้านนาโบราณ ภาคงานวิจัยที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหาบทบัญญัติ.*** สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

5. เยาวนุช เวศร์ภาดา และวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์. 2543. ***ข้าววัฒนธรรมแห่งชีวิต.*** สำนักพิมพ์โมทิฟ กทม.

6. วิสันธนี โพธิสุนทร. 2528. ***ภูมิหลังศรีสัชนาลัย.*** โรงพิมพ์วิคตอรี่เพาเวอร์พอยท์ กรุงเทพมหานคร.

นโยบายการเกษตร

1. กรมศิลปากร. 2515. ***ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 1 จารึกกรุงสุโขทัย*** พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงาน. พระราชทานเพลิงศพ พระราชประสิทธิคุณ ณ สุสานวัดราชธานี จังหวัดสุโขทัย 8 เมษายน 2515.

2. ประเสริฐ ณ นคร. 2521. ***มังรายศาสตร์หรือกฎหมายพระเจ้ามังราย.*** โรงพิมพ์แสงรุ้งการพิมพ์ กรุงเทพฯ.

3. เยาวนุช เวศร์ภาดา และวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์. 2543. ***ข้าววัฒนธรรมแห่งชีวิต.*** สำนักพิมพ์โมทิฟ กทม.

4.2 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310)

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2535. ***หนึ่งร้อยปีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 1 เมษายน 2535***.

2. คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี.2525. ***ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 2 รัชกาลที่ 4 – พ.ศ. 2475.*** จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พุทธศักราช 2525 อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

3. วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ. 2560. ***ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา.*** ด้านสุทธาการพิมพ์. กรุงเทพฯ.

นโยบายป่าไม้

เกษม จันทร์แก้ว. 2529. ***นโยบายที่ดินป่าไม้.*** เอกสารประกอบเล่มที่ 3 รายงานการศึกษาเรื่อง นโยบายที่ดิน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

นโยบายที่ดิน

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2525. ***วิวัฒนาการด้านการเกษตรกรุงรัตนโกสินทร์***. จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาคพิมพ์ กทม.

2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2535. ***100 ปี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์***. 2535.

3. กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ. 2533. ***ประเทศของเรา 1-2.*** บริษัทอักษรเจริญทัศน์ จำกัด กทม.

นโยบายน้ำ

1. กรมชลประทาน. 2529. ***84 ปีชลประทาน.*** โรงพิมพ์บริษัทสารมวลชนจำกัด กรุงเทพมหานคร.

2. คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี.2525. ***ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 2 รัชกาลที่ 4 – พ.ศ. 2475.*** จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พุทธศักราช 2525 อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

3. ปราโมทย์ ไม้กลัด. 2537. ***การขาดแคลนน้ำ: วิกฤตใหม่ของสังคมไทยและแนวทางแก้ไข.*** เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร.

4. สันต์ ท.โกมลบุตร. 2548. ***จดหมายเหตุ ลา ลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม.*** โสภณการพิมพ์ กรุงเทพฯ.

นโยบายการเกษตร.

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2535. ***100 ปี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์***. 2535.

2. กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ. 2533. ***ประเทศของเรา 1-2.*** บริษัทอักษรเจริญทัศน์ จำกัด กทม.

3. สันต์ ท.โกมลบุตร. 2548. ***จดหมายเหตุ ลา ลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม.*** โสภณการพิมพ์ กรุงเทพฯ.

4. ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช. 2510. ***ปาฐกถาเรื่อง กฎหมายสมัยกรุงศรีอยุธยา***. แสดง ณ หอสมุดแห่งชาติ ท่าวาสุกรี พระนคร เมื่อวันเสาร์ที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2510.

4.3 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในสมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 1310-2325)

กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ. 2533. ***ประเทศของเรา 1-2.*** บริษัทอักษรเจริญทัศน์ จำกัด กทม.

นโยบายน้ำ

1. คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. 2525ค. ***จดหมายเหตุการอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์.*** จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พุทธศักราช 2525 อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

2. ธิษณา วีรเกียรติสุนทร. 2556. ***บางกอกก่อนสมัยรัตนโกสินทร์ : มุมมองจากเอกสารประวัติศาสตร์.*** ใน 230 ปี ศรีรัตนโกสินทร์มรดกความทรงจำกรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์อุษาคเนย์ กรุงเทพฯ.

3. ราชบัณฑิตยสถาน. 2521. ***สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตสถาน เล่ม 14.*** โรงพิมพ์กรุงเทพมหานคร.

นโยบายการเกษตร

1. เจตนา นาควัชระ. 2556. ***บทวิจารณ์หนังสือ 230 ปี ศรีรัตนโกสินทร์ มรดกความทรงจำกรุงเทพมหานคร.*** สำนักพิมพ์อุษาคเนย์ อีที พับลิชชิ่ง จำกัด กรุงเทพฯ.

2. แสงโสม เกษมศรี และวิมล พงศ์พิพัฒน์. 2525. ***ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1-รัชกาลที่ 3 พ.ศ. 2325-2394 เล่ม 1.*** อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพฯ.

3. เสทื้อน ศุภโสภณ. 2507. ***ประวัติศาสตร์ไทย ฉบับพัฒนาการ***. ห้างหุ้นส่วนจำกัด อักษรเจริญทัศน์ พระนคร.

4.4 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325-2475)

1. กรมศิลปากร. 2558. ***ประวัติศาสตร์ชาติไทย.*** รุ่งศิลป์การพิมพ์. กรุงเทพฯ.

2. เสถียร ศุภโสภณ. 2507. ***ประวัติศาสตร์ไทย ฉบับพัฒนาการ***. ห้างหุ้นส่วนจำกัด อักษรเจริญทัศน์ พระนคร.

นโยบายป่าไม้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2535. ***100 ปี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์***. 2535.

นโยบายที่ดิน

1. กรมที่ดิน. 2537. ***93 ปี กรมที่ดิน วารสารที่ดินฉบับพิเศษ 17 กุมภาพันธ์ 2537***. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด กรุงเทพมหานคร.

2. กรมที่ดิน. 2544. ***ที่ระลึกพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์กรมที่ดิน วันที่ 20 กันยายน 2544.***

3. กรมแผนที่ทหาร. 2526. ***วารสารแผนที่ ฉบับพิเศษครบรอบ 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์***. โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร กรุงเทพมหานคร***.***

4. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2525. ***วิวัฒนาการด้านการเกษตรกรุงรัตนโกสินทร์***. จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาคพิมพ์ กทม.

5. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2535. ***100 ปี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์***. 2535.

6. หลวงนรกิจบริการ. 2517. ***คำบรรยายการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน***. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

7. เสถียร ศุภโสภณ. 2507. ***ประวัติศาสตร์ไทย ฉบับพัฒนาการ***. ห้างหุ้นส่วนจำกัด อักษรเจริญทัศน์ พระนคร.

นโยบายน้ำ

1. กรมชลประทาน. 2529. ***84 ปีชลประทาน.*** โรงพิมพ์บริษัทสารมวลชนจำกัด กรุงเทพมหานคร.

2. กรมชลประทาน. 2534. ***รวมกฎหมายเกี่ยวกับการชลประทาน***. กองกฎหมายและที่ดิน.

3. การประปานครหลวง. 2558. ***ประวัติ/ภาระหน้าที่. mwa.co.th*** สืบค้นวันที่ 12 มกราคม 2529.

4. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2525. ***วิวัฒนาการด้านการเกษตรกรุงรัตนโกสินทร์***. จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาคพิมพ์ กทม.

5. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2535. ***100 ปี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์***. 2535.

6. เกษม สุขสถาน. 2513. ***คู่มือประกอบคำบรรยายวิชาพืชเศรษฐกิจ.*** คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

7. คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. 2525ค. ***จดหมายเหตุการอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์.*** จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พุทธศักราช 2525 อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

8. เจ้าพระยาทิพากรวงศ์. 2530. ***พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1.*** องค์การค้าคุรุสภา พระนคร.

9. เจ้าพระยาวงษานุประพันธ์. 2484. ***ประวัติกระทรวงเกษตราธิการ***. พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2550 อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด กรุงเทพฯ.

10. นพรัตน์ นุสสธรรม .2520. ***การปฏิรูปกฎหมายที่ดินในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว***. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตแผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

11. ปิยนาถ บุนนาค. 2537. ***คลองประวัติศาสตร์ในอดีต.*** ในเอกสารอาศรมความคิด เรื่อง คลองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

12. ปราโมทย์ ไม้กลัด. 2537. ***การขาดแคลนน้ำ: วิกฤตใหม่ของสังคมไทยและแนวทางแก้ไข.*** เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร.

13. วิกิพีเดีย. 2558. ***การประปาส่วนภูมิภาค.*** www.wikipedia.org. สืบค้นวันที่ 10 มกราคม 2559.

14. วินัย พงศ์ศรีเพียร. 2556. ***กรุงเทพมหานครในฐานะศูนย์กลางแห่งภูมิปัญญาไทย.*** ใน 230 ปี ศรีรัตนโกสินทร์มรดกแห่งความทรงจำกรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์อุษาคเนย์ กรุงเทพหานคร.

15. อุดม สกุลพราหมณ์ และนิพัฒน์ ปัจฉิมพิหงส์. 2537. ***กรมชลประทานกับการรักษาคลอง : คลองเปรมประชากร.*** ในเอกสารอาศรมความคิดเรื่อง คลองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

16. Johnson, D.B. 1975. ***Rural Society and the Rice Economy in Thalland, 1880-1930.*** Ph.D Thesis, Yale University.

นโยบายการเกษตร

1. กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย. 2512. ***สนธิสัญญาและความตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ เล่ม 1.*** กระทรวงการต่างประเทศ กรุงเทพฯ.

2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2525. ***วิวัฒนาการด้านการเกษตรกรุงรัตนโกสินทร์***. จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาคพิมพ์ กทม.

3. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2535. ***หนึ่งร้อยปีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 1 เมษายน 2535***.

4. คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. ***ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 2 รัชกาลที่ 4 – พ.ศ. 2475.*** จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พุทธศักราช 2525 อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

5. เจ้าพระยาวงษานุประพันธ์. 2484. ***ประวัติกระทรวงเกษตราธิการ***. พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2550 อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด กรุงเทพฯ.

6. พระยาอนุมานราชธน. 2510. ***ตำนานศุลกากร.*** โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารเรือ. พระนคร.

7. สันต์ ท.โกมลบุตร. 2520. ***เล่าเรื่องกรุงสยาม.*** สำนักพิมพ์ก้าวหน้า พระนคร.

8. เสทื้อน ศุภโสภณ. 2507. ***ประวัติศาสตร์ไทย ฉบับพัฒนาการ***. ห้างหุ้นส่วนจำกัด อักษรเจริญทัศน์ พระนคร.

9. Crawfurd,J. 1830. ***Journal of an Embassy from the Governer General of India to the Courts of Siam and Cochin China. London, Colburn.***

10. Ingram, J. C. 1971. ***Economic Change in Thailand 1850-1970.*** Stanford University Press California.

บทที่ 5

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (พ.ศ. 2475-2504)

บทที่ 5

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475- พ.ศ. 2504)

เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดและมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525ข: 258)

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2557) ได้มีรัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศรวม 61 คณะ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-2

การแบ่งการปกครองออกเป็น 2 ระยะ นั้นเนื่องจากที่มาของอำนาจในการกำหนดนโยบายได้เปลี่ยนแปลง จากอำนาจของพระมหากษัตริย์เป็นอำนาจของราษฎร ดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติธรรมนูญ การปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475[1)] มาตรา 1 มาตรา 2 และมาตรา 7 ดังนี้

“มาตรา 1 อำนาจสูงสุดของประเทศนั้นเป็นของราษฎรทั้งหลาย

มาตรา 2 ให้มีบุคคลและคณะบุคคลดั่งจะกล่าวต่อไปนี้เป็นผู้ใช้อำนาจแทนราษฎรตามที่จะได้กล่าวต่อไปในธรรมนูญ คือ

1. *กษัตริย์*
2. *สภาผู้แทนราษฎร*
3. *คณะกรรมการราษฎร*
4. *ศาล*

มาตรา 7 การกระทำใดๆ ของกษัตริย์ต้องมีกรรมการราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดลงนามด้วย โดยได้รับความยินยอมของคณะกรรมการราษฎรจึงจะใช้ได้ มิฉะนั้นเป็นโมฆะ”

รอง ศยามานนท์ (2525: 38) ได้สรุปสาระสำคัญของธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 ไว้ดังนี้

“1. กษัตริย์เป็นประมุขสูงสุดของประเทศ พระราชบัญญัติก็ดี คำวินิจฉัยของศาลก็ดีการอื่นๆ ซึ่งจะมีบทกฎหมายระบุไว้โดยเฉพาะก็ดี จะต้องกระทำในนามของกษัตริย์

2. สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจออกพระราชบัญญัติทั้งหลาย พระราชบัญญัตินั้นเมื่อกษัตริย์ได้ประกาศให้ใช้แล้ว ให้เป็นอันได้บังคับใช้

สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจและควบคุมกิจการของประเทศ และมีอำนาจประชุมกันถอดถอนกรรมการราษฎรหรือพนักงานรัฐบาลผู้ใดผู้หนึ่งก็ได้”

นอกจากนี้ รอง ศยามานนท์ (2525: 39) ยังได้สรุปไว้ด้วยว่า *“ธรรมนูญการปกครองฉบับชั่วคราวแสดงว่าคณะราษฎร์ได้อำนาจการปกครองไว้ทั้งหมด แม้แต่เสนาบดีก็ต้องขึ้นต่อคณะราษฎร์”*

[1)] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 49 ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2475

ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475[1)] เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 มีบทบัญญัติ มาตรา 1 มาตรา 2 มาตรา 6 มาตรา 7 และมาตรา 8 ดังนี้

“ มาตรา 1 สยามประเทศเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกมิได้ ประชาชนชาวสยามไม่ว่าเหล่ากำเนิดหรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน

มาตรา 2 อำนาจอธิปไตยย่อมมาจากปวงชนชาวสยาม พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นแต่โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

“ มาตรา 6 พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยคำแนะนำ และยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา 7 พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี

มาตรา 8 พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาลที่ได้ตั้งขึ้นตามกฎหมาย”

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงเวลานี้มีดังต่อไปนี้

[1)] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 59 ลงวันที่ 10 ธันวาคม 2475

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475-2504		วันที่ 24 มิถุนายน 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง คณะราษฎรได้มีหลัก 6 ประการ ในการพัฒนาประเทศ คือ ***" 1. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในการเมือง ในทางศาล ในทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ของประเทศไว้ให้มั่นคง*** ***2. จะรักษาความปลอดภัยในประเทศให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลงให้มาก*** ***3. จะต้องบำรุงความสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะพยายามหางานให้ราษฎรทำโดยเต็มความสามารถ จะร่างโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก*** ***4. จะต้องให้ราษฎรได้มีสิทธิเสมอภาคกัน*** ***5. จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก 4 ประการ ดังกล่าวแล้วข้างต้น*** ***6.จะต้องให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร"*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 1) ต่อมา นายปรีดี พนมยงค์ ได้เสนอเค้าโครงการเศรษฐกิจ ประกอบด้วยข้อเสนอ 2 ข้อ ส่วนแรกว่าด้วยการเปลี่ยนระบบกรรมสิทธิ์ ส่วนที่สองว่าด้วยการจัดให้มีการพัฒนาการเศรษฐกิจ ในส่วนแรก นายปรีดี เสนอให้โอนที่ดินที่เป็นปัจจัยการผลิตทั้งหมดเป็นของรัฐ โดยให้ค่าตอบแทนแก่เจ้าของ ปัจจุบันในรูปพันธบัตรเงินกู้เป็นการเสนอให้จัดระบบกรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเสียใหม่ โดยล้มชนชั้นศักดินาเจ้าของที่ดินและจำกัดอำนาจของชนชั้นนายทุนลง (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2524: 214)	เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2475 พระยามโนปกรณ์นิติธาดา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 2 ต่อสภาผู้แทนราษฎร ในนโยบายทางเกษตรพาณิชย์มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำ ดังนี้ *"อนึ่ง ในการที่รัฐบาลได้ตั้งกรรมการเผยแพร่กรุงเทพฯ เป็นเมืองท่าสำคัญมากขึ้นนั้น เท่าที่กรรมการได้ปรึกษาเรื่องนี้มาแล้วในระยะเวลาสั้นนี้ ปรากฏว่าไม่เป็นปัญหาอีกต่อไปแล้ว ว่าจะต้องขุดร่องน้ำที่สันดอน และในชั้นต้นจะได้ลงมือขุดสันดอนตอนกลางและตอนนอกลงไปลึกระหว่างสองกับห้าฟิต เพื่อเป็นการทดลองให้ทราบผลการเปลี่ยนแปลงของกระแสน้ำ และอาการที่สันดอนจะตื้นขึ้นประการใดบ้าง ในการที่ต้องทดลองทีละน้อยก่อนเช่นนี้ ก็เพราะเป็นห่วงชาวนา การขุดตอนต้นนี้ถึงแม้ว่าจะเป็นการทดลองก็ย่อมเป็นประโยชน์แก่การเดินเรือค้า โดยที่เรือลำเลียงจะสามารถผ่านสันดอนได้ทุกขณะ ทั้งจะสามารถบรรทุกสินค้าเพิ่มขึ้นได้ในเรือขนาดใหญ่ ซึ่งผ่านสันดอนไปมาอีกเป็นอันมากด้วย นอกนั้นเมื่อเรือใหญ่เข้ามาบรรทุกได้ก็เป็นการทุ่นค่าบรรทุกเรือลำเลียง ทั้งนี้เป็นทางหนึ่งที่ช่วยขยับราคาข้าวให้สูงขึ้นได้"* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540 : 11)	ถึงแม้ว่านโยบาย 6 ประการ ของคณะราษฎร์จะมิได้เน้นถึงการเกษตรโดยตรงแต่ได้มีนโยบายการเกษตรปรากฏขึ้นมาอย่างชัดเจนในเวลาต่อมา พระยามโนปกรณ์นิติธาดา ซึ่งบริหารราชการแผ่นดินใน พ.ศ. 2475-2476 มีนโยบายการเกษตร ดังนี้ ***"ในทางชาวนาได้ดำริวางรูปสหกรรม (Cooperative) ซึ่งไม่ใช่แต่เพียงการสหกรณ์ในทางการเงิน (Cooperative de Credit) ในเวลานี้ตามรูปของสหกรรมนั้นประสงค์ให้ชาวนาเป็นสมาชิกของสหกรรมได้มีโอกาสร่วมกันทำในการประดิษฐ์ (Production) เช่นในการร่วมกันทำโดยอาศัยเครื่องมือและเครื่องจักรและการเทคนิคอื่น ประการหนึ่ง ร่วมกันในการที่จะนำข้าวหรือพืชผลไปจำหน่าย (Circulation) โดยหลีกเลี่ยงคนกลางประการหนึ่ง รวมกันในการหาของอุปโภคและบริโภค (Consommation) อีกประการหนึ่ง และผลกำไรที่ถึงได้ก็จะได้จัดแบ่งตามการงานที่ทำ โดยวิธีร่วมกันทำนั้นตามหลักเศรษฐวิทยา จะเห็นว่าการประดิษฐ์ย่อมได้ผลมากขึ้น การจำหน่ายย่อมถูกกดราคาน้อยลงการอุปโภคบริโภคก็จะได้ถูกราคาตามเพราะรวมกันซื้อมาตลอดจนการอื่นๆ เช่นการสาธารณสุขการสุขศึกษาการระมัดระวังความปลอดภัย ก็จะได้สะดวกด้วยประการทั้งปวงแผนต่างๆ เหล่านี้ เมื่อเสร็จเรียบร้อยและเมื่อปฏิบัติได้แล้ว คณะรัฐมนตรีก็จะแถลงให้ราษฎรทราบ"*** (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525: 267)

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 69-70) ได้สรุปเรื่องเค้าโครงเศรษฐกิจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินไว้ดังนี้ ***" เกี่ยวกับประเด็นที่ดินนั้น นายปรีดี พนมยงค์ ได้ชี้แจงว่าเจ้าของนาส่วนมากประสงค์จะขายนามากกว่าปล่อยให้ชาวนาทำกันไปแล้วคอยแต่เก็บค่าเช่า เมื่อเป็นเช่นนี้ รัฐบาลควรจะเป็นผู้ซื้อที่ดินเหล่านั้นกลับคืนมาเอง โดยรัฐบาลอาจออกใบกู้ให้เจ้าของที่ดิน ถือไว้ตามราคาที่ดินของตนโดยรัฐบาลจะให้ดอกเบี้ยตามอัตราของการกู้เงินในขณะที่ซื้อ ซึ่งไม่เกินร้อยละ 15 เจ้าของที่ดินก็จะได้ดอกเบี้ยที่แน่นอนยิ่งกว่าการให้เช่า*** ***เมื่อที่ดินได้กลับมาเป็นของรัฐบาลเช่นนี้แล้ว รัฐบาลก็จะประหยัดค่าใช้จ่ายในการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมได้มาก สำหรับการจัดซื้อที่ดินได้เสนอไว้ว่า " ให้รัฐบาลมีอำนาจซื้อบรรดาที่ดินทั้งหลาย นอกจากที่อยู่สำหรับครอบครัวเอกชน และเอกชนจากที่ดินซึ่งเอกชนได้รับอนุญาตหรือสัมปทานให้ประกอบเศรษฐกิจในที่ดินนั้น บรรดาที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งยังไม่อยู่ในความครอบครอง หรือกรรมสิทธิ์ของผู้ใดนั้น ผู้ใดจะขอครอบครองหรือมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเหล่านั้นไม่ได้นอกจากได้รับสัมปทานจากรัฐบาล"*** " นาย ปรีดี พนมยงค์ ได้นำเค้าโครงนี้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อนำเข้าสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป แต่พระยามโนปกรณ์นิติธาดา ในฐานะนายกรัฐมนตรี ได้เก็บเค้าโครงไว้ อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่า การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้เริ่มมีเค้าโครงความคิดมาตั้งแต่สมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองรัชกาลที่ 7"	*การสร้างทำนบถาวรตามปากคลองในบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีที่นาเป็นอันมากอาศัยน้ำในลำคลองที่เชื่อมกับแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งฝ่ายปกครองป่าวร้องราษฎรให้ช่วยทำทำนบชั่วคราวปิดปากคลองแทบทุกปี ถ้าไม่ทำก็ไม่มีน้ำพอหล่อเลี้ยงต้นข้าวทุกๆ ปากคลองนี้ควรมีประตูระบายน้ำ แต่จะทำคราวเดียวทั้งหมดก็มากมายเกินไป จะต้องเลือกทำแต่ที่คลองสำคัญๆ เพียงปีละ 3 – 4 คลอง จัดการลอกคลองและบำรุงคลองเก่ารวม 33 คลอง ในเวลา 7 ปี แต่ในระยะเวลา 4 ปี จะเลือกทำคลองที่สำคัญแก่การเศรษฐกิจตามที่จะทำได้"* (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม50 หน้า 2729 วันที่ 31 ธันวาคม 2476) พ.ศ. 2476 ได้เริ่มก่อสร้างโครงการชลประทานแม่วังแล้วเสร็จในปี 2480 ส่งน้ำได้ในปี 2492 ในปีเดียวกันได้เริ่มก่อสร้างโครงการนครนายก (กรมชลประทาน, 2529 : 342, 344)	***พ.ศ. 2475 "โดยประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โปรดให้รวมกระทรวงเกษตราธิการกับกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมเป็นกระทรวงเดียวกัน เรียกว่า กระทรวงเกษตรพาณิชยการ ยกกรมทะเบียนที่ดิน กรมรังวัดที่ดิน กรมป่าไม้ และกรมราชโลหกิจ ซึ่งขึ้นอยู่ในกระทรวงเกษตราธิการไปขึ้นกระทรวงมหาดไทย*** ในการแถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 2 พระยามโนปกรณ์นิติธาดา นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2475 ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้ ***"ในเวลานี้บังเอิญเป็นเวลาที่เศรษฐกิจของโลกตกต่ำ การเงินฝืดเคืองทั่วไป สินค้าสำคัญของเราคือข้าวราคาตกต่ำ ชาวนาของเราได้รับความยากแค้นมีกรรมกรที่ไม่มีงานทำเกิดขึ้น บ้านเมืองจนลงทั่วๆไป คณะกรรมการราษฎรได้ช่วยไปแล้วในเรื่องที่จำเป็นต้องช่วยทันที เช่น ลดภาษีอากรคุ้มครองทรัพย์ที่จะต้องถูกยึดควบคุมการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราในกฎหมายเหล่านี้เป็นต้น*** ***ในเรื่องกสิกร การช่วยเหลือโดยตรงที่มีอยู่ในเวลานี้คือสหกรณ์ให้กู้เงิน นอกจากนี้รัฐบาลมีความจำนงใจอยู่ที่จะจัดให้มีการร่วมกันในการกำเนิดผล (Production) เช่น ร่วมมือกันในทางใช้เครื่องมือในทางเทคนิค เป็นต้น ความร่วมมือในทางจำหน่ายความร่วมกันในทางซื้อของอุปโภคบริโภค การที่รัฐบาลดำรินี้ ก็เพราะแน่ใจว่าคนเดียวทำกับหลายคนรวมกำลังกันทำนั้น หลายคนรวมกำลังกันย่อมได้ผลดีกว่า"*** (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 6-7)

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				ในด้านนโยบายทางการเกษตรพาณิชย์ ได้มีการเน้นถึงปัญหาที่สำคัญ ดังนี้ *"ปัญหาที่สำคัญในเวลานี้ก็คือ ภาวะของชาวนามีหนี้ขาดเงินที่จะลงต่อไปราคาข้าวถูกรัฐบาลเห็นใจอยู่แล้วและจะช่วยอย่างที่สุดเท่าที่จะทำได้ สิ่งใดพอที่จะทำได้ก่อนก็ได้รีบทำไปแล้ว เช่น การลดหย่อนภาษีค่านาและในระหว่างนี้ก็กำลังจะขยายการสหกรณ์ให้กว้างขวางขึ้นเป็นการค้ำจุนในทางทุนรอน และผ่อนผันภาระอันหนักบ่าอยู่นั้นและสอบสวนเหตุการณ์ต่อไปในความเป็นอยู่ในทางหนี้สินในทางทุนรอน ในวิธีการที่จะทำให้เกิดผลในทางจำหน่ายเพื่อหาวิธีช่วยเหลือให้มีโอกาสบังเกิดความพอกพูนได้บ้างแต่ขอให้เห็นใจรัฐบาลบ้างว่าการเช่นนั้นเป็นการใหญ่จะทำกันกระทันหันไม่ได้ ต้องคิดต้องเตรียมต้องทดลองอย่างรอบคอบ* *ระหว่างนี้จะได้ก้าวหน้าต่อไปในการช่วยกสิกรทางตรงอีกอย่างหนึ่ง คือ การเลือกพันธุ์ข้าวเพื่อสะดวกแก่การที่จะตั้งมาตรฐานสินค้าข้าวขึ้น และเพื่อยังไว้ซึ่งชื่อเสียงแห่งข้าวไทยในตลาดต่างประเทศที่กำลังผันแปรอยู่เป็นอันมากในขณะนี้เนื่องด้วยเขื่อนภาษี ซึ่งบางประเทศตั้งหรือดำริจะตั้งกันขึ้น อนึ่ง ในการที่อุดหนุนการเพาะปลูกของประเทศ รัฐบาลจำต้องดำเนินการทดลองพืชผลอย่างอื่นทั้งในประเทศซึ่งอาจใช้ปลูกสลับกับข้าวในที่ลุ่มและในประเภทซึ่งเหมาะแก่ดิน เป็นต้น"* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 10-11)

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พ.ศ. 2476	ในคำแถลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการในรัฐบาลคณะที่ 5 ซึ่งมีพระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2476 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินดังนี้ ***กรมป่าไม้*** *จะจัดทำให้ป่าที่มีอยู่แล้วสมบูรณ์ขึ้นโดยวิธีปลูก ซ่อม ตัด ฟัน โค่น หรือ กานไม้ และตัดสะสางพันธุ์ไม้เลื้อยต่างๆที่รบกวน* *จะจัดสร้างป่าใหม่โดยวิธีเพาะและปลูกไม้ขึ้น จะทำสำหรับไม้สักปีหนึ่งๆ ไม่น้อยกว่า 3,000 ไร่ ส่วนไม้กระยาเลยก็จะทำบ้างแต่เพียงเล็กน้อย* *จะทำการหมายเขตต์และทำแผนที่ป่า เพื่อการสงวนและการอนุญาตการทำไม้ทั่วไป จะวางโครงการการทำป่าไม้ คือ สำรวจชนิด ขนาด และวางกำหนดเขตต์ให้ราษฎรตัดฟันเป็นปีๆ หรือเป็นคราวๆ ไป*	**ภายหลังได้มีนโยบายและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับที่ดินปรากฏมาอย่างต่อเนื่องดังนี้** ในคำแถลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการในรัฐบาลคณะที่ 5 ซึ่งมีพระยาพหล-พลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2476 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินดังนี้ ***"กรมเกษตร*** *จะลงมือสำรวจที่ดินว่างเปล่าว่าที่ใดเหมาะแก่การเพาะปลูกอย่างใด* ***กรมป่าไม้*** *จะจัดทำให้ป่าที่มีอยู่แล้วสมบูรณ์ขึ้นโดยวิธีปลูกซ่อม ตัด ฟัน โค่น หรือ กานไม้ และตัดสะสางพันธุ์ไม้เลื้อยต่างๆ ที่รบกวน* *จะจัดสร้างป่าใหม่โดยวิธีเพาะและปลูกไม้ขึ้น จะทำสำหรับไม้สักปีหนึ่งๆ ไม่น้อยกว่า 3,000 ไร่ ส่วนไม้กระยาเลยก็จะทำบ้างแต่เพียงเล็กน้อย* *จะทำการหมายเขตต์และทำแผนที่ป่า เพื่อการสงวนและการอนุญาตการทำไม้ทั่วไป จะวางโครงการการทำป่าไม้ คือ สำรวจชนิด ขนาด และวางกำหนดเขตต์ให้ราษฎรตัดฟันเป็นปีๆ หรือเป็นคราวๆ ไป* *กรมที่ดินและโลหกิจ* *จะทำการสำรวจและออกโฉนดที่ดินเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี* *ดำเนินการรังวัดทำแผนที่สำหรับการออกโฉนดตราจองและประทานบัตร์ การรังวัดนี้ปีหนึ่งทำงานได้เพียงประมาณ 100,000 ไร่ จะขยายการให้เดินมากขึ้นโดยวิธีถ่ายรูปทางอากาศ การเขียนจำลองและทำแผนที่นั้นก็จะทำให้ละเอียดยิ่งขึ้น*	ต่อมาเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2476 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 5 ในรายละเอียดแห่งนโยบายเศรษฐกิจของราชการส่วนเกษตร ต่อสภาผู้แทนราษฎรไว้ ดังนี้ *"2. กรมชลประทาน* *สกีมก่อสร้างนครนายก จะจัดทำต่องานที่ค้างมาดงานฝั่งซ้ายตอนใต้ไว้ก่อนใน 2 ปีแรก จะเริ่มจ่ายน้ำในคลองฝั่งขวา งานฝั่งนี้จะแล้วเสร็จบริบูรณ์ในปีที่ 3 นี้ งานชลประทานที่คลองเมืองจะเสร็จเป็นส่วนมาก และจะแล้วเสร็จบริบูรณ์ในปีที่ 4 เนื้อที่ที่จะได้ประโยชน์จากงานคลองฝั่งขวาประมาณ 366,812 ไร่ จากงานคลองเมืองประมาณ 52,688 ไร่ รวม 419,900 ไร่"* *สกีมก่อสร้างสุพรรณ ตามสกีม– สุพรรณน้อยกำหนดให้มีประตูระบายใหญ่ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยาเรียกว่าประตูระบายที่ 1 ขุดคลองมะขามเฒ่าตอนต้นกั้นเขื่อน เป็นประตูระบายที่ 2 ใต้อำเภอเดิมบางตรงคลองกระเสียวทำเขื่อนประตูระบายที่ 3 ณ วัดพร้าวเหนือสุพรรณ ทำคันกั้นน้ำท่วมฝั่งแม่น้ำสุพรรณในอำเภอสองพี่น้อง และบางปลาม้า ได้เริ่มงานประตู ที่ 3 เมื่อปี 2465 และใช้การได้เมื่อปี 2470 แล้วจึงลงมือทำประตูระบายที่ 1 ต่อมาซึ่งใช้การได้บ้างใน พ.ศ. นี้แต่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ทีเดียว ตั้งแต่ปีหน้าจะดำเนินงานที่ค้างนี้ต่อไป และจะให้แล้วเสร็จตามสกีมสุพรรณนี้ในเวลา 4 ปีข้างหน้า*	วันที่ 3 พฤษภาคม 2476 ได้เปลี่ยนชื่อกระทรวงเกษตรพาณิชยการเป็นกระทรวงเศรษฐการ พร้อมกับได้เปลี่ยนชื่อกรมตรวจกสิกรรมเป็นกรมเกษตร กรมรักษาสัตว์น้ำเป็นกรมการประมง ส่วนกรมป่าไม้ กรมทะเบียนดินกรมรังวัดที่ดิน และกรมราชโลหกิจ ที่ยกไปขึ้นกระทรวงมหาดไทย เมื่อแรกรวมกระทรวงนั้นก็ได้โอนกลับมาในคราวนี้ กรมป่าไม้คงชื่อเดิมตลอดมา กรมทะเบียนที่ดินและกรมรังวัดที่ดินเมื่อไปขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทยนั้นได้รวมเป็นกรมเดียวกันเรียกว่า กรมที่ดิน พร้อมกับเปลี่ยนชื่อตำแหน่งเกษตรมณฑลและเกษตรจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานที่ดินมณฑลและเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดตามลำดับ และเมื่อโอนมากระทรวงเศรษฐการคราวนี้ได้รวมกรมราชโลหกิจเข้าอีกกรมหนึ่งเรียกว่า กรมที่ดินและโลหกิจ ต่อมาได้มีการแยกกระทรวงเศรษฐการออกเป็น 2 ทบวง คือ 1. ทบวงเกษตราธิการ 2. ทบวงพาณิชย์และคมนาคม พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า เมื่อ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2476 ได้มีการแถลงนโยบายด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรของรัฐบาลคณะที่ 5 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2476 ดังนี้ ***"การบำรุงเศรษฐกิจของบ้านเมืองนั้น รัฐบาลก่อนได้วางแผนการเป็นทางดำเนินการไว้แล้ว รัฐบาลนี้จะดำเนินการตามแผนการนั้นตลอดไป รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการจะได้แถลงรายละเอียดให้ทราบ อุปสรรคเรื่องข้าวราคาตกนั้น***

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	-	*กรมวิทยาศาสตร์* จะทำการแยกธาตุดินที่ทำการเพาะปลูก" (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 22-25)	*สกีมแม่วัง ลำปางเป็นที่ซึ่งทำนาไม่สู้จะได้ผลเดือดร้อนกว่าจังหวัดอื่นๆ ในภาคพายัพ จะต้องแก้ด้วยวิธีกั้นฝายถาวรเหนือลำปางใกล้ปากเหมือง และขุดคลองส่งน้ำเลียบเนินเขาตามฝั่งซ้ายของแม่น้ำวังจนใกล้วัดเสด็จ และขุดคลองฝั่งขวาอีกสายหนึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นาราว 50,000 ไร่ งานนี้ได้เริ่มสำรวจและลงมือทำการบ้างเล็กน้อยแล้ว และจะแล้วเสร็จได้ใน 4 ปีข้างหน้านี้ สกีมก่อสร้างแม่น้ำน้อย สกีมนี้เป็นสกีมใหญ่ทำนองเดียวกับสกีมสุพรรณ ต้องการทุนมาก จึงเลือกทำที่คลองกระทุ่มโพรงก่อน เพื่อป้องกันมิให้น้ำในลำน้ำเจ้าพระยาไหลลงคลองกระทุ่มโพรง ไปท่วมทุ่งนาให้เสียหาย ถ้าทำประตูระบายในคลองนี้เสร็จก็จะกันน้ำท่วมได้ แต่ต้องทำประตูน้ำด้วยเพื่อเรือสัญจร* *สกีมก่อสร้างเพ็ชรบุรี สกีมนี้จะเป็นประโยชน์แก่นาประมาณ 350,000 ไร่ สิ่งที่กำหนดจะทำ คือกั้นเขื่อนขวางแม่น้ำเพ็ชรบุรีที่เหนือวัดท่าไข่ ขุดคลองส่งน้ำใหญ่ฝั่งซ้ายและขวา งานใน 4 ปีแรก คือ สร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำ และขุดคลองฝั่งซ้าย (บริเวณตะวันตก) ก่อน* *สกีมก่อสร้างภาคอีสาน สกีมนี้ยังกำลังสำรวจโดยทั่วไปยังไม่ได้กะการแน่นอน แต่กิจที่จะต้องทำก็คือ สร้างเขื่อนและทำนบเล็กๆ กั้นลำน้ำลำธารต่างๆ เมื่อเสร็จการสำรวจแล้วก็จะได้ลงมือสร้างตามความจำเป็น และความด่วนเป็นแห่งๆ ไปตามแต่จะทำได้*	พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า เมื่อ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2476 ได้มีการแถลงนโยบายด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรของรัฐบาลคณะที่ 5 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2476 ดังนี้ ***"การบำรุงเศรษฐกิจของบ้านเมืองนั้น รัฐบาลก่อนได้วางแผนการเป็นทางดำเนินการไว้แล้ว รัฐบาลนี้จะดำเนินการตามแผนการนั้นตลอดไป รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการจะได้แถลงรายละเอียดให้ทราบอุปสรรคเรื่องข้าวราคาตกนั้น รัฐบาลพยายามแก้ไขอยู่แล้ว จะได้ให้ทราบนโยบายในเวลาอันควร ตามฐานะเศรษฐกิจในเวลานี้ยังหวังไม่ได้ว่ารายได้จะเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้น จะต้องระมัดระวังรายจ่ายงบประมาณจึงจะเข้าสู่ ดุลยภาพและอยู่ในความมั่นคงได้ แต่รัฐบาลนี้จะปรับปรุงวิธีการเก็บภาษีอาการบางอย่างเพื่อให้ได้เงินซึ่งควรจะได้ และเพื่อบรรเทาภาระของราษฎร์รัฐบาลนี้จะหาทางลดเงินรัชชูปการลงตามสมควร ในส่วนการบำรุงเศรษฐกิจเท่านั้น ถ้ารายจ่ายอันใดจำเป็นว่าจะตั้งฉางก็ดี การขยายสหกรณ์ก็ดี หรือบำรุงรักษาและขยายกิจการการที่ได้ลงทุนไปแล้ว เช่น การชลประทาน การรถไฟฟ้า และการสร้างถนนก็ดี รัฐบาลนี้จะจัดสรรเงินมาตั้งจ่ายให้ ข้อสำคัญอีกข้อหนึ่งก็คือ ความมั่นคงแห่งเงินตรา ซึ่งรัฐบาลนี้เชื่อว่าการที่จะรักษาอัตราแลกเปลี่ยนเงินให้คงที่ดังได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินั้นเป็นการที่ควรสำหรับกรุงสยาม"*** (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 50 หน้า 2729 วันที่ 31 ธันวาคม 2476)

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	-			นอกจากนี้ ได้มีคำแถลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ ในรายละเอียดแห่งนโยบายเศรษฐกิจ ดังนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรไว้ *"จะส่งพนักงานออกสำรวจพันธุ์รุกขชาติทุกปี เพื่อทราบว่าพันธุ์ไม้ชนิดใดที่จะศึกษาร่วมมือกับกรมวิทยาศาสตร์ เพื่อประกอบเป็นสินค้าเป็นประโยชน์ต่อไป* ***จะแจกพันธุ์ข้าวอย่างดีปีละอย่างน้อย 2,000 ถัง เพื่อเป็นพันธุ์สำหรับปลูกได้ไม่ต่ำกว่าปีละ 1,300 ไร่ และเพื่อเปรียบเทียบกับข้าวท้องถิ่น*** *จะเลือกพืชพันธุ์และหาทางกำจัดโรคพืช และกำจัดแมลงที่ทำอันตรายแก่พืชพันธุ์โดยทดลองตามหลักวิทยาศาสตร์ แล้วนำผลแห่งการทดลองไปใช้เพื่อประโยชน์แก่ชาวสวนชาวนา* ***จะทำการปราบโรครินเตอร์เพสต์ในภาคกลางและภาคอีสาน และฉีดวัคซีนป้องกันโรคบาร์โบน ทำเซรุ่มและวัคซีนสำหรับโคกระบือ ตลอดถึงสุกรและไก่ และจะตั้งด่านตรวจโรคสัตว์ที่ช่องตะโกมวกเหล็ก ช่องจงโก และช่องระหว่างเลยกับเพชรบูรณ์ จะทำการผสมโค อย่างคัดเลือกโดยวิธีเพาะตามแนวพันธุ์ (Line Breeding) และ จะทดลองเลี้ยงโคฝูงที่อำเภอไชยบาดาล ซึ่งเป็นที่ที่คาดว่าจะมีอาหารสำหรับโคตลอดปี*** ***จะตั้งสถานีทดลองเพาะปลูกเพิ่มขึ้นที่หาดใหญ่และที่ควนเนียง ในปี พ.ศ. 2477 ที่พิษณุโลกในปี พ.ศ. 2497 และ 2480"*** (ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 50 หน้า 2729 วันที่ 31 ธันวาคม 2476)

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พ.ศ. 2477	-	**ต่อมาเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2477 พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายรัฐบาลคณะที่ 6 ต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2477 มีนโยบายที่ดิน ดังนี้** ***“ จัดการสำรวจภูมิประเทศและทรัพย์สินแผ่นดินทั่วๆ ไป โดยใช้ผู้ชำนาญตรวจให้ทราบว่าในท้องที่ใดสมควรแก่การอย่างใด*** ***จัดการสำรวจที่ดินว่างเปล่าที่ยังไม่มีเจ้าของ แล้วจัดวางระเบียบการจับจองที่ดินให้เหมาะแก่การเพาะปลูกและสมแก่อัตตภาพของบุคคล ”*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 35)	วันที่ 23 กันยายน 2477 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัง พ.ศ. 2477 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 51 หน้า 572 – 584 โดยมีเหตุผลเพื่อคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของราษฎรส่วนมาก เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2477 พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 6 ต่อสภาผู้แทนราษฎร ในหลักเศรษฐกิจของชาติ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชลประทาน ดังนี้ *“4. จัดวางแผนส่งเสริมการชลประทาน และประสานการขนส่งของประเทศ เพื่อสนับสนุนการเพาะปลูก และการค้าให้ได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น โดยดำเนินการเป็นชั้นๆ ไปตามกำลังทรัพย์ และความจำเป็น”* (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 51 หน้า 2034 วันที่ 24 กันยายน 2477)	ต่อมาพระยาพหลพลพยุหเสนาซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 6 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2477 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรดังนี้ ***“1. จัดการสำรวจภูมิประเทศและทรัพย์แผ่นดินทั่วๆไป โดยใช้ผู้ชำนาญตรวจให้ทราบว่าในท้องที่ใดสมควรแก่การอย่างใด*** ***2. ขยายสถานีทดลองการเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ให้แพร่หลายออกไป*** ***3. จัดการสำรวจที่ดินว่างเปล่าที่ยังไม่มีเจ้าของ แล้วจัดวางระเบียบการจับจองที่ดินให้เหมาะแก่เพาะปลูกและสมแก่อัตภาพของบุคคล*** ***4. จัดวางแผนส่งเสริมการชลประทานและประสานขนส่งของประเทศเพื่อสนับสนุนการเพาะปลูก และการค้าให้ได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น โดยดำเนินการเป็นชั้นๆ ไปตามกำลังทรัพย์และความจำเป็น*** ***5. สำรวจสินค้าที่มีอยู่แล้ว ว่าสิ่งใดมีความสำคัญเพียงใดแล้วรีบบำรุงส่งเสริมให้มีคุณภาพและปริมาณเป็นสินค้าสำคัญขึ้น*** ***6. สำรวจความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อหาลู่ทางช่วยเหลือให้มีอาชีพโดยสมควรแก่อัตภาพ*** ***7. สนับสนุนการดำเนินการของสินค้าจากผู้ปลูกผู้ทำให้ถึงผู้กินผู้ใช้โดยประหยัดและพยายามหาตลาดให้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ*** ***8. สนับสนุนและอบรมราษฎรให้เกิดความรู้ความชำนาญ และความนิยมในการค้าการกสิกรรม การอุตสาหกรรม และการสหกรณ์*** ***9. ขยายสหกรณ์กู้ยืมและจัดตั้งสหกรณ์รูปอื่นขึ้นสุดแต่ความจำเป็นก่อนหลังตามกำลังทรัพย์และสมรรถภาพขององค์การนั้นๆ ซึ่งเห็นว่าจะได้รับผลอันแท้จริง*** ***10. จะจัดการส่งเสริมความเป็นอยู่ ตลอดจนการศึกษาและอนามัยของกสิกรและกรรมกรให้ดียิ่งขึ้น”*** (ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 51 หน้า 2034 วันที่ 24 กันยายน 2477

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พ.ศ. 2478	-	ในปี 2478 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานที่ดินราชพัสดุมาจัดสรรให้ชาวนาเช่าซื้อในอำเภอลำลูกกา เป็นรุ่นแรกจำนวน 68 ครอบครัว รวมเนื้อที่ 4,019 ไร่ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 70) ปี 2478 ได้เริ่มจัดตั้งสหกรณ์เช่าซื้อที่ดินขึ้นที่จังหวัดปทุมธานี (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 96) ต่อมาในปี 2480 ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์นิคมเกษตรกรรมแห่งแรกที่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 262) ปี 2478 ได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. 2478 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 53 ลง วันที่ 8 เมษายน 2479 โดยมีเหตุผลว่า สมควรวางวิธีการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินขึ้นไว้	พ.ศ. 2478 ได้เริ่มก่อสร้างโครงการชลประทานลุ่มน้ำสุพรรณ ตอนโครงการสามชุก แล้วเสร็จปี 2480 (กรมชลประทาน, 2529 : 348) วันที่ 17 พฤศจิกายน 2478 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนังแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2478 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 52 หน้า 1515	วันที่ 1 เมษายน 2478 มีการแยกทบวงเกษตราธิการออกจากกระทรวงเศรษฐการ ตั้งเป็นกระทรวงเกษตราธิการขึ้น ได้รวมกรมเกษตรและกรมการประมงเข้าด้วยกันเป็นกรมเกษตรและการประมงส่วนราชการอื่นในสังกัดก็คือ กรมชลประทาน กรมที่ดินและโลหกิจ กรมป่าไม้ และกรมสหกรณ์
พ.ศ. 2479		ปี 2479 ได้เริ่มมีการสำรวจและจำแนกดินในประเทศไทย โดยหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตร เช่น กรมการข้าว กรมกสิกรรม (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2529: 9)		

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พ.ศ. 2480	-	วันที่ 23 ธันวาคม 2480 พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 8 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีนโยบายที่ดิน ดังนี้ ***" จะจัดการสำรวจดินในท้องที่ต่างๆ ว่าเหมาะแก่การปลูกพืชชนิดใดบ้างเมื่อได้ทำการทดลองปลูกพืชที่เห็นว่าเหมาะแก่พื้นที่นั้นๆ และเห็นลู่ทางที่จะบังเกิดผลสมประสงค์ ก็จะได้แนะนำชักจูงราษฎรบำรุงพื้นที่ดินเพื่อให้การเพาะปลูกพืชนั้นๆ ได้ผลเท่าที่ควรจะได้*** ***จัดวางระเบียบการจับจองที่ดิน ที่ได้รับการบำรุงจากราชการแล้วให้เป็นไปเพื่อการเพาะปลูก และเหมาะสมแก่อัตภาพของบุคคล "*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 44)	พ.ศ. 2480 ได้เริ่มก่อสร้างโครงการชลประทานแม่ปิงเก่า แล้วเสร็จในปี 2484 (กรมชลประทาน, 2529: 349) *"4. จัดทำงานก่อสร้างการชลประทานที่ค้างอยู่ให้แล้วเสร็จ และจัดวางโครงการชลประทานต่อไปตามกำลังทรัพย์ และความจำเป็น และประสานการขนส่งของประเทศ เพื่อสนับสนุนการเพาะปลูกและการค้าให้ได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น"* (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 55 หน้า 3318 วันที่ 2 มกราคม 2481) วันที่ 13 กันยายน 2480 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเหมืองฝายและพนัง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2480 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 54 หน้า 1052	วันที่ 18 ธันวาคม 2480 ในสมัยพระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เริ่มเดินเครื่องเปิดหีบอ้อยครั้งแรกในประเทศไทยที่โรงงานน้ำตาล อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525: 278) พระยาพหลพลพยุหเสนานายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 8 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2480 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้ ***"ในการเกษตรนั้น รัฐบาลเพ่งเล็งถึงการบำรุงส่งเสริมสินค้ากสิกรรมที่ได้ทดลองจัดทำแล้วให้มีคุณภาพและปริมาณเป็นสินค้าสำคัญขึ้น โดยมุ่งจะชักชวนและอบรมพลเรือนให้เห็นคุณค่าของการเพาะปลูกพืชที่เป็นประโยชน์และตรียมการที่จะขยายงานเพื่อฟื้นฟูอาชีพของราษฎรให้กว้างขวางต่อไป"*** ***กิจการที่จะกระทำ*** ***การเกษตร*** ***1. จะจัดการสำรวจดินในท้องที่ต่างๆ ว่าเหมาะแก่การปลูกพืชชนิดใดบ้างเมื่อได้ทำการทดลองปลูกพืชที่เห็นว่าเหมาะแก่การพื้นที่นั้นๆ และเห็นลู่ทางที่จะบังเกิดผลสมประสงค์ ก็จะได้แนะนำชักจูงราษฎรบำรุงพื้นที่ดินเพื่อให้การเพาะปลูกพืชนั้นๆ ได้ผลเท่าที่ควรจะได้*** ***2. จะขยายสถานีทดลองการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ให้แพร่หลายออกไป*** ***3. จะจัดทำและบำรุงหนอง บึง ที่สำรวจแล้วให้เป็นที่เพาะและขยายพันธุ์ปลา และจะบำรุงส่งเสริมการประมงทางทะเล เพื่อให้กิจการเป็นสมรรถภาพยิ่งขึ้น***

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	-			*4. จัดทำงานก่อสร้างชลประทานที่ค้างอยู่ให้แล้วเสร็จ การจัดวางโครงการชลประทานต่อไปตามกำลังทรัพย์และความจำเป็นและประสานการขนส่งของประเทศเพื่อสนับสนุนการเพาะปลูกและการค้าให้ได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น* *5. จัดวางระเบียบการจับจองที่ดินที่ได้รับการบำรุงจากทางราชการแล้ว ให้เป็นไปเพื่อการเพาะปลูก และเหมาะสมแก่อัตภาพของบุคคล* *6. ส่งเสริมและอบรมคนไทยให้เกิดความรู้ ความชำนาญ และความนิยมในการอุตสาหกรรมเหมืองแร่* *7. ปรับปรุงวิธีการบำรุงและรักษาป่าไม้ในทางปริมาณและคุณภาพ ตามหลัก* *8. ขยายสหกรณ์กู้ยืม และจัดตั้งสหกรณ์รูปอื่นขึ้นสุดแต่ความจำเป็นก่อนหลังตามกำลังทรัพย์และสมรรถภาพขององค์การนั้นๆ* *9. จัดตั้งเครดิตสถานกลาง เพื่อเป็นแหล่งจัดหาทุนสำหรับการสหกรณ์"* (ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 55 หน้า 3318 วันที่ 2 มกราคม 2482)

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	-		เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2481 นายพันเอก หลวงพิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 9 ในส่วนของกระทรวงเกษตราธิการเกี่ยวข้องกับการชลประทาน ดังนี้ *"(2) ในการชลประทาน จะทำงานก่อสร้างสิ่งที่ค้างอยู่ให้แล้วเสร็จ และจัดวางโครงการชลประทานต่อไป ในภาคใดที่ยังไม่สามารถจัดวางโครงการใหญ่ได้ ก็จะจัดวางโครงการย่อยตามลำดับความจำเป็น"* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540 : 49) วันที่ 26 ตุลาคม 2482 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พ.ศ. 2482 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 56 ตอนที่ 53	พันเอกหลวงพิบูลสงคราม ได้เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2481 ได้แถลงนโยบายเกี่ยวกับกระทรวงเกษตราธิการของรัฐบาล คณะที่ 9 เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2481 ไว้ ดังนี้ *"1. จะบำรุงพืชผลพื้นเมือง ตลอดจนสัตว์ให้มีคุณภาพและปริมาณ เป็นสินค้าสำคัญขึ้นโดยวิธีต่างๆ เช่น ปราบโรคร้ายต่างๆ ควบคุมและสงวนพันธุ์สัตว์ป่า และจัดวางระเบียบด่านกัก และตรวจสัตว์ที่ส่งไปขาย ณ ต่างประเทศให้ดียิ่งขึ้น จัดการบำรุงหนองและบึงให้เป็นที่เพาะและแพร่พันธุ์ปลาและส่งเสริมการประมงทางทะเลด้วย* *2. ในการชลประทาน จะทำงานก่อสร้างที่ค้างอยู่ให้แล้วเสร็จ และจัดวางโครงการชลประทานต่อไป ในภาคใดยังไม่สามารถจัดวางโครงการใหญ่ได้ ก็จะจัดวางโครงการย่อยตามลำดับความจำเป็น* *3. จะปรับปรุงวิธีการบำรุงและรักษาป่าไม้ให้ดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ* *4. จะขยายการสหกรณ์กู้ยืม และจัดตั้งสหกรณ์รูปอื่นตามแต่ความจำเป็นก่อนหลัง"* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 54-55) ***พ.ศ. 2481 ได้แยกกรมเกษตรและการประมงออกเป็น 2 กรม คือ กรมเกษตรและกรมประมง ทั้ง 2 กรมขึ้นอยู่กับกระทรวงเกษตราธิการต่อไปตามเดิม และได้แยกกรมที่ดินและโลหกิจออกเป็น 2 กรม คือ กรมที่ดิน โอนไปขึ้นกระทรวงมหาดไทยและกรมโลหกิจโอนไปขึ้นกระทรวงการเศรษฐกิจ (กระทรวงเศรษฐการเดิม)*** (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525: 265-267)

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พ.ศ. 2483		เมื่อได้มีการจัดตั้งกรมประชาสงเคราะห์ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2483 (กรมประชาสงเคราะห์, 2523: 1) พันเอกหลวงพิบูลสงคราม (ยศขณะนั้น) นายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์คนแรก ได้พิจารณาว่า ในขณะนั้นประเทศไทยมีที่ดินรกร้างว่างเปล่า มิได้ใช้ทำประโยชน์จำนวนมาก ประชากรส่วนใหญ่อาชีพเป็นเกษตรกรยังยากจน ขาดแคลนที่ดินทำกิน ต้องเช่าที่ดินของผู้อื่น หากปล่อยทอดทิ้งไว้ก็จะเป็นภาระหนักแก่รัฐบาลและเกิดช่องว่างทางสังคมยิ่งขึ้น จึงได้จัดตั้งนิคมสร้างตนเองขึ้นแห่งแรกที่อำเภอพระพุทธบาท จ.สระบุรี ในปี2483 (กรมประชาสงเคราะห์, 2528: 3)		
พ.ศ. 2484	วันที่ 15 ตุลาคม 2484 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้พุทธศักราช 2484 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 58 ตอนที่ 73 บทบัญญัติในมาตรา 4 ***"ป่า"*** หมายความว่า ***"ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน"***		วันที่ 3 มกราคม 2484 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติรักษาคลอง(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2483 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 58 ตอนที่ 2 หน้า 34 และเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2485 นายพันเอก หลวงพิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ก็ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 10 ในนโยบายของกระทรวงเกษตราธิการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการชลประทาน ดังนี้ *" 3. จะทำงานก่อสร้างการชลประทานที่ค้างอยู่ให้แล้วเสร็จ โครงการต่อไปในภาคใดที่ยังไม่สามารถจัดวางโครงการใหญ่ได้ ก็จะจัดวางโครงการย่อยตามลำดับความจำเป็น"* (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 59 หน้า 518 วันที่ 17 มีนาคม 2485)	วันที่ 15 ตุลาคม 2484 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้พุทธศักราช 2484 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 58 ตอนที่ 73 บทบัญญัติในมาตรา 4 ***"ป่า"*** หมายความว่า ***"ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน"***

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 22 กันยายน 2485 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 59 ตอนที่ 62	
พ.ศ. 2485		ต่อมาวันที่ 16 มีนาคม 2485 จอมพลแปลก พิบูลสงคราม ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลชุดที่ 10 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีข้อความเกี่ยวข้องกับที่ดินดังนี้ :- *“ การที่ดิน จะควบคุมที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ให้เป็นไปในทางที่จะบังเกิดผลอันดี โดยร่วมมือกับกระทรวงทะบวงกรมเจ้าหน้าที่อื่น เพื่อให้ได้มีการจัดประเภทที่ดินเพื่อผลอันดีในทางเศรษฐกิจ มีการป่าไม้ แร่ เกษตร เป็นต้น จะช่วยบุคคลที่ตั้งใจประกอบอาชีพตามอิสระให้ได้รับความสะดวกในการจับจองที่ดินรกร้างว่างเปล่า ส่วนที่ดินที่ตกเป็นกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ก็จะจัดให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์ หรือมีสิทธิครอบครองได้รับหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองเป็นหลักฐานในมือ กับจะปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติใหม่ให้เหมาะสมกับกาลสมัย ”* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 63-64) ในปี 2485 ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2485 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 59 วันที่ 24 มีนาคม 2485		พันเอกหลวงพิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 10 ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2485 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้ *“นโยบายกระทรวงเกษตราธิการ มีหลักสำคัญที่จะต้องบำรุงกสิกรรมให้ได้ผลเพิ่มพูนยิ่งขึ้นโดยรวดเร็ว เพื่อให้มีพืชผลพอใช้ในประเทศยามสงคราม และเพื่อให้สามารถส่งพืชผลออกขายนอกประเทศอย่างดีที่สุดที่จะทำได้”* *เพื่อการนี้ กระทรวงเกษตราธิการจะได้ดำเนินการดังต่อไปนี้* *1. จะบำรุงพืชผลพื้นเมืองตลอดถึงสัตว์ ให้มีคุณภาพและปริมาณเป็นสินค้าสำคัญยิ่งขึ้น* *2. จะบำรุงหนองและบึงให้เป็นที่เพาะปลูกและแพร่พันธ์ปลา และส่งเสริม การประมงทางทะเล* *3. ทำงานก่อสร้างการชลประทานที่ค้างอยู่ให้แล้วเสร็จ และจัดวางโครงการต่อไปในภาคใดยังไม่สามารถจัดวางโครงการใหญ่ได้ ก็จะจัดวางโครงการย่อยตามลำดับความจำเป็น* *4. จะบำรุงรักษาป่าและดำเนินการเรื่องสินค้าไม่ให้เป็นผลดียิ่งขึ้น ทั้งในคุณภาพและปริมาณ* *5. จะขยายการสหกรณ์กู้ยืม และจัดตั้งสหกรณ์รูปอื่นสุดแต่ความจำเป็นก่อนหลัง”* (ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 55 ตอนที่ 18 หน้า 518 วันที่ 17 มีนาคม 2485)

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				ใน พ.ศ. 2485 ได้แยกกองสัตวบาลและกองสัตวลักษณ์จากกรมเกษตรไปจัดตั้งเป็นกรมใหม่ขึ้นกรมหนึ่ง เรียกว่า กรมปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ โดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2485 (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525: 265-267) พ.ศ. 2485 ได้มีการดำเนินการโรงงานน้ำตาลแห่งที่สองที่จังหวัดอุตรดิตถ์ ในปีเดียวกันรัฐบาลได้จัดตั้ง “บริษัทส่งเสริมอุตสาหกรรมไทย จำกัด” ขึ้น ซึ่งได้สร้างโรงงานน้ำตาลทรายแดงขึ้นมา 11 โรงงาน ต่อมารัฐได้เลิกบริษัทส่งเสริมอุตสาหกรรมไทยและโอนกิจการต่างๆ ให้กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และจัดตั้งเป็นองค์กรใหม่ คือ “องค์การน้ำตาลไทย” เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2490
พ.ศ. 2486				***เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2486 ได้สถาปนามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ขึ้นโดยพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พุทธศักราช 2486 สถานศึกษาของมหาวิทยาลัยนี้ ส่วนใหญ่อยู่ที่เกษตรกลาง บางเขน กับมีคณะวนศาสตร์ตั้งอยู่ที่จังหวัดแพร่ และมีโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อยู่ที่แม่โจ้ “จังหวัดเชียงใหม่”***

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พ.ศ. 2488				หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2488 แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 13 เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2488 เกี่ยวกับการเกษตรว่า ***"ในการเกษตรกรรม จะพยายามส่งเสริมการเพาะปลูก การป่าไม้ การเลี้ยงสัตว์ และ การประมงให้มีปริมาณและคุณภาพดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการปลูกข้าวซึ่งไม่ได้ผลดีเนื่องจากอุทกภัยและภาวะสงครามนั้น จะได้พยายามแก้ไขให้ดีขึ้นเพื่อให้มีปริมาณเหลือพอที่จะจำหน่ายให้แก่สหประชาชาติมากที่สุดเท่าที่จะทำได้"*** (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 62 ภาค 2 ตอนที่ 52 หน้า 1426 วันที่ 20 กันยายน 2488)
พ.ศ. 2489		นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลชุดที่ 16 ต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2489 มีข้อความเกี่ยวข้องกับที่ดินดังนี้ :- ***" การที่ดิน จะได้เร่งรัดและส่งเสริมบรรดาการกระทำทั้งปวง ซึ่งรัฐบาลก่อนได้เริ่มดำเนินการไว้แล้วให้เป็นผลดียิ่งขึ้น เช่นการช่วยบุคคลที่ตั้งใจประกอบอาชีพทางกสิกรรมให้ได้รับความสะดวกในการจับจองที่ดินรกร้างว่างเปล่า และการจัดให้ผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินแล้วได้รับหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองโดยรวดเร็ว เป็นต้น "*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 86)	เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2489 นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 15 ต่อสภาผู้แทนราษฎรในส่วนของนโยบายการเกษตร มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชลประทาน ดังนี้ *"จะได้ก่อสร้างการชลประทาน เพื่อช่วยเหลือการกสิกรรม"* (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 62 ตอนที่ 16 หน้า 370 วันที่ 25 มีนาคม 2489)	นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายรัฐบาล คณะที่ 15 ต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2489 มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้ ***"6. การเกษตรรัฐบาลจะให้ความสนใจพิเศษอาทิเช่น จะเพาะและส่งเสริมการสหกรณ์และให้มีกสิกรและให้มีชั้นกลางขึ้นให้มากที่สุดที่จะมากได้ จะเร่งบำรุงและส่งเสริมพืช 4 ชนิดเป็นการใหญ่ คือ ข้าว ถั่วเหลือง ฝ้าย และยาสูบ การเผยแพร่พันธุ์ข้าวที่รัฐบาลได้บำรุงคัดเลือกแล้วให้มีปริมาณแพร่หลายยิ่งขึ้น จะบำรุงสัตว์พื้นเมืองให้ได้พันธุ์ที่ดีแทนที่จะมุ่งนำพันธุ์สัตว์จากต่างประเทศมาสืบพันธุ์แต่ทางเดียวจะให้บรรดาสหกรณ์ชาวนาเป็นผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ในบริษัทข้าวไทยจำกัด จะได้ดำเนินการก่อสร้างการชลประทานเพื่อช่วยเหลือการกสิกรรมในภาคอื่นๆ ได้เพียงใดหรือไม่ นโยบายดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้บางอย่างเป็นนโยบายที่จะต้องกระทำในระยะเวลานาน ซึ่งรัฐบาลนี้แถลงให้ทราบเพื่อเป็นอุดมคติอันมุ่งไปสู่เท่านั้น แต่เพียงในระยะเวลาอันสั้นนี้ จะพยายามรีบเร่งกระทำ ดังนี้***

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		ต่อมาเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2489 นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 17 ต่อรัฐสภา มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินคล้ายคลึงกับนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 16 ดังนี้ *" การที่ดินจะได้เร่งรัดและส่งเสริมบรรดากิจการซึ่งได้ดำเนินอยู่แล้วให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น การจัดที่ดินครองชีพ การให้ความสะดวกแก่ประชาชนในการจับจองที่ดินเพื่อประกอบการกสิกรรม ตลอดจนการจัดให้ผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินแล้วได้รับหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยรวดเร็ว เป็นต้น "* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 93)	และต่อมาเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2489 นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี ก็ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 16 ต่อรัฐสภาในส่วนของการเกษตรเกี่ยวข้องกับการชลประทาน ดังนี้ *"จะได้ก่อสร้างการชลประทานบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และโครงการอื่นๆ ตลอดจนสนับสนุนการชลประทานท้องที่"* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540 : 83) เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2489 พลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 17 ต่อรัฐสภา มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชลประทานในนโยบายการเกษตร ดังนี้ *"จะจัดการก่อสร้างการชลประทานตามโครงการต่างๆ ที่ดำเนินการอยู่นี้ให้แล้วเสร็จสิ้นไป รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนการชลประทานราษฎร์ หรือการชลประทานท้องที่ด้วย จะเริ่มดำเนินการก่อสร้างโครงการเขื่อนแม่น้ำเจ้าพระยาตามที่รัฐบาลชุดเก่าได้ดำริไว้"* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540 : 90)	***(1) จะดำเนินการห้ามการฆ่ากระบือ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับของชาวนา*** ***(2) จะรีบเร่งหาพันธุ์ข้าวปลูกให้ราษฎรชาวนาที่ขัดสนได้ยืมไปทำพันธุ์ ในฤดูการทำนาที่จะถึงนี้ อันเป็นการสอดคล้องกับโครงการที่รัฐบาลชุดก่อนๆ ได้วางไว้สืบเนื่องกันมา*** ***(3) จะระดมสัตว์แพทย์ให้มาป้องกัน และปราบปรามโรคระบาดสัตว์ ซึ่งเวลานี้กระบือในจังหวัดภาคกลางและภาคที่เป็นอู่น้ำได้ประสบภัยนี้อยู่*** ***(4) จะเริ่มวางวิธีการให้สหกรณ์ชาวนาเป็นผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ในบริษัทข้าวไทย จำกัด"*** (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 63 ตอนที่ 16 หน้า 370 วันที่ 25 มีนาคม 2489) ***ป้องกันโรคระบาดสัตว์ให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น กับทั้งจะเร่งรัดบำรุงพันธุ์สัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือโคสุกรเป็ดไก่ ให้มีปริมาณและคุณภาพมากและดียิ่งขึ้น จะได้จัดหาวิธีควบคุมแพปลาเพื่อให้การค้าปลาของชาวประมงได้เป็นไปโดยยุติธรรม จะได้ส่งเสริมการทำยางพาราให้มีปริมาณเพิ่มขึ้นอีกทั้งจะหาพันธุ์ยางที่ดีมาแผ่แพร่แก่เจ้าของสวนยางอีกด้วยจะได้ปรับปรุงโครงการป่าไม้เสียใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน จะได้ก่อสร้างการชลประทานบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา และโครงการอื่นๆ ตลอดจนสนับสนุนการชลประทานท้องที่ จะส่งเสริมการสหกรณ์และจัดให้มีการสหกรณ์ขนส่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเบื้องต้นคือขนข้าวและสหกรณ์รูปอื่นเท่าที่สามารถจะทำได้ และจะเปิดธนาคารเพื่อการสหกรณ์โดยเฉพาะขึ้น และจะได้ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสหกรณ์ ให้มีอัตราต่ำลงกว่าที่เป็นอยู่เวลานี้"*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 88-89)

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 23 กรกฎาคม 2489 คณะรัฐมนตรีพิจารณาเรื่องกรรมการอำนวยการจัดหาข้าวส่งให้สหประชาชาติตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอว่าเพื่อให้การจัดหาข้าวส่งจำหน่ายให้แก่สหประชาชาติตามข้อตกลงได้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยยิ่งขึ้น และสำเร็จผล สมควรตั้งกรรมการอำนวยการในเรื่องนี้ขึ้น ในที่สุดได้ลงมติให้ตั้งกรรมการวางแผนการณ์และอำนวยการเกี่ยวกับการผลิตข้าว การจัดหาข้าวเปลือก ข้าวสารและอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้การส่งข้าวจำหน่ายแก่สหประชาชาติได้ดำเนินลุล่วงไปด้วยดีและเป็นผลเต็มที่ ประกอบด้วย 1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ประธานกรรมการ 2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตราธิการ กรรมการ 3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม กรรมการ 4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กรรมการ 5. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง กรรมการ 6. พระประกาศสหกรณ์ กรรมการและเลขานุการ และเพื่อให้งานส่วนนี้ได้ดำเนินไปได้โดยรวบรัดจึงให้จัดตั้งองค์การบริหารซึ่งประกอบด้วย 1. พระประกาศสหกรณ์ เป็นผู้อำนวยการ 2. พระนรราชจำนง เป็นรองผู้อำนวยการ 3. อธิบดีกรมรถไฟ 4. อธิบดีกรมทาง 5. อธิบดีกรมเจ้าท่า 6. อธิบดีกรมมหาดไทย

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				7. ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ 8. ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ 9. ผู้แทนกระทรวงการคลัง 10.แทนกรมศุลกากร ให้องค์การนี้มีหน้าที่วางวิธีการและดำเนินงานเพื่อจัดให้ได้ส่งข้าวแก่สหประชาชาติตามข้อตกลง หากมีปัญหาหรือข้อขัดข้องประการใด ให้เสนอกรรมการอำนวยการเพื่อสั่งการไปได้ทีเดียว อนึ่ง เพื่อช่วยให้งานอันสำคัญในครั้งนี้ได้บรรลุผลสมความมุ่งหมายจึงให้องค์การจัดซื้อข้าวฯ ซึ่งมี ม.ล.เดช สนิทวงศ์ เป็นประธานกรรมการ มาร่วมดำเนินงานในความอำนวยการของคณะกรรมการฯ นี้ด้วย ส่วนงานทางองค์การบริหารนั้น หากผู้อำนวยการประสงค์จะได้ตัวข้าราชการจากกระทรวง ทบวง กรม ใดมาช่วยอีกก็ให้ติดต่อขอตัวโดยตรงจากกระทรวงเจ้าสังกัดได้สุดแต่จะเห็นสมควร และให้เจ้ากระทรวงสังกัดให้ความร่วมมือให้ความสะดวกด้วย **วันที่ 25 สิงหาคม 2489** คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องกรรมการอำนวยการจัดหาข้าวส่งให้สหประชาชาติโดยได้พิจารณาเห็นสมควรให้ดำเนินการในเรื่องการจัดหาข้าวส่งให้สหประชาชาติตามข้อตกลงในสัญญาไตรภาคีโดยเร่งรัดยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ประมาณข้าวตามความต้องการ เมื่อได้อภิปรายกันแล้วในที่สุดได้ลงมติว่า เพื่อความเหมาะสมที่จะให้งานของคณะกรรมการนี้ได้ดำเนินประสานกับส่วนงานที่เคยปฏิบัติร่วมมือกันอยู่แล้ว

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				ทั้งจะได้ประสานกับฝ่ายสหประชาชาติด้วยดีต่อเนื่องกันไป จึงให้ตั้งกรรมการอำนวยการเสียใหม่ดังต่อไปนี้ 1. ม.ล.กรี เดชาติวงศ์ ประธานกรรมการ 2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตราธิการ กรรมการ 3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ กรรมการ 4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กรรมการ 5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง กรรมการ 6. พระประกาศสหกรณ์ กรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ส่วนคณะกรรมการบริหารภายในความอำนวยการของคณะกรรมการอำนวยการดังกล่าวข้างต้นคงให้เป็นไปตามเดิมด้วย พลเรือตรี ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 17 เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2489 ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2489 เรื่องการเกษตรว่า ***"การเกษตร รัฐบาลนี้ได้จะสนใจและเอาใจใส่ในเรื่องการเกษตรกรรมเป็นพิเศษจะจัดขยายพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพดีให้แพร่หลาย จะพยายามเพิ่มพูนการผลิตข้าวให้ได้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้และส่งเสริมการปลูกพืชที่เห็นว่าเป็นสินค้าของประเทศให้มีปริมาณมากขึ้น จะจัดการทดลองค้นคว้ากิจการงานในด้านเกษตรกรรมให้มีสมรรถภาพยิ่งขึ้น จะจัดให้มีสถานศึกษาทางปฏิบัติในวิชาการเกษตรนอกเหนือจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีอยู่ในเวลานี้ เพื่ออบรมและเพาะให้เกิดกสิกรชั้นกลาง จะเร่งรีบทำการป้องกันและปราบปรามโรคระบาดสัตว์ให้สงบไปโดยเร็ว โดยระดมเจ้าหน้าที่สัตว์แพทย์และเร่งรัดการ***"

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				ผลิตและจัดหาวัคซีนและเซรุ่มให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น จะบำรุงพันธุ์สัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ โค สุกร เป็ด และไก่ ให้มีปริมาณมากและดียิ่งขึ้น จะจัดหาวิธีการต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพประมงให้เป็นปึกแผ่น จะบำรุงและรักษาพันธุ์ปลาน้ำจืดจะปรับปรุงและส่งเสริมการป่าไม้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน จะส่งเสริมทำยางพาราให้มีคุณภาพดีและมีปริมาณมากยิ่งขึ้น และจะหาพันธุ์ยางที่ดีมาเผยแพร่แก่เจ้าของสวนยาง จะจัดการก่อสร้างการชลประทานตามโครงการต่างๆ ที่จะดำเนินการอยู่นี้ให้เสร็จสิ้นไป รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนการชลประทานราษฎร์หรือการชลประทานท้องถิ่นด้วย จะเริ่มดำเนินการก่อสร้างเขื่อนแม่น้ำเจ้าพระยาตามที่รัฐบาลชุดเก่าได้ดำริไว้ จะจัดขยายสหกรณ์ประเภทหาทุนให้กู้ยืมและสหกรณ์รูปอื่นๆ เท่าที่สามารถจะทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์การค้าและสหกรณ์นิคม จะจัดให้มีสหกรณ์ขนส่งโดยเฉพาะในเบื้องต้น คือ การขนข้าว จะเปิดธนาคารเพื่อการสหกรณ์ขึ้น จะลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสหกรณ์ให้มีอัตราต่ำกว่าที่เป็นอยู่ในเวลานี้ ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 89-90)

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		รัฐบาลคณะที่ 17 มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินคล้ายคลึงกับนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 16 ดังนี้ ***"การที่ดินจะได้เร่งรัดและส่งเสริมบรรดากิจการซึ่งได้ดำเนินอยู่แล้วให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น การจัดที่ดินครองชีพ การให้ความสะดวกแก่ประชาชนในการจับจองที่ดินเพื่อประกอบการกสิกรรม ตลอดจนการจัดให้ผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินแล้วได้รับหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยรวดเร็ว เป็นต้น"*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 93)		
มิถุนายน 2490		วันที่ 5 มิถุนายน 2490 พลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 18 ต่อรัฐสภามีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้ ***"ส่งเสริมสนับสนุนให้ราษฎรได้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยและประกอบการเลี้ยงชีพเป็นหลักฐานและช่วยเหลือในเรื่องการขอจับจองและออกหนังสือสำคัญให้รวดเร็วขึ้น"*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 99)	วันที่ 5 มิถุนายน 2490 พลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ก็ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 18 ต่อรัฐสภา มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชลประทานในนโยบายการเกษตร ดังนี้ *"จะได้เร่งรัดการก่อสร้างชลประทานตามโครงการต่างๆ และจะได้เริ่มงานโครงการเขื่อนเจ้าพระยา ส่วนการชลประทานราษฎร์ และชลประทานท้องที่ ก็จะได้ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้มากยิ่งขึ้น"* (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 64 ตอนที่ 26 หน้า 1464 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2490) เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2490 นายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรี ก็ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 20 ต่อรัฐสภา ในส่วนของนโยบายการเกษตร มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชลประทาน ดังนี้ *"2) ในการชลประทาน* *ก. จะได้ส่งเสริมและขยายการชลประทานท้องถิ่นและควบคุมงานให้เกิดผลดียิ่งขึ้น*	พลเรือตรี ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 18 ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2490 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้ ***"รัฐบาลจะเร่งรัดและฟื้นฟูการเกษตรกรรมเพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตให้เพียงพอแก่ความต้องการทั้งสามารถส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้มากขึ้น โดยจะเร่งการผลิตข้าวเป็นพิเศษพร้อมทั้งส่งเสริมการปลูกพืชอย่างอื่น ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์ให้มากยิ่งขึ้นด้วย ในการนี้จะได้ส่งเสริมและขยายการบำรุงพันธุ์ข้าว พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ หาวิธีป้องกันโรคพืชและโรคสัตว์ให้เป็นผลดียิ่งขึ้น เฉพาะโรคระบาดสัตว์จะได้ระดมเจ้าหน้าที่และเวชภัณฑ์ออกไปทำการปราบปรามและป้องกันโดยเข้มแข็ง จะได้ส่งเสริมอาชีพการประมงให้เป็นปึกแผ่น ทั้งจะได้บำรุงรักษาพันธุ์ปลาน้ำจืดและส่งเสริมการเลี้ยง***

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			ข. ชลประทานหลวงจะดำเนินการตามโครงการที่มีอยู่ส่วนภาคที่ยังไม่มีโครงการจะเริ่มดำเนินการวางไว้ต่อไป" (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 65 ตอนที่ 14 หน้า 870 วันที่ 9 มีนาคม 2491)	***ให้มีปริมาณมากขึ้น จะได้เร่งรัดการก่อสร้างชลประทานตามโครงการต่างๆ และจะได้เริ่มงานโครงการเขื่อนแม่น้ำเจ้าพระยาส่วนการชลประทานราษฎร์และชลประทานท้องที่ก็จะได้ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้มากยิ่งขึ้น จะได้ดำเนินการป่าไม้และสวนยางให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน รัฐบาลนี้ถือว่าสหกรณ์เป็นวิธีการส่วนหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจจึงจะได้ตั้งสหกรณ์รูปต่างๆ สำหรับชาวนา ชาวสวน ชาวประมง ผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์ และผู้ประกอบการกสิกรรมอย่างอื่นให้มากยิ่งขึ้นทั้งจะช่วยเหลือให้มีเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นสามารถปฏิบัติหน้าที่เพื่อความสุขความเจริญแก่ประชาชนและท้องที่ได้จริงจัง"*** (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 64 ตอนที่ 26 หน้าที่ 1464 วันที่ 10 มิถุนายน 2490)
กรกฎาคม 2490				**วันที่ 2 กรกฎาคม 2490** คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องเงินเพิ่มพิเศษที่ได้รับจากการขายข้าวให้สหประชาชาติตันละ 4 ปอนด์ โดยมีสาระสำคัญว่าด้วยตามที่ทางรัฐบาลได้ทำความตกลงกับรัฐบาลอังกฤษและอเมริกาเกี่ยวกับสัญญาไตรภาคี และในการนี้จะได้รับเงินเพิ่มพิเศษจากการขยายข้าวให้สหประชาชาติในอัตราตันละ 4 ปอนด์ เพื่อช่วยราคาข้าวสำหรับบริโภคภายในประเทศให้จำหน่ายข้าวแก่ประชาชนได้ในอัตราใกล้เคียงกับราคาที่รัฐบาลควบคุม และเพื่อส่งเสริมการเพาะปลูกข้าวให้มากยิ่งขึ้น ดังแถลงการณ์สำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2489 แล้วนั้น คณะรัฐมนตรีจึงมีมติว่า

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				1.เงินเพิ่มพิเศษที่ได้จากการขายข้าวให้สหประชาชาติในอัตราตันละ 4 ปอนด์นั้น กระทรวงพาณิชย์ได้รับไว้เท่าใด ให้รับส่งให้กระทรวงการคลังโดยด่วน 2. กระทรวงใดที่ได้รับอนุมัติเงินค่าข้าว 4 ปอนด์นี้ไปใช้จ่ายให้แสดงรายการการใช้จ่ายว่าได้ใช้ไปแล้วเพื่อกิจการใด เป็นจำนวนเท่าไร 3. กระทรวงใดที่มีความประสงค์จะขอใช้เงินเพิ่มพิเศษ 4 ปอนด์นี้ ตามวัตถุประสงค์ แห่งความตกลงดังกล่าวต่อไปอีก ให้รับแจ้งความประสงค์ว่าจะใช้เงินนี้ประการใด เป็นจำนวนเท่าไร สำหรับ2-3 ให้รีบแจ้งรายละเอียดไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและส่งให้ กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแห่งละ 1 ชุด ภายในวันที่10 เดือนนี้
สิงหาคม 2490				**วันที่ 9 สิงหาคม 2490** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการโอนที่ดินว่าต่อไปหากกระทรวง ทบวง กรม ใดจะโอนที่ดินให้แก่กระทรวง ทบวง กรม อื่นแล้ว ให้ถือเป็นหลักการว่า กระทรวง ทบวง กรม ที่ได้รับโอนที่ดินซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์นั้น จะต้องเป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการโดยตลอด และให้สอบสวนเหตุผลการโอนที่ดินพร้อมทั้งแผนที่เสียให้ถูกต้องด้วย

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2490				**วันที่ 21 ตุลาคม 2490** คณะรัฐมนตรีพิจารณาเรื่องการกู้เงินเพื่อการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และงบประมาณตามต้องการเพื่อบูรณะประเทศภายหลังสงคราม แล้วมีมติว่า 1. การกู้เงินภายในประเทศ ให้กระทรวงที่มีโครงการจะปรับปรุงส่งเสริมการอุตสาหกรรม การเกษตรกรรม และประสงค์จะกู้เงินภายในประเทศเพื่อการนี้รีบพิจารณาโครงการพร้อมทั้งประมาณการใช้จ่ายเงินส่งไปยังกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงกิจการของบริษัทและองค์การค้าในความควบคุมของรัฐบาล ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการพิจารณาต่อไป 2. การกู้เงินภายนอกประเทศ ให้กระทรวงที่ประสงค์จะใช้เงินกู้จากต่างประเทศเพื่อการบูรณะประเทศภายหลังสงครามเสนอความต้องการเงินพร้อมทั้งโครงการและประมาณการไปยังกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อจะได้ส่งให้กระทรวงการคลังรวบรวมและพิจารณาดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้ประกอบการยกร่างพระราชบัญญัติการกู้เงินเพื่อการอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมต่อไป

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤศจิกายน 2490				นายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 19 ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2490 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้ *"11. การเกษตร* *1) จะได้ส่งเสริมการเกษตรทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะข้าว ฝ้าย ถั่ว ในการนี้ จะได้พิจารณา จัดตั้งสภาการเกษตรขึ้น เพื่อศึกษาและให้คำปรึกษา* *2) จะได้จัดบำรุงและรักษาป่าและส่งเสริมการประมง เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิต และการที่จะผดุงรักษาไว้ให้เพิ่มขึ้นในภายหน้า* *3) จะบำรุงการเลี้ยงสัตว์โดยเพิ่มพันธุ์สัตว์และปราบโรคระบาดอย่างกวดขัน* *4) จะส่งเสริมการชลประทานท้องถิ่น เพื่อให้ผลของการเพาะปลูกแน่นอนขึ้น* *5) จะขยายการสหกรณ์ประเภทต่างๆ และส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักใช้วิธีของสหกรณ์ เพื่อประโยชน์แก่ตน"* (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 64 หน้า 3213 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2490)

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มีนาคม 2491		พ.ศ. 2491 กรมแผนที่ เปลี่ยนชื่อเป็น กรมแผนที่ทหารบก (กรมแผนที่ทหาร, 2526: 40)		นายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 20 ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2491 มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้ *"5) การเกษตร* *1) จะเพิ่มการผลิตพืชผลต่างๆ โดยเฉพาะข้าวอันเป็นสินค้าสำคัญของประเทศนั้นๆ จะได้ขยายพันธุ์ข้าวที่ดีและทดลองใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มปริมาณข้าวนอกจากการทำนาด้วยวิธีประเพณีแล้วจะได้มีการทดลองทำนาด้วยเครื่องจักร* *2) ในการชลประทาน* *ก. จะได้ส่งเสริมและขยายการชลประทานท้องถิ่นและควบคุมงานให้เกิดผลดียิ่งขึ้น* *ข. ชลประทานหลวง จะดำเนินการตามโครงการที่มีอยู่ ส่วนภาคที่ยังไม่มีโครงการก็จะเริ่มดำเนินการวางไว้ต่อไป* *3) จะส่งเสริมและขยายการเพาะพันธุ์ปลาสำหรับเป็นอาหารของพลเมืองในภาคที่ขาดอาหาร คือ ภาคอีสานและภาคเหนือ ส่วนการประมงทางทะเลจะได้ตั้งสถานีทดลองการประมงด้วยวิธีใหม่* *4) การบำรุงและรักษาพันธุ์ไม้ซึ่งใช้สำหรับเป็นสินค้า สำหรับเป็นฟืนและสำหรับเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ ทั้งนี้จะได้มุ่งผลสำหรับอนาคตอันไกลเป็นที่ตั้ง* *5) จะขยายจำนวนสมาคมของสหกรณ์ประเภทหาทุนให้มากขึ้นและเพิ่มการสหกรณ์ประเภทอื่นๆ ตามการก้าวหน้าของแต่ละประเภท*

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				6) จะบำรุงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ โดยเร่งปราบโรคระบาดสัตว์โดยกวดขันหาและทดลองปลูกพืชที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ กับพิจารณาหาพันธุ์สัตว์ที่ดีและทนทานต่ออากาศของประเทศไทยทั้งนี้ ในทางวิชาการจะได้พิจารณาจัดตั้ง สภาการเกษตรขึ้นและร่วมมือกับองค์การ F.A.O." (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 65 ตอนที่ 14 หน้า 870 วันที่ 9 มีนาคม 2491)
เมษายน 2491				วันที่ 12 เมษายน 2491 กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือ ที่ น.ว.37/2491 ถึงปลัดกระทรวงต่างๆ ความว่า ตามที่รัฐบาลได้ให้องค์การทหารผ่านศึก เป็นผู้ทำการตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2491 นั้น หากหน่วยราชการใดมีความประสงค์จะซื้อสุกรชำแหละเป็นจำนวนเท่าใดแล้ว ขอให้ติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากกองอำนวยการค่าส่ง เนื้อสัตว์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
พฤษภาคม 2491				**วันที่ 6 พฤษภาคม 2491** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่อง การจัดร้านสหกรณ์ว่า เพื่อเป็นการลดค่าครองชีพของข้าราชการให้กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ จัดตั้งร้านค้าหรือร้านสหกรณ์ขึ้นในกระทรวงต่างๆ
พฤศจิกายน 2491				วันที่ 24 พฤศจิกายน 2491 กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือเวียน ที่ น.ว.183/2491 ถึง กระทรวง ทบวง การเมืองต่างๆ เรื่องบริษัทเกษตรกรรมทหารผ่านศึก ขอให้ส่วนราชการให้ความอุปการะช่วยเหลือ ตามที่นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งให้กับบริษัทที่เป็นบริษัทในอุปการะของรัฐบาลและให้กระทรวง ทบวง การเมืองต่างๆ ให้ความสนับสนุนช่วยเหลือตามสมควร ทั้งนี้โดยมีความเป็นมาว่า

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				ด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในตำแหน่งสภานายกกรรมการทหารผ่านศึก เสนอมาว่า องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกได้จัดตั้งบริษัทเกษตรกรรม ทหารผ่านศึกขึ้น และจดทะเบียนตามกฎหมายแล้ว มีนโยบายที่จะช่วยทหารผ่านศึกทหารกองหนุน และคนไทยด้วยการส่งเสริม ดังนี้ 1. หาพื้นที่ๆ ทำเป็นไร่ นา และสวนใหญ่ ด้วยการโค่นสร้างเบิกป่าเอง หรือซื้อแล้วแต่กรณีให้ทหารผ่านศึกทำกินด้วยการเช่าซื้อราคาถูก เมื่อใช้หนี้เงินทุนที่ออกให้หมดสิ้นแล้วก็จะโอนให้เป็นกรรมสิทธิ์ และจะขยายเรื่อยๆ ไป 2. รับซื้อพืชและผลของเกษตรกรรมที่ทหารผ่านศึก ทหารกองหนุนและคนไทยด้วยการเป็นธรรม เพื่อมิให้ถูกบีบจากคนกลางอื่นด้วยประการต่างๆ ตามที่เป็นอยู่ขณะนี้ 3. ทำการเลี้ยงสัตว์โดยใช้กำลังงานทหารผ่านศึก และทหารกองหนุน 4. ทำการประมง และรับทหารผ่านศึกทำการฝึกการประมงด้วยการให้เบี้ยเลี้ยง 5. ให้ทหารผ่านศึกกู้ยืมไปทำทุนในด้านเกษตรกรรม 6. ทำการขนส่งกิจการเกษตรกรรมของทหารผ่านศึกให้ได้รับความสะดวกทุกประการโดยที่บริษัทนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยคนไทย โดยเฉพาะทหารผ่านศึกให้มีอาชีพเป็นหลักแหล่งแน่นอน และนำผลกำไรที่ได้ไปเกื้อกูลอนุเคราะห์แด่ทหารผ่านศึกที่พิการทุพพลภาพ และไร้ความสามารถ เพราะการปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่สามารถจะหาเลี้ยงตัวได้ กระทรวงกลาโหมจึงใคร่ขอให้หน่วยราชการต่างๆ ให้ความร่วมมือส่งเสริมและช่วยเหลือ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เท่าที่สามารถจะช่วยได้

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พ.ศ. 2492	นโยบายป่าไม้ที่รัฐบาลคณะที่ 22 แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2492 มีดังนี้ ***3. จะบำรุงรักษาป่าและพันธุ์ไม้ให้เจริญยิ่งขึ้น ในเวลาเดียวกันจะได้ส่งเสริมให้มีสินค้าไม้และของป่าพอแก่ความต้องการใช้ภายในประเทศ และส่งเสริมเป็นสินค้าไปนอกประเทศด้วย***	วันที่ 23 มีนาคม 2492 มีประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 66 ตอนที่ 17 ในหมวด 3 สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยเริ่มมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเวนคืนที่ดินในมาตรา 34 ดังนี้ ***“ มาตรา 34 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย*** ***การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย*** ***การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ จะกระทำได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศโดยตรง หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และต้องชดใช้ค่าทำขวัญอันเป็นธรรมแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิตามที่ระบุไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์บรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้นด้วย ”*** ***การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเข้าใช้หรือครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลก็ดี การโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลมาเป็นของรัฐก็ดี ถ้ามิใช่ด้วยความยินยอมของบุคคลนั้น จะกระทำได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัย สาธารณะหรือเพื่อป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ และต้องชดใช้ค่าทดแทนอันเป็นธรรมแก่ผู้ได้รับความเสียหายด้วย ”***	นโยบายน้ำที่รัฐบาลคณะที่ 22 แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2492 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชลประทานในข้อ 2 ***2. จะบำรุงส่งเสริมการผลิตพืชผลต่างๆ และการเลี้ยงสัตว์ให้ทวีคุณภาพและปริมาณยิ่งขึ้น โดย*** ***(ก) ชลประทานราษฎร์ จะขยายให้ทั่วราชอาณาจักรโดยด่วน และควบคุมให้เกิดผลดียิ่งขึ้น ชลประทานหลวงจะได้เร่งรัดงานตามโครงการที่ได้ดำเนินอยู่ให้เสร็จเร็วยิ่งขึ้น ส่วนท้องที่ที่ยังไม่มีโครงการก็จะเริ่มดำเนินการต่อไป และจะได้ส่งเสริมการส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกด้วยวิธีอื่นให้เพียงพอ*** ***คลองจะได้จัดการลอกให้ใช้เป็นทางส่งน้ำสำหรับการเพาะปลูกและการลำเลียงขนส่งและจะได้ขุดคลองเพิ่มขึ้นอีก***	วันที่ 23 มีนาคม 2492 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 66 ตอนที่ 17 ในหมวด 3 สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย ในหมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 69 และ 70 ได้บัญญัติไว้ ดังนี้ ***“ มาตรา 69 รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการประกอบเกษตรกรรม เพื่อเพิ่มพูนผลิตผลทั้งในทางปริมาณและคุณภาพ และพึงสนับสนุนการสหกรณ์เพื่อผลเช่นว่านั้นด้วย”*** ***“ มาตรา 70 รัฐพึงสนับสนุนการค้าและการประกอบการผลิตของเอกชน ทั้งในเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม”*** จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ภายหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492 แล้ว ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 22 ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2492 มีข้อความเกี่ยวกับการเกษตรดังต่อไปนี้ ***“1. จัดการส่งเสริมให้ประชาชนชาวไทยได้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ทั้งในส่วนที่เป็นที่อยู่อาศัย และที่ประกอบการทำมาหากินของตนเอง ”*** ***2. จะบำรุงส่งเสริมการผลิตพืชผลต่างๆ และการเลี้ยงสัตว์ให้ทวีคุณภาพและปริมาณยิ่งขึ้น โดย***

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				(ข) จะได้ค้นคว้าและส่งเสริมพันธุ์พืชให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ตลอดจนการใช้ปุ๋ยและเครื่องจักรทุ่นแรง *(ค) จะบำรุงส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์และสัตว์พาหนะตลอดถึงการหาพันธุ์สัตว์ที่ดีด้วย จะจัดการเพาะปลูกพืชที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ จะได้ส่งเสริมและจัดทำวัคซีนให้พอแก่ความต้องการและเร่งปราบโรคระบาดสัตว์* *(ง) จะส่งเสริมและขยายการเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดสำหรับเป็นอาหารของประชาชนในภาคต่างๆ ทั่วไป การประมงทางทะเล จะได้ตั้งสถานีการประมง และจะได้จัดการส่งเสริมการจำหน่ายปลาทุกชนิดให้แก่ประชาชนได้รับผลดียิ่งขึ้น* *(จ) จะขยายการสหกรณ์รูปต่างๆ ให้แพร่หลายมากขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์ประเภทหาทุนเช่าซื้อที่ดินและประเภทร้านค้า* *3. จะบำรุงรักษาป่าและพันธุ์ไม้ให้เจริญยิ่งขึ้น ในเวลาเดียวกันจะได้ส่งเสริมให้มีสินค้าไม้และของป่าพอแก่ความต้องการใช้ภายในประเทศ และส่งเสริมเป็นสินค้าไปนอกประเทศด้วย* *4. จะบำรุงส่งเสริมการปลูกยางพารา เพื่อให้ได้สินค้ายางพาราทวียิ่งขึ้นจนเป็นสินค้าสำคัญของประเทศต่อไป*

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				5. จะได้ส่งเสริมการศึกษาในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้ก้าวหน้าและจะได้พยายามให้การศึกษาอบรมวิชาการการกสิกรรมเลี้ยงสัตว์แก่ประชาชนให้แพร่หลายยิ่งขึ้นทั้งจะได้ร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับองค์การอาหารและเกษตรของสหประชาชาติด้วย” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 66 ตอนที่ 19 หน้า 3422 วันที่ 19 กรกฎาคม 2492)
สิงหาคม 2492				**วันที่ 17 สิงหาคม 2492** คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องการขายที่นาให้กรมสหกรณ์และราษฎรผู้ทำนา โดยได้พิจารณาว่าเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ราษฎรผู้ทำนา ได้มีที่นาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองโดยกว้างขวางยิ่งขึ้น สมควรที่รัฐบาลจะต้องดำเนินการช่วยเหลือ ในที่สุดได้ลงมติว่าบรรดาที่นาที่เป็นของราชพัสดุก็ดี ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ก็ดี หรือของหน่วยราชการอื่นใดก็ดีที่ได้ให้ราษฎรเช่าทำนาอยู่นั้น ให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์จัดการโอนขายให้แก่กรมสหกรณ์ไปจัดสหกรณ์เช่าซื้อ เพื่อประโยชน์ของราษฎรผู้ทำนาต่อไป หากที่นาแปลงใดที่ไม่เหมาะในการที่กรมสหกรณ์จะจัดเป็นรูปสหกรณ์แล้ว ก็ให้ขายให้แก่ชาวนาต่อไปได้โดยวิธีเช่าซื้อ ทั้งนี้ให้รีบจัดการซื้อขายกันในราคาอันสมควรโดยถือราคาท้องตลาดเป็นมาตรฐาน สำหรับที่นาอันเป็นทรัพย์สินของศาสนสมบัตินั้น ให้กระทรวงศึกษาธิการรับไปปรึกษาหารือกับทางคณะสงฆ์เพื่อจัดการขายทำนองเดียวกัน

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตรในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤศจิกายน 2492				**วันที่ 9 พฤศจิกายน 2492** คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องขอความร่วมมือจากหน่วยราชการและองค์การค้าของรัฐบาลให้ช่วยสั่งซื้อหรือทำสินค้าผลิตจากยางของบริษัทยางไทย จำกัด ตามที่กระทรวงการอุตสาหกรรมแจ้งว่า เนื่องจากปรากฏว่าในปัจจุบันนี้หน่วยราชการและองค์การค้าของรัฐบาลหลายแห่งมีความต้องการใช้สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่ทำด้วยยางอยู่เป็นอันมาก โดยการซื้อจากเอกชนบ้าง โดยเรียกประมูลบ้างคราวหนึ่งๆ เป็นเงินจำนวนมาก สินค้าต่างๆ ที่ทำด้วยยางนี้บริษัทยางไทย จำกัด ในสังกัดกระทรวงการอุตสาหกรรม ซึ่งรัฐบาลถือหุ้นอยู่ 100 % สามารถผลิตได้มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าของผู้อื่น เช่น สินค้าประเภทยาง มีแก้มปืน ลูกถ้วย ไฟฟ้าแรงสูง เปลือกหม้อแบตเตอรี่ และสินค้ายางอื่นๆ มีรองเท้ายาง พื้นรองเท้าบู๊ทยาง ตุ๊กตายาง ยางวางล้อรถเข็น ยางพรม เป็นต้น บริษัทเชื่อว่าจะสามารถรับใช้สนองความต้องการในเรื่องสินค้ายางได้ดีทุกอย่าง จึงได้ร้องขอความช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยราชการและองค์การค้าต่างๆ ของรัฐบาลที่มีความต้องการสินค้าจำพวกนี้ให้ช่วยสั่งทำที่บริษัทโดยมีการประมูล สำหรับในเรื่องราคาและคุณภาพนั้น บริษัทรับรองจะพยายามทำให้ราคาถูกและมีคุณภาพไม่ต่ำกว่าของผู้อื่น กระทรวงการอุตสาหกรรมได้พิจารณาแล้วเห็นว่าตามที่บริษัทให้ดำรงอยู่ได้และนับว่าเป็นการผดุงส่งเสริมกิจการค้าส่วนหนึ่งของรัฐบาลด้วย จึงขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ และองค์การค้าของรัฐบาลให้ความช่วยเหลือบริษัทตามที่ร้องขอมาในทำนองเดียวกับที่ได้เคยให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนอาชีวะศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมาแล้วด้วย

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบด้วยให้กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ และองค์การของรัฐบาลให้ความช่วยเหลือร่วมมือแก่บริษัทยางไทย จำกัด ตามที่กระทรวงการอุตสาหกรรมเสนอมา
พ.ศ. 2493		ในช่วงรัฐบาลชุดที่ 22 ซึ่งมีจอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่านา พ.ศ.2493 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 67 ตอนที่ 56 ลงวันที่ 17 ตุลาคม 2493 กำหนดให้มีการเก็บค่าเช่านาเฉลี่ยแล้วสูงสุดไม่เกิน 25 % ของผลผลิต อย่างไรก็ตามการควบคุมค่าเช่านาตามกฎหมายดังกล่าวไม่คอยจะมีผลในทางปฏิบัติมากนัก ได้มีการประกาศใช้ในท้องที่ 18 จังหวัดเท่านั้น (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 124)		ในปี พ.ศ. 2493 ได้มีการประกาศใช้ พ.ร.บ. สภาเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. 2493 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 67 ตอนที่ 190 วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2493 วันที่ 18 กรกฎาคม 2493 กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือที่ น.ว. 151/2493 เรื่องให้เร่งทำสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ ถึงกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ให้ดำเนินการตามความเห็นของนายกรัฐมนตรีโดยมีสาระสำคัญว่า เพื่อที่จะให้การครองชีพของประชาชน เฉพาะอย่างยิ่งในด้านเครื่องบริโภค ได้อยู่ในระดับที่สมควร แม้พลเมืองจะได้เพิ่มขึ้นก็ตาม ประกอบทั้งสถานการณ์ทั่วๆ ไปรอบประเทศในขณะนี้ อาจเป็นมูลเหตุให้ราคาเครื่องบริโภคทวีขึ้น หรือถึงกับขาดแคลนลงได้ หากไม่ส่งเสริมและเร่งรัดการจัดหาไว้ให้เพียงพอ ฉะนั้นเพื่อ

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		วันที่ 6 พฤศจิกายน 2493 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการหวงห้ามที่ดินว่าการหวงห้ามที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินให้ถือเป็นหลักการว่าต่อไปการจะหวงห้ามที่ดินต้องให้เจ้าของที่ดินเดิมคงมีกรรมสิทธิ์อยู่		เป็นการเตรียมตัวไว้ต้อนรับสถานการณ์ให้มีเครื่องบริโภคพอเพียงและตรึงราคาไว้ในระดับที่สมควรตลอดไป จึงมีคำสั่งให้แจ้งมายังกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ เพื่อขอความร่วมมือได้ช่วยกันเร่งรัดการทำสวน ครัวและเลี้ยงสัตว์ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ก็จะเป็นการช่วยประเทศชาติได้เป็นอย่างดีในยามนี้ ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 67 ตอนที่ 56 ลงวันที่ 17 ตุลาคม 2493
พ.ศ. 2494		**วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2494** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยราชการต่างๆ ระงับการขึ้นค่าเช่านา ค่าเช่าที่ดิน และค่าเช่าอาคาร ที่อยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวง ทบวง กรมและหน่วยราชการต่างๆ พ.ศ. 2494 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการกับต่างประเทศ หรือมีชื่อย่อว่า ก.ศ.ว. (เสนาะ อูนากูล, 2515: 1-43) วันที่ 4 พฤษภาคม 2494 ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่านา พ.ศ. 2493 ในท้องที่บางจังหวัด พ.ศ. 2494 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 68 ตอนที่ 28 ฉบับพิเศษ ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2494 **วันที่ 2 กรกฎาคม 2494** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้เทศบาลขึ้นค่าเช่านา ค่าเช่าที่ดินและค่าเช่าอาคาร โดยมีเหตุผลว่า เทศบาลเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น รายได้ของเทศบาลก็นำไปใช้จ่ายใน การสาธารณูปโภคเพื่อประโยชน์แก่ราษฎรในท้องถิ่นนั้น สมควรที่จะให้เทศบาลเรียกค่าเช่าเพิ่มได้ตามความเหมาะสม จึงให้ยกเว้นการบังคับตามมติคณะรัฐมนตรี		พ.ศ. 2494 ไทยเริ่มขายกากมันสำปะหลังไปยังตลาดยุโรป (คณะกรรมการจัดงานสมโภช กรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525: 280) จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 24 ต่อ สภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2494 มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้ ***"7. รัฐบาลนี้จะพยายามอย่างที่สุดให้เศรษฐกิจของชาติมีความเจริญรุ่งเรือง โดยเร็ว เพื่อสร้างความผาสุกให้แก่ประชาราษฎรทั่วหน้า และจะบริหารราชการแผ่นดินในทางเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้*** .... ***ข) ส่งเสริมช่วยเหลือการประกอบอาชีพของประชาราษฎร์ในการผลิตพืชพันธ์ธัญญาหารและการเลี้ยงสัตว์ให้เป็นผลดี ดังเช่นในเรื่องการหาทุน การชลประทาน เครื่องจักรทุ่นแรง ปุ๋ย เป็นต้น*** .....

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		วันที่ 11 ธันวาคม 2494 จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 24 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้ ***" ส่งเสริมช่วยเหลือให้ราษฎรมีที่ดินและเคหสถานบ้านเรือนเป็นกรรมสิทธิ์ของตนตามสมควรแก่อัตภาพ "*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 131)	เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2494 จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 24 ต่อสภาผู้แทนราษฎรในทางเศรษฐกิจและที่เกี่ยวข้องกับการชลประทาน ดังนี้ *"(ข) ส่งเสริมช่วยเหลือการประกอบอาชีพของประชาราษฎร์ในการผลิตพืชพันธุ์ ธัญญาหาร และการเลี้ยงสัตว์ให้เป็นผลดีดังเช่น ในเรื่องการหาทุน การชลประทาน เครื่องจักรทุ่นแรง ปุ๋ย เป็นต้น"* (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 68 ตอนที่ 79 หน้า 5871 วันที่ 26 ธันวาคม 2494)	***ฆ) ส่งเสริมช่วยเหลือให้ผู้ผลิตขยายผลิตผลของตนได้ราคาที่สมควร และให้ผู้บริโภคหาซื้อสินค้าได้สะดวกในราคาพอสมควร จะวางวิธีการติดต่อระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคให้ถึงกันสะดวกใกล้ชิด การสหกรณ์ การจัดสมาคมอาชีพ การตั้งฉาง และคลังสินค้า***มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้ " (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 68 ตอน 79 หน้า 5871 วันที่ 25 ธันวาคม 2494
พ.ศ. 2495		วันที่ 3 เมษายน 2495 จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 25 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินคล้ายคลึงกับที่ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 24 ดังนี้ ***"ขยายส่งเสริมช่วยเหลือให้ประชาราษฎรมีที่ดินและเคหสถานบ้านเรือนเป็นกรรมสิทธิ์ของตนตามควรแก่อัตภาพ "*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 135) วันที่ 3 ธันวาคม 2495 รัฐบาลไทยได้ตกลงทำแผนที่ของประเทศไทยร่วมกับรัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ได้เริ่มทำการบินถ่ายภาพจนถึงปี 2501 งานบินถ่ายภาพของประเทศไทยเหนือละติจูด 11 องศา 45 ลิบดาเหนือก็แล้วเสร็จ รูปถ่ายมีมาตราส่วนประมาณ 1 : 40,000	ต่อมาเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2495 จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ก็ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 25 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชลประทาน ดังนี้ *"(ค) ขยายการส่งเสริมช่วยเหลือการประกอบอาชีพของประชาราษฎร์ในการผลิตพืชพันธุ์ ธัญญาหารสำหรับมนุษย์และสัตว์ ตลอดทั้งการเลี้ยงสัตว์ให้เป็นผลดี ดังเช่น การชลประทาน ปุ๋ย พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เหล่านี้เป็นต้น"* (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 69 ตอนที่ 26 หน้า 1026 วันที่ 22 เมษายน 2495)	จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 25 ต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2495 มีข้อความเกี่ยวกับการเกษตร ดังนี้ ***"8 รัฐบาลนี้จะขยายการส่งเสริมให้เศรษฐกิจของชาติมีความเจริญรุ่งเรืองโดยเร็ว เพื่อสร้างความผาสุกให้แก่ประชาราษฎร์ทั่วหน้ากันโดยอาศัยการสหกรณ์เป็นหลักสำคัญและจะปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินทางเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้"*** ***ก) ขยายการส่งเสริมช่วยเหลือประชาราษฎร์ในเรื่องการแนะนำการหาทุนและเครื่องจักรทุ่นแรงให้ทวีมากยิ่งขึ้นตามกาลสมัย*** .... ***ค) ขยายส่งเสริมช่วยเหลือการประกอบอาชีพของประชาราษฎร์ในการผลิตพืชพันธุ์ธัญญาหารสำหรับมนุษย์และสัตว์ ตลอดทั้งการเลี้ยงสัตว์ให้เป็นผลดี ดังเช่นการชลประทาน ปุ๋ย พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เหล่านี้เป็นต้น***

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				ฆ) ขยายการส่งเสริมช่วยเหลือการอุตสาหกรรมของรัฐ และเอกชนที่ทำด้วยวัตถุดิบในประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ตลอดจนการอุตสาหกรรมในครอบครัว *ง) ขยายการส่งเสริมช่วยเหลือให้ผู้ผลิตของตนได้ราคาที่สมควร และให้ผู้บริโภคหาซื้อสินค้าได้สะดวกในราคาพอเหมาะสม จะวางวิธีการติดต่อระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคให้ถึงกันสะดวกใกล้ชิด การกำหนดราคาด้วยการปิดป้ายราคาสินค้า การตั้งฉางและคลังสินค้า จะให้ผลดีสมปรารถนาในเรื่องนี้ ซึ่งรัฐบาลนี้จะขยายการส่งเสริมช่วยเหลือยิ่งขึ้นต่อไปด้วยมีประสิทธิภาพ”* (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 69 ตอนที่ 26 หน้า 1026 วันที่ 22 เมษายน 2495) มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้ *ใน พ.ศ. 2495 ได้เปลี่ยนชื่อกรมเกษตรเป็นกรมการกสิกรรม และกรมปศุสัตว์และสัตว์พาหนะเป็นกรมการปศุสัตว์ พร้อมกับตั้งกรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ขึ้นอีกกรมหนึ่ง เพื่อดำเนินการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และแยกกรมสหกรณ์ไปสถาปนาเป็นกระทรวงใหม่ เรียกว่ากระทรวงการสหกรณ์*

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		วันที่ 2 กรกฎาคม 2495 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณา เรื่อง การแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ.2493 ตามที่กระทรวงมหาดไทยรายงานว่า นับตั้งแต่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2493 และได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2493 ในท้องที่ 18 จังหวัด เป็นต้นมานั้น ได้เกิดมีปัญหามากหลายซึ่งเกิดจากการพยายามหลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว อันเป็นเหตุให้มีการร้องเรียนยื่นคำร้องทุกข์ต่อทางราชการอยู่เสมอๆ ซึ่งในเรื่องนี้กระทรวงมหาดไทยก็ได้พยายามแก้ไขอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยพยายามให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย และได้ถือปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลในอันที่จะให้ราษฎรได้มีที่ทำกิน โดยเฉพาะชาวนาก็ได้พยายามที่จะให้ได้มีที่นาเป็นของตนเอง แต่ถึงกระนั้นก็ตามก็ยังปรากฏว่าราษฎรชาวนาผู้ยากจนยังได้รับความเดือดร้อน เพราะเจ้าของนารายใหญ่ๆ ได้ให้ผู้อื่นเช่านาของตนผูกขาดไปนั้นได้นำไปให้เช่าช่วงหาผลประโยชน์ต่อไปซึ่งการนำไปให้เช่าช่วงนี้ได้ก่อให้เกิดการร้องเรียนในแง่ต่างๆ อันเกิดจากเล่ห์เหลี่ยมของผู้เช่าผูกขาดที่พยายามจะหาประโยชน์ให้ตนเองมากที่สุด และทำให้เป็นเรื่องยุ่งยากขึ้นเสมอๆ นอกจากนั้นก็เป็นเหตุให้ราษฎรชาวนาผู้ยากจนต้องเสียค่าเช่าสูงกว่าที่ควรจะเสียให้แก่เจ้าของนาอีกด้วย ผู้เช่าทำจริงๆ ไม่กล้าที่จะร้องเรียนและสมยอมตามข้อเรียกร้อง มิฉะนั้นก็ไม่ได้นาทำ บางรายเปลี่ยนผู้เช่าช่วงเป็นทำนองลูกจ้างเสียดังนี้ กฎหมายควบคุมการเช่านาก็ใช้บังคับไม่ได้ตามสาเหตุต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น		

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาเห็นว่า เพื่อตัดปัญหายุ่งยากต่างๆ ตลอดจนเพื่อเป็นการช่วยเหลือราษฎรชาวนาผู้ยากจนให้ได้รับความเป็นธรรมตามสมควร ในชั้นนี้ จึงเห็นควรให้บรรดานาขององค์การราชการ เช่น นาของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ นาของกรมธนารักษ์ (กรมคลัง) หรือของหน่วยราชการอื่นใดก็ดี เลิกการให้บุคคลเช่านาผูกขาดไปเพื่อเอาไปให้เช่าช่วงเสียและให้หน่วยราชการอื่นใดก็ดี เลิกการให้บุคคลเช่านาผูกขาดไปเพื่อเอาไปให้เช่าช่วงเสียและให้หน่วยราชการนั้น ๆ เอานาไปให้ผู้ทำนาเช่าโดยตรงต่อไป ส่วนนาของเอกชนภายนอกวงราชการนั้นจะให้ปฏิบัติตามนัยดังกล่าวได้ก็จะต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2493 บางมาตราให้เลิกการให้เช่าช่วงเสียคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีความเห็นตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอและให้ดำเนินการต่อไปได้		
พ.ศ. 2496			พ.ศ. 2496 รัฐบาลได้อนุมัติให้กรมโยธาธิการดำเนินการก่อสร้างการประปาขึ้น ณ ศูนย์การทหารปืนใหญ่ โคกกระเทียม ใช้ชื่อว่า “การประปาพิบูลสงคราม” เพื่อผลิตและจำหน่ายน้ำให้ประชาชนและได้ขยายไปยังต่างจังหวัดในปี พ.ศ. 2497 รวม 6 แห่ง คือ เชียงใหม่ ขอนแก่น อุดรธานี ราชบุรี นครศรีธรรมราช และภูเก็ต (วิกิพีเดีย, 2558: 1)	**วันที่ 14 มกราคม 2496** คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่อง การจัดตลาดอาหารครัว โดยได้พิจารณาเรื่องการจัดให้ประชาชนได้มีอาหารบริโภคโดยเพียงพอและในราคาอันสมควร ซึ่งในขณะนี้ได้มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอยู่ตามกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ และมีกฎหมายให้อำนาจที่จะเร่งรัดดำเนินการได้เป็นอย่างดีแล้ว หากแต่ยังขาดตัวบุคคลที่จะเป็นเจ้าของเรื่องอำนวยการเท่านั้น

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	วันที่ 18 มีนาคม 2496 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณา เรื่องนโยบายการเศรษฐกิจ โดยได้พิจารณาถึงนโยบายการเศรษฐกิจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย เช่น เหมืองแร่ ป่าไม้ สัตว์น้ำ ฯลฯ ว่าทรัพยากรธรรมชาตินั้นควรสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่บุคคลที่เป็นเจ้าของประเทศนั้น ให้ถือเป็นหลักการว่า 1. ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย เช่น ป่าไม้ เหมืองแร่ ฯลฯ กำหนดให้คนไทยในท้องถิ่นนั้นได้รับอนุญาตให้ดำเนินการเป็นอันดับแรก			ในที่สุดได้ลงมติมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ เจ้าของเรื่องและให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐการเป็นรองประธานกรรมการ รับไปจัดดำเนินการ โดยเชิญผู้แทนกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ ไปร่วมปรึกษาหารือในอันที่จะดำเนินการต่อไป โดยจัดตั้งเป็นองค์การขึ้น เพื่อดำเนินการควบคุมและส่งเสริมให้ประชาชนได้มีอาหารบริโภคในราคาถูก เช่นการจัดตั้งตลาดอาหารครัวขึ้นให้มากโดยเพียงพอ และให้องค์การนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ 1. กำหนดที่ตั้งตลาดให้พอกับความต้องการ 2. ควบคุมการขายอาหารให้เป็นที่เรียบร้อย 3. ควบคุมราคาอาหารให้อยู่ในระดับพอสมควร 4. จัดหาและขนส่งอาหารมาป้อนตลาดให้พอแก่ความต้องการ

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	2. หากคนไทยในท้องถิ่นไม่สามารถกระทำการได้ จึงพิจารณาให้แก่คนไทยในท้องถิ่นอื่น 3. สำหรับชาวต่างประเทศควรพิจารณาต่อเมื่อมีเหตุผลเป็นกรณีพิเศษ			
เมษายน 2496				**วันที่ 9 เมษายน 2496** คณะรัฐมนตรีพิจารณาเรื่องการเร่งรัดราษฎรทำสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ โดยที่กระทรวงมหาดไทยรายงานว่า ในการประชุมกรรมการเกี่ยวกับการเร่งรัดส่งเสริมให้ข้าราชการและประชาชนจัดทำสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ ได้มีกรรมการบางท่านเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคบางประการ คือ 1.การเร่งรัดให้ข้าราชการทำสวนครัวและเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรนั้น มีอุปสรรคขัดข้องบางประการในเมื่อข้าราชการผู้นั้นถูกแต่งตั้ง (ย้าย) ไปจากท้องที่ กระทรวงการคลังไม่ยอมจ่ายค่าพาหนะสำหรับพืชหรือสัตว์สวนครัว ซึ่งจำเป็นต้องขนย้ายเพื่อนำไปเลี้ยงตามนโยบาย ณ สถานที่ใหม่ หากบังคับให้ขายเสียก็จะต้องขายด้วยราคาถูก แล้วไปซื้อเลี้ยงใหม่ด้วยราคาแพง เป็นเหตุให้ข้าราชการบังเกิดความท้อถอย 2. ในด้านประชาชน หากนำพันธุ์สัตว์สวนครัวซึ่งยังเป็นลูกสัตว์เล็กๆ เช่นลูกไก่ เป็ด และลูกสุกร โดยสารรถไฟก็ต้องเสียค่าระวางสูงเท่ากับสัตว์ชนิดเดียวกันกับที่ใช้เป็นอาหาร พ.ศ. 2496 ได้มีการตั้งกรมการข้าวในกระทรวงเกษตร

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พ.ศ. 2497		ต่อมาในปี 2497 ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดสรรที่ดินเพื่อความเป็นธรรมของสังคม พ.ศ. 2497 ขึ้น โดยมีเจตนารมณ์ที่จะช่วยเหลือเกษตรกรที่ถูกฉ้อโกงที่ดินให้มีโอกาสเรียกร้องที่ดินของตนคืนมา แต่ได้ยกเลิกในเวลาต่อมาเพราะขัดกับรัฐธรรมนูญที่ใช้ในขณะนั้น วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2497 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ 2497 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 71 ตอนที่ 13 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พุทธศักราช 2477 ได้ใช้มานานแล้ว สมควรปรับปรุงให้เหมาะสมแก่กาลสมัย ประกอบกับทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 ก็ได้บัญญัติเกี่ยวกับการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไว้ สมควรแก้ไขให้สอดคล้องต้องกัน ในการนี้ควรจะได้บัญญัติเป็นพระราชบัญญัติใหม่ทั้งฉบับ **วันที่ 15 มีนาคม 2497** คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องการช่วยเหลือราษฎรผู้เช่านาทำ โดยพิจารณาว่า ตามที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายช่วยเหลือราษฎรผู้เช่านาทำโดยผ่านนายกองนานั้น บัดนี้ยังคงมีผู้ได้รับมอบหมายจากหน่วยราชการบางหน่วยเหมาเช่าที่นาแบ่งไปให้ราษฎรเช่าเอากำไรทำนองนายกองนาอยู่อีก ทั้งๆ ที่ได้เคยมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดช่วยควบคุมดูแลเพื่อให้มีการเช่าโดยตรงจากหน่วยราชการนั้นแล้ว คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2495		

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		วันที่ 23 พฤศจิกายน 2497 ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2493 ในท้องที่จังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2497 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 71 ตอนที่ 76 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2497 ในปี 2497 ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดสรรที่ดินเพื่อความเป็นธรรมของสังคม พ.ศ. 2497 ขึ้น โดยมีเจตนารมณ์ที่จะช่วยเหลือเกษตรกรที่ถูกฉ้อโกงที่ดินให้มีโอกาสเรียกร้องที่ดินของตนคืนมา แต่ได้ยกเลิกในเวลาต่อมาเพราะขัดกับรัฐธรรมนูญที่ใช้ในขณะนั้น ปี 2497 ได้มีการตราพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 71 ตอนที่ 78 (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2497 ในหมวดที่ 2 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่ดินเพื่อประชาชน	วันที่ 12 ตุลาคม 2497 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 71 ตอนที่ 64 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ซึ่งประกาศใช้อยู่ในขณะนี้ยังมีข้อความขาดตกบกพร่องอยู่หลายประการ ไม่เหมาะสมแก่การดำเนินงาน และการควบคุมการชลประทานหลวง ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง จึงเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อเป็นการเหมาะสมแก่กาลสมัยยิ่งขึ้น	

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		เหตุผลในการตราพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินฉบับนี้ คือ *" ในขณะนี้ได้มีกฎหมายว่าด้วยที่ดินอยู่หลายฉบับ สมควรนำมาประมวลไว้ในที่เดียวกัน และปรับปรุงเสียใหม่ให้รัฐได้ดำเนินการจัดที่ดินโดยกว้างขวางเพื่อประโยชน์แห่งรัฐและประชาชน"*		
พ.ศ. 2498		วันที่ 6 กันยายน 2498 ได้มีการประกาศใช้ระเบียบคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เรื่อง ระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 72 ตอนที่ 68 โดยมีรายละเอียดดังนี้ หมวด 1 ข้อความทั่วไป หมวด 2 ลักษณะของที่ดินที่จะจัดให้ประชาชน หมวด 3 คุณสมบัติของบุคคลที่จะจัดให้เข้าอยู่อาศัยเพื่อประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ หมวด 4 การดำเนินการจัดที่ดินให้ประชาชน หมวด 5 การออกใบจอง หมวด 6 การทำประโยชน์ในที่ดินและการสิ้นสิทธิในที่ดินตามใบจอง หมวด 7 การสั่งให้ออกจากที่ดิน หมวด 8 การรับรองการทำประโยชน์ **หมวด 9 การจับจองที่ดิน**		**วันที่ 30 พฤศจิกายน 2498** คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ขอความช่วยเหลือจากธนาคารโลกจัดส่งคณะผู้เชี่ยวชาญมาทำการสำรวจเศรษฐกิจของประเทศไทย (ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการ, 2503: ก)

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พ.ศ. 2499	วันที่ 25 กรกฎาคม 2499 มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 73 ตอนที่ 57 หน้า 881 วันที่ 24 กรกฎาคม 2499	วันที่ 11 ธันวาคม 2499 จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้สั่งการถึงผู้ว่าราชการจังหวัดให้ดำเนินการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองในส่วนของจังหวัดหรืออำเภอขึ้นเท่าที่จะมีที่ดินจัดให้ ตามหนังสือที่ น.ว.23521/2499 เพื่อช่วยเหลือสงเคราะห์ราษฎรให้มีที่ดินทำมาหากินเป็นของตนเองและได้อยู่อาศัยรวมกลุ่มกันเพื่อให้สะดวกต่อการพัฒนาในภายหลัง (กรมประชาสงเคราะห์, 2528: 216-217) ***“การวิเคราะห์บทบาทของรัฐบาลตั้งแต่ปี 2483 ถึงปี 2499 สรุปได้ว่ามีการเริ่มต้นของการบริหารที่ดินเป็นระบบมากขึ้น เป็นจุดเริ่มต้นและขยายการจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรจัดระบบกรรมสิทธิ์ที่ดิน และคำนึงถึงความเป็นธรรมในสังคม ให้มีการถือครองที่ดินที่เหมาะสมต่อกิจกรรมการใช้ที่ดินเพื่อเป็นนิคมสร้างตนเอง มีส่วนเอื้ออำนวยต่อการปกครองของรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้จะเห็นได้ชัดเจนว่าเกิดจากแรงผลักดันทางการเมืองของ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นผู้นำรัฐบาลได้สั่งให้ดำเนินการ”***		**วันที่ 26 ธันวาคม 2499** คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่อง บริษัท สหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด ขออยู่ในความอุปการะของรัฐบาล โดยกิจการของบริษัทคือ ทำการค้าสัตว์ภายในและภายนอกประเทศ ขนส่งสินค้าทางทะเล ส่งสินค้าเข้าและส่งสินค้าออกซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติอนุมัติให้รับบริษัท สหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด ไว้ในความอุปการะของรัฐบาล

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตรในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พ.ศ. 2500		วันที่ 13 มกราคม 2500 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 49 ยกเลิกมาตรา 34-49 ในประมวลกฎหมายที่ดิน 2497 ข้อความในมาตรา 34 ที่บัญญัติไว้เดิม มีดังนี้ ***"มาตรา34 นับแต่วันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ บุคคลจะมีสิทธิในที่ดินได้ดังต่อไปนี้*** ***(1) ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ไม่เกิน 50 ไร่*** ***(2) ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม ไม่เกิน 10 ไร่*** ***(3) ที่ดินเพื่อพาณิชยกรรม ไม่เกิน 5 ไร่*** ***(4) ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย ไม่เกิน 5 ไร่*** ***ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีบทบัญญัติเป็นอย่างอื่นในประมวลกฎหมายนี้"*** ต่อมาได้มีความพยายามที่จะนำบทบัญญัติในมาตรา 34 นี้กลับมาใช้อีกหลายครั้งแต่ไม่ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร		
กุมภาพันธ์ 2500			วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2500 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเขื่อนเจ้าพระยา (กรมชลประทาน, 2529 : 370)	**วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2500** คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้แต่งตั้ง ***"คณะกรรมการร่วมมือกับคณะสำรวจเศรษฐกิจของธนาคารโลก (ก.ส.ธ.)"*** โดยมีหน้าที่ดูแลประสานงานและให้ความร่วมมือกับคณะผู้เชี่ยวชาญของธนาคารโลกในการสำรวจเศรษฐกิจของประเทศไทย (ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการ, 2503: ก)
เมษายน 2500			และต่อมาเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2500 จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 26 มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชลประทาน ดังนี้	จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบาย คณะที่ 26 ต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2500 มีข้อความเกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตรในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			"9. รัฐบาลนี้ส่งเสริมช่วยเหลือการประกอบอาชีพของราษฎร ในการผลิตทางการเกษตรกรรมทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนขยายการชลประทานและเครื่องทุ่นแรงให้มีผลดียิ่งขึ้น" (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 74 ตอนที่ 36 หน้า 931 วันที่ 9 เมษายน 2500)	***10 . รัฐบาลนี้จะเร่งขยายและส่งเสริมการสหกรณ์ทุกประเภทให้เจริญก้าวหน้า เพื่อสร้างความผาสุขให้แก่ประชาชน และจัดตั้งศูนย์การอบรมทางสหกรณ์ขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความชำนาญในทางทฤษฎีและการปฏิบัติ เพื่อให้การสหกรณ์มีประสิทธิภาพ"*** (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 74 ตอนที่ 36 หน้า 931 วันที่ 9 เมษายน 2500)
กรกฎาคม 2500				ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2500 ถึงเดือน มิถุนายน 2501 คณะสำรวจเศรษฐกิจของธนาคารโลก ได้เข้ามาดำเนินการในประเทศไทย ต่อมาได้เสนอรายงานคือ ***"โครงการพัฒนาของรัฐสำหรับประเทศไทย (A Public Development Program for Thailand)"*** ใน พ.ศ. 2502 **ในรายงานดังกล่าว ได้มีข้อเสนอช่องทางที่จะพัฒนาการเกษตรสรุปได้ ดังนี้** 1. ให้มีการเพิ่มผลผลิตข้าวด้วยการปรับปรุงทางเทคนิค โดยเฉพาะในเขตที่ราบ ภาคกลางซึ่งมีแนวโน้มว่าสามารถจะทำนาสองครั้งได้ภายหลังการสร้างเขื่อนยันฮี 2. ในภาคใต้ให้ขยายพื้นที่การทำสวนยางเพราะมีพื้นที่เหมาะสมและยังเป็นที่ต้องการของตลาดโลก 3. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ลดเนื้อที่ทำนาไปเพิ่มการปลูกพืชไร่ และทำการเลี้ยงสัตว์ 4. ในพื้นที่ภาคเหนือซึ่งมีการปลูกพืชไร่ และการปลูกพืชปีละสองครั้งอยู่แล้ว ภายหลังการสร้างเขื่อนยันฮีเสร็จแล้ว สามารถขยายพื้นที่เพาะปลูกตอนล่างของเขื่อนออกไปได้อีกมาก

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				5. สนับสนุนให้มีการกระจายการผลิตโดยพืชหลายอย่าง เช่น ในภาคกลางแนะนำให้ปลูก อ้อย ถั่วต่างๆ ผลไม้และผัก ภาคใต้ให้มีการปลูกมะพร้าว ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลต่างๆ (ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการ, 2503: 42-105)
กันยายน 2500				**วันที่ 4 กันยายน 2500** คณะรัฐมนตรี ได้พิจารณาเรื่อง ราคาสินค้าที่มีความสำคัญในการครองชีพ ตามที่เลขาธิการสภาเศรษฐกิจแห่งชาติได้เสนอสถิติเพื่อศึกษาการเคลื่อนไหวของราคาสินค้าที่มีความสำคัญในการครองชีพที่ราคาขึ้นมากที่สุด คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วลงมติมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการเป็นเจ้าของเรื่อง และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐการเป็นผู้ช่วย ให้มีอำนาจเชิญเจ้าหน้าที่สำนักงานสภาเศรษฐกิจแห่งชาติ กระทรวงเศรษฐการ และกระทรวง ทบวง กรม อื่นที่เกี่ยวข้องไปร่วมพิจารณาตามแต่จะเห็นสมควร โดยให้พิจารณาแก้ไขปัญหาเรื่องอาหารที่ผลิตได้ภายในประเทศมีราคาแพง กับให้มีอำนาจสั่งการในนามของนายกรัฐมนตรีไปยังกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติเพื่อบรรลุความมุ่งหมายนี้ได้ รายงานฉบับนี้ ได้มีบทบาทต่อการพัฒนาเกษตรของประเทศเป็นอย่างมากภายหลังประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตรในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 24 กันยายน 2500 นายพจน์ สาระสิน นายกรัฐมนตรี คณะที่ 27 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในนโยบาย ข้อที่ 13 ดังนี้ ***"13. ในส่วนที่เกี่ยวกับการเกษตรและสหกรณ์ รัฐบาลนี้จะส่งเสริมช่วยเหลือการประกอบอาชีพของราษฎร การผลิตพืชพันธุ์ธัญญาหาร การเลี้ยงสัตว์ โดยอาศัยการชลประทาน และอื่นๆ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และจะส่งเสริมการสหกรณ์ทุกประเภท"*** (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 74 ตอนที่ 83 หน้า 2397 วันที่ 1 ตุลาคม 2500)
ตุลาคม 2500		**วันที่ 10 ตุลาคม 2500** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการเวนคืนที่ดินของทางราชการว่า *"1. กระทรวงทบวงกรมใดจะเวนคืนที่ดินเพื่อราชการอะไร ให้กระทรวงทบวงกรมนั้นจัดทำโครงการที่จะใช้ที่ดินที่จะเวนคืนนั้นให้ถี่ถ้วน และให้กำหนดที่ดินที่จะเวนคืนอย่างประหยัด เพื่อให้ราษฎรเดือดร้อนน้อยที่สุด และต้องเตรียมงบประมาณเกี่ยวกับการนั้นให้เรียบร้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณเงินค่าทดแทนที่ดินที่จะเวนคืน แล้วให้ปรึกษาทำความตกลงกับราษฎรเจ้าของที่ดินที่จะต้องใช้ตามโครงการนั้นเสียก่อน ถ้าตกลงซื้อขายกันได้ก็ไม่จำเป็นต้องออกพระราชบัญญัติเวนคืน หากตกลงซื้อขายกันไม่ได้และทางราชการจำเป็นต้องใช้ที่ดินนั้นจึงออกพระราชบัญญัติเวนคืน* *2. เมื่อได้ออกพระราชบัญญัติเวนคืนที่ใดแล้ว ให้ดำเนินการเข้าครอบครองที่ดินและจ่ายเงินค่าทดแทนให้แก่เจ้าของที่ดินเสร็จไปโดยเร็วที่สุด แล้วดำเนินการเพื่อใช้ที่ดินนั้นตามโครงการที่ได้วางไว้"*		

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มกราคม 2501		วันที่ 9 มกราคม 2501 พลโท ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 28 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้ ***" รัฐบาลนี้จะจัดการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ โดยยึดถือหลักการป้องกันและบำรุงเป็นสำคัญ โดยเฉพาะจะจัดการคุ้มครองป้องกันให้ประชาชนได้ประกอบอาชีพโดยปราศจากความหวาดระแวงภัย เพื่อการนี้รัฐบาลจะได้จัดกำลังตำรวจ พนักงานปกครอง และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพและให้ตำรวจเป็นตำรวจของประชาชนโดยแท้จริง จะจัดการพัฒนาการท้องถิ่น จะจัดตั้งนิคมสร้างตนเองเพิ่มขึ้นและจะเร่งรัดดำเนินการเกี่ยวกับการจัดที่ดินเพื่อให้ประชาชนมีที่ดินทำกิน ให้เป็นการเหมาะสม "*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 146) เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2502 (สยามบรรณ, 2530) ได้สั่งการให้มีการจำแนกประเภทที่ดินขึ้นต่อมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2503 ให้ตั้งคณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน โดยมีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน มีผู้แทนจากส่วนราชการต่างๆ เป็นกรรมการ	และเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2501 พลโทถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 28 ต่อสภาผู้แทนราษฎรที่เกี่ยวข้องกับการชลประทาน ดังนี้ *"9. รัฐบาลนี้จะส่งเสริมช่วยเหลือการประกอบอาชีพและการศึกษาของราษฎรที่เกี่ยวกับการเกษตร คือ การผลิตพืชพันธุ์ธัญญาหาร การเลี้ยงสัตว์ การชลประทาน การป่าไม้ และการประมง ให้ได้ผลดียิ่งขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้ผู้ประกอบอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้น"* (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 75 ตอนที่ 4 หน้าพิเศษ 3 วันที่ 10 มกราคม 2501)	วันที่ 9 มกราคม 2501 พลโทถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายรัฐบาลคณะที่ 28 ต่อสภาผู้แทนราษฎร ในข้อ 9 และ 10 ของนโยบายมีข้อความที่เกี่ยวข้องการเกษตร คือ ***"5 รัฐบาลนี้จะจัดการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ โดยยึดถือหลักการป้องกันและบำรุงเป็นสำคัญ โดยเฉพาะจะจัดการคุ้มครองป้องกันให้ประชาชนได้ประกอบอาชีพโดยปราศจากความหวาดระแวงภัย เพื่อการนี้รัฐบาลจะได้จัดกำลังตำรวจ พนักงานปกครอง และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพและให้ตำรวจเป็นตำรวจของประชาชนโดยแท้จริง จะจัดการพัฒนาการท้องถิ่น จะจัดตั้งนิคมสร้างตนเองเพิ่มขึ้นและจะเร่งรัดดำเนินการเกี่ยวกับการจัดที่ดินเพื่อให้ประชาชนมีที่ดินทำกิน ให้เป็นการเหมาะสม "*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 146)

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		การจำแนกประเภทที่ดินเป็นการวางแผนการใช้ที่ดินขั้นต้นที่จะกำหนดว่า พื้นที่ส่วนใดของประเทศมีความเหมาะสมตามหลักวิชาการที่จะใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมใด พื้นที่ส่วนแรกให้กำหนดเป็นป่าไม้เพื่อรักษาสภาพสมดุลตามธรรมชาติ พื้นที่ส่วนที่สองให้ใช้เพื่อการเกษตรและกิจกรรมอื่นๆ รวมทั้งการจัดสรรเป็นที่ดินทำกินให้แก่ประชาชน แต่นโยบายดังกล่าวนี้ไม่เกิดผลในทางปฏิบัติ เป็นเพราะเหตุผลหลายประการ กล่าวคือ นโยบายป่าไม้และที่ดินเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาล ประชากรเพิ่มขึ้นขาดการควบคุมการใช้ที่ดินและป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการจัดที่ดินสนองความต้องการของประชาชนไม่เพียงพอ		*10. รัฐบาลนี้จะส่งเสริมและปรับปรุงการสหกรณ์ประเภทต่างๆ ให้แพร่หลายตามความต้องการของประชาชน และให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ เพื่อยกฐานะการครองชีพและภาวะเศรษฐกิจให้ดียิ่งขึ้น”* (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 75 ตอนที่ 4 หน้าพิเศษ 3 วันที่ 10 มกราคม 2501)
กุมภาพันธ์ 2501				**วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2501** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับกระทรวงสหกรณ์ขอรับโอนเงินกู้ของกรมการข้าวไปดำเนินการค้าปุ๋ย ว่าให้ส่งคณะกรรมการพิจารณางบประมาณประจำปี 2501 พิจารณา
พฤษภาคม 2501			**วันที่ 7 พฤษภาคม 2501** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องราษฎรขาดแคลนน้ำบริโภค ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอให้ดำเนินการช่วยเหลือราษฎรที่ขาดแคลนน้ำเพื่อให้ประชาชนได้คลายทุกข์ยาก โดยให้ทำความตกลงกับกระทรวงกลาโหมและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป	

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตรในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 21 พฤษภาคม 2501 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องให้แปรญัตติ เรื่องการขุดลอกคลองประปา เกี่ยวกับการแปรญัตติงบประมาณประจำปีงบประมาณ 2501 ว่าเพื่อความรวดเร็วให้ถือเป็นหลักการว่า การขอแปรญัตติงบประมาณนั้นให้กระทรวงการคลังเป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการต่อไป โดยให้กระทรวงทบวงกรมที่จะขอแปรญัตติส่งเรื่องไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยตรง ตามที่ได้รับทราบมติไปจากที่ประชุมแล้ว ให้แปรญัตติเรื่องขุดลอกคลองประปาให้แปรญัตติเรื่องการช่วยเหลือโรงเรียนราษฎร์ **วันที่ 28 พฤษภาคม 2501** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติเรื่องการตัดสินการประกวดราคาการรับเหมาสร้างเขื่อนภูมิพล ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอให้กรมชลประทานดำเนินการเจรจาทำสัญญาการก่อสร้างเขื่อนภูมิพลกับบริษัท Brown and Root S.A. และบริษัท Utah International Inc.	
มิถุนายน 2501			**วันที่ 4 มิถุนายน 2501** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงการคลังโอนเงินซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาเพิ่มเติมเป็นงวดที่ 3 อีก 28 จังหวัด เป็นเงิน 2,887,000 บาท โดยด่วนด้วย ส่วนเงินที่ยังเหลืออีก 2,113,000 บาท ขออนุมัติให้กระทรวงการคลังกันไว้เพื่อให้ความช่วยเหลือจังหวัดต่างๆ ซึ่งจะรายงานขอความช่วยเหลือ เพิ่มเติมในระหว่างฤดูการทำนาปีนี้ต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ	

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตรในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			ใน พ.ศ. 2501 ประเทศเยอรมันตะวันตก, เนเธอร์แลนด์ และเบลเยี่ยม ต้องการมันสำปะหลังเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น จึงมีการแปรสภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง และส่งเป็นสินค้าออกในรูปมันเส้น (Chip) เมื่อตลาดมีความต้องการอาหารสัตว์จากผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีการขยายพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังออกไปยังแหล่งอื่นของประเทศ ประมาณ พ.ศ. 2504 ได้มีการนำมันสำปะหลังจากระยองไปปลูกในนิคมสร้างตนเองพิมาย จังหวัดนครราชสีมา และขยายการปลูกออกไปเรื่อยๆ ทำให้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังใน พ.ศ. 2505 -2506 จำนวน 767,000 ไร่ ได้ผลผลิต 2,077,000 ตัน (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525: 280)	**วันที่ 4 มิถุนายน 2501** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงการคลังโอนเงินซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาเพิ่มเติมเป็นงวดที่ 3 อีก 28 จังหวัด เป็นเงิน 2,887,000 บาท โดยด่วนด้วย ส่วนเงินที่ยังเหลืออีก 2,113,000 บาท ขออนุมัติให้กระทรวงการคลังกันไว้เพื่อให้ความช่วยเหลือจังหวัดต่างๆ ซึ่งจะรายงานขอความช่วยเหลือ เพิ่มเติมในระหว่างฤดูการทำนาปีนี้ต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ ใน พ.ศ. 2501 ประเทศเยอรมันตะวันตก, เนเธอร์แลนด์ และเบลเยี่ยม ต้องการมันสำปะหลังเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น จึงมีการแปรสภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง และส่งเป็นสินค้าออกในรูปมันเส้น (Chip) เมื่อตลาดมีความต้องการอาหารสัตว์จากผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีการขยายพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังออกไปยังแหล่งอื่นของประเทศประมาณ พ.ศ. 2504 ได้มีการนำมันสำปะหลัง

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตรในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				จากระยองไปปลูกในนิคมสร้างตนเอง พิมาย จังหวัดนครราชสีมา และขยายการปลูกออกไปเรื่อยๆ ทำให้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังใน พ.ศ. 2505 -2506 จำนวน 767,000 ไร่ ได้ผลผลิต 2,077,000 ตัน (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525: 280)
ตุลาคม 2501			**วันที่ 8 ตุลาคม 2501** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องการสำรวจค้นคว้าและศึกษาสภาพฯ ในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล ด้วยตามที่กระทรวงเกษตรและกระทรวงศึกษาธิการเสนอ เรื่องการสำรวจ ค้นคว้า และศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของพืชและสัตว์ที่อาจเปลี่ยนในทางภูมิศาสตร์ เกี่ยวกับการสร้างอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลว่าพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำปิง ตั้งแต่ราวสูบน้ำแม่แจ่ม ในอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ลงมาจนถึงเขื่อนภูมิพล เหนือที่ว่าการกิ่งอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ซึ่งอยู่ในระยะสูงกว่าระดับน้ำทะเล 260 เมตร เป็นที่น้ำจะท่วม ในบริเวณที่ดินดังกล่าวนี้ ทราบว่ามีโบราณวัตถุสถานเกี่ยวเนื่องในทางประวัติศาสตร์โบราณคดีหลายแห่ง แต่กรมศิลปากรยังมิได้สำรวจตรวจค้นไว้เลย สมควรจะได้ร่วมทำการสำรวจตามหลักการของกระทรวงเกษตร โดยค่าใช้จ่ายในงบประมาณที่กรมชลประทานจะได้กำหนดขึ้น **วันที่ 13 ตุลาคม 2501** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องการโฆษณาเผยแพร่โครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงส่วนล่างว่าให้ส่งกระทรวงการคลังพิจารณารายละเอียดแล้วเสนอความเห็นอีกครั้ง	

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กุมภาพันธ์ 2502				ต่อมา ในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2502 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 29 ต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญ มีข้อความเกี่ยวกับการเกษตร ดังนี้ *“ในการบริหารประเทศในครั้งนี้ รัฐบาลนี้เห็นว่าจำเป็นที่จะต้องแก้ไขและปรับปรุงการเศรษฐกิจของประเทศเป็นเรื่องใหญ่และเป็นอันดับที่หนึ่ง ทั้งนี้ก็เพื่อให้มีรายได้ที่แท้จริงสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ระดับการครองชีพของประชาชนสูงขึ้นด้วย ฉะนั้นรัฐบาลจะได้ปรับปรุงการคลังและการเงินของประเทศ ดำเนินการส่งเสริม การเกษตรกรรม การสหกรณ์ การอุตสาหกรรม และการค้า ตลอดจนการคมนาคมให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น”* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 152)

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
เมษายน 2502			**วันที่ 10 เมษายน 2502** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องการพัฒนาการลุ่มแม่น้ำโขงและอ่างเก็บน้ำ ตามที่ท่านนายกรัฐมนตรีเสนอให้พัฒนาการลุ่มแม่น้ำโขงไปเรื่อยๆ จะรอคอยความช่วยเหลือไม่ได้ และให้ขุดคลองหรือทางส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำ เพื่อเอาน้ำไปช่วยในการเพาะปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมอบให้กระทรวงเกษตรรับไปพิจารณา	
พฤษภาคม 2502			**วันที่ 1 พฤษภาคม 2502** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องเกี่ยวกับการขุดลอกคลองนั้นให้ชักชวนราษฎรที่ได้รับประโยชน์ช่วยกันขุดคลองวันละเล็กละน้อยในที่ดินริมคลองของราษฎร ไม่ให้เป็นการบังคับ หรือจะให้ราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากคลองต่างๆ ช่วยออกเงินค่าขุดลอกคลอง คิดตามเนื้อที่ และคลองที่อยู่ในโครงการชลประทานราษฎร์ที่ให้ผู้ได้รับประโยชน์ช่วยกันขุดลอกคลองหรือออกเงินค่าลอกคลอง ส่วนคลองที่เป็นหน้าที่ของกรมชลประทานก็ให้กรมชลประทานจัดทำโดยใช้งบประมาณแผ่นดิน	
มิถุนายน 2502			**วันที่ 17 มิถุนายน 2502** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องตามที่กระทรวงเกษตรรายงานเรื่อง การขุดคลองเพื่อป้องกันน้ำเค็มฝั่งธนบุรี มีโครงการคือ การนำน้ำจืดมาให้ทุ่งและสวนฝั่งธนบุรี โดยอาศัยคลองแทนอาศัยแม่น้ำเจ้าพระยา และแผนการเอาน้ำจืดมาใช้การประปา	**วันที่ 3 มิถุนายน 2502** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงสหกรณ์ได้รายงานพฤติการณ์ของสหกรณ์ขายข้าว และพืชผลเชียงใหม่ จำกัดสินใช้ ว่าเป็นไปในทางไม่สุจริต และกระทรวงสหกรณ์กำลังพิจารณาหาทาง ดำเนินการเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบต่อไป สำหรับภายในวงงานของกระทรวงสหกรณ์จะได้สั่งตั้งกรรมการ พิจารณาสอบสวนข้อบกพร่องของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเป็นการด่วน

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 10 มิถุนายน 2502 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีรายงานภาวะการค้าข้าวของโลก ในปี 2502 ตามรายงานของคณะกรรมการเศรษฐกิจของจักรภพอังกฤษใน หนังสือพิมพ์ Bangkok World และ Bangkok Post ว่าภาวะการค้าข้าวของโลกในปี 2502 ตกต่ำกว่าเมื่อปีที่แล้ว
กรกฎาคม 2502		**วันที่ 22 กรกฎาคม 2502** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในโครงการจัดสรรที่ดินแปลงใหญ่ ซึ่งมีเนื้อที่ตั้งแต่ 1,000 ไร่ขึ้นไป ตามข้อเสนอของกระทรวงมหาดไทย		
สิงหาคม 2502		**วันที่ 5 สิงหาคม 2502** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรเสนอรายงานเรื่องการจัดสรรที่ดิน (Land Use and Management) ในเขต Watershed ของอ่างเก็บน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และให้กระทรวงเกษตรเป็นเจ้าของเรื่องร่วมกับกระทรวงมหาดไทยพิจารณาดำเนินการตามคำสั่ง ของท่านนายกรัฐมนตรีต่อไป	**วันที่ 5 สิงหาคม 2502** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการเปิดคลองส่งน้ำสายใหญ่ชัยนาท- ป่าสักตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ	
กันยายน 2502			**วันที่ 30 กันยายน 2502** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการเกิดอุทกภัยในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ว่าให้กระทรวงทบวงกรมที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการนี้ พิจารณาหาทางแก้ไขและช่วยเหลือ ให้เป็นที่เรียบร้อยอย่าให้เกิดบกพร่องขึ้นได้	**วันที่ 23 กันยายน 2502** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ มท. เศรษฐการและ กษ. ได้ร่วมกันพิจารณาเรื่อง ราคาข้าวในบางจังหวัดสูงผิดปกติ พร้อมเสนอวิธีหาทางช่วยเหลือประชาชนเป็น 2 ระยะ ระยะแรกได้ออกประกาศควบคุมการขนย้ายข้าวเหนียว ป้องกันการค้ากำไรเกินควร หากดำเนินการระยะแรกไม่ได้ผล ให้จังหวัดกู้ยืมเงินไปเป็นทุนหมุนเวียนในการจัดหาข้าวขายเพื่อตรึงราคาอาจใช้เงินขององค์การคลังสินค้า แต่ต้องขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อน

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2502			**วันที่ 28 ตุลาคม 2502** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กรมชลประทานได้ตกลงกับนายกเทศมนตรี และนายช่างใหญ่ ของเทศบาลนครกรุงเทพฯ เพื่อปฏิบัติงานการป้องกันน้ำเอ่อในกรุงเทพฯ เนื่องจากน้ำทะเลหนุนในเวลาน้ำขึ้นร่วมกัน	**วันที่ 21 ตุลาคม 2502** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติมอบหมายให้คณะผู้แทนไทยพิจารณาดำเนินการที่ประเทศต่างๆ ขอความสนับสนุนจากประเทศไทยในการประชุมสมัชชาองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 10 ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ **วันที่ 21 ตุลาคม 2502** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรเสนอเกี่ยวกับการโฆษณาการส่งเสริมยางว่า กระทรวงเกษตรได้ดำเนินการเปิดประชุมผู้สื่อข่าว และผู้แทนหนังสือพิมพ์ชี้แจงให้ทราบถึงความมุ่งหมายและความจำเป็นของรัฐบาลเกี่ยวกับเรื่องนี้ และได้มีการจัดบรรยายทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยและจัดให้มีรายการทางโทรทัศน์ด้วย
มกราคม 2503			**วันที่ 5 มกราคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานความเสียหายของการทำนาเนื่องจากอุทกภัยและการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกว่าสำหรับงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อซื้อพันธุ์ข้าวปลูกเตรียมไว้ช่วยเหลือชาวนากรณีฉุกเฉินในปี 2503 ภายในวงเงิน 4 ล้านบาท นั้นให้เป็นไปตามงบประมาณที่ได้ตั้งไว้ถ้าไม่พอก็เจียดจ่ายจากรายการอื่นเท่าที่จะทำได้ตามกฎหมายโดยให้ติดต่อทำความตกลงเกี่ยวกับเรื่องนี้กับสำนักงบประมาณ ส่วนการเบิกจ่ายค่าพาหนะเบี้ยเลี้ยงและค่าที่พักของข้าราชการที่ได้ดำเนินงานช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกแก่กสิกรชาวนาให้เบิกจ่ายได้จากหน่วยราชการซึ่งเป็นเจ้าสังกัดและสำหรับการเก็บภาษีการค้าแก่สหกรณ์ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูก ให้กระทรวงการคลังพิจารณาหาทางยกเว้นให้	**วันที่ 5มกราคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานความเสียหายของการทำนาเนื่องจากอุทกภัยและการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกว่าสำหรับงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อซื้อพันธุ์ข้าวปลูกเตรียมไว้ช่วยเหลือชาวนากรณีฉุกเฉินในปี 2503 ภายในวงเงิน 4 ล้านบาท นั้นให้เป็นไปตามงบประมาณที่ได้ตั้งไว้ ถ้าไม่พอก็เจียดจ่ายจากรายการอื่นเท่าที่จะทำได้ตามกฎหมาย โดยให้ติดต่อทำความตกลงเกี่ยวกับเรื่องนี้กับสำนักงบประมาณ ส่วนการเบิกจ่ายค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยงและค่าที่พักของข้าราชการที่ได้ดำเนินงานช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกแก่กสิกรชาวนา ให้เบิกจ่ายได้จากหน่วยราชการซึ่งเป็นเจ้าสังกัด และสำหรับการเก็บภาษีการค้าแก่สหกรณ์ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับ การช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูก ให้กระทรวงการคลังพิจารณาหาทางยกเว้นให้

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 14 มกราคม 2503 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ได้มีคำปรารภในเอกสาร "โครงการพัฒนาการของรัฐสำหรับประเทศไทย (A Public Development Program for Thailand)" ซึ่งเป็นรายงานการสำรวจของธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการ (ธนาคารโลก) ไว้ว่า พยายามที่จะทำทุกทาง ที่จะพัฒนาเศรษฐกิจให้บรรลุเป้าหมายคือการกินดีอยู่ดีของประชาชนคนไทยทุกคน จึงจำเป็นที่จะต้องทราบข้อเท็จจริงของสถานการณ์เศรษฐกิจแขนงสำคัญของประเทศไทยละเอียดทุกแขนง รายงานการสำรวจของธนาคารโลกจึงมีประโยชน์มาก และในรายงานฉบับดังกล่าวนี้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชลประทานดังนี้ *" การชลประทานกำลังมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางเกษตรของประเทศไทย นอกจากนั้นยังสามารถช่วยเพิ่มผลผลิตโดยการขยายเนื้อที่เพาะปลูกและช่วยให้ปลูกพืชหมุนเวียนได้ดีขึ้น ยิ่งกว่านั้นกรมชลประทานยังมีหน่วยงาน ความชำนาญและกำลังเจ้าหน้าที่ที่จะเข้าดำเนินการเหล่านี้ด้วย คณะสำรวจจึงสนับสนุนให้การชลประทานเป็นงานสำคัญในโครงการพัฒนาเกษตรกรรมในอนาคต* *ปริมาณน้ำฝนที่ประเทศไทยได้รับจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และจากหางลมใต้ฝุ่นซึ่งพัดเข้ามาจากมหาสมุทรแปซิฟิคทางชายฝั่งเอเชียตะวันออกนั้น โดยทั่วไปก็เพียงพอสำหรับการเพาะปลูกอยู่แล้ว ปัญหาอยู่ที่ว่าฝนตกไม่สม่ำเสมอและตกหนักในฤดูฝน ฤดูอื่นไม่ค่อยมีฝนเลย*	

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			นอกจากในภาคใต้ซึ่งนับว่าไม่มีหน้าแล้งแล้ว ภาคอื่นๆ ในฤดูฝน (โดยปกติระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม) มีน้ำเหลือเฟือจนมักจะท่วมเสมอ แต่ในฤดูอื่นท้องที่ส่วนใหญ่มีน้ำไม่เพียงพอสำหรับการเพาะปลูก ยิ่งไปกว่านั้นระยะเวลาและปริมาณน้ำฝนแต่ละปีก็เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทำให้กำหนดเวลาการเพาะปลูกต้องเสียไป และทำให้การผลิตทางเกษตรโดยเฉพาะข้าวได้รับความเสียหาย *งานชลประทานเท่าที่ได้ดำเนินมาแล้ว ส่วนใหญ่มีจุดหมายที่จะจ่ายน้ำที่มีอยู่ตามธรรมชาติให้ทั่วถึงยิ่งขึ้น งานชลประทานเหล่านี้ได้ช่วยป้องกันอุทกภัย และที่สำคัญที่สุดก็ต้องช่วยให้ที่ดินที่อยู่สูงได้รับน้ำเพียงพอสำหรับการเพาะปลูกตามฤดูกาลและช่วยลดปริมาณน้ำซึ่งที่ดินที่อยู่ต่ำได้รับมากเกินไป นอกจากนั้นยังมีการดำเนินงานเพื่อขังน้ำไว้ใช้ได้นาน โดยเฉพาะด้วยการสร้างอ่างเก็บน้ำในภาคอีสานด้วย อย่างไรก็ตามโครงการเหล่านี้เป็นแต่เพียงโครงการย่อย ขณะนี้กำลังเริ่มโครงการใหญ่เป็นโครงการแรกเพื่อเก็บกักน้ำซึ่งแตกต่างจากการผันกระแสน้ำจากแม่น้ำ โครงการนี้จะควบคุมระดับน้ำได้ตลอดปีและป้องกันอุทกภัย ตลอดจนให้ไฟฟ้าพลังน้ำด้วย”* (ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการ (ธนาคารโลก, 2503: 46-47)	

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			นอกจากนี้ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและ วิวัฒนาการ (ธนาคารโลก, 2503 : 64-66) ได้เสนอแนวคิดเรื่องการเก็บภาษีสำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการชลประทาน ไว้ดังนี้ *"ในปัจจุบันประเทศไทยต่างกับประเทศอื่นที่ไม่ได้คิดค่าธรรมเนียมหรือเก็บภาษีสำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการชลประทาน ในกรณีที่ประโยชน์ที่ได้รับเห็นได้จากการที่ผลผลิตเพิ่มขึ้น การเก็บค่าธรรมเนียมก็เป็นการสมควรอย่างไม่มีปัญหา ตามลักษณะของระบบการชลประทานในประเทศไทยไม่อาจเก็บค่าธรรมเนียมตามปริมาณน้ำที่ใช้ได้ ด้วยเหตุนี้คณะสำรวจฯ จึงขอเสนอให้เก็บภาษีจากเนื้อที่ที่ได้รับการชลประทานเพิ่มขึ้นจากภาษีที่ดิน (ภาษีบำรุงท้องที่) ซึ่งขณะนี้เก็บอยู่เป็นประจำในอัตราต่ำอย่างไรก็ดี ปัญหามีอยู่ว่า เนื้อที่ที่ได้รับการชลประทานส่วนใหญ่ได้รับน้ำไม่แน่นอนและในด้านการบริหารไม่อาจจะเพิ่มลดภาษีการชลประทานตามการเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำที่ได้รับแต่ละปีได้ จากจำนวนเนื้อที่ซึ่งได้รับการชลประทานภายใต้การควบคุมของกรมชลประทาน ในปัจจุบัน 8.5 ล้านไร่ เนื้อที่ที่ได้รับน้ำแน่นอนและเพียงพอตรงตามเวลาที่ต้องการทุกปีคงจะมีไม่เกิน 2 ล้านไร่ นอกนั้นได้รับบริการชลประทานไม่แน่นอนสม่ำเสมอกันทุกปี"*	

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			เพื่อเป็นหลักในการเก็บภาษีตามที่ได้แนะนำ คณะสำรวจฯ ขอเสนอให้กรมชลประทานจำแนกเนื้อที่ถือครองทั้งหมดในบริเวณที่ได้รับการชลประทานออกเป็น 4 ประเภท ตามปริมาณน้ำที่ได้รับจากโครงการชลประทานคือ *ก) เป็นเนื้อที่ซึ่งได้รับน้ำอย่างเพียงพอสำหรับปลูกพืชทั้งในฤดูฝนและในฤดูแล้ง ข) เนื้อที่ที่ได้รับน้ำเพียงพอสำหรับปลูกพืชได้ครั้งเดียว ค) เนื้อที่ที่ได้รับน้ำเพียงพอสำหรับปลูกพืชได้ครั้งเดียวนอกจากในปีที่แล้งผิดปกติและ ง) เนื้อที่ที่ได้รับน้ำไม่แน่นอนสำหรับปลูกพืชครั้งเดียวแม้แต่ในปีปกติ* ในปัจจุบันมีเนื้อที่จำนวนน้อยที่เข้าอยู่ในข่ายประเภทแรก แต่เมื่อโครงการเขื่อนยันฮีสร้างเสร็จแล้วจะมีเนื้อที่จำนวนมากเข้าเกณฑ์อยู่ในประเภทที่หนึ่ง เมื่อถึงเวลานั้นแล้ว คณะสำรวจฯ ขอเสนอให้เก็บค่าบริการชลประทานรายปีในอัตรา 20 บาทต่อไร่ เงินจำนวนนี้จะเป็นเพียงส่วนน้อยของรายได้ที่กสิกรจะได้รับเพิ่มขึ้น ในทำนองเดียวกันขอเสนออัตรา 15 บาท สำหรับที่ถือครองประเภทที่สอง และ 5 บาท สำหรับที่ถือครองประเภทที่สาม คณะสำรวจฯเสนอไม่ให้เก็บค่าบริการชลประทานสำหรับที่ถือครองประเภทที่สี่ คณะสำรวจฯขอเสนอให้กรมชลประทานเริ่มทำการจำแนกที่ดินเสียแต่บัดนี้ เพื่อให้ออกกฎหมายที่จำเป็นและเริ่มเก็บภาษีตามที่ได้เสนอนี้ใน พ.ศ. 2503 และควรจะเก็บภาษีจากเนื้อที่ที่ได้รับการชลประทานได้ทั้งหมดตั้งแต่ พ.ศ. 2505 เป็นต้นไป	

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กุมภาพันธ์ 2503			**วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องการจัดซื้อเครื่องจักรเจาะบ่อน้ำบาดาล ให้กระทรวงการคลังจ่ายเงินทดรอง จำนวน 286,000 บาท ในปี 2503 สมทบกับเงินงบประมาณของกรมโยธาเทศบาลปี 2503 จำนวน 1,914,000 บาท ซึ่งตั้งไว้เพื่อชดใช้เงินที่ กระทรวงการคลังได้ทดรองจ่ายไปแล้วในปี 2502 โดยรอการชดใช้ไว้ก่อนรวมกับเงิน 286,000 บาทดังกล่าว รวมเป็นเงิน 2,200,000 บาท ไปจัดซื้อเครื่องจักรเจาะบ่อน้ำบาดาลทั้งอุปกรณ์ เพื่อกรมโยธาเทศบาลได้รับดำเนินการ แล้วตั้งงบประมาณปี 2504 ชดใช้ให้ต่อไป ตามที่สำนักงบประมาณเสนอ	
มีนาคม 2503			**วันที่ 15 มีนาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติเรื่องการช่วยเหลือราษฎรที่ขาดแคลนน้ำบริโภคและใช้สอย ให้แก้ปัญหาและวางหลักการช่วยเหลือประชาชนในถิ่นทุรกันดารซึ่งขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคในฤดูแล้งประจำปี 2504 โดยให้ส่วนราชการต่างๆ ร่วมมือกันจัดหาน้ำ บรรทุกน้ำ แจกจ่ายแก่ประชาชน ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ	**วันที่ 8 มีนาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงการคลังเสนอ เรื่องการสำรวจเครดิตการเกษตรว่าเมื่อธนาคารโลกได้แสดงความสนใจเรื่องเครดิตการเกษตรและกำลังจะส่งผู้เชี่ยวชาญมาศึกษาและแนะนำตามคำขอของไทยแล้ว และโดยที่การสำรวจดังกล่าวจำเป็นจะต้องศึกษารายงานของยูซอมประกอบด้วยจึงเป็นการสมควรที่ฝ่ายไทยยังมิควรจะตกลงดำเนินการในเรื่องนี้ประการใดจนกว่าคณะสำรวจของธนาคารโลกจะทำการสำรวจและรายงานผลการสำรวจแล้วเพราะหากฝ่ายไทยไทยจะดำเนินการไปก่อนที่ธนาคารโลกได้เสนอรายงานแล้วอาจจะทำให้เสียผลทางด้านการช่วยเหลือจากธนาคารโลกไปได้และไทยต้องการความช่วยเหลือในเรื่องนี้ทุกทาง

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 15 มีนาคม 2503 คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีรายงานว่า ได้เสนอข่าวของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้รับจากโตเกียวว่า รมต.พณ. ญี่ปุ่นได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายการค้าของญี่ปุ่นว่ารัฐบาลได้วางแผนการค้าข้าวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และคณะรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้ลงมติรับรองกฎหมายฉบับนี้แล้ว ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการแจ้งว่าได้ทราบเรื่องนี้แล้ว **วันที่ 22 มีนาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานเกี่ยวกับการแก้ไขราคาข้าวเปลือกให้สูงขึ้นเพื่อช่วยเหลือชาวนา ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ
เมษายน 2503	**วันที่ 14 เมษายน 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติและกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทำลายป่า ดังนี้ *" 1. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร เชิญผู้แทนกระทรวงมหาดไทย และที่ปรึกษากฎหมายมาแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติและกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกันในอันที่จะป้องกันและปราบปรามการทำลายป่าไม้ให้ได้ผลอย่างจริงจัง* *2. ให้เพิ่มกำลังตำรวจชายแดนอารักขาป่า ถ้ากำลังตำรวจชายแดนไม่เพียงพอก็ให้กรมตำรวจจัดหากำลังทางอื่นเพิ่มเติม โดยเฉพาะที่ดอยปุยและดอยเชียงดาวก่อน* *3. ให้กระทรวงเกษตร รีบปลูกไม้โตเร็ว เช่น ยูคาลิปตัสที่ดอยปุย และดอยเชียงดาวก่อน* *4. ให้ทางบ้านเมืองจัดนำข้าวไปแลกพืชของชาวเขา หรือขายให้ชาวเขา พวกเขาจะได้ไม่ถางป่าปลูกข้าว*			**วันที่ 5 เมษายน 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องบริษัทข้าวไทย จำกัด ขออนุญาตส่งรำข้าวไปยังประเทศญี่ปุ่น เพื่อใช้ในการทดลองสกัดน้ำมันรำ ว่าถ้าประสงค์จะทดลองสกัดน้ำมันจากรำ ก็ขอให้ติดต่อให้กรมวิทยาศาสตร์กระทรวงอุตสาหกรรมทดลองสกัดน้ำมันออกจากรำให้ได้ เพราะถ้าอนุญาตไปผู้อื่นอาจขอโดยอ้างเป็นตัวอย่าง

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	5. ให้จัดทำนิคมชาวเขา จัดที่ทำกินเพื่อป้องกันการทำลายป่าและทำไร่เลื่อนลอย *6. ป่าใดที่ถูกทำลายโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่อนุญาตให้มีการจับจองโดยเด็ดขาด"*			**วันที่ 5 เมษายน 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานเรื่องการเจรจาขายข้าวกับรัฐบาลญี่ปุ่นว่า ญี่ปุ่นไม่สามารถจะซื้อข้าวไทยเกินกว่า 65,000 ตัน แต่จะยอมซื้อข้าวขาว คือปลายข้าวขาว 60,000 ตัน ข้าวขาวชนิด 10% 5,000 ตัน ข้าวเหนียวไม่ซื้อตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ
พฤษภาคม 2503				**วันที่ 2 พฤษภาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้หลวงศรีปรีชาธรรมปาฐก รองปลัดกระทรวงเศรษฐการ เป็นหัวหน้าคณะ นายแสวง กุลทองคำ หัวหน้ากองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตร และนายวิจารณ์ นิวาตวงศ์ หัวหน้ากองโครงการเศรษฐกิจ กระทรวงเศรษฐการ เป็นผู้แทน เข้าร่วมประชุมในคณะกรรมการ ว่าด้วยปัญหาโภคภัณฑ์ สมัยที่ 33 ณ สำนักงานใหญ่ เอฟ.เอ.โอ. กรุงโรม ระหว่างวันที่ 7-23 มิถุนายน 2503 และให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของคณะผู้ศึกษาเมล็ดพืช และเข้าร่วมประชุมผู้ศึกษาเมล็ดพืช สมัยที่ 5 ณ สำนักงานใหญ่ เอฟ.เอ.โอ. กรุงโรม ระหว่างวันที่ 1-8 มิถุนายน 2503 ตามที่กระทรวงเศรษฐการ ส่วนการเงินให้ติดต่อทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ **วันที่ 20 พฤษภาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการเจรจาขายข้าวให้อินเดียว่า การขายข้าวให้อินเดียนั้นให้ขายด้วยเงินสด

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มิถุนายน 2503				**วันที่ 3 มิถุนายน 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ส่งคณะผู้แทนไปตามความประสงค์ของฝ่ายสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ภายในสัปดาห์แรกของเดือนนี้ ในการเจรจาขายข้าวให้กับผู้แทนรัฐบาลสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ตามที่ กระทรวงเศรษฐการเสนอ โดยให้เอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา เป็นหัวหน้าคณะ นายนาม พูนวัตถุ รองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ และกรรมการส่งเสริมสินค้าออก 1 นาย ร่วมเป็นคณะผู้แทนไปดำเนินการเจรจาในเรื่องนี้ ส่วนการเงินค่าใช้จ่ายให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณต่อไป **วันที่ 8 มิถุนายน 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเสนอเกี่ยวกับเรื่อง การเจรจาขายข้าวให้อินเดีย โดยให้แก้ไขมติคณะรัฐมนตรีที่ว่า "การขายข้าวให้อินเดียให้ขายด้วยเงินสด" "ถ้าอินเดียมีสินค้ากระสอบอยู่ในบัญชีแลกเปลี่ยนสินค้าแล้ว ก็ให้ดำเนินการเจรจากันได้ ส่วนรายละเอียดประการใดให้ทำความตกลงกันต่อไป
กรกฎาคม 2503			**วันที่ 5 กรกฎาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องเกี่ยวกับแผนงานการลดค่าน้ำประปาในส่วนภูมิภาค โดยให้ลดค่าน้ำประปาลงเหลือลูกบาศก์เมตรละ 2 บาท ทั่วราชอาณาจักร โดยให้รัฐบาลชำระต้นเงินและดอกเบี้ยให้แทน สำหรับบางจังหวัดที่เก็บต่ำกว่าลูกบาศก์เมตรละ 2 บาท อยู่แล้ว ไม่ให้ขึ้นราคาขึ้นไปอีก แต่จะลดลงต่ำกว่าที่เก็บอยู่แล้วก็ได้	**วันที่ 12 กรกฎาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เปลี่ยนสภาพหนี้สินค่าข้าวจำนวน 34,672,963.85 บาท เป็นเงินฝากของกระทรวงเศรษฐการ โดยไม่มีดอกเบี้ยและมีเงื่อนไขว่า ระหว่างที่ธนาคารยังมีกำลัง ไม่กล้าแข็งกระทรวงเศรษฐการจะถอนหนี้คืนไม่เกินปีละ 500,000 บาท เมื่อธนาคารมีกำลังดีขึ้น จะได้เพิ่มจำนวนเงินถอนคืนให้สูงขึ้นเป็นลำดับ ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 12 กรกฎาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการจัดหาเงินเพื่อให้กระทรวงเกษตรยืมสำหรับใช้จ่ายในการเตรียมการดำเนินงานสงเคราะห์เจ้าของสวนยางว่าให้สำนักงบประมาณรับไปพิจารณา **วันที่ 19 กรกฎาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องเลิกกิจการทดลองทำปุ๋ยจากขยะมูลฝอยว่า การผลิตปุ๋ยจากขยะมูลฝอยให้เทศบาลนครกรุงเทพเป็นผู้ดำเนินกิจการต่อไป พร้อมทั้งมอบเงินและทรัพย์สินอื่นที่มีอยู่ทั้งหมดให้ด้วย เพราะได้สร้างโรงงานขึ้นแล้ว ส่วนการค้นคว้าเกี่ยวแก่การผลิตปุ๋ยจากวัตถุอื่น เช่น ลิกไนท์ ฯลฯ มอบให้กระทรวงเกษตรรับไปพิจารณาดำเนินการและให้เลิกคณะกรรมการดำเนินการ จัดตั้งองค์การปุ๋ยที่ได้ตั้งขึ้นนั้นเสีย และให้เทศบาลนครกรุงเทพจัดของที่ระลึกแก่กรรมการ และจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม **วันที่ 19 กรกฎาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยตามที่สำนักงบประมาณเสนอว่ายังไม่สมควรอนุมัติงบประมาณค่าใช้จ่ายในการซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนา **วันที่ 26 กรกฎาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องข้อเสนอและเงื่อนไขของอินเดียในการขายข้าวไทยว่าให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการเป็นเจ้าของเรื่องเชิญผู้แทนกระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย คณะกรรมการส่งเสริมสินค้าขาออก มาร่วมพิจารณาเรื่องนี้ โดยให้เชิญเอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศอินเดียมาร่วมด้วย แล้วรายงานความเห็นให้ทันเสนอ คณะรัฐมนตรีคราวหน้า

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
สิงหาคม 2503				**วันที่ 16 สิงหาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับงบประมาณโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่จังหวัดกระบี่และโรงงานผลิตปุ๋ยเคมีจากลิกไนท์ที่แม่เมาะ จังหวัดลำปาง ว่ารับหลักการโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่จังหวัดกระบี่ ส่วน โครงการผลิตปุ๋ยเคมีจากลิกไนท์ที่แม่เมาะ จังหวัดลำปางให้คณะกรรมการการพลังงานไฟฟ้าลิกไนท์ พิจารณาอีกครั้งหนึ่งก่อน โดยให้เชิญผู้แทนกระทรวงการคลังและผู้แทนสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติไปร่วมพิจารณาด้วย **วันที่ 23 สิงหาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรีได้เสนอเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์การค้าข้าวและโครงการการค้าข้าวของพม่า และให้กระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องโรงสีด้วย **วันที่ 30 สิงหาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมเกี่ยวกับข้าวเหลือใช้ ณ กรุงวอชิงตัน ซึ่งกระทรวงเศรษฐการอนุมัติเห็นว่านอกจากกระทรวงเศรษฐการแล้ว ควรมีผู้แทน กต.,กษ., และผู้แทนคณะกรรมการส่งเสริมสินค้าขาออกร่วมด้วย โดยเสนอ ดร. สละ ทศานนท์ รองอธิบดีกรมการข้าวเป็นผู้แทน กษ. แต่เนื่องจาก ดร. สละ ไม่สามารถเดินทางไปต่างประเทศได้ จึงเสนอ ครม. พิจารณาอนุมัติให้หม่อมเจ้าจักรพันธุ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ อธิบดีกรมการข้าว เป็นผู้แทน กษ. ไปประชุมแทน อนุมัติ และให้กระทรวงเศรษฐการเป็นเจ้าของเรื่องเชิญประชุมผู้แทนเพื่อซักซ้อมนโยบายก่อนออกเดินทางด้วย

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กันยายน 2503			**วันที่ 6 กันยายน 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบงบประมาณรายจ่าย งบก่อสร้างชลประทานราษฎร์ ปี 2504 ตามที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเสนอ ให้แยกงบประมาณรายจ่าย งบก่อสร้างชลประทานราษฎร์ไปตั้งไว้ทางกระทรวงมหาดไทย	
ตุลาคม 2503			**วันที่ 4 ตุลาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการปรับปรุงคณะกรรมการพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการสร้าง โครงการเขื่อนเจ้าพระยาและโครงการเขื่อนภูมิพล ว่าให้ยกเลิกคณะกรรมการพิจารณาเกี่ยวกับการสร้างเขื่อนแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่วันที่ 5 ตุลาคม 2503 คงให้มีคณะกรรมการพิจารณาเกี่ยวกับการสร้างเขื่อนภูมิพลคณะเดียว ประกอบด้วยคณะกรรมการตามรายชื่อที่กระทรวงเกษตรเสนอสำหรับเบี้ยประชุมนั้นให้ กระทรวงการคลังรับไปพิจารณาก่อน **วันที่ 11 ตุลาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการเรื่องร่างพระราชบัญญัติคันและคูน้ำ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ และให้ส่งคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา	
พฤศจิกายน 2503			**วันที่ 22 พฤศจิกายน 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องรายงานเกี่ยวกับการก่อสร้างเขื่อนภูมิพลล่าช้ากว่ากำหนด ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ	

ตารางที่ 5-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2504)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มิถุนายน 2504			วันที่ 24 มิถุนายน 2504 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงวางศิลาฤกษ์เขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก (กรมชลประทาน, 2529: 388)	
กรกฎาคม 2504			**วันที่ 18 กรกฎาคม 250**4 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในการออกสัมปทานทำการประปา ในเขตตลาดลำนารายณ์ ตำบลบัวชุม อำเภอไชยบาดาล ให้แก่นายนิยม วรปัญญา ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และในสัมปทานให้มีข้อความ ควบคุมทางอนามัยเช่นรายที่อนุมัติไปก่อนๆ นั้นด้วย	

เอกสารอ้างอิง

1. คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. 2525ข. ***ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 3 พ.ศ. 2475-ปัจจุบัน.*** จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พุทธศักราช 2525 อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

2. รอง ศยามานนท์. 2525. ***ความคลี่คลายของระบอบประชาธิปไตย.*** ในประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 3 พ.ศ. 2475-ปัจจุบัน (บทที่ 2) จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พุทธศักราช 2525 อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายป่าไม้

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	วันที่ 18 มีนาคม 2496	นโยบายการเศรษฐกิจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย
2	วันที่ 14 เมษายน 2503	การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติและกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทำลายป่า

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

เอกสารอ้างอิง

1. กรมแผนที่ทหาร. 2526. ***วารสารแผนที่ ฉบับพิเศษครบรอบ 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์***. โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร กรุงเทพมหานคร***.***

2. กรมประชาสงเคราะห์. 2528. ***กฎหมาย คำสั่ง ระเบียบ เกี่ยวกับการดำเนินงานนิคมสร้างตนเอง*** กองนิคมสร้างตนเอง.

3. กรมประชาสงเคราะห์. 2523. ***40 ปี กรมประชาสงเคราะห์.*** เอกสารเผยแพร่วิชาการ ลำดับที่ 99 เล่มที่ 9/2523 กองวิชาการ หน้า 1.

4. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2525. ***วิวัฒนาการด้านการเกษตรกรุงรัตนโกสินทร์.*** จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

5. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2535. ***100 ปี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์***. 2535.

6. ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2524. ***การแสวงหาระบบเศรษฐกิจใหม่หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองไทย.*** ในเศรษฐศาสตร์กับประวัติศาสตร์ไทย ทวีกิจการพิมพ์ กรุงเทพฯ.

7. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.2529. ***รายงานการศึกษาเรื่องนโยบายที่ดิน***. เอกสารประกอบเล่มที่ 6 นโยบายปฏิบัติการปฏิรูปที่ดินและการจัดการที่ดิน รายงานเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

8. สยามบรรณ. 2530. ***สยามออลมาแนค***.

9. เสนาะ อูนากูล. 2515. ***การวางแผนระดับชาติ.*** ใน ไพโรจน์ สิตปรีชา (บรรณาธิการ) การวางแผนเพื่อการพัฒนา ประเทศ.

10. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.***

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายที่ดิน

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	วันที่ 6 พฤศจิกายน 2493	การหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
2	วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2494	ให้กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยราชการต่างๆ ระงับการขึ้นค่าเช่านา ค่าเช่าที่ดิน และค่าเช่าอาคารที่อยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวง ทบวง กรมและหน่วยราชการต่างๆ พ.ศ. 2494
3	วันที่ 2 กรกฎาคม 2494	การให้เทศบาลขึ้นค่าเช่านา ค่าเช่าที่ดินและค่าเช่าอาคาร
4	วันที่ 2 กรกฎาคม 2495	การแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ.2493
5	วันที่ 15 มีนาคม 2497	การช่วยเหลือราษฎรผู้เช่านาทำ
6	วันที่ 10 ตุลาคม 2500	การเวนคืนที่ดินของทางราชการ
7	วันที่ 22 กรกฎาคม 2502	โครงการจัดสรรที่ดินแปลงใหญ่
8	วันที่ 5 สิงหาคม 2502	การจัดสรรที่ดิน (Land Use and Management) ในเขต Watershed ของอ่างเก็บน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

เอกสารอ้างอิง

1. กรมชลประทาน. 2529. ***84 ปีชลประทาน.*** โรงพิมพ์บริษัทสารมวลชนจำกัด กรุงเทพมหานคร.

2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2525. ***วิวัฒนาการด้านการเกษตรกรุงรัตนโกสินทร์***. จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์ กทม.

3. คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. 2525. ***ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 2 รัชกาลที่ 4 – พ.ศ. 2475.*** จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พุทธศักราช 2525 อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

4. ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการ (ธนาคารโลก). 2503. ***โครงการพัฒนาการของรัฐสำหรับประเทศไทย.*** กองการพิมพ์สลากกินแบ่งรัฐบาล.

5. วิกิพีเดีย. 2558. ***การประปาส่วนภูมิภาค.*** www.wikipedia.org. สืบค้นวันที่ 10 มกราคม 2559.

6. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.***

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายน้ำ

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	วันที่ 7 พฤษภาคม 2501	ราษฎรขาดแคลนน้ำบริโภค
2	วันที่ 21 พฤษภาคม 2501	ให้แปรญัตติ เรื่องการขุดลอกคลองประปา
3	วันที่ 4 มิถุนายน 2501	กระทรวงการคลังโอนเงินซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาเพิ่มเติม
4	วันที่ 8 ตุลาคม 2501	การสำรวจค้นคว้าและศึกษาสภาพฯ ในบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล
5	วันที่ 10 เมษายน 2502	การพัฒนาการลุ่มแม่น้ำโขงและอ่างเก็บน้ำ
6	วันที่ 1 พฤษภาคม 2502	การขุดลอกคลอง
7	17 มิถุนายน 2502	การขุดคลองเพื่อป้องกันน้ำเค็มฝั่งธนบุรี
8	5 สิงหาคม 2502	การเปิดคลองส่งน้ำสายใหญ่ชัยนาท - ป่าสัก
10	30 กันยายน 2502	(1) เกิดอุทกภัยในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง (2) การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในเกาะไต้หวัน (3) ใต้ฝุ่นผ่านประเทศญี่ปุ่นก่อให้เกิดความเสียหายมาก
11	28 ตุลาคม 2502	การป้องกันน้ำเอ่อในกรุงเทพฯ เนื่องจากน้ำทะเลหนุนในเวลาน้ำขึ้น
12	5 มกราคม 2503	รายงานความเสียหายของการทำนาเนื่องจากอุทกภัยและการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูก
13	2 กุมภาพันธ์ 2503	การจัดซื้อเครื่องจักรเจาะบ่อน้ำบาดาล
14	15 มีนาคม 2503	การช่วยเหลือราษฎรที่ขาดแคลนน้ำบริโภคและใช้สอย
15	5 กรกฎาคม 2503	แผนงานการลดค่าน้ำประปาในส่วนภูมิภาค
16	6 กันยายน 2503	งบประมาณรายจ่ายงบก่อสร้างชลประทานราษฎร์ ปี 2504
17	4 ตุลาคม 2503	การปรับปรุงคณะกรรมการพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างโครงการเขื่อนเจ้าพระยาและโครงการเขื่อนภูมิพล
18	11 ตุลาคม 2503	ร่างพระราชบัญญัติคันและคูน้ำ พ.ศ. ....
19	22 พฤศจิกายน 2503	การก่อสร้างเขื่อนภูมิพล
20	18 กรกฎาคม 2504	นายนิยม วรปัญญา ขอสัมปทานทำการประปา

<u>หมายเหตุ</u>

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

เอกสารอ้างอิง

1. คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. 2525. ***ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 2 รัชกาลที่ 4 – พ.ศ. 2475.*** จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พุทธศักราช 2525 อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

2. ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการ (ธนาคารโลก). 2503. ***โครงการพัฒนาการของรัฐสำหรับประเทศไทย.*** กองการพิมพ์สลากกินแบ่งรัฐบาล.

3. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.***

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายการเกษตร

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	23 กรกฎาคม 2489	กรรมการอำนวยการจัดหาข้าวส่งให้สหประชาชาติ
2	25 สิงหาคม 2489	กรรมการอำนวยการจัดหาข้าวส่งให้สหประชาชาติ
3	2 กรกฎาคม 2490	เงินเพิ่มพิเศษที่ได้รับจากการขายข้าวให้สหประชาชาติตันละ 4 ปอนด์
4	9 สิงหาคม 2490	การโอนที่ดิน
5	21 ตุลาคม 2490	การกู้เงินเพื่อการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และงบประมาณความ
6	6 พฤษภาคม 2491	การจัดร้านสหกรณ์
7	17 สิงหาคม 2492	การขายที่นาให้กรมสหกรณ์และราษฎรผู้ทำนา
8	9 พฤศจิกายน 2492	ขอความร่วมมือจากหน่วยราชการและองค์การค้าของรัฐบาลให้ช่วยสั่งซื้อหรือทำสินค้าผลิตจากยางของบริษัทยางไทย จำกัด
9	14 มกราคม 2496	การจัดตลาดอาหารครัว
10	9 เมษายน 2496	การเร่งรัดราษฎรทำสวนครัวและเลี้ยงสัตว์
11	30 พฤศจิกายน 2498	ขอความช่วยเหลือจากธนาคารโลก
12	26 ธันวาคม 2499	บริษัท สามัคคีค้าสัตว์ จำกัด ขออยู่ในการอุปการะของรัฐบาล
13	13 กุมภาพันธ์ 2500	แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมมือกับคณะสำรวจเศรษฐกิจของธนาคารโลก (ก.ส.ธ.)
14	4 กันยายน 2500	ราคาสินค้าที่มีความสำคัญในการครองชีพ
15	5 กุมภาพันธ์ 2501	กระทรวงสหกรณ์ขอรับโอนเงินกู้เงินของกรมการข้าวไปดำเนินการค้าปุ๋ย
16	4 มิถุนายน 2501	การพิจารณาจัดสรรเงินยืมซื้อพันธุ์ข้าวปลูกเพิ่มเติม
17	3 มิถุนายน 2502	รายงานพฤติการณ์ของสหกรณ์ขายข้าวและพืชผล เชียงใหม่ จำกัดสินใช้
18	10 มิถุนายน 2502	ภาวะการค้าข้าวของโลกในปี 2502
19	23 กันยายน 2502	ราคาข้าวในบางจังหวัดสูงขึ้นผิดปกติ
20	21 ตุลาคม 2502	ประเทศต่างๆ ขอเสียงสนับสนุนจากประเทศไทยในการประชุมสมัชชาองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 10
21	21 ตุลาคม 2502	การส่งเสริมยาง
22	5 มกราคม 2503	รายงานความเสียหายของการทำนาเนื่องจากอุทกภัยและการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูก
23	8 มีนาคม 2503	การสำรวจเครดิตการเกษตร
24	15 มีนาคม 2503	นโยบายข้าวญี่ปุ่น
25	22 มีนาคม 2503	การแก้ไขราคาข้าวเปลือกให้สูงขึ้นเพื่อช่วยเหลือชาวนา
26	5 เมษายน 2503	การส่งรำข้าวไปต่างประเทศเพื่อทดลองสกัดน้ำมันรำ
27	5 เมษายน 2503	การเจรจาขายข้าวกับประเทศญี่ปุ่น
28	2 พฤษภาคม 2503	ขออนุมัติส่งผู้แทนไทยไปร่วมประชุมในคณะผู้ศึกษาเมล็ดพืช (GROUP ON GRAINS) สมัยที่ 5 และในคณะกรรมการว่าด้วยปัญหาโภคภัณฑ์ (COMMITTEE ON COMMODITY PROBLEMS) สมัยที่ 33 ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
29	20 พฤษภาคม 2503	การเจรจาขายข้าวให้อินเดีย
30	3 มิถุนายน 2503	การขายข้าวให้สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
31	8 มิถุนายน 2503	การเจรจาขายข้าวให้อินเดีย
32	12 กรกฎาคม 2503	การเปลี่ยนสภาพหนี้สินค่าข้าวเป็นเงินฝาก
33	12 กรกฎาคม 2503	การสงเคราะห์เจ้าของสวนยาง
34	19 กรกฎาคม 2503	เลิกกิจการทดลองทำปุ๋ยจากขยะมูลฝอย
35	19 กรกฎาคม 2503	งบประมาณค่าใช้จ่ายในการซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนา
36	26 กรกฎาคม 2503	ข้อเสนอและเงื่อนไขของอินเดียในการขายข้าวไทย
37	16 สิงหาคม 2503	โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่จังหวัดกระบี่และโรงงานผลิตปุ๋ยเคมีจากลิกไนท์ที่แม่เมาะ จังหวัดลำปาง
38	23 สิงหาคม 2503	สถานการณ์การค้าข้าวและโครงการค้าข้าวของพม่า
39	30 สิงหาคม 2503	การเจรจาเกี่ยวกับการขายข้าวของสหรัฐอเมริกา

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

บทที่ 6

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)

บทที่ 6

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)

ภายหลังการประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 นั้น อยู่ในช่วงเวลาของรัฐบาลคณะที่ 29 ซึ่งมี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีซึ่งบริหารประเทศจนถึงวันที่ 8 ธันวาคม 2506 ในช่วงนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2504-2506) มีนโยบายด้านการเกษตรกรรม รวม 8 ข้อ คือ

1.เพิ่มปริมาณการผลิตด้านเกษตรกรรม

2. ส่งเสริมการปรับปรุงวิธีการผลิต

3.ปรับปรุงเร่งรัดการสงวนป่าไม้

4. ปรับปรุง บำรุง รักษา และสร้างแหล่งผลิตและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและสัตว์น้ำ

5. เผยแพร่และส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

6. ดำเนินงานพัฒนาการท้องถิ่นในชนบท

7. ดำเนินงานตามโครงการจัดที่ดิน

8. ดำเนินงานปรับปรุงนิคมสร้างตนเองที่มีอยู่แล้ว

(สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ,2503 : 20-21)

นอกจากนี้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 ได้ประกาศใช้ในปี 2504 ได้มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินให้ประชาชนไว้อย่างชัดเจนดังนี้

“ 14 การป่าไม้และการจัดสรรที่ดิน

ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด 320 ล้านไร่ เป็นเนื้อที่เพาะปลูกในปัจจุบัน 60 ล้านไร่ และเนื้อที่ป่า 187 ล้านไร่ ในจำนวนเนื้อที่เพาะปลูกนี้มีเกษตรกรทำมาหาเลี้ยงชีพอยู่เกือบ 20 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้ ร้อยละ 13 ไม่มีที่ทำไร่นาของตนเอง และมีบางส่วนจำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคน รวมทั้งชาวเขาด้วย ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งเคลื่อนที่ทำลายป่าไม้ของชาติอยู่เรื่อย ลักษณะของการเพาะปลูกในปัจจุบัน ก็เป็นวิธีเพิ่มประมาณการผลิตโดยการขยายเนื้อที่ออกไป ประกอบกับมีการบุกรุกลักลอบตัดฟันไม้มีค่าเป็นจำนวนมาก โดยเหตุนี้ป่าอันเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติที่ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ที่ดินเป็นแหล่งเกิดของน้ำ และเป็นแหล่งผลิตไม้ต้องถูกทำลายหมดไปในอัตราสูงเกินสมควรและจะเป็นผลร้ายต่อการเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด ความจำเป็นทางเศรษฐกิจของประเทศชั้นแรก จึงได้แก่การจำแนกประเภทที่ดินออกเป็นที่ทำมาหากินและป่าสงวนทั่วประเทศกับการจัดสรรที่ดินให้ประชาชนซึ่งไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง จำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคน

การดำเนินการในด้านนี้ จึงมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. ให้กรมที่ดิน กรมป่าไม้ และกรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการจำแนกที่ดินทั่วประเทศ เพื่อให้มีเขตสงวนในชั้นต้นนี้ประมาณ 250,000 ตารางกิโลเมตร หรือ 156 ล้านไร่ เวลานี้มีเขตที่เป็นป่าอยู่ 187 ล้านไร่ ผลของการจำแนกประเภทที่ดินจะทำให้มีเนื้อที่จัดสรรให้

เกษตรกรได้เพิ่มขึ้นประมาณ 30 ล้านไร่ ในหกปีข้างหน้าควรจะดำเนินการจำแนกประเภทที่ดินให้สำเร็จบริบูรณ์ได้

2.สงวนป่าไม้ไว้เป็นสมบัติของชาติ เป็นเนื้อที่ 156 ล้านไร่ หรือประมาณ 250,000 ตารางกิโลเมตร ต่อไปเมื่อมีพลเมืองเพิ่มขึ้นก็อาจลดลงได้เหลือ 125 ล้านไร่หรือประมาณ 200,000 ตารางกิโลเมตร แยกเป็นป่าต้นน้ำลำธาร 100,000 ตารางกิโลเมตร ในหกปีข้างหน้าจะกำหนดงบประมาณให้กรมป่าไม้ สำหรับบำรุงรักษาป่าคุ้มครองสงวนป่าและปลูกป่าเป็นจำนวนที่พอเพียงแก่การปรับปรุงการดำเนินงานให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย

อนึ่ง การส่งเสริมให้ใช้เชื้อเพลิงแทนฟืน เช่น ลิกไนท์ ฯลฯ ก็เป็นทางช่วยสงวนป่าไปในตัวได้อย่างดีวิธีหนึ่ง

3. จัดสรรที่ดินให้ประชาชนที่ประสงค์จะทำการเพาะปลูก แต่ไม่มีที่ดินของตนเองเป็นเนื้อที่ 30 ล้านไร่ ในอนาคตเมื่อประชาชนต้องการที่ดินทำการเพาะปลูกเพิ่มขึ้นอีก ก็ยังมีที่ดินสำรองอยู่อีก 30 ล้านไร่" (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2503: 54-55)

ในบทที่ 4 แนวทางพัฒนาการเศรษฐกิจด้านต่างๆ ได้กล่าวถึงแนวทางพัฒนาการเกษตรกรรมในสาขาชลประทาน ดังนี้

"(2) การชลประทาน

การดำเนินงานพัฒนาการด้านชลประทานในสามปีข้างหน้า มีความมุ่งหมายที่จะเร่งดำเนินงานตามโครงการที่มีอยู่แล้วให้เสร็จไปตามกำหนดเวลา โดยเฉพาะคือ การดำเนินงานตามโครงการก่อสร้างเขื่อนเจ้าพระยา ซึ่งจะต้องขุดคลองส่งน้ำให้สมบูรณ์เพื่อจะได้จ่ายน้ำให้แก่เกษตรกรกับก่อสร้างเขื่อนภูมิพลให้แล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การชลประทานและพลังงานไฟฟ้าตามที่คาดหมายไว้ ในระยะสามปีหลังจะเริ่มดำเนินงานการชลประทานตามโครงการที่สำคัญใหม่ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรรมหลายโครงการ ได้แก่ โครงการแม่แตง (เชียงใหม่) โครงการกำแพงเพชร (นครสวรรค์) การขยายและปรับปรุงโครงการทุ่งฝั่งตะวันตก (อยุธยา) โครงการแม่กลองใหญ่ (กาญจนบุรี) โครงการเสาธง (นครศรีธรรมราช) กับโครงการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีงานสำคัญๆ ได้แก่ โครงการลำปาว และโครงการลำพระเพลิง นอกจากนั้นจะมีการดำเนินงานโครงการคัดและคูน้ำ เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถใช้น้ำจากโครงการชลประทานต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ โครงการคันและคูน้ำนี้ ควรเริ่มในเขตชลประทานเขื่อนเจ้าพระยา และในจังหวัดภาคกลางที่ได้ประโยชน์จากการชลประทานก่อน

ใน พ.ศ. 2503 ประมาณว่ามีพื้นที่ที่ได้รับการชลประทาน 9 ล้านไร่ การดำเนินงานตามโครงการชลประทานในระยะหกปีจะช่วยให้มีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทานประมาณ 12 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 20 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งสิ้นของประเทศในขณะนี้

อนึ่ง เมื่อการก่อสร้างตามโครงการชลประทานได้ผลบริบูรณ์ และสามารถจ่ายน้ำให้แก่เกษตรกรโดยทั่วถึงในท้องที่เขตของการชลประทานแล้ว ก็ควรจะได้มีการเก็บค่าน้ำจากเกษตรกรในท้องที่นั้นๆ เป็นค่าบำรุงรักษาอุปกรณ์การชลประทานด้วย จะเป็นการแบ่งเบาค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของรัฐบาลได้เป็นอันมาก เพราะค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษานับวันจะเพิ่มมากขึ้นทุกที โดยวิธีนี้รัฐบาลจะสามารถเจียดจ่ายเงินไปก่อสร้างงานชลประทานให้กว้างขวางยิ่งขึ้นไปอีกได้" (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2503: 51–52)

ในด้านนโยบายการเกษตรมีรายละเอียดดังนี้

(1) เพิ่มปริมาณการผลิตด้านเกษตรกรรม โดยขยายการชลประทาน ความสำคัญอันดับแรกได้แก่ การดำเนินงานตามโครงการชลประทานเขื่อนเจ้าพระยาและเขื่อนภูมิพลให้เสร็จและได้ผลแก่การเกษตรสมบูรณ์ตามโครงการ นอกจากนี้ก็ดำเนินงานตามโครงการชลประทาน แก่งกระจาน และโครงการชลประทานสำคัญอื่นๆ ให้บังเกิดผลแก่เกษตรกรรม

(2) ส่งเสริมการปรับปรุงวิธีการผลิต โดยการดำเนินงานเผยแพร่วิชาการเกษตรกรแก่กสิกรโดยการแสดงตัวอย่าง โดยเพ่งเล็งในด้านชักจูงให้กสิกรผลิตพืชผลเกษตรกรรมมากประเภท กับทำนาผสมและปรับปรุงคุณภาพของพืชผล โดยเฉพาะคือ การขยายพันธุ์ข้าวชนิดดี การปรับปรุงพันธุ์ยางและการปรับปรุงการเพาะปลูกพืชไร่ที่สาคัญๆ รวมทั้งการทดลองและส่งเสริมการใช้ปุ๋ยกับ การดำเนินงานปราบศัตรูพืช

(3) ปรับปรุงและเร่งรัดการสงวนป่าไม้ เพื่อทำให้การสงวนป่าและการใช้ไม้ได้ผลถาวรเพิ่มพูนยิ่งขึ้น กับบำรุงและปลูกสร้างป่าไม้ โดยเฉพาะป่าไม้บริเวณต้นน้าลำธาร ทั้งนี้มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไข พ.ร.บ. สงวนป่าไม้ ให้เหมาะสมและควรดำเนินการสงวนป่าไม้ให้ได้เนื้อที่ร้อยละประมาณ 50 ของเนื้อที่ประเทศไทยทั้งหมด

(4) ปรับปรุง บำรุง รักษา และสร้างแหล่งผลิตและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและสัตว์น้ำเค็ม รวมทั้งศึกษา ค้นคว้าและส่งเสริมทางวิชาการในด้านนี้ เพื่อรักษาพันธุ์และเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำ กับให้ความช่วยเหลือและความรู้เกี่ยวกับอาชีพแก่ชาวประมง

(5) เผยแพร่และส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ การป้องกันโรคสัตว์ และการกำจัดโรคสัตว์

(6) ดำเนินงานพัฒนาการท้องถิ่นในชนบท ให้หนักไปในด้านปรับปรุงเกษตรกรรม และมุ่งทำให้เห็นผลจริงจังเป็นภาคๆ ไป หลังจากที่ได้ทดลองวิธีการอันเหมาะสมแล้ว ภาคแรกที่จะดำเนินงานให้เห็นผลคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(7) ดำเนินงานตามโครงการจัดสรรที่ดิน ด้วยการสำรวจและจำแนกประเภทที่ดิน เพื่อจัดสรรที่ดินเพื่อการเกษตร และป้องกันการทำลายป่าไปพร้อมกันด้วย

(8) ดำเนินงานปรับปรุงนิคมสร้างตนเองที่มีอยู่แล้ว ให้ได้ผลสมบูรณ์ และใช้ที่ดินว่างเปล่าในนิคมเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์พร้อมกับจัดตั้งนิคมชาวเขา

รายละเอียดของนโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับนี้ได้ปรากฏในตารางที่ 6-1 ดังนี้

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
แผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)	แผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 ได้ประกาศใช้ในปี 2504 ได้มีนโยบายเกี่ยวกับการป่าไม้และการจัดสรรที่ดินให้ประชาชนไว้อย่างชัดเจนดังนี้ ***" 14 การป่าไม้และการจัดสรรที่ดิน ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด 320 ล้านไร่ เป็นเนื้อที่เพาะปลูกในปัจจุบัน 60 ล้านไร่ และเนื้อที่ป่า 187 ล้านไร่ ในจำนวนเนื้อที่เพาะปลูกนี้มีเกษตรกรทำมาหาเลี้ยงชีพอยู่เกือบ 20 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้ร้อยละ 13 ไม่มีที่ทำไร่นาของตนเอง และมีบางส่วนจำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคน รวมทั้งชาวเขาด้วย ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งเคลื่อนที่ทำลายป่าไม้ของชาติอยู่เรื่อย ลักษณะของการเพาะปลูกในปัจจุบัน ก็เป็นวิธีเพิ่มประมาณการผลิตโดยการขยายเนื้อที่ออกไป ประกอบกับมีการบุกรุกลักลอบตัดฟันไม้มีค่าเป็นจำนวนมาก โดยเหตุนี้ป่าอันเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติที่ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ที่ดินเป็น***	มีนโยบายที่ดินรวมอยู่ในนโยบายป่าไม้	แผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 ระยะที่หนึ่ง (พ.ศ. 2504–2506) ได้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชลประทานในบทที่ 2 นโยบายของพัฒนาการเศรษฐกิจในหน้า 20 ดังนี้ *"1. เกษตรกรรม* *(1) เพิ่มปริมาณการผลิตด้านเกษตรกรรม โดยขยายการชลประทาน ความสำคัญอันดับแรก ได้แก่ การดำเนินงานตามโครงการชลประทานเขื่อนเจ้าพระยา และเขื่อนภูมิพลให้เสร็จ และได้ผลแก่การเกษตรสมบูรณ์ตามโครงการ นอกจากนี้ ก็ดำเนินงานตามโครงการชลประทานแก่งกระจานและโครงการชลประทานสำคัญอื่นๆ ให้บังเกิดผลแก่เกษตรกรรม"* ในบทที่ 4 แนวทางพัฒนาการเศรษฐกิจด้านต่างๆ ได้กล่าวถึงแนวทางพัฒนาการเกษตรกรรมในสาขาชลประทาน ดังนี้ *"(2) การชลประทาน* *การดำเนินงานพัฒนาการด้านชลประทานในสามปีข้างหน้า มีความมุ่งหมายที่จะเร่งดำเนินงานตามโครงการที่มีอยู่แล้วให้เสร็จไปตามกำหนดเวลา โดยเฉพาะคือ การดำเนินงานตามโครงการก่อสร้างเขื่อนเจ้าพระยา ซึ่งจะต้องขุดคลองส่งน้ำให้สมบูรณ์เพื่อจะได้จ่ายน้ำให้แก่เกษตรกร กับก่อสร้างเขื่อนภูมิพลให้แล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การชลประทานและพลังงานไฟฟ้าตามที่คาดหมายไว้ ในระยะสามปีหลังจะเริ่มดำเนินงานการชลประทานตามโครงการที่สำคัญใหม่ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรรมหลายโครงการ ได้แก่ โครงการแม่แตง (เชียงใหม่) โครงการกำแพงเพชร (นครสวรรค์)*	ภายหลังการประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 นั้น อยู่ในช่วงเวลาของรัฐบาลคณะที่ 29 ซึ่งมี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งบริหารประเทศจนถึงวันที่ 8 ธันวาคม2506 ในช่วงนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติอย่างเห็นได้ชัดเจนโดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2504-2506) มีนโยบายด้านการเกษตรกรรมรวม 8 ข้อ คือ 1.เพิ่มปริมาณการผลิตด้านเกษตรกรรม 2. ส่งเสริมการปรับปรุงวิธีการผลิต 3.ปรับปรุงเร่งรัดการสงวนป่าไม้ 4. ปรับปรุง บำรุง รักษา และสร้างแหล่งผลิตและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและสัตว์น้ำ 5. เผยแพร่และส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ 6. ดำเนินงานพัฒนาการท้องถิ่นในชนบท 7. ดำเนินงานตามโครงการจัดที่ดิน 8. ดำเนินงานปรับปรุงนิคมสร้างตนเองที่มีอยู่แล้ว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ,2503 20-21)

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	แหล่งเกิดของน้ำ และเป็นแหล่งผลิตไม้ ต้องถูกทำลายหมดไปในอัตราสูงเกินสมควรและจะเป็นผลร้ายต่อการเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด ความจำเป็นทางเศรษฐกิจของประเทศชั้นแรกจึงได้แก่การจำแนกประเภทที่ดินออกเป็นที่ทำมาหากินและป่าสงวนทั่วประเทศกับการจัดสรรที่ดินให้ประชาชนซึ่งไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง จำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคน ***การดำเนินการในด้านนี้ จึงมีวิธีการดังต่อไปนี้*** *1. ให้กรมที่ดิน กรมป่าไม้ และกรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการจำแนกที่ดินทั่วประเทศ เพื่อให้มีเขตสงวนในชั้นต้นนี้ประมาณ 250,000 ตารางกิโลเมตร หรือ 156 ล้านไร่ เวลานี้มีเขตที่เป็นป่าอยู่ 187 ล้านไร่ ผลของการจำแนกประเภทที่ดินจะทำให้มีเนื้อที่จัดสรรให้เกษตรกรได้เพิ่มขึ้นประมาณ 30 ล้านไร่ ในหกปีข้างหน้าควรจะดำเนินการจำแนกประเภทที่ดินให้สำเร็จบริบูรณ์ได้* *2. สงวนป่าไม้ไว้เป็นสมบัติของชาติ เป็นเนื้อที่156 ล้านไร่ หรือประมาณ 250,000 ตารางกิโลเมตร ต่อไปเมื่อมี*		*การขยายและปรับปรุงโครงการทุ่งฝั่งตะวันตก(อยุธยา) โครงการแม่กลองใหญ่ (กาญจนบุรี) โครงการเสาธง (นครศรีธรรมราช) กับโครงการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีงานสำคัญๆ ได้แก่ โครงการลำปาว และโครงการลำพระเพลิง นอกจากนั้นจะมีการดำเนินงานโครงการคันและคูน้ำ เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถใช้น้ำจากโครงการชลประทานต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ โครงการคันและคูน้ำนี้ ควรเริ่มในเขตชลประทานเขื่อนเจ้าพระยา และในจังหวัดภาคกลางที่ได้ประโยชน์จากการชลประทานก่อน* *ใน พ.ศ. 2503 ประมาณว่ามีพื้นที่ที่ได้รับการชลประทาน 9 ล้านไร่ การดำเนินงานตามโครงการชลประทานในระยะหกปีจะช่วยให้มีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทานประมาณ 12 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 20 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งสิ้นของประเทศในขณะนี้* *อนึ่ง เมื่อการก่อสร้างตามโครงการชลประทานได้ผลบริบูรณ์ และสามารถจ่ายน้ำให้แก่เกษตรกรโดยทั่วถึงในท้องที่เขตของการชลประทานแล้ว ก็ควรจะได้มีการเก็บค่าน้ำจากเกษตรกรในท้องที่นั้นๆ เป็นค่าบำรุงรักษาอุปกรณ์การชลประทานด้วย จะเป็นการแบ่งเบาค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของรัฐบาลได้เป็นอันมาก เพราะค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษานับวันจะเพิ่มมากขึ้นทุกที โดยวิธีนี้รัฐบาลจะสามารถเจียดจ่ายเงินไปก่อสร้างงานชลประทานให้กว้างขวางยิ่งขึ้นไปอีกได้"* (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2503: 51–52)	

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	พลเมืองเพิ่มขึ้นก็อาจลดลงได้เหลือ 125 ล้านไร่หรือประมาณ 200,000 ตารางกิโลเมตร แยกเป็นป่าต้นน้ำลำธาร 100,000 ตารางกิโลเมตร ในหกปีข้างหน้าจะกำหนดงบประมาณให้กรมป่าไม้ สำหรับบำรุงรักษาป่าคุ้มครองสงวนป่าและปลูกป่าเป็นจำนวนที่พอเพียงแก่การปรับปรุงการดำเนินงานให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย *อนึ่ง การส่งเสริมให้ใช้เชื้อเพลิงแทนฟืน เช่น ลิกไนท์ ฯลฯ ก็เป็นทางช่วยสงวนป่าไปในตัวได้อย่างดีวิธีหนึ่ง* *3. จัดสรรที่ดินให้ประชาชนที่ประสงค์จะทำการเพาะปลูก แต่ไม่มีที่ดินของตนเองเป็นเนื้อที่ 30 ล้านไร่ ในอนาคตเมื่อประชาชนต้องการที่ดินทำการเพาะปลูกเพิ่มขึ้นอีก ก็ยังมีที่ดินสำรองอยู่อีก 30 ล้านไร่ ”* (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2503: 54-55)			

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2503				**วันที่ 4 ตุลาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์ทำสวนยาง พ.ศ. 2503 ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอและให้ส่งคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นการด่วน **วันที่ 4 ตุลาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเศรษฐการให้ยืมเงินทุนหมุนเวียนสำหรับซื้อข้าวของกระทรวงเศรษฐการไปใช้เพื่อซื้อเกลือ 2 ล้านบาทได้ตามที่เสนอแต่ก่อนที่จะจ่ายเงินให้ยืมแต่ละคราว ให้คณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงเศรษฐการ ผู้แทนกระทรวงสหกรณ์และผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรมตรวจคุณภาพเกลือที่จะซื้อแต่ละคราวเสียก่อนว่ามีคุณภาพดีพอที่จะขายเอาเงิน ส่งชำระหนี้ได้ จึงให้จ่ายเงินให้ยืมสำหรับการขุดลอกคลองเพื่อนำเกลือที่ตำบลกาหลงและตำบลนาโคก ออกจำหน่ายนั้นถ้ากระทรวงเศรษฐการมีเงินชดเชยเหลือก็อนุมัติให้ใช้ในการขุดลอกคลองได้ โดยให้ตกลงกับสำนักงบประมาณ ส่วนที่ขอยืมเงินทุนหมุนเวียนจำนวน 2 ล้านบาท เพื่อซื้อสินค้าพืชไร่นั้น เห็นชอบด้วยที่ไม่ควรให้ยืม **วันที่ 4 ตุลาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการประชุมพิจารณาระหว่างผู้แทนกระทรวงเศรษฐการ กระทรวงเกษตรกับคณะกรรมการส่งเสริมสินค้าขาออก เกี่ยวกับเรื่องสถิติการผลิตข้าวทั่วโลกในปีนี้จะสูงสุดตามที่เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 11 ตุลาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติว่าเรื่องประเทศลาวขอซื้อข้าวควรรอฟังคำตอบจากประเทศลาว ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอก่อน ส่วนเรื่องการลักลอบนำสินค้าไปเวียงจันทน์ให้กวดขันอย่างจริงจัง ถ้าจับผู้กระทำผิดได้ให้ลงโทษอย่างหนัก และให้กระทรวงมหาดไทย พิจารณาเรื่องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ชั้นสูงรับผิดชอบในเรื่องนี้เสนอคณะรัฐมนตรีด้วย

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 18 ตุลาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการช่วยเหลือกสิกรตามความเห็นของกระทรวงการคลัง กระทรวงเศรษฐการและสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติว่าโครงการช่วยเหลือกสิกรโดยวิธีตามที่บริษัทยนตรภัณฑ์จำกัดเสนอมานั้นยังไม่สามารถจะดำเนินการได้เพราะสินค้าของไทยที่บริษัทฯ ยินดีที่จะรับแลกกับรถแทรกเตอร์ เช่น ข้าว ไม้สักหรือผลิตผลอื่นๆ นั้นไม่มีเหลือพอจากการจำหน่าย มากนัก และการที่ขายสินค้าสำคัญๆก็เพื่อให้ได้เงินตราต่างประเทศมาซื้อสินค้าที่ไทยต้องการ ทั้งขณะนี้ประเทศไทยก็ไม่ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศจนต้องใช้วิธีนี้การใช้วิธีนี้เหมาะสำหรับรัฐบาลกับรัฐบาล และในกรณีที่ไม่มีเงินตราต่างประเทศส่วนการใช้เครื่องทุ่นแรงนั้นเป็นของดี แต่จะมาใช้โดยวิธีแลกเปลี่ยนกันก็จะเป็นการเสี่ยงต่อการลดราคาสินค้าลง **วันที่ 18 ตุลาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบรายงานเรื่องประเทศลาวขอซื้อข้าว และการลักลอบนำสินค้าไปเวียงจันทน์ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ **วันที่ 25 ตุลาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องประเทศลาวขอซื้อข้าวจำนวน 20,000 กระสอบ ว่าให้ดำเนินการตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอได้ **วันที่ 20 ธันวาคม 2503** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการและวิธีดำเนินการส่งเสริมการเลี้ยงปลาและการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการเลี้ยงปลา ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอโดยให้แก้ความในข้อ 4 ของวิธีการ ดำเนินการส่งเสริมการเลี้ยงปลาให้เป็นไปตามข้อเสนอของกระทรวงเกษตรกับให้เพิ่มหัวหน้ากองบำรุงพันธุ์สัตว์น้ำ กรมประมงเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการส่งเสริมการเลี้ยงปลาด้วย

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-พ.ศ.2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				พ.ศ. 2503 รัฐบาลได้จัดตั้งสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางขึ้น เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนให้เกษตรกรสวนยางโค่นยางพื้นเมืองที่มีอายุมาก ที่ให้ผลผลิตน้อยเพื่อปลูกแทนด้วยยางพันธุ์ดี ให้ผลผลิตสูง ซึ่งนับได้ว่าเป็นก้าวแรกของการวิวัฒนาการการใช้พันธุ์ยางกันอย่างจริงจังขึ้นในประเทศไทย (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี, 2525: 281) พ.ศ. 2503 ได้มีการจัดตั้งสถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ (IRRI) ที่ประเทศฟิลิปปินส์ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 141)
มกราคม 2504				**วันที่ 31 มกราคม 2504** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ปรับปรุงแก้ไขพิกัดอัตราศุลกากรบางประเภทและการประกาศ ลดอัตราอากรลงเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมและการเกษตร (ร่างพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2504 ประกาศกระทรวงการคลัง และพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดพิกัดศุลกากร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2504) ตามที่อธิบดีกรมศุลกากรและเจ้าหน้าที่เสนอ (พระราชกำหนดและประกาศกระทรวงการคลังในเรื่องนี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม 78 ตอนที่ 10 วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2504 แล้ว)

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กุมภาพันธ์ 2504	**วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2504** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ให้ความร่วมมือแก่คณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ			**วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2504** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ยุบเลิกคณะกรรมการส่งเสริมการปลูกปอ ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอแล้วมอบงานให้คณะกรรมการส่งเสริมการปลูกพืชสำคัญรับไปดำเนินการต่อไป อนึ่งโดยที่ในขณะนี้ปอมีราคาดีราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงนิยมปลูกปอกันมากเกรงว่าจะไม่ปลูกข้าว ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดขาดแคลนข้าวได้ในปีหน้า และถ้าทางปากีสถานปลูกปอได้ผลดีแล้วราคาปอก็จะลดลง ราษฎรจะเดือดร้อนจึงขอให้กระทรวงเกษตรและกระรวงมหาดไทยชี้แจงแก่ราษฎรอย่ามัวหลงปลูกปอแต่เพียง อย่างเดียวขอให้ปลูกข้าวกันบ้างเพื่อจะได้มีใช้บริโภคเพียงพอไม่ขาดแคลน นอกจากนั้นเพื่อความเหมาะสมขอให้กระทรวงเกษตรแนะนำราษฎรด้วยว่าที่ใดควรจะปลูกปอและที่ใดควรปลูกข้าว
มีนาคม 2504				**วันที่ 7 มีนาคม 2504** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับโครงการสำมะโนเกษตรว่าในหลักการควรให้มีการสำรวจแต่ให้หาวิธีการให้ประหยัดงบประมาณเท่าที่ตั้งมาสูงเกินไป ในการนี้ขอให้เชิญผู้แทนกระทรวงมหาดไทยผู้แทนกระทรวงเกษตร ผู้แทนสำนักงบประมาณมาร่วมพิจารณาแล้วเสนอ มาใหม่ **วันที่ 14 มีนาคม 2504** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องข้อเสนอเพื่อการจัดตั้งสถาบันเกษตรกรรมเขตร้อนและเขตอบอุ่น ภายใต้องค์การ สปอ. ว่าเมื่อมีการเสนอเรื่องนี้ในที่ประชุมคณะมนตรีสปอ. ครั้งที่ 7 ณ กรุงเทพฯ ระหว่าง วันที่ 27-30 มีนาคม 2504 ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอก็ไม่ขัดข้องแต่ให้สงวนที่ท่าไว้บ้าง **วันที่ 28 มีนาคม 2504** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการฟื้นฟูงานแสดงการเกษตร โดยจัดให้เป็นงานประจำปีในต้นเดือนมกราคมปีละ 3 วันทุกปี ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอส่วนการเงินให้สำนักงบประมาณพิจารณาให้ตามสมควร

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มิถุนายน 2504				**วันที่ 20 มิถุนายน 2504** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องโครงการสำมะโนเกษตรว่าประสงค์จะทราบรายละเอียดในเรื่องนี้เพื่อประกอบการพิจารณาให้เชิญเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีในคราวต่อไป วันที่ 24 มิถุนายน 2504 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงวางศิลาฤกษ์เขื่อนภูมิพลจังหวัดตาก (กรมชลประทาน, 2529: 388)
สิงหาคม 2504				**วันที่ 8 สิงหาคม 2504** คณะรัฐมนตรีรับทราบเกี่ยวกับเรื่องการลักลอบนำข้าวออกทางด่านสะเดาและรายงานการสืบสวนข้อเท็จจริงของกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงการคลัง ตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 8 สิงหาคม 2504** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องระบบสินเชื่อการเกษตรของประเทศไทยว่าให้ส่งสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติพิจารณาเสนอความเห็น โดยให้เชิญผู้แทนกระทรวงการคลังกระทรวงเกษตรกระทรวงสหกรณ์ไปร่วมการพิจารณาด้วย
กันยายน 2504				**วันที่ 12 กันยายน 2504** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานหารือกับพม่าเกี่ยวกับการค้าข้าวไทย ควรทำความตกลงเฉพาะราคาของข้าวคุณภาพต่ำ ที่ซื้อขายกันในรูปรัฐบาลต่อรัฐบาลจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวชนิด "งาเส่น เอส.เอม.เอส." 45% ของพม่า ซึ่งเทียบได้กับข้าว 35% ของประเทศไทย การกำหนดราคาก็ควรกระทำในลักษณะที่จะให้มีการต่อรองกับประเทศผู้ซื้อได้ตามสมควรตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 12 กันยายน 2504 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องการส่งเสริมสินค้าออกว่ารับทราบเรื่องการขายข้าวของรัฐบาลเพราะกระทรวงเศรษฐการได้ดำเนินการอยู่แล้ว ส่วนเรื่องรายการสินค้านำเข้าให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเร่งรัดบริษัทที่ประสงค์จะผลิตนมข้นให้รีบดำเนินการจัดตั้งโรงงานขึ้นโดยเร็วและเห็นชอบด้วยในการจัดให้มีการรมควันข้าว โดยให้รัฐบาลออกค่าใช้จ่ายให้ครึ่งหนึ่งและพ่อค้าออกอีกครึ่งหนึ่ง **วันที่ 26 กันยายน 2504** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการแต่งตั้งคณะผู้แทนไปร่วมการประชุมสภามนตรี องค์การอาหารและเกษตรสหประชาชาติ ครั้งที่ 36 ณ กรุงโรม เริ่มตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม 2504 เป็นเวลา 8 วัน คือ นายประโยชน์ บูรณศิริ เป็นหัวหน้าคณะ ม.ล. จักรพันธุ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ เป็นรองหัวหน้าคณะ และนายแดง คุณะดิลก เป็นผู้แทนและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้ ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอส่วนการเงินให้ติดต่อทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ
ตุลาคม 2504	วันที่ 3 ตุลาคม 2504 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 78 ตอนที่ 80 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือเพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เดิมเช่น พันธุ์ไม้และของป่า สัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ ป่าและภูเขา ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมมิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่ออำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่รัฐและประชาชนสืบไป			**วันที่ 17 ตุลาคม 2504** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมสมัชชาองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติครั้งที่ 11 ณ กรุงโรม ตั้งแต่วันที่ 4 พฤศจิกายน 2504 ประมาณ 26 วันประกอบด้วยพลเอกสุรจิต จารุเศรณี เป็นหัวหน้าคณะ ม.ล. วงศานุวัตร เทวกุล นายประโยชน์บูรณะศิริ เป็นรองหัวหน้าคณะและกรรมการอื่นๆ 9 ท่านและอนุมัติในหลักการให้คณะผู้แทนใช้ดุลพินิจลงคะแนนเสียง ได้ตามความเหมาะสมสำหรับการเงินให้เป็นไปตามที่สำนักงบประมาณเสนอ

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 17 ตุลาคม 2504 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้ดำเนินการเพิ่มเงินบำรุงแก่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติต่อไปได้ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ
พฤศจิกายน 2504	**วันที่ 14 พฤศจิกายน 2504** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ดังนี้ *"1. ให้จังหวัดประกาศเขตป่าจะสงวนคุ้มครอง และป่าที่จะเปิดจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม 2. ป่าที่สงวน หากทบวงการเมืองต้องการใช้ก็ให้ตกลงกับกระทรวงเกษตรและรับอนุมัติจาก ครม. เป็นราย ๆ ไป 3. ให้จังหวัดและอำเภอเปิดจัดสรรเพื่อเกษตรกรรมและเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างอื่นตามมติ ครม. วันที่ 22 กรกฎาคม 2502 โดยไม่ต้องขอรับความเห็นชอบจากกระทรวงเกษตร 4. ให้สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติจัดลำดับความสำคัญของโครงการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินทั่วประเทศโดยละเอียด "*	นโยบายที่ดินรวมอยู่ในมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 14 พฤศจิกายน 2504 เรื่องการจำแนกประเภทที่ดิน		วันที่ 22 พฤศจิกายน 2504 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติอุตสาหกรรมน้ำตาลทราย พ.ศ. 2504 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 78 ตอนที่ 96

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ธันวาคม 2504				**วันที่ 4 ธันวาคม 2504** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ ดร. ภักดี ลุศนันท์หัวหน้ากองวิชาการ กรมการข้าว และนาย สมโภช สุวรรณวงศ์หัวหน้าแผนกธัญญวิทยา กองวิทยาการ กรมการข้าว ไปร่วมประชุมในคณะกรรมการปฏิบัติงานเรื่อง ดิน น้ำและปุ๋ย สำหรับข้าว ครั้งที่ 8 และให้นายประกอบ กาญจนศูนย์ หัวหน้าแผนกเก็บและรักษาข้าว กองวิทยาการ กรมการข้าวและนายสุวิตร บุษประเวศ หัวหน้าแผนกคัดพันธ์และผสมพันธุ์ กองบำรุงพันธุ์กรมการข้าวไปร่วมประชุมใน คณะกรรมการ ปฏิบัติงานเรื่องการผลิตและการป้องกันรักษา ข้าวครั้งที่ 9 ทั้ง 2 ประชุม ประชุม ณ ประเทศอินเดีย ใน วันที่ 4 - 18 ธันวาคม 2504 โดยให้ ดร.ภักดี ลุสนันท์เป็น หัวหน้าคณะตามที่กระทรวงเกษตรเสนอและอนุมัติให้ ดำเนินการต่อไปได้ส่วนการเงินให้ติดต่อทำความตกลงกับ สำนักงบประมาณ
พ.ศ. 2505			พ.ศ. 2505 รัฐบาลไทยได้ทำการกู้เงินจากธนาคารโลก เพื่อพัฒนาการเกษตรและการชลประทานในพื้นที่ภาค กลางของประเทศ โดยมีเงื่อนไขให้ใช้ในโครงการ ก่อสร้างเขื่อนเจ้าพระยา ครั้งที่ 3 เป็นจำนวนเงิน 1,500 ล้านบาท นอกจากนั้นยังมีเงื่อนไขให้ใช้ใน กิจการต่างๆ ด้วยดังนี้ 1. ก่อสร้างคลองส่งน้ำเป็นระยะทาง 20,000 กิโลเมตร 2. ก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำขนาดเล็ก และทำการ ปรับปรุงระบบการชลประทานให้สามารถส่งน้ำไปยัง ไร่นาของเกษตรกร	

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			3. ทำการปรับระดับพื้นที่แปลงนาของเกษตรกรเพื่อให้มีความสะดวกในการส่งน้ำและการระบายน้ำ 4. จัดตั้งสถานีทดลองการเกษตรขึ้นเพื่อทำการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และวิจัยในด้านการเกษตรทุกสาขา ตลอดจนทำการส่งเสริมเผยแพร่เทคนิคและวิชาการเกษตรสมัยใหม่ออกสู่มือเกษตรกรที่อยู่ในเขตของโครงการให้ทั่วถึง การดำเนินงานให้เป็นไปตามที่รัฐบาลได้ตกลงไว้กับธนาคารโลก รัฐบาลไทยได้แยกกิจกรรมดังกล่าวออกเป็น 2 ส่วน คือ กิจกรรมในข้อ 1-3 มอบให้กรมชลประทาน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติรับไปดำเนินการ ส่วนกิจกรรมในข้อ 4 กระทรวงเกษตรรับดำเนินการ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 101 - 102)	
มกราคม 2505				**วันที่ 2 มกราคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาโครงการเกษตรโดยมีนายทวี แรงขำ เป็นประธานและกรรมการอื่นอีก 4 คนตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ **วันที่ 23 มกราคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับโรงงานผลิตปุ๋ยเคมีจากลิกไนท์ว่าเห็นควรตั้งบริษัทผลิตปุ๋ยเคมีจากลิกไนท์ที่แม่เมาะ จังหวัดลำปางโดยให้เอกชนถือหุ้นส่วนรัฐบาลจะถือหุ้นบ้างก็เป็นส่วนน้อยเท่านั้น
มีนาคม 2505			**วันที่ 6 มีนาคม 250**5 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องการศึกษาปัญหาการเก็บน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยขอให้ ศาสตราจารย์ A.D. Benhamแห่งบัณฑิตวิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์ สปอ. ช่วยศึกษาค้นคว้า ด้วย ตามที่ กระทรวงเกษตรเสนอและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้	**วันที่ 6 มีนาคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องโครงการสำมะโนเกษตรปีพ.ศ. 2505 และในปี พ.ศ. 2506 ว่าให้สำนักงบประมาณและสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติร่วมกันพิจารณา อีกครั้งหนึ่งหากเห็นสมควรประการใด ก็ให้ตั้งงบประมาณให้

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 27 มีนาคม 2505 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคันและคูน้ำ พ.ศ. 2505 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 79 ตอนที่ 29 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ *"โดยที่พระราชบัญญัติคันนาและคูน้ำพุทธศักราช 2484 ไม่มีผลตามเจตนาที่ตรากฎหมายนั้นขึ้นไว้ เพราะในปัจจุบันนี้การเกษตรกรรมบางท้องที่ ไม่ได้ทำนาอย่างเดียว แต่มีทั้งการทำไร่และการทำนา ในทุ่งเดียวกัน ในเวลาเดียวกัน ฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติคันและคูน้ำขึ้นใหม่ แทนพระราชบัญญัติคันนาและคูน้ำที่ยกเลิกไป"* พ.ศ. 2505 รัฐบาลไทยได้ทำการกู้เงินจากธนาคารโลกเพื่อพัฒนาการเกษตรและการชลประทานในพื้นที่ภาคกลางของประเทศ โดยมีเงื่อนไขให้ใช้ในโครงการก่อสร้างเขื่อนเจ้าพระยา ครั้งที่ 3 เป็นจำนวนเงิน 1,500 ล้านบาท นอกจากนั้นยังมีเงื่อนไขให้ใช้ในกิจการต่างๆ ด้วยดังนี้ 1. ก่อสร้างคลองส่งน้ำเป็นระยะทาง 20,000 กิโลเมตร 2. ก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำขนาดเล็ก และทำการปรับปรุงระบบการชลประทานให้สามารถส่งน้ำไปยังไร่นาของเกษตรกร 3. ทำการปรับระดับพื้นที่แปลงนาของเกษตรกร เพื่อให้มีความสะดวกในการส่งน้ำและการระบายน้ำ 4. จัดตั้งสถานีทดลองการเกษตรขึ้นเพื่อทำการศึกษาค้นคว้า ทดลอง และวิจัยในด้านการเกษตรทุกสาขา ตลอดจนทำการส่งเสริมเผยแพร่เทคนิคและวิชาการเกษตรสมัยใหม่ออกสู่มือเกษตรกรที่อยู่ในเขตของโครงการให้ทั่วถึง	**วันที่ 20 มีนาคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ส่งผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมประชุมสภามนตรีองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ 38 ณ กรุงนิวยอร์ค ตั้งแต่วันที่ 16 เมษายน 2505 เวลาประมาณ 4 วัน และอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ **วันที่ 20 มีนาคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ส่งคณะผู้แทนไทยไปร่วมประชุมคณะกรรมการว่าด้วยปัญหาโภคภัณฑ์ร่วมกับคณะกรรมาธิการว่าด้วยการค้าโภคภัณฑ์ระหว่างประเทศของสหประชาชาติ ครั้งที่ 35 รวม 4 ท่าน โดยมีหลวงศรีปรีชาธรรปาฐกเป็นหัวหน้าคณะ ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอส่วนการเงินให้ติดต่อทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			การดำเนินงานให้เป็นไปตามที่รัฐบาลได้ตกลงไว้กับธนาคารโลก รัฐบาลไทยได้แยกกิจกรรมดังกล่าวออกเป็น 2 ส่วน คือ กิจกรรมในข้อ 1-3 มอบให้กรมชลประทาน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติรับไปดำเนินการ ส่วนกิจกรรมในข้อ 4 กระทรวงเกษตรรับดำเนินการ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์,2525: 101 - 102)	
เมษายน 2505				**วันที่ 10 เมษายน 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมติให้ยืดเวลาส่งคืนเงินต้นจำนวน 200,000 บาท ซึ่งบริษัทพืชกรรม จำกัด ได้กู้ยืมจากกระทรวงเศรษฐการไปถึงสิ้นปี 2505 โดยให้มีธนาคารพาณิชย์ค้ำประกันเช่นเดิม ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอและให้พิจารณาขยายไปใช้ในการซื้อพืชไร่อย่างอื่นด้วย
พฤษภาคม 2505				**วันที่ 1 พฤษภาคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องเกี่ยวกับสถานเอกอัครราชทูตโซเวียต ขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับการส่งมอบข้าว กระทรวงเศรษฐการได้ออกใบอนุญาตส่งข้าวออกไปให้แล้ว 5,000 ตัน การซื้อขายข้าวของโซเวียตมิได้กระทำในระดับรัฐบาลหากแต่กระทำในระดับเอกชน กระทรวงเศรษฐการจำต้องพิจารณาการอนุญาตส่งข้าวออกโดยรอบคอบเพื่อมิให้กระทบถึงข้าวบริโภคภายในประเทศแต่ก็ได้ผ่อนผันพิจารณาเพิ่มให้ราว 1,500 ตัน รายละเอียดกระทรวงเศรษฐการจะได้รายงานต่อไปตามสำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 8 พฤษภาคม 2505 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการตามที่ประธานกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอการดำเนินงานในรูปจัดตั้งเป็นธนาคาร โดยให้มีผู้แทนกระทรวงการคลังกระทรวงเกษตรและกระทรวงมหาดไทย ร่วมเป็นกรรมการด้วยเพื่อสะดวกแก่การหาเงินทุนจากแหล่งต่างๆ ในต่างประเทศมา แต่ในการดำเนินงานหากธนาคารจะให้สินเชื่อเองโดยตรงแล้วเกรงว่าจะไม่ทั่วถึงราษฎร จึงให้กระทรวงเกษตรจัดตั้งสถาบันสินเชื่อการเกษตรขึ้นเพื่อกู้เงินจากธนาคารนี้แล้วนำไปให้เกษตรกู้ยืมอีกทอดหนึ่ง และควบคุมเงินกู้ให้ได้ผลตามที่ต้องการ **วันที่ 22 พฤษภาคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องการปิดอากรแสตมป์สำหรับค่าพรีเมี่ยมข้าวว่าความเห็นของกระทรวงการคลังถูกต้องแล้ว คือตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 18) 2504 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่ 1 กันยายน 2504 นั้นพ่อค้าผู้ส่งข้าวออกนอกประเทศได้รับยกเว้นไม่ต้องปิดอากรแสตมป์ในใบรับสำหรับราคาข้าว รวมทั้งค่าพรีเมี่ยมอยู่แล้วความเข้าใจของที่ประชุม ก.ส.อ. ยังคลาดเคลื่อนอยู่
มิถุนายน 2505				**วันที่ 5 มิถุนายน 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดวีระภัทร ร้องเรียนว่าได้ทำสัญญาขายข้าวโพดจำนวน 50,000 ตันให้พ่อค้าในฮ่องกงไว้ใคร่ขอให้กระทรวงเศรษฐการจัดสรรโควต้าการส่งข้าวดังกล่าวในราคา เอฟ.โอ.บี. ตันละ 20 ปอนด์ ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กรกฎาคม 2505				**วันที่ 10 กรกฎาคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการของคณะกรรมการส่งเสริมการปลูกกาแฟเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกกาแฟเพื่อให้มีการนำกาแฟเข้ามาในราชอาณาจักรเพียงเท่าที่จำเป็นต้องใช้ในการบริโภคและเพื่อเปิดทางให้กาแฟเมล็ดและกาแฟผงไทยที่ผลิตขึ้นจำหน่ายได้ในราคาพอสมควรตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอและให้กระทรวงมหาดไทยติดต่อกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อไป
สิงหาคม 2505				**วันที่ 14 สิงหาคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเศรษฐการรายงานปริมาณข้าวและสินค้าสำคัญส่งออกระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2504 ถึง 14 กรกฎาคม 2505 **วันที่ 28 สิงหาคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมคณะปฏิบัติงานเกี่ยวกับ เรื่อง เกษตรวิศวกรรมในการผลิตข้าว การเก็บรักษาข้าวและการปรุงแต่งเกี่ยวกับข้าว ครั้งที่ 2 จำนวน 2 นาย คือ ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล และดร. ภักดี ลุศนันทน์และการประชุมคณะกรรมาธิการเรื่องข้าวระหว่างประเทศ ครั้งที่ 8 ในวันที่ 10 - 14 กันยายน 2505 รวม 3 นาย คือ ดร. สละ ทศานนท์ ม.ร.ว.เทพฤทธิ์ เทวกุล และดร. ภักดีลุศนันทน์ และให้ใช้จ่ายจากงบประมาณประจำปี 2505 ประเภทค่าใช้จ่ายในการเจรจาธุรกิจและการประชุมนานาชาติตามที่กระทรวงเกษตรเสนอและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไป ส่วน

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 28 สิงหาคม 2505 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับโครงการอาหารแห่งโลกว่าเงินที่จะบริจาคให้ผู้แทนไทยพิจารณาเทียบเคียงกับประเทศซึ่งอยู่ในฐานะใกล้เคียงกับประเทศไทยแต่จำนวนสูงสุดที่จะบริจาคในระยะ 3 ปีนั้น ต้องไม่เกิน 0.08% ของจำนวน 100 ล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งกำหนดไว้เป็นกองทุนโครงการอาหารแห่งโลก ส่วนการขอความช่วยเหลือจากโครงการอาหารแห่งโลกให้ขอความช่วยเหลือเรื่องอาหารสัตว์และอนุมัติให้แต่งตั้งนายสมจัย อนุมานราชธน ผู้รักษาการผู้แทนถาวรประจำสหประชาชาติเป็นผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุมให้คำมั่นบริจาคตามโครงการอาหารแห่งโลก โดยมอบอำนาจให้เป็นผู้ลงนามในกรรมสารสุดท้ายของการประชุมฯ ได้ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ
กันยายน 2505				**วันที่ 4 กันยายน 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกกาแฟดังนี้ 1. ให้ผู้ขออนุญาตนำกาแฟทุกชนิดเข้ามาในราชอาณาจักรต้องรับซื้อกาแฟไทยจากโรงงานกาแฟไทย หน่วยส่งเสริมอาชีพ กระทรวงมหาดไทยหรือตัวแทนหรือสาขา ในอัตราไม่เกินร้อยละ 10 ของกาแฟแต่ละประเภทที่ขออนุญาตนำเข้าในราชอาณาจักร โดยแยกเป็นกาแฟเมล็ดประเภทหนึ่งและกาแฟผงอีกประเภทหนึ่ง แต่การกำหนดอัตราร้อยละที่ให้ซื้อกาแฟไทยนั้นให้กำหนดให้พอเหมาะกับกาแฟไทยที่มีอยู่ 2. ในกรณีที่เมล็ดกาแฟไทยมีไม่พอจำหน่ายให้แก่ผู้ขออนุญาตนำเข้าตามอัตราที่กำหนดในข้อ 1. ผู้ขออนุญาตนำเข้าอาจขอซื้อการแฟผงแทนในอัตราไม่เกิน ที่กำหนดไว้ในข้อ 1. ก็ได้ 3. ผู้ให้การรับรองว่าผู้ขออนุญาตนำกาแฟเข้ามาในราชอาณาจักรได้ปฏิบัติตามข้อ 1 และข้อ 2 แล้ว คือ อธิบดีกรมมหาดไทยหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมมหาดไทยให้ออกใบรับรอง ในนามของหน่วยส่งเสริมอาชีพ กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2505			**วันที่ 16 ตุลาคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติในหลักการเรื่องให้กู้เงินจากธนาคารโลกสำหรับโครงการแก่งกระจานและโครงการคันนาคูน้ำได้ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ	**วันที่ 9 ตุลาคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอคณะผู้แทนไทยรวม 6 นาย ประกอบด้วยเอกอัครราชทูต ณ กรุงการาจี เป็นหัวหน้าคณะ เดินทางไปเจรจากับสมาคมพ่อค้าข้าวในอิรัค ตลอดจนไปเยือนตลาดอื่นๆ ในปากีสถานอิหร่าน คูเวต บาร์เรน เอเดน และซาอุดิอเรเบีย รวมเวลาไม่เกิน 1 เดือน **วันที่ 9 ตุลาคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในการกำหนดทำสำมะโนเกษตรทั่วราชอาณาจักรและอนุมัติให้กระทรวงทบวงกรม องค์การและจังหวัดต่างๆ ให้ความร่วมมือเกี่ยวกับเรื่องนี้ตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ **วันที่ 24 ตุลาคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการขอความช่วยเหลือจากกองทุนพิเศษสหประชาชาติ **วันที่ 24 ตุลาคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการขอความช่วยเหลือจากกองทุนพิเศษสหประชาชาติ สำหรับโครงการเพื่อพัฒนายาง ส่วนการที่จะนำเงินทุนสงเคราะห์ปลูกยาง (Cess) มาใช้นั้นให้พิจารณาดำเนินการอย่าให้เป็นการขัดกับพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางพ.ศ. 2503
พฤศจิกายน 2505				**วันที่ 6 พฤศจิกายน 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอแต่งตั้งผู้แทนไทยเข้าร่วมเจรจากับฝ่ายมลายาเกี่ยวกับเรื่องการปศุสัตว์ การประมงและการเกษตร รวม 14 นาย มีปลัดกระทรวงเกษตรเป็นหัวหน้าคณะ มีที่ปรึกษา 5 นายและเลขานุการ 2 นาย ซึ่งจะเปิดการเจรจาระดับเจ้าหน้าที่ที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 12 - 19 พฤศจิกายน 2505

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 13 พฤศจิกายน 2505 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องโครงการทำปุ๋ยว่าให้กระทรวงมหาดไทยส่งเรื่องให้ กรมอัยการพิจารณาสัญญาที่เทศบาลทำไว้กับบริษัทฯ ว่าทางเทศบาลนครกรุงเทพจะต้องเป็นผู้ชำระภาษี ตามที่เสนอมานั้นหรือไม่ประการใด **วันที่ 27 พฤศจิกายน 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องการลักลอบนำข้าวออกทางด่านสะเดาและการลักลอบนำข้าวออกทางภาคใต้ ว่าให้เจ้ากระทรวงที่เกี่ยวข้องคือ กระทรวงการคลังกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเศรษฐการ สำนักนายกรัฐมนตรี (ก.ต.ภ.)กำชับเจ้าหน้าที่ให้ปราบปรามโดยกวดขันและให้พิจารณาหาทางแก้ไขในเรื่องนี้เสนอไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาด้วย **วันที่ 27 พฤศจิกายน 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการขายหุ้นเพื่อดำเนินการก่อตั้งบริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด ว่าการลดทุนไม่ขัดข้องในหลักการ ส่วนการขายหุ้นให้แก่ธนาคารนั้นให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรรับไปเจรจากับธนาคารตามที่เสนอ
ธันวาคม 2505				**วันที่ 4 ธันวาคม 2505** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติงบประมาณค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการสินเชื่อการเกษตรแห่งชาติ ประกอบด้วย ค่าพาหนะและเบี้ยประชุมให้แก่กรรมการเป็นรายเดือนและรายละเอียดอื่นๆรวมเป็น เงิน 90,000 บาท ตามที่ประธานกรรมการสินเชื่อการเกษตรแห่งชาติเสนอตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2505 เป็นต้นไปสำหรับรายละเอียดให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มกราคม 2506				**วันที่ 2 มกราคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติดำเนินการจ้างพิมพ์เล่ม และแบบสำรวจโครงการสำมะโนเกษตรในปี 2506 ภายในวงเงิน 1,019,300 บาท โดยผูกพันการจ่ายเงิน ในปีงบประมาณ 2507 ตามที่สำนักงบประมาณเสนอ **วันที่ 2 มกราคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยในหลักการเรื่องการกำหนด INTERNATIONAL RICE YEAR เพื่อส่งเสริมการจำหน่ายข้าว ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ **วันที่ 15 มกราคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ดร.เสริมลาภ วสุวัตรักษาการในตำแหน่งหัวหน้าสถานีกสิกรรมบางเขนกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการฝ่ายวิชาการกรมกสิกรรมเป็นผู้แทนอธิบดีกรมกสิกรรม และดร.ประกฤติ ภมรจันทร์ หัวหน้าแผนกคัดพันธุ์และผสมพันธุ์ กองบำรุงพันธุ์ กรมการข้าวร่วมประชุมเกี่ยวกับกรรมพันธุ์และไซโตเจนเนติกของข้าว ซึ่งจะจัดให้มีขึ้น ณสถาบันค้นคว้าเรื่องข้าวระหว่างประเทศใน Los Banosประเทศฟิลิปปินส์ระหว่างวันที่ 4 - 8 กุมภาพันธ์ 2506 ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้
กุมภาพันธ์ 2506				**วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติผ่อนผันให้บริษัทพืชกสิกรรมจำกัด ชำระเงินคืนให้แก่กระทรวงเศรษฐการเป็นจำนวน 1 ล้านบาท ก่อนและให้ยืดเวลาใช้คืนเงินที่ยังค้างอยู่อีกจำนวน 1 ล้านบาท ต่อไปจนถึง สิ้นปี 2506 โดยให้มีธนาคารพาณิชย์ค้ำประกันการกู้ยืมเงินเช่นเดิม ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานเรื่องการขายข้าวให้แก่ต่างประเทศทั้งในด้านรัฐบาลต่อรัฐบาลหรือในด้านเอกชนตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานการจำหน่ายข้าวไปต่างประเทศแล้วรู้สึกวิตกที่ค่าพรีเมี่ยมข้าวไม่ได้ตามที่
มีนาคม 2506		ในการประชุมเพื่อจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2506 ที่บ้านพักรับรองทุ่งสร้าง จ.ขอนแก่น ที่มีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานและข้าราชการระดับสูงจากกระทรวงต่างๆ ในขณะนั้นเข้าร่วมประชุม ได้มีข้อเสนอในเรื่องการปฏิรูปที่ดิน ให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาที่ดินที่จะตั้งขึ้นใหม่ โดยมีมติเรื่องนโยบายการปฏิรูปที่ดินว่างานในด้านนี้เป็นงานใหม่ที่ยังไม่ได้จัดทำกันมาก่อน และเป็นงานสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างยิ่ง งานดังกล่าวนี้จะช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการผลิตทางเกษตรได้มาก งานนโยบายที่ดินและงานปฏิรูปที่ดินนี้จะเป็นงานค้นคว้าศึกษาและดำเนินการเพื่อให้ขนาด (Size) และ ความเป็นเจ้าของที่ดิน (Land ownership) ในประเทศมีความเหมาะสมกับโครงร่างเศรษฐกิจและแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันปัญหาเกี่ยวกับการแบ่งแยก ที่ดินออกเป็นขนาดเล็กเกินไป (Fragmentation of Land) อันอาจเป็นปัญหาที่ร้ายแรงในอนาคตได้ เนื่องจากจำนวนบุตรในครัวเรือนเกษตรกรมีมาก แต่ที่ดินไม่เพียงพอที่จะแบ่งสรรให้อย่างทั่วถึง และในขนาดที่เหมาะสม และเพื่อส่งเสริมให้กสิกรเป็นเจ้าของที่ดินเอง อันจะเป็นสิ่งจูงใจให้มีการบำรุงรักษา และใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์ในการผลิตอย่างแท้จริง (กรมวิเทศสหการ, 2506 : 135-136)		**วันที่ 12 มีนาคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้องค์การสวนยางสร้างโรงงานเครปเพื่อผลิตยางขาวจากน้ำยาง เพิ่มเติมอีก 1 ชุด ใช้เงินจำนวน 1,200,000 บาท ในรูปงบประมาณเงินกู้ตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ **วันที่ 12 มีนาคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการเจรจาระหว่างไทย-มลายา เกี่ยวกับการเกษตรการประมงและการปศุสัตว์ ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอและให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการต่อไป **วันที่ 18 มีนาคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนในด้านเกษตรว่าได้นำเรื่องนี้เข้าชี้แจงในที่ประชุมอธิบดีกรมต่างๆในสังกัดกระทรวงเกษตรในส่วนที่เกี่ยวกับการเกษตร และได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นประกอบด้วย นายทำนอง สิงคาลวณิช เป็นประธานกรรมการ และผู้แทนกรมต่างๆในสังกัดเป็นกรรมการ อีก 6 ท่าน ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ **วันที่ 18 มีนาคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเศรษฐการจำหน่ายหนี้ค่าข้าวสารที่รัฐกลันตันและตรังกานูค้างชำระจำนวน 733,121.20 บาท ออกจากบัญชีเป็นสูญได้ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
เมษายน 2506		**วันที่ 23 เมษายน 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการรับความช่วยเหลือจัดตั้งนิคมเกษตรกรรมสำหรับทหารผ่านศึกตามที่สำนักบริหารนายกรัฐมนตรีเสนอส่วนจะตั้งที่ใดนั้นขอให้ติดต่อให้ไปตั้งทางภาคใต้ถ้าเขายืนยันจะตั้งที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ได้ก็ให้ติดต่อตกลงกับกรมประชาสงเคราะห์ว่าจะตั้ง ณ ที่ใด	**วันที่ 16 เมษายน 250**6 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการช่วยเหลืออพยพราษฎรออกจากเขตน้ำท่วมเหนือเขื่อนภูมิพลให้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการช่วยเหลืออพยพราษฎรออกจากเขตน้ำท่วมเหนือเขื่อนภูมิพล ประกอบด้วย นายพ่วง สุวรรณรัฐ เป็นประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีก 13 ท่าน ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ	**วันที่ 2 เมษายน 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องการขายข้าวให้รัฐบาลลาวว่าไม่สามารถจะลดราคาให้อีกได้ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ **วันที่ 9 เมษายน 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้รัฐบาลรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมของสถาบันทางเงินทุนการเกษตรและสินเชื่อ ระหว่างวันที่ 2-14 กันยายน 2506 ณ ศาลาสันติธรรมและอนุมัติให้จ่ายเงิน เกี่ยวกับการประชุมฯ จากงบประมาณปี 2506 ประเภทค่าใช้จ่ายในการเจรจาธุรกิจ และการประชุมนานาชาติ ภายในวงเงินไม่เกิน 40,000 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ **วันที่ 9 เมษายน 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์การเกษตรกลางขอนแก่นตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ว่าให้กระทรวงเกษตรรีบสำรวจเมื่อจะตกลงจัดตั้งขึ้นณ ที่ใด ให้เชิญผู้แทนมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องและรองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติไปร่วมพิจารณาด้วย **วันที่ 9 เมษายน 2506**คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จ่ายเงินสำรองค่าข้าวจ่ายทดรองเป็นจำนวน 3,434,000 บาท เป็นค่าก่อสร้างอาคารศาลาไทยในงานแสดงสินค้านิวยอร์คเวิลแฟร์ พ.ศ. 2507-2508 ไปก่อน แล้วอนุมัติให้ผูกพันตั้งชดใช้ในปีงบประมาณ 2507 ได้ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ **วันที่ 23 เมษายน 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้มูลนิธิฮั่วเคี้ยวปอเต็กเซียงตึ๊งส่งข้าวไปช่วยเหลือชาวจีนผู้ลี้ภัย โดยยกเว้นค่าพรีเมี่ยมให้ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ **วันที่ 23 เมษายน 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกข้าวสาลีในประเทศไทยตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอว่าควรดำเนินการส่งเสริมในเรื่องนี้ต่อไป

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤษภาคม 2506		วันที่ 23 พฤษภาคม 2506 ได้มีการจัดตั้งกรมพัฒนาที่ดิน สังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2506 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 80 ตอนที่ 50 ฉบับพิเศษ ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2506		
มิถุนายน 2506				**วันที่ 4 มิถุนายน 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเกษตรพม่าขอซื้อพันธุ์ข้าวลอยน้ำเนื่องจากเลยฤดูเก็บเกี่ยวปีที่แล้วมานานแล้วการหาพันธุ์ข้าวเป็นการยากลำบากให้กระทรวงเกษตรพยายามหาให้อีก 1 ตัน **วันที่ 25 มิถุนายน 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบบทความหนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์ประจำวันที่ 31 พ.ค. 2506 เกี่ยวกับเรื่องการสำรองข้าวตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ
กรกฎาคม 2506				**วันที่ 2 กรกฎาคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับงบประมาณโครงการจัดนิคมผู้เลี้ยงโคนมในพระนครว่าให้ดำเนินการภายในวงเงิน 3,000,000 บาท โดยจัดทำเป็นโครงการทดลองแต่ให้ซื้อที่ดินเต็มจำนวนที่กระทรวงเกษตรเสนอคือ 121 ไร่เศษ ได้ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ **วันที่ 16 กรกฎาคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของกรมอัยการเกี่ยวกับโครงการทำปุ๋ยจากขยะมูลฝอย ว่าเทศบาลนครกรุงเทพไม่ต้องเป็นผู้ชำระภาษีเงินได้แทนบริษัทฯ เพียงแต่เป็นผู้รับผิดชอบเฉพาะค่าภาษีอากรขาเข้าและภาษีที่คล้ายคลึงกันเท่านั้น **วันที่ 30 กรกฎาคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอรายงานเรื่องประมาณผลผลิตข้าวปี พ.ศ. 2505 และการประเมินข้าวเหลือใช้ ในปี 2506 ว่ายังไม่ต้องตั้งคณะกรรมการเพิ่มขึ้นเพราะกระทรวงเศรษฐการและ ก.ส.อ.ย่อมทราบนโยบายในการส่งออกอยู่แล้ว

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
สิงหาคม 2506			**วันที่ 6 สิงหาคม 250**6 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องเกี่ยวกับโครงการชลประทานในภาคตะวันออก เช่น จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยองจังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด ฯลฯ ซึ่งอธิบดีกรมชลประทานได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าในบริเวณ ท้องที่อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรีนั้นได้มีโครงการท่าลาดเพื่อช่วยการทำนาและบริโภคใช้สอยอยู่แล้วตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 6 สิงหาคม 250**6 คณะรัฐมนตรีมีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการน้ำบาดาล ประกอบด้วย อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี เป็นประธานกรรมการ และกรรมการท่านอื่นอีก 15 ท่านตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ	**วันที่ 6 สิงหาคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับมูลนิธิร็อคกี้เฟลเลอร์เสนอให้ความช่วยเหลือในด้านการเกษตรว่าในหลักการให้รับความช่วยเหลือได้ **วันที่ 13 สิงหาคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติการประชุมเรื่องสถาบันการเงินและสินเชื่อทางเกษตร (Centre on Institution for Agricultural Financing and Credit) ที่กรุงเทพฯ ในวันที่ 2 - 14 กันยายน 2506 ที่รัฐบาลไทยเป็นเจ้าภาพและให้จัดส่งผู้แทนที่มีความรู้ทางวิชาการแต่ละสาขาเข้าร่วมประชุม ดังนี้ นายแสวง กุลทองคำ เป็นผู้อำนวยการของศูนย์การประชุมนายจำเนียร สาระนาค เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย และผู้แทน 5 ราย ที่ปรึกษาอีก 7 รายตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ
กันยายน 2506		**วันที่ 3 กันยายน 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเกี่ยวกับ โครงการขยายงานอนุรักษ์ดินและน้ำว่าควรสนับสนุนให้ขยายงานตามกำลังงบประมาณ และเจ้าหน้าที่วิชาการ ซึ่งในขณะนี้มีจำกัดสำหรับปีงบประมาณ 2507 ก็ได้รับจัดสรรงบประมาณแล้ว 3.88 ล้านบาท (ขอตั้ง 7.95 ล้านบาท) ถ้าจะขยายเพิ่มขึ้นอีกถึง 7 แห่งแล้ว เห็นว่าถ้าสำนักงบประมาณไม่สามารถหาเงินมาให้ได้ก็ ให้ทยอยกันจัดตั้งเพิ่มขึ้นอีกปีละ2 แห่ง ดังนี้ จังหวัดกาฬสินธุ์และอุดรธานี จังหวัดอุบลราชธานีและนครพนมจังหวัดระยองและจันทบุรี ทั้งนี้ เพื่อยึดหลักการพัฒนาให้อยู่ในแหล่งเดียวกันเห็นควรหาทางขอความช่วย เหลือจากต่างประเทศมาเพื่อโครงการนี้โดยเฉพาะและให้ดำเนินการต่อไปได้		

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-พ.ศ.2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2506		**วันที่ 8 ตุลาคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอเรื่องการช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อนจากการเวนคืนที่ดินเนื่องจากการสร้างการชลประทานและการพลังงาน โดยกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เสนอว่า ด้วยกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติได้รับรายงานจากกรมชลประทานว่าตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2479 ที่ดินบ้านเรือนและต้นไม้ที่อยู่นอกเขตการเวนคืนไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะจ่ายเงินค่าทดแทนให้ แต่ปรากฏว่าการสร้างเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ นั้นมักจะกระทบกระเทือนทรัพย์สินของราษฎรที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณเขตเวนคืนด้วยเป็นอย่างมาก ดังเช่น ที่อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ถึงแม้กรมชลประทานจะได้จ่ายเงินค่าทดแทนให้แก่ไร่นาที่ทำกิน ในเขตเวนคืน ซึ่งจะถูกน้ำท่วมเมื่อการก่อสร้างเขื่อนภูมิพลเสร็จแล้วก็ตาม แต่ราษฎรที่อยู่เป็นหย่อมๆ ตามเนินเขาพ้นเขตน้ำท่วม 5 ตำบล รวม 787 ครอบครัว ซึ่งไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ ซึ่งจะได้รับเงินค่าทดแทน เพราะอยู่นอกเขตน้ำท่วม ก็ยังได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก เพราะที่ทำกินจะถูกน้ำท่วมหมด คงเหลือเฉพาะบ้านเรือนที่อยู่อาศัยเท่านั้น นอกจากนี้ยังจะได้รับความลำบากเกี่ยวกับการไปมาติดต่อกับชุมชนอื่นๆ อีกด้วย ซึ่งผลที่สุดราษฎรเหล่านั้นก็จะตั้งบ้านเรือนอยู่ต่อไปไม่ได้ เพราะเมื่อไม่มีที่ทำกินแล้วก็จำเป็นต้องอพยพไปอยู่ที่อื่น ซึ่งกรมชลประทานเห็นใจราษฎรเหล่านี้เป็นอย่างยิ่งและประสงค์จะจ่ายเงินค่าทดแทนให้แต่ไม่มีกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการให้อำนาจได้ จึงขอให้กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติพิจารณา		

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ พิจารณาแล้วจึงเห็นเป็นการสมควรที่จะได้กำหนดเป็นนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการเวนคืนที่ดินในเรื่องนี้ขึ้นไว้ดังต่อไปนี้ คือ *"1. ทรัพย์สินของราษฎรที่อยู่นอกเขตการเวนคืน แต่ปรากฏว่าจะต้องได้รับผลกระทบกระเทือนจากการดำเนินการตามโครงการ ดังเช่น กรณีที่กรมชลประทานเสนอมานั้น ก็ให้พิจารณาจ่ายเงินค่าทดแทนให้ด้วย* 2. ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองเพื่อสงเคราะห์ราษฎรที่ถูกเวนคืนที่ดินเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของรัฐ ตลอดจนราษฎรที่อยู่นอกเขตการเวนคืน แต่จะต้องถูกกระทบกระเทือนได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากการเวนคืนนั้นด้วย"		**นโยบายในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2507 - 2509)** มีนโยบายด้านการเกษตรดังนี้ 1. เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตและการส่งออก ปรับปรุงคุณภา ของผลิตผลการเกษตรที่สำคัญและขยายประเภทการผลิ การเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเพิ่มรายได้ประชาชาติส่วนรว และรายได้ของเกษตรกร 2. เพื่อปรับปรุงวิธีการผลิตตามแผนใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไ และรายได้จากการผลิต การดำเนินงานส่วนของรัฐจะต้องให้ได้ผ ตกถึงมือเกษตรกรอย่างแท้จริง และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมมือแล ช่วยตนเองให้มากที่สุด 3. เพื่อพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นคุณค่าในการเกษตรอันได้แ เนื้อที่ดิน ป่าไม้ น้ำ และอื่นๆ เพื่อให้นำมาใช้ได้ให้ผลประโยชน์ทา เศรษฐกิจโดยแท้จริงและถาวร โดยคำนึงถึงหลักอนุรักษ์กรรม 4. เพื่อปรับปรุงระบบสังคมของเกษตรกรให้เกษตรกรมีฐานะกา ครองชีพและสวัสดิการดียิ่งขึ้น มีความสามัคคียันขันแข็งแล ร่วมมือกับรัฐยิ่งขึ้น 5. เพื่อส่งเสริมสถาบันอันเกี่ยวกับการเกษตร อันได้แก่ ระบบกา ครอบครองที่ดิน การตลาด การสหกรณ์ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรก และหน่วยยุวกสิกร ระบบสินเชื่อการเกษตรและอื่นๆให้เป็ ปึกแผ่นแน่นหนา 6. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรให้เป็นอาชีพได้รับความนิยมในด้า เศรษฐกิจและสังคม และส่งเสริมการเกษตรให้เป็นอาชีพที่ใ ผลตอบแทนสูง 7. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการลงแร ลงทุนของตนโดยชอบธรรม ป้องกันมิให้เกษตรกรเสียเปรียบใ เรื่องการตลาด การเช่าที่ดิน และการกู้เงินเอกชน

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				8. เพื่อขยายปริมาณงาน และเพิ่มประสิทธิภาพของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ให้บริการแก่เกษตรกรให้บังเกิดผลดียิ่งขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2503: 47)
ตุลาคม 2506			**วันที่ 14 ตุลาคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องโครงการช่วยเหลือชาวนาที่นาเสียหายในปี 2506 ว่าให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยเหลือชาวนาที่นาเสียหาย ประกอบด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานและกรรมการอื่นๆ 10 ท่าน ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอโดยให้เพิ่มผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี 1 นาย ส่วนการเงินที่จะต้องใช้จ่ายเพื่อการนี้เนื่องจากในงบประมาณปี 2507 กรมชลประทานและกรมการข้าวได้รับงบประมาณเป็นค่าสูบน้ำและค่าจัดซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนา 5 ล้านบาท และ 6 แสนบาท ตามลำดับ นอกจากนั้นกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทยก็ได้รับงบประมาณดำเนินงานตามโครงการชลประทานราษฎร์ช่วยเหลือชาวนาอีกปีละประมาณ 6 ล้านบาท จึงให้ใช้จ่ายจากงบประมาณของกรมทั้งสามดังกล่าวไปก่อน	**วันที่ 14 ตุลาคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องโครงการช่วยเหลือชาวนาที่นาเสียหายในปี2506ว่าให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยเหลือชาวนาที่นาเสียหาย ประกอบด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานและกรรมการอื่นๆ 10 ท่าน ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอโดยให้เพิ่มผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี1 นาย ส่วนการเงินที่จะต้องใช้จ่ายเพื่อการนี้เนื่องจากในงบประมาณปี 2507กรมชลประทานและกรมการข้าวได้รับงบประมาณเป็นค่าสูบน้ำและค่าจัดซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนา 5 ล้านบาท และ 6 แสนบาท ตามลำดับ นอกจากนั้นกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทยก็ได้รับงบประมาณดำเนินงานตามโครงการชลประทานราษฎร์ช่วยเหลือชาวนาอีกปีละประมาณ 6 ล้านบาท จึงให้ใช้จ่ายจากงบประมาณของกรมทั้งสามดังกล่าวไปก่อน **วันที่ 29 ตุลาคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามความเห็นของสำนักงบประมาณเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้แทนไปประชุมสมัชชาองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติครั้งที่ 12 เพียง 5 คนสำหรับค่าใช้จ่ายเห็นควรให้ใช้จากงบประมาณปี 2507 ประเภทค่าใช้จ่ายในการเจรจาธุรกิจและการประชุมนานาชาติ ซึ่งจะได้พิจารณาจัดสรรให้ตามความจำเป็นต่อไป

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 29 ตุลาคม 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการส่งเสริมการปลูกข้าวสาลีตามความเห็นของสำนักงบประมาณว่าสมควรสนับสนุนให้ดำเนินการทดลองส่งเสริมการปลูกข้าวสาลีในประเทศเช่นที่กระทำอยู่ในขณะนี้ ส่วนโครงการส่งเสริมเป็นการถาวรนั้นเมื่อกระทรวงมหาดไทยร่างโครงการเสร็จแล้ว ขอให้ส่งให้สำนักงบประมาณและสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติพิจารณาก่อน สำหรับหลักการที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ เมื่อการส่งเสริมได้ดำเนินถึงขั้นได้ผลแล้วจะขอความคุ้มครองจากรัฐบาลต่อข้าวสาลีที่ผลิตขึ้นในประเทศไทยรวมทั้งการดำเนินมาตรการประกันราคาขั้นต่ำนั้น สำนักงบประมาณขอตั้งข้อสังเกตว่าจะกระทำไม่สำเร็จเนื่องจากการประกันราคาขั้นต่ำอาจจะต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก **วันที่ 29 ตุลาคม 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้แต่งตั้งดร.สิริพงศ์ บุญหลง เลขาธิการองค์การอาหารและเกษตรแห่งชาติกระทรวงเกษตรซึ่งจะเป็นผู้แทนไปเข้าร่วมในการประชุมคณะกรรมการวิชาการของ เอฟ.เอ.โอ. (Technical Commitee) ระหว่างวันที่ 31 ตุลาคม - 15 พฤศจิกายน ศกนี้อยู่แล้วได้เข้าร่วมประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ
พฤศจิกายน 2506				**วันที่ 5 พฤศจิกายน 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับแนวนโยบายสำหรับผู้แทนประเทศไทยในการประชุมสมัชชาองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ 12 ว่าให้กระทรวงเกษตรรับไปปฏิบัติต่อไป

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	วันที่ 12 พฤศจิกายน 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ดังนี้ *"1.ให้กระทรวงเกษตร และกระทรวงมหาดไทย ร่วมกันพิจารณาดำเนินการอพยพราษฎรออกจากเขตป่า* *2. การประมวลผลการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน รวม 15 จังหวัด และให้กระทรวงเกษตรฯ ดำเนินการสงวนคุ้มครองป่า รวม 345 ป่า* *3. เมื่อได้ประมวลผลและจำแนกที่ดินโดยกำหนดพื้นที่ป่าไม้ที่สมควรสงวนคุ้มครองโดยแน่นอนเสร็จในจังหวัด ใดแล้ว ที่ดินนอกเขตพื้นที่ป่าไม้ดังกล่าวถือเป็นเขตที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม และเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างอื่น เป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยดำเนินการต่อไป* *4. ให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ และสำนักงบประมาณ สนับสนุนให้กระทรวงเกษตรได้รับงบประมาณในการดำเนินการสงวนคุ้มครองป่า การอพยพราษฎรออกจากป่า และการดูแลรักษาป่าเพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายป่ากับให้กรมที่ดินได้รับงบประมาณสำหรับ ดำเนินการจัดสรรที่ดินให้ราษฎรจับจองทำมาหากินเลี้ยงชีพตามประมวลกฎหมายที่ดินเป็นกรณีพิเศษ"*			**วันที่ 5 พฤศจิกายน 2506** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการจัดปีข้าวสากลโดยการจัดปีข้าวสากลนี้ เป็นเรื่องส่งเสริม ให้มีการผลิตและการบริโภคข้าวสมควรให้กระทรวงเกษตรเป็นเจ้าของเรื่อง ให้กระทรวงเศรษฐการ กับส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องร่วมมือ ในการดำเนินงานตามแนวและโครงการจัดปีข้าวของประเทศและโครงการปีข้าวระหว่างประเทศ ทั้งนี้กระทรวงเกษตรจะได้มอบให้คณะผู้แทนไทยเสนอที่ประชุมสมัชชาองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติต่อไปตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ธันวาคม 2506		วันที่ 19 ธันวาคม 2506 พลเอกถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 30 ต่อรัฐสภา มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้ ***" รัฐบาลจะดำเนินการพัฒนาประเทศในกิจการอันเป็นสาขาที่มีความสำคัญ คือ การชลประทาน การทางหลวง การทรัพยากรธรณี การพัฒนาที่ดิน"*** **(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2540 หน้า 155)**	วันที่ 19 ธันวาคม 2506 พลเอกถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 30 ต่อรัฐสภา มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชลประทาน ดังนี้ *"รัฐบาลจะดำเนินการพัฒนาประเทศในกิจการอันเป็นสาขาที่มีความสำคัญ คือ การชลประทาน การทางหลวง การทรัพยากรธรณี การพัฒนาที่ดิน การพลังงาน กับการสหกรณ์ ซึ่งได้มารวมและก่อตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเพื่อให้มีการประสานงานและควบคุมการตรวจสอบผลงาน โดยมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะรัฐบาลถือว่าโครงการพัฒนาต่างๆ อันเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น"* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 155) ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ระยะที่สอง (พ.ศ. 2507-2509) มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรน้ำในบทที่ 6 การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ดังนี้ *"(3) เพื่อพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นคุณค่าในการเกษตร อันได้แก่เนื้อที่ดิน ป่าไม้ น้ำ และอื่นๆ เพื่อให้นำมาใช้ให้ได้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยแท้จริงและถาวร โดยคำนึงถึงหลักอนุรักษ์* โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้ *(1) เร่งสร้างรากฐานเพื่อพัฒนาการเกษตร ได้แก่ การชลประทาน พลังงาน การขนส่ง และคมนาคมสำหรับการชลประทาน ได้แก่ การสร้างเขื่อนเก็บน้ำขนาดใหญ่ขึ้นในภาคเหนือ*	พลเอกถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีแถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 30 ต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2506 มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้ ***"รัฐบาลนี้จะดำเนินการพัฒนาประเทศในกิจการอันเป็นสาขาที่มีความสำคัญ คือ การชลประทาน การทางหลวง การทรัพยากรธรณี การพัฒนาที่ดิน การพลังงาน กับการสหกรณ์ ซึ่งได้มารวมและก่อตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เพื่อให้มีการประสานงานและควบคุมตรวจสอบผลงาน โดยมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะรัฐบาลถือว่าโครงการพัฒนาต่างๆ อันเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น รัฐบาลถือว่าการเกษตรเป็นเครื่องค้ำจุนอันสำคัญแห่งเศรษฐกิจของประเทศ จึงจะได้ดำเนินการส่งเสริมการเกษตรทุกวิถีทางให้มีผลผลิตมากขึ้น ให้เป็นผลสนับสนุนแก่สารพัฒนาด้านอุตสาหกรรมให้เป็นหลักประกันสำหรับความปลอดภัยสาธารณะ และการป้องกันประเทศ และให้เป็นรากฐานอันสำคัญในอันที่จะได้มาซึ่งเงินตราประเทศ ในการส่งเสริมการเกษตรเพื่อให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นนั้น รัฐบาลจะได้คำนึงถึงการที่จะให้กสิกรมีรายได้จากผลิตผลของตนเพิ่มมากขึ้นไปพร้อมกันด้วย"*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 155)

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			คือเขื่อนภูมิพลที่จังหวัดตาก และเขื่อนท่าปลาที่จังหวัดอุตรดิตถ์ เขื่อนระบายน้ำ ที่แม่น้ำแม่กลองจังหวัดกาญจนบุรีและเขื่อนอื่นๆ ตลอดจนอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การพัฒนาทรัพยากรทางน้ำจะให้ผลประโยชน์ในด้านพลังงานไฟฟ้า และด้านอื่นๆ ด้วย” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2507: 47-48) นอกจากนี้ ในโครงการพัฒนาการเกษตร ได้กล่าวถึงโครงการชลประทาน ดังนี้ *“18. โครงการที่สำคัญในด้านการชลประทานในระยะแผนพัฒนา มีดังต่อไปนี้* *1) โครงการยันฮี การก่อสร้างเขื่อนภูมิพลจะเสร็จลงใน พ.ศ. 2507ตรงตามจุดหมายโครงการยันฮี เป็นโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และเขื่อนภูมิพลเป็นเขื่อนที่ใหญ่ที่สุดในภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พลังงานไฟฟ้าที่จะผลิตได้มีปริมาณ 560,000 กิโลวัตต์ และจะเริ่มผลิต 140,000 กิโลวัตต์ ใน พ.ศ. 2507 นี้ ผลประโยชน์ที่จะได้รับนอกจากพลังงานไฟฟ้าแล้ว ได้แก่ การให้น้ำในเขตโครงการเจ้าพระยาในฤดูฝน 1.5 ล้านไร่ และฤดูแล้ง 2 ล้านไร่ นอกจากนั้นจะให้ประโยชน์ในการป้องกันอุทกภัยในเขตกำแพงเพชรตาก นครสวรรค์ และจะช่วยในด้านการประมง และการขนส่งทางน้ำด้วย มูลค่าของโครงการทั้งหมดประมาณ 3,500 ล้านบาท ในจำนวนนี้ 1,500 ล้านบาท จะได้จากรายได้ของโครงการเอง*	

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			2) โครงการท่าปลาเป็นโครงการเอนกประสงค์สำคัญที่สองรองจากโครงการยันฮีจะเริ่มการก่อสร้างเขื่อนใน พ.ศ. 2508 จากผลการสำรวจประมาณว่าจะสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ประมาณ 250,000 กิโลวัตต์ และจะให้ประโยชน์แก่โครงการเจ้าพระยาในด้านการชลประทานในฤดูฝน 1.5 ล้านไร่ และฤดูแล้ง 2.5 ล้านไร่ นอกจากนั้นจะทำการป้องกันอุทกภัยในทุ่งพิษณุโลกได้อีกประมาณ 3 ล้านไร่ โครงการนี้จะขอกู้เงินจากธนาคารโลก มูลค่าก่อสร้างขั้นแรกเป็นเงินประมาณ 1,200 ล้านบาท *3) โครงการแม่กลองใหญ่ เป็นโครงการชลประทานพัฒนาภาคกลางที่ใหญ่ที่สองรองจากโครงการเจ้าพระยาตามแผนโครงการจะสร้างเขื่อนระบายน้ำ ที่อำเภอท่าม่วง กาญจนบุรี ซึ่งได้เนื้อที่ชลประทานประมาณ 2,427,000 ไร่ ในบริเวณ 7 จังหวัด ต่อเนื่องกับโครงการลุ่มน้ำเจ้าพระยาทางตะวันออก และโครงการเพชรบุรีทางใต้ เป็นเนื้อที่ชลประทานผืนใหญ่รวมกันแล้วประมาณ 8 ล้านไร่ โครงการนี้จะขอกู้ธนาคารโลกประมาณ 27 ล้านเหรียญและใช้เงินบาท 840 ล้านบาท งานก่อสร้างแบ่งเป็น 3 ขั้น ขั้น 2 และ 3 จะสร้างเขื่อนกักน้ำที่เขากวางและแก่งเรียงบนลำน้ำแควน้อย และแควใหญ่ในระยะต่อไป* *4) โครงการเจ้าพระยา โครงการเจ้าพระยาเป็นโครงการก่อสร้างที่สำคัญที่สุดในด้านการเกษตร โครงการนี้ได้เริ่มต้นด้วยการก่อสร้างเขื่อนชัยนาท โดยกู้เงินจากธนาคารโลก 18 ล้านเหรียญ*	

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			เมื่อ พ.ศ. 2496 และได้ใช้งบประมาณแผ่นดินสมทบอีก 1,000 ล้านบาท ในระยะ 3 ปีแรก ได้ขุดคลองใหญ่ส่งน้ำในบริเวณโครงการ 11 เขต และได้เริ่มงานขุด คันคูน้ำใน พ.ศ. 2505 โดยใช้กู้เงินจากธนาคารโลก 3.4 ล้านเหรียญ ใน พ.ศ. 2506 งานขุดคันคูน้ำนี้คาดว่าจะเสร็จสิ้นลงใน พ.ศ. 2510 ในเนื้อที่ 5 ล้านไร่ ในระยะ 3 ปีหลังนี้ จะเริ่มงานตามโครงการระบายน้ำและปรับปรุงการส่งน้ำให้สมบูรณ์ เนื้อที่ในบริเวณโครงการเจ้าพระยาเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย เมื่อได้รับประโยชน์จากการชลประทานสมบูรณ์แล้ว คาดว่าจะสามารถผลิตข้าวได้ปีละไม่ต่ำกว่า 1.8 ล้านตัน โดยเฉลี่ยผลผลิต 3 ไร่ต่อเกวียน *19. นอกจากการก่อสร้างโครงการชลประทานหลวง ชลประทานทั่วไป และอ่างเก็บน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว ในระยะ 3 ปีหลัง กรมชลประทานจะได้ทำการสำรวจตามโครงการชลประทาน ที่สำคัญอื่นๆ อีกคือ โครงการเขื่อนกิ๊ดเชียงใหม่ โครงการแก่งหลวงสุโขทัย โครงการกำแพงเพชร โครงการลำชี ชัยภูมิ และโครงการอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั่วทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อการก่อสร้างในโอกาสต่อไป สรุปได้ว่าในระยะของแผนพัฒนา 6 ปีนี้ กิจการการชลประทานของประเทศไทยได้เจริญรุ่งเรืองอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน เป็นการวางรากฐานพัฒนาการเกษตรที่มั่นคงสำหรับอนาคต”* (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2507 : 73-74)	

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มกราคม 2507		**วันที่ 7 มกราคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติโอนงานจำแนกประเภทที่ดิน จากกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย ไปให้กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการต่อไป	**วันที่ 28 มกราคม 2507** คณะรัฐมนตรีเห็นชอบเรื่องการก่อสร้างตามโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่ โดยกู้เงินจากธนาคารโลกให้กรมชลประทานดำเนินการตามโครงการแม่กลองใหญ่ระยะที่ 1 ส่วนระยะ ที่ 2 และที่ 3 นั้น ให้รอไว้พิจารณาดำเนินการเมื่อถึงระยะเวลาอันเหมาะสมโดยให้ขอกู้เงินจากธนาคารโลก มาดำเนินการสำหรับระยะที่ 1 และให้เจรจาให้ได้เงื่อนไขที่ดีที่สุด ตามนัยแห่งข้อเสนอของ อ.พ.น. แต่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไม่เกินอัตราที่ธนาคารโลกให้กู้สำหรับส่วนหนึ่งของโครงการหลวง 8 ปีตามที่ประธานกรรมการบริหารสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้	**วันที่ 21 มกราคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนในด้านการเกษตรและให้ดำเนินการต่อไปได้ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ
กุมภาพันธ์ 2507			**วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินในเขตน้ำท่วมเหนือเขื่อนภูมิพล อำเภอ ฮอดจังหวัดเชียงใหม่ ว่าให้จ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินให้แก่เจ้าของที่ดินในเขตน้ำท่วมฯซึ่งไม่ต้องการที่ดินที่จัดสรรได้ ส่วนการจัดนิคมที่ตำบลดอยเต่า อำเภอฮอดจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อรับผู้อพยพจากเขตน้ำท่วมนั้นโดยที่จะจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินให้แล้ว จึงไม่ต้องขยายเนื้อที่ของนิคมเพิ่มขึ้นอีก	**วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานผลงานที่คณะกรรมการสินเชื่อการเกษตรแห่งชาติได้ปฏิบัติมาในระยะ 6 เดือนหลังว่าให้ส่งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติรับไปพิจารณาดำเนินการแก้ไข **วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเสนอ เรื่องบริษัทที่ปรึกษาของบริษัท ปุ๋ยเคมี จำกัด ว่าให้รัฐบาลเยอรมันว่าจ้างบริษัทโขชาโก (อิมเฮาเสน) เป็นบริษัทที่ปรึกษา **วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ส่งดร.ภักดี ลุศนันทน์ หัวหน้ากองวิทยาการกรมการข้าว นายสมโภช สุวรรณวงศ์ นักเกษตรเอกกองวิทยาการ กรมการข้าว ดร.ทนงจิตร วงษ์ศิริ นักเกษตรโท กองวิทยาการ กรมการข้าวนายเสริมศักดิ์ อาวะกุล นักเกษตรโท กองบำรุงพันธ์ กรมการข้าว ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล นักเกษตรพิเศษ กรมการข้าว นายเมธา รัชตะปีติหัวหน้าแผนกซ่อมสร้างเครื่องมือเครื่องจักร กองวิศวกรรม กรมการข้าวเป็นผู้แทนไปร่วม

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				ในการประชุมวิชาการเรื่องโภชนาการของข้าวและประชุมคณะกรรมาธิการเรื่องข้าวระหว่างประเทศ ครั้งที่ 10 ณ ประเทศฟิลิปปินส์ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ ส่วนการเงินให้ติดต่อทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ
มีนาคม 2507			**วันที่ 17 มีนาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่คณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายทวี แรงขำ) เป็นประธานกรรมการพิจารณาปรับปรุงรวมโครงการจัดหาน้ำสะอาดในชนบทเพื่อให้ประชาชนอุปโภคและบริโภคของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และกระทรวงมหาดไทยเข้าเป็นโครงการเดียวกัน	**วันที่ 10 มีนาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการลักข้าวในท้องน้ำเจ้าพระยาว่าให้ยกเลิกคณะกรรมการดังกล่าว **วันที่ 21 มีนาคม 2507** ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 81 ตอนที่ 27 (ฉบับพิเศษ) โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติป้องกันโรคและศัตรูพืช พ.ศ. 2495 ได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการควบคุมและกักพืชได้ ต่อเมื่อพืชที่ได้นำเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นศัตรูพืชตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งอาจจะทำให้โรคพืชต่างๆ ระบาดแพร่หลายได้ในระหว่างนำพืชนั้นเข้ามาในราชอาณาจักรก่อนที่จะมีการควบคุมและกักพืชไว้ ไม่บังเกิดผลสมความมุ่งหมายที่จะป้องกันโรคและศัตรูพืชให้มีประสิทธิภาพ ตามข้อตกลงที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกร่วมอยู่ในอนุสัญญาระหว่างประเทศ สมควรที่จะขยายการควบคุมและกักพืชให้กว้างขวางออกไป อีกทั้งการนำเข้าหรือนำผ่านราชอาณาจักรไม่ว่าทางบก ทางทะเล หรือทางอากาศ เพื่อให้การป้องกันโรคและศัตรูพืชได้ผลสมตามเจตนา ฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันโรคและศัตรูพืช พ.ศ. 2495 และตราพระราชบัญญัติกักพืชขึ้นใหม่ใช้บังคับแทน **วันที่ 24 มีนาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องการรวมกลุ่มพ่อค้าข้าวโพด ตามที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีสอบถามถึงว่าได้ทำการปรับความเข้าใจกับพวกพ่อค้าข้าวโพดแล้ว

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
เมษายน 2507	วันที่ 28 เมษายน 2507 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 81 ตอนที่ 38 *“เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญยิ่งของชาติ และรัฐบาลได้กำหนดจุดหมายไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติว่าจะสงวนป่าไม้ไว้เป็นเนื้อที่ประมาณร้อยละ 50 แห่งเนื้อที่ประเทศไทย คือ เป็นเนื้อที่ป่าสงวนรวมประมาณ 250,000 ตารางกิโลเมตร หรือ 156 ล้านไร่ บัดนี้ ปรากฏว่าป่าไม้ที่สงวนคุ้มครองไว้แล้วและที่ยังมิได้สงวนคุ้มครองได้ถูกบุกรุกและถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก แม้ป่าไม้ในบริเวณต้นน้ำลำธารก็ถูกแผ้วถางเผาทำลายไปเป็นอันมาก ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดความแห้งแล้ง พื้นดินพังทลาย ลำน้ำตื้นเขินหรือเกิดอุทกภัย อันเป็นผลเสียหายแก่การเกษตรและเศรษฐกิจของประเทศอย่างร้ายแรง ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและสงวนป่าที่ใช้บังคับอยู่วิธีการไม่รัดกุมเหมาะสมต้องเสียเวลาดำเนินการเป็นเวลานานจึงประกาศกำหนดเป็นป่าสงวนหรือเป็นป่าคุ้มครองได้ เป็นเหตุให้บุคคลบางจำพวกฉวยโอกาสทำลายป่าได้กว้างขวางยิ่งขึ้น*			**วันที่ 21 เมษายน 2507**คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการพิจารณาช่วยเหลือชาวไร่มันสำปะหลังตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรี เสนอว่าให้สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นเจ้าของเรื่องรับไปพิจารณาวางแผนวิธีการแก้ไขในเรื่องนี้อย่างถาวรโดยปรึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเศรษฐการ กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติกระทรวงเกษตร กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และสำนักงาน ก.ส.อ.แล้วเสนอผลมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป **วันที่ 28 เมษายน 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ปรับปรุงคณะทำงานส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้งเสียใหม่ ประกอบด้วยประธานกรรมการ กรรมการและเลขานุการ จำนวน 11 ท่านและให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ขึ้นดำเนินงานได้ตามความจำเป็นและให้แต่งตั้ง คณะกรรมการดังกล่าวและให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการได้ตามที่เสนอ

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-พ.ศ.2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	นอกจากนั้น ได้กำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนไว้ไม่เหมาะสมกับกาลสมัย ผู้กระทำผิดไม่เข็ดหลาบ เป็นช่องทางให้มีการบุกรุกทำลายป่ามากขึ้น รัฐบาลจึงเห็นเป็นการจำเป็นอันรีบด่วนที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงกฎหมายเรื่องนี้เสียใหม่ เพื่อให้สามารถดำเนินการคุ้มครองป้องกันเพื่อรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าของชาติ และเพื่อมิให้อาชีพเกษตรกรรมของประชาชนส่วนใหญ่และเศรษฐกิจของประเทศถูกกระทบกระเทือนจากผลของการทำลายป่า”			
พฤษภาคม 2507			วันที่ 17 พฤษภาคม 2507 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก (กรมชลประทาน, 2529: 393)	
มิถุนายน 2507				**วันที่ 2 มิถุนายน 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการส่งเสริมการปลูกข้าวสาลีของกระทรวงมหาดไทยว่ารับหลักการให้ดำเนินการตามโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมปลูกข้าวสาลีของกระทรวงมหาดไทยได้ทั้ง 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการทดลองค้นคว้าเรื่องข้าวสาลี 2) โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวสาลี 3) โครงการค้นคว้าหาข้าวเหนียวข้าวจ้าวพันธุ์เบาส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับการเงินให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณต่อไป

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 2 มิถุนายน 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรซื้อหุ้นจากธนาคารเกษตรจำกัด เพิ่มเติมจากเดิมอีก 111 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 1,000 บาท เป็นจำนวนเงิน 111,000 บาท โดยจ่ายเงินค่าซื้อหุ้นจากเงินงบกลางตามที่สำนักงบประมาณเสนอ **วันที่ 16 มิถุนายน 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องกลุ่มชาวนาจังหวัดเชียงใหม่กู้เงินสินเชื่อเกษตรตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอให้รีบดำเนินการได้ **วันที่ 16 มิถุนายน 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรับเรื่องนโยบายตั้งโรงสีข้าวไปพิจารณาก่อน **วันที่ 30 มิถุนายน 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยในการงดคิดดอกเบี้ยสำหรับหนี้สินค่าข้าวตามความเห็นของกระทรวงเศรษฐการและให้กระทรวงเศรษฐการดำเนินการเร่งรัดให้ลูกหนี้ชำระหนี้สินค่าข้าวที่ค้างอยู่ตามกำหนดในสัญญาด้วย **วันที่ 30 มิถุนายน 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการทดลองทำนาสาธิตแปลงใหญ่และให้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการทำนาสาธิตแปลงใหญ่ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรเป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีก 14 ท่าน ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอเว้นแต่ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย เปลี่ยนเป็นอธิบดีกรมการปกครองหรือผู้แทนและให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการได้ตามความจำเป็นโดยให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือด้วย

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กรกฎาคม 2507			**วันที่ 21 กรกฎาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กรมประมง กรมการข้าวกรมกสิกรรม และกรมปศุสัตว์ดำเนินการปลูกสร้างและใช้ที่ดินในบริเวณใต้เขื่อนเจ้าพระยา ตามที่กรมชลประทานได้แบ่งสรรให้แล้วเพื่อประโยชน์ของทางราชการอันเกี่ยวกับการชลประทานและการใช้น้ำได้ตลอดไปโดยไม่มีกำหนดและให้ดำเนินการต่อไปตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ	**วันที่ 14 กรกฎาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาปัญหาการค้าข้าวโพดไปต่างประเทศประกอบด้วย ผู้แทนกรมการค้าต่างประเทศ กรมการค้าภายในกรมกสิกรรม กรมพัฒนาที่ดินสำนักงาน ก.ส.อ. สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทยสำนักงานมาตรฐานสินค้าขาออก สภาการค้าและสมาคมผู้ส่งพืชพันธุ์ไทยออกนอกเพื่อพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับส่งข้าวโพดไปจำหน่ายต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาดำเนินการของกระทรวงเศรษฐการตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ **วันที่ 21 กรกฎาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กรมประมง กรมการข้าวกรมกสิกรรม และกรมปศุสัตว์ดำเนินการปลูกสร้างและใช้ที่ดินในบริเวณใต้เขื่อนเจ้าพระยาตามที่กรมชลประทานได้แบ่งสรรให้แล้วเพื่อประโยชน์ของทางราชการอันเกี่ยวกับการชลประทานและการใช้น้ำได้ตลอดไปโดยไม่มีกำหนดและให้ดำเนินการต่อไปตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ **วันที่ 21 กรกฎาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้งว่าเนื่องจากสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติยังกำลังพิจารณาอยู่จึงให้รอฟังความเห็นของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติก่อน **วันที่ 21 กรกฎาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับบริษัทพืชกสิกรรมจำกัด ขอให้ความช่วยเหลือขอผ่อนชำระส่งคืนเงินยืมเป็นปีๆ ว่าให้บริษัทพืชกสิกรรมจำกัด ผ่อนชำระส่งเงินคืนเงินยืมปีละ 200,000 บาท โดยเริ่มผ่อนชำระตั้งแต่สิ้นปี 2507 เป็นต้น และให้มีธนาคารพาณิชย์ค้ำประกันการกู้ยืมเช่นเดิม

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
สิงหาคม 2507			**วันที่ 4 สิงหาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องให้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดลุ่มน้ำ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เป็นประธานกรรมการ 9 ท่านกรรมการและเลขานุการ 1 ท่าน ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 18 สิงหาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องขอใช้พื้นที่เพื่ออพยพราษฎรจากเขตน้ำท่วมโครงการเขื่อนลำน้ำพองจังหวัดขอนแก่นให้ใช้เขตป่าโคกสูง-บ้านดง เป็นที่เกษตรกรรมเพื่อจัดตั้งนิคมสร้างตนเองตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอได้โดยให้เอาเฉพาะที่ๆ จะใช้ในการเกษตรกรรมได้ โดยตกลงกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง **วันที่ 25 สิงหาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ใช้บริเวณห้วยคอกม้าดอยปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นที่ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการจัดลุ่มน้ำได้ ตามที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เสนอ **วันที่ 25 สิงหาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ดำเนินการตามโครงการประหยัดน้ำลุ่มแม่น้ำปิงในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ตามที่ประธานกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ และเห็นชอบตามความเห็น ของคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ โดยให้กระทรวงมหาดไทยรับข้อสังเกตของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติไปพิจารณาสั่งการต่อไป	

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กันยายน 2507				**วันที่ 1 กันยายน 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอการลดพรีเมี่ยมสำหรับปลายข้าวชนิดเอวันเลิศ เอวันพิเศษและเอวันธรรมดา ให้ตันละ 100 บาท ส่วนปลายข้าวชนิดอื่นลดให้ตันละ 50 บาท ให้เป็นกรณีพิเศษนี้ โดยลดเพียงชั่วคราวเท่านั้น และเมื่อใดปลายข้าวมีเหลือตกค้างน้อยลงจึงระงับการลดพรีเมี่ยมโดยวิธีการดังกล่าวเสีย **วันที่ 1 กันยายน 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของกระทรวงการคลัง เกี่ยวกับกลุ่มชาวนาจังหวัดเชียงใหม่กู้เงินสินเชื่อการเกษตรว่าให้ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทในการช่วยเหลือกสิกรที่มีฐานะ และหลักประกันอันมั่นคงและเครดิตที่ให้นั้นต้องเป็นเครดิตระยะสั้น ส่วนการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกรแบบระยะปานกลางและระยะยาว ควรมีแผนการและการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างดี และควรมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของสถาบันการเงินพิเศษ โดยเฉพาะเมื่อรัฐบาลมี โครงการจัดตั้งสถาบันการเงินพิเศษแล้ว การให้กู้ยืมเพื่อการเกษตรในระยะปานกลางและระยะยาว จึงควรเป็นหน้าที่ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพียงแห่งเดียวเพื่อประหยัดทั้งการใช้เงินทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในด้านการส่งเสริมกำลังทุนของธนาคารพาณิชย์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ทางอ้อมนั้น ขณะนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการอยู่แล้วโดยรับช่วงลดตั๋วเงินเกี่ยวกับสินค้าขาออกนั้น ธนาคารยังมีโครงการที่จะขยายการรับช่วงซื้อลดเพื่อปรับระดับปริมาณเงินภายในประเทศตามความต้องการของเศรษฐกิจด้วย

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 14 กันยายน 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ยุติการให้เงินช่วยเหลือในปีงบประมาณปี 2508 และเห็นควรช่วยเหลือด้วยวิธีลดพรีเมี่ยมให้แก่ผู้ส่งข้าวออกจำนวนไม่น้อยกว่า 5,000 ตัน ไปยังประเทศตะวันออกกลางอาฟริกาและประเทศอื่น ที่ไม่มีระเบียบจ่ายเงินช่วยเหลือให้ผู้ซื้อประเทศนั้นๆ ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอทั้งนี้ทำนองเดียวกับการขายข้าวนึ่งให้หอการค้าเจดาห์ ซึ่งคิดค่าพรีเมี่ยมต่ำกว่าอัตราข้าวทั่วไป เมตริกตันละ 50 บาทเป็นการทดแทนกับที่ไม่ต้องจ่ายเงินช่วยเหลือเมตริกตันละหนึ่งปอนด์ให้ผู้ซื้อ **วันที่ 22 กันยายน 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรดำเนินการทำสัญญาผูกพันการก่อสร้างอาคารตามโครงการศูนย์เกษตรกลางขอนแก่นกับบริษัทเกษมไทยานนท์ จำกัดและบริษัทโชคทวีก่อสร้าง จำกัด ผู้รับเหมาภายในวงเงิน 700,000 บาทโดยเบิกจ่ายจากงบประมาณปี 2507 จำนวน 500,000 บาท และผูกพันไปเบิกจ่ายในงบประมาณปี 2508 อีกจำนวน 200,000 บาท ตามที่สำนักงบประมาณเสนอ **วันที่ 22 กันยายน 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการจัดตั้งนิคมเลี้ยงโคนม ที่มวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ว่าให้กรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งนิคมโคนมตามที่กระทรวงเกษตรเสนอส่วนวิธีที่จะดำเนินการจัดตั้งในรายละเอียดประการใดนั้นให้เป็นหน้าที่ของกรมประชาสงเคราะห์ที่จะพิจารณาดำเนินการ **วันที่ 22 กันยายน 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการส่งมอบข้าวรัฐบาลว่าให้ส่ง ก.ส.อ. พิจารณาเสนอความเห็นมาประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีก่อน

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 29 กันยายน 2507คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่อง รายงานการประชุมเรื่องข้าวของคณะกรรมการที่ปรึกษาในด้านเศรษฐกิจของข้าวและการประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการที่ปรึกษาในด้านเศรษฐกิจของข้าวกับกลุ่มสมาชิกประเทศของ เอฟ.เอ.โอ. เกี่ยวกับข้าวและธัญพืชอื่นๆและการประชุมคณะกรรมการกลุ่มธัญพืชของ เอฟ.เอ.โอ. ให้หน่วยราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรับไปประกอบการพิจารณาต่อไป
ตุลาคม 2507			**วันที่ 13 ตุลาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ดำเนินการตามโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่โดยกู้เงินจากธนาคารโลก ตามที่กระทรวงการคลังเสนอสำหรับคณะผู้แทนที่จะไปเจรจากู้เงินนั้น ถ้าจะลดเจ้าหน้าที่กรมชลประทานลงได้สักคนหนึ่ง ก็ขอให้ลดลงด้วย	**วันที่ 13 ตุลาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอการกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนให้แก่พ่อค้าข้าวเป็นผู้ส่งมอบข้าวรัฐบาลแทนกระทรวงเศรษฐการ **วันที่ 13 ตุลาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติค่าใช้จ่ายในการจัดการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับข้าวโพดและค่าใช้จ่ายให้นักวิชาการฝ่ายไทยจำนวน 18 คน โดยจ่ายจากงบประมาณประจำปี 2508 งบกลางภายในวงเงินไม่เกิน 18,000 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ **วันที่ 13 ตุลาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องอุปสรรคเกี่ยวกับงบประมาณการส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้ง ว่าให้ทำการทดลองในปี 2508 ไปอีก 1 ปี ก่อนตามกำลังงบประมาณที่ได้รับ **วันที่ 20 ตุลาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการระดับนโยบายเพื่อพิจารณาแก้ปัญหาข้าวโพดตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ ประกอบด้วย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรเป็นประธาน กรรมการและกรรมการอื่นอีก 10 ท่าน

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤศจิกายน 2507			**วันที่ 17 พฤศจิกายน 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอโครงการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย สำหรับงบประมาณที่จะต้องใช้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือโดยรีบด่วนทันทีนั้นให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรให้ทันทีจากเงินงบกลาง และจากงบประมาณของกระทรวงทบวง กรมที่เกี่ยวข้องตามที่เสนอส่วนการให้ความช่วยเหลือโดยรีบด่วนรองลงมาให้สำนักงบประมาณรับไปพิจารณาเรื่องการเงิน และเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา	**วันที่ 10 พฤศจิกายน 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเศรษฐการนำกำไรสุทธิที่ได้จากการดำเนินงานตามโครงการสำรองข้าวสมทบเข้าในเงินทุนหมุนเวียนซื้อข้าวของสำนักงานข้าวเดิมในยอด 40 ล้านบาทด้วย ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอแต่ต่อไปถ้าตามรูปการอาจใช้เงินไม่ถึงจำนวนที่เก็บเอาไว้ก็ให้ส่งเป็นรายได้ของรัฐเสียบ้างตามที่จะได้ตกลงกัน
ธันวาคม 2507		ในปี 2507 กรมพัฒนาที่ดิน ได้ทำการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองที่ดินกับภาวะการณ์ผลิตของชาวนาใน 5 จังหวัดภาคกลาง คือ ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา นครนายก ลพบุรี และนครสวรรค์ ปรากฏว่ามีชาวนาที่ถือครองที่ดินในฐานะผู้เช่าถึงร้อยละ 56 ในจำนวนนี้เป็นผู้เช่าที่นาทั้งหมด โดยไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองร้อยละ 27 และผู้เช่าที่นาบางส่วน คือ มีที่ดินตนเองบางส่วนอีกร้อยละ 29 ต่อมาในปี 2508 ได้ขยายการวิจัยออกไปอีก 11 จังหวัด คือ จังหวัดพระนคร ธนบุรี สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครปฐม เพชรบุรี กาญจนบุรี สระบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี และสุพรรณบุรี ซึ่ง ไชยยงค์ ชูชาติ และคณะ (2512) ได้สรุปและให้ข้อเสนอแนะเรื่องการเช่าที่ดินไว้ว่า สมควรที่จะควบคุมการเช่านาให้มีความเสมอภาค และประสิทธิภาพเท่าที่ควรเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่เจ้าของที่ดินและผู้เช่า ซึ่งอาจดำเนินการได้โดยวิธีดังต่อไปนี้ 1) แก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา 2) เช่าที่ดินจากเอกชนมาให้ผู้เช่าได้เช่าช่วง และ3) เป็นผู้แทนกำหนดมาตรการเช่าที่ดินระหว่างเจ้าของที่ดินกับผู้เช่า	วันที่ 31 ธันวาคม 2507 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 81 ตอนที่ 124 (ฉบับพิเศษ) โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่ในปัจจุบันนี้ กิจการชลประทานได้ขยายตัวกว้างขวางขึ้นเพื่อให้ได้ผลตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ แต่ปรากฏว่าบทบัญญัติบางมาตราแห่งกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่เหมาะสมแก่การดำเนินงานก่อสร้าง การบำรุงรักษา และการควบคุม ตลอดจนอัตราโทษ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่มีน้อย ไม่พอเพียงที่จะใช้ในการระงับปราบปรามผู้กระทำผิดให้ได้ผลอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัย	**วันที่ 1 ธันวาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการช่วยเหลือชาวนาว่าให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการดำเนินงานในเรื่องเครดิตการเกษตรและสหกรณ์กับเรื่องการเพิ่มผลผลิตต่อไป **วันที่ 1 ธันวาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติยังไม่สมควรลดอากรขาเข้าสำหรับข้าวสาลีเนื่องจากผลิตภัณฑ์แป้งขาดทุน **วันที่ 22 ธันวาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กำหนดอัตราพรีเมี่ยมข้าวกระยาทิพย์ไว้ตันละ 840 บาท ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ **วันที่ 29 ธันวาคม 2507** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ใช้เงินงบกลางประเภทเงินสำรองจ่าย ภายในวงเงิน 80,000 บาทเพื่อสั่งซื้อพันธุ์ข้าวฟ่างอเมริกันเพิ่มเติมอีกประมาณ 10 เมตริกตัน ได้ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ โดยให้เบิกจ่ายเงินจำนวนนี้ให้แก่กรมกสิกรรมเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อต่อไป

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-พ.ศ.2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มกราคม 2508				**วันที่ 12 มกราคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจ่ายเบี้ยประชุมกรรมการส่งเสริมทำนาปีละ2 ครั้ง เฉพาะกรรมการตามที่กระทรวงการคลังเสนอ **วันที่ 26 มกราคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีได้แจ้งคำสั่งท่านนายกรัฐมนตรีให้เสนอความเห็นเรื่องที่มีเสียงวิพากย์วิจารณ์ของประชาชนถึงการลงทุนเพื่อสนับสนุนงานด้านเกษตร **วันที่ 26 มกราคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการจำหน่ายหุ้นรัฐบาลในบริษัทปุ๋ยเคมีจำกัดได้ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ **วันที่ 26 มกราคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดงานแสดง "การพัฒนาการเกษตร" และให้สำนักงบประมาณจัดสรรเงินให้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 150,000 บาท
กุมภาพันธ์ 2508				**วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอการลดพรีเมี่ยมข้าวนึ่ง 100% บรรจุกล่องกระดาษของบริษัทกสิกรรมจำกัด ในอัตราตันละ 100 บาทจากอัตราที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน **วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศดำเนินการประชุมคณะวิจัยการบำรุงพันธุ์ข้าว โดยใช้รังสีปรมาณูที่กรุงเทพฯระหว่างวันที่ 22-26 กุมภาพันธ์ 2508 ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ **วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาการสำรวจเนื้อที่และพืชผลการเกษตร พ.ศ. .... ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ และให้ส่งคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ และให้กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าของเรื่องเชิญผู้แทนกระทรวงเกษตร กระทรวงเศรษฐการ กระทรวงคมนาคมกระทรวงการคลัง กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติมาร่วมประชุมพิจารณาการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ เพื่อร่างกำหนดนโยบายหรือโครงการและพิจารณาหาทางแก้ไขข้อบกพร่องหรือที่ขาดอยู่เป็นการช่วยเหลือฐานะของชาวนาตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ **วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการจัดงานปีข้าวสากลขึ้นในปี 2508หรือ 2509 โดยแบ่งการจัดงานเป็น 2 ระดับ คือ โครงการจัดปีข้าวของประเทศ และโครงการจัดปีข้าวระหว่างประเทศ ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานนั้นส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะติดต่อกับสำนักงบประมาณเพื่อขออนุมัติเงินใช้จ่ายในการจัดงานฯ จากเงินงบประมาณ ค่าใช้จ่ายประจำปี 2509 ของแต่ละส่วนราชการต่อไป
มีนาคม 2508				**วันที่ 16 มีนาคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติในหลักการอนุมัติให้สมัครเป็นสมาชิกในสภามนตรีองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอกับขอให้กระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงเกษตรร่วมกันดำเนินการหาเสียงสนับสนุนประเทศไทยในการเลือกตั้งครั้งนี้ด้วย

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-พ.ศ.2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
เมษายน 2508			**วันที่ 14 เมษายน 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องการจัดตั้งสมาคมชลประทานราษฎร์และให้กระทรวงทบวงกรมต่างๆ ให้ความร่วมมือและใช้สมาคมชลประทานราษฎร์หรือสมาคมอาชีพอื่นใดที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่เป็นศูนย์ที่จะให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของกระทรวงทบวงกรม ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ	**วันที่ 14 เมษายน 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติแต่งตั้งที่ปรึกษาการพาณิชย์ประจำสถานเอกอัครราชทูตณ กรุงวอชิงตัน ที่ปรึกษาเศรษฐกิจและการคลัง ณ กรุงวอชิงตันและเลขานุการเอกประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตันเป็นผู้แทนในการประชุมคณะอนุกรรมการจำหน่ายผลผลิตเหลือใช้ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ **วันที่ 14 เมษายน 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเศรษฐการรายงานการส่งข้าวโพดออกนอกราชอาณาจักร โดยเปรียบเทียบระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2507 กับเดือนกุมภาพันธ์ 2508 **วันที่ 14 เมษายน 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงมหาดไทยรายงานผลการดำเนินงานเรื่องการส่งเสริมปลูกข้าวสาลี วันที่ 30 เมษายน 2508 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติอุตสาหกรรมน้ำตาลทราย พ.ศ. 2508 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 82 ตอนที่ 33
กรกฎาคม 2508				**วันที่ 6 กรกฎาคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอให้เอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงวอชิงตัน มีอำนาจเต็มในการเจรจาและตกลงในเรื่องการขอโควต้าน้ำตาลทรายจากสหรัฐอเมริกาเช่นเดียวกับในเรื่องการแลกเปลี่ยนน้ำตาลทรายกับใบยาสูบสหรัฐอเมริกา

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 27 กรกฎาคม 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้ดำเนินการตามความเห็นของสำนักงบประมาณเรื่องการสูบน้ำช่วยเหลือต้นฤดูกาลทำนา ปี 2508 ว่าให้กรมชลประทานสูบน้ำช่วยเหลือเนื้อที่นา ในเขตอำเภอบางบาล จังหวัดอยุธยา ในวงเงิน 901,700 บาท ที่มีอยู่ก่อน แต่ถ้ากรมชลประทานเห็นจำเป็นจะต้องสูบน้ำช่วยเหลือเพิ่มเติมได้อีก ภายในวงเงินไม่เกิน 1,338,300 บาทส่วนอีก 2 ล้านบาท นั้นเห็นว่าเป็นการขอสำรองไว้และใกล้จะสิ้นปีงบประมาณ 2508 แล้ว ก็จะได้พิจารณาเมื่อมีความจำเป็นต่อไป
สิงหาคม 2508			**วันที่ 31 สิงหาคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องเกี่ยวกับโครงการลำโดมน้อยตามที่การพลังงานแห่งชาติเสนอว่า ให้แปรญัตติงบประมาณปี 2509 เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการสำรวจรายละเอียดโครงการนี้ ตามกำลังเงินก่อนและในขณะเดียวกันให้ส่งโครงการนี้ให้คณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติรับไปพิจารณาอีกครั้งหนึ่งโดยขอให้พิจารณาเปรียบเทียบว่า หากจะสร้างเขื่อนกั้นน้ำตรงบริเวณที่การพลังงานแห่งชาติเสนอ ซึ่งจะสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ 15,000 กิโลวัตต์ แบบแกสเทอร์ไบน์ มาติดตั้งเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าจำหน่ายแก่สามจังหวัดแล้ววิธีใดจะต้องลงทุนและได้ประโยชน์มากน้อย แตกต่างกันอย่างใดในการพิจารณาเปรียบเทียบดังกล่าวมานี้ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเมื่อติดตั้งเครื่องกระแสไฟฟ้าแล้วด้วย กับให้เชิญผู้แทนกระทรวงเกษตร กระทรวงมหาดไทย กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน และการพลังงานแห่งชาติมาร่วมพิจารณาด้วย	**วันที่ 17 สิงหาคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ใช้ระเบียบการให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้สั่งซื้อข้าวไทยในฮ่องกงสิงคโปร์ มลายา ซาราวัค บรูไน ซาบาห์ และยุโรปในปีงบประมาณ 2509โดยมีรายละเอียดอย่างเดียวกับที่ได้ปฏิบัติอยู่ในปีงบประมาณ 2508 ทุกประการส่วนระเบียบการลดพรีเมียมจากอัตราที่กำหนดไว้เป็นการทั่วไปเมตริกตันละ 50 บาทให้แก่ผู้ส่งข้าวออกเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 5,000 เมตริกตัน โดยเรือไม่เกิน 2 เที่ยวภายในกำหนด 2 เดือน นับแต่วันที่ได้รับอนุญาตก็ให้ถือปฏิบัติต่อไป **วันที่ 17 สิงหาคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอการขายข้าวให้แอฟริกาโดยขายให้เฉพาะบริษัทที่อยู่ในความควบคุมของทางราชการเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทข้าวไทยจำกัด เท่านั้น ส่วนราคาประกันเห็นควรลดให้อีกเป็นตันละ 2 ปอนด์และในการกำหนดราคาแต่ละครั้ง ให้กรมการค้าต่างประเทศพิจารณาเสนอขออนุมัติก่อนที่จะดำเนินการทุกคราวไป

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 24 สิงหาคม 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของกระทรวงเศรษฐการเกี่ยวกับการค้าข้าวในจังหวัดภาคใต้ว่าราษฎรจังหวัดตรังได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากข้าวมีราคาแพง และขาดแคลนมีการปลอมปนข้าวกับราษฎรในจังหวัดอื่นๆทางภาคใต้ที่ทำนาเลี้ยงตัวเองไม่ได้ก็ได้รับความเดือดร้อน และให้กระทรวงเศรษฐการแจ้งให้จังหวัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องควบคุมตรวจตราในเรื่องคุณภาพและปิดป้ายแสดงราคาสินค้าตามความเหมาะสมด้วย **วันที่ 24 สิงหาคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับพระราชกระแสเกี่ยวแก่การเกษตรโดยเฉพาะเรื่องการผูกขาดทำไม้สักและไม้ยาง ตามที่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอว่าให้กระทรวงเกษตรรับไปพิจารณาก่อน **วันที่ 31 สิงหาคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการการช่วยเหลือชาวนาตามที่ประธานกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอโดยให้พิจารณาเพิ่มงบประมาณสำหรับสินเชื่อการเกษตร การส่งเสริมอาชีพและประกันราคาข้าวให้มากขึ้นทั้งให้แยกออกให้เห็นว่าเป็นการเพิ่มงบประมาณเพื่อช่วยเหลือชาวนาในเรื่องดังกล่าวสำหรับจำนวนเงินงบประมาณ 15-20 % ของยอดพรีเมี่ยมข้าวที่จะนำมาใช้จ่ายในโครงการที่จะเป็นประโยชน์แก่ชาวนาโดยตรงนั้นให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการเสนอสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติพิจารณาก่อน

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กันยายน 2508				**วันที่ 21 กันยายน 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานและกรรมการอื่นอีก 17 ท่านตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอว่าให้กรรมการคณะนี้มีฐานะเป็นกรรมการระดับนโยบายของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่พิจารณางานเกี่ยวกับการช่วยเหลือชาวนาตลอดจนวางโครงการช่วยเหลือชาวนาให้มีรายได้และฐานะความเป็นอยู่สูงขึ้น แล้วมอบให้กระทรวงทบวงกรมที่จะต้องปฏิบัติหรือดำเนินการตามโครงการนั้นรับไปปฏิบัติหรือดำเนินการต่อไป อนึ่งให้คณะกรรมการนี้มีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นดำเนินการในเรื่องใดๆที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการได้ตามความจำเป็นด้วยสำหรับคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาคณะอื่นๆ ที่คณะรัฐมนตรีได้ตั้งขึ้นไว้ก็ดีหรือผู้ที่คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ไปพิจารณาช่วยเหลือชาวนาก็ดีให้ยกเลิกเสียทั้งสิ้น
ตุลาคม 2508				**วันที่ 5 ตุลาคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอบทความเรื่องข้าวราคาสูงจากหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยฉบับวันที่ 3 ตุลาคม 2508 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการขอรับไปประกอบการพิจารณา **วันที่ 12 ตุลาคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับโครงการตั้งโรงงานปุ๋ยเคมีจากผลิตภัณฑ์เหลือใช้ของโรงงาน กลั่นน้ำมันศรีราชาว่าการที่จะผูกพันรัฐบาลให้ซื้อผลิตภัณฑ์ของบริษัทและในเรื่องอื่นๆ นั้นรับไม่ได้เมื่อบริษัทประสงค์จะตั้งโรงงานและขอให้ได้รับการส่งเสริมก็ชอบที่จะดำเนินการขออนุญาตและขอรับการส่งเสริมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤศจิกายน 2508		วันที่ 1 พฤศจิกายน 2508 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ 2508 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 82 ตอนที่ 94 (ฉบับพิเศษ) โดยมีหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้ว่า ***" เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากประมวลรัษฎากร ได้บัญญัติให้กรมสรรพากรเป็นผู้ควบคุมจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ แต่ให้กันไว้ต่างหากเพื่อใช้จ่ายในการบำรุงท้องที่ในเขตท้องถิ่นนั้นๆ จึงสมควรมอบให้ราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่เสียเอง"***		**วันที่ 2 พฤศจิกายน 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการธุรกิจการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และให้แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างไทยกับองค์การยูซอมเพื่อศึกษาและพิจารณาโครงการธุรกิจการเกษตรประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงเกษตรผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรมผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติผู้แทนสำนักงบประมาณ Dr. F. Jameson Bell และ Mr. Alfred M.Esberg โดยให้เพิ่มผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทยและผู้แทนสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นกรรมการด้วย สำหรับผู้แทนกระทรวงนั้นจะมีเกิน 1 คนก็ได้และการพิจารณาให้พิจารณาโครงการธุรกิจการเกษตรโดยกว้างขวาง **วันที่ 2 พฤศจิกายน 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติแต่งตั้งคณะผู้แทนซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรเป็นหัวหน้าคณะ รวมทั้งสิ้น 7 คนไปร่วมประชุมสมัชชาใหญ่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ 13 ระหว่างวันที่ 20 พฤศจิกายน ถึง 10 ธันวาคม 2508 และร่วมในงานฉลองครบรอบ 20 ปี ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ณกรุงโรม ประเทศอิตาลี และอนุญาตให้พระประกาศสหกรณ์กับคณะรวมทั้งสิ้น 4 คนไปดูงานเกษตรในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ออสเตรีย อิสราเอล และพม่าตามที่กระทรวงเกษตรเสนอส่วนการเงินให้เป็นไปตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-พ.ศ.2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 9 พฤศจิกายน 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรีได้แจ้งคำสั่งนายกรัฐมนตรีให้เสนอรายงานเรื่องการลดพรีเมี่ยมข้าวกระยาทิพย์ของบริษัทข้าวไทยเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ **วันที่ 16 พฤศจิกายน 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับการประชุมสมัชชาใหญ่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 13 ณ กรุงโรม ระหว่างวันที่ 20 พฤศจิกายน ถึง 30 ธันวาคม 2508 ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ
ธันวาคม 2508				**วันที่ 7 ธันวาคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการช่วยเหลือชาวนาว่า 1. รับหลักการโครงการช่วยเหลือชาวนาตามที่เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ 2. ให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการจัดซื้อ รวมกันตามที่เสนอ 3. ให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติงานและประเมินผลเฉพาะงานเรื่องนี้เป็นกรณีพิเศษโดยให้ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการและวางแผน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเป็นประธานอนุกรรมการ ส่วนอนุกรรมการอื่นๆ ให้ประธานอนุกรรมการฯ เสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง **วันที่ 28 ธันวาคม 2508** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการตามโครงการพยุงราคาข้าวระยะเร่งรัด ตามที่เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอและขอให้กระทรวงเศรษฐการร่างประกาศเพื่อทำความเข้าใจแก่ประชาชนเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาก่อน

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-พ.ศ.2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มกราคม 2509		ในปี 2509 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ความช่วยเหลือแก่รัฐบาลไทย ทำการบินถ่ายภาพทางอากาศ ชุด VAP-61 ครอบคลุมพื้นที่ทั้งประเทศ ภาพถ่ายทางอากาศชุดนี้ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการที่ดินและป่าไม้ในระยะต่อมา ในปี 2509 นี้ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 83 ตอนที่ 62 (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2509 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ ***" ในการส่งเสริมพัฒนาการเกษตรของประเทศจำเป็นต้องจัดให้ความช่วยเหลือทางการเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งเพื่อเกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตและรายได้การเกษตร การให้ความช่วยเหลือเช่นนั้นควรจัดขยายออกไปอย่างกว้างขวางทั้งในด้านเกษตรกรโดยตรง และในด้านกลุ่มเกษตรกรกับสหกรณ์การเกษตร การดำเนินงานให้ความช่วยเหลือทางการเงินในด้านต่างๆ เหล่านี้ควรอยู่ภายใต้การควบคุมเป็นระบบเดียวกันเพื่อให้ได้ผลมั่นคงและสะดวกในการจัดหาเงินทุนเพิ่มเติม ฉะนั้นจึงสมควรจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขึ้นเป็นสถาบันในระดับชาติเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ "*** ตามมาตรา 5 ของพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้จัดตั้ง ***"ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร"*** *และให้ธนาคารนี้เป็นนิติบุคคล*	**วันที่ 25 มกราคม 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยตามความเห็นของสำนักงบประมาณเกี่ยวกับเรื่องขอปิดทำนบทำคันปิดกั้นเพื่อป้องกันน้ำรั่วไหลในระยะน้ำลดว่ากรมชลประทานได้ดำเนินการปิดทำนบไปก่อนแล้ว โดยอ้างว่าเป็นกรณีฉุกเฉินและจำเป็นต้องกระทำ เพื่อรักษาผลผลิตของข้าวของชาวนาไว้และได้เจียดจ่ายจากงบประมาณของกรมชลประทานเองมาดำเนินการไปก่อน ซึ่งสำนักงบประมาณเห็นสมควรให้กรมชลประทานใช้เงินงบประมาณของกรมชลประทานเองดำเนินงานนี้ต่อไปหากกรมชลประทานมีความจำเป็น ต้องใช้จ่ายเงินจำนวนที่ได้เจียดจ่ายไปนั้นสำนักงบประมาณก็จะพิจารณาชดใช้ให้จากงบหนึ่งงบใดภายหลัง	**วันที่ 4 มกราคม 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องพยุงราคาข้าวฤดูใหม่ ปี 2508/2509 ว่าเห็นชอบให้ทำเป็นประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี โดยแก้ไขถ้อยคำบ้างเล็กน้อย **วันที่ 18 มกราคม 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเกี่ยวกับเรื่องการขายข้าวฟ่างให้ญี่ปุ่นและอนุมัติให้คณะผู้แทนฝ่ายไทยประกอบด้วย อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ เป็นหัวหน้าคณะ เลขาธิการสำนักงาน ก.ส.อ. เป็นรองหัวหน้าคณะ ดร.พิศ ปัณยาลักษณ์รองอธิบดีกรมกสิกรรม เป็นผู้แทน นายสมพร เทพสิทธา เลขานุการกรมการค้าต่างประเทศเป็นผู้แทนและเลขานุการคณะผู้แทน และสภาการค้าส่งผู้แทนไม่เกิน 3 คนร่วมในคณะผู้แทนของฝ่ายไทยเดินทางไปลงนามในญี่ปุ่นได้ ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอสำหรับค่าใช้จ่ายของคณะผู้แทนฝ่ายไทยที่เป็นข้าราชการให้ติดต่อทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ **วันที่ 25 มกราคม 2509** คณะรัฐมนตรีรับทราบรายงานของสถานเอกอัครราชทูต ณกรุงจาการ์ตาเรื่องคณะผู้แทนการค้าพม่าเดินทางไปอินโดนีเซียและเจรจากับเจ้าหน้าที่อินโดนีเซียเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศทั้งสอง มีการลงนามในบันทึกความตกลงทางการค้า (AGREED MINUTES ON TRADE) ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะส่งเสริมการค้าโดยตรงระหว่างประเทศทั้งสองแต่เนื่องจากพม่ากำหนดให้อินโดนีเซียชำระเงินสดให้พม่าเมื่อ ซื้อสินค้าจากพม่าหรือผ่อนชำระได้ภายในเวลา 3 เดือน หากล่าช้ากว่ากำหนดต้องเสียดอกเบี้ยอินโดนีเซียจึงเสนอให้มีการแลกเปลี่ยนสินค้าแทนและได้ส่งผู้แทนไปเจรจาขั้นสุดท้ายที่พม่าแล้ว

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-พ.ศ.2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กุมภาพันธ์ 2509				**วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการโครงการสินเชื่อการเกษตรเพื่อช่วยเหลือชาวนาระยะยาวและอนุมัติให้ดำเนินการตามโครงการได้โดยแก้ไขเล็กน้อยตามความเห็นของคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนา **วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอขายข้าวให้อินเดียโดยมีกำหนดส่งมอบภายในปี พ.ศ. 2509 อย่างน้อย 150,000 เมตริกตันสำหรับเรื่องราคานั้น อาจลดให้ตันละ 3 ชิลลิง **วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่ กต.ได้เสนอรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องรัฐบาลพม่าขายข้าวให้ต่างประเทศพร้อมกับการทำความตกลงขายข้าว ปริมาณที่ขายให้แต่ละประเทศวิธีการชำระเงิน และกำหนดจำนวยเงินค่าข้าว ซึ่งตามปกติรัฐบาลพม่าเรียกร้องให้ผู้ซื้อชำระเงินสดเมื่อได้รับข้าวแล้วด้วยวิธีการเปิดเลตเตอร์ออฟ เครดิต แต่ในกรณีการค้ากับปากีสถาน พม่าใช้วิธีหักกลบลบหนี้ในบัญชีระหว่างกันโดยหลีกเลี่ยงการใช้เงินตรา สำหรับอินโดนีเซียนั้นพม่าผ่อนผันให้ชำระเงินได้ภายใน 90 วัน หลังจากที่ได้รับข้าวแล้ว แม้ว่าจะชำระเกินกว่ากำหนด 90 วัน ไปบ้างก็ไม่ต้องเสียดอกเบี้ยแต่อย่างใด
มีนาคม 2509			**วันที่ 8 มีนาคม 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ดำเนินการปรับปรุงการประปากรุงเทพและธนบุรี ตามแผนการระยะรีบด่วนโดยใช้เงินงบประมาณ 18,495,900 บาท โดยให้ดำเนินการจ้างบริษัทวิศวกรที่ปรึกษามาวางแผนระยะกลางและระยะยาวเพื่อป้องกันความขาดแคลนของน้ำประปาในเขตเทศบาลนครกรุงเทพและธนบุรีและในระหว่างที่ดำเนินการจ้าง	**วันที่ 29 มีนาคม 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการขอความช่วยเหลือจากกองทุนพิเศษสหประชาชาติในการจัดตั้งสถาบันวิจัยเกษตร (Agricultural Research Institute) และอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้ ตามที่คณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			บริษัทวิศวกรที่ปรึกษามาวางแผนให้การประปากรุงเทพ การประปาธนบุรี และกรมชลประทานทำการศึกษาค้นคว้าตามแผนการระยะกลางไปพลางก่อน ตามที่ประธานคณะกรรมการพิจารณาป้องกันน้ำประปาขาดแคลนในเขตเทศบาลกรุงเทพและธนบุรีเสนอ	
เมษายน 2509				**วันที่ 12 เมษายน 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในการช่วยเหลือให้ข้าวแก่ลาวโดยไม่คิดมูลค่าประมาณ 750 ตัน ในปี 2509 ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการเสนอและมอบให้กระทรวงเศรษฐการเป็นเจ้าของเรื่องรับไปดำเนินการต่อไป **วันที่ 19 เมษายน 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการควบคุมข้าวในจังหวัดภาคใต้ว่าในชั้นนี้ ยังไม่เป็นการเหมาะสมที่จะใช้มาตรการเกี่ยวกับการกำหนดโควต้า ตามที่ ก.ต.ก. เสนอ แต่สมควรเพิ่มการกวดขันควบคุมการลักลอบนำข้าวออกนอกประเทศให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นก่อน **วันที่ 26 เมษายน 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการขออนุมัติซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาและขอรับนโยบายการให้ความช่วยเหลือ ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอว่าให้กระทรวงการคลัง และสำนักงบประมาณรีบเสนอความเห็นมาเพื่อพิจารณาต่อไป

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤษภาคม 2509			**วันที่ 10 พฤษภาคม 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการชดเชยค่าที่ดินให้แก่ราษฎร ที่อพยพออกจากเขตน้ำท่วมเหนือเขื่อนภูมิพลที่อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอว่ากรมชลประทานได้จ่ายเงินชดเชยค่าที่ดินให้แก่ราษฎรที่อพยพจากบริเวณเขตน้ำท่วมเหนือเขื่อนภูมิพลไปหมดสิ้นแล้ว เมื่อเดือนกันยายน 2508 โดยมีคณะกรรมการซึ่งมีข้าราชการในท้องที่รวมอยู่ด้วย	
มิถุนายน 2509				**วันที่ 7 มิถุนายน 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องวิธีการขายข้าวฟ่างว่าให้ยกเลิกคณะกรรมการพิจารณาปัญหาการค้าข้าวโพดในต่างประเทศกับคณะผู้ศึกษาข้าวฟ่างเสียและให้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและควบคุมข้าวโพดและข้าวฟ่างขึ้น ประกอบด้วยอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ เป็นประธานกรรมการและกรรมการ อีก 10 ท่านโดยให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้ 1.วางนโยบายและดำเนินการส่งเสริมการผลิตและการส่งข้าวโพดและข้าวฟ่างออกไปต่างประเทศ 2. กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการส่งเสริมการผลิต และควบคุมการส่งข้าวโพดและข้าวฟ่างออกไปต่างประเทศ3. ศึกษาติดตามและทำรายงานภาวะการผลิตและการค้าข้าวโพดและข้าวฟ่างของประเทศไทยและประเทศอื่น **วันที่ 14 มิถุนายน 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ดำเนินการเกี่ยวกับแผนกธุรกิจเกษตรโดยจัดให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกร ระดับหมู่บ้านกับระดับอำเภอจัดให้มีสินเชื่อทางการเกษตร จัดให้บริการและวัสดุอันจำเป็นแก่กลุ่มเกษตรกรเพื่อให้เริ่มงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและจัดธุรกิจการเกษตร การค้าและอุตสาหกรรมให้สัมพันธ์กัน ตามที่ประธานคณะกรรมการกลางเสนอ

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กรกฎาคม 2509				**วันที่ 5 กรกฎาคม 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับเรื่องเงินซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาและนโยบายการให้ความช่วยเหลือเนื่องจากฝนแล้งอย่างรุนแรงและน้ำท่วมเพราะฝนตกหนักในฤดูการทำนาปี 2508 แม้ว่าจะเกิดขึ้นหลายจังหวัดบางจังหวัดได้รับความเสียหายเล็กน้อยหากจะช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกแก่ชาวนาโดยวิธีจ่ายขาดก็ควรให้ช่วยเหลือเฉพาะจังหวัดที่เสียหายมากเท่านั้น สำหรับนโยบายการช่วยเหลือชาวนาในโอกาสต่อไปโดยวิธีให้เปล่าหรือจ่ายขาดนั้นควรเป็นการช่วยเหลือก็ต่อเมื่อมีภัยธรรมชาติอย่างรุนแรงและเสียหายเป็นจำนวนมากจริงๆส่วนการช่วยเหลือชาวนาที่ขาดแคลนเงินซื้อ พันธุ์ข้าวปลูกหรือเมล็ดพันธุ์อื่นๆควรให้ช่วยเหลือในรูปการยืมหรือสินเชื่อการเกษตรและเมื่อจังหวัดหรือกระทรวงเกษตรเห็นควรจะปลดเปลื้องหนี้รายใดก็ควรให้ชี้แจงรายละเอียดไปทำความตกลงกับกระทรวงการคลังตามวิธีการจำหน่ายทรัพย์สินเป็นสูญที่ได้กำหนดไว้แล้วต่อไป ใน พ.ศ. 2509 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ.2509 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 83 ตอนที่ 62 (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2509 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ ***"ในการส่งเสริมพัฒนาการเกษตรของประเทศ จำเป็นต้องจัดให้ความช่วยเหลือทางการเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งเพื่อเกษตรกร สามารถเพิ่มผลผลิตและรายได้การเกษตร***"

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				การให้ความช่วยเหลือเช่นนั้นควรจัดขยายออกไปอย่างกว้างขวางทั้งในด้านเกษตรกรโดยตรงและในด้านกลุ่มเกษตรกรกับสหกรณ์การเกษตร การดำเนินงานให้ความช่วยเหลือทางการเงินในด้านต่างๆเหล่านี้ควรอยู่ภายใต้การควบคุมเป็นระบบเดียวกัน เพื่อให้ได้ผลมั่นคงและสะดวกในการจัดหาเงินทุนเพิ่มเติม ฉะนั้นจึงสมควรจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขึ้นเป็นสถาบันในระดับชาติเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวนี้" ตามมาตรา 5 ของพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้จัดตั้ง ***"ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร"*** และให้ธนาคารนี้เป็นนิติบุคคล
สิงหาคม 2509				**วันที่ 23 สิงหาคม 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอการใช้ระเบียบการให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้สั่งซื้อข้าวไทยในฮ่องกง สิงคโปร์ มลายา ซาราวัค บรูไน ซาบาห์ และยุโรปในปีงบประมาณปีต่อๆ ไปโดยมีรายละเอียดอย่างเดียวกับที่ได้ถือปฏิบัติอยู่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2509 ทุกประการ **วันที่ 23 สิงหาคม 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับการจัดซื้อพันธุ์พืชช่วยเหลือกสิกร ดังนี้ 1. การซื้อพันธุ์พืชช่วยเหลือกสิกรผู้ประสบภัยควรพิจารณาให้ความช่วยเหลือเฉพาะพันธุ์พืชที่ให้ผล ในระยะสั้นเท่านั้นสำหรับพันธุ์พืชที่ให้ผลในระยะยาวทางราชการมีโครงการส่งเสริมอยู่แล้วและเห็นว่าความเสียหายของพันธุ์พืชดังกล่าวน่าจะไม่ทำให้กสิกรต้องเดือดร้อนจริงจึงยังไม่สมควรต้องให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ 2. ความเดือดร้อนของกสิกรที่พืชพันธุ์ได้รับความเสียหายเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือโดยทันที การขออนุมัติเป็นคราวๆ น่าจะทำให้ล่าช้าและช่วยเหลือได้ไม่ทันท่วงทีและเนื่องจากทางราชการมี คณะกรรมการช่วยเหลือผู้ระสบภัยธรรมชาติอยู่แล้วจึงควรให้คณะกรรมการดังกล่าว

ตารางที่ 6-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				มีอำนาจพิจารณา และ ให้ความช่วยเหลือไปได้โดยทันที 3. การช่วยเหลือแจกพันธุ์พืชให้กสิกรโดยวิธีให้เปล่าควรช่วยเหลือเฉพาะจังหวัดที่กสิกรได้รับความเสียหายมากเท่านั้น
กันยายน 2509				**วันที่ 20 กันยายน 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ตัดฝากเงินค่าใช้จ่ายซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาเบิกจ่ายรายการอื่นเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ประสบอุทกภัยในด้านอาชีพการเกษตรภายหลังน้ำลดเป็นกรณีพิเศษตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ

เอกสารอ้างอิง นโยบายป่าไม้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2503. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509).*** มปท.

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายป่าไม้

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	14 กุมภาพันธ์ 2504	การสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน
2	14 พฤศจิกายน 2504	การสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน
3	14 พฤศจิกายน 2504	จำแนกพื้นที่ประเทศไทยไว้เป็นป่าไม้ประมาณ 162 ล้านไร่
4	12 พฤศจิกายน 2506	การสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

เอกสารอ้างอิง นโยบายที่ดิน

1. กรมแผนที่ทหาร. 2526. ***วารสารแผนที่ ฉบับพิเศษครบรอบ 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์***. โรงพิมพ์ กรมแผนที่ทหาร กรุงเทพมหานคร**.**

2. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2503. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509).*** มปท**.**

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายที่ดิน

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	3 กันยายน 2506	โครงการขยายงานอนุรักษ์ดินและน้ำ
2	8 ตุลาคม 2506	การช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับความเดือนร้อนจากการเวนคืนที่ดินเนื่องจากการสร้างการชลประทานและการพลังงาน
3	7 มกราคม 2507	การโอนงานจำแนกประเภทที่ดิน

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

เอกสารอ้างอิง นโยบายน้ำ

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2525. ***วิวัฒนาการด้านการเกษตรกรุงรัตนโกสินทร์***. จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาคพิมพ์ กทม.

2. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2503. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509).*** มปท.

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายน้ำ

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	6 มีนาคม 2505	การศึกษาปัญหาการเก็บน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2	16 ตุลาคม 2505	เงินกู้จากธนาคารโลกสำหรับโครงการแก่งกระจานและโครงการคันนาคูน้ำ
3	16 เมษายน 2506	การช่วยเหลืออพยพราษฎรออกจากเขตน้ำท่วมเหนือเขื่อนภูมิพล
4	6 สิงหาคม 2506	โครงการชลประทานภาคตะวันออก
5	6 สิงหาคม 2506	แต่งตั้งคณะกรรมการน้ำบาดาล
6	3 กันยายน 2506	โครงการขยายงานอนุรักษ์ดินและน้ำ
7	8 ตุลาคม 2506	การช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อนจากการเวนคืนที่ดิน เนื่องจากการสร้างการชลประทานและการพลังงาน
8	14 ตุลาคม 2506	โครงการช่วยเหลือชาวนาที่นาเสียหายในปี 2506
9	28 มกราคม 2507	การก่อสร้างตามโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่โดยกู้เงินจากธนาคารโลก
10	19 กุมภาพันธ์ 2507	การจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินในเขตน้ำท่วมเหนือเขื่อนภูมิพล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่
11	17 มีนาคม 2507	โครงการจัดให้มีบ่อน้ำกินที่ถูกสุขลักษณะ
12	21 กรกฎาคม 2507	พระราชกระแสเกี่ยวแก่เกษตร
13	4 สิงหาคม 2507	ตั้งกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดลุ่มน้ำ
14	18 สิงหาคม 2507	ขอใช้พื้นที่เพื่ออพยพราษฎรจากเขตน้ำท่วมโครงการเขื่อนลำน้ำพองจังหวัดขอนแก่น
15	25 สิงหาคม 2507	โครงการเกี่ยวกับการใช้ลุ่มน้ำห้วยคอกม้า ดอยปุย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นที่ทำการวิจัยการจัดการ ลุ่มน้ำ
16	25 สิงหาคม 2507	โครงการประหยัดน้ำลุ่มแม่น้ำปิงในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน
17	13 ตุลาคม 2507	การก่อสร้างโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่โดยกู้เงินจากธนาคารโลก
18	17 พฤศจิกายน 2507	การช่วยเหลือผู้ประสบภัยอุทกภัย
19	14 เมษายน 2508	การจัดตั้งสมาคมชลประทานราษฎร์
20	31 สิงหาคม 2508	โครงการลำโดมน้อย
21	25 มกราคม 2509	ขอปิดทำนบ ทำคันปิดกั้นเพื่อป้องกันน้ำรั่วไหลในระยะน้ำลด
22	8 มีนาคม 2509	การพิจารณาป้องกันน้ำประปาขาดแคลนในเขตเทศบาลนครกรุงเทพ-ธนบุรี
23	10 พฤษภาคม 2509	การสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการชดเชยค่าที่ดินให้แก่ราษฎรที่อพยพออกจากเขตน้ำท่วมเหนือเขื่อนภูมิพล ที่อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

<u>หมายเหตุ</u>

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

เอกสารอ้างอิง นโยบายการเกษตร

1. กรมชลประทาน. 2529. ***84 ปี ชลประทาน.*** โรงพิมพ์บริษัทสารมวลชน จำกัด กทม.

2. กรมวิเทศสหการ. 2506. ***กำเนิดของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ.*** โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี. พระนคร.

3. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2525. ***วิวัฒนาการด้านการเกษตรกรุงรัตนโกสินทร์***. จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาคพิมพ์ กทม.

4. คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ก. ***ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 3 พ.ศ. 2475-ปัจจุบัน.*** จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พุทธศักราช 2525 อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

5. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2503. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509).*** มปท.

6. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.***

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายการเกษตร

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	4 ตุลาคม 2503	ร่างกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ.2503
2	4 ตุลาคม 2503	บริษัทพืชกสิกรรม จำกัด ขอความช่วยเหลือ
3	4 ตุลาคม 2503	สถิติการผลิตข้าวทั่วโลกปีนี้จะสูงสุด
4	11 ตุลาคม 2503	ประเทศลาวขอซื้อข้าวและการลักลอบนำสินค้าไปเวียงจันทร์
5	18 ตุลาคม 2503	โครงการช่วยเหลือกสิกร
6	18 ตุลาคม 2503	ประเทศลาวขอซื้อข้าวและการลักลอบนำสินค้าไปเวียงจันทน์
7	25 ตุลาคม 2503	ประเทศลาวขอซื้อข้าว
8	20 ธันวาคม 2503	การส่งเสริมการเลี้ยงปลา
9	31 มกราคม 2504	การปรับปรุงแก้ไขพิกัดอัตราศุลกากรบางประเภทและการประกาศลดอัตราอากรลงเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมและการเกษตร (ร่างพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2504 ประกาศกระทรวงการคลัง และพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2504
10	14 กุมภาพันธ์ 2504	การส่งเสริมการปลูกปอ
11	7 มีนาคม 2504	โครงการสำมะโนเกษตร
12	14 มีนาคม 2504	ข้อเสนอเพื่อการจัดตั้งสถาบันเกษตรกรรมเขตร้อนและเขตอบอุ่นภายใต้องค์การ สปอ.
13	28 มีนาคม 2504	การจัดงานแสดงการเกษตร
14	20 มิถุนายน 2504	โครงการสำมะโนเกษตร
15	8 สิงหาคม 2504	การลักลอบนำข้าวออกทางด่านสะเดา
16	8 สิงหาคม 2504	ระบบสินเชื่อการเกษตรของประเทศไทย
17	12 กันยายน 2504	การหารือกับพม่าเกี่ยวกับการค้าข้าว
18	12 กันยายน 2504	การส่งเสริมสินค้าออก
19	26 กันยายน 2504	ขออนุมัติแต่งตั้งผู้แทนไปร่วมการประชุมสภามนตรีองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ 36 ณ กรุงโรม
20	17 ตุลาคม 2504	การประชุมสมัชชาองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ 11ณ กรุงโรม

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
21	17 ตุลาคม 2504	องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติเสนอเพิ่มเงินค่าบำรุง
22	14 พฤศจิกายน 2504	การสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน
23	4 ธันวาคม 2504	การประชุมคณะกรรมการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการเรื่องข้าวระหว่างประเทศ
24	2 มกราคม 2505	โครงการสำมะโนเกษตร
25	23 มกราคม 2505	โรงงานผลิตปุ๋ยเคมีจากลิกไนท์
26	6 มีนาคม 2505	โครงการสำมะโนเกษตร
27	20 มีนาคม 2505	การประชุมสภามนตรีองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ 38
28	20 มีนาคม 2505	การประชุมคณะกรรมการว่าด้วยปัญหาโภคภัณฑ์ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ 35
29	10 เมษายน 2505	การช่วยเหลือบริษัทพืชกสิกรรม จำกัด
30	1 พฤษภาคม 2505	สถานเอกอัครราชทูตโซเวียตขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับการส่งมอบข้าว
31	8 พฤษภาคม 2505	ระบบสินเชื่อการเกษตรของประเทศไทย
32	22 พฤษภาคม 2505	การปิดอากรแสตมป์สำหรับค่าพรีเมี่ยมข้าว
33	5 มิถุนายน 2505	การขายข้าวโพด
34	10 กรกฎาคม 2505	การส่งเสริมการปลูกกาแฟ
35	14 สิงหาคม 2505	ปริมาณข้าวและสินค้าสำคัญส่งออก
36	28 สิงหาคม 2505	การประชุมคณะกรรมาธิการเรื่องข้าวระหว่างประเทศ ครั้งที่ 8 และประชุม WORKING PARTY เรื่องเกษตรวิศวกรรมในการผลิตข้าว ครั้งที่ 2
37	28 สิงหาคม 2505	โครงการอาหารแห่งโลก
38	4 กันยายน 2505	การส่งเสริมการปลูกกาแฟ
39	9 ตุลาคม 2505	ฐานะของข้าวไทยในอิรัค
40	9 ตุลาคม 2505	กำหนดการทำสำมะโนเกษตรทั่วราชอาณาจักร
41	24 ตุลาคม 2505	การขอความช่วยเหลือจากกองทุนพิเศษสหประชาชาติสำหรับโครงการเพื่อพัฒนายาง
42	6 พฤศจิกายน 2505	รัฐบาลมลายาเสนอขอให้มีการเจรจาเกี่ยวกับการปศุสัตว์ การประมงและการเกษตร
43	13 พฤศจิกายน 2505	โครงการทำปุ๋ย
44	27 พฤศจิกายน 2505	การลักลอบนำข้าวออกทางภาคใต้
45	27 พฤศจิกายน 2505	การขายหุ้นเพื่อดำเนินการก่อตั้งบริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด
46	4 ธันวาคม 2505	ขอตั้งงบประมาณสำนักงานคณะกรรมการสินเชื่อการเกษตรแห่งชาติ
47	2 มกราคม 2506	ขอผูกพันการจ่ายเงินค่าพิมพ์เล่มแบบสำรวจโครงการสำมะโนเกษตร
48	2 มกราคม 2506	การกำหนด INTERNATIONAL RICE YEAR เพื่อส่งเสริมการจำหน่ายข้าว
49	15 มกราคม 2506	การประชุมทางกรรมพันธุ์ของข้าวและไซโตรเจนเนติกระหว่างประเทศ
50	5 กุมภาพันธ์ 2506	การช่วยเหลือบริษัทพืชกสิกรรม จำกัด
51	19 กุมภาพันธ์ 2506	การขายข้าวให้แก่ต่างประเทศ
52	26 กุมภาพันธ์ 2506	รายได้จากการจำหน่ายข้าว
53	12 มีนาคม 2506	งบประมาณการแก้ไขปรับปรุงความเสียหายขององค์การสวนยาง
54	12 มีนาคม 2506	การเจรจาระหว่างไทย-มลายาเกี่ยวกับเรื่องการเกษตรการประมงและการปศุสัตว์
55	18 มีนาคม 2506	การพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนในด้านการเกษตร
56	18 มีนาคม 2506	ขออนุมัติจำหน่ายหนี้ค่าข้าวสารรัฐกลันตันและตรังกานู
57	2 เมษายน 2506	การขายข้าวให้รัฐบาลลาว
58	9 เมษายน 2506	การประชุมของสถาบันทางเงินทุนการเกษตรและสินเชื่อ
59	9 เมษายน 2506	การจัดตั้งศูนย์การเกษตรกลางขอนแก่น
60	9 เมษายน 2506	ขออนุมัติจ่ายเงินค่าข้าวสำรองจ่ายทดรองเป็นค่าก่อสร้างอาคารศาลาไทยในงานแสดงสินค้านิวยอร์คเวิลแฟร์ พ.ศ. 2507-2508
61	23 เมษายน 2506	มูลนิธิฮั่วเคี้ยวปอเต็กเซียงตึ้ง ขออนุมัติส่งข้าวไปช่วยชาวจีนลี้ภัย
62	23 เมษายน 2506	ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกข้าวสาลีในประเทศไทย
63	23 เมษายน 2506	คณะมนตรีสหพันธ์ทหารผ่านศึกอเมริกันจะช่วยเหลือจัดตั้งนิคมเกษตรกรรมสำหรับทหารผ่านศึก
64	4 มิถุนายน 2506	กระทรวงเกษตรพม่าขอซื้อพันธุ์ข้าวลอยน้ำ
65	25 มิถุนายน 2506	การสำรองข้าว

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
66	2 กรกฎาคม 2506	งบประมาณโครงการจัดนิคมผู้เลี้ยงโคนมในพระนคร
67	16 กรกฎาคม 2506	โครงการทำปุ๋ยจากขยะมูลฝอย
68	30 กรกฎาคม 2506	ประมาณผลผลิตข้าวปีทำนา พ.ศ.2505 และการประเมินข้าวเหลือใช้ ในปี 2506
69	6 สิงหาคม 2506	มูลนิธิร็อคกี้เฟลเลอร์เสนอให้ความช่วยเหลือในด้านการเกษตร
70	13 สิงหาคม 2506	ขออนุมัติแต่งตั้งผู้แทนไทยเข้าร่วมประชุมเรื่องสถาบันการเงินและสินเชื่อทางเกษตร (Centre on Institution for Agricultural Financing and Credit)
71	3 กันยายน 2506	โครงการขยายงานอนุรักษ์ดินและน้ำ
72	14 ตุลาคม 2506	โครงการช่วยเหลือชาวนาที่นาเสียหายในปี 2506
73	29 ตุลาคม 2506	(1) การส่งผู้แทนไปประชุมสมัชชาองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ 12 (2) องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติเชิญให้ส่งผู้แทนเข้าร่วมในการประชุมสมัชชา สมัยที่ 12
74	29 ตุลาคม 2506	การส่งเสริมการปลูกข้าวสาลี
75	29 ตุลาคม 2506	การประชุมคณะมนตรีองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ 41
76	5 พฤศจิกายน 2506	แนวนโยบายสำหรับผู้แทนประเทศไทยในการประชุมสมัชชาองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ 12
77	5 พฤศจิกายน 2506	การจัดปีข้าวสากล
78	12 พฤศจิกายน 2506	การสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน
79	21 มกราคม 2507	การพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนในด้านการเกษตร
80	5 กุมภาพันธ์ 2507	รายงานผลงานที่คณะกรรมการสินเชื่อการเกษตรแห่งชาติได้ปฏิบัติมาในระยะ 6 เดือนหลัง
81	11 กุมภาพันธ์ 2507	บริษัทที่ปรึกษาของบริษัทปุ๋ยเคมีจำกัด
82	19 กุมภาพันธ์ 2507	สถาบันวิจัยเรื่องข้าวระหว่างประเทศเชิญให้ส่งนักวิชาการไปร่วมประชุมวิชาการเรื่องโภชนาการของข้าว และเอฟ.เอ.โอ. เชิญให้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมคณะกรรมาธิการเรื่องข้าวระหว่างประเทศ ครั้งที่ 10 ณ ประเทศฟิลิปปินส์
83	10 มีนาคม 2507	คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการลักข้าวในท้องน้ำเจ้าพระยา
84	24 มีนาคม 2507	การรวมกลุ่มพ่อค้าข้าวโพด
85	21 เมษายน 2507	การพิจารณาช่วยเหลือชาวไร่มันสำปะหลัง
86	28 เมษายน 2507	การส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง
87	2 มิถุนายน 2507	การส่งเสริมการปลูกข้าวสาลี
88	2 มิถุนายน 2507	การดำเนินงานของธนาคารเกษตร
89	16 มิถุนายน 2507	กลุ่มชาวนาจังหวัดเชียงใหม่กู้เงินสินเชื่อการเกษตร
90	16 มิถุนายน 2507	นโยบายตั้งโรงสีข้าว
91	30 มิถุนายน 2507	ดอกเบี้ยสำหรับหนี้สินค่าข้าว
92	30 มิถุนายน 2507	การทดลองทำนาสาธิตแปลงใหญ่
93	14 กรกฎาคม 2507	คณะกรรมการพิจารณาปัญหาการค้าข้าวโพดไปต่างประเทศ
94	21 กรกฎาคม 2507	พระราชกระแสเกี่ยวแก่การเกษตร
95	21 กรกฎาคม 2507	การส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง
96	21 กรกฎาคม 2507	บริษัทพืชกสิกรรมจำกัด ขอให้ช่วยเหลือ
97	1 กันยายน 2507	พรีเมี่ยมปลายข้าว
98	1 กันยายน 2507	กลุ่มชาวนาจังหวัดเชียงใหม่กู้เงินสินเชื่อการเกษตร
99	14 กันยายน 2507	ระเบียบเงินช่วยเหลือผู้สั่งซื้อข้าวไทยในต่างประเทศ
100	22 กันยายน 2507	ขอผูกพันงบประมาณปี 2508 (ค่าสร้างอาคาร ตามโครงการศูนย์เกษตรกลางขอนแก่น)
101	22 กันยายน 2507	การจัดตั้งนิคมเลี้ยงโคนม ที่มวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
102	22 กันยายน 2507	การส่งมอบข้าวรัฐบาล
103	29 กันยายน 2507	(1) รายงานการประชุมเรื่องข้าว ของคณะกรรมการที่ปรึกษาในด้านเศรษฐกิจของข้าวและการประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการที่ปรึกษาในด้านเศรษฐกิจของข้าวกับกลุ่มสมาชิกประเทศของ เอฟ.เอ.โอ เกี่ยวกับข้าวและธัญพืชอื่นๆ และการประชุมคณะกรรมการกลุ่มธัญพืชของ เอฟ.เอ.โอ. (2) การจัดปีข้าวสากลในปี 2509
104	13 ตุลาคม 2507	การส่งมอบข้าวรัฐบาล
105	13 ตุลาคม 2507	การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับข้าวโพด

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
106	13 ตุลาคม 2507	อุปสรรคเกี่ยวกับงบประมาณการส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้ง
107	20 ตุลาคม 2507	การแก้ปัญหาข้าวโพดในทัศนะของสำนักบริหารของนายกรัฐมนตรี
108	10 พฤศจิกายน 2507	การดำเนินงานตามโครงการสำรองข้าวในกรุงเทพฯ
109	1 ธันวาคม 2507	การช่วยเหลือชาวนา
110	1 ธันวาคม 2507	ขอลดอากรขาเข้าสำหรับข้าวสาลีเนื่องจากผลิตแป้งขาดทุน
111	22 ธันวาคม 2507	ข้าวกระยาทิพย์
112	29 ธันวาคม 2507	งบประมาณสำหรับสั่งซื้อพันธุ์ข้าวฟ่างอเมริกัน
113	12 มกราคม 2508	เบี้ยประชุมกรรมการส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้ง
114	26 มกราคม 2508	การลงทุนเพื่อสนับสนุนงานด้านเกษตร
115	26 มกราคม 2508	หุ้นรัฐบาลในบริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด
116	26 มกราคม 2508	การจัดงานพัฒนาเกษตร
117	17 กุมภาพันธ์ 2508	ลดพรีเมี่ยมข้าวนึ่งบรรจุกล่องกระดาษ
118	17 กุมภาพันธ์ 2508	ขออนุมัติให้ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศประชุมคณะวิจัยการบำรุงพันธุ์ข้าวโดยใช้รังสีปรมาณูในประเทศไทย
119	17 กุมภาพันธ์ 2508	ร่างพระราชกฤษฎีกาการสำรวจเนื้อที่และพืชผลทางการเกษตร พ.ศ. ....
120	17 กุมภาพันธ์ 2508	การช่วยเหลือชาวนา
121	23 กุมภาพันธ์ 2508	การจัดปีข้าวสากล
122	16 มีนาคม 2508	ประเทศไทยขอสมัครเป็นสมาชิกในสภามนตรีอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ
123	14 เมษายน 2508	การประชุมอนุกรรมการจำหน่ายผลผลิตเหลือใช้ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ
124	14 เมษายน 2508	การส่งข้าวโพดออกนอกราชอาณาจักร
125	14 เมษายน 2508	รายงานการส่งเสริมปลูกข้าวสาลี
126	6 กรกฎาคม 2508	การขอโควต้าน้ำตาลทรายจากสหรัฐอเมริกา
127	27 กรกฎาคม 2508	การสูบน้ำช่วยเหลือต้นฤดูกาลทำนา ปี 2508
128	17 สิงหาคม 2508	ระเบียบเงินช่วยเหลือผู้สั่งซื้อข้าวไทยในต่างประเทศ
129	17 สิงหาคม 2508	การขายข้าวให้แอฟริกา
130	24 สิงหาคม 2508	การค้าข้าวในจังหวัดภาคใต้
131	24 สิงหาคม 2508	พระราชกระแสเกี่ยวแก่การเกษตร
132	31 สิงหาคม 2508	การช่วยเหลือชาวนา
133	21 กันยายน 2508	การช่วยเหลือชาวนา
134	5 ตุลาคม 2508	ข้าวราคาสูง
135	12 ตุลาคม 2508	โครงการตั้งโรงงานปุ๋ยเคมีจากผลิตภัณฑ์เหลือใช้ของโรงกลั่นน้ำมันศรีราชา
136	2 พฤศจิกายน 2508	โครงการธุรกิจการเกษตร (Agri - Business)
137	2 พฤศจิกายน 2508	การประชุมสมัชชาใหญ่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 13
138	9 พฤศจิกายน 2508	การลดค่าพรีเมี่ยมข้าวกระยาทิพย์
139	16 พฤศจิกายน 2508	การประชุมสมัชชาใหญ่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 13
140	7 ธันวาคม 2508	การช่วยเหลือชาวนา
141	28 ธันวาคม 2508	การช่วยเหลือชาวนา (โครงการพยุงราคาข้าวระยะเร่งรัด)
142	4 มกราคม 2509	พยุงราคาข้าวฤดูใหม่ปี2508/2509
143	18 มกราคม 2509	การขายข้าวฟ่างให้ญี่ปุ่น
144	25 มกราคม 2509	การขายข้าวให้รัฐบาลต่างประเทศด้วยเงินผ่อน
145	15 กุมภาพันธ์ 2509	โครงการสินเชื่อการเกษตรเพื่อช่วยเหลือชาวนาระยะยาว
146	15 กุมภาพันธ์ 2509	การขายข้าวให้อินเดีย
147	22 กุมภาพันธ์ 2509	การขายข้าวให้รัฐบาลต่างประเทศด้วยเงินผ่อน
148	29 มีนาคม 2509	โครงการขอความช่วยเหลือจากกองทุนพิเศษสหประชาชาติในการจัดตั้งสถาบันวิจัยเกษตร (AGRICULTURAL RESEARCH INSTITUTE)
149	12 เมษายน 2509	การให้ข้าวช่วยเหลือแก่ลาว
150	19 เมษายน 2509	การควบคุมข้าวในจังหวัดภาคใต้
151	26 เมษายน 2509	ขออนุมัติเงินซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาและขอรับนโยบายการให้ความช่วยเหลือ

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
152	7 มิถุนายน 2509	วิธีการขายข้าวฟ่าง
153	14 มิถุนายน 2509	แผนการธุรกิจเกษตร
154	5 กรกฎาคม 2509	เงินซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาและนโยบายการให้ความช่วยเหลือ
155	23 สิงหาคม 2509	ระเบียบเงินช่วยเหลือผู้สั่งซื้อข้าวไทยในต่างประเทศ
156	23 สิงหาคม 2509	การจัดซื้อพันธุ์พืชช่วยเหลือกสิกร
157	20 กันยายน 2509	ขออนุมัติใช้เงินค่าใช้จ่ายซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาเบิกจ่ายรายการอื่นเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ประสบอุทกภัยในด้านอาชีพเกษตรกรภายหลังน้ำลด

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

บทที่ 7

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)

บทที่ 7

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)

ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) ได้มีนโบยายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร อยู่ในบทที่ 9 การเกษตรและสหกรณ์ หน้า 120-156 โดยมีสาระสำคัญแต่ละด้านดังนี้

นโยบายป่าไม้ได้มีการกล่าวถึงสถานภาพไว้ว่า “การป่าไม้ เนื้อที่ป่าไม้ในประเทศไทยในปัจจุบันมีประมาณ 263,200 ตารางกิโลเมตร ร้อยละ 51 ของเนื้อที่ทั้งหมดของประเทศ แยกเป็นป่าโครงการ 1,252 แปลง เป้าหมายที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรก กำหนดว่าจะสงวนเนื้อที่ป่าไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเนื้อที่ทั้งประเทศ การสงวนป่าได้ดำเนินการไปแล้วในพื้นที่ 48,200 ตารางกิโลเมตร ยังคงเหลือพื้นที่ที่จะต้องทาการสงวนต่อไปอีกประมาณ 215,000 ตารางกิโลเมตร เนื้อที่ป่าไม้ดังกล่าวนี้ได้หักเนื้อที่ซึ่งมีผู้ถือครองในที่ป่าไม้ ซึ่งเป็นจำนวนเนื้อที่ประมาณ 34,870 ตารางกิโลเมตรออกแล้ว ในด้านการป้องกันรักษาป่าไม้ กรมป่าไม้มีหน่วยป้องกันรักษาป่าไม้อยู่เพียง 50 หน่วยซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมาก โดยเฉลี่ยหน่วยหนึ่งๆ ต้องดูแลรักษาป่าไม้เนื้อที่ถึง 5,264 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นการยากที่จะตรวจตราดูแลได้ทั่วถึง นอกจากป้องกันรักษาป่าไม้แล้ว การปลูกป่าเพื่อทดแทนและซ่อมแซมป่าไม้ที่ถูกทาลายไปก็เป็นงานที่สำคัญยิ่งงานหนึ่งซึ่งในปัจจุบันดาเนินงานได้ปีหนึ่งๆ เพียงประมาณ 13,000 ไร่ เป็นไม้สัก 5,000 ไร่ และไม้กระยาเลย 8,000 ไร่ นับว่ายังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมากไม่ทันกับเหตุการณ์และความจำเป็น ในด้านการรักษาต้นน้ำลำธารเท่าที่ได้ดำเนินการไปแล้วส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสำรวจวัตถุดิบเพื่อใช้ทากระดาษในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

จึงได้มีแนวทางการพัฒนาป่าไม้ไว้ดังนี้

“5.10 การป่าไม้ เน้นหนักการอนุรักษ์ป่าไม้ต้นน้าลาธารและที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ โดยจะพยายามรักษาเนื้อที่ป่าไม้ไว้ให้ได้ประมาณครึ่งหนึ่งของเนื้อที่ประเทศ ดาเนิน-การวิจัยการบารุงรักษาป่าและการใช้ผลิตภัณฑ์ไม้ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และขยายงานปลูกป่าให้ได้ผลสูงขึ้นกว่าในปัจจุบัน การเพิ่มหน่วยป้องกันรักษาป่ามีความจาเป็นอย่างยิ่ง”

ทั้งนี้ได้กำหนดเป้าหมายไว้ดังนี้

ขยายงานป้องกันรักษาป่าไม้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยตั้งหน่วยป้องกันรักษาป่าเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 100 หน่วยภายในระยะของแผน จัดให้หน่วยมีเจ้าหน้าที่ พาหนะ และอุปกรณ์ตามความจำเป็น โดยตั้งขึ้นในท้องที่ภาคเหนือที่มีป่าไม้สักหรือป่าต้นน้ำลำธาร หรือป่าอื่นๆ ที่ยังสมบูรณ์และล่อแหลมต่อการถูกบุกรุกทำลายเป็นอันดับแรก สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะจัดตั้งหน่วยพัฒนาป่าไม้เพื่อช่วยฟื้นฟูป่าที่ทรุดโทรมให้มีสภาพเป็นป่าที่ถาวร ต่อไป ในด้านการสงวนป่าจะทำการสงวนป่าให้ได้ปีละ 100 ป่า เนื้อที่ประมาณ 30,000 ตารางกิโลเมตร และดำเนินงานจัดป่าคุ้มครองให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามบทเฉพาะกาลให้เสร็จอีก 266 ป่า พื้นที่ประมาณ 30,500 ตารางกิโลเมตร ปรับปรุงวิธีบำรุงและจัดการป่าไม้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นผลดียิ่งขึ้น โดยนำวิธีการที่ทันสมัยมาใช้จัดการป่าไม้ปีละประมาณ 10 ป่า ซึ่งจะทำให้ป่าไม้มีกำลังผลิตสูงขึ้น และสามารถอำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยสมบูรณ์และสม่ำเสมอตลอดไป ในด้านการปลูกสร้างสวนป่าจะดำเนินการให้เร็วขึ้น คือปลูกป่าไม้สักให้ได้ปีละไม่ต่ำกว่า 15,000 ไร่

และไม้กระยาเลยอีกไม่ต่ำกว่า 10,000 ไร่ นอกจากนี้ยังมีโครงการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า โดยจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอีกปีละ 1 เขตเป็น อย่างน้อยจัดตั้งอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานเพิ่มขึ้นปีละ 1 แห่ง กับบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีและถาวรปรับปรุงงานวิจัยในด้านป่าไม้ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น เช่น งานวิจัยทางวนวัฒน์วิทยา งานวิจัยเพื่อรักษาต้นน้ำ งานวิจัยทางพันธุ์ศาสตร์ของไม้สัก งานสำรวจวิจัย วัตถุดิบเพื่อทากระดาษและงานสำรวจทรัพยากรป่าไม้ให้ทั่วทั้งประเทศ

ในด้านนโยบายที่ดินนั้น ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514) ได้มีนโยบายที่ดินในด้านพัฒนาชนบทมีข้อความในหน้า 106 ของแผนพัฒนา ฉบับที่ 2 ดังนี้

“2.2.1 งานเศรษฐกิจชนบท

.....

“ (3) โครงการจัดน้ำและที่ดิน เพื่อให้ราษฎรในระดับหมู่บ้านได้มีที่ดินที่สามารถประกอบอาชีพในทางการเกษตรและอาชีพ อื่นๆ ได้สะดวก จึงเป็นการจำเป็นที่จะจัดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามโครงการปรับปรุงเรื่องน้ำและจัดที่ดินในระดับหมู่บ้านให้เหมาะสม เพื่อสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และเป็นหนทางที่จะเพิ่มรายได้ให้ดีขึ้นและเป็นพื้นฐานที่ส่งเสริมระบบธุรกิจให้กับราษฎรต่อไป ”

นอกจากนี้ในส่วนของนโยบายการเกษตรและสหกรณ์ ได้มีนโยบายเกี่ยวกับที่ดินไว้ในหน้า 122 ดังนี้ ***“3.6 ปรับปรุงระบบการถือครองที่ดิน ให้เกษตรกรได้มีที่ดินเป็นของตนเองเพียงพอสำหรับการประกอบอาชีพในรูประบบการผลิตเพื่อการค้า มิใช่เพียงเพื่อการบริโภคภายในครอบครัวเท่านั้น รักษาขนาดการถือครองไว้มิให้ลดน้อยลงจนเป็นอันตรายในทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการปรับปรุงระบบการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรให้เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ”***

ในส่วนของนโยบายด้านสถาบันการเกษตรมีข้อความในหน้า 150-151 ดังนี้

“ 19. สหกรณ์ที่ดิน โครงการในด้านสหกรณ์ที่ดินประกอบด้วยงานสหกรณ์บำรุงที่ดิน งานสหกรณ์นิคม งานสหกรณ์เช่าซื้อและผู้เช่าซื้อที่ดิน และงานชุมนุมสหกรณ์

19.1 สหกรณ์บำรุงที่ดิน ขยายงานบำรุงที่ดินในเขตภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยจัดตั้งสหกรณ์บำรุงที่ดินในพื้นที่ 1.24 ล้านไร่ คือในภาคกลางบริเวณโครงการชลประทานเจ้าพระยา และโครงการเขื่อนเพชร รวมพื้นที่ 400,000 ไร่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณโครงการชลประทานลำตะคอง ลำพระเพลิง ลำปาว น้ำพอง น้ำพุ และบริเวณท้ายอ่างเก็บน้ำทั่วไป รวมพื้นที่ 414,000 ไร่ ในภาคเหนือบริเวณโครงการชลประทานแม่วัง แม่ยม แม่ลาว แม่แตง แม่น้ำป่าสัก และฝายน้ำล้น รวมพื้นที่ 290,000 ไร่ ในภาคใต้บริเวณโครงการชลประทานทั่วไปในจังหวัด กระบี่ พัทลุง สงขลา สตูล นครศรีธรรมราช พังงา และติดตั้งเครื่องยนต์สูบน้ำ 4 จุด ในจังหวัดชุมพร นราธิวาส สุราษฎร์ธานี และพัทลุง รวมพื้นที่ดิน 140,000 ไร่ เพื่อให้ราษฎรรู้จักการรวมกลุ่มและดำเนินการร่วมกันในการจัดทำระบบส่งน้ำ การจัดสรรน้ำ การระบายน้ำ ตลอดจนการบำรุงที่ดินโดยวิธีต่างๆ เช่น การปลูกพืชตระกูลถั่ว การใช้ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยเคมี และการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อบำรุงที่ดิน

19.2 สหกรณ์นิคม ดำเนินการในพื้นที่ประมาณ 271,000 ไร่ โดยเน้นหนักในภาคใต้ที่จังหวัดชุมพร และจังหวัดกระบี่ ในพื้นที่ 150,000 ไร่ ในภาคเหนือที่จังหวัดอุตรดิตถ์ กำแพงเพชร เชียงใหม่ และสุโขทัย รวมพื้นที่ 96,000 ไร่ และในภาคกลางที่จังหวัดสมุทรปราการอีก 25,000 ไร่ กิจกรรมส่วนใหญ่ของงานนิคมจะเป็นไปในรูปการจัดบริการสาธารณะในเขตนิคม ได้แก่ ถนน ระบบ

สาธารณูปโภค และทำการบุกเบิกก่อสร้างที่ดินให้สมาชิกประมาณ ร้อยละ 10 ของที่จัดสรร19.3 สหกรณ์ผู้เช่าและเช่าซื้อที่ดิน ปรับปรุงสหกรณ์ประเภทนี้ในภาคเหนือและภาคใต้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขยายงานในภาคกลางโดยจัดตั้งสหกรณ์ประเภทนี้ขึ้นในจังหวัดอยุธยาพื้นที่ 2,400 ไร่ ในปี 2510 สำหรับปีต่อไปจะพิจารณาจัดตั้งตามความเหมาะสม "โดยใช้วิธีซื้อที่ดินจากเจ้าของที่ดินมาจัดสรรให้เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินของตนเองได้เช่าซื้อระยะยาว"

19.4 ชุมนุมสหกรณ์ที่ดิน รวบรวมสหกรณ์ขั้นปฐมที่มีวัตถุประสงค์ประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน และตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์เพื่อขยายขอบเขตของธุรกิจให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในระบบของแผนจะจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์บำรุงที่ดิน ชุมนุมสหกรณ์นิคมและอุตสาหกรรม และชุมนุมสหกรณ์ผู้เช่าและผู้ซื้อที่อย่างละ 2 สมาคม รวม 6 สมาคม โดยแต่ละชุมนุมจะมีแต่เนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 50,000 ไร่ " (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2509: 106, 122, 150-151)

ในด้านนโยบายน้ำนั้น

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) มีนโยบายน้ำอยู่ในบทที่ 7 การพัฒนาส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น หน้า 106 ดังนี้

"2.2.1 งานเศรษฐกิจชนบท

.....

(3) โครงการจัดน้ำ และที่ดินเพื่อให้ราษฎรในระดับหมู่บ้านได้มีที่ดิน ที่สามารถประกอบอาชีพในทางเกษตร และอาชีพอื่นๆ ได้สะดวก จึงเป็นการจำเป็นที่จะจัดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามโครงการปรับปรุงเรื่องน้ำ และจัดที่ดินในระดับหมู่บ้านให้เหมาะสม เพื่อสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และเป็นหนทางที่จะเพิ่มรายได้ดีขึ้น และเป็นพื้นฐานที่จะส่งเสริมระบบธุรกิจให้กับราษฎรต่อไป

.....

.....

2.2.2 งานด้านสังคมและสาธารณูปโภค

.....

.....

(2) โครงการน้ำอุปโภคบริโภค ดำเนินการร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดให้ราษฎรในชนบทได้มีน้ำบริโภคและใช้สอยอย่างทั่วถึง และป้องกันโรคต่างๆ ด้วยระบบ

การประปาจากแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องที่นั้นๆ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนองบึง สระอ่างเก็บน้ำ รวมทั้งน้ำฝนตามธรรมชาติด้วย และด้วยการขุดบ่อขึ้นใหม่เพื่อนำน้ำบาดาลมาใช้ให้เป็นประโยชน์ตามวิทยาการแผนใหม่ โดยร่วมมือและสนับสนุนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเช่น กรมอนามัย กรมทรัพยากรธรณี กรมชลประทาน และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น" (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2509: 105-106)

ในบทที่ 9 การเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายน้ำอยู่ในวัตถุประสงค์ของนโยบายการพัฒนาการเกษตร หน้า 121 ดังนี้

"3.1 เร่งปรับปรุงขยายพื้นฐานทางการเกษตรให้มั่นคง และสามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่เกษตรกร ได้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการชลประทาน และเส้นทางคมนาคม

3.2 พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าในการเกษตร เพื่อให้สามารถนำมาใช้ให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยแท้จริงและถาวร อันได้แก่ การพัฒนาและอนุรักษ์ป่าไม้ การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาที่ดิน และการบำรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน"

ในบทที่ 9 หน้า 135-138 ได้กล่าวถึงโครงการชลประทานและป้องกันอุทกภัย ดังนี้

"7. ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับนี้ จะดำเนินงานตามโครงการชลประทานต่างๆ ซึ่งเมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้ว จะทำให้เนื้อที่ชลประทานเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 9.1 ล้านไร่

อย่างไรก็ตามเนื่องจากการก่อสร้างโครงการชลประทานต่างๆ ต้องใช้เวลาและเงินมาก ในระยะ 5 ปีของแผน จึงมิอาจดำเนินการให้เสร็จสมบูรณ์ทุกโครงการได้ เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2514 เป้าหมายเนื้อที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้น ได้กำหนดไว้ประมาณ 3.3 ล้านไร่ เมื่อรวมกับเนื้อที่ที่ได้รับการชลประทาน ได้ผลแล้ว 11.7 ล้านไร่ ในปัจจุบันจะได้เนื้อที่ที่ได้รับการชลประทาน เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2514 ประมาณ 15 ล้านไร่ เนื้อที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวอาจแยกตามประเภทของการชลประทานได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชลประทานหลวง	*2,200,500*	*ไร่*
ชลประทานทั่วไป	*500,000*	*ไร่*
อ่างเก็บน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	*146,000*	*ไร่*
ประหยัดน้ำภาคเหนือ	*460,000*	*ไร่*
รวมทั้งสิ้น	*3,306,500*	*ไร่*

8. โครงการพัฒนาการชลประทาน ประกอบด้วยโครงการที่สืบเนื่องมาจากโครงการในแผนแรกและโครงการที่ริเริ่มใหม่ในระยะของแผนนี้โครงการชลประทานที่สำคัญที่จะเริ่มการก่อสร้างในระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ

8.1 โครงการเขื่อนสิริกิติ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นโครงการเขื่อนกักน้ำเอนกประสงค์ปิดกั้นแม่น้ำน่านพร้อมทั้งมีทำนบปิดช่องเขาขาดอีก 7 แห่ง จากผลของการสำรวจประมาณว่าจะสามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ราว 9,000 ล้าน ม.^{3} เพื่อส่งน้ำลงมาช่วยชลประทานแก่โครงการเจ้าพระยาในฤดูแล้งได้อีกในพื้นที่ 2.1 ล้านไร่ ป้องกันอุทกภัยในพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำน่าน เรียกกันว่าเนื้อที่สามเหลี่ยมตอนบนประมาณ 3 ล้านไร่ และเมื่อก่อสร้างเขื่อนทดน้ำอีก 2 แห่งคือ ที่อุตรดิตถ์ และพิษณุโลก พร้อมทั้งระบบส่งน้ำเสร็จแล้วจะสามารถให้การชลประทาน แก่พื้นที่สามเหลี่ยมตอนบนนี้ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ประมาณ 240,000 กิโลวัตต์ อีกด้วย มูลค่าก่อสร้างเฉพาะตัวเขื่อนสิริกิติ์ 1,426 ล้านบาท เป็นเงินกู้จากธนาคารโลกอีกส่วนหนึ่งประมาณ 500 ล้านบาท โครงการนี้ได้เริ่มดำเนินงานเตรียมการก่อสร้างมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 จะเริ่มการก่อสร้างอย่างจริงจังได้ในปี พ.ศ. 2510 เหตุที่การก่อสร้างต้องล่าช้าไปนี้ เพราะต้องรอการอนุมัติเงินกู้จากธนาคารโลก การก่อสร้างตัวเขื่อนกำหนด จะแล้วเสร็จใน ปี พ.ศ. 2514

8.2 โครงการเขื่อนอุตรดิตถ์ และพิษณุโลก มีลักษณะเป็นเขื่อนทดน้ำสองเขื่อนพร้อมกับระบบส่งน้ำ เพื่อนำน้ำที่เก็บไว้ที่เขื่อนผาซ่อมมาใช้เพื่อการชลประทานในพื้นที่ 3 ล้านไร่ ในเนื้อที่สามเหลี่ยมตอนบน ส่วนที่อยู่บนลุ่มน้ำน่านในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร และนครสวรรค์ ซึ่งเป็นที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกอย่างยิ่ง เขื่อนทดน้ำอุตรดิตถ์ มีระบบส่งน้ำประกอบด้วยคลองส่งน้ำสายใหญ่ทั้ง 2 ฝั่ง ยาว 130 กม. สามารถส่งน้ำเพื่อการชลประทานในเนื้อที่ราว 1 ล้านไร่ ในฤดูฝน และสำหรับปลูกพืชในฤดูแล้ง อีกประมาณ 4 แสนไร่ ส่วนเขื่อนทดน้ำพิษณุโลก มีระบบส่งน้ำในพื้นที่กว้างขวางกว่า คือ มีคลองส่งน้ำสายใหญ่ทั้ง 2 ฝั่งยาว 280 กม. และคลองซอยอีกยาว 650 กม. เนื้อที่ที่ได้รับการชลประทานในฤดูฝนราว 2 ล้านไร่ และในฤดูแล้งอีก 9 แสนไร่เขื่อนทดน้ำทั้ง2 แห่งนี้ คาดว่าจะเริ่ม

เตรียมงานก่อสร้าง ในปี พ.ศ. 2514 และกำหนดแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2519 ราคาก่อสร้างของเขื่อนทั้งสองนี้ รวมทั้งระบบส่งน้ำ รวมทั้งสิ้นประมาณ 2,600 ล้านบาท รวมเงินตราต่างประเทศ ซึ่งคาดว่าจะขอกู้จากต่างประเทศ 780 ล้านบาท

8.3 โครงการแม่กลองใหญ่ เป็นโครงการชลประทานในภาคกลางที่ใหญ่เป็นที่สองรองจากโครงการเจ้าพระยาใหญ่ การดำเนินงานในระยะแรกเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 ซึ่งเป็นการก่อสร้างเขื่อนทดน้ำที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี พร้อมกับจัดระบบส่งน้ำในเนื้อที่ 1 ล้านไร่ งานในระยะแรกนี้จะเสร็จสิ้นลง ในปีพ.ศ. 2513 งานระยะที่สอง เป็นการก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำบนแควใหญ่ ที่วังมะสังซึ่งจะเก็บกักน้ำได้ 6,000 ล้านม.^{3} เพื่อบรรเทาอุทกภัยในลุ่มน้ำแม่กลองและส่งน้ำสำหรับการชลประทานในทุ่งแม่กลองในฤดูแล้งอีก 1 ล้านไร่ พร้อมกันนี้ จะจัดสร้างระบบส่งน้ำเพิ่มขึ้นอีก 1.4 ล้านไร่ พร้อมทั้งดาดคอนกรีตคลองส่งน้ำอีกด้วย การดำเนินงานตามโครงการในระยะที่สองนี้ จะเริ่มในปี พ.ศ. 2513 และกำหนดแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2517 ราคางานในระยะที่สองนี้รวมประมาณ 1,000 ล้านบาท เป็นส่วนของเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะขอกู้จากต่างประเทศราว380ล้านบาท สำหรับในด้านพลังงานนั้น การไฟฟ้ายันฮีกำลังดำเนินการสำรวจ และวางแผนงานเพื่อผลิตพลังไฟฟ้าอยู่ในบริเวณเดียวกัน

8.4 โครงการเขื่อนปราณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นโครงการเขื่อนเก็บกักน้ำบนแม่น้ำปราณ มีขนาดความจุน้ำ 300 ล้าน ม.^{3} ประกอบด้วยระบบส่งน้ำในทุ่งปราณ ทุ่งสามร้อยยอด และทุ่งกุย มีคลองส่งน้ำสายใหญ่สองฝั่งยาว 82 กม. และคลองซอยอีกมีความยาวรวม 171 กม. โครงการนี้นอกจากจะอำนวยประโยชน์ในด้านการส่งน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกราว 170,000 ไร่ ได้ตลอดปีแล้ว ยังช่วยป้องกันอุทกภัยในทุ่งปราณ ซึ่งตามปกติมีน้ำท่วมอยู่เป็นประจำทุกปี และยังช่วยชะล้างความเค็มของดินในทุ่งสามร้อยยอดให้สามารถใช้ทำการเพาะปลูกได้ผลดียิ่งขึ้นอีกด้วย การเตรียมการก่อสร้างจะเริ่มในปี พ.ศ. 2510 และจะเสร็จในปี พ.ศ. 2515 มูลค่าการก่อสร้างทั้งสิ้น ประมาณ 250 ล้านบาท คาดว่าจะขอกู้จากต่างประเทศส่วนหนึ่ง เป็นมูลค่าประมาณ 80 ล้านบาท

8.5 โครงการเขื่อนกิ๊ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการเขื่อนเก็บกักน้ำบนแม่แตงมีขนาดความจุน้ำราว 300 ล้าน ม.^{3}วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่เพื่อเก็บกักน้ำในแม่แตงไว้ เพื่อบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่สองฝั่งลำน้ำปิงในจังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน และส่งน้ำช่วยการเพาะปลูกพืชในฤดูแล้งในเขตโครงการเขื่อนทดน้ำแม่แตง และโครงการแม่ปิงเก่าได้อีกราว 1 แสนไร่ อนึ่ง หากมีความจำเป็นอาจผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ประมาณ 40,000 กิโลวัตต์อีกด้วย ราคาค่าก่อสร้างเขื่อนไม่รวมค่าติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าประมาณ 300 ล้านบาท จะขอกู้จากต่างประเทศด้วยส่วนหนึ่งราว120ล้านบาทกำหนดเริ่มดำเนินงานก่อสร้างในปี พ.ศ. 2512 และจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2516

8.6 โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระยะของแผนฉบับนี้ มีโครงการก่อสร้างเขื่อนเก็บน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อช่วยการชลประทานในภาคนี้ อันเป็นโครงการใหม่อยู่หลายโครงการด้วยกัน กล่าวคือ เขื่อนน้ำอูน จังหวัดสกลนคร เขื่อนชีบน จังหวัดชัยภูมิ เขื่อนมูลบน จังหวัดนครราชสีมา และเขื่อนน้ำยัง จังหวัดร้อยเอ็ด โครงการที่จะเริ่มดำเนินงานก่อสร้างในระยะต้นของแผน คือ ในปี พ.ศ. 2510 ได้แก่ โครงการเขื่อนน้ำอูน ซึ่งเป็นเขื่อนเก็บกักน้ำบนลำน้ำอูน ซึ่งเป็นสาขาของแม่น้ำสงคราม เขื่อนนี้จะมีขนาดความจุของน้ำ 475 ล้าน ม.^{3} มีระบบส่งน้ำ คือ คลองส่งน้ำสายใหญ่ทั้งสองฝั่ง ยาวรวม 54 กม. และคลองซอยอีก มีความยาวรวม 62 กม. โครงการนี้ จะช่วยบรรเทาอุทกภัยในลุ่มน้ำอูน และให้การชลประทานแก่การเพาะปลูกในพื้นที่ 160,000 ไร่ ในฤดูฝน และ 102,000 ไร่ ในฤดูแล้ง กำหนดการก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2514 ราคาค่าก่อสร้างทั้งสิ้นราว 250 ล้านบาท เป็นเงินตราต่างประเทศส่วนหนึ่งราว60 ล้านบาท ซึ่งคาดว่าจะขอกู้จากต่างประเทศ ส่วนเขื่อนชีบน เขื่อนมูลบน และเขื่อนน้ำยังนั้น เป็นเขื่อนลักษณะเดียวกับเขื่อนน้ำอูน เขื่อนทั้ง

สามจะช่วยบรรเทาอุทกภัย และขยายเนื้อที่ชลประทานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อีกประมาณ 5 แสนไร่ การก่อสร้างเขื่อนทั้งสามนี้จะเริ่มในระยะปลายของแผน คือ ในปี พ.ศ. 2513 และกำหนดเสร็จใน

ปี พ.ศ. 2518 ราคาค่าก่อสร้างรวมทั้งสิ้น 800 ล้านบาท ส่วนที่เป็นเงินตราต่างประเทศราว 180 ล้านบาท จะขอกู้จากต่างประเทศต่อไป

9. ในด้านชลประทานทั่วไปมีโครงการก่อสร้างเหมืองฝายขนาดย่อมอีกหลายแห่ง เพื่อช่วยเหลือการเพาะปลูกในพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทานหลวง ซึ่งจะทำให้มีเนื้อที่ชลประทานเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 500,000 ไร่ ในระยะของแผนนี้ และมีโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ และคลองส่งน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกไม่น้อยกว่า 32 อ่าง ซึ่งจะเสร็จสมบูรณ์ใช้การได้จำนวน 30 อ่าง ภายในระยะของแผน อนึ่งเพื่อให้ระบบส่งน้ำมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถส่งน้ำไปช่วยการเพาะปลูกได้เต็มที่ จึงจัดให้มีการสร้างคัน และคูน้ำ ในพื้นที่ 4.5 ล้านไร่ ในเขตโครงการชลประทานที่สำคัญๆ เช่น แม่แตง แม่ยม ลำปาว และแม่กลองใหญ่อีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีโครงการดาดคอนกรีตคลองส่งน้ำในเขตชลประทานเดิมตามความจำเป็นเพื่อป้องกันการรั่วซึม และการพังทลายของลำคลองอันจะทำให้การส่งน้ำมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และประหยัดค่าบำรุงรักษาลงได้มาก" (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2509: 135-138)

ในบทที่ 14 การพัฒนาสังคมและสาธารณูปการ ได้มีโครงการเกี่ยวกับน้ำในข้อ 5.1 หน้า 235 ดังนี้

"5.1 การพัฒนาชนบท

1) โครงการจัดหาน้ำสะอาดในชนบททั่วราชอาณาจักร น้ำสะอาดสำหรับการอุปโภคบริโภคยังขาดแคลนอยู่ตามชนบททั่วไป ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบัน ตามโครงการใหม่จะสามารถจัดหาน้ำสะอาดสนองความต้องการได้พอเพียงในจำนวนประมาณ 20,000 หมู่บ้านในจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 50,000 หมู่บ้าน โดยจะเร่งดำเนินการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพิเศษ แหล่งน้ำที่จะจัดหามีหลายชนิด รวมทั้งการประปาหมู่บ้านและบ่อน้ำต่างๆ สำหรับวิธีการดำเนินงานนั้นจะร่วมกันระหว่างหน่วยราชการต่างๆ คือ กรมอนามัย กรมทรัพยากรธรณี กรมโยธาเทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีคณะกรรมการบริหารเพื่อประสานงานในระยะ 5 ปี คาดว่าจะต้องใช้เงินตามโครงการนี้ประมาณ 430 ล้านบาท

2) โครงการชลประทานราษฎร์ กรมการปกครองจะดำเนินงานจัดสร้างโครงการชลประทานขนาดเล็ก เพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมอาชีพ และให้รับกับระบบส่งน้ำชลประทานขนาดใหญ่ โดยถือหลักดำเนินการร่วมกันกับประชาชน นอกจากนั้น จะพยายามจัดตั้งสมาคมชลประทานราษฎร์ให้ครบทุกอำเภอในเขตชลประทาน" (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2509: 235)

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ มีรายละเอียดในตารางที่ 7-1 ดังนี้

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พ.ศ. 2510-2514	ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) มีนโยบายด้านป่าไม้ ดังนี้ "การป่าไม้ เนื้อที่ป่าไม้ในประเทศไทยในปัจจุบันมีประมาณ 263,200 ตารางกิโลเมตร ร้อยละ 51 ของเนื้อที่ทั้งหมดของประเทศ แยกเป็นป่าโครงการ 1,252 แปลง เป้าหมายที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรก กำหนดว่าจะสงวนเนื้อที่ป่าไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเนื้อที่ทั้งประเทศ การสงวนป่าได้ดำเนินการไปแล้วในพื้นที่ 48,200 ตารางกิโลเมตร ยังคงเหลือพื้นที่ที่จะต้องทาการสงวนต่อไปอีกประมาณ 215,000 ตารางกิโลเมตร เนื้อที่ป่าไม้ดังกล่าวนี้ได้หักเนื้อที่ซึ่งมีผู้ ถือครองในที่ป่าไม้ ซึ่งเป็นจำนวนเนื้อที่ประมาณ 34,870 ตารางกิโลเมตรออกแล้ว ในด้านการป้องกันรักษาป่าไม้ กรมป่าไม้มีหน่วยป้องกันรักษาป่าไม้อยู่เพียง 50 หน่วยซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมาก โดยเฉลี่ยหน่วยหนึ่งๆ ต้องดูแลรักษาป่าไม้เนื้อที่ถึง 5,264 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นการยากที่จะตรวจตราดูแลได้ทั่วถึง นอกจากป้องกันรักษาป่าไม้แล้ว การปลูกป่าเพื่อทดแทนและซ่อมแซมป่าไม้ที่ถูกทาลายไปก็เป็นงานที่สำคัญยิ่งงานหนึ่งซึ่งในปัจจุบันดาเนินงานได้ปีหนึ่งๆ เพียงประมาณ 13,000 ไร่ เป็นไม้สัก 5,000 ไร่ และไม้กระยาเลย 8,000 ไร่ นับว่ายังอยู่ใน	ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514) ได้มีนโยบายที่ดินในด้านพัฒนาชนบทมีข้อความในหน้า 106 ของแผนพัฒนา ฉบับที่ 2 ดังนี้ *"2.2.1 งานเศรษฐกิจชนบท* ..... ***" (3) โครงการจัดน้ำและที่ดิน เพื่อให้ราษฎรในระดับหมู่บ้านได้มีที่ดินที่สามารถประกอบอาชีพในทางการเกษตรและอาชีพอื่นๆ ได้สะดวก จึงเป็นการจำเป็นที่จะจัดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามโครงการปรับปรุงเรื่องน้ำ และจัดที่ดินในระดับหมู่บ้านให้เหมาะสม เพื่อสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และเป็นหนทางที่จะเพิ่มรายได้ให้ดีขึ้นและเป็นพื้นฐานที่ส่งเสริมระบบธุรกิจให้กับราษฎรต่อไป "*** นอกจากนี้ในส่วนของนโยบายการเกษตรและสหกรณ์ ได้มีนโยบายเกี่ยวกับที่ดินไว้ในหน้า 122 ดังนี้ ***"3.6 ปรับปรุงระบบการถือครองที่ดิน ให้เกษตรกรได้มีที่ดินเป็นของตนเองเพียงพอสำหรับการประกอบอาชีพในรูประบบการผลิตเพื่อการค้า มิใช่เพียงเพื่อการบริโภคภายในครอบครัวเท่านั้น รักษาขนาดการถือครองไว้มิ***	ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) มีนโยบายน้ำอยู่ในบทที่ 7 การพัฒนาส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น หน้า 106 ดังนี้ *"2.2.1 งานเศรษฐกิจชนบท* ..... *(3) โครงการจัดน้ำ และที่ดินเพื่อให้ราษฎรในระดับหมู่บ้านได้มีที่ดิน ที่สามารถประกอบอาชีพในทางเกษตร และอาชีพอื่นๆ ได้สะดวก จึงเป็นการจำเป็นที่จะจัดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามโครงการปรับปรุงเรื่องน้ำ และจัดที่ดินในระดับหมู่บ้านให้เหมาะสม เพื่อสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และเป็นหนทางที่จะเพิ่มรายได้ดีขึ้น และเป็นพื้นฐานที่จะส่งเสริมระบบธุรกิจให้กับราษฎรต่อไป* .... *2.2.2 งานด้านสังคมและสาธารณูปโภค* .... *(2) โครงการน้ำอุปโภคบริโภค ดำเนินการร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดให้ราษฎรในชนบทได้มีน้ำบริโภคและใช้สอยอย่างทั่วถึง และป้องกันโรคต่างๆ ด้วยระบบ*	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. (2510 - 2514) ประกาศใช้เมื่อ เดือนตุลาคม 2509 ได้มีนโยบายพัฒนาการเกษตร 9 ประการ ดังนี้ 1. เร่งปรับปรุงขยายพื้นฐานทางการเกษตรให้มั่นคงและสามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่เกษตรกรได้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการชลประทานและเส้นทางคมนาคม 2. พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าในการเกษตร เพื่อให้สามารถนำมาใช้ให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยแท้จริงและถาวร อันได้แก่ การพัฒนาและอนุรักษ์ป่าไม้ การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาที่ดิน และการบำรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน 3. ปรับปรุงการค้นคว้าวิจัยการเกษตรให้ทันสมัยและก้าวหน้าอยู่เสมอ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงสมรรถภาพในการผลิตและแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ส่งเสริมให้ใช้วิธีการผลิตที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่และรายได้จากการผลิต 4. ส่งเสริมการผลิตและปรับปรุงคุณภาพผลิตผลให้ได้ปริมาณและมาตรฐานตามความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอาหารหลัก เช่น ข้าวและเนื้อสัตว์ กับวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับลักษณะภูมิประเทศ 5. ปรับปรุงระบบสังคมของเกษตรกรให้มีฐานะการครองชีพและสวัสดิการดียิ่งขึ้น และส่งเสริมการเกษตรให้เป็นอาชีพที่ให้ผลตอบแทนสูง มีความมั่นคงและมีเกียรติ 6. ปรับปรุงระบบถือครองที่ดิน ให้เกษตรกรได้มีที่ดินเป็นของตนเองเพียงพอสำหรับการประกอบอาชีพในรูประบบการผลิตเพื่อการค้า มิใช่เพียงเพื่อการบริโภค

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	เกณฑ์ที่ต่ำมากไม่ทันกับเหตุการณ์และความจำเป็น ในด้านการรักษาต้นน้ำลำธารเท่าที่ได้ดำเนินการไปแล้วส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสำรวจวัตถุดิบเพื่อใช้ทากระดาษในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" จึงได้มีแนวทางการพัฒนาป่าไม้ไว้ดังนี้ "5.10 การป่าไม้ เน้นหนักการอนุรักษ์ป่าไม้ต้นน้าลาธารและที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ โดยจะพยายามรักษาเนื้อที่ป่าไม้ไว้ให้ได้ประมาณครึ่งหนึ่งของเนื้อที่ประเทศ ดาเนิน-การวิจัยการบารุงรักษาป่าและการใช้ผลิตภัณฑ์ไม้ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และขยายงานปลูกป่าให้ได้ผลสูงขึ้นกว่าในปัจจุบัน การเพิ่มหน่วยป้องกันรักษาป่ามีความจาเป็นอย่างยิ่ง" ทั้งนี้ได้กำหนดเป้าหมายไว้ดังนี้ ขยายงานป้องกันรักษาป่าไม้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยตั้งหน่วยป้องกันรักษาป่าเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 100 หน่วยภายในระยะของแผน จัดให้หน่วยมีเจ้าหน้าที่ พาหนะ และอุปกรณ์ตามความจำเป็น โดยตั้งขึ้นในท้องที่ภาคเหนือที่มีป่าไม้สักหรือป่าต้นน้ำลำธาร หรือป่าอื่นๆ ที่ยังสมบูรณ์และล่อแหลมต่อการถูกบุกรุกทำลายเป็นอันดับแรก สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะจัดตั้งหน่วยพัฒนาป่าไม้เพื่อช่วยฟื้นฟูป่าที่ทรุดโทรมให้มีสภาพเป็นป่าที่ถาวร ต่อไป ในด้านการสงวนป่าจะทำการสงวนป่าให้ได้ปีละ 100 ป่า เนื้อที่ประมาณ	***ให้ลดน้อยลงจนเป็นอันตรายในทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการปรับปรุงระบบการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรให้เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย "*** ในส่วนของนโยบายด้านสถาบันการเกษตร มีข้อความในหน้า 150 - 151 ดังนี้ ***" 19. สหกรณ์ที่ดิน โครงการในด้านสหกรณ์ที่ดินประกอบด้วยงานสหกรณ์บำรุงที่ดิน งานสหกรณ์นิคม งานสหกรณ์เช่าซื้อและผู้เช่าซื้อที่ดิน และงานชุมนุมสหกรณ์*** ***19.1 สหกรณ์บำรุงที่ดิน ขยายงานบำรุงที่ดินในเขตภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยจัดตั้งสหกรณ์บำรุงที่ดินในพื้นที่ 1.24 ล้านไร่ คือในภาคกลาง บริเวณโครงการชลประทานเจ้าพระยา และโครงการเขื่อนเพชร รวมพื้นที่ 400,000 ไร่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณโครงการชลประทานลำตะคอง ลำพระเพลิง ลำปาว น้ำพอง น้ำพุ และบริเวณท้ายอ่างเก็บน้ำทั่วไป รวมพื้นที่ 414,000 ไร่ ในภาคเหนือบริเวณโครงการชลประทานแม่วัง แม่ยม แม่ลาว แม่แตง แม่น้ำป่าสักและฝายน้ำล้นรวมพื้นที่ 290,000 ไร่ ในภาคใต้บริเวณโครงการชลประทานทั่วไปในจังหวัด กระบี่ พัทลุง สงขลา สตูล นครศรีธรรมราช พังงา และติดตั้งเครื่องยนต์สูบน้ำ 4 จุด ในจังหวัดชุมพร นราธิวาส สุราษฎร์ธานี และพัทลุง รวมพื้นที่ดิน 140,000 ไร่***	*การประปาจากแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องที่นั้นๆ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนองบึง สระอ่างเก็บน้ำ รวมทั้งน้ำฝนตามธรรมชาติด้วย และด้วยการขุดบ่อขึ้นใหม่เพื่อนำน้ำบาดาลมาใช้ให้เป็นประโยชน์ตามวิทยาการแผนใหม่ โดยร่วมมือและสนับสนุนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเช่น กรมอนามัย กรมทรัพยากรธรณี กรมชลประทาน และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น"* (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2509: 105-106) ในบทที่ 9 การเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายน้ำอยู่ในวัตถุประสงค์ของนโยบายการพัฒนาการเกษตร หน้า 121 ดังนี้ *"3.1 เร่งปรับปรุงขยายพื้นฐานทางการเกษตรให้มั่นคง และสามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่เกษตรกร ได้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการชลประทาน และเส้นทางคมนาคม* *3.2 พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าในการเกษตร เพื่อให้สามารถนำมาใช้ให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยแท้จริงและถาวร อันได้แก่ การพัฒนาและอนุรักษ์ป่าไม้ การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาที่ดิน และการบำรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน"* ในบทที่ 9 หน้า 135-138 ได้กล่าวถึงโครงการชลประทานและป้องกันอุทกภัย ดังนี้ *"7. ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับนี้ จะดำเนินงานตามโครงการชลประทานต่างๆ ซึ่งเมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้ว จะทำให้เนื้อที่*	ภายในครอบครัวเท่านั้น รักษาขนาดการถือครองไว้มิให้ลดน้อยลงจนเป็นอันตรายในทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนปรับปรุงระบบการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรให้เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย 7. ส่งเสริมสถาบันเกษตรกร เช่น สหกรณ์ กลุ่มชาวนา สมาคมชลประทานราษฎร์ กลุ่มเกษตรกรประเภทต่างๆ ตลอดจนหน่วยยุวกสิกรให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงและอำนวยประโยชน์แก่เกษตรกรในฐานะตัวแทนของเกษตรกรอย่างแท้จริง 8. ปรับปรุงระบบการขนส่งและการตลาดผลิตผลการเกษตรให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้เกษตรกรผู้ผลิตมีรายได้จากการขยายผลิตผลของตนอย่างเป็นธรรม และป้องกันมิให้ต้องเสียเปรียบในด้านการค้า 9. ขยายบริการของรัฐที่ให้แก่เกษตรกรให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องสินเชื่อการเกษตร การพยุงราคาผลิตผลการเกษตรที่สำคัญและการส่งเสริมเผยแพร่บริการต่างๆ ให้ถึงมือเกษตรกรตามความต้องการอย่างแท้จริง ทั้งนี้ โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมและช่วยตนเองให้มากที่สุด รัฐจะเพิ่มสมรรถภาพของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ให้บริการแก่เกษตรกรให้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2509: 121-122)

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	30,000 ตารางกิโลเมตร และดำเนินงานจัดป่าคุ้มครองให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามบทเฉพาะกาลให้เสร็จอีก 266 ป่า พื้นที่ประมาณ 30,500 ตารางกิโลเมตร ปรับปรุงวิธีบำรุงและจัดการป่าไม้ให้มี ประสิทธิภาพและเป็นผลดียิ่งขึ้น โดยนำวิธีการที่ทันสมัยมาใช้จัดการป่าไม้ปีละประมาณ 10 ป่า ซึ่งจะทำให้ป่าไม้มีกำลังผลิตสูงขึ้น และสามารถอำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยสมบูรณ์และสม่ำเสมอตลอดไป ในด้านการปลูกสร้างสวนป่าจะดำเนินการให้เร็วขึ้น คือปลูกป่าไม้สักให้ได้ปีละไม่ต่ำกว่า 15,000 ไร่ และไม้กระยาเลยอีกไม่ต่ำกว่า 10,000 ไร่ นอกจากนี้ยังมีโครงการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า โดยจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอีกปีละ 1 เขตเป็น อย่างน้อยจัดตั้งอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานเพิ่มขึ้นปีละ 1 แห่ง กับบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีและถาวรปรับปรุงงานวิจัยในด้านป่าไม้ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น เช่น งานวิจัยทาง วนวัฒน์วิทยา งานวิจัยเพื่อรักษาต้นน้ำ งานวิจัยทางพันธุ์ศาสตร์ของไม้สัก งานสำรวจวิจัย วัตถุดิบเพื่อทากระดาษและงานสำรวจทรัพยากรป่าไม้ให้ทั่วทั้งประเทศ	***เพื่อให้ราษฎรรู้จักการรวมกลุ่มและดำเนินการร่วมกันในการจัดทำระบบส่งน้ำ การจัดสรรน้ำ การระบายน้ำตลอดจนการบำรุงที่ดินโดยวิธีต่างๆ เช่น การปลูกพืชตระกูลถั่ว การใช้ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยเคมี และการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อบำรุงที่ดิน*** ***19.2 สหกรณ์นิคม ดำเนินการในพื้นที่ประมาณ 271,000 ไร่ โดยเน้นหนักในภาคใต้ที่จังหวัดชุมพร และจังหวัดกระบี่ ในพื้นที่ 150,000 ไร่ ในภาคเหนือที่จังหวัดอุตรดิตถ์ กำแพงเพชร เชียงใหม่ และสุโขทัย รวมพื้นที่ 96,000 ไร่ และในภาคกลางที่จังหวัดสมุทรปราการอีก 25,000 ไร่ กิจกรรมส่วนใหญ่ของงานนิคมจะเป็นไปในรูปการจัดบริการสาธารณะในเขตนิคม ได้แก่ ถนน ระบบสาธารณูปโภค และทำการบุกเบิกก่อสร้างที่ดินให้สมาชิกประมาณ ร้อยละ 10 ของที่จัดสรร*** ***19.3 สหกรณ์ผู้เช่าและเช่าซื้อที่ดิน ปรับปรุงสหกรณ์ประเภทนี้ในภาคเหนือและภาคใต้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขยายงานในภาคกลางโดยจัดตั้งสหกรณ์ประเภทนี้ขึ้นในจังหวัดอยุธยาพื้นที่ 2,400 ไร่ ในปี 2510 สำหรับปีต่อไปจะพิจารณาจัดตั้งตามความเหมาะสม “โดยใช้วิธีซื้อที่ดินจากเจ้าของที่ดินมาจัดสรรให้เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินของตนเองได้เช่าซื้อระยะยาว”***	*ชลประทานเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 9.1 ล้านไร่* *อย่างไรก็ตามเนื่องจากการก่อสร้างโครงการชลประทานต่างๆ ต้องใช้เวลาและเงินมาก ในระยะ 5 ปีของแผน จึงมิอาจดำเนินการให้เสร็จสมบูรณ์ทุกโครงการได้ เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2514 เป้าหมายเนื้อที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้น ได้กำหนดไว้ประมาณ 3.3 ล้านไร่ เมื่อรวมกับเนื้อที่ที่ได้รับการชลประทานได้ผลแล้ว 11.7 ล้านไร่ ในปัจจุบันจะได้เนื้อที่ที่ได้รับการชลประทาน เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2514 ประมาณ 15 ล้านไร่ เนื้อที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวอาจแยกตามประเภทของการชลประทานได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้* *ชลประทานหลวง 2,200,500 ไร่* *ชลประทานทั่วไป 500,000 ไร่* *อ่างเก็บน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 146,000 ไร่* *ประหยัดน้ำภาคเหนือ 460,000 ไร่* *รวมทั้งสิ้น 3,306,500 ไร่* *8. โครงการพัฒนาการชลประทาน ประกอบด้วยโครงการที่สืบเนื่องมาจากโครงการในแผนแรกและโครงการที่ริเริ่มใหม่ในระยะของแผนนี้โครงการชลประทานที่สำคัญที่จะเริ่มการก่อสร้างในระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจมี ดังนี้*	

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		19.4 ชุมนุมสหกรณ์ที่ดิน รวบรวมสหกรณ์ชั้นปฐมที่มีวัตถุประสงค์ประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน และตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์เพื่อขยายขอบเขตของธุรกิจให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในระบบของแผนจะจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์บำรุงที่ดิน ชุมนุมสหกรณ์นิคมและอุตสาหกรรม และชุมนุมสหกรณ์ผู้เช่าและผู้ซื้อที่ อย่างละ 2 สมาคม รวม 6 สมาคม โดยแต่ละชุมนุมจะมีแต่เนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 50,000 ไร่ " (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2509: 106, 122, 150-151)	*8.1 โครงการเขื่อนสิริกิติ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นโครงการเขื่อนกักน้ำเอนกประสงค์ปิดกั้นแม่น้ำน่าน พร้อมทั้งมีทำนบปิดช่องเขาขาดอีก 7 แห่ง จากผลของการสำรวจประมาณว่าจะสามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ราว 9,000 ล้าน ม.^{3} เพื่อส่งน้ำลงมาช่วยชลประทานแก่โครงการเจ้าพระยาในฤดูแล้งได้อีกในพื้นที่ 2.1 ล้านไร่ ป้องกันอุทกภัยในพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำน่าน เรียกกันว่าเนื้อที่สามเหลี่ยมตอนบน ประมาณ 3 ล้านไร่ และเมื่อก่อสร้างเขื่อนทดน้ำอีก 2 แห่งคือ ที่อุตรดิตถ์ และพิษณุโลก พร้อมทั้งระบบส่งน้ำเสร็จแล้วจะสามารถให้การชลประทาน แก่พื้นที่สามเหลี่ยมตอนบนนี้ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ประมาณ 240,000 กิโลวัตต์ อีกด้วย มูลค่าก่อสร้างเฉพาะตัวเขื่อนสิริกิติ์ 1,426 ล้านบาท เป็นเงินกู้จากธนาคารโลกอีกส่วนหนึ่งประมาณ 500 ล้านบาท โครงการนี้ได้เริ่มดำเนินงานเตรียมการก่อสร้างมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 จะเริ่มการก่อสร้างอย่างจริงจังได้ในปี พ.ศ. 2510 เหตุที่การก่อสร้างต้องล่าช้าไปนี้ เพราะต้องรอการอนุมัติเงินกู้จากธนาคารโลก การก่อสร้างตัวเขื่อนกำหนด จะแล้วเสร็จใน ปี พ.ศ. 2514*	

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			8.2 โครงการเขื่อนอุตรดิตถ์ และพิษณุโลก มีลักษณะเป็นเขื่อนทดน้ำสองเขื่อนพร้อมกับระบบส่งน้ำ เพื่อนำน้ำที่เก็บไว้ที่เขื่อนผาซ่อมมาใช้เพื่อการชลประทานในพื้นที่ 3 ล้านไร่ ในเนื้อที่สามเหลี่ยมตอนบน ส่วนที่อยู่บนลุ่มน้ำน่านในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร และนครสวรรค์ ซึ่งเป็นที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกอย่างยิ่ง เขื่อนทดน้ำอุตรดิตถ์ มีระบบส่งน้ำประกอบด้วยคลองส่งน้ำสายใหญ่ทั้ง 2 ฝั่ง ยาว 130 กม. สามารถส่งน้ำเพื่อการชลประทานในเนื้อที่ราว 1 ล้านไร่ ในฤดูฝน และสำหรับปลูกพืชในฤดูแล้ง อีกประมาณ 4 แสนไร่ ส่วนเขื่อนทดน้ำพิษณุโลก มีระบบส่งน้ำในพื้นที่กว้างขวางกว่า คือ มีคลองส่งน้ำสายใหญ่ทั้ง 2 ฝั่งยาว 280 กม. และคลองซอยอีกยาว 650 กม. เนื้อที่ที่ได้รับการชลประทานในฤดูฝนราว 2 ล้านไร่ และในฤดูแล้งอีก 9 แสนไร่เขื่อนทดน้ำทั้ง2 แห่งนี้ คาดว่าจะเริ่มเตรียมงานก่อสร้าง ในปี พ.ศ. 2514 และกำหนดแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2519 ราคาก่อสร้างของเขื่อนทั้งสองนี้รวมทั้งระบบส่งน้ำ รวมทั้งสิ้นประมาณ 2,600 ล้านบาท รวมเงินตราต่างประเทศ ซึ่งคาดว่าจะขอกู้จากต่างประเทศ 780 ล้านบาท	

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			8.3 โครงการแม่กลองใหญ่ เป็นโครงการชลประทานในภาคกลางที่ใหญ่เป็นที่สองรองจากโครงการเจ้าพระยาใหญ่ การดำเนินงานในระยะแรกเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 ซึ่งเป็นการก่อสร้างเขื่อนทดน้ำที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี พร้อมกับจัดระบบส่งน้ำในเนื้อที่ 1 ล้านไร่ งานในระยะแรกนี้จะเสร็จสิ้นลง ในปีพศ 2513 งานระยะที่สอง เป็นการก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำบนแควใหญ่ ที่วังเหว่ ซึ่งจะเก็บกักน้ำได้ 6,000 ล้าน ลบ.ม.^{3} เพื่อบรรเทาอุทกภัยในลุ่มน้ำแม่กลองและส่งน้ำสำหรับการชลประทานในทุ่งแม่กลองในฤดูแล้งอีก 1 ล้านไร่ พร้อมกันนี้ จะจัดสร้างระบบส่งน้ำเพิ่มขึ้นอีก 1.4 ล้านไร่ พร้อมทั้งดาดคอนกรีตคลองส่งน้ำอีกด้วย การดำเนินงานตามโครงการในระยะที่สองนี้ จะเริ่มในปี พ.ศ. 2513 และกำหนดแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2517 ราคางานในระยะที่สองนี้รวมประมาณ 1,000 ล้านบาท เป็นส่วนของเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะขอกู้จากต่างประเทศราว380ล้านบาท สำหรับในด้านพลังงานนั้น การไฟฟ้ายันฮีกำลังดำเนินการสำรวจ และวางแผนงานเพื่อผลิตพลังไฟฟ้าอยู่ในบริเวณเดียวกัน	

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			8.4 โครงการเขื่อนปราณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นโครงการเขื่อนเก็บกักน้ำบนแม่น้ำปราณ มีขนาดความจุน้ำ 300 ล้าน ม.^{3} ประกอบด้วยระบบส่งน้ำในทุ่งปราณ ทุ่งสามร้อยยอด และทุ่งกุย มีคลองส่งน้ำสายใหญ่สองฝั่งยาว 82 กม. และคลองซอยอีกมีความยาวรวม 171 กม. โครงการนี้นอกจากจะอำนวยประโยชน์ในด้านการส่งน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกราว 170,000 ไร่ ได้ตลอดปีแล้ว ยังช่วยป้องกันอุทกภัยในทุ่งปราณ ซึ่งตามปกติมีน้ำท่วมอยู่เป็นประจำทุกปี และยังช่วยชะล้างความเค็มของดินในทุ่งสามร้อยยอดให้สามารถใช้ทำการเพาะปลูกได้ผลดียิ่งขึ้นอีกด้วย การเตรียมการก่อสร้างจะเริ่มในปี พ.ศ. 2510 และจะเสร็จในปี พ.ศ. 2515 มูลค่าการก่อสร้างทั้งสิ้น ประมาณ 250 ล้านบาท คาดว่าจะขอกู้จากต่างประเทศส่วนหนึ่ง เป็นมูลค่าประมาณ 80 ล้านบาท *8.5 โครงการเขื่อนก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการเขื่อนเก็บกักน้ำบนแม่แตงมีขนาดความจุน้ำราว 300 ล้าน ม.^{3} วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่เพื่อเก็บกักน้ำในแม่แตงไว้ เพื่อบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่สองฝั่งลำน้ำปิงในจังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน และส่งน้ำช่วยการเพาะปลูกพืชในฤดูแล้งในเขตโครงการเขื่อนทดน้ำแม่แตง และโครงการแม่ปิงเก่าได้อีกราว 1 แสนไร่ อนึ่ง หากมีความจำเป็นอาจผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ประมาณ 40,000 กิโลวัตต์อีกด้วย ราคาค่าก่อสร้างเขื่อนไม่รวมค่าติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าประมาณ 300 ล้านบาท จะขอกู้จากต่างประเทศด้วยส่วนหนึ่งราว120ล้านบาท กำหนดเริ่มดำเนินงานก่อสร้างในปี พ.ศ. 2512 และจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2516*	

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			8.6 โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระยะของแผนฉบับนี้ มีโครงการก่อสร้างเขื่อนเก็บน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อช่วยการชลประทานในภาคนี้ อันเป็นโครงการใหม่อยู่หลายโครงการด้วยกัน กล่าวคือ เขื่อนน้ำอูน จังหวัดสกลนคร เขื่อนชีบน จังหวัดชัยภูมิ เขื่อนมูลบน จังหวัดนครราชสีมา และเขื่อนน้ำยัง จังหวัดร้อยเอ็ด โครงการที่จะเริ่มดำเนินงานก่อสร้างในระยะต้นของแผน คือ ในปี พ.ศ. 2510 ได้แก่ โครงการเขื่อนน้ำอูน ซึ่งเป็นเขื่อนเก็บกักน้ำบนลำน้ำอูน ซึ่งเป็นสาขาของแม่น้ำสงคราม เขื่อนนี้จะมีขนาดความจุของน้ำ 475 ล้าน ม.^{3} มีระบบส่งน้ำ คือ คลองส่งน้ำสายใหญ่ทั้งสองฝั่ง ยาวรวม 54 กม. และคลองซอยอีก มีความยาวรวม 62 กม. โครงการนี้ จะช่วยบรรเทาอุทกภัยในลุ่มน้ำอูน และให้การชลประทานแก่การเพาะปลูกในพื้นที่ 160,000 ไร่ ในฤดูฝน และ 102,000 ไร่ ในฤดูแล้ง กำหนดการก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2514 ราคาค่าก่อสร้างทั้งสิ้นราว 250 ล้านบาท เป็นเงินตราต่างประเทศส่วนหนึ่งราว60 ล้านบาท ซึ่งคาดว่าจะขอกู้จากต่างประเทศ ส่วนเขื่อนชีบน เขื่อนมูลบน และเขื่อนน้ำยังนั้น เป็นเขื่อนลักษณะเดียวกับเขื่อนน้ำอูน เขื่อนทั้งสามจะช่วยบรรเทาอุทกภัย และขยายเนื้อที่ชลประทานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อีกประมาณ 5 แสนไร่ การก่อสร้างเขื่อนทั้งสามนี้จะเริ่มในระยะปลายของแผน คือ ในปี พ.ศ. 2513 และกำหนดเสร็จใน	

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			ปี พ.ศ. 2518 ราคาค่าก่อสร้างรวมทั้งสิ้น 800 ล้านบาท ส่วนที่เป็นเงินตราต่างประเทศราว 180 ล้านบาท จะขอกู้จากต่างประเทศต่อไป *9. ในด้านชลประทานทั่วไปมีโครงการก่อสร้างเหมืองฝายขนาดย่อมอีกหลายแห่ง เพื่อช่วยเหลือการเพาะปลูกในพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทานหลวง ซึ่งจะทำให้มีเนื้อที่ชลประทานเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 500,000 ไร่ ในระยะของแผนนี้ และมีโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ และคลองส่งน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกไม่น้อยกว่า 32 อ่าง ซึ่งจะเสร็จสมบูรณ์ใช้การได้จำนวน 30 อ่าง ภายในระยะของแผน อนึ่งเพื่อให้ระบบส่งน้ำมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถส่งน้ำไปช่วยการเพาะปลูกได้เต็มที่ จึงจัดให้มีการสร้างคัน และคูน้ำ ในพื้นที่ 4.5 ล้านไร่ ในเขตโครงการชลประทานที่สำคัญๆ เช่น แม่แตง แม่ยม ลำปาว และแม่กลองใหญ่อีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีโครงการดาดคอนกรีตคลองส่งน้ำในเขตชลประทานเดิมตามความจำเป็นเพื่อป้องกันการรั่วซึม และการพังทลายของลำคลองอันจะทำให้การส่งน้ำมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และประหยัดค่าบำรุงรักษาลงได้มาก”* (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2509: 135-138)	

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			ในบทที่ 14 การพัฒนาสังคมและสาธารณูปการ ได้มีโครงการเกี่ยวกับน้ำในข้อ 5.1 หน้า 235 ดังนี้ *"5.1 การพัฒนาชนบท* *1) โครงการจัดหาน้ำสะอาดในชนบททั่วราชอาณาจักร น้ำสะอาดสำหรับการอุปโภคบริโภคยังขาดแคลนอยู่ตามชนบททั่วไป ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบัน ตามโครงการใหม่จะสามารถจัดหาน้ำสะอาดสนองความต้องการได้พอเพียงในจำนวนประมาณ 20,000 หมู่บ้านในจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 50,000 หมู่บ้าน โดยจะเร่งดำเนินการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพิเศษ แหล่งน้ำที่จะจัดหามีหลายชนิด รวมทั้งการประปาหมู่บ้านและบ่อน้ำต่างๆ สำหรับวิธีการดำเนินงานนั้นจะร่วมกันระหว่างหน่วยราชการต่างๆ คือ กรมอนามัย กรมทรัพยากรธรณี กรมโยธาเทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีคณะกรรมการบริหารเพื่อประสานงานในระยะ 5 ปี คาดว่าจะต้องใช้เงินตามโครงการนี้ประมาณ 430 ล้านบาท* *2) โครงการชลประทานราษฎร์ กรมการปกครองจะดำเนินงานจัดสร้างโครงการชลประทานขนาดเล็ก เพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมอาชีพ และให้รับกับระบบส่งน้ำชลประทานขนาดใหญ่ โดยถือหลักดำเนินการร่วมกันกับประชาชน นอกจากนั้น จะพยายามจัดตั้งสมาคมชลประทานราษฎร์ให้ครบทุกอำเภอในเขตชลประทาน"* (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2509: 235)	

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2509				**วันที่ 4 ตุลาคม 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้มอบหมายให้สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติดำเนินการสำรวจต้นทุนการผลิตข้าวเปลือกในภาคต่างๆ โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีข้าวเปลือกมาก ทั้งนี้อาจจะร่วมมือกับหน่วยราชการต่างๆ อาทิ กระทรวงเกษตร กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ กระทรวงเศรษฐการและสำนักงานสถิติแห่งชาติตามที่คณะอนุกรรมการพยุงราคาข้าวเสนอ **วันที่ 18 ตุลาคม 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการพยุงราคาข้าวเปลือกฤดูใหม่ ปี 2509/2510 ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ โดยให้ทำเป็นประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี โดยแก้ไขถ้อยคำบ้างเล็กน้อย **วันที่ 25 ตุลาคม 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเงินจำนวน 10,000,000 บาท จากเงินสำรองจ่ายงบกลาง เพื่อซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาในจังหวัดที่ประสบอุทกภัย ตามที่กระทรวงเกษตร เสนอส่วนรายละเอียดให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ
พฤศจิกายน 2509				**วันที่ 15 พฤศจิกายน 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการส่งเสริมการเลี้ยงโคกระบือ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ เห็นชอบด้วยและให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาควบคุมการค้าสัตว์กับต่างประเทศ ประกอบด้วย 1. ผู้แทนกระทรวงเศรษฐการ เป็นประธานกรรมการ) เจ้าของเรื่อง 2. ผู้แทนกระทรวงเกษตร 2 นาย, ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย 2 นาย และผู้แทนกระทรวงเศรษฐการ 2 นาย เป็นกรรมการโดยให้อำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการควบคุมการค้าสัตว์กับต่างประเทศ (ค.ส.ต.เดิม) คือ 1. ควบคุมปริมาณและราคา

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				ที่ส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ 2. จัดสรรโควตาในการจัดส่งสัตว์ไปจำหน่ายต่างประเทศ 3. กำหนดวิธีการในการส่งเสริมการค้าสัตว์ไปต่างประเทศ 4. พิจารณาแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการค้าสัตว์กับต่างประเทศในการควบคุมการค้าสัตว์กับต่างประเทศนี้ ให้ควบคุมปศุสัตว์ คือโค กระบือและสุกร **วันที่ 22 พฤศจิกายน 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จ่ายเงินจำนวน 137,147 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาต้นทุนการผลิตข้าวได้จากงบประมาณช่วยเหลือชาวนาปี 2510 ตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ พฤศจิกายน 2509 สถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ (IRRI) ซึ่งตั้งอยู่ที่ประเทศฟิลิปปินส์ ได้ประสบความสำเร็จในการผลิตพันธุ์ข้าว IR8 ที่มีผลผลิตสูงถึง 160 ถังต่อไร่ ข้าวพันธุ์นี้ได้มีบทบาทในฐานะพ่อพันธุ์ข้าวจ้าวต้นเตี้ยของไทย 2 พันธุ์แรก คือ ก.ข. 1 และ ก.ข. 3 (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 144)
ธันวาคม 2509				**วันที่ 13 ธันวาคม 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการจำหน่ายปลายข้าวให้แก่อินโดนีเซียและลังกาตามที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงเศรษฐการเสนอ โดยให้จำหน่ายปลายข้าวแก่อินโดนีเซียจำนวน 2 หมื่นตันก่อน และจำหน่ายข้าวนึ่งที่มีอยู่ให้แก่ลังกาส่วนปลายข้าวที่ลังกาขอซื้อ จำนวน 1 หมื่นตันนั้น เมื่อจำหน่ายข้าวนึ่งให้บ้างแล้วก็ควรลดจำนวนปลายข้าวลงบ้างตามแต่กระทรวงเศรษฐการจะเห็นสมควร **วันที่ 27 ธันวาคม 2509** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบที่จะเก็บสำรองข้าวไว้แต่ให้เพิ่มปริมาณข้าวที่จะเก็บสำรองไว้ เป็น 20,000 ตัน และเห็นชอบในการที่จะดำเนินการพยุงราคาข้าวเปลือกเหนียวเช่นเดียวกับการพยุงราคาข้าวเปลือกจ้าวตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มกราคม 2510		**วันที่ 10 มกราคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการประสานงานเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่อการเกษตรตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เสนอว่าให้เชิญผู้แทนกระทรวงมหาดไทยและผู้แทนกระทรวงเกษตรมาร่วมพิจารณาอีกครั้งหนึ่งเมื่อตกลงประการใดให้เสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาใหม่	**วันที่ 10 มกราคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องการกู้เงินธนาคารโลกเพื่อสร้างเขื่อนผาซ่อม จ. อุตรดิตถ์ ดังนี้ 1. ให้กระทรวงการคลังกู้เงินจากธนาคารโลกเพื่อใช้จ่ายตามโครงการก่อสร้างเขื่อนผาซ่อมภายในวงเงิน 26 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่หากธนาคารโลกสามารถให้กู้ได้น้อยกว่า 26 ล้านดอลลาร์สหรัฐแล้ว ส่วนที่ขาดซึ่งจะต้องเป็นส่วนที่น้อยให้เจรจาขอกู้จากธนาคารแห่งประเทศไทยต่อไป 2. การกู้เงินตามข้อ 1 ให้มีอัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 6 ต่อปี ค่า Commitment Charge ไม่เกินร้อยละ 3/8 ต่อปี โดยให้มีกำหนดเวลาให้ชำระคืนต้นเงินไม่ต่ำกว่า 20 ปีทั้งนี้ ให้นับรวมทั้งระยะเวลาปลอดหนี้ไม่ต่ำกว่า 3 ปีด้วย 3. สำนักงบประมาณจัดสรรเงินจากงบประมาณค่าใช้จ่ายประจำปี เพื่อจ่ายสมทบตามโครงการ 4. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมายเป็นผู้ลงนามในสัญญากู้เงินกับธนาคารโลกตลอดจนเอกสารอื่นๆ อันเกี่ยวข้องกับสัญญากู้เงินดังกล่าว 5. แต่งตั้งคณะผู้แทนไทยไปเจรจากู้เงินจากธนาคารโลก ณ กรุงวอชิงตัน รวม 6 ท่านตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้มีผู้แทนสำนักงบประมาณเพิ่มขึ้นอีก 1 คนส่วนการเงินในการไปประชุมและการเจรจารายละเอียดให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ	**วันที่ 3 มกราคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการ ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอเกี่ยวกับนโยบายการค้าข้าวว่าให้มีการประชุมปรึกษาในระดับสูงระหว่างกระทรวง ทบวงกรมที่เกี่ยวข้องในเร็ววันนี้เพื่อกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์และวิธีการในการค้าข้าวเพื่อกระทรวงเศรษฐการจะได้ยึดถือและใช้เป็นหลักปฏิบัติต่อไปสำหรับการค้าข้าวในปี 2510 **วันที่ 16 มกราคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยตามมติของที่ประชุมพิจารณานโยบายการค้าข้าว เว้นแต่ข้อ 1. ของนโยบายการค้าข้าวและการจัดสรรข้าวในปี 2510 ให้กำหนดปริมาณข้าวที่จะส่งออกในหกเดือนแรกของปี 2510 ไว้ 60% ของจำนวนข้าวที่ส่งออกทั้งปี โดยในเดือนหนึ่งๆ ของหกเดือนแรกนี้ให้ส่งออกไม่น้อยกว่าเดือนละ 125,000 ตัน ซึ่งบางเดือนต้องส่งออกมากกว่า 125,000 ตันแต่ให้อยู่ในจำนวน 60% ของจำนวยข้าวที่ส่งออกทั้งปีดังกล่าวข้างต้นนั้นกับอนุมัติให้แต่งตั้งผู้แทนกระทรวงมหาดไทยร่วมในคณะเจ้าหน้าที่พิจารณาการจัดสรรข้าวและให้ตั้งคณะกรรมการกำหนดราคาส่งออกขั้นต่ำได้ ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอและให้ดำเนินการต่อไปได้ **วันที่ 31 มกราคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติค่าใช้จ่ายซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาในจังหวัดสกลนครเพิ่มเติมอีก 1 จังหวัด ภายในวงเงิน 521,200 บาทตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กุมภาพันธ์ 2510			**วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของคณะกรรมการศูนย์สารนิเทศและปฏิบัติราชการเกี่ยวกับผลการพิจารณาปัญหาราษฎรในเขตโครงการเขื่อนผาซ่อมและลำปางว่าหน่วยราชการต่างๆ ได้พยายามร่วมมือประสานงานบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับราษฎรอย่างดียิ่งแต่เนื่องจากมีปัญหาบางประการที่สมควรขอรับความเห็นชอบหรือสนับสนุนทางนโยบายจากคณะรัฐมนตรีเสียก่อนที่จะได้แจ้งให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป **วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องให้กระทรวงการคลังกู้เงินจากธนาคารโลกเพื่อสร้างเขื่อนผาซ่อมจังหวัดอุตรดิตถ์ โครงการแม่น้ำน่าน ภายในวงเงิน 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐและส่วนที่ขาดให้เจรจาขอกู้ได้จากธนาคารแห่งประเทศไทยตามที่กระทรวงการคลังเสนอ **วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามความเห็นของสำนักงบประมาณ ว่าให้กรมการข้าวกระทรวงเกษตรจัดซื้อพันธุ์ข้าวปลูก รวมทั้งค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแจกจ่ายช่วยเหลือชาวนาผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดภาคใต้ รวม 8 จังหวัด เป็นเงินทั้งสิ้น2,914,473 บาท	**วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติจัดทำแนวโครงการช่วยเหลือชาวนา ปี 2510 โดยมีหลักการจัดสรรอาศัยเนื้อที่จำนวนครอบครัวประกอบกับความต้องการของแต่ละสถาบันชาวนาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเว้นแต่วิธีการจัดซื้อเครื่องสูบน้ำให้เปลี่ยนเป็นมอบอำนาจให้จังหวัดดำเนินการประกวดราคาจัดซื้อในท้องถิ่นเองภายในวงเงินที่กรมสังกัดของแต่ละสถาบันชาวนาจัดสรรให้ตามที่คณะกรรมการการช่วยเหลือชาวนาเสนอ **วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำนาปีละ 2ครั้งว่าการช่วยเหลือเกี่ยวกับการทำนานี้คณะรัฐมนตรีได้ลงมติแบ่งสรรงบประมาณให้สำหรับโครงการช่วยเหลือชาวนาเฉพาะด้านเพิ่มผลผลิตสำหรับปี 2510 เป็นเงิน 15,473,500 บาทแล้ว **วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเศรษฐการรายงานการทำสัญญาขายข้าวให้องค์การอาหารของรัฐบาลญี่ปุ่นเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2510 รวมทั้งสิ้นเป็นปลายข้าวขาว 80,000-100,000 ตันและข้าวเหนียว 15,000 ตัน กำหนดส่งมอบตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2510 **วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามความเห็นของสำนักงบประมาณว่าให้กรมการข้าวกระทรวงเกษตรจัดซื้อพันธุ์ข้าวปลูก รวมทั้งค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแจกจ่ายช่วยเหลือชาวนาผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดภาคใต้ รวม 8 จังหวัดเป็นเงินทั้งสิ้น 2,914,473 บาท

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มีนาคม 2510				**วันที่ 10 มีนาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานการให้สัมภาษณ์หรือให้ข่าวเกี่ยวกับเรื่องข้าว ราคาแพง ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 10 มีนาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการประชุมคณะเจ้าหน้าที่พิจารณาจัดสรรข้าวส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศครั้งที่ 3/2510 โดยมีอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศเป็นประธานตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 10 มีนาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการแจ้งปริมาณและสถานที่เก็บข้าวว่าโดยที่คณะกรรมการระดับสูงเพิ่มพิจารณานโยบายค้าข้าวจะได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องข้าว ในวันพฤหัสบดีที่ 16 มีนาคม 2510 นี้แล้วจึงเห็นสมควรให้รอไว้ก่อน **วันที่ 21 มีนาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบราคาข้าวสารบริโภคมีราคาสูง เนื่องจากข้าวเปลือกมีราคาสูงและข้าวฤดูใหม่ออกสู่ตลาดไม่มากนักแต่กระทรวงเศรษฐการได้มอบหมายให้กรมการค้าภายในและองค์การคลังสินค้าดำเนินการแก้ไขแล้ว **วันที่ 21 มีนาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการประชุมระดับสูงเพื่อพิจารณานโยบายการค้าข้าวเป็นครั้งที่ 2 ในวันที่ 16 มีนาคม 2510 ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 28 มีนาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับภาวะการค้ายางพาราตกต่ำว่าให้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหานี้โดยด่วนประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ เป็นประธานและเจ้าของเรื่องและผู้แทนส่วนราชการอื่นอีก 7 ท่าน ทั้งนี้หากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติจะเห็นควรแต่งตั้งผู้ใดมาร่วมด้วยก็ได้ดำเนินการต่อไปได้ส่วนที่จะแก้ไขปัญหาเร่งด่วนหรือระยะยาวประการใดนั้นมอบให้คณะทำงานนี้รับไปพิจารณาด้วยและให้คณะทำงานชุดนี้มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การส่งเสริมการปลูกยางพันธุ์ใหม่ด้วยเมื่อเห็นว่ามีสิ่งใดควรแก้ไขปรับปรุง ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา
เมษายน 2510				**วันที่ 11 เมษายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องฟิลิปปินส์ขอซื้อข้าวเพิ่มเติมอีก1 แสนตัน ว่าให้รอฟังผลการสำรวจปริมาณข้าวก่อน **วันที่ 25 เมษายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติรายงานเรื่ององค์การกุศลอังกฤษได้แสดงความประสงค์จะขอซื้อพันธุ์ข้าวส่งไปช่วยเหลือประเทศลาวเนื่องจากเกิดอุทกภัยเมื่อปีที่แล้วแต่โดยที่ประเทศไทยห้ามส่งพันธุ์ข้าวออกนอกประเทศไว้การจัดส่งพันธุ์ข้าวออกนี้จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อนและในการจัดหาพันธุ์ข้าวนี้กระทรวงเกษตรจะได้ให้กรมการข้าวให้ความช่วยเหลือตามที่เห็นสมควรต่อไป **วันที่ 25 เมษายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องรัฐบาลเวียดนามใต้ขอความช่วยเหลือทางวัตถุและทุนทางเกษตร ว่าการขอความช่วยเหลือในเรื่องเมล็ดพันธุ์ปอแก้วและเรื่องทุนเพื่อการศึกษากับทุนดูงานในประเทศไทย ให้ติดต่อขอทางแผนการโคลัมโบส่วนเรื่องปุ๋ยเคมีและเรื่องพาหนะในการขนส่งนั้นไม่อาจให้ความช่วยเหลือตามที่ขอมาได้

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤษภาคม 2510				**วันที่ 9 พฤษภาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับกรณีที่ฟิลิปปินส์ซื้อข้าวเพิ่มเติม 1 แสนตันว่าถ้ารองประธานาธิบดีฟิลิปปินส์จะเดินทางมาเจรจาเรื่องนี้ที่กรุงเทพฯก็ยินดีต้อนรับ เพื่อจะได้ชี้แจงให้ทราบถึงสถานการณ์เกี่ยวกับเรื่องข้าว **วันที่ 9 พฤษภาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับการบริจาคพันธุ์ข้าวเหนียวให้รัฐบาลลาว จำนวน 200 ตัน และอนุมัติจัดซื้อพันธุ์ข้าวเหนียวโดยวิธีพิเศษตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2498 ข้อ (1) ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ ส่วนการเงินให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ **วันที่ 25 พฤษภาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพปลูกกล้วยหอมว่า ก. ควรสนับสนุนการส่งเสริมชาวไร่ให้ปลูกกล้วยหอมตามที่กระทรวงมหาดไทยดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ข. ให้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาช่วยเหลือในการวางแผนการผลิต การส่งออก การบรรจุหีบห่อการขนส่ง การตลาด การปรับปรุงคุณภาพ และการวิจัยและทดลองผลิตพันธุ์กล้วยที่เหมาะสม ค. ในขณะนี้ระหว่างที่ต้นกล้วยยังไม่ออกผล ควรจัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตกล้วยหอมขึ้นโดยแยกตั้งสาขาในแหล่งส่งเสริมของกระทรวงมหาดไทย ที่จังหวัดปทุมธานี นครปฐม ราชบุรี และพระนครศรีอยุธยา ง. การขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น หรือรัฐบาลอื่นหรือองค์การพัฒนาของสหประชาชาติในด้านผู้เชี่ยวชาญควรมอบให้ ก.ว.ส. ดำเนินการทันที

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				จ. ควรสนับสนุนและเร่งรัดการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ยังมีอยู่เพื่อให้สามารถส่งกล้วยหอมพันธุ์ไทยเป็นสินค้าออกได้ภายในระยะเวลาเร็วพอสมควร ฉ. เห็นควรให้เจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรฯ และกระทรวงเศรษฐการตั้งเป็นคณะศึกษางานขึ้นเพื่อปรึกษาหารือกำหนดความรับผิดชอบการประสานงานในการพิจารณาปัญหา และการแก้ไขอุปสรรคที่ปรากฏ สำหรับคณะศึกษางานตามฉ. ให้เพิ่มผู้แทนกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติด้วย และมอบให้ผู้แทนกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการตาม ฉ. เป็นเรื่องด่วน **วันที่ 30 พฤษภาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้รัฐบาลส่งพันธุ์ข้าวจำนวน 52 ตันไปยังราชอาณาจักรลาวเพื่อทำพันธุ์ในฤดูกาลเพาะปลูกได้ ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ **วันที่ 30 พฤษภาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบการพิจารณาจัดสรรเงินงบใดงบหนึ่งมาใช้จ่ายในการส่งเสริมการทำนา ปีละ 2 ครั้ง ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอว่าไม่อาจนำเงินงบประมาณช่วยเหลือชาวนาปี พ.ศ. 2510 มาใช้ในการทำนา ครั้งที่ 2 ตามโครงการพิเศษที่ขอไปได้ เพราะพ้นฤดูการทำนาปรังหรือการทำนาครั้งที่ 2 แล้ว **วันที่ 30 พฤษภาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ปรับปรุงและเพิ่มชื่อคณะกรรมการส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้งโดยเพิ่มชื่อเป็น "คณะกรรมการส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง และพืชหมุนเวียน"โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการและกรรมการอื่น อีก 25 ท่านได้ตามที่เสนอ

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มิถุนายน 2510	**วันที่ 10 มิถุนายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติโครงการปลูกสร้างสวนป่าของ อ.อ.ป. โครงการที่ 1 จำนวน 6 สวน		**วันที่ 7 มิถุนายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องโครงการก่อสร้างเขื่อนเอนกประสงค์ลำโดมน้อยจังหวัดอุบลราชธานี ตามที่คณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอและอนุมัติให้ดำเนินการกู้เงินจากต่างประเทศ จำนวน 129.5 ล้านบาท (ประมาณ 6.226 ล้านเหรียญอเมริกัน) ตามโครงการก่อสร้างเขื่อนเอนกประสงค์ลำโดมน้อยของการพลังงานแห่งชาติ แต่แหล่งที่จะกู้เงินขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาที่อื่นด้วย **วันที่ 27 มิถุนายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักว่าให้คณะกรรมการวางแผนพัฒนาลุ่มน้ำป่าสัก พ้นหน้าที่ได้ และให้คณะกรรมการฯส่งผลการสำรวจให้กระทรวง ทบวง กรม และคณะกรรมการพัฒนาภาคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรับไปประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป	**วันที่ 7 มิถุนายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับผลของการสำรองปริมาณข้าวว่าให้ถือจำนวนข้าวที่จะส่งออกไปตามเดิมก่อน จนกว่าจะได้ตัวเลขที่แน่นอนอีกครั้งหนึ่ง **วันที่ 13 มิถุนายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเกี่ยวกับโครงการจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมว่า 1. เห็นชอบด้วยในหลักการของโครงการจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมของกรมสหกรณ์ที่ดินกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ 2. ในการจัดตั้งบริษัทอุตสาหกรรมผลิตนมสด (Dairy Plant) ตามที่กำหนดไว้ในการดำเนินการระยะที่ 2 นั้น มีข้อกำหนดในการลงทุนว่าหุ้นคนไทยร้อยละ 36 หุ้นชาวต่างประเทศร้อยละ 64 เห็นว่าในการพิจารณาร่างความตกลงเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์กับรัฐบาลเดนมาร์คควรจะมีข้อความที่เปิดโอกาสให้คนไทยถือหุ้นได้มากกว่าร้อยละ 36 ในอนาคตด้วย 3. เมื่อดำเนินการตามโครงการจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมขึ้นแล้วตามโครงการปรากฏว่าในระยะแรกอาจต้องนำนมผงจากต่างประเทศเข้ามาละลายและผสมทำนมสด คณะกรรมการบริหารฯ เห็นว่าควรส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงโคนมให้ได้ผลจริงๆเพื่อจะได้ตัดทอนปริมาณการสั่งนมผงมาละลายและผสมทำนมสดให้น้อยลง

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กรกฎาคม 2510				**วันที่ 5 กรกฎาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้พิจารณาแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับ เรื่องภาวะการค้ายางพาราตกต่ำโดยด่วนและอนุมัติในหลักการให้รัฐบาลไทยเจรจากับรัฐบาลอเมริกันไม่ให้ทุ่มเทยางเทียมและยางธรรมชาติมาสู่ตลาดมากนักซึ่งเป็นทางป้องกันมิให้ราคายางลดลงต่ำจนเกินไปและประเทศไทยควรจะหาตลาดยางในประเทศยุโรปให้มากขึ้นตามที่ ม.ล. เดช สนิทวงศ์ ประธานคณะทำงานศึกษา เรื่องราคายางตกต่ำ **วันที่ 25 กรกฎาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และขอให้ที่ปรึกษากฎหมายช่วยตรวจพิจารณาสำหรับชื่อกรมบริหารการเกษตรให้แก้เป็น“กรมส่งเสริมการเกษตร” ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ
สิงหาคม 2510			**วันที่ 8 สิงหาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติเรื่องการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างเขื่อนผาซ่อมโครงการแม่น้ำน่าน จ. อุตรดิตถ์ โดยให้ ม.ล.เชิงชาญ กำภูและคณะเดินทางไปยังกรุงวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา ตั้งแต่วันที่ 12-29 สิงหาคม 2510 เพื่อปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ธนาคารโลก และบริษัทวิศวกรที่ปรึกษาเกี่ยวกับการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างเขื่อนผาซ่อมโครงการแม่น้ำน่านจังหวัดอุตรดิตถ์ ตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ	**วันที่ 22 สิงหาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการเสนอขอถอนเรื่องการขายข้าวให้อินโดนีเซียและอินเดียเพิ่มเติม ไปพิจารณาใหม่ได้ **วันที่ 29 สิงหาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ขายข้าวเพิ่มเติมให้แก่รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้อีก5 % แต่ราคาข้าวที่จะขายเพิ่มเติมนี้ ให้ถือตามราคาในปัจจุบันตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 15 สิงหาคม 2510 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. 2510 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 84 ตอนที่ 75 โดยมีเหตุผลดังนี้ *"ในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การประปาในเขตจังหวัดพระนคร จังหวัดธนบุรี จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ ในปัจจุบันได้แยกดำเนินการเป็นสี่แห่ง ทำให้เป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและบริการ การประปาไม่ดีพอ ฉะนั้น เพื่อเป็นการประหยัดและให้มีการบริการการประปาที่ดียิ่งขึ้น จึงสมควรที่จะปรับปรุงการประปาในเขตจังหวัดดังกล่าวเสียใหม่ โดยรวมการดำเนินการการประปาทั้งสี่แห่งนี้เป็นการประปานครหลวง"*	
กันยายน 2510			**วันที่ 6 กันยายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการเจรจากู้เงินจาก AID เพื่อก่อสร้างโครงการลำน้ำอูนจังหวัดสกลนครให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังลงนามในสัญญาเงินกู้ตลอดจนเอกสารต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับสัญญาเงินกู้ เพื่อก่อสร้างโครงการลำน้ำอูน จังหวัดสกลนคร ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ	**วันที่ 6 กันยายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการเกี่ยวกับการขออนุมัติเงินราชการลับให้คณะกรรมการก.ป.ข. จำนวน 1,200,000 บาท ในปีงบประมาณ 2511 เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการลักลอบนำข้าวออกนอกราชอาณาจักรที่จังหวัดหนองคายและให้สำนักงบประมาณรับไปพิจารณาต่อไป **วันที่ 6 กันยายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องข้าวบริโภคมีราคาสูงตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอว่าให้ลดเป้าหมายปริมาณการส่งข้าวออกนอกประเทศ จาก 1.5 ล้านตัน ลงเหลือ 1.3 ล้านตัน **วันที่ 6 กันยายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการเสนอขอถอนเรื่องการผ่อนผันให้ส่งปลายข้าวซีออกได้โดยไม่จำกัดปริมาณคืนไปได้

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 12 กันยายน 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการอนุญาตให้ตั้งโรงสีข้าวขนาดเล็กตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอว่า สำหรับร่างหลักเกณฑ์โรงสีชนิดแยกแกลบ แยกรำที่มีกำลังตั้งแต่ 10 เกวียนลงมาอนุญาตให้ตั้งขึ้นใหม่เฉพาะสถาบันชาวนาเว้นแต่ท้องที่ใดไม่มีสถาบันชาวนาจึงอนุญาตให้ชาวนาตั้งได้ เห็นควรแก้ไขให้มีข้อความดังนี้ “1. การอนุญาตให้ตั้งโรงสีชนิดแยกแกลบแยกรำที่มีกำลังตั้งแต่ 10 เกวียนลงมาขึ้นใหม่ให้พิจารณาอนุญาตให้พิจารณาอนุญาตให้สถาบันชาวนาก่อน ถ้าในท้องที่ใดไม่มีสถาบันชาวนาจึงอนุญาตให้ผู้อื่นตั้งการพิจารณาเรื่องขอตั้งโรงสีตามข้อนี้ให้พิจารณาปีละหนึ่งครั้ง” สำหรับร่างหลักเกณฑ์ข้ออื่นๆไม่ขัดข้อง **วันที่ 12 กันยายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการครองชีพของราษฎรจังหวัดนราธิวาสกำลังเดือดร้อนมากและข้าวสารราคาสูงตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาสเสนอว่า 1.รัฐบาลจะหาทางส่งเสริมให้ราษฎรที่ได้รับการกระทบกระเทือนเนื่องจากยางราคาตกต่ำ ได้มีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ 2. ในระหว่างที่ยางพารามีราคาตกต่ำมากเห็นควรยกเลิกการเรียกเก็บเงินสงเคราะห์สวนยางเป็นการชั่วคราว 3. ให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งโดยมีผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นเจ้าของเรื่องพร้อมด้วยผู้แทนสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				กระทรวงเกษตร กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเศรษฐการออกไปสำรวจภาวะการทำมาหากินของราษฎรในจังหวัดภาคใต้ที่มีการทำสวนยางมากและเสนอความเห็นมาด้วยว่าจะสมควรแก้ไขอย่างไร เพื่อให้ราษฎรที่มีรายได้ลดน้อยลงเพื่อจากราคายางตกต่ำได้มีรายได้เพียงพอแก่การครองชีพ **วันที่ 12 กันยายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอว่าในโอกาสที่เดินทางไปราชการณสหพันธ์มาเลเซียคราวที่แล้ว ได้รับคำขอร้องจาก ตน อับดุลราซัครองนายกรัฐมนตรีสหพันธ์มาเลเซีย ได้รับซื้อข้าวจากไทยในปี 2511 เป็นจำนวน 50,000 ตัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการชี้แจงว่าหากขอซื้อในปีหน้าก็ไม่ควรขัดข้อง **วันที่ 13 กันยายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการอนุญาตให้ตั้งโรงสีข้าวขนาดเล็กตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอว่าสำหรับร่างหลักเกณฑ์โรงสีชนิดแยกแกลบ แยกรำที่มีกำลังตั้งแต่ 10 เกวียนลงมาอนุญาตให้ตั้งขึ้นใหม่เฉพาะสถาบันชาวนาเว้นแต่ท้องที่ใดไม่มีสถาบันชาวนาจึงอนุญาตให้ชาวนาตั้งได้ เห็นควรแก้ไขให้มีข้อความดังนี้ "1.การอนุญาตให้ตั้งโรงสีชนิดแยกแกลบแยกรำที่มีกำลังตั้งแต่ 10 เกวียนลงมาขึ้นใหม่ให้พิจารณาอนุญาตให้พิจารณาอนุญาตให้สถาบันชาวนาก่อน ถ้าในท้องที่ใดไม่มีสถาบันชาวนาจึงอนุญาตให้ผู้อื่นตั้งการพิจารณาเรื่องขอตั้งโรงสีตามข้อนี้ให้พิจารณาปีละหนึ่งครั้ง"สำหรับร่างหลักเกณฑ์ข้ออื่นๆ ไม่ขัดข้อง

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 26 กันยายน 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ส่งคณะผู้แทนไทยไปร่วมประชุมพิจารณาปัญหาการค้ายาง ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ระหว่างวันที่ 2 - 4 ตุลาคม 2510 ประกอบด้วย อธิบดีกรมเศรษฐกิจกระทรวงการต่างประเทศ เป็นหัวหน้าคณะ และผู้แทนอื่นๆ อีก 5 ท่าน ตามที่ประธานคณะทำงานแก้ไขภาวะราคายางตกต่ำเสนอ และให้เพิ่มผู้แทนสมาคมพ่อค้ายางอีก 1 คน ส่วนค่าใช้จ่ายสำหรับข้าราชการให้ตกลงกับสำนักงบประมาณก่อนไปประชุมให้หัวหน้าคณะเชิญผู้แทนที่จะไปร่วมประชุม มาประชุมปรึกษากันเสียก่อนด้วย **วันที่ 26 กันยายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการยกเลิกการเรียกเก็บเงินสงเคราะห์สวนยางตามที่กระทรวงเกษตรเสนอว่าให้ส่งกระทรวงการคลังพิจารณาเลิกหรือลดอากรขาออกสำหรับเงินสงเคราะห์สวนยางให้คงเก็บไปก่อน **วันที่ 26 กันยายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้ดำเนินการตามความเห็นของสำนักงบประมาณเกี่ยวกับเรื่องการส่งเสริมการปลูกข้าวสาลีว่า ได้ทดลองค้นคว้าพันธุ์ข้าวสาลี 650 พันธุ์ข้าวสาลี เลข 117, 103 ให้ผลผลิตสูง ต้านทานโรคดี และมีคุณภาพแป้งดี **วันที่ 26 กันยายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติยังไม่ควรยกเลิกระเบียบการให้เงินช่วยเหลือผู้สั่งซื้อข้าวไทยในตลาดประจำ

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2510				**วันที่ 10 ตุลาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการแก้ไขภาวะการค้ายางพาราตกต่ำซึ่งเป็นปัญหาเฉพาะหน้าตามข้อ 1.1 เรื่องการเก็บค่าธรรมเนียมแทนในกำกับคูปองยางว่าขอให้กระทรวงเกษตรเร่งปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีส่วนเรื่องการขอให้กระทรวงการคลังลดค่าอากรขาออกจากการเก็บกิโลกรัมละ 40.6 สตางค์ในปัจจุบัน (คิดร้อยละ 7 ของราคายางประกาศโดยกรมศุลกากร 5.80 บาท)ลงเป็นกิโลกรัมละ 4 สตางค์ หรือ 10 เปอร์เซนต์ ของอากรที่เก็บอยู่เดิมเรื่องการพิจารณาตัวบุคคลและหลักการที่จะไปร่วมประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องราคายางพาราตกต่ำและเรื่องการเลิกเก็บเงินสงเคราะห์เพื่อการปลูกแทนได้มีมติคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2510 สำหรับเรื่องการเพิ่มเงินสงเคราะห์จาก 1,850 บาทต่อไร่ในปัจจุบัน เป็น 2,000 บาทต่อไร่ เห็นชอบด้วยและรับหลักการการแก้ไขปัญหาระยะยาวส่วนการเงินให้ตกลงกับสำนักงบประมาณตามกำลังเงิน วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2510 มีการจัดตั้ง **“กรมส่งเสริมการเกษตร”** ขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2510 โดยมีเหตุผลว่า ***“ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรของประเทศมีอาชีพเกษตรกรรมประมาณร้อยละ 80 และสินค้าการเกษตรเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ นำรายได้เข้าประเทศประมาณร้อยละ 90 ของสินค้าออกทั้งหมด ซึ่งอาจถือได้ว่าการเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศขึ้นอยู่กับอาชีพการเกษตรเป็นสำคัญ กระทรวงเกษตรมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดควบคุมและส่งเสริมเกษตรกรรมซึ่งในการส่งเสริมการเกษตรของประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้นนั้นจำเป็นต้องอำนวย บริการ และเผยแพร่วิทยา หรือ***

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				ความรู้เกี่ยวกับเกษตรแผนใหม่ให้ถึงตัวเกษตรกรโดยแพร่หลายและทั่วถึง เพื่อจะช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตในด้านการเกษตรให้มีปริมาณและคุณภาพตามต้องการของตลาด และเพื่อให้มีตลาดสำหรับจำหน่ายผลิตผลอันจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้และฐานะดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจส่วนรวมให้มั่นคงยิ่งขึ้นด้วย” (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 276) **วันที่ 24 ตุลาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ข้าราชการซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมไทย-อเมริกันและผู้ที่เคยได้รับทุนของยูซอม ยูซีส ฟูลไบรท์ และอีสเวต์เซนเตอร์ไปศึกษาดูงานในต่างประเทศ จากหน่วยราชการต่างๆ เข้าร่วมการประชุมทางวิชาการ เรื่อง "การรวมกำลังเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม"ได้โดยไม่ถือเป็นวันลาแต่ทั้งนี้จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาเสียก่อน **วันที่ 24 ตุลาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ติดต่อกับทางอินโดนีเซียขอให้รีบมาขนข้าวที่ได้ตกลงซื้อขายกันแล้วแต่ยังค้างอยู่ 30,000 ตันไปโดยเร็วส่วนข้าวที่ยังไม่ได้มีการตกลงซื้อขายให้ครบตามโควต้าส่งออกซึ่งเหลืออยู่อีก 10,000 ตันให้สำรองเอาไว้ก่อน **วันที่ 24 ตุลาคม 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องภาวะราคาข้าวสารในภาคใต้สูงตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอว่าให้ส่งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการป้องกันปราบปรามการลักลอบนำข้าวออกนอกราชอาณาจักร (ก.ป.ข.) และการนำสิ่งของหลบหนีศุลกากรทางจังหวัดภาคใต้ รับไปพิจารณา

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 24 ตุลาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบสถานการณ์ข้าวในฟิลิปปินส์และสิงคโปร์ว่าฟิลิปปินส์ได้ตกลงขายข้าวให้แก่อินเดีย จำนวน 23,640 ตันและในไม่ช้าฟิลิปปินส์จะจำหน่ายข้าวซึ่งมาจากอียิปต์ สหรัฐฯ และอุรุกวัยให้แก่อินเดียหรือประเทศอื่นอีก 13,095 ตัน และบริษัทเอกชนในฟิลิปปินส์ส่งข้าว IR-8 ออกไปจำหน่ายนอกประเทศ จำนวน 50,000 ตัน ในเดือนตุลาคม 2510 อนึ่ง สิงคโปร์สามารถสงวนเงินตราต่างประเทศได้ถึงปีละ 22 ล้านเหรียญสิงค์โปร์หากประชาชนบริโภคแป้งข้าวสาลี ซึ่งทำมาจากโรงงานในสิงคโปร์เพิ่มขึ้นอีก 4,000 ตันต่อปี เขาได้แถลงด้วยว่าการที่ราคาข้าวแพงขึ้นนั้นมีมูลเหตุจากแหล่งที่ผลิต มิใช่พ่อค้าชาวสิงคโปร์โก่งราคาขึ้นเองเพราะในกรณีหลังรัฐบาลย่อมสามารถควบคุมราคาได้แต่รัฐบาลไม่อาจขจัดปัญหาอันเกิดจากแหล่งที่ผลิตได้
พฤศจิกายน 2510	**วันที่ 21 พฤศจิกายน 2510** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องขอเปลี่ยนแปลงหลักการอนุญาตทำไม้ในป่าโครงการไม้กระยาเลย โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ 1. ในบริเวณป่าใดที่ พ.ต.ท.จังหวัด แจ้งว่ามีผู้ก่อการร้ายแทรกซึมอย่างรุนแรง ก.พ.ป. เห็นว่าในบริเวณป่านี้ก็เสมือนหนึ่งเป็นป่าปิดโดยปริยาย เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าไปดำเนินการตีตราหมายหรือตีตราชักลากได้ จึงสมควรปิดป่าเสียโดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัด แจ้งรายชื่อป่าเหล่านั้นให้กรมป่าไม้ทราบ ทั้งนี้จะเป็นการตัดการแทรกซึมต่างๆ โดยเด็ดขาด			

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	2. หากประชาชนพึงประสงค์จะขออนุญาตใช้สอยเพื่อปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัยในบริเวณป่าดังกล่าว ก็ผ่อนผันให้มีการอนุญาต แต่ทั้งนี้ห้ามจำหน่ายจ่ายโอน มิฉะนั้นเจ้าของโรงงานแปรรูปไม้ก็จะหลีกเลี่ยงโดยวิธีรับมอบอำนาจเข้าไปทำไม้ในป่าดังที่เป็นอยู่ในสถานการณ์ปัจจุบัน			
ธันวาคม 2510		วันที่ 31 ธันวาคม 2510 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 84 ตอนที่ 129 (ฉบับพิเศษ) มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับที่ดินดังนี้ ***"มาตรา 67 ห้ามมิให้ผู้ถือประทานบัตรปล่อยน้ำขุ่นหรือมูลดินทราย อันเกิดจากการทำเหมืองออกนอกเขตเหมืองแร่ เว้นแต่น้ำนั้นจะมีความขุ่นข้นหรือมูลดินทรายไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง*** ***ในกรณีจำเป็น รัฐมนตรีมีอำนาจออกใบอนุญาตยกเว้นการบังคับตามวรรคหนึ่งได้โดยกำหนดเงื่อนไขตามที่เห็นสมควร*** ***มาตรา 68 น้ำขุ่นข้นหรือมูลดินทรายที่ผู้ถือประทานบัตรปล่อยออกนอกเขตเหมืองแร่ แม้ได้ปฏิบัติตามมาตรา 67 แล้วก็ดี ผู้ถือประทานบัตรจะต้องจัดการป้องกันมิให้น้ำขุ่นข้นหรือมูลดินทรายนั้นไปทำให้ทางสาธารณะตื้นเขินหรือเสื่อมประโยชน์แก่การใช้ทางน้ำนั้น***		

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		ในกรณีจำเป็นรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดทางน้ำสาธารณะ เพื่อให้ผู้ถือประทานบัตรรายหนึ่งหรือหลายรายใช้เป็นที่สำหรับปล่อยถ่ายน้ำขุ่นข้นหรือมูลดินทราย โดยกำหนดให้ผู้ถือประทานบัตรเสียค่าตอบแทนเพื่อคุ้มค่าบำรุงรักษาและชดใช้ความเสียหาย และกำหนดเงื่อนไขตามที่เห็นสมควร *มาตรา 72 บรรดาขุม หลุม หรือปล่อง ที่ไม่ได้ใช้ในการทำเหมืองแล้วให้ผู้ถือประทานบัตรจัดการถมหรือทำที่ดินให้เป็นตามเดิมเสีย ทุกแห่ง ไม่ว่าประทานบัตรนั้นจะสิ้นอายุแล้วหรือไม่ เว้นแต่ประทานบัตรได้กำหนดเป็น อย่างอื่น หรือทรัพยากรธรณีประจำท้องที่จะได้สั่งเป็นหนังสือกำหนดเป็นอย่างอื่นด้วยความเห็นชอบของอธิบดี* *ในกรณีที่มิได้มีการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ถือประทานบัตรนั้นจัดการถมหรือทำที่ดินให้เป็นตามเดิม ผู้ถือประทานบัตรต้องปฏิบัติให้เสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว* *มาตรา 73 ผู้ถือประทานบัตรมีสิทธิในเขตเหมืองแร่เฉพาะแต่* *(1) ทำเหมืองและขายแร่ที่ระบุในประทานบัตร ส่วนแร่อื่นซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการทำเหมืองนั้น ผู้ถือประทานบัตรจะขายได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี* *(2) ปลูกสร้างอาคารหรือกระทำการอื่นเกี่ยวกับการทำเหมือง รวมทั้งการแต่งแร่หรือการเก็บขังน้ำขุ่นข้นหรือมูลดินทราย*		

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		(3)ใช้ที่ดินในเขตเหมืองแร่ ที่ขุดเอาแร่แล้วหรือที่มีแร่ไม่สมบูรณ์พอที่จะเปิดการทำเหมือง เพื่อเกษตรกรรมในระหว่างอายุประทานบัตร แต่ทั้งนี้เมื่อสิ้นอายุประทานบัตรแล้วมิให้ถือว่าเป็นการได้มาซึ่งสิทธิครอบครอง”		
มกราคม 2511	**วันที่ 26 มกราคม 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการขอเข้าใช้ประโยชน์ในเขตป่าที่จะรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ ดังนี้ 1. บริเวณป่าที่ ครม. มีมติให้กำหนดไว้เป็นป่าที่จะรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หากทบวงการเมืองใดประสงค์จะเข้าไปใช้ประโยชน์โดยไม่ตัดพื้นที่ที่ขอใช้ประโยชน์ออกจากเขตป่าที่ได้จำแนกไว้แล้ว ให้เป็นอำนาจของกระทรวงเกษตรฯ พิจารณาอนุมัติได้โดยไม่ต้องเสนอ ครม. 2. การขอเข้าใช้ประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าดังกล่าวในข้อ 1 หากจำเป็นต้องกันพื้นที่ส่วนที่ขอใช้ประโยชน์ออกจากเขตป่าจะต้องทำความตกลงกับกระทรวงเกษตร และได้รับอนุมัติจาก ครม. เป็นราย ๆ ไป	ปี 2511 เริ่มโครงการจัดพัฒนาที่ดินหุบกะพงตามพระราชประสงค์ จุดมุ่งหมายของการดำเนินงาน คือ การมุ่งแก้ไขปัญหาการไม่มีที่ดินทำกินของเกษตรกร ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ขออัญเชิญมาในที่นี้ว่า ***“มีความเดือดร้อนอย่างยิ่งว่าประชาชนในเมืองไทยจะไร้ที่ดิน และถ้าไร้ที่ดินแล้วก็จะทำงานเป็นทาสเขา ซึ่งเราไม่ปรารถนาที่จะให้ประชาชนเป็นทาสคนอื่น แต่ถ้าเราสามารถที่จะขจัดปัญหานี้ โดยเอาที่ดินจำแนกจัดสรรอย่างยุติธรรม อย่างที่มีการจัดตั้งจะเรียกว่านิคม หรือจะเรียกว่าหมู่ หรือกลุ่ม หรือสหกรณ์ก็ตาม ก็จะทำให้คนที่มีชีวิตแร้นแค้นสามารถที่จะพัฒนาตัวเองขึ้นมาได้ ”*** ในปี 2511 ได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 โดยให้ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2485 และพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2504 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2511 เล่ม 85 ตอนที่ 55 (ฉบับพิเศษ) เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พุทธศักราช 2485 และพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2504 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ไม่เหมาะสมกับกาลสมัยและต้องการ	**วันที่ 2 มกราคม 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องให้กรมชลประทานดำเนินการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรสำหรับโครงการเจ้าพระยาใหญ่ จะต้องเริ่มดำเนินการก่อนวันที่ 1 มกราคม 2511และแล้วเสร็จก่อนสิ้นเดือนกันยายน 2512 เพื่อค้นหาปัญหาต่างๆ ทางด้านเกษตรกรรม เศรษฐกิจและด้านเทคนิคอันเป็นอุปสรรคต่อการขยายงานด้านการปลูกพืชครั้งที่สองในพื้นที่ตอนบนของโครงการเจ้าพระยาใหญ่ และวางแผนงานอย่างละเอียดสำหรับการพัฒนาการเกษตร ในพื้นที่นี้ โดยเน้นหนักไปในเรื่องการปลูกพืชสองครั้ง การปรับปรุงและขยายอุปกรณ์เพื่อการชลประทานและระบายน้ำ รวมทั้งการขนส่งและโครงการชลประทานลุ่มแม่น้ำน่าน โดยเริ่มงานก่อนวันที่ 1 มกราคม 2511 และให้แล้วเสร็จภายในสิ้นปี 2512 ตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ	

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กุมภาพันธ์ 2511			**วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องการจ้างวิศวกรที่ปรึกษาโครงการแม่น้ำน่านเขื่อนผาซ่อมให้กรมชลประทาน จ้างบริษัท Engineering Consultants, Inc., Denver Colorado, U.S.A. เป็นที่ปรึกษางานเขื่อนผาซ่อม โครงการแม่น้ำน่าน **และ** อนุมัติให้ผูกพันงบประมาณได้จนกว่าจะเสร็จงาน ก่อสร้างในปี2514 ตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ **วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องการประกันภัยพิเศษเนื่องในการก่อสร้างเขื่อนผาซ่อมให้ผู้รับเหมาทำประกันความเสียหายกับบริษัทประกันภัย เท่าที่จะประกันได้ คือ ความเสียหายทุกชนิดในกรณีจลาจลอลหม่านวุ่นวาย และความไม่สงบ และความเสียหายในด้านการบาดเจ็บและเสียชีวิตของผู้รับเหมาในกรณีภัยพิเศษ คือ การสงคราม การรุกรานกบฏ ยึดอำนาจ และอนุมัติเป็นกรณีพิเศษให้กรมชลประทานรับรองชดใช้ค่าเสียหายของทรัพย์สิน และความเสียหายอื่นๆ ของผู้รับเหมา ที่ประกันกับบริษัทประกันภัยไม่ได้ ในกรณีที่เกิดภัยพิเศษต่างๆ ที่กระทรวงการคลังแจ้งมา คือ การสงคราม การรุกรานกบฏ การยึดอำนาจ ตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ	**วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของสำนักงบประมาณว่าควรให้ความช่วยเหลือ ชาวนาที่ประสบความเดือดร้อนและเสียหายจากสภาวะฝนแล้งผิดปกติทำให้การทำนาในบางท้องที่เกิดความเสียหายจากรายงานของจังหวัดต่างๆ รวม 16 จังหวัด สำหรับเงินงบประมาณที่จะซื้อพันธุ์ ข้าวให้ใช้เงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือชาวนาที่ได้รับคืนจากชาวนามาดำเนินการก่อน แต่ถ้าเงินทุนหมุน เวียนช่วยเหลือชาวนาที่ได้รับคืนจากชาวนาไม่พอก็ให้สำนักงบประมาณจัดหาให้

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2511 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของสำนักงบประมาณว่าควรให้ความช่วยเหลือ ชาวนาที่ประสบความเดือดร้อนและเสียหายจากสภาวะฝนแล้งผิดปกติทำให้การทำนาในบางท้องที่ เกิดความเสียหายจากรายงานของจังหวัดต่างๆ รวม 16 จังหวัด สำหรับเงินงบประมาณที่จะซื้อพันธุ์ข้าวให้ใช้เงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือชาวนาที่ได้รับคืนจากชาวนามาดำเนินการก่อน แต่ถ้าเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือชาวนาที่ได้รับคืนจากชาวนาไม่พอก็ให้สำนักงบประมาณจัดหาให้	
มีนาคม 2511			**วันที่ 13 มีนาคม 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องเงินกู้เพื่อการก่อสร้างโครงการเอนกประสงค์น้ำพองให้การไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือรับภาระหนี้เงินกู้ เพื่อการก่อสร้างโครงการเอนกประสงค์น้ำพองตามที่กระทรวงการคลัง เสนอ ดังนี้ 1. ให้การไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือชำระหนี้ให้กระทรวงการคลังปีละ 7.5 ล้าน โดยเริ่มตั้งแต่พ.ศ. 2512 เป็นต้นไปจนถึงวันที่ 30 กันยายน 2526 เงินที่ชำระในระยะเวลาดังกล่าวในข้อนี้ให้ถือว่าเป็นการชำระต้นเงินกู้จำนวน 275,600,000 บาท ซึ่งกู้จากรัฐบาลสหพันธสาธารณรัฐเยอรมัน โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย 2. กระทรวงการคลังจะเริ่มคิดดอกเบี้ยจากต้นเงินที่เหลือจากการชำระตามข้อ 1 ในอัตราร้อยละ3 ต่อปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2526 เป็นต้นไป 3. การไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือจะชำระเงินต้นที่เหลือจากการชำระให้กระทรวงการคลังตามข้อ 1 และดอกเบี้ยคิดคำนวณจากต้นเงินตามข้อ 2 ให้	**วันที่ 5 มีนาคม 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามที่คณะกรรมการพิจารณาโครงการช่วยเหลือ เสนอ ครม.พิจารณาเกี่ยวกับโครงการช่วยเหลือชาวนาสำหรับปี 2511 เฉพาะด้านเพิ่มผลผลิตซึ่งคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาและฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบด้วย และกรมการค้าได้ขออนุมัตินำเงินทุนหมุนเวียน ช่วยเหลือชาวนาชำระคืนให้ จำนวน 6,477,551 บาทมาสมทบซื้อปุ๋ยในปี 2511 เพิ่มเติม ด้วยเพื่อเป็นเงินค่าซื้อปุ๋ยช่วยเหลือชาวนา ดังนั้นเงินค่าซื้อปุ๋ยช่วยเหลือชาวนาในปี 2511 รวมทั้งสิ้น 23,477,551 บาท ลงมติเห็นชอบด้วยและอนุมัติตามที่เสนอ

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			กระทรวงการคลังเป็นรายปีๆ ละ 7.5 ล้านบาท ตั้งแต่ พ.ศ. 2527 เป็นต้นไป โดยถือหลักการให้ชำระดอกเบี้ยก่อน เหลือเท่าใดจึงผ่อนคืนต้นเงิน สำหรับกำไรให้ปฏิบัติการส่งเป็นรายได้แผ่นดินตามระเบียบ	
เมษายน 2511				**วันที่ 5 เมษายน 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติ เกี่ยวกับการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกในฤดูทำนาปี 2511ว่าให้ดำเนินการตามความเห็นของสำนักงบประมาณตามที่ได้ร่วมพิจารณากับกรมการข้าว และกรมบัญชีกลางเป็นการด่วน
มิถุนายน 2511	ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2511 แล้วจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 31 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ.2512 มีข้อความตอนหนึ่งเกี่ยวกับการเกษตรว่า ***ส่วนในด้านการป่าไม้นั้น เพื่อให้บังเกิดความสมดุลตามธรรมชาติ จะรักษาป่าไม้ อนุรักษ์ดินและน้ำในบริเวณพื้นที่อันเป็นต้นน้ำลำธารและแหล่งซับน้ำให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ อันเป็นการป้องกันการขาดแคลนน้ำ กับทั้งจะให้มีการปลูกบำรุงป่าเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีปริมาณไม้และของป่าสำหรับใช้สอยและเป็นสินค้าอย่างเพียงพอ*** ***ในส่วนที่เกี่ยวกับที่ดินป่าสงวนจะได้พิจารณาปรับปรุงแนวเขตให้เหมาะสมกับสภาพการณ์โดยถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก”*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 162)	ในปี 2511 ได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 โดยให้ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2485 และพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2504 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2511 เล่ม 85 ตอนที่ 55 (ฉบับพิเศษ) เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ***“พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พุทธศักราช 2485 และพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2504 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ไม่เหมาะสมกับกาลสมัย และต้องการนำบทบัญญัติที่ใช้ร่วมกันได้ ซึ่งเคยกำหนดแยกไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองหรือนิคมกสิกรรม และนิคมเกลือ ในรูปสหกรณ์ต่างๆ นั้น มารวมไว้ในพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพฉบับใหม่นี้เสียด้วยกัน ส่วนพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งนิคมที่จะมีขึ้นในโอกาสต่อไปนั้น ต้องการให้มีแต่เพียงการกำหนดประเภทนิคมและแผนที่กำหนดแนวเขตที่ดินที่จะจัดตั้งนิคมเท่านั้น”***		วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2511 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2511 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 85 ตอนพิเศษ (ฉบับพิเศษ) ในหมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 และ 66 บัญญัติไว้ ดังนี้ ***“มาตรา 65 รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการประกอบเกษตรกรรม เพื่อเพิ่มพูนผลผลิตทั้งในทางปริมาณและคุณภาพ”*** ***“มาตรา 66 รัฐพึงสนับสนุนการค้าและการประกอบการผลิตส่วนเอกชน ทั้งในเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม”*** วันที่ 24 ธันวาคม 2511 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติน้ำตาลทราย พ.ศ. 2511 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 85 ตอนที่ 119

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		วันที่ 20 มิถุนายน 2511 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2511 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 85 ตอนพิเศษ (ฉบับพิเศษ) ในหมวด 3 สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 32 บัญญัติไว้ว่า *"มาตรา 32 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย "* *การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย* *การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศโดยตรง หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อประโยชน์แก่การผังเมืองหรือประโยชน์ของรัฐ* *อย่างอื่น และต้องชดใช้ค่าทำขวัญอันเป็นธรรมแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิตามที่ระบุไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังริมทรัพย์ บรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้นด้วย"*		

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กรกฎาคม 2511				**วันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้สถาบันชาวนาจัดซื้อเครื่องพ่นยาปราบศัตรูพืชตามโครงการช่วยเหลือชาวนาใช้เอง เช่นเดียวกับเครื่องสูบน้ำและเครื่องทุ่นแรงและอนุมัติให้ใช้ระเบียบปฏิบัติการจัดซื้อเครื่องพ่นยาปราบศัตรูพืชตามโครงการช่วยเหลือชาวนา ตามที่คณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาเสนอ **วันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่คณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาเสนอเกี่ยวกับการสำรวจความต้องการของชาวนา กับความตรวจสอบและประเมินผลตามโครงการช่วยเหลือชาวนาว่าควรให้สำนักงานสถิติแห่งชาติ ดำเนินงานทั้งในด้านการสำรวจความต้องการของชาวนากับตรวจสอบการปฏิบัติงานและประเมินผลตามโครงการช่วยเหลือชาวนา โดยให้ดำเนินการตั้งแต่โครงการปี 2512 เป็นต้นไป และควรยุบเลิกคณะอนุกรรมการตรวจสอบ การปฏิบัติงานและประเมินผลตามโครงการช่วยเหลือชาวนา (มติคณะรัฐมนตรีให้แต่งตั้งเมื่อ 7 ธันวาคม 2508)
สิงหาคม 2511				**วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการการจัดตั้งหน่วยอบรมการเกษตรเคลื่อนที่ขึ้นในส่วนราชการของกระทรวงเกษตร โดยมีอัตรากำลัง วัสดุครุภัณฑ์ ตลอดจนอุปกรณ์ที่จำเป็นขึ้น เพื่อดำเนินการสนับสนุนงานพัฒนาการเกษตรตามแผนปกติของกระทรวงเกษตรตามที่กระทรวงเกษตรเสนอสำหรับอัตรากำลังและงบประมาณเพื่อการนี้ ให้กระทรวงเกษตรติดต่อทำความตกลงกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องก่อน

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2511				**วันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการโครงการศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตรตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ สำหรับเจ้าของโครงการและผู้ดำเนินงานนั้น ให้กระทรวงเกษตรเป็นเจ้าของโครงการ โดยมอบให้คณะเกษตรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นผู้ดำเนินงาน ในการตั้งงบประมาณเพื่อการนี้ ให้ตั้งทางกระทรวงเกษตรและให้ทำความตกลงในเรื่องการเงินกับสำนักงบประมาณกับให้รับข้อสังเกตของคณะกรรมการบริหารฯ ไปประกอบการพิจารณาด้วย **วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องโครงการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาหมูแพงว่าให้ส่งคณะกรรมการส่งเสริมการอาชีพการเลี้ยงสัตว์แห่งชาติพิจารณา พร้อมกับรายงานของประธานคณะทำงานแก้ปัญหาสุกรเฉพาะหน้าตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2511**คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องปัญหาอาหารสุกรชำแหละมีราคาแพงว่าให้ส่งคณะกรรมการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์แห่งชาติพิจารณารวมกับรายงานของประธานคณะทำงานแก้ปัญหาสุกรเฉพาะหน้า **วันที่ 22 ตุลาคม 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นในการดำเนินกิจการชลประทานราษฎร์และการสังคมสงเคราะห์ว่าให้ส่งคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสุขาภิบาล ยังคงมีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการชลประทานราษฎร์และการสังคมสงเคราะห์โดยตีความมาตรา 31 (20) ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2511 และมาตรา 25 (20) ของพระราชบัญญัติสุขาภิบาล (ฉบับที่ 2)

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				พ.ศ. 2511 ในเรื่อง “กิจการอื่นๆ ซึ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์ของราษฎร์และท้องถิ่น ฯลฯ” ได้หรือไม่ ก็ให้เสนอแก้กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด และสุขาภิบาลต่อไป
พฤศจิกายน 2511			**วันที่ 5 พฤศจิกายน 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามคำสั่งของท่านนายกรัฐมนตรี เรื่องเกี่ยวกับเรื่องราษฎรได้รับความเดือดร้อนเพราะขาดแคลนน้ำทำนา (ในท้องที่จังหวัดต่างๆ) ว่าให้คณะกรรมการพิจารณาข้อควรดำเนินการเพื่อบรรเทาความเสียหายและความเดือดร้อนต่างๆ อันเนื่องจากฝนแล้ง ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเป็นประธาน รีบพิจารณาทั้งการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและปัญหาระยะยาว โดยให้กรมชลประทานรวบรวมคำร้องต่างๆ ที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีได้ส่งมาให้พิจารณามาเสนอคณะกรรมการนี้พิจารณาด้วย แล้วรายงานผลทุกระยะ และเพื่อแก้ปัญหารีบด่วนเฉพาะหน้าให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติรวบรวม เครื่องสูบน้ำไปช่วยเหลือ ถ้าไม่มีพอก็ให้รีบติดต่อสำนักงบประมาณจัดหาเงินเพื่อซื้อเครื่องสูบน้ำไปช่วยเหลือภายในสัปดาห์นี้ด้วย **วันที่ 12 พฤศจิกายน 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องการดำเนินการเพื่อบรรเทาความเสียหายและความเดือดร้อนในด้านต่างๆ อันเนื่องมาจากฝนแล้งให้สำนักงบประมาณจัดสรรเงินงบประมาณจากงบกลางให้แก่กรมสหกรณ์ที่ดิน 725,150 บาท กรมพัฒนาที่ดิน 1,224,800 บาท กับให้สำนักงบประมาณและกรมชลประทานร่วมกันพิจารณา จัดซื้อเครื่องสูบน้ำพร้อมเครื่องยนต์ขนาดกลางโดยรีบด่วนที่สุดเป็นการเพิ่มเติมตามข้อเสนอของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติในข้อ 3. เรื่องงบประมาณซื้อเครื่องสูบน้ำใหม่ ตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ	**วันที่ 5 พฤศจิกายน 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามคำสั่งของท่านนายกรัฐมนตรี เกี่ยวกับเรื่องราษฎรได้รับความเดือดร้อนเพราะขาดแคลนน้ำทำนาว่าให้คณะกรรมการพิจารณาข้อควรดำเนินการเพื่อบรรเทาความเสียหายและความเดือดร้อนต่างๆ อันเนื่องจากฝนแล้ง ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเป็นประธาน รีบพิจารณาทั้งการแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าและปัญหาระยะยาว โดยให้กรมชลประทานรวบรวมคำร้องต่างๆ ที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีได้ส่งมา ให้พิจารณามาเสนอคณะกรรมการนี้พิจารณาด้วย แล้วรายงานผลทุกระยะ และเพื่อแก้ปัญหารีบด่วนเฉพาะหน้า ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ รวบรวมเครื่องสูบน้ำไปช่วยเหลือ ถ้าไม่มีพอก็ให้รีบติดต่อสำนัก งบประมาณจัดหาเงินเพื่อซื้อเครื่องสูบน้ำไปช่วยเหลือภายในสัปดาห์นี้ด้วย

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ธันวาคม 2511			**วันที่ 13 ธันวาคม 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของคณะกรรมการพัฒนาการภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับเรื่องการจัดที่ดินในเขตน้ำท่วมบริเวณอ่างเหนือเขื่อนหนองหวาย โครงการชลประทานน้ำพอง จังหวัดขอนแก่นว่าจากการชี้แจงของเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน ซึ่งได้ชี้แจงว่า การจัดซื้อที่ดินดังกล่าวถ้าซื้อในระดับต่ำก็เป็นการประหยัดเงินค่าที่ดินได้มาก และราษฎรเจ้าของที่ดินก็พอใจ แม้ในบางโอกาสอาจจะถูกน้ำท่วมได้ แต่กรณีเช่นนี้นานปีจึงจะมีสักครั้งหนึ่ง และการซื้อที่ดินนี้ กรมชลประทานได้จ่ายเงินซื้อที่ดินไปแล้วในระดับต่ำสุด คือ +164 ร.ท.ก. เป็นเงิน 5,600,000 บาทแล้ว เห็นควรเลือกระดับ +164 ร.ท.ก. เพราะได้พิจารณาเห็นว่า ไม่ต้องจ่ายเงินค่าที่ดินเพิ่มขึ้นอีกจากที่ได้จ่ายไปแล้ว และราษฎรที่อยู่เหนือระดับดังกล่าวก็ไม่ต้องเดือดร้อนในการที่จะต้องย้ายออกจากแหล่งที่ทำกินเดิม **วันที่ 30 ธันวาคม 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องฝนแล้งในภาคใต้เกี่ยวกับรายงานของกรมอุตุนิยมวิทยา ว่าต่อไปนี้ฝนในภาคใต้จะตกน้อยลง อาจจะทำให้ภาคใต้ประสบกับความแห้งแล้งมากในระยะต่อไปเป็นที่น่าวิตกว่าการทำนาในภาคใต้จะได้รับความกระทบกระเทือนมาก จึงได้ขอความร่วมมือให้ส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเตรียมเครื่องสูบน้ำไว้พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ชาวนาในภาคใต้ได้ทันท่วงที ตามที่คณะกรรมการพิจารณาเสนอข้อควรดำเนินการเพื่อบรรเทาความเสียหายและความเดือดร้อนในด้านต่างๆ อันเนื่องมาจากฝนแล้งเสนอ	**วันที่ 13 ธันวาคม 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการขอยกเว้นภาษีการค้าแก่ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำและชาวประมง ตามที่ประธานคณะกรรมการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์แห่งชาติเสนอว่าให้ยกเว้นภาษีการค้าแก่ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งอยู่ในฐานะผู้ผลิตขั้นต้นและให้กระทรวงการคลังรีบเสนอกฎหมายเพื่อพิจารณาต่อไป **วันที่ 13 ธันวาคม 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกับร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการพยุงราคาข้าวฤดูใหม่ ปี 2511/2512 ตามที่คณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาได้แก้ไขเรียบร้อยแล้ว (ร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีในเรื่องนี้ได้เสนอ นายกรัฐมนตรี พิจารณาลงนามประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม 2511 แล้ว) **วันที่ 30 ธันวาคม 2511** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตเพื่อส่งออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวโพดและข้าวฟ่าง ที่จะหาทางนำพืชผลไปใช้ประโยชน์ในการผลิตอย่างอื่นที่สะดวกในการขนส่ง เช่น ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมเลี้ยงสัตว์ขึ้นในท้องที่ โดยใช้ข้าวโพดข้าวฟ่างที่ปลูกได้ เป็นอาหารสัตว์ และให้จัดตั้งคณะทำงานขึ้นดำเนินการและให้เพิ่มผู้แทนคณะกรรมการส่งเสริมสินค้าขาออกร่วมพิจารณาด้วย

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มกราคม 2512			**วันที่ 8 มกราคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องโครงการก่อสร้างเขื่อนเอนกประสงค์ลำโดมน้อย จังหวัดอุบลราชธานีของการพลังงานแห่งชาติให้ดำเนินการตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและคณะกรรมการก่อหนี้กับต่างระเทศ เกี่ยวกับโครงการก่อสร้างเขื่อนเอนกประสงค์ลำโดมน้อย จังหวัดอุดรธานีของการพลังงานแห่งชาติกับให้รับข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการ พิจารณาการก่อหนี้กับต่างประเทศไปประกอบการพิจารณา	**วันที่ 28 มกราคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับโครงการช่วยเหลือการทำนาในจังหวัดภาคใต้เพื่อเพิ่มผลผลิตและให้ดำเนินการตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ
กุมภาพันธ์ 2512				**วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการซื้อและการขายน้ำตาลทรายเพื่อรักษาระดับราคาน้ำตาลทราย โดยให้สำนักงานรักษาระดับราคาน้ำตาลทรายใช้เงินทุนหมุนเวียนเพื่อรักษาระดับราคาน้ำตาลทรายที่ได้รับงบประมาณ 65 ล้านบาท เป็นเงินทุนเพื่อรักษาระดับราคาน้ำตาลทรายต่อไป ทั้งนี้ให้ตัดตอนงานเก่าและงานใหม่เพียงสิ้นวันที่ 31 ธันวาคม 2511 และเพื่อให้การดำเนินการรักษาระดับราคาน้ำตาลทรายให้เหมาะกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย จึงให้คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านนโยบายและรักษาระดับราคาอ้อยและน้ำตาลทราย(กนร.) มีส่วนร่วมให้คำปรึกษาในสำนักงานนี้ด้วยตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ **วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรเสนอรายงานขององค์การสะพานปลาเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมการประมง ฉบับที่ 40 (พ.ศ. 2511) **วันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอคำร้องเรียนเกี่ยวกับญี่ปุ่นไม่รับซื้อข้าวโพดจากไทย

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มีนาคม 2512	วันที่ 25 มีนาคม 2512 จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายรัฐบาลคณะที่ 31 ต่อรัฐสภาโดยมีส่วนเกี่ยวข้องกับป่าไม้ ดังนี้ ***"ส่วนในด้านการป่าไม้นั้น เพื่อให้บังเกิดความสมดุลตามธรรมชาติ จะรักษาป่าไม้ อนุรักษ์ดินและน้ำในบริเวณพื้นที่อันเป็นต้นน้ำลำธารและแหล่งซับน้ำให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ อันเป็นการป้องกันการขาดแคลนน้ำ กับทั้งจะให้มีการปลูกบำรุงป่าเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีปริมาณไม้และของป่าสำหรับใช้สอยและเป็นสินค้าอย่างเพียงพอในส่วนที่เกี่ยวกับที่ดินป่าสงวนจะได้พิจารณาปรับปรุงแนวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์โดยถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก "*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 162)	วันที่ 25 มีนาคม 2512 จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายรัฐบาลคณะที่ 31 ต่อรัฐสภาโดยมีส่วนเกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้ ***" ในส่วนที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างความอยู่ดีกินดีของประชาชนนั้น รัฐบาลนี้ถือว่าเป็นนโยบายสำคัญอันหนึ่งที่จะต้องกระทำโดยจะขยายโครงการพัฒนาท้องถิ่นออกไปให้กว้างขวางทั่วทั้งประเทศ จะจัดตั้งนิคมสร้างตนเองเพิ่มขึ้นจะพยายามช่วยให้ประชาชนทั่วไปได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ตามกำลังความสามารถของตนเองและครอบครัว จะส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการประกอบอาชีพสุจริตตามที่ตนถนัดอย่างจริงจัง "*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 160)	วันที่ 25 มีนาคม 2512 จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 31 ต่อรัฐสภาในนโยบายข้อที่ 5 และข้อที่ 8 มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชลประทาน และการพัฒนาแหล่งน้ำ ดังนี้ *"5. รัฐบาลนี้จะเน้นหนักเป็นพิเศษในงานด้านชลประทานการก่อสร้าง และบูรณะทางหลวงให้ทั่วถึงทุกภาค ปรับปรุงขยายงานด้านพลังงานไฟฟ้าให้เพียงพอกับความต้องการทางด้านธุรกิจอุตสาหกรรม และครัวเรือนอยู่เสมอ รวมทั้งจะจะช่วยเหลือเกษตรกรในด้านวิชาการต่างๆ อันทันสมัย ช่วยให้มีตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลที่เกษตรกรผลิตได้ ช่วยให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนในการผลิตให้เหมาะสม รวมทั้งหาทางป้องกันมิให้ถูกกดราคา จะเพิ่มทุนธนาคารเพื่อการเกษตร เพื่อให้ธนาคารดังกล่าวขยายกิจการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น"* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 161) พ.ศ. 2512 กรมชลประทานได้ปรับปรุง "สรีดภงส์" หรือทำนบดินที่ปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 กรุงสุโขทัยเป็น "อ่างเก็บน้ำพ่อขุนรามคำแหง" หรือ "อ่างเก็บน้ำสรีดภงส์" (ปราโมทย์ ไม้กลัด, 2537: 14)	ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2511 แล้วจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 31 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ.2512 มีข้อความตอนหนึ่งเกี่ยวกับการเกษตรว่า ***"8. รัฐบาลนี้จะส่งเสริมการเกษตรอันเป็นอาชีพหลักของประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ให้มีประสิทธิภาพในการผลิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ จะจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มขึ้นและจะส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักใช้น้ำชลประทานที่รัฐบาลได้จัดสร้างขึ้นแล้วให้บังเกิดผลมากที่สุด จะช่วยเหลือเกษตรกรในด้านวิชาการต่างๆ อันทันสมัย ช่วยให้มีตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลที่เกษตรกรผลิตได้ ช่วยให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนในการผลิตให้เหมาะสม รวมทั้งหาทางป้องกันมิให้ถูกกดราคา จะเพิ่มทุนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อให้ธนาคารดังกล่าวขยายกิจการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น"*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 162)

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
เมษายน 2512				**วันที่ 9 เมษายน 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการช่วยเหลือชาวนาที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องพันธุ์ข้าวปลูกตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ ทั้งนี้ ให้กระทรวงเกษตรรับเรื่องนี้ไปพิจารณาร่วมกับสำนักงบประมาณและดำเนินการเป็นเรื่องด่วนที่สุด **วันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามโครงการช่วยเหลือชาวนาปี 2512 เฉพาะด้านเพิ่มผลผลิตตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ สำหรับการช่วยเหลือในเรื่องเครื่องสูบน้ำและเครื่องพ่นยานั้นให้ช่วยเหลือคิดเป็นมูลค่าเพียงครึ่งราคา **วันที่ 22 เมษายน 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรไม่ต้องจัดสรรกำไรสุทธิ ประจำ 2511 เป็นเงินปันผลเพื่อส่งเป็นรายได้แผ่นดินในปี 2512 และอนุมัติเป็นหลักการต่อไปด้วยว่า ธนาคารไม่ต้องจัดสรรกำไรเป็นเงินปันผล ให้สะสมหรือสำรองไว้เป็นเงินทุนสำหรับให้กู้ต่อไปได้ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ **วันที่ 22 เมษายน 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานการสถิติการเกษตร ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ ว่าการดำเนินงานสถิติข้อมูลการเกษตรยังควรให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงเกษตร ที่จะดำเนินการต่อไป โดยให้ถือว่าเป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการให้ได้ผลดีเป็นพิเศษ จึงควรที่สำนักงบประมาณและ ก.พ. จะให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณและอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ต่อไป

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 22 เมษายน 2512 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกปี 2512 ว่าขอให้กระทรวงเกษตรและสำนักงบประมาณรีบดำเนินการในเรื่องนี้เป็นการด่วนที่สุด เพื่อให้ทันกับการทำนาในฤดูนี้ แล้วแจ้งผลให้คณะรัฐมนตรีทราบด้วย
พฤษภาคม 2512			**วันที่ 6 พฤษภาคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติให้เชิญประธานคณะกรรมการเตรียมการก่อสร้างปรับปรุงระบบระบายน้ำจังหวัดพระนครไปชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องการรวมกิจการประปา และระบายน้ำเป็นหน่วยงานเดียวกันในเขตนครหลวงใน ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง	**วันที่ 13 พฤษภาคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้เพิ่มเงินทุนหมุนเวียนของโครงการสำรองข้าว จาก 40 ล้านบาท เป็น 80 ล้านบาท โดยให้ใช้เงินทุนดำเนินกิจการจำหน่ายข้าว โดยสินเชื่อให้แก่เวียดนามใต้ประมาณ 35 ล้านบาท และจากเงินดำเนินการ ค้าข้าวรัฐบาลต่างประเทศ ประมาณ 5 ล้านบาท ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ **วันที่ 27 พฤษภาคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบที่จะให้จัดตั้งฟาร์มเลี้ยงโคกระบือส่งต่างประเทศ ตามที่ประธานคณะกรรมการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์แห่งชาติเสนอ โดยมอบให้กระทรวงเกษตร เป็นเจ้าของเรื่องร่วมกันกับกระทรวงมหาดไทยและสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติพิจารณาแล้วเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง
มิถุนายน 2512			**วันที่ 17 มิถุนายน 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการตามโครงการสร้างบ่อเก็บน้ำฝนทั่วประเทศที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ โดยให้คณะกรรมการพัฒนาภาคต่างๆ กรมชลประทานและสำนักงบประมาณร่วมกันพิจารณาดำเนินการเป็นปีๆ ไป ตามกำลังเงินงบประมาณของชาติที่จะอำนวยให้ได้	**วันที่ 3 มิถุนายน 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ เกี่ยวกับการลงนามในความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีเกี่ยวกับอาหารและปุ๋ย ว่าเห็นควรให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศซึ่งจะเป็นหัวหน้าหน้าคณะผู้แทนไทยในการประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งที่ 4 ที่ประเทศญี่ปุ่น เป็นผู้ลงนามในความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีเกี่ยวกับอาหารและปุ๋ยสำหรับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิค

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 10 มิถุนายน 2512 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ยุบเลิกคณะกรรมการส่งเสริมทำนาปีละ2 ครั้ง และพืชหมุนเวียน และคณะกรรมการส่งเสริมการปลูกข้าวสาลีส่วนกลาง แล้วมอบให้คณะกรรมการช่วยเหลือชาวนารับไปดำเนินการต่อไป ส่วนการที่จะมอบหมายหน้าที่กันอย่างไรนั้น ให้กระทรวงมหาดไทยกับคณะกรรมการที่จะเป็นผู้รับมอบร่วมกันพิจารณาให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและเหมาะสมต่อไป
กรกฎาคม 2512		**วันที่ 8 กรกฎาคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการจัดที่ดินให้ราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินและที่บุกรุกไปทำกินในที่สงวนหวงห้าม ครม. มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ คือ 1. ให้กรมประชาสงเคราะห์เร่งรัดจัดตั้งนิคมประชาสงเคราะห์ในจังหวัดที่ไม่มีนิคม ที่มีอยู่แล้วให้เร่งขยายและรับคนเพิ่ม 2. การจัดที่ดินทำนิคม การจับจองที่ดินของราษฎร ให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการและให้ประสานนโยบายไปทำนองเดียวกัน 3. ป่าที่ราษฎรบุกรุกควรพิจารณา - ถอนการสงวน ถอนไม่ได้ก็ให้ราษฎรเช่า - ถ้าต้องการป่าสงวนไว้ก็ให้หาที่นิคมให้ราษฎร 4. ให้ถือนโยบายจัดที่ดินทำกินให้ราษฎรเป็นนโยบายสำคัญของชาติ ให้ทุกหน่วยราชการให้ความร่วมมือทั้งเจ้าหน้าที่และเครื่องมือเครื่องใช้ตามความจำเป็น 5. เรื่องงบประมาณให้สำนักงบประมาณร่วมพิจารณาสนับสนุน 6. ให้ราษฎรที่รับประโยชน์จากที่ทำกินนี้ได้ที่ดินเป็นของตนเอง และห้ามการโอนเปลี่ยนกรรมสิทธิ์หรือตกเป็นของนายทุน	**วันที่ 1 กรกฎาคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้ความช่วยเหลือชาวนาที่ได้รับความเสียหายในต้นฤดูการทำนา ปี 2512 ตามคำร้องเรียนของชาวนาในท้องที่อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามที่กระทรวงเกษตรเสนอส่วนวิธีปฏิบัตินั้น ให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ **วันที่ 15 กรกฎาคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับปัญหาการผลิต และจำหน่ายปอ ว่าให้ส่งคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พิจารณาเป็นการด่วน แล้วเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง	**วันที่ 1 กรกฎาคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้ความช่วยเหลือชาวนาที่ได้รับความเสียหายในต้นฤดูกาลทำนา ปี 2512 ตามคำร้องเรียนของชาวนาในท้องที่อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามที่กระทรวงเกษตรเสนอส่วนวิธีปฏิบัตินั้น ให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ **วันที่ 22 กรกฎาคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ ขอยกเว้นค่าธรรมเนียมและภาษีการค้าแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ว่าควรพิจารณาช่วยเหลือราษฎร เพื่อให้การเลี้ยงโคนมแพร่หลายกว้างขวาง และถาวรตามนโยบายของรัฐบาล ว่า 1. ขอให้กระทรวงสาธารณสุขพิจารณาแก้ไขประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 3 เสียใหม่ ให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโครีดนมขายที่เข้าอยู่ในความควบคุมดูแลของทางราชการ กรมปศุสัตว์อยู่นอกข่ายการควบคุมคุณภาพอาหารตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหาร พ.ศ. 2507 และองค์การร่วมมือระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมในประเทศไทยรวมทั้งของหน่วยราชการด้วย ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตผลิตอาหาร

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 22 กรกฎาคม 2512 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและขออนุมัติเรื่องการใช้พื้นที่ป่าภูวงและป่าล้อมข้าวเพื่อจัดตั้งนิคมสร้างตนเองอพยพราษฎรออกจากเขต น้ำท่วมตามโครงการชลประทานลำน้ำอูนตามความเห็นของกระทรวงเกษตรเกี่ยวกับการขออนุมัติใช้พื้นที่ป่าภูวงและป่าล้อมข้าว เพื่อจัดตั้งนิคมสร้างตนเองอพยพราษฎรออกจากเขตน้ำท่วมตามโครงการชลประทานลำน้ำอูนว่าเมื่อคณะกรรมการพิจารณาพื้นที่เพื่อจัดตั้งนิคมสร้างตนเองช่วยเหลืออพยพราษฎรออกจากเขตน้ำท่วมตามโครงการชลประทานลำน้ำอูน และคณะกรรมการจำแนกประเภทที่ดินได้ให้ความเห็นชอบในการที่จะจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง ตามที่กระทรวงมหาดไทยขออนุมัติมาแล้ว กระทรวงเกษตรก็ไม่ขัดข้องประการใด	2. ขอให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโครีดนมขายมีฐานะเป็นผู้ผลิตขั้นต้นได้รับการยกเว้นภาษีตามประมวลรัษฎากร เช่นเดียวกับผู้ประกอบกิจการเกษตรกรรมเลี้ยงเป็ดหรือไก่ 3. ขอให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม ไม่ส่งเสริมให้ผลิตน้ำนมและผลิตภัณฑ์นมทั้งชนิดนมโคแท้และนมเทียมโดยระบบ U.H.T (Ultra High Temperature Method) ในการฆ่าเชื้อ นอกจากจะยอมใช้น้ำนมสดที่ผลิตภายในประเทศให้หมดเสียก่อน และให้ราคาเป็นธรรมแก่ผู้ผลิต หรือถ้าหากบริษัทต่างๆ จะไม่ขอส่งเสริมการลงทุนแล้วก็ขอให้กระทรวงอุตสาหกรรมควบคุมไม่อนุญาตให้เช่นกัน

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
สิงหาคม 2512				**วันที่ 5 สิงหาคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการตามที่คณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ เกี่ยวกับโครงการสินเชื่อแก่ชาวไร่อ้อยว่า 1. เห็นชอบด้วยในหลักการของโครงการสินเชื่อแก่ชาวไร่อ้อย แต่โดยที่โครงการนี้เป็นโครงการทดลองดำเนินการเฉพาะในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรีและขอบเขตการให้สินเชื่อมีจำกัด จึงเห็นสมควรให้เรียกชื่อโครงการนี้ว่า โครงการทดลองให้สินเชื่อแก่ชาวไร่อ้อย และเมื่อโครงการนี้ได้ดำเนินงานในฤดูหีบอ้อย 2512/2513 ไปแล้วประการใด ให้รายงานให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติทราบโดยเร็วที่สุด 2. เห็นสมควรสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานอ้อยและน้ำตาลมีฐานะเป็นลูกจ้างประจำ เพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่ ทางวิชาการส่งเสริมกิจการไร่อ้อยและอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้โครงการนี้สัมฤทธิ์ผลอย่างรวดเร็วด้วย (ประเด็นนี้ค้างอยู่สำนักงบประมาณ) 3. ในด้านเงินทุนดำเนินการ ควรให้คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านนโยบายและรักษาระดับราคาอ้อยและน้ำตาลทราย (กนร.) นำเงินจำนวน 5 ล้านบาท จากเงินทุนหมุนเวียนรับซื้อน้ำตาลทรายเพื่อรักษาระดับราคาไปฝากประจำไว้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หากเงินจำนวนนี้ไม่เพียงพอแก่การให้สินเชื่อแก่ชาวไร่อ้อยตามโครงการ ก็ให้กระทรวงอุตสาหกรรมติดต่อขอให้ธนาคารพิจารณาจ่ายเงินฝากประจำที่มีอยู่กับธนาคารฯ เพื่อสมทบกับสินเชื่อจากเงินฝากประจำ จำนวน 5 ล้านบาท ของ กนร. ได้ตามความจำเป็น

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 19 สิงหาคม 2512 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นสมควรให้รื้อฟื้นแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณานโยบายค้าข้าวซึ่งคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งไว้เมื่อ 3 มกราคม 2510 และได้สิ้นสภาพไปพร้อมกับคณะรัฐมนตรีชุดก่อนโดยมอบให้ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณาตัวบุคคลที่จะร่วมเป็นกรรมการตลอดจนหน้าที่ของคณะกรรมการฯ เสียใหม่ และให้คณะกรรมการฯ นำเรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการเกี่ยวกับเรื่องการค้าข้าวมาร่วมพิจารณาด้วย **วันที่ 26 สิงหาคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับโครงการวิจัยปรับปรุงพันธุ์สุกรและขยายการผลิต ว่าให้แปรญัตติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2513 สำหรับโครงการวิจัยปรับปรุงพันธุ์สุกร และขยายการผลิตในวงเงิน 3 ล้านบาท
กันยายน 2512			**วันที่ 2 กันยายน 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติเรื่องใช้เงินงบประมาณเหลือจ่ายสร้างบ่อเก็บน้ำฝนให้กรมชลประทานทำการโอนลดเงินหมวดเงินเดือนของงบต่างๆ จำนวน 3,840,000 บาท นำมาเพื่อเป็นหมวดรายจ่ายอื่น งบก่อสร้างกรมชลประทานทั่วไป เพื่อสร้างบ่อเก็บน้ำฝน จำนวน 48 บ่อๆ ละ 80,000 บาท เป็นเงิน 3,840,000 บาท และหาก ดำเนินการใช้จ่ายจำนวนนี้ไม่ทันในปีงบประมาณ 2512 ก็ขออนุมัติให้เบิกตัดฝากได้ตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ	**วันที่ 2 กันยายน 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กรมชลประทานดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องชาวไร่ฝ้ายตำบลจระเข้สามพราน และตำบลสระยายโสม อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ร้องเรียนถึงความขาดแคลนน้ำเนื่องจากฝนแล้งติดต่อกันหลายปี และให้กรมชลประทานตัดฝากเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2512 ในการดำเนินงานครั้งนี้ตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 23 กันยายน 2512 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยในหลักการของโครงการสูบน้ำแม่น้ำโขง ตามที่ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ และให้ส่งสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติรับไปพิจารณารายละเอียดของโครงการร่วมกับการพลังงานแห่งชาติ กับให้พิจารณาด้วยว่าจะสมควรใช้เงินเพื่อดำเนินงานตามโครงการนี้ จากแหล่งใด ประการใด โดยให้พร้อมที่จะดำเนินการได้ตั้งแต่ พ.ศ. 2514 เป็นต้นไป	
ตุลาคม 2512				**วันที่ 14 ตุลาคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้ตามที่กระทรวงเกษตรและสำนักงบประมาณเสนอปรับปรุงอัตราการจัดเก็บเงินสงเคราะห์เสียใหม่ โดยไม่ให้กระทบกระเทือนต่อภาวะการส่งยางออกและจะเป็นการลดภาวะของงบประมาณแผ่นดินด้วย การพิจารณานี้อาจจะทำโดยหารือร่วมกับสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ และสำนักงบประมาณเมื่อได้ปรับปรุงอัตราการจัดเก็บเงินสงเคราะห์แล้ว และกระทรวงเกษตรจัดเก็บได้ไม่เพียงพอแล้ว สำนักงบประมาณเห็นสมควรให้รัฐบาลรับหลักการจัดหาเงินในส่วนที่ขาดให้ครบตามโครงการต่อไป

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ธันวาคม 2512	**วันที่ 12 ธันวาคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการจัดที่ดินให้ราษฎรที่ไม่มีที่ทำกิน และที่บุกรุกเข้าไปทำกินในที่สงวนหวงห้าม ขยายมติ ครม. เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2512 ที่ทางกระทรวงมหาดไทยเสนอไว้ ดังนี้ 1. ให้ถือเป็นโครงการเร่งรัดพิเศษ 2. กระทรวงมหาดไทยได้เสนองบประมาณไว้ 16 ล้านบาท 3. กระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งคณะกรรมการส่วนกลางขึ้นเรียกว่า *"คณะกรรมการพิจารณาเร่งรัดการจัดที่ดิน"* มีป่าไม้เขตร่วมเป็นกรรมการด้วย 4. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดตั้ง *"คณะกรรมการเร่งรัดการจัดที่ดินส่วนจังหวัด"* มีคณะกรรมการป่าสงวนแห่งชาติร่วมเป็นกรรมการด้วย 5. ให้คณะกรรมการเร่งรัดการจัดที่ดิน ทั้งส่วนกลางและส่วนจังหวัดร่วมกันพิจารณาว่าจะดำเนินการอย่างไรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกระทรวงมหาดไทย 6. ให้คณะกรรมการเร่งรัดการจัดที่ดินส่วนจังหวัดพิจารณาดำเนินการสอบสวนสิทธิ์ของราษฎร ทั้งในป่าสงวนแห่งชาติและป่าที่ยังไม่สงวน 7. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเกี่ยวกับการบุกรุกป่าสงวนหรือสิทธิของราษฎรในเขตป่าสงวน 8. ในการไปรังวัดสอบสวนสิทธิ์ของราษฎรตาม พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ ควรออก นส. 3 เสียด้วย			**วันที่ 9 ธันวาคม 2512** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการที่จะจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมปอและผลิตภัณฑ์ปอขึ้น ตามที่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ และควรเพิ่มผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนสถาบันวิจัยขยายผลิตผลจากปอ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยมอบให้สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นเจ้าของเรื่องรับไปร่วมพิจารณาร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงเศรษฐการ แล้วเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง **วันที่ 25 ธันวาคม 2512** คณะรัฐมนตรีได้มีมติตามที่กระทรวงเศรษฐการโดยคณะอนุกรรมการพยุงราคาข้าว ได้เสนอเรื่องการพยุงราคาข้าวของคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาดังนี้ 1. ที่ประชุมเห็นพ้องกันว่า ผลผลิตข้าวฤดูใหม่จะได้ผลดีกว่าในฤดูการผลิตปี 2511/2512 2. การดำเนินการรับซื้อตามโครงการพยุงราคาในส่วนกลางคือในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ควรให้คณะกรรมการสำรองข้าวเป็นหน่วยรับซื้อส่วนในภูมิภาคให้องค์การคลังสินค้าของกระทรวงเศรษฐกิจหรือตัวแทนเป็นหน่วยรับซื้อในต่างจังหวัดทั้งนี้ องค์การคลังสินค้าอาจตั้งโรงสีเป็นตัวแทนรับซื้อข้าวตามระเบียบและวิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการสำรองข้าวได้ เพื่อให้มีหน่วยรับซื้ออย่างทั่วถึง 3. ในการคำนวณหาราคาประกันที่เหมาะสมควรใช้ราคาต้นทุนและราคาขายส่งเฉลี่ยมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาลงมติว่า 3.1 ให้คงราคาพยุงขั้นต่ำสำหรับข้าวเปลือกแต่ละชนิดไว้เท่ากับราคาพยุงที่กำหนดไว้ในปี 2512

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	9. ที่ดินสาธารณะประโยชน์หรือที่สงวนหวงห้ามอื่นๆ ให้คณะกรรมการฯพิจารณาสอบสวนเช่นเดียวกับป่าสงวนแห่งชาติ 10. ที่ดินยังไม่ได้สงวน และมีกรณีพิพาทโต้แย้งสิทธิ์ให้ใช้มาตรา 25 ของประมวลกฎหมายที่ดินดำเนินการ 11. เมื่อได้กันเขตแล้วและทางการได้กันเขตให้เช่าหรือให้อยู่ในเขตป่าสงวนแล้ว ให้ผู้นั้นเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานที่จะแจ้งว่ามีผู้บุกรุกป่าก็ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจับกุมฟ้องร้องต่อศาลโดยเด็ดขาด			3.2 ให้กระทรวงเศรษฐการเป็นเจ้าของเรื่องเชิญผู้แทนกรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจไปร่วมพิจารณาเพื่อให้สหกรณ์ตามท้องถิ่นให้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในการรับซื้อข้าวจากชาวนา โดยให้สหกรณ์ตามท้องถิ่นได้ซื้อข้าวชาวนาแล้วนำมาขายตามราคาที่รัฐบาลประกันเพื่อมิให้คนกลางเอารัดเอาเปรียบชาวนาซึ่งเป็นผู้ผลิตข้าว พ.ศ. 2512 กรมชลประทานได้ปรับปรุง “สรีดภงส์” หรือทำนบดินที่ปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 กรุงสุโขทัยเป็น “อ่างเก็บน้ำพ่อขุนรามคำแหง” หรือ “อ่างเก็บน้ำสรีดภงส์” (ปราโมทย์ ไม้กลัด, 2537: 14)
มกราคม 2513			**วันที่ 13 มกราคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในการก่อสร้างเขื่อนต่างๆ ต่อไป โดยให้กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสม ว่าจะใช้วิธีการประกวดราคาหรือจะมอบให้กรมชลประทานดำเนินการเอง และในกรณีที่มีการประกวดราคา ก็ให้กรมชลประทานรับผิดชอบในการกำกับการดำเนินงานส่วนงานของกรมชลประทานในระยะปัจจุบันนี้นั้น ให้เน้นหนักไปในเรื่องที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการจัดสรรน้ำ ระบบการส่งน้ำและงานบำรุงรักษาบรรดาเขื่อนต่างๆ ที่ได้สร้างเสร็จแล้ว โดยให้กรมชลประทานเร่งรัดการทำคันและคูน้ำให้สมบูรณ์โดยเร็ว ยกเว้นในกรณีของคันและคูน้ำสหกรณ์ได้รับไปดำเนินการแล้ว จะให้กรมชลประทานดำเนินงานในเรื่องการสร้างสระน้ำฝนและงานชลประทานอื่นๆ ตามความต้องการของประชาชนซึ่งรัฐบาลจะได้สั่งการต่อไป ตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ	

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กุมภาพันธ์ 2513				**วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องขอให้พิจารณาตั้งกระทรวงสหกรณ์ว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญจึงลงมติมอบให้กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเป็นเจ้าของเรื่องร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเศรษฐการ กระทรวงเกษตร และกระทรวงที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการ ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสหกรณ์ร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนผู้สนใจในเรื่องนี้เพื่อพิจารณาอย่างรอบคอบ แล้วเสนอความคิดเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยด่วนต่อไป **วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติม คณะกรรมการส่งเสริมปอ และผลิตภัณฑ์ปอประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีก 14 ท่าน ตามที่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ โดยให้เปลี่ยนรองประธานคณะกรรมการจากนายโอสถ โกศิน เป็นเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสินค้าขาออก
มีนาคม 2513			**วันที่ 3 มีนาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้สร้างเขื่อนกักเก็บน้ำเอนกประสงค์ โครงการแควใหญ่ เขื่อนที่ 1 ณ บ้านเจ้าเณร โดยเริ่มงานก่อสร้างตามโครงการนี้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2513 เป็นต้นไปโดย ใช้งบประมาณประจำปีของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยไปก่อนและในการดำเนินงานนี้ให้กรมชลประทานและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยร่วมกันดำเนินการและให้กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติมีอำนาจเชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและบุคคลภายนอกมาร่วมให้คำปรึกษาแนะนำได้ตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ	**วันที่ 10 มีนาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในการให้ความช่วยเหลือพันธ์ข้าวปลูกแก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ราชบุรี เชียงราย และยะลา โดยคิดเป็นเงินค่าพันธุ์ ข้าวปลูกและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการดำเนินการทั้งสิ้น 5,600,685 บาท โดยให้ใช้จ่ายจากเงินงบกลาง ในงบประมาณประจำปีพ.ศ. 2513 ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ และให้แจ้งคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาทราบด้วย

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 10 มีนาคม 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอมาตรการเพื่อส่งเสริมการค้าข้าวไปต่างประเทศ รวม 3 ประการคือ การปรับปรุงอัตราพรีเมี่ยมการส่งข้าวออก โดยใช้วิธีการให้รางวัลแก่ผู้ส่งออก การให้อำนาจคณะผู้แทนการค้าที่จะไปเยือนประเทศต่างๆ ในการทำความตกลงขายข้าวให้พ่อค้าเอกชน และการขายข้าวให้รัฐบาลต่างประเทศที่ซื้อข้าวด้วยการเรียกประมูลราคา **วันที่ 17 มีนาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กรมปศุสัตว์ใช้จ่ายเงินในการจัดซื้อเครื่องจักรบรรจุนมและเครื่องมือต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาราษฎรที่เลี้ยงโคนม ได้รับความเดือดร้อน จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2513 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายซึ่งอยู่ในความควบคุมของกระทรวงการคลังภายในวงเงิน 1,000,000 บาท ตามที่สำนักงบประมาณเสนอ
เมษายน 2513			**วันที่ 7 เมษายน 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องหน่วยงานโครงการชลประทานแม่น้ำยมขอกันพื้นที่ป่าตามแนวเหมืองส่งน้ำให้เพิกถอนสภาพป่าสงวนแห่งชาติบริเวณที่จะก่อสร้างเหมืองส่งน้ำและกันพื้นที่ป่าตามแนวเขตเหมืองส่งน้ำออกจากเขตป่าที่จะรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ เพื่อให้โครงการชลประทานแม่ยมก่อสร้างเหมืองส่งน้ำต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 21 เมษายน 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องการป้องกันโรคบริเวณอ่างเก็บน้ำ และให้ส่วนราชการที่เป็นเจ้าของอ่างเก็บน้ำนั้นๆ ตลอดจนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขเสนอ	**วันที่ 14 เมษายน 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านาฉบับใหม่ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และให้ส่งคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้กระทรวงเกษตรส่งผู้แทนเข้าไปร่วมพิจารณาในชั้นกรรมการกฤษฎีกาตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรได้ตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี **วันที่ 28 เมษายน 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเศรษฐการและกระทรวงการคลังรับเรื่องไปปรึกษาหารือหาทางช่วยเหลือเรื่องการรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อพยุงราคาของคณะกรรมการสำรองข้าวตามที่ได้รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 28 เมษายน 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับโครงการเพิ่มผลผลิตข้าวและฝ้าย ว่าสำหรับโครงการเพิ่มผลผลิตข้าว ในเขตโครงการชลประทานสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากมีข้อผูกพันและรายละเอียดที่ต้องพิจารณาโดยรอบคอบ จึงให้รอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาก่อน ส่วนกรณีที่บริษัทซีบารับจะดำเนินการเพิ่มผลผลิตฝ้ายในเขตจังหวัดสุโขทัย โดยขอรับความสะดวกในการดำเนินงานบางประการนั้น เห็นสมควรอนุญาตให้เข้ามาดำเนินการได้และให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกให้ตามความเหมาะสม
พฤษภาคม 2513				**วันที่ 4 พฤษภาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับโครงการช่วยเหลือชาวนาในการการพยุงราคาข้าวเปลือกตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ และให้ส่งให้คณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติพิจารณา **วันที่ 12 พฤษภาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการจัดสรรเงินช่วยเหลือชาวนาปี 2513 ตามความเห็นของคณะอนุกรรมการประสานงานช่วยเหลือชาวนา ส่วนการติดตามผลงานในด้านการตรวจสอบสถานะการเงินและวัสดุอุปกรณ์นั้น ก็ให้ดำเนินการตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 18 พฤษภาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กรมการข้าวขอรับโอนทรัพย์สินเงินหมุนเวียนควายเหล็กไว้ในราชการของกรมการข้าวต่อไปได้ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอเป็นกรณีพิเศษ

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มิถุนายน 2513		**วันที่ 2 มิถุนายน 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรับผลการประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณาเรื่องการแก้ไขความเดือดร้อนของเจ้าของที่ดินที่ถูกนำที่ดินไปใช้ราชการ ไปถือปฏิบัติต่อไป ดังนี้ (1) ให้ทางราชการออกค่าธรรมเนียมต่างๆ ให้ (2) การร่วมรังวัดและแบ่งหักที่ดินยึดหลักให้เจ้าของที่ดินได้รับประโยชน์รวดเร็ว (3) การจ่ายค่าทดแทนที่ดินให้รวมค่าเสียหายอื่นๆ ด้วย และ (4) จัดการเรื่องการครอบครองในที่ดินเขตป่าสงวนของส่วนราชการให้ชัดเจน	**วันที่ 30 มิถุนายน 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องขออนุมัติเงินสร้างอ่างเก็บน้ำฝนที่นิคมสร้างตนเองกิ่วลม จังหวัดลำปางให้ใช้เงินงบกลางของงบประมาณรายจ่ายปี 2513 จำนวน 110,558 บาท เพื่อสร้างอ่างเก็บน้ำฝนที่นิคมสร้างตนเองกิ่วลม จังหวัดลำปาง เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในการเกษตร ตามที่ประธานกรรมการพัฒนาภาคเหนือเสนอ	**วันที่ 2 มิถุนายน 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการขอพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาที่ประสบภัยธรรมชาติ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ราชบุรี เชียงราย และยะลา ตามที่กระทรวงการคลังเสนอว่าให้ส่งเรื่องนี้ให้กระทรวงเกษตรรับไปพิจารณาอีกครั้งหนึ่งก่อน **วันที่ 2 มิถุนายน 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบรายงานผลการปฏิบัติงานโครงการเพิ่มผลผลิตข้าวภาคใต้ และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาให้การสนับสนุน และดำเนินการตามความเห็นของคณะกรรมการพัฒนาภาคใต้ต่อไป **วันที่ 2 มิถุนายน 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการขอพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาที่ประสบภัยธรรมชาติ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ราชบุรี เชียงราย และยะลา ตามที่กระทรวงการคลังเสนอว่าให้ส่งเรื่องนี้ให้กระทรวงเกษตรรับไปพิจารณาอีกครั้งหนึ่งก่อน **วันที่ 19 มิถุนายน 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับเรื่องโครงการเพิ่มผลผลิตข้าว ตามความเห็นของคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนา คือ ยังไม่ควรรับข้อเสนอของ บริษัทซีบามาดำเนินการในประเทศไทย ส่วนความเดือดร้อนของประชาชนตามที่ นายสุข แสนโกศิก สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดสุโขทัยเสนอมานั้น ให้กระทรวงเกษตรพิจารณาให้ความสนใจช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ โดยให้เชิญ นายสุข แสนโกศิก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุโขทัย และนายทองหยด จิตตวีระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี มาทำความเข้าใจเสียด้วย

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กรกฎาคม 2513				**วันที่ 7 กรกฎาคม 2513** คณะรัฐมนตรีเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. .... ว่าไม่สมควรบังคับให้การเช่านาต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ และเห็นควรบัญญัติในทำนองที่ว่าเมื่อได้มีการเช่านาแม้มิได้ทำเป็นหนังสือก็ให้อยู่ภายใต้บังคับแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ **วันที่ 14 กรกฎาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามโรคและแมลงศัตรูอ้อยว่าให้ดำเนินการตาม ที่สำนักงบประมาณเสนอว่า งานทางด้านการปราบปรามศัตรูพืชนั้น กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตร มีหน้าที่ในเรื่องนี้โดยตรง พร้อมทั้งมีวัสดุอุปกรณ์และอัตรากำลังมากพอสมควร ในปัจจุบันกรมส่งเสริมการเกษตรมีหน่วยปราบปรามศัตรูพืชกระจายอยู่ทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 28 หน่วย ซึ่งเป็นจำนวนมากเพียงพอที่จะช่วยงานในด้านปราบศัตรูพืชได้ถ้าหากในปี 2514 หรือในปีต่อๆ ไปเกิดมีความจำเป็นต้องดำเนินการปราบปรามโรคและแมลงศัตรูอ้อยโดยเร่งด่วนแล้วก็ควรให้สำนักงานอ้อยและน้ำตาลทรายติดต่อกับกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตร ขอให้ดำเนินการช่วยเหลือป้องกันและปราบปรามต่อไป

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
สิงหาคม 2513				**วันที่ 4 สิงหาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้ดำเนินการตามข้อเสนอของกระทรวงการคลัง เกี่ยวกับ การขอให้ปราบปรามโรคใบสีส้มในนาข้าวว่าโครงการปราบปรามโรคใบสีส้มในนาข้าวของกระทรวงเกษตรได้ทำติดต่อกันมาแล้ว 3 ปี มีลักษณะเป็นงานบริหารและโครงการนี้ยังจะต้องปฏิบัติต่อเนื่องกัน ซึ่งกระทรวงเกษตรมีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านนี้เป็นประจำอยู่แล้ว ในหลักการ ค่าใช้จ่ายตามโครงการนี้ จึงควรตั้งไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกรมส่งสริมการเกษตร อย่างไรก็ดี ถ้ากรมส่งเสริมการเกษตรมีความจำเป็นรีบด่วนที่จะต้องดำเนินการในปี 2513 กรมส่งเสริมการเกษตรก็อาจที่จะดำเนินการไปได้ เพราะกรมส่งเสริมการเกษตรมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือชาวนา อยู่เป็นจำนวนมาก (เพียงสิ้นเดือนพฤษภาคม 2513 มียอดเงินเหลืออยู่ทั้งสิ้น 39,146,218,.56 บาท) ประกอบกับงบประมาณรายจ่ายงบกลางปัจจุบันวงเงินมีเหลืออยู่จำกัด กระทรวงการคลังจึงเห็นควรให้กรมส่งเสริมการเกษตรใช้จ่ายเพื่อการนี้จากเงินทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือชาวนา หรือจะขออนุมัติคณะรัฐมนตรียืมเงินดังกล่าวไปใช้แล้วตั้งงบประมาณชดใช้ให้ภายหลัง

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2513			**วันที่ 27 ตุลาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการแผนหลักโครงการระบายน้ำ น้ำโสโครก และป้องกันน้ำท่วม สำหรับจังหวัดพระนครและธนบุรี และข้อเสนอแนะของวิศวกรที่ปรึกษาตามโครงการก่อสร้างระบบระบายน้ำโสโครก และป้องกันน้ำท่วมสำหรับพระนครและธนบุรี และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ถือแผนหลักเป็นพื้นฐานในการดำเนินงานต่อไป และอนุมัติในหลักการจัดลำดับความสำคัญของการปรับปรุงก่อสร้างพื้นที่บริเวณโครงการพระราม 4 ก่อน และพื้นที่ในเขตบริเวณอำเภอชั้นในส่วนกลางนครหลวงต่อไป กับให้เปลี่ยนแปลงกรรมการในคณะกรรมการเตรียมการก่อสร้างปรับปรุงระบบระบายน้ำจังหวัดพระนครได้ตามที่ประธานกรรมการฯ เสนอ โดยให้เพิ่มผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นกรรมการด้วยอีก 1 คน	**วันที่ 6 ตุลาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการเกี่ยวกับโรงสีข้าวและให้ดำเนินการดังนี้ 1. ให้แจ้งขอรับใบอนุญาตให้เสร็จสิ้นภายใน 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ 2. เห็นชอบด้วยตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมจะออกใบอนุญาตให้ภายใต้เงื่อนไขว่าอนุญาตให้ดำเนินการต่อไปได้มีกำหนด 3 ปีปฏิทิน คือ ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2516 ในการต่ออายุใบอนุญาตครั้งต่อไป จะต่อให้เฉพาะโรงสีที่ได้ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้เป็นโรงสีชนิดแยกแกลบแยกรำตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดไว้เท่านั้น 3. การห้ามมิให้มีการจำหน่ายเครื่องสีข้าวชนิดบดแกลบเป็นรำให้กระทรวงเศรษฐการรับไปพิจารณาหาวิธีห้ามจำหน่าย 4. การอนุญาตให้ตั้งโรงสีได้โดยเสรีนั้นต้องเป็นไปภายในกรอบพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 **วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้ดำเนินการตามมติคณะกรรมการพิจารณานโยบายและควบคุมการค้าข้าว โดยให้ยกเลิกระเบียบการจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้ส่งออกในการขายข้าวจำนวนมากเสีย กับให้ปรับปรุงอัตราพรีเมี่ยมเสียใหม่โดยลดลงจากอัตราที่ใช้อยู่ในปัจจุบันร้อยละ 25 ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2513 เป็นต้นไป
พฤศจิกายน 2513				**วันที่ 17 พฤศจิกายน 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการเสนอการตั้งกระทรวงสหกรณ์

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ธันวาคม 2513				**วันที่ 1 ธันวาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ยับยั้งการตั้งฟาร์มเลี้ยงไก่ของชาวต่างประเทศโดย ฟาร์มอาร์เบอร์ เอเคอร์ มิได้ขอรับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม พ.ศ. 2504 แต่ประการใด **วันที่ 8 ธันวาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาเรื่อง การแก้ปัญหาข้าวเหนียวล้นตลาดเพื่อช่วยเหลือชาวนาและให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาแก้ปัญหาข้าวเหนียวล้นตลาดเพื่อช่วยเหลือชาวนาได้ตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอโดยให้เพิ่มผู้แทนกระทรวงการคลังเป็นกรรมการ อีก 1 ท่าน **วันที่ 22 ธันวาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ เรื่องการแก้ปัญหาข้าวเหนียวล้นตลาดและให้กระทรวงเศรษฐการดำเนินการในเรื่องราคาข้าวเหนียวและข้าวผสมให้ถูกกว่าราคาข้าวเจ้าที่มีคุณภาพระดับเดียวกันด้วย **วันที่ 22 ธันวาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่งเรื่องความเดือดร้อนของกสิกรผู้เลี้ยงโคนมให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รับไปพิจารณาเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป **วันที่ 29 ธันวาคม 2513** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการพยุงราคาข้าวฤดูการผลิต 2513/2514 และให้ดำเนินการต่อไปได้ ส่วนการเงินให้สำนักงบประมาณรับไปพิจารณา

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มกราคม 2514				**วันที่ 5 มกราคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติว่าให้คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการช่วยเหลือชาวนาโดยวิธีการประกันราคาข้าว ตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีโดยด่วน **วันที่ 12 มกราคม 2514** คณะรัฐมนตรีรับทราบรายงานการประชุมคณะศึกษาว่าด้วยธัญพืช สมัยที่ 13 ของคณะผู้แทนไทย ซึ่งมีนายเชื้อชาติ วงศ์แก้ว เป็นหัวหน้า **วันที่ 19 มกราคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การคลังสินค้าขอยืมเงินจากคณะกรรมการสำรองข้าวสำหรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อพยุงราคาได้ ภายในวงเงินไม่เกิน 30 ล้านบาท ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ **วันที่ 19 มกราคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบกระทู้ถามที่ ว. 34/2513 เรื่องการแจกพันธุ์ข้าวแก่ชาวนาจังหวัดนครปฐมของ นายล้วน เวกชาลิกานน ตามที่สำนักเลขาธิการรัฐสภาเสนอ **วันที่ 26 มกราคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับเรื่องงานส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้ง และพืชหมุนเวียนกับการปลูกข้าวสาลี และให้ดำเนินการต่อไปได้ตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ และให้กระทรวงเกษตรพิจารณานโยบายเรื่องการทำนา 2 ครั้ง เพื่อดำเนินการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันต่อไป

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กุมภาพันธ์ 2514				**วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. .... ที่ประธานคณะทำงานพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับสถาบันเกษตรกรเสนอ และให้ส่งคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตร กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และประธานคณะทำงานพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับสถาบันเกษตรกร (ดร.เถลิง ธำรงนาวาสวัสดิ์) ร่วมชี้แจงกับให้ตัดมาตรา 9 (การยกเว้นภาษีอากร) ออก และให้กระทรวงการคลัง พิจารณาการยกเว้นภาษีอากรแก่กลุ่มเกษตรกรตามที่ได้รับทราบจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว **วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ เสนอโครงการช่วยเหลือชาวนาในการพยุงราคาข้าวเปลือกว่า 1. อนุมัติการจัดสรรเงิน จำนวน 50 ล้านบาท เพื่อ ก. ชดเชยการขาดทุนจากการรับซื้อข้าวในปี 2512/2513 เท่าที่ขาดทุนแท้จริง ประมาณ 12 ล้านบาท และ ข. เป็นเงินหมุนเวียนขององค์การคลังสินค้า ประมาณ 38 ล้านบาท 2. เงินที่กระทรวงเศรษฐการขอให้เพิ่มใหม่อีก 100 ล้านบาทนั้น ให้กระทรวงการคลังและสำนักงบประมาณพิจารณาหาทางจัดสรรให้ 3. ให้กรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจร่วมมือกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยให้กรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจรับฝากข้าวของชาวนา แล้วออกใบประทวนสินค้าให้ชาวนาที่นำข้าวฝากไปขอกู้เงินจากธนาคารฯ ได้ 4. ให้กระทรวงการคลังรับทราบข้อเสนอขอให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรับช่วงซื้อลดตั๋วเงินจากธนาคารพาณิชย์ ในอัตราดอกเบี้ยไม่เกิน 5% สำหรับเงินกู้ที่ธนาคารพาณิชย์ให้โรงสีกู้โดยมีข้าวเปลือกเป็นประกัน ในอัตราดอกเบี้ยไม่เกิน 7% เพื่อให้โรงสีมีกำลังเงินที่จะรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนาเพิ่มขึ้น 5. ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรพิจารณาผ่อนผันการชำระหนี้คืนของชาวนาตามความเหมาะสม

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องชาวนาที่ประสบภัยธรรมชาติขอความช่วยเหลือเรื่องพันธุ์ข้าวปลูกโดยอนุมัติเงินงบพิเศษ จำนวน 5 ล้านบาท โดยให้กระทรวงเกษตรขอเงินประจำงวดตามข้อเสนอของผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ส่วนเงินที่เหลืออยู่อีก 12,741,977 บาท ให้กระทรวงเกษตร ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณต่อไป
มีนาคม 2514				**วันที่ 2 มีนาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการรับซื้อข้าวพยุงราคาตามนโยบายของรัฐบาลว่ามีปัญหาและข้อยุ่งยากในการจัดหาสถานที่เก็บข้าวเปลือกที่รัฐซื้อไว้ โดยให้กระทรวงเศรษฐการทำความตกลงโดยตรงกับกระทรวงการคลัง **วันที่ 9 มีนาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รายงานเกี่ยวกับการวางมาตรการในการผลิตและการหาทางในการขยายตลาดจำหน่ายน้ำตาลทรายดิบในต่างประเทศ ตลอดจนเหตุการณ์ยุ่งยากเกี่ยวกับอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายภายในประเทศ **วันที่ 23 มีนาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรเงินจำนวน 260,000 บาท ให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับไปดำเนินการ จัดตั้งเครื่องบรรจุนมลงในถุงพลาสติค **วันที่ 31 มีนาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การคลังสินค้ายืมเงินเพื่อการนี้ 100 ล้านบาท โดยยืมจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล 50 ล้านบาท และจากโรงงานยาสูบอีก 50 ล้านบาท ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ สำหรับนโยบายเรื่องการพยุงข้าวให้ได้ผลอย่างจริงจังนั้นให้คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 31 มีนาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงการคลังค้ำประกันหุ้นกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ภายในวงเงิน 120 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปี กำหนดไถ่ถอนหุ้นกู้ภายในวันที่ 1 ธันวาคม 2520 โดยเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมในการค้ำประกันในอัตราร้อยละ 0.01 ของเงินที่ค้ำประกันตามที่กระทรวงการคลังเสนอ
เมษายน 2514				**วันที่ 7 เมษายน 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การสวนยางกู้เงินจากงบประมาณแผ่นดิน ภายในวงเงิน 14.51 ล้านบาทต่อไปตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ **วันที่ 7 เมษายน 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการผลิตใบยาสูบในประเทศไทย ตามที่นายปรีดา พัฒนถาบุตร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ กับคณะสมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดอื่น รวม 10 คน เสนอว่าให้กระทรวงเกษตรเป็นเจ้าของเรื่อง เชิญผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ กรมสรรพสามิต โรงงานยาสูบ และกระทรวงเศรษฐการ ร่วมกันพิจารณาจัดทำโครงการพัฒนาใบยาสูบ เพื่อให้สามารถส่งไปจำหน่ายต่างประเทศได้อย่างกว้างขวาง **วันที่ 20 เมษายน 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ เกี่ยวกับการพิจารณาจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2514 เฉพาะด้านเพิ่มผลผลิตโดยให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับโครงการปี 2513 เป็นส่วนใหญ่ และวงเงินที่จะจัดสรรให้แต่ละกรมไม่เกินกว่าปี 2513 และส่วนใหญ่ให้ใช้เงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรที่แต่ละกรมเรียกเก็บคืนมาได้

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 20 เมษายน 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับปัญหาเรื่องข้าว ปี 2514 โดยให้เลิกค่าพรีเมี่ยมข้าวคุณภาพ 10% ลงไปคงเก็บแต่เพียงข้าว 100% กับข้าว 5% และเห็นชอบด้วยในหลักการที่จะซื้อข้าวสารสำหรับขายระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล **วันที่ 27 เมษายน 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยในหลักการเกี่ยวกับการรับซื้อข้าวเปลือกพยุงราคาฤดูการผลิตปี 2512/2513 และการชดเชยการขาดทุนในการรับซื้อข้าวเปลือกพยุงราคา โดยเปลี่ยนแปลงวิธีการนำข้าวของคณะกรรมการสำรองข้าวส่งมอบเป็นข้าวรัฐบาลเสียใหม่ โดยคิดราคาให้เท่ากับราคาตลาดที่ซื้อจากผู้ส่งออกรายอื่นๆ โดยทั่วๆ ไป และเมื่อการส่งข้าวรายใดคณะกรรมการสำรองข้าวต้องขาดทุนก็ใคร่ขอให้ตั้งงบประมาณชดเชยการขาดทุนเช่นเดียวกับที่ได้ขอตั้งงบประมาณชดเชยการขาดทุนในการระบายข้าวเปลือกเหนียวและเช่นเดียวกับที่คณะรัฐมนตรีได้รับหลักการทำนองเดียวกันนี้ในการระบายข้าวของกรมการค้าภายใน (องค์การคลังสินค้า) ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ
พฤษภาคม 2514	**วันที่ 11 พฤษภาคม 2514** คณะรัฐมนตรีอนุมัติโครงการปลูกสร้างสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ โครงการที่ 1 จำนวน 4 สวน			**วันที่ 4 พฤษภาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... (เพื่อลดปริมาณการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศ ให้น้อยลงและเพื่อรับโอนกิจการฟาร์มโคนมไทย-เดนมาร์ก ตามความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลเดนมาร์ก) ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอและให้ส่งคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นการด่วน

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 4 พฤษภาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเงินจำนวน 6,000,000 บาท จากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2514 งบกลางรายการเงินเพิ่มทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรที่ยังเหลืออยู่ให้กับกระทรวงเกษตร เพื่อนำไปใช้จ่ายในการจัดซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาที่ประสบภัยธรรมชาติ ตามที่คณะอนุกรรมการประสานงานช่วยเหลือเกษตรกรเสนอ เพื่อเป็นการช่วยเหลือชาวนาที่ประสบอุทกภัยในปีนี้ **วันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการควบคุมห้ามนำข้าวจ้าว ข้าวเหนียว และข้าวเปลือก ตลอดจนข้าวอนามัยหรือข้าวที่ปรุงแต่งแล้ว รวมทั้งผลิตภัณฑ์ของข้าวดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ **วันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับการช่วยเหลือประเทศลาว ว่าสมควรส่งข้าวเหนียวไปช่วยอย่างเดียว ส่วนเครื่องกระป๋องและสังกะสี น่าจะงดได้ ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ **วันที่ 18 พฤษภาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการเจรจาขายข้าวเงินเชื่อให้แก่ประเทศฟิลิปปินส์ ว่าเห็นชอบในหลักการและเงื่อนไขการซื้อขายที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ กับให้กระทรวงเศรษฐการดำเนินการจัดทำสัญญาตามเงื่อนไขโดยไม่ต้องส่งร่างสัญญาให้กรมอัยการตรวจก่อนเพราะเป็นกรณีเร่งด่วนพิเศษ โดยให้กระทรวงการคลังดำเนินการเกี่ยวกับการตราพระราชบัญญัติให้รัฐบาลมีอำนาจกู้เงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอ โดยเสนอต่อรัฐสภาในสมัยประชุมสามัญที่จะถึงนี้ และอนุมัติให้กระทรวงเศรษฐการดำเนินการเกี่ยวกับตั๋วแลกเงินค่าขายข้าวให้ฟิลิปปินส์ได้ ตามวิธีที่เคยปฏิบัติต่อลังกา

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 25 พฤษภาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับการซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชโดยแลกเปลี่ยนกับข้าว ว่ามอบให้บริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด เป็นผู้ซื้อ และมอบให้องค์การคลังสินค้าเป็นผู้ซื้อยาปราบศัตรูพืชกับสิ่งของอื่นๆ ที่ใช้ในราชการให้แก่หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจต่างๆ และแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงเศรษฐการ เป็นประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีก 6 ท่าน เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับราคาและเงื่อนไขที่จะซื้อสินค้าดังกล่าวจากต่างประเทศ และให้เชิญผู้แทนจากหน่วยราชการหรือ รัฐวิสาหกิจที่จะเป็นผู้ใช้วัสดุสิ่งของนั้นๆ เข้าพิจารณาด้วยทุกครั้งตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอโดยให้เพิ่มผู้แทนกระทรวงเกษตรเป็นกรรมการร่วมด้วย **วันที่ 25 พฤษภาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจทำโครงการฉางข้าวของสหกรณ์ขึ้นเพื่อสามารถดำเนินการรับซื้อข้าวจากสมาชิกเกษตรกรและชาวนาทั่วไปได้อย่างกว้างขวาง ตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ และให้ดำเนินการเรื่องการเงิน ตามที่คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรเสนอ **วันที่ 25พฤษภาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการประชุมเรื่องราคาข้าวเปลือกตกต่ำกับการพยุงราคาข้าว เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2514 ตามที่คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรเสนอ และให้ส่งหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มิถุนายน 2514			**วันที่ 1 มิถุนายน 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับขอให้พิจารณาระงับการก่อสร้างเขื่อนในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ว่าให้กระทรวงเกษตรและกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ พิจารณาร่วมกันแล้วเสนอความเห็นมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป **วันที่ 15 มิถุนายน 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการขออนุมัติจ้างผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานแปรสภาพและรักษาลำน้ำว่าให้ดำเนินการตามความเห็นของสำนักงบประมาณว่าให้กรมชลประทานรีบดำเนินการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ในการนี้ให้รับงานจากผู้เชี่ยวชาญชาวฝรั่งเศสได้ในปีงบประมาณ 2516	**วันที่ 1 มิถุนายน 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบการอนุมัติให้นายสุธี นาทวรทัต เป็นผู้แทนกระทวงเศรษฐการเดินทางไปเจรจาเกี่ยวกับการซื้อขายข้าวโพดกับไต้หวัน ในราวกลางเดือนพฤษภาคม เป็นเวลา 7 วัน ส่วนการเงินให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณแล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป **วันที่ 7 มิถุนายน 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติรับรายงานข้อเสนอแนะให้แก้ไขเรื่องข้าวเปลือกราคาถูก และน้ำมันราคาแพง ตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 15 มิถุนายน 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องขอให้แก้ปัญหาวิกฤติการณ์น้ำตาลทราย เพื่อขจัดความเดือดร้อนของชาวไร่อ้อย ว่าให้กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงเศรษฐการร่วมกันพิจารณา โดยให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นเจ้าของเรื่อง
กรกฎาคม 2514				**วันที่ 13 กรกฎาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการเสนอรายงานปริมาณข้าว ส่งออกนอกราชอาณาจักร ประจำเดือนพฤษภาคม 2514 พร้อมด้วยสถิติข้าวส่งออกรายได้จากพรีเมี่ยมและอากรขาออก **วันที่ 13 กรกฎาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบคำตอบกระทู้ถามที่ ส 38/2514 เรื่องการตัดไม้ทำลายป่า เรื่องจัดซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการด้านป่าไม้ เรื่องการส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร **วันที่ 27 กรกฎาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการที่รัฐบาลเขมรประสงค์ขอความช่วยเหลือเรื่องข้าวจากประเทศไทยว่าให้ช่วยเหลือข้าว 100 ตัน เท่ากับที่เคยช่วยเหลือประเทศอื่นๆ และให้กระทรวงเศรษฐการสอบสถานการณ์เรื่องข้าวในประเทศเขมรแล้วเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาและถ้าจำเป็นก็ให้ส่งเจ้าหน้าที่ไปดำเนินการดังกล่าวได้โดยทำความตกลงในเรื่องการเงินกับสำนักงบประมาณ

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
สิงหาคม 2514				**วันที่ 2 สิงหาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบคำตอบกระทู้ถาม ที่ ส 50/2514 เรื่องการป้องกันน้ำตาลล้นตลาด **วันที่ 2 สิงหาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเศรษฐการดำเนินการยกเลิกการห้ามส่งกากรำที่สกัดน้ำมันออก แล้วออกไปนอกราชอาณาจักร **วันที่ 2 สิงหาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องบริษัทสงเคราะห์เพื่อนร่วมรบเวียดนาม จำกัด ขอส่งรำข้าวเหนียวออกโดยเห็นว่าการส่งรำสดออกไปนอกราชอาณาจักรจะกระทบกระเทือนกิจการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งรัฐบาลกำลังดำเนินการส่งเสริมอยู่ จึงไม่อนุมัติให้ส่งรำสดออกไปนอกราชอาณาจักรในระยะนี้ **วันที่ 2 สิงหาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติกู้เงินเพื่อซื้อข้าวจำหน่ายด้วยเงินเชื่อ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้ส่งเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นการด่วน **วันที่ 10 สิงหาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับการขายข้าวเงินเชื่อจำนวน 120,000 ตัน ให้แก่ฟิลิปปินส์ งวดที่ 2 ตามที่กระทรวงเศรษฐการเสนอส่วนในกรณีที่ฝ่ายฟิลิปปินส์ต้องการให้มีการ ลงนามในสัญญาซื้อขายข้าวรายนี้ที่กรุงมนิลาก็อนุมัติให้เจ้าหน้าที่กระทรวงเศรษฐการ 1 นาย เดินทางไปยังกรุงมนิลาเพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการลงนามในสัญญาซื้อขายข้าวได้ โดยให้กระทรวงเศรษฐการทำความตกลงในเรื่องการเงินกับสำนักงบประมาณ

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 17 สิงหาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติกู้เงินสำหรับซื้อข้าวเพื่อขายให้รัฐบาลต่างประเทศ พ.ศ. .... และเสนอให้รัฐสภาต่อไป ทั้งนี้ พณฯ นายกรัฐมนตรีได้เสนอไปให้ที่สภาพิจารณาต่อไปแล้ว **วันที่ 17 สิงหาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการเสนอรายงานเกี่ยวกับบริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด มอบให้ตัวแทนดำเนินการส่งข้าวออกไปต่างประเทศ จำนวน 21,875 ตัน และกระทรวงเศรษฐการได้ออกใบอนุญาตให้บริษัทปุ๋ยเคมีจำกัด นำปุ๋ยยูเรียและปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟท จำนวน 45,000 ตันเข้ามาในราชอาณาจักร **วันที่ 31 สิงหาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติให้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนชาวสวนยางพาราว่าให้ส่งคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเรื่องยางพาราพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีโดยด่วน **วันที่ 31 สิงหาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่ปลัดกระทรวงการต่างประเทศรายงานเกี่ยวกับรัฐบาลญี่ปุ่นเสนอขายข้าวให้แก่อินโดนีเซียด้วยการผ่อนชำระและขอทราบความเห็นของฝ่ายไทยในเรื่องนี้ **วันที่ 31 สิงหาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่ปลัดกระทรวงการต่างประเทศเสนอรายงานเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกาเสนอขายข้าวให้แก่อินโดนีเซียภายใต้รัฐบัญญัติ 480 ด้วยเงินเชื่อ

ตารางที่ 7-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กันยายน 2514		**วันที่ 14 กันยายน 2514** คณะรัฐมนตรีได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติด้วยดาวเทียม และอนุมัติให้ประเทศไทยเข้าร่วมโครงการดาวเทียมสำรวจทรัพยากรโลกขององค์การบริหารการบินและอวกาศแห่งชาติสหรัฐอเมริกา		**วันที่ 28 กันยายน 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่ประธานกรรมการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาลุ่มน้ำโขง เสนอขอความเห็นชอบในการลงนามในแผนปฏิบัติงานการริเริ่มการเกษตรในบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่างว่า รัฐบาลไทยจะได้รับความช่วยเหลือทางด้าน เงินทุน ผู้เชี่ยวชาญ อุปกรณ์และเครื่องมือบางอย่างในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานนี้ และรัฐบาลไทยรับจะให้ความช่วยเหลือทางด้านบริการสมทบ กล่าวคือเจ้าหน้าที่วิชาการที่จะร่วมงาน แผนที่ สถานที่ทำงานของผู้เชี่ยวชาญ และ พาหนะสำรวจสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการพลังงานแห่งชาติรับจะเป็นผู้ดำเนินการและให้สิทธิพิเศษ และข้อยกเว้นบางประการแก่คณะผู้เชี่ยวชาญที่จะเป็นผู้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานฉบับนี้ เป็นเช่นเดียวกับแผนปฏิบัติงานโครงการ Bangkok Port Siltation and Sriracha Port Feasibility (การศึกษา ท่าเรือกรุงเทพฯ และศรีราชา) ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจาก UNDP และธนาคารโลกเป็นผู้บริหารการดำเนินงาน เช่นเดียวกับโครงการนี้ และได้รับการอนุมัติให้ลงนามไปแล้ว ส่วนกำหนดเวลาดำเนินงานตามโครงการนี้ประมาณ 2 ปี **วันที่ 28 กันยายน 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติแต่งตั้งคณะกรรมการ ส่งเสริมการเกษตรในเขตจัดรูปที่ดินโครงการตัวอย่าง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี และคณะกรรมการโครงการจัดรูปที่ดิน ประกอบด้วย นายอำเภอบางระจันเป็นประธาน กรรมการ 13 ท่าน กรรมการและเลขานุการ 1 ท่าน ตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. 2509. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514).*** สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายป่าไม้

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	26 มกราคม 2511	การขอเข้าใช้ประโยชน์ในเขตป่าตามมติคณะรัฐมนตรี
2	8 กรกฎาคม 2512	การจัดที่ดินให้ราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินและที่บุกรุกไปทำกินในที่สงวนหวงห้าม
3	12 ธันวาคม 2512	การจัดที่ดินให้ราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินและที่บุกรุกไปทำกินในที่สงวนหวงห้าม
4	11 พฤษภาคม 2514	โครงการปลูกสร้างสวนป่าของ อ.อ.ป. โครงการที่ 1

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

เอกสารอ้างอิง นโยบายที่ดิน

1. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.***

2. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. 2509. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514).***

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายที่ดิน

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	10 มิถุนายน 2510	โครงการปลูกสร้างสวนป่าของ อ.อ.ป.
2	21 พฤศจิกายน 2510	ขอเปลี่ยนแปลงหลักการอนุญาตทำไม้ในป่าโครงการไม้กระยาเลย
3	8 กรกฎาคม 2512	การจัดที่ดินให้ราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินและที่บุกรุกไปทำกินในที่สงวนหวงห้าม
4	14 กันยายน 2514	การแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการประสานงานการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติด้วยดาวเทียม

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

ข่าวจากหนังสือพิมพ์

1. ประชาธิปไตย วันที่ 13 กรกฎาคม 2517
2. มหาชนรายสัปดาห์ วันที่ 6 ธันวาคม 2517

เอกสารอ้างอิง นโยบายน้ำ

1. ปราโมทย์ ไม้กลัด. 2537. ***การขาดแคลนน้ำ: วิกฤตใหม่ของสังคมไทยและแนวทางแก้ไข.*** เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร.

2. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.***

3. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2509. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514).*** สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายน้ำ

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	10 มกราคม 2510	การกู้เงินธนาคารโลกเพื่อสร้างเขื่อนผาซ่อม จ.อุตรดิตถ์
2	7 กุมภาพันธ์ 2510	ผลพิจารณาปัญหาราษฎรในเขตโครงการเขื่อนผาซ่อมและลำปาง
3	7 กุมภาพันธ์ 2510	การกู้เงินธนาคารโลกเพื่อสร้างเขื่อนผาซ่อม จ.อุตรดิตถ์
4	21 กุมภาพันธ์ 2510	จังหวัดภาคใต้ที่ประสบอุทกภัยขอความช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกในการทำนา
5	7 มิถุนายน 2510	เรื่องโครงการก่อสร้างเขื่อนเอนกประสงค์ลำโดมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี
6	27 มิถุนายน 2510	การพัฒนาลุ่มน้ำป่าสัก
7	8 สิงหาคม 2510	การประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างเขื่อนผาซ่อมโครงการแม่น้ำน่าน จ. อุตรดิตถ์
8	6 กันยายน 2510	การเจรจากู้เงินจาก AID เพื่อก่อสร้างโครงการลำน้ำอูน จังหวัดสกลนคร
9	2 มกราคม 2511	การจัดวางโครงการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ตอนส่วนบนของโครงการเจ้าพระยาใหญ่
10	6 กุมภาพันธ์ 2511	การจ้างวิศวกรที่ปรึกษาโครงการแม่น้ำน่านเขื่อนผาซ่อม
11	20 กุมภาพันธ์ 2511	การประกันภัยพิเศษเนื่องในการก่อสร้างเขื่อนผาซ่อม
12	27 กุมภาพันธ์ 2511	การช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกในฤดูการทำนาปี 2511
13	13 มีนาคม 2511	เงินกู้เพื่อการก่อสร้างโครงการเอนกประสงค์น้ำพอง
14	22 ตุลาคม 2511	หน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นในการดำเนินกิจการชลประทานราษฎร์และการสังคมสงเคราะห์
15	5 พฤศจิกายน 2511	ราษฎรได้รับความเดือดร้อนเพราะขาดแคลนน้ำทำนา (ในท้องที่จังหวัดต่างๆ)
16	12 พฤศจิกายน 2511	การดำเนินการเพื่อบรรเทาความเสียหายและความเดือดร้อนในด้านต่างๆอันเนื่องมาจากฝนแล้ง
17	13 ธันวาคม 2511	การจัดซื้อที่ดินในเขตน้ำท่วมบริเวณอ่างเหนือเขื่อนหนองหวาย โครงการชลประทานน้ำพองจังหวัดขอนแก่น
18	30 ธันวาคม 2511	ฝนแล้งในภาคใต้
19	8 มกราคม 2512	โครงการก่อสร้างเขื่อนเอนกประสงค์ลำโดมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี ของการพลังงานแห่งชาติ
20	6 พฤษภาคม 2512	การรวมกิจการประปา และระบายน้ำเป็นหน่วยงานเดี่ยวกันในเขตนครหลวง
21	17 มิถุนายน 2512	โครงการสร้างบ่อเก็บน้ำฝนทั่วประเทศ
22	1 กรกฎาคม 2512	อนุมัติในหลักการให้ความช่วยเหลือชาวนาที่ทำนาได้รับความเสียหายในต้นฤดูการทำนาปี 2512
23	22 กรกฎาคม 2512	ขออนุมัติใช้พื้นที่ป่าภูวงและป่าล้อมข้าว เพื่อจัดตั้งนิคมสร้างตนเองอพยพราษฎรออกจากเขต น้ำท่วมตามโครงการชลประทานลำน้ำอูน
24	2 กันยายน 2512	ขออนุมัติใช้เงินงบประมาณเหลือจ่ายสร้างบ่อเก็บน้ำฝน
25	23 กันยายน 2512	โครงการสูบน้ำแม่น้ำโขง
26	13 มกราคม 2513	นโยบายเกี่ยวกับการปลูกสร้างเขื่อนต่างๆ
27	3 มีนาคม 2513	ผลการพิจารณาเกี่ยวกับโครงการแควใหญ่เขื่อนที่ 1
28	10 มีนาคม 2513	การขอพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาที่ประสบภัยธรรมชาติ

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
29	7 เมษายน 2513	หน่วยงานโครงการชลประทานแม่น้ำยมขอกันพื้นที่ป่าตามแนวเหมืองส่งน้ำ
30	21 เมษายน 2513	การป้องกันโรคบริเวณอ่างเก็บน้ำ
31	2 มิถุนายน 2513	การแก้ไขความเดือดร้อนของเจ้าของที่ดินที่ถูกนำที่ดินไปใช้ราชการ
32	2 มิถุนายน 2513	การขอพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาที่ประสบภัยธรรมชาติ
33	30 มิถุนายน 2513	ขออนุมัติเงินสร้างอ่างเก็บน้ำฝนที่นิคมสร้างตนเองกิ่วลม จังหวัดลำปาง
34	27 ตุลาคม 2513	การดำเนินงานตามโครงการระบายน้ำ น้ำโสโครกและป้องกันน้ำท่วมสำหรับบริเวณพระนคร และธนบุรี
35	1 มิถุนายน 2514	ขอให้พิจารณาระงับการก่อสร้างเขื่อนในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
36	15 มิถุนายน 2514	ขออนุมัติจ้างผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานแปรสภาพและรักษาลำน้ำ

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

เอกสารอ้างอิง นโยบายการเกษตร

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2525. ***วิวัฒนาการด้านการเกษตรกรุงรัตนโกสินทร์***. จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาคพิมพ์ กทม.

2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2535. ***หนึ่งร้อยปีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 1 เมษายน 2535***.

3. ปราโมทย์ ไม้กลัด. 2537. ***การขาดแคลนน้ำ: วิกฤตใหม่ของสังคมไทยและแนวทางแก้ไข.*** เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร.

4. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.*** ฝ่ายบริการค้นคว้า หอสมุดรัฐสภา.

5. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. 2509. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514).*** สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายการเกษตร

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	4 ตุลาคม 2509	การพยุงราคาข้าวเปลือกฤดูใหม่
2	18 ตุลาคม 2509	การพยุงราคาข้าวเปลือกฤดูใหม่
3	25 ตุลาคม 2509	ขออนุมัติเงินซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาในจังหวัดที่ประสบอุทกภัย
4	15 พฤศจิกายน 2509	การส่งเสริมการเลี้ยงโค กระบือ
5	22 พฤศจิกายน 2509	การศึกษาต้นทุนการผลิตข้าว
6	13 ธันวาคม 2509	การจำหน่ายปลายข้าวให้แก่อินโดนีเซียและลังกา
7	27 ธันวาคม 2509	การสำรองข้าวไว้บริโภคและการพยุงราคาข้าวเปลือกเหนียว
8	3 มกราคม 2510	นโยบายการค้าข้าว
9	10 มกราคม 2510	การประสานงานเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่อการเกษตร
10	16 มกราคม 2510	นโยบายการค้าข้าว
11	31 มกราคม 2510	ขออนุมัติค่าใช้จ่ายซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาเพิ่มเติมให้จังหวัดสกลนคร
12	7 กุมภาพันธ์ 2510	รัฐบาลลาวขอรับบริจาคพันธุ์ข้าวเป็นของขวัญ
13	7 กุมภาพันธ์ 2510	โครงการช่วยเหลือชาวนาปี 2510
14	7 กุมภาพันธ์ 2510	การส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง
15	7 กุมภาพันธ์ 2510	การขายข้าวให้ญี่ปุ่น
16	21 กุมภาพันธ์ 2510	จังหวัดภาคใต้ที่ประสบอุทกภัยขอความช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกในการทำนา
17	10 มีนาคม 2510	การให้สัมภาษณ์หรือให้ข่าวเกี่ยวกับสาเหตุข้าวแพง
18	10 มีนาคม 2510	ผลการประชุมคณะเจ้าหน้าที่พิจารณาจัดสรรข้าวส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ ครั้งที่ 3/2510
19	10 มีนาคม 2510	การแจ้งปริมาณและสถานที่เก็บข้าว
20	21 มีนาคม 2510	ราคาข้าวสาร
21	21 มีนาคม 2510	การประชุมพิจารณานโยบายการค้าข้าว
22	28 มีนาคม 2510	ภาวะการค้ายางพาราตกต่ำ
23	11 เมษายน 2510	ฟิลิปปินส์ขอซื้อข้าวเพิ่มเติมอีก 1 แสนตัน
24	25 เมษายน 2510	องค์การกุศลอังกฤษขอซื้อพันธุ์ข้าวไปช่วยเหลือลาว
25	25 เมษายน 2510	รัฐบาลเวียตนามใต้ขอความช่วยเหลือทางวัตถุและทุนทางเกษตร
26	9 พฤษภาคม 2510	ฟิลิปปินส์ขอซื้อข้าวเพิ่มเติม 1 แสนตัน
27	9 พฤษภาคม 2510	การดำเนินการซื้อพันธุ์ข้าวเหนียวมอบให้เป็นของขวัญแก่รัฐบาลลาว

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
28	25 พฤษภาคม 2510	การส่งเสริมอาชีพปลูกกล้วยหอม
29	30 พฤษภาคม 2510	รัฐบาลลาวขอซื้อพันธุ์ข้าว 52 ตัน
30	30 พฤษภาคม 2510	การส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง
31	30 พฤษภาคม 2510	ผลการการส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง ประจำปี 2509
32	7 มิถุนายน 2510	ผลของการสำรองปริมาณข้าว
33	13 มิถุนายน 2510	โครงการจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนม
34	5 กรกฎาคม 2510	การแก้ไขภาวะการค้ายางพาราตกต่ำ
35	25 กรกฎาคม 2510	การพิจารณาปรับปรุงการบริหารและการแบ่งส่วนราชการของกระทรวงเกษตร
36	22 สิงหาคม 2510	การขายข้าวให้อินโดนีเซียและอินเดียเพิ่มเติม
37	29 สิงหาคม 2510	ข้าวฟิลิปปินส์
38	6 กันยายน 2510	การป้องกันปราบปรามการลักลอบนำข้าวออกนอกราชอาณาจักร
39	6 กันยายน 2510	ข้าวบริโภคมีราคาสูง
40	6 กันยายน 2510	การผ่อนผันให้ส่งปลายข้าวชีออกได้โดยไม่จำกัดปริมาณ
41	12 กันยายน 2510	การอนุญาตให้ตั้งโรงสีข้าวขนาดเล็ก
42	12 กันยายน 2510	ราษฎรภาคใต้เดือดร้อน เนื่องจากข้าวสารแพง
43	12 กันยายน 2510	สหพันธ์มาเลเซียทาบทามขอซื้อข้าวไทย ในปี 2511
44	13 กันยายน 2510	การอนุญาตให้ตั้งโรงสีข้าวขนาดเล็ก
45	26 กันยายน 2510	การประชุมพิจารณาปัญหาการค้ายาง ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์
46	26 กันยายน 2510	การยกเลิกการเรียกเก็บเงินสงเคราะห์สวนยาง
47	26 กันยายน 2510	การส่งเสริมการปลูกข้าวสาลี
48	26 กันยายน 2510	ระเบียบการให้เงินช่วยเหลือผู้สั่งซื้อข้าวไทยในตลาดประจำ
49	10 ตุลาคม 2510	การแก้ไขภาวะการค้ายางพาราตกต่ำ
50	24 ตุลาคม 2510	ขอความอุปถัมภ์การประชุมทางวิชาการ เรื่อง "การรวมกำลังเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม"
51	24 ตุลาคม 2510	สถานการณ์ข้าวปัจจุบันในอินโดนีเซีย
52	24 ตุลาคม 2510	ภาวะราคาข้าวสารในภาคใต้สูง
53	24 ตุลาคม 2510	สถานการณ์ข้าวในฟิลิปปินส์และสิงค์โปร์
54	27 กุมภาพันธ์ 2511	การช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกในฤดูการทำนาปี 2511
55	5 มีนาคม 2511	โครงการช่วยเหลือชาวนา ปี 2511 (เฉพาะด้านเพิ่มผลผลิต)
56	5 เมษายน 2511	การช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกในฤดูทำนาปี 2511
57	30 กรกฎาคม 2511	ให้สถาบันชาวนาจัดซื้อเครื่องพ่นยาปราบศัตรูพืชตามโครงการช่วยเหลือชาวนา
58	30 กรกฎาคม 2511	การสำรวจความต้องการของชาวนากับการตรวจสอบและประเมินผลตามโครงการช่วยเหลือชาวนา
59	24 สิงหาคม 2511	การปฏิบัติงานของหน่วยอบรมการเกษตรเคลื่อนที่
60	2 ตุลาคม 2511	โครงการศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร
61	15 ตุลาคม 2511	โครงการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาหมูแพง
62	15 ตุลาคม 2511	ปัญหาอาหารสุกรและเนื้อสุกรขำแหละมีราคาแพง
63	22 ตุลาคม 2511	หน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นในการดำเนินกิจการชลประทานราษฎร์
64	5 พฤศจิกายน 2511	ราษฎรได้รับความเดือดร้อนเพราะขาดแคลนน้ำทำนา (ในท้องที่จังหวัดต่างๆ)
65	13 ธันวาคม 2511	ขอยกเว้นภาษีการค้าแก่ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำและชาวประมง
66	13 ธันวาคม 2511	การพยุงราคาข้าวเปลือกฤดูใหม่ ปี 2511/2512
67	30 ธันวาคม 2511	การส่งเสริมการผลิตเพื่อส่งออก
68	28 มกราคม 2512	โครงการช่วยเหลือการทำนาในจังหวัดภาคใต้เพื่อเพิ่มผลผลิต
69	4 กุมภาพันธ์ 2512	การพิจารณากำหนดให้ส่วนราชการรับเป็นผู้ซื้อและขายน้ำตาลทราย เพื่อรักษาระดับราคาน้ำตาลทรายตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติน้ำตาลทราย พ.ศ. 2511
70	4 กุมภาพันธ์ 2512	โครงการส่งเสริมการประมง
71	11 กุมภาพันธ์ 2512	ราคาข้าวโพดตกต่ำ
72	9 เมษายน 2512	การช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกปี 2512
73	9 เมษายน 2512	โครงการช่วยเหลือชาวนาปี 2512 เฉพาะด้านเพิ่มผลผลิต

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
74	22 เมษายน 2512	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
75	22 เมษายน 2512	นโยบายการดำเนินงานสถิติการเกษตร
76	22 เมษายน 2512	การช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกปี 2512
77	13 พฤษภาคม 2512	ขอเพิ่มทุนหมุนเวียนของโครงการสำรองข้าว
78	27 พฤษภาคม 2512	โครงการจัดตั้งฟาร์มเลี้ยงโคกระบือส่งต่างประเทศ
79	3 มิถุนายน 2512	การลงนามในความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีเกี่ยวกับอาหารและปุ๋ย
80	10 มิถุนายน 2512	การส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง และการส่งเสริมการปลูกข้าวสาลี
81	1 กรกฎาคม 2512	อนุมัติในหลักการให้ความช่วยเหลือชาวนาที่ทำนาได้รับความเสียหายในต้นฤดูการทำนาปี 2512
82	8 กรกฎาคม 2512	การจัดที่ดินให้ราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินและที่บุกรุกไปทำกินในที่สงวนหวงห้าม
83	15 กรกฎาคม 2512	ปัญหาการผลิตและการจำหน่ายปอ
84	22 กรกฎาคม 2512	ขอยกเว้นค่าธรรมเนียมและภาษีการค้าแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม
85	5 สิงหาคม 2512	โครงการสินเชื่อแก่ชาวไร่อ้อย
86	19 สิงหาคม 2512	คณะกรรมการพิจารณานโยบายการค้าข้าว
87	26 สิงหาคม 2512	โครงการวิจัยปรับปรุงพันธุ์สุกรและขยายการผลิต
88	2 กันยายน 2512	ชาวไร่จังหวัดสุพรรณบุรีขอให้ทางราชการช่วยเหลือ
89	14 ตุลาคม 2512	การแก้ไขภาวะราคายางพาราตกต่ำ
90	9 ธันวาคม 2512	ปัญหาการผลิตและจำหน่ายปอ
91	12 ธันวาคม 2512	การจัดที่ดินให้ราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินและที่บุกรุกไปทำกินในที่สงวนหวงห้าม
92	25 ธันวาคม 2512	การพยุงราคาข้าวฤดูใหม่ ปี 2512/2513
93	10 กุมภาพันธ์ 2513	ขอให้พิจารณาจัดตั้งกระทรวงสหกรณ์
94	17 กุมภาพันธ์ 2513	ปัญหาการผลิตและการจำหน่ายปอ
95	10 มีนาคม 2513	การขอพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาที่ประสบภัยธรรมชาติ
96	10 มีนาคม 2513	การประชุมเพื่อพิจารณานโยบายและการควบคุมการค้าข้าว
96	17 มีนาคม 2513	ขอเงินค่าใช้จ่ายเพื่อแก้ปัญหาราษฎรที่เลี้ยงโคนม
97	14 เมษายน 2513	การร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. ....
98	28 เมษายน 2513	การรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อพยุงราคาของคณะกรรมการสำรองข้าว
99	28 เมษายน 2513	โครงการเพิ่มผลผลิตข้าวและฝ้าย
100	4 พฤษภาคม 2513	โครงการช่วยเหลือชาวนาในการพยุงราคาข้าวเปลือก
101	12 พฤษภาคม 2513	โครงการช่วยเหลือชาวนาปี 2513
102	18 พฤษภาคม 2513	ขอรับโอนทรัพย์สินเงินทุนหมุนเวียนควายเหล็กไว้ใช้ในราชการของกรมการข้าว
103	2 มิถุนายน 2513	การขอพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาที่ประสบภัยธรรมชาติ
104	2 มิถุนายน 2513	รายงานผลการปฏิบัติงานโครงการเพิ่มผลผลิตข้าวภาคใต้
105	19 มิถุนายน 2513	โครงการเพิ่มผลผลิตข้าว
106	7 กรกฎาคม 2513	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. ....
107	14 กรกฎาคม 2513	การป้องกันและปราบปรามโรคและแมลงศัตรูอ้อย
108	4 สิงหาคม 2513	ขอให้ปราบปรามโรคใบสีส้มในนาข้าว
109	6 ตุลาคม 2513	ขอรับนโยบายเกี่ยวกับโรงสีข้าว
110	27 ตุลาคม 2513	การประชุมคณะกรรมการพิจารณานโยบายและควบคุมการค้าข้าว
111	3 พฤศจิกายน 2513	ร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ. ....) ออกตามความในพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469
112	17 พฤศจิกายน 2513	การพิจารณาตั้งกระทรวงสหกรณ์
113	1 ธันวาคม 2513	ขอให้ยับยั้งการตั้งฟาร์มเลี้ยงไก่ของชาวต่างประเทศ
114	8 ธันวาคม 2513	การแก้ปัญหาข้าวเหนียวล้นตลาดเพื่อช่วยเหลือชาวนา
115	22 ธันวาคม 2513	การแก้ปัญหาข้าวเหนียวล้นตลาด
116	22 ธันวาคม 2513	ความเดือดร้อนของกสิกรผู้เลี้ยงโคนม
117	29 ธันวาคม 2513	พยุงราคาข้าวใหม่ฤดูการผลิต 2513/2514
118	5 มกราคม 2514	การประกันราคาข้าว
119	12 มกราคม 2514	การประชุมคณะศึกษาว่าด้วยธัญพืช สมัยที่ 13

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
120	19 มกราคม 2514	ขอยืมเงินจากหน่วยรับซื้อส่วนกลางเพื่อรับซื้อข้าวพยุงราคา
121	19 มกราคม 2514	กระทู้ถามที่ ว.34/2513 เรื่องการแจกพันธุ์ข้าวปลูกแก่ชาวนาจังหวัดนครปฐม
122	26 มกราคม 2514	งานส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง และพืชหมุนเวียนกับการส่งเสริมปลูกข้าวสาลี
123	23 กุมภาพันธ์ 2514	ร่างพระราชบัญญัติกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ....
124	23 กุมภาพันธ์ 2514	เงินงบประมาณเพื่อพยุงราคาข้าว
125	23 กุมภาพันธ์ 2514	ชาวนาที่ประสบภัยธรรมชาติขอความช่วยเหลือเรื่องพันธุ์ข้าวปลูก
126	2 มีนาคม 2514	ปัญหาและข้อยุ่งยากในเรื่องสถานที่เก็บข้าวเปลือก
127	9 มีนาคม 2514	การแก้ปัญหาอุตสาหกรรมน้ำตาลทราย
128	23 มีนาคม 2514	ความเดือดร้อนของกสิกรผู้เลี้ยงโคนม
129	31 มีนาคม 2514	การแนะแนวปฏิบัติจัดหาเงิน 100 ล้านบาท เพื่อโครงการพยุงราคาข้าว
130	31 มีนาคม 2514	ขออนุมัติค้ำประกันหุ้นกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
131	7 เมษายน 2514	การดำเนินการตามโครงการสร้างโรงงานทำยางแท่ง
132	7 เมษายน 2514	การส่งเสริมผลิตใบยาสูบ
133	20 เมษายน 2514	การพิจารณาจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือเกษตรกรปี 2514 เฉพาะด้านการเพิ่มผลผลิต
134	20 เมษายน 2514	ปัญหาเรื่องข้าวปี 2514
135	27 เมษายน 2514	การรับซื้อข้าวเปลือกพยุงราคาฤดูการผลิตปี 2512/2513 และการชดเชยการขาดทุนในการรับซื้อข้าวเปลือกพยุงราคา
136	4 พฤษภาคม 2514	รายงานผลการศึกษาการจัดตั้งองค์การส่งเสริมการเลี้ยงโคนม
137	4 พฤษภาคม 2514	ชาวนาที่ประสบภัยธรรมชาติขอความช่วยเหลือเรื่องพันธุ์ข้าวปลูก
138	4 พฤษภาคม 2514	การควบคุมห้ามนำข้าวเข้ามาในราชอาณาจักร
139	18 พฤษภาคม 2514	การช่วยเหลือประเทศลาว
140	18 พฤษภาคม 2514	การเจรจาขายข้าวเงินเชื่อให้แก่ประเทศฟิลิปปินส์
141	25 พฤษภาคม 2514	การซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชโดยแลกเปลี่ยนกับข้าว
142	25 พฤษภาคม 2514	โครงการฉางข้าวของสหกรณ์
143	25 พฤษภาคม 2514	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการประชุมเรื่องราคาข้าวเปลือกตกต่ำกับการพยุงราคาข้าว
144	1 มิถุนายน 2514	การเจรจาเกี่ยวกับการซื้อขายข้าวโพดกับไต้หวัน
145	7 มิถุนายน 2514	ข้อเสนอแนะให้แก้ไขข้าวเปลือกราคาถูก น้ำมันราคาแพง
146	15 มิถุนายน 2514	ขอให้แก้ปัญหาวิกฤติการณ์น้ำตาลทรายเพื่อขจัดความเดือดร้อนของชาวไร่อ้อย
147	13 กรกฎาคม 2514	ปริมาณข้าวส่งออกนอกราชอาณาจักร ประจำเดือนพฤษภาคม 2514
148	13 กรกฎาคม 2514	คำตอบกระทู้ถามที่ ส.38/2514 การส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร
149	27 กรกฎาคม 2514	รัฐบาลเขมรประสงค์ขอความช่วยเหลือเรื่องข้าวจากประเทศไทย
150	2 สิงหาคม 2514	คำตอบกระทู้ถามที่ ส.50/2514 การป้องกันน้ำตาลล้นตลาด
151	2 สิงหาคม 2514	การส่งกากรำออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ
152	2 สิงหาคม 2514	บริษัทสงเคราะห์เพื่อนร่วมรบเวียดนาม จำกัด ขอส่งรำข้าวเหนียวออก
153	2 สิงหาคม 2514	ร่างพระราชบัญญัติกู้เงินเพื่อซื้อข้าวจำหน่ายด้วยเงินเชื่อ พ.ศ. ....
154	10 สิงหาคม 2514	การเจรจาขายข้าวเงินเชื่อให้แก่ประเทศฟิลิปปินส์ งวดที่ 2
155	17 สิงหาคม 2514	ร่างพระราชบัญญัติ กู้เงินสำหรับซื้อข้าวเพื่อขายให้รัฐบาลต่างประเทศ พ.ศ. ....
156	17 สิงหาคม 2514	การอนุญาตให้บริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด นำปุ๋ยเข้ามาในราชอาณาจักร
157	31 สิงหาคม 2514	ให้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนชาวสวนยางพารา
158	31 สิงหาคม 2514	ญี่ปุ่นขายข้าวให้อินโดนีเซีย
159	31 สิงหาคม 2514	สหรัฐฯ ขายข้าวให้อินโดนีเซีย
160	28 กันยายน 2514	ขอความเห็นชอบในการลงนามในแผนปฏิบัติงานการริเริ่มการเกษตรในบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง
161	28 กันยายน 2514	แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการเกษตรในเขตจัดรูปที่ดินโครงการตัวอย่างอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี และคณะกรรมการโครงการจัดรูปที่ดิน

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

บทที่ 8

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)

บทที่ 8

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519)

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515 - 2519) ได้ประกาศใช้เมื่อเดือนตุลาคม 2514 ได้กำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายการเกษตรไว้ ดังนี้

1. ยกระดับรายได้ระดับการครองชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของเกษตรกรให้ดียิ่งขึ้น โดยการเร่งรัดเพิ่มผลผลิตและการจำหน่ายกับการพัฒนาสังคมชนบท

2. ส่งสินค้าขาออกให้มากยิ่งขึ้น อันเป็นมาตรการที่สำคัญที่สุดในการแก้ไขดุลการค้า และการชำระเงินของประเทศ

3. ลดการว่างงานและการทำงานไม่เต็มที่ของเกษตรกรลง

4. สนับสนุนให้เกษตรกรได้ผนึกกำลังกันเป็นปึกแผ่น เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเองและเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่ประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2514: 221) ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 นี้ มีนโยบายการเกษตรและเหตุการณ์ที่สำคัญ ดังนี้

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) มีนโยบายและมาตรการในด้านการชลประทานโดยกล่าวถึงในบทที่ 8 การเกษตรและชลประทาน หน้า 254-258 ดังนี้

"(ก) เน้นหนักในการเร่งการก่อสร้างเพิ่มเติมตามโครงการชลประทานต่างๆ ให้เสร็จสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบคลองส่งน้ำ และคลองระบายน้ำตลอดจนการสร้างคันและคูน้ำเพื่อเร่งรัดการเพิ่มผลผลิต และการขยายเนื้อที่เพาะปลูก 2 ครั้งในเขตชลประทานสำหรับโครงการชลประทานใหม่ขนาดใหญ่ให้พิจารณารอการก่อสร้างไว้ก่อน

(ข) ให้มีการประสานงาน และการปฏิบัติงานสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างกระทรวงเกษตรและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ได้แก่ กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมสหกรณ์ที่ดิน กรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ และสำนักงานปลัดกระทรวง ตามแผนประสานงานซึ่งได้จัดทำขึ้นร่วมกัน

(ค) เร่งรัดการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภคในเขตที่ขาดแคลนน้ำ

และมีมาตรการดำเนินการ ดังนี้

(ก) การวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำในประเทศไทย ยังขาดการวางแผนที่ครอบคลุมทุกด้าน (Comprehensive Planning) และการวางแผนที่ติดต่อประสานกับทุกระดับในด้านการวางแผนสมบูรณ์แบบนั้น จะเห็นได้ว่าโดยทั่วไปมิได้วางแผนพัฒนาทั้งแหล่งน้ำเพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ พร้อมกัน แต่มักจะมองแต่เฉพาะการก่อสร้างเขื่อนและอาคารต่างๆ เป็นใหญ่ ซึ่งตามความเป็นจริงนั้น การก่อสร้างเป็นเพียงส่วนหนึ่งของแผนงานเท่านั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงการรักษาต้นน้ำลำธาร การส่งน้ำให้ทั่วถึง ตลอดจนการใช้น้ำให้เป็นประโยชน์สูงสุดด้วย ส่วนในด้านวางแผนประสานงานนั้น การวางแผนชลประทาน ปัจจุบันยังขาดการประสานงาน และการชักจูงให้หน่วยงานอื่นมาร่วมด้วย เพื่อปฏิบัติงานพร้อมกันไปทุกระดับ ไม่ให้มีการขาดช่วง หรือเหลื่อมล้ำกันได้

นอกจากนั้น เมื่อมองในระดับประเทศแล้วการวางแผนชลประทานยังขาดแม่บท (Master Plan) ที่จะยกลุ่มน้ำทุกลุ่มน้ำมาพิจารณาพร้อมกัน และจัดอันดับความสำคัญให้ถูกต้องและชัดแจ้ง การก่อสร้างเขื่อนเป็นแห่งๆ ไปโดยไม่คำนึงถึงโครงการที่สร้างแล้วที่กำลังสร้างหรือจะสร้างต่อไปย่อมทำให้ไม่สามารถเห็นภาพโดยสมบูรณ์เป็นการยากแก่การพิจารณา

(ข) เร่งรัดการเกษตรชลประทาน โดยให้ความสำคัญแก่การพัฒนาระบบส่งน้ำให้สมบูรณ์ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. เร่งการสร้างระบบส่งน้ำ สำหรับโครงการที่มีอยู่แล้วให้เสร็จสิ้นไปโดยด่วน รวมทั้งการสร้างคันคูน้ำด้วย โครงการที่เห็นได้ชัดว่าเร่งด่วน ได้แก่ โครงการอ่างเก็บน้ำในภาคอีสาน นอกจากการส่งน้ำแล้ว จะต้องเร่งโครงการระบายน้ำ และปราบที่ดิน ซึ่งเวลานี้เพิ่งเริ่มงานเท่านั้น

2. เพิ่มงบประมาณเพื่อการส่งน้ำและบำรุงรักษา ตลอดจนงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก รวมทั้งแหล่งน้ำบาดาล กรมชลประทานควรมีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้และมีโครงการเฉพาะเรื่องนี้ด้วย

(ค) กำหนดหลักเกณฑ์ในการเริ่มโครงการใหม่ให้แน่นอน ในขณะที่รัฐบาลกำลังเน้นหนักการสร้างโครงการที่ทำอยู่แล้วให้เสร็จสมบูรณ์ อาจมีความจำเป็นที่จะต้องริเริ่มโครงการใหม่บ้างเป็นบางโครงการในเมื่อฐานะการเงินอำนวยให้ มิฉะนั้นแล้วจะเกิดการขาดดุลขึ้น เนื่องด้วยการก่อสร้างตามโครงการใหม่ต้องใช้เวลากว่าจะเกิดผล กล่าวคือ ในบางท้องที่ได้รับการชลประทานสมบูรณ์ แต่ในบางแห่งราษฎรไม่ได้รับความช่วยเหลือ การเพิ่มผลผลิตมิอาจทำได้ หลักเกณฑ์ดังกล่าว ได้แก่

1) เป็นเขตที่มีความแห้งแล้ง ขาดการชลประทานแต่มีแหล่งน้ำ ซึ่งพร้อมจะพัฒนาได้ทันที มีเนื้อที่เพาะปลูกและจำนวนเกษตรกรมาก กับทั้งได้มีการสำรวจที่แน่นอนเชื่อถือได้ว่าจะให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจคุ้มค่า หรือโครงการที่พิสูจน์แล้วว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการถึงแม้ว่าประโยชน์ในทางเศรษฐกิจอาจต่ำกว่าที่ควร

2) เงินลงทุนไม่เกินความสามารถของประเทศ ในกรณีที่อาจต้องกู้เงินจากภายนอก แหล่งให้กู้ต้องเป็นที่เชื่อถือได้ และยืนยันว่าเห็นด้วยที่จะเริ่มโครงการดังกล่าว

(ง) การจัดการและการใช้น้ำ ถึงแม้ว่าชลประทานในประเทศไทยจะได้ดำเนินการมาแล้วหลายปี แต่เกษตรกรไทยที่เข้าใจหลักการจัดการ และการใช้น้ำยังมีน้อย แม้แต่ในภาคเหนือซึ่งดีกว่าภาคอื่น ก็ยังปรากฏว่าการใช้น้ำยังไม่เป็นไปโดยประหยัด ทำให้สูญเสียน้ำไปโดยไม่ควรเป็นอันมาก นอกจากนั้น หลักการใช้น้ำจะมีผลสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อมีการส่งน้ำถึงไร่นา โดยเกษตรกรจัดทำคันนา คูน้ำ หรือเหมืองไส้ไก่ให้ทั่วในพื้นที่ของตน ซึ่งปรากฏว่าราษฎรส่วนมากยังไม่เข้าใจความจำเป็นในเรื่องนี้ กลับคิดไปว่าเป็นหน้าที่ของกรมชลประทานจะต้องส่งน้ำให้ถึงตัว สถาบันเกษตรกรที่มีอยู่แล้ว เช่น สหกรณ์ที่ดิน และสมาคมชลประทานราษฎร์ ยังมิอาจช่วยให้เกษตรกรเข้าใจเรื่องนี้อย่างแท้จริง จึงควรเร่งรัดจัดให้สถาบันเกษตรกรที่มีอยู่แล้ว ให้เข้าใจในหลักการเกษตรโดยใช้น้ำชลประทาน (Irrigation Agronomy) ในเขตที่มีการชลประทานแล้ว

โครงการชลประทานที่สำคัญ

โครงการพัฒนาการชลประทาน ประกอบด้วยโครงการที่สืบเนื่องมาจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 เป็นส่วนใหญ่ และมีบางโครงการที่ริเริ่มใหม่ในระยะของแผนฉบับนี้

งานต่อเนื่อง

1. เขื่อนวชิราลงกรณ์ และระบบการส่งน้ำ เป็นโครงการที่สำคัญในภาคตะวันตก เริ่มดำเนินงานระยะแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 เป็นการก่อสร้างเขื่อนทดน้ำ พร้อมกับระบบส่งน้ำเพื่อช่วยเหลือเนื้อที่เพาะปลูกในฤดูฝน 2,519,000 ไร่ และกำหนดแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2520 นอกจากนี้โครงการนี้ยังช่วยบรรเทาอุทกภัย และเพิ่มทางขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ

2. เขื่อนเก็บน้ำปราณบุรี และระบบการส่งน้ำ เป็นโครงการเขื่อนเก็บกักน้ำแม่น้ำปราณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีขนาดความจุน้ำ 445 ล้านลูกบาศก์เมตร โครงการนี้นอกจากจะช่วยอำนวยประโยชน์ในด้านการส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกในฤดูฝน 220,000 ไร่ และในฤดูแล้ง 144,000 ไร่ และยังช่วยป้องกันอุทกภัยในทุ่งปราณ เริ่มเตรียมการก่อสร้างในปี พ.ศ. 2510 และจะแล้วเสร็จในระยะปลายของแผน

3. เขื่อนเก็บน้ำอูน และระบบการส่งน้ำ เป็นโครงการก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดสกลนคร โครงการนี้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 อันเป็นระยะเริ่มต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 เป็นเขื่อนเก็บกักน้ำบนลำน้ำอูน มีขนาดความจุของน้ำ 524 ล้านลูกบาศก์เมตร พร้อมทั้งระบบส่งน้ำเพื่อช่วยการชลประทานในฤดูฝนได้เนื้อที่ 200,000 ไร่ และในฤดูแล้ง 100,000 ไร่ กำหนดจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2517 นอกจากนี้ยังเป็นการป้องกันอุทกภัยให้แก่บริเวณลุ่มน้ำอูน และห้วยปลาหางอีกด้วย

4. เขื่อนทดน้ำปัตตานี และระบบการส่งน้ำเป็นโครงการสร้างเขื่อนทดน้ำและระบบการส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกในฤดูฝน 300,000 ไร่ เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 กำหนดจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2520 และเมื่อก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำบางรางอีก 1 แห่ง ซึ่งเป็นโครงการเอนกประสงค์แล้วเสร็จจะมีขนาดจุน้ำได้ 870 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในฤดูฝนได้ 300,000 ไร่ และสามารถผลิตไฟฟ้าได้ 36,000 กิโลวัตต์

5. เขื่อนสิริกิติ์ เป็นโครงการเขื่อนเก็บกักน้ำเอนกประสงค์ มีขนาดจุน้ำ 10,500 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อส่งน้ำมาช่วยชลประทานในฤดูฝน 1,551,000 ไร่ และในฤดูแล้งจะสามารถส่งน้ำมาช่วยในโครงการเจ้าพระยาใหญ่ 2.5 ล้านไร่ และในโครงการอุตรดิตถ์ พิษณุโลก อีก 300,000 ไร่ และนอกจากนี้ยังสามารถผลิตไฟฟ้าได้อีก 500,000 กิโลวัตต์ เริ่มเตรียมการก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 จะแล้วเสร็จในปีพ.ศ. 2515

6. งานชลประทานราษฎร์ ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 นี้ จะเน้นหนักในด้านการชลประทานขนาดเล็ก ซึ่งเป็นโครงการที่ให้ผลถึงมือเกษตรกรโดยตรง และรวดเร็ว งานที่สำคัญๆ คือ

(ก) คันคูน้ำจัดทำเหมืองไส้ไก่ หรือร่องหนู หรือคันนาคู่ ในเขตโครงการชลประทาน เนื้อที่ 1,264,700 ไร่ โดยจัดระบบการจ่ายน้ำให้ไหลไปสู่แปลงเพาะปลูกได้รวดเร็ว และประหยัดน้ำชลประทาน

(ข) อ่างเก็บน้ำในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จะดำเนินการสร้างอ่างเก็บน้ำในจังหวัดตามภาคต่างๆ เพื่อเก็บกักน้ำได้ 300 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรกรรมในพื้นที่นอกเขตชลประทานหลวง ประมาณ 1,500,000 ไร่

(ค) เหมืองฝายจะดำเนินการสร้างฝายทดน้ำ และระบบส่งน้ำขึ้นสู่แปลงเพาะปลูกสามารถใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรมได้เป็นพื้นที่ 600,000 ไร่ ในระยะเวลา 5 ปี

งานใหม่

โครงการขนาดใหญ่ที่จะเริ่มในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3

1. โครงการอ่างเก็บน้ำบางพระ จังหวัดชลบุรี เป็นโครงการเสริมเขื่อนของอ่างเก็บน้ำบางพระเดิม ซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่แห่งแรกของภาคตะวันออก จัดสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2496 และก่อสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2502 เสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 19,345,000 บาท มีขนาดจุน้ำ 22 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อเก็บไว้สำหรับบรรเทาความขาดแคลนน้ำใช้เพื่อการบริโภค อุตสาหกรรม การกสิกรรม และอื่นๆ ขณะนี้เนื่องจากความเจริญในด้านอุตสาหกรรม และความหนาแน่นของประชาชนในจังหวัดชลบุรี เป็นไปอย่างรวดเร็วมาก ปริมาณน้ำที่เก็บกักไว้มีไม่พอกับความต้องการ โดยเฉพาะความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม ที่กำลังจะเกิดขึ้น ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เคมีจากปิโตรเลียม เป็นต้น ซึ่งจะต้องการใช้น้ำประมาณปีละ 20 ล้านลูกบาศก์เมตร จำเป็นต้องปรับปรุงให้อ่างเก็บน้ำมีความจุเพิ่มขึ้นจนเพียงพอแก่ความต้องการ โดยเสริมเขื่อนของอ่างเก็บน้ำให้มีขนาดความจุ 100 ล้านลูกบาศก์เมตร การเตรียมงานเบื้องต้นได้เริ่มในปี พ.ศ. 2514 และทำการก่อสร้างในปี พ.ศ. 2515 กำหนดจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2516 ค่าใช้จ่ายของโครงการเป็นเงินประมาณ 229 ล้านบาท

2. การพัฒนาการเกษตรชลประทานในเขตโครงการเจ้าพระยาใหญ่ ให้มีพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกฤดูฝน 3,340,730 ไร่ สำหรับการเพาะปลูกในฤดูแล้ง 1,305,000 ไร่ โครงการชลประทานในภาคอีสานสำหรับการเพาะปลูกฤดูฝน 707,300 ไร่ ฤดูแล้ง 490,000 ไร่ โครงการชลประทานภาคใต้ สำหรับเพาะปลูกฤดูฝน 330,000 ไร่ ฤดูแล้ง 100,000 ไร่ และโครงการชลประทานภาคเหนือฤดูฝน 88,875 ไร่ ฤดูแล้ง 62,400 ไร่ รวมทั้งสิ้นพื้นที่ปฏิบัติการในฤดูฝน 4,466,905 ไร่ และฤดูแล้ง 1,957,400 ไร่ ทั้งนี้เนื่องด้วยเป็นพื้นที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ดี มีเขื่อนเก็บกักน้ำ และคันคูน้ำ เรียบร้อยเป็นส่วนใหญ่การดำเนินการจะอยู่ภายใต้ขอบเขตวงเงินและความเหมาะสมและมีการจัดทำโครงการดำเนินการเป็นแห่งๆ ไป” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2514: 254-258)

ในด้านนโยบายป่าไม้นั้น ได้มีนโยบายดังนี้

ในปัจจุบันกรมป่าไม้ได้มีหน่วยป้องกันรักษาป่า 170 หน่วย หรือประมาณร้อยละ 34 ของเป้าหมายที่วางไว้ 500 หน่วยทั่วประเทศ กรมป่าไม้ได้ทาการปลูกทั้งป่าไม้สักและไม้กระยาเลย ทั้งสิ้น 265,700 ไร่ มีหน่วยปรับปรุงสำหรับการรักษาต้นน้าลำธาร 12 แห่ง ซึ่งได้ทาการปลูก สร้างป่าในบริเวณลุ่มน้ำต่างๆ 31,900 ไร่ นโยบายพัฒนาการป่าไม้ คือ การเร่งดำเนินการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ ปลูกสร้างป่าไม้แทนที่ถูกโค่นทำลาย และเพิ่มผลผลิตป่าไม้ เพราะนอกจากผลิตภัณฑ์ป่าไม้จะมีค่าทางเศรษฐกิจแล้ว ป่าไม้ยังมีความสำคัญในการอนุรักษ์ดินและน้ำเป็นอย่างยิ่ง

โครงการป่าไม้ที่สำคัญ ได้แก่

1. แผนงานสำรวจและวิจัย

โครงการสำรวจทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งกาลังดาเนินการสำรวจรอบที่ 2 เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ป่าไม้ในปัจจุบันและหาสถิติข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับป่าไม้เพื่อนาไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบายป่าไม้ของชาติ โดยทำแผนที่ชนิดของป่าจากรูปถ่ายทางอากาศให้ได้เนื้อที่ปีละ 20,000 ตารางกิโลเมตร

โครงการวิจัยทางวนวัฒนวิทยา เพื่อทาการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับวนวัฒนวิทยา นิเทศวิทยา พันธุ์ศาสตร์ ปฐพีวิทยา สรีวิทยา รวมทั้งการป้องกันโรคแมลงและ ภัยธรรมชาติ

โครงการวิจัยคุณสมบัติไม้และของป่าอื่นๆ เพื่อให้ทราบถึงคุณสมบัติลักษณะต่างๆ ของไม้และของป่าอื่นๆ ทั้งนี้ เพื่อให้อุตสาหกรรมที่ใช้ไม้ และประชาชนได้เข้าใจถึงการใช้ประโยชน์จากผลผลิตป่าไม้ตามหลักวิชาการ

2. แผนงานควบคุมป้องกันและรักษาป่า

โครงการสงวนป่า เพื่อทำการสวงวนป่าไม้อันมีค่าทางเศรษฐกิจและเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารทั่วประเทศ ประมาณ 250,000 ตารางกิโลเมตร โดยมีเป้าหมายแนวเขตป่าใหม่ให้ได้ปีละ 30,000 ตารางกิโลเมตร และซ่อมแซมแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ และป่าที่อยู่ระหว่างสงวนปีละ 5,000-8,000 ตารางกิโลเมตร

โครงการปราบปรามและป้องกันรักษาป่า เพื่อปราบปรามผู้กระทำผิด พ.ร.บ. ป่าไม้ต่างๆ โดยทำการจัดตั้งหน่วยป้องกันรักษาป่าเพิ่มขึ้นปีละ 20 หน่วย ทั้งนี้ โดยมี เป้าหมายในที่สุดให้ได้ 500 หน่วย

โครงการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เพื่อป้องกันสัตว์ป่าไม่ให้สูญพันธุ์ และค้นคว้าวิจัยทางวิชาการสัตว์ป่า โดยปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 และจัดตั้งเขตจัดการป่า 2 แห่ง จัดตั้งเขตสงวนพันธุ์สัตว์ป่า 2 แห่ง

3. แผนงานจัดการและบำรุงป่า

โครงการจัดการป่าไม่ เพื่อจัดการและปรับปรุงป่าไม้ที่มีค่าทั่วประเทศตามหลักวิชาการ อันจะทำให้ป่าไม้มีกาลังผลิตสูงขึ้น และสามารถอำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยสมบูรณ์และสม่ำเสมอตลอดไป โดยมีเป้าหมายจัดตั้งหน่วยจัดการป่าไม้ขึ้นปีละ 10 หน่วย

โครงการปลูกสร้างสวนป่าไม้สักเพื่อทำการปลูกสร้างสวนป่าไม้สักในที่ดินรกร้างเปล่าหรือในป่าที่มีสภาพเสื่อมโทรม มีเป้าหมายทำการปลูกปีละ 20,000 ไร่

โครงการปลูกสร้างสวนป่าไม้กระยาเลย เพื่อทาการปลูกสร้างสวนป่าไม้กระยาเลยในที่ดินจัดการอุทยานแห่งชาติ มีเป้าหมายดำเนินการจะประกาศพื้นที่เป็นอุทยาน แห่งชาติเพิ่มขึ้นอีก 10 แห่ง และงานวนอุทยาน ซึ่งมีเป้าหมายจะจัดตั้งเพิ่มขึ้นปีละ 1-2 แห่ง

4. โครงการจัดการและปรับปรุงต้นน้ำ

เพื่อจัดการและปรับปรุงต้นน้ำที่เสื่อมโทรม ทั่วประเทศ ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ โดยทาการสำรวจต้นน้ำที่ถูกทำลายเสียหายหนัก บริเวณประมาณ 10,000 ตารางกิโลเมตร และปลูกป่าเพื่อปรับปรุงต้นน้ำ 92,500 ไร่ พร้อมทั้งจะจัดตั้งศูนย์ปรับปรุงลุ่มน้ำต่างๆ 17 ลุ่มน้ำ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2514: 243-245)

ส่วนนโยบายการพัฒนาที่ดินนั้นได้มีนโยบายดังนี้

ในปัจจุบันเนื้อที่ดินเพื่อการเกษตรมีประมาณ 80 ล้านไร่ ในจำนวนนี้เป็นเนื้อที่ทำนาประมาณ 45 ล้านไร่ 5 ล้านไร่เป็นสวนยาง นอกจากนั้นเป็นพืชไร่ สวนผักและผลไม้ ทุ่งหญ้า เลี้ยงสัตว์และอื่นๆ จากผลการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน แสดงว่าเนื้อที่นี่อาจเพิ่มขึ้นได้บ้าง แต่ไม่มากนัก โดยทั่วไปแล้วพื้นที่ดินที่เหลืออยู่มีคุณภาพในเกณฑ์ไม่สูงนักในบางภาค เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คุณภาพของดินต่ำมาก การทำนุบำรุงที่ดินมีน้อยมาก อนาคตของเกษตรกรจึงขึ้นอยู่กับการสร้างระบบการใช้ที่ดินแบบส่งเสริมผลิตผลต่อไร่ให้สูงขึ้น

จากสถิติการสำรวจเกี่ยวกับเรื่องผลผลิตทางด้านการเกษตรที่เพิ่มขึ้น ปรากฏว่าเป็นผลจากการขยายเนื้อที่การเพาะปลูกมากกว่าการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทั้งนี้ เพราะความอุดมสมบูรณ์ของดินได้เสื่อมลงเป็นลำดับ เกษตรกรทั้งที่เป็นเจ้าของที่ดินและผู้เช่าที่ดินได้ให้ความสนใจในการปรับปรุงดินน้อยกว่าที่ควร เนื่องจากไม่มีกำลังเงินที่จะนำไปลงทุนเพื่อการนี้ และหากลงทุนก็จะต้องเสียค่าเช่าที่ดินสูงขึ้นในกรณีที่เช่าที่ดิน แต่เนื้อที่เพื่อการเพาะปลูกที่จะขยายได้นั้นก็มีจำกัด องค์การอาหารและเกษตรได้ปริมาณการไว้ว่า ในระยะปี 2505–2518 ประเทศไทยจะขยาย เนื้อที่เพาะปลูกได้ร้อยละ 1.6 ต่อปี และอีก 10 ปี ต่อไปจะขยายได้เพียงร้อยละ 0.5 ต่อปี ซึ่ง ต่ำกว่าอัตราการเพิ่มของประชากร ดังนั้น เพื่อเพิ่มผลผลิตและผลิตภาพทางการเกษตร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงที่ดินเพาะปลูกปัจจุบันและแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน และปัญหาการเช่าที่ดินจะทวีขึ้น

ในด้านการถือครองจากการสำรวจของสานักงานสถิติแห่งชาติ ปรากฏว่าในปี 2511/2512 มีเกษตรกรซึ่งต้องเช่าที่ดินของผู้อื่นทำนาทั่วราชอาณาจักรร้อยละ 16.7 และในภาคกลาง มีถึงร้อยละ 40.7 จำนวนครอบครัวเกษตรกรซึ่งต้องเช่าที่ดินของผู้อื่นทำนานั้นมีเพิ่มขึ้นทุกปี และเป็นจำนวนหลายแสนครอบครัว

นโยบายการพัฒนาที่ดิน ได้แก่ การเร่งรัดงาน ให้มีผลถึงเกษตรกรโดยกว้างขวางและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้

1. เร่งรัดการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินให้เสร็จสิ้นลงโดยเร็ว และเริ่มการสำรวจสมรรถนะที่ดินเพื่อให้ทราบโดยแจ้งชัดว่า เนื้อที่ประเทศที่ควรนำมาใช้ในการเกษตรมีมากน้อย เพียงใด และควรนำมาใช้เพื่อการผลิตชนิดใด เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนการใช้ที่ดินการเกษตรที่ถูกต้อง

2. ริเริ่มหรือขยายโครงการพัฒนาที่ดินที่ยังใช้ประโยชน์ได้น้อยมาก เช่น พัฒนาที่ดิน ชายฝั่งทะเลที่มีน้ำท่วม ที่ดินเปรี้ยวหรือเค็ม และที่ดินชายเขา เป็นต้น

3. โครงการจัดสรรที่ดินดำเนินการอยู่ เช่น นิคมสร้างตนเองและนิคมสหกรณ์ยังไม่ได้ผลเต็มที่ เพราะขาดการประสานงานกับหน่วยงานด้านวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการเกษตร และการจัดระบบไร่นา การจัดสรรที่ดินแปลงใหญ่แต่ละครั้ง จึงควรทำเป็นรูปการประสานงานโดยมีคณะทางานเฉพาะแห่งเพื่อวางแผนและควบคุมการปฏิบัติงานจนเสร็จสมบูรณ์ ไม่ใช่มีเพียงผู้ปกครอง นิคมและผู้ช่วยเพียงหนึ่งหรือสองคนเช่นในปัจจุบัน

4. เนื้อที่ดินที่ยังใช้ไม่ได้ หรือได้ผลน้อยมากมีอยู่มากในประเทศไทย เช่น ที่ดินที่เปรี้ยวหรือเค็มจัด ที่ดินชายฝั่งทะเลที่เป็นเลน ที่น้ำท่วมและที่ซึ่งไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกข้าวและพืชไร่ จึงควรมีการสำรวจวางแผนการใช้ที่ดิน และโครงการพัฒนาขึ้นเป็นแห่งๆ ไป เช่น ทุ่งกุลาร้องไห้ ทุ่งรังสิต ทุ่งนครนายก เป็นต้น ที่ดินเหล่านี้เอพัฒนาแล้วอาจแปรสภาพเป็นทุ่งหญ้า เลี้ยงสัตว์สาธารณะ หรือนากุ้งและปลาน้ำกร่อย อันจะเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาการเกษตรมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทุ่งรังสิตซึ่งเวลานี้ทำนาได้ผลเพียงไร่ละ 3-4 ถัง ควรแปรสภาพเป็นที่เลี้ยงสัตว์ผสมกับการเลี้ยงปลาน้ำจืด เป็นต้น นอกจากนั้นก็มีที่สูงในภาคเหนือหลายแห่งที่ควรพัฒนาให้เป็นที่ทำการเกษตร โดยปลูกพืชชนิดที่เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศ และมักจะมีราคาดี

5. โครงการจัดรูปที่ดินด้วยการปรับระดับดินและการชลประทานระดับไร่นาควรได้รับการสนับสนุนและขยายออกไปให้กว้างขวางและในขั้นต้นนี้ ควรดำเนินการในแบบที่ลงทุนน้อยไว้ก่อน เพื่อให้มีผลต่อเกษตรกรโดยกว้างขวาง โดยทำพร้อมกันไปกับการวางแผนจัดการไร่นาและการออกใบกรรมสิทธิ์ที่ดิน ทั้งนี้ การพัฒนาที่ดิน กรมที่ดิน กรมชลประทาน และกรมสหกรณ์ที่ดิน กาลังร่วมกันจัดทำโครงการนี้เป็นโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ขึ้น

6. โดยที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จะได้เร่งรัดให้จัดระบบการชลประทานที่จะปฏิบัติการในฤดูฝน 4,466,905 ไร่ และในฤดูแล้ง 1,957,400 ไร่ ดังกล่าวแล้วในเรื่องการชลประทาน จึงควรจะได้มีการประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในพื้นที่ปฏิบัติการนี้โดย

(ก) สำรวจและทาแผนที่รวมทั้งการจำแนกสมรรถนะของดินในเขตปฏิบัติการ

(ข) สำรวจและศึกษาและภาวะการถือครองที่ดิน และภาวะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรในเขตปฏิบัติการ

(ค) แนะนาการใช้น้ำและการปรับปรุงที่ดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก

(ง) ประเมินผลการเพิ่มผลผลิตในเขตพื้นที่ปฏิบัติการ

7. นโยบายที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การเร่งรัดสนับสนุนให้เกษตรกรได้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นที่ทำกินของตนเอง และป้องกันมิให้เกษตรกรต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนไป ตลอดจนให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เช่าที่ดินเพื่อการเกษตร ให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพในการ ประกอบอาชีพ โดย

(ก) ขยายและเร่งรัดงานกองทุนจัดสรรที่ดินเพื่อจัดหาที่ดินให้แก่เกษตรกรและการจัดตั้งสหกรณ์นิคม

(ข) ให้มีการปฏิรูปที่ดินในรูปที่เหมาะสมกับประเทศไทย ทั้งนี้ โดยอาศัยมาตรการต่างๆ ภายใต้ขอบเขตของรัฐธรรมนูญรวมทั้งการพัฒนาที่ดินรกร้างเปล่าเพื่อนำมาจัดสรรให้แก่เกษตรกร

โครงการพัฒนาที่ดินที่สำคัญๆ ดังนี้

โครงการจำแนกสมรรถนะที่ดิน เพื่อทาแผนที่สมรรถนะที่ดิน (Land Capability Classification) ทั่วประเทศ และทาการวินิจฉัยคุณภาพของดินชนิดต่างๆ ว่ามีความ เหมาะสมในทางเกษตรกรรม วิศวกรรม และอื่นๆ อย่างไรบ้าง

โครงการบำรุงดิน ทาการศึกษาค้นคว้าการบำรุงดินเพื่อเพิ่มผลผลิตในแหล่งที่ดินเสื่อมโทรม พร้อมทั้งการปรับปรุงดินที่ใช้ประโยชน์ในการเกษตรให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ทำการส่งเสริมแนะนำและให้การศึกษาแก่เกษตรกรให้รู้จักวิธีการพัฒนาที่ดินในสาขาต่างๆ ด้วยการส่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาที่ดินไปปฏิบัติงานในจังหวัดต่างๆ

โครงการปรับปรุงการถือครองที่ดินและจัดหาที่ดิน เพื่อส่งเสริมกสิกรให้มีความมั่นคงในการถือครองมีกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเองมากขึ้น และจัดและพัฒนาที่ดินให้ เหมาะสมกับขนาดแห่งครอบครัวและสภาพภูมิประเทศ

โครงการสำรวจที่ดิน ดำเนินการสำรวจและทำแผนที่ดิน เก็บรวบรวม ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะและคุณสมบัติของดิน เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาที่ดินการเกษตร

โครงการพัฒนาที่ดินในเขตชลประทาน โดยการสำรวจและทำแผนที่รวมทั้งการจำแนกสมรรถนะของที่ดินในเขตปฏิบัติการสำรวจและศึกษาภาวะการถือครองที่ดินและภาวะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรในเขตปฏิบัติการ แนะนำการใช้น้าและปรับปรุงที่ดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก และประเมินผลการเพิ่มผลผลิตในเขตพื้นที่ปฏิบัติการ

โครงการสำรวจการใช้ที่ดิน เป็นโครงการร่วมกันระหว่างกรมพัฒนาที่ดินและกระทรวงเกษตร โครงการนี้จะเป็นรากฐานในการวางแผนพัฒนาการเกษตรต่อไปให้รัดกุม ยิ่งขึ้น

ระบบถือครองที่ดิน เพื่อสนองนโยบายรัฐบาลในการที่จะจัดหากรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่เกษตรกร มีมาตรการสำคัญในเรื่องนี้ดังต่อไปนี้

1. ขยายกองทุนเพื่อจัดหาที่ดินให้แก่เกษตรกรให้กว้างขวางออกไปด้วยการจัดซื้อที่ดิน การเกษตรมาพัฒนาและจัดสรรให้ราษฎรเข้าถือครองในรูปเช่าซื้อระยะยาว ในรูปสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร โดยจะเน้นหนักภาคกลางก่อนเพราะมีผู้เช่าซื้อระยะยาว ในรูปสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร โดยจะเน้นหนักภาคกลางก่อนเพราะมีผู้เช้านาจานวนสูงกว่าภาคอื่นๆ

2. ขยายและปรับปรุงโครงการจัดหาที่ดินให้แก่ราษฎร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานของกระทรวงมหาดไทยและพัฒนาการแห่งชาติ

3. พิจารณามาตรการบางอย่างที่จะช่วยเหลือเกษตรกรชั้นผู้น้อย เช่น การเก็บภาษีที่ดินในอัตราก้าวหน้า และการจัดตั้งสถาบันการเงินเพื่อการเกษตรสาหรับระยะยาว โดยอาศัยเงินทุน ส่วนหนึ่งจากการออกพันธบัตรพิเศษของรัฐบาล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2514: 245-248)

แนวทางพัฒนา โดยมีแนวทางดังนี้

เพื่อสนองวัตถุประสงค์ดังกล่าว การพัฒนาการเกษตรในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จะอาศัยแนวทางดังต่อไปนี้

1. ให้การพัฒนาการเกษตรมีความสำคัญเป็นอันดับแรก ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้ เพราะเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของชาวไทยและมีส่วนสนับสนุนให้กิจกรรมในสาขาอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ ได้ก้าวหน้าไปได้ในอัตราสูง รัฐจะเร่งรัดพัฒนาการผลิตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้ได้ผลิตผลส่งออกไปจาหน่ายต่างประเทศให้มากขึ้น กับทั้งส่งเสริมอุตสาหกรรมการเกษตรในประเทศ เพื่อให้เกษตรกรได้รับผลประโยชน์เพิ่มขึ้นตามนโยบายยกฐานะและรายได้ของเกษตรกร

2. การพัฒนาชนบทกับพัฒนาการเกษตรจะต้องทำควบคู่กันไป เพื่อผลประโยชน์บั้นปลาย คือการอยู่ดีกินดีของเกษตรกร

3. ตั้งเขตส่งเสริมขึ้นและวางแผนในระดับท้องที่ การพัฒนาการเกษตรจะอาศัยการวางแผนโดยใช้ข้อมูล สถิติ และแนวโน้มเอียงที่ผ่านมาเท่านั้นไม่เพียงพอ จาเป็นต้องอาศัยการวางแผนในภาคปฏิบัติโดยอาศัยสภาพดินฟ้าอากาศ ลักษณะและคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ และความต้องการของตลาดเป็นหลัก การกำหนดเขตส่งเสริมและการติดต่อระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเกษตรกรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ โดยอาศัยเกษตรกรชั้นนาและผู้แทนสถาบันเกษตรกรเป็นสื่อโดยแยกการผลิตเป็นเขตส่งเสริมผลผลิตต่างๆ แต่ละเขตมุ่งจะผลิตพืชผลและปศุสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและมีตลาดที่แน่นอน

4. การวางแผนการเกษตรต้องยึดเป้าหมายในการจำหน่ายเป็นหลัก ในปัจจุบันการประสานงานยังไม่ดีเท่าที่ควร ในด้านการค้ามักจะเน้นหนักการขายสินค้าขั้นปลายไม่ให้ความเอาใจใส่เท่าที่ควร การตลาดระดับไร่นาถึงตัวเกษตรกรโดยตรง การตลาดขั้นต้น คือ ระหว่างเกษตรกรถึงผู้รับซื้อผลิตผลการเกษตรขั้นแรกยังไม่มีหน่วยงานใดดูแลโดยตรง เป็นผลให้อัตราส่วนที่เกษตรกรได้รับสำหรับผลิตผลยังอยู่ในระดับต่ำ จึงควรปรับปรุงวิธีการส่งเสริมในด้านวิชาการทางเกษตรและเผยแพร่ไปสู่เกษตรกรให้ได้ผลยิ่งขึ้น โดยวิธีการประสานมาตรการผลิต การจำหน่ายและการให้สินเชื่อและบริการแก่เกษตรกรเข้าด้วยกัน โดยผ่านสถาบันของเกษตรกรเองเป็นส่วนใหญ่

5. การกระจายประเภทการผลิตและปรับปรุงระบบการผลิต ในระยะไม่กี่ปีมานี้ ปรากฏว่าความต้องการของตลาดต่างประเทศในด้านผลิตผลเกษตรได้เปลี่ยนแปลงไป สินค้าออกบางชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวมีปัญหาทั้งด้านราคาและปริมาณส่งออก จึงมีความจาเป็นจะต้องเพิ่มประเภทผลผลิตให้มากขึ้น ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง หม่อน-ไหม มะพร้าว ฝ้าย และยาสูบซึ่งสามารถส่งไปจำหน่ายต่างประเทศได้ได้ดี ทั้งนี้ โดยการปรับปรุงค้นคว้า วิจัย และส่งเสริมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ตลอดจนการแก้ไขใช้วิธีการผลิตที่ทันสมัย เพื่อการเร่งรัดพัฒนาผลิตผลเกษตรให้สูงขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ นอกจากพืชผลแล้ว การปศุสัตว์มีลู่ทางจะก้าวหน้าไปได้มาก เพราะประเทศไทยมีลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์เป็นอย่างยิ่ง มาตรการพัฒนาที่จะใช้ ดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การปราบโรคสัตว์ การขยายพันธุ์ดี การส่งเสริมคุณภาพและการตลาด ในด้านการป่าไม้นั้น จะส่งเสริมบทบาทของเอกชนให้มากขึ้น โดยสนับสนุนตั้งบริษัทร่วมทุนกับรัฐและให้สัมปทานระยะยาว เพื่อพัฒนาการทำป่าไม้ให้ได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจยิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนในด้านการประมง จะส่งเสริมการประมงน้ำลึก การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด และการพัฒนาที่ดินชายฝั่งทะเล ให้เป็นแหล่งเลี้ยงสัตว์น้า เช่น กุ้งทะเล เป็นต้น

6. เร่งรัดการเกษตรชลประทาน ในระยะของแผนพัฒนาสองฉบับที่ผ่านมาแล้ว รัฐได้ลงทุนเพื่อก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดใหญ่แล้วเป็นอันมาก แต่การพัฒนาเนื้อที่ในบริเวณระบบส่งน้ำชลประทานยังล้าหลังอยู่ การพัฒนาการชลประทานจึงจะต้องเปลี่ยนเป็นรูปพัฒนาลุ่มน้าทั้งลุ่มน้ำ โดยประสานกับการค้นคว้าทดลองและการส่งเสริมการเกษตร การรวมกลุ่มเกษตรกรเป็นสหกรณ์ หรือกลุ่มเกษตรกรหรือสมาคมผู้ใช้น้ำเป็นมาตรการหลักอันหนึ่งในการพัฒนาการ ชลประทาน ทั้งนี้ จึงควรเร่งรัดพัฒนาการชลประทานตามโครงการที่มีขึ้นแล้ว โดยการก่อสร้างและปรับปรุงระบบการส่งน้ำให้ถึงมือเกษตรกรให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตที่มีน้ำชลประทานหลังฤดูการผลิตเพื่อปลูกพืชหมุนเวียน

7. สนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเป็นสถาบันการเกษตรและรับผิดชอบในการจัดการสถาบันของตนเอง ในปัจจุบันนี้ระบบการเกษตรของประเทศส่วนใหญ่ยังมีลักษณะเป็นการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง การเกษตรที่เป็นรูปไร่นาเพื่อการค้า ยังมีน้อยมาก พืชที่ควรเพาะปลูกในเนื้อที่ขนาดใหญ่ เช่น ยาง และผลไม้ก็ยังปลูกกันอยู่ในรูปสวนหรือไร่ขนาดเล็ก ทำให้การปรับปรุงและพัฒนา เช่น การปลูกยางแทน ทำได้ด้วยความยากลาบาก แต่การที่จะรวมสวนและไร่ขนาดนี้เข้าด้วยกันให้มีขนาดใหญ่ขึ้นย่อมทำได้ยาก และเป็นการกระทบกระเทือนถึงกรรมสิทธิ์ที่ดินของเกษตรกร การสนับสนุนให้เกษตรกรได้รวมกลุ่มเป็นรูปสถาบันเกษตรประเภทต่างๆ จึงเป็นแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมอย่างยิ่งในปัจจุบันมีเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันต่างๆ อยู่แล้วเพียงประมาณร้อยละ 10 รัฐจึงมีมาตรการส่งเสริมให้เกษตรกรได้เข้าเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรต่างๆ มากขึ้น การกระทำดังกล่าวจะเป็นการช่วยพัฒนาการเกษตรที่ได้ผลดีที่สุดใน ระยะยาว

8 ส่งเสริมบทบาทของเอกชนที่เกี่ยวข้องอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมที่ใช้ผลิตผลการเกษตร รัฐจึงควรพิจารณาหาทางสนับสนุนในเรื่องนี้ เช่น การส่งเสริมสมาคมผู้ค้า ผลิตผลเกษตรให้เป็นปึกแผ่นและให้ดำเนินการเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตร การร่วมมือระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบธุรกิจ และส่วนราชการ จะมีผลให้การพัฒนาการเกษตรให้เป็นไปโดยรวดเร็วและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายยิ่งขึ้น

9. เพิ่มปัจจัยที่ใช้ในการผลิต เช่น ที่ดิน ปุ๋ย อุปกรณ์ เครื่องทุ่นแรง และสินเชื่อการเกษตรให้แก่เกษตรกร รัฐขยายบริการให้แก่เกษตรกรให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเรื่องสินเชื่อการเกษตรและการส่งเสริมเผยแพร่บริการต่างๆ ให้ถึงถือเกษตรกร ทั้งนี้ โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมมือและช่วยตนเองให้มากที่สุด

10. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์แก่การเกษตรในอนาคต ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าไม้ และพันธุ์ปลาธรรมชาติอยู่ในลักษณะ เสื่อมโทรมสูญหายลงแทบทั้งสิ้น กฎหมายต่างๆ ที่มีอยู่ไม่ได้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์โดยเคร่งครัด ปัญหาเรื่องอนุรักษ์กรรมจึงจะต้องได้รับการพิจารณาแก้ไขให้ได้ผลจริงจัง รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในด้านเกษตร ได้แก่ การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาบำรุงความอุดมสมบูรณ์ของเดินและการอนุรักษ์ป่าไม้และทรัพยากรจากป่า

11. การส่งเสริมการศึกษาและฝึกอบรมในชนบท ปัญหาการขาดแคลนกาลังคนที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการเกษตรเป็นปัญหาใหญ่ในปัจจุบัน และนับวันจะเพิ่มความรุนแรงขึ้น โครงการพัฒนาการศึกษาและฝึกอบรมด้านการเกษตรจึงจะต้องได้รับการสนับสนุนให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน รวมทั้งในระดับท้องถิ่น เพื่อช่วยให้เยาวชนชนบทสามารถประกอบอาชีพได้โดยมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

12. ปรับปรุงการบริหารของรัฐในด้านการเกษตร การประสานระหว่างหน่วยราชการ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่การปรับปรุงกฎหมายข้อบังคับต่างๆ การปรับปรุงระบบการบริหารทั้งส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการแบ่งส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง การเกษตรและเกษตรกรเป็นแนวทางพัฒนาที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง (สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2514: 221-224)

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ มีรายละเอียดในตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พ.ศ.2515-2519	แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) มีนโยบายป่าไม้ในหน้า 243-245 ดังนี้ ในปัจจุบันกรมป่าไม้ได้มีหน่วยป้องกันรักษาป่า 170 หน่วย หรือประมาณร้อยละ 34 ของ เป้าหมายที่วางไว้ 500 หน่วยทั่วประเทศ กรมป่าไม้ได้ทาการปลูกทั้งป่าไม้สักและไม้กระยาเลย ทั้งสิ้น 265,700 ไร่ มีหน่วยปรับปรุงสาหรับการรักษาต้นน้าลำธาร 12 แห่ง ซึ่งได้ทาการปลูก สร้างป่าในบริเวณลุ่มน้ำต่างๆ 31,900 ไร่ นโยบายพัฒนาการป่าไม้ คือ การเร่งดำเนินการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ ปลูกสร้างป่าไม้แทนที่ถูกโค่นทำลาย และเพิ่มผลผลิตป่าไม้ เพราะนอกจากผลิตภัณฑ์ป่าไม้จะมีค่าทางเศรษฐกิจแล้ว ป่าไม้ยังมีความสำคัญในการอนุรักษ์ดินและน้าเป็นอย่างยิ่ง **โครงการป่าไม้ที่สำคัญ** ได้แก่ **1. แผนงานสำรวจและวิจัย** โครงการสำรวจทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งกาลังดาเนินการสำรวจรอบที่ 2 เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ป่าไม้ในปัจจุบันและหาสถิติข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับป่าไม้เพื่อนาไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบายป่าไม้ของชาติ โดยทำแผนที่ชนิดของป่าจากรูปถ่ายทางอากาศให้ได้เนื้อที่ปีละ 20,000 ตารางกิโลเมตร	แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) นโยบายที่ดิน หน้า 51 มีข้อความว่า ***" ส่วนในด้านระบบถือครองที่ดินนั้น นโยบายด้านนี้คือ เร่งดำเนินการให้เกษตรกรได้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินของตนเองกับทั้งป้องกันมิให้เกษตรกรต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตน ตลอดจนให้ความเป็นธรรมและความมั่นใจในเสถียรภาพแก่ผู้ปรับปรุงโครงการจัดที่ดินให้แก่ราษฎร และดำเนินมาตรการเป็นพิเศษที่จะช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย"*** (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2514: 51) นอกจากนี้ยังมีนโยบายการพัฒนาที่ดินโดยรวม ในหน้า 245-248 ดังนี้ ส่วนนโยบายการพัฒนาที่ดินนั้นได้มีนโยบายดังนี้ ในปัจจุบันเนื้อที่ดินเพื่อการเกษตรมีประมาณ 80 ล้านไร่ ในจำนวนนี้เป็นเนื้อที่ทำนาประมาณ 45 ล้านไร่ 5 ล้านไร่เป็นสวนยาง นอกจากนั้นเป็นพืชไร่ สวนผักและผลไม้ ทุ่งหญ้า เลี้ยงสัตว์และอื่นๆ จากผลการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน แสดงว่าเนื้อที่นี่อาจเพิ่มขึ้นได้บ้าง แต่ไม่มากนัก โดยทั่วไปแล้วพื้นที่ดินที่เหลืออยู่มีคุณภาพในเกณฑ์ไม่สูงนักในบางภาค เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คุณภาพของดินต่ำมาก การทำนุบำรุงที่ดินมีน้อยมาก อนาคตของเกษตรกรจึงขึ้นอยู่กับการสร้างระบบการใช้ที่ดินแบบส่งเสริมผลิตผลต่อไร่ให้สูงขึ้น	แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) มีนโยบายและมาตรการในด้านการชลประทานโดยกล่าวถึงในบทที่ 8 การเกษตรและชลประทาน หน้า 254-258 ดังนี้ *"(ก) เน้นหนักในการเร่งการก่อสร้างเพิ่มเติมตามโครงการชลประทานต่างๆ ให้เสร็จสมบูรณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบคลองส่งน้ำ และคลองระบายน้ำตลอดจนการสร้างคันและคูน้ำเพื่อเร่งรัดการเพิ่มผลผลิต และการขยายเนื้อที่เพาะปลูก 2 ครั้งในเขตชลประทานสำหรับโครงการชลประทานใหม่ขนาดใหญ่ให้พิจารณารอการก่อสร้างไว้ก่อน* *(ข) ให้มีการประสานงาน และการปฏิบัติงานสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างกระทรวงเกษตร และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ได้แก่ กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมสหกรณ์ที่ดิน กรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ และสำนักงานปลัดกระทรวง ตามแผนประสานงานซึ่งได้จัดทำขึ้นร่วมกัน* *(ค) เร่งรัดการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภคในเขตที่ขาดแคลนน้ำ* และมีมาตรการดำเนินการ ดังนี้ *(ก) การวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำในประเทศไทย ยังขาดการวางแผนที่ครอบคลุมทุกด้าน (Comprehensive Planning) และการวางแผนที่ติดต่อประสานกับทุกระดับ ในด้านการวางแผนสมบูรณ์แบบนั้น จะเห็นได้ว่าโดยทั่วไปมิได้วางแผน*	แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519) ได้ประกาศใช้เมื่อเดือนตุลาคม 2514 ได้กำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายการเกษตรไว้ ดังนี้ 1. ยกระดับรายได้ระดับการครองชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของเกษตรกรให้ดียิ่งขึ้น โดยการเร่งรัดเพิ่มผลผลิตและการจำหน่ายกับการพัฒนาสังคมชนบท 2. ส่งสินค้าขาออกให้มากยิ่งขึ้น อันเป็นมาตรการที่สำคัญที่สุดในการแก้ไขดุลการค้า และการชำระเงินของประเทศ 3. ลดการว่างงานและกาทำงานไม่เต็มที่ของเกษตรกรลง 4. สนับสนุนให้เกษตรกรได้ผนึกกำลังกันเป็นปึกแผ่น เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเอง และเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่ประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2514: 221) แนวทางพัฒนา โดยมีแนวทางดังนี้ เพื่อสนองวัตถุประสงค์ดังกล่าว การพัฒนาการเกษตรในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จะอาศัย แนวทางดังต่อไปนี้ **1. ให้การพัฒนาการเกษตรมีความสำคัญเป็นอันดับแรก** ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้ เพราะเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของชาวไทยและมีส่วนสนับสนุนให้กิจกรรมในสาขาอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ ได้ก้าวหน้าไปได้ในอัตราสูง รัฐจะเร่งรัดพัฒนาการผลิตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้ได้ผลิตผลส่งออกไปจาหน่ายต่างประเทศให้มากขึ้น กับทั้งส่งเสริมอุตสาหกรรมการเกษตรในประเทศ เพื่อให้เกษตรกรได้รับผลประโยชน์เพิ่มขึ้นตามนโยบายยกฐานะและรายได้ของเกษตรกร

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	โครงการวิจัยทางวนวัฒนวิทยา เพื่อทำการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับวนวัฒน- วิทยา นิเทศวิทยา พันธุ์ศาสตร์ ปฐพีวิทยา สรีวิทยา รวมทั้งการป้องกันโรคแมลงและภัยธรรมชาติ โครงการวิจัยคุณสมบัติไม้และของป่าอื่นๆ เพื่อให้ทราบถึงคุณสมบัติลักษณะต่างๆของไม้และของป่าอื่นๆ ทั้งนี้ เพื่อให้อุตสาหกรรมที่ใช้ไม้ และประชาชนได้เข้าใจถึงการใช้ประโยชน์จากผลผลิตป่าไม้ตามหลักวิชาการ **2. แผนงานควบคุมป้องกันและรักษาป่า** โครงการสงวนป่า เพื่อทำการสวงวนป่าไม้อันมีค่าทางเศรษฐกิจและเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารทั่วประเทศ ประมาณ 250,000 ตารางกิโลเมตร โดยมีเป้าหมายแนวเขตป่าใหม่ให้ได้ปีละ 30,000 ตารางกิโลเมตร และซ่อมแซมแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติและป่าที่อยู่ระหว่างสงวนปีละ 5,000-8,000 ตารางกิโลเมตร โครงการปราบปรามและป้องกันรักษาป่า เพื่อปราบปรามผู้กระทำผิด พ.ร.บ. ป่าไม้ต่างๆ โดยทำการจัดตั้งหน่วยป้องกันรักษาป่าเพิ่มขึ้นปีละ 20 หน่วย ทั้งนี้ โดยมีเป้าหมายในที่สุดให้ได้ 500 หน่วย	จากสถิติการสำรวจเกี่ยวกับเรื่องผลผลิตทางด้านการเกษตรที่เพิ่มขึ้น ปรากฏว่าเป็นผลจากการขยายเนื้อที่การเพาะปลูกมากกว่าการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทั้งนี้ เพราะความอุดมสมบูรณ์ของดินได้เสื่อมลงเป็นลำดับ เกษตรกรทั้งที่เป็นเจ้าของที่ดินและผู้เช่าที่ดินได้ให้ความสนใจในการปรับปรุงดินน้อยกว่าที่ควร เนื่องจากไม่มีกำลังเงินที่จะนำไปลงทุนเพื่อการนี้ และหากลงทุนก็จะต้องเสียค่าเช่าที่ดินสูงขึ้นในกรณีที่เช่าที่ดิน แต่เนื้อที่เพื่อการเพาะปลูกที่จะขยายได้นั้นก็มีจำกัด องค์การอาหารและเกษตรได้ปริมาณการ ไว้ว่าในระยะปี 2505–2518 ประเทศไทยจะขยาย เนื้อที่เพาะปลูกได้ร้อยละ 1.6 ต่อปี และอีก 10 ปี ต่อไป จะขยายได้เพียงร้อยละ 0.5 ต่อปี ซึ่ง ต่ำกว่าอัตราการเพิ่มของประชากร ดังนั้น เพื่อเพิ่มผลผลิตและผลิตภาพทางการเกษตร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงที่ดินเพาะปลูกปัจจุบันและแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน และปัญหาการเช่าที่ดินจะทวีขึ้น ในด้านการถือครอง จากการสำรวจของสานักงานสถิติแห่งชาติ ปรากฏว่าใน ปี 2511/2512 มีเกษตรกรซึ่งต้องเช่าที่ดินของผู้อื่นทำนาทั่วราชอาณาจักรร้อยละ 16.7 และในภาคกลาง มีถึงร้อยละ 40.7 จำนวนครอบครัวเกษตรกรซึ่งต้องเช่าที่ดินของผู้อื่นทำนานั้นมีเพิ่มขึ้นทุกปี และเป็นจำนวนหลายแสนครอบครัว	*พัฒนาทั้งแหล่งน้ำเพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ พร้อมกัน แต่มักจะมองแต่เฉพาะการก่อสร้างเขื่อนและอาคารต่างๆ เป็นใหญ่ ซึ่งตามความเป็นจริงนั้น การก่อสร้างเป็นเพียงส่วนหนึ่งของแผนงานเท่านั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงการรักษาต้นน้ำลำธาร การส่งน้ำให้ทั่วถึง ตลอดจนการใช้น้ำให้เป็นประโยชน์สูงสุดด้วย ส่วนในด้านวางแผนประสานงานนั้น การวางแผนชลประทานปัจจุบันยังขาดการประสานงาน และการชักจูงให้หน่วยงานอื่นมาร่วมด้วย เพื่อปฏิบัติงานพร้อมกันไปทุกระดับ ไม่ให้มีการขาดช่วง หรือเหลื่อมล้ำกันได้* *นอกจากนั้น เมื่อมองในระดับประเทศแล้วการวางแผนชลประทานยังขาดแม่บท (Master Plan) ที่จะยกลุ่มน้ำทุกลุ่มน้ำมาพิจารณาพร้อมกัน และจัดอันดับความสำคัญให้ถูกต้องและชัดแจ้ง การก่อสร้างเขื่อนเป็นแห่งๆ ไปโดยไม่คำนึงถึงโครงการที่สร้างแล้วที่กำลังสร้างหรือจะสร้างต่อไปย่อมทำให้ไม่สามารถเห็นภาพโดยสมบูรณ์เป็นการยากแก่การพิจารณา* *(ข) เร่งรัดการเกษตรชลประทาน โดยให้ความสำคัญแก่การพัฒนาระบบส่งน้ำให้สมบูรณ์ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ ดังนี้* *1. เร่งการสร้างระบบส่งน้ำ สำหรับโครงการที่มีอยู่แล้วให้เสร็จสิ้นไปโดยด่วน รวมทั้งการสร้างคันคูน้ำด้วย โครงการที่เห็นได้ชัดว่าเร่งด่วน ได้แก่ โครงการอ่างเก็บน้ำในภาคอีสาน นอกจากการส่งน้ำแล้ว จะต้องเร่งโครงการระบายน้ำ และปราบที่ดิน ซึ่งเวลานี้เพิ่งเริ่มงานเท่านั้น*	**2. การพัฒนาชนบทกับพัฒนาการเกษตรจะต้องทำควบคู่กันไป** เพื่อผลประโยชน์บั้นปลาย คือการอยู่ดีกินดีของเกษตรกร **3. ตั้งเขตส่งเสริมขึ้นและวางแผนในระดับท้องที่** การพัฒนาการเกษตรจะอาศัยการวางแผนโดยใช้ข้อมูล สถิติและแนวโน้มเอียงที่ผ่านมาเท่านั้นไม่เพียงพอ จาเป็นต้องอาศัยการวางแผนในภาคปฏิบัติโดยอาศัยสภาพดินฟ้าอากาศ ลักษณะและคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ และความต้องการของตลาดเป็นหลัก การกำหนดเขตส่งเสริมและการติดต่อระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเกษตรกรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ โดยอาศัยเกษตรกรชั้นนาและผู้แทนสถาบันเกษตรกรเป็นสื่อโดยแยกการผลิตเป็นเขตส่งเสริมผลผลิตต่างๆ แต่ละเขตมุ่งจะผลิตพืชผลและปศุสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและมีตลาดที่แน่นอน **4. การวางแผนการเกษตรต้องยึดเป้าหมายในการจำหน่ายเป็นหลัก** ในปัจจุบันการประสานงานยังไม่ดีเท่าที่ควร ในด้านการค้ามักจะเน้นหนักการขายสินค้าขั้นปลายไม่ให้ความเอาใจใส่เท่าที่ควร การตลาดระดับไร่นาถึงตัวเกษตรกรโดยตรง การตลาดขั้นต้น คือ ระหว่างเกษตรกรถึงผู้รับซื้อผลิตผลการเกษตรขั้นแรกยังไม่มีหน่วยงานใดดูแลโดยตรง เป็นผลให้อัตราส่วนที่เกษตรกรได้รับสำหรับผลิตผลยังอยู่ในระดับต่ำ จึงควรปรับปรุงวิธีการส่งเสริมในด้านวิชาการทางเกษตรและเผยแพร่ไปสู่เกษตรกรให้ได้ผลยิ่งขึ้น โดยวิธีการประสานมาตรการผลิต การจำหน่ายและการให้สินเชื่อและบริการแก่เกษตรกรเข้าด้วยกัน โดยผ่านสถาบันของเกษตรกรเองเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	โครงการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เพื่อป้องกันสัตว์ป่าไม่ให้สูญพันธุ์ และค้นคว้าวิจัยทางวิชาการสัตว์ป่า โดยปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 และจัดตั้งเขตจัดการป่า 2 แห่ง จัดตั้งเขตสงวนพันธุ์สัตว์ป่า 2 แห่ง **3. แผนงานจัดการและบำรุงป่า** โครงการจัดการป่าไม่ เพื่อจัดการและปรับปรุงป่าไม้ที่มีค่าทั่วประเทศตามหลักวิชาการ อันจะทำให้ป่าไม้มีกาลังผลิตสูงขึ้น และสามารถอำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและ ทางอ้อมโดยสมบูรณ์และสม่ำเสมอตลอดไป โดยมีเป้าหมายจัดตั้งหน่วยจัดการป่าไม้ขึ้นปีละ 10 หน่วย โครงการปลูกสร้างสวนป่าไม้สักเพื่อทาการปลูกสร้างสวนป่าไม้สักในที่ดินรกร้างเปล่าหรือในป่าที่มีสภาพเสื่อมโทรม มีเป้าหมายทำการปลูกปีละ 20,000 ไร่ โครงการปลูกสร้างสวนป่าไม้กระยาเลย เพื่อทาการปลูกสร้างสวนป่าไม้กระยาเลยในที่ดินจัดการอุทยานแห่งชาติ มีเป้าหมายดาเนินการจะประกาศพื้นที่เป็นอุทยานแห่งชาติเพิ่มขึ้นอีก 10 แห่ง และงานวนอุทยาน ซึ่งมีเป้าหมายจะจัดตั้งเพิ่มขึ้นปีละ 1-2 แห่ง	นโยบายการพัฒนาที่ดิน ได้แก่ การเร่งรัดงาน ให้มีผลถึงเกษตรกรโดยกว้างขวางและมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้ 1. เร่งรัดการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินให้เสร็จสิ้นลงโดยเร็ว และเริ่มการสำรวจสมรรถนะที่ดินเพื่อให้ทราบโดยแจ้งชัดว่า เนื้อที่ประเทศที่ควรนำมาใช้ในการเกษตรมีมากน้อย เพียงใด และควรนำมาใช้เพื่อการผลิตชนิดใด เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนการใช้ที่ดินการเกษตรที่ถูกต้อง 2. ริเริ่มหรือขยายโครงการพัฒนาที่ดินที่ยังใช้ประโยชน์ได้น้อยมาก เช่น พัฒนาที่ดิน ชายฝั่งทะเลที่มีน้ำท่วม ที่ดินเปรี้ยวหรือเค็ม และที่ดินชายเขา เป็นต้น 3. โครงการจัดสรรที่ดินดำเนินการอยู่ เช่น นิคมสร้างตนเองและนิคมสหกรณ์ยังไม่ได้ผลเต็มที่ เพราะขาดการประสานงานกับหน่วยงานด้านวิชาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริม การเกษตร และการจัดระบบไร่นา การจัดสรรที่ดินแปลงใหญ่แต่ละครั้งจึงควรทำเป็นรูปการประสานงาน โดยมีคณะทางานเฉพาะแห่งเพื่อวางแผนและควบคุมการปฏิบัติงานจนเสร็จสมบูรณ์ ไม่ใช่มีเพียงผู้ปกครอง นิคม และผู้ช่วยเพียงหนึ่งหรือสองคนเช่นในปัจจุบัน	*2. เพิ่มงบประมาณเพื่อการส่งน้ำและบำรุงรักษาตลอดจนงบประมาณ เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก รวมทั้งแหล่งน้ำบาดาล กรมชลประทานควรมีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้และมีโครงการเฉพาะเรื่องนี้ด้วย* *(ค) กำหนดหลักเกณฑ์ในการเริ่มโครงการใหม่ให้แน่นอน ในขณะที่รัฐบาลกำลังเน้นหนักการสร้างโครงการที่ทำอยู่แล้วให้เสร็จสมบูรณ์ อาจมีความจำเป็นที่จะต้องริเริ่มโครงการใหม่บ้างเป็นบางโครงการในเมื่อฐานะการเงินอำนวยให้ มิฉะนั้นแล้วจะเกิดการขาดดุลขึ้น เนื่องด้วยการก่อสร้างตามโครงการใหม่ต้องใช้เวลากว่าจะเกิดผล กล่าวคือ ในบางท้องที่ได้รับการชลประทานสมบูรณ์ แต่ในบางแห่งราษฎรไม่ได้รับความช่วยเหลือ การเพิ่มผลผลิตมิอาจทำได้ หลักเกณฑ์ดังกล่าว ได้แก่* *1) เป็นเขตที่มีความแห้งแล้ง ขาดการชลประทาน แต่มีแหล่งน้ำ ซึ่งพร้อมจะพัฒนาได้ทันที มีเนื้อที่เพาะปลูกและจำนวนเกษตรกรมาก กับทั้งได้มีการสำรวจที่แน่นอนเชื่อถือได้ว่าจะให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจคุ้มค่า หรือโครงการที่พิสูจน์แล้วว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการถึงแม้ว่าประโยชน์ในทางเศรษฐกิจอาจต่ำกว่าที่ควร* *2) เงินลงทุนไม่เกินความสามารถของประเทศในกรณีที่อาจต้องกู้เงินจากภายนอก แหล่งให้กู้ต้องเป็นที่เชื่อถือได้ และยืนยันว่าเห็นด้วยที่จะเริ่มโครงการดังกล่าว*	**5. การกระจายประเภทการผลิตและปรับปรุงระบบการผลิต** ในระยะไม่กี่ปีมานี้ ปรากฏว่าความต้องการของตลาดต่างประเทศในด้านผลิตผลเกษตรได้เปลี่ยนแปลงไปสินค้าออกบางชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวมีปัญหาทั้งด้านราคาและปริมาณส่งออก จึงมีความจาเป็นจะต้องเพิ่มประเภทผลผลิตให้มากขึ้น ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง หม่อน-ไหม มะพร้าว ฝ้าย และยาสูบซึ่งสามารถส่งไปจำหน่ายต่างประเทศได้ได้ดี ทั้งนี้ โดยการปรับปรุงค้นคว้า วิจัย และส่งเสริมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ตลอดจนการแก้ไขใช้วิธีการผลิตที่ทันสมัย เพื่อการเร่งรัดพัฒนาผลิตผลเกษตรให้สูงขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ นอกจากพืชผลแล้ว การปศุสัตว์มีลู่ทางจะก้าวหน้าไปได้มาก เพราะประเทศไทยมีลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์เป็นอย่างยิ่ง มาตรการพัฒนาที่จะใช้ ดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การปราบโรคสัตว์ การขยายพันธุ์ดี การส่งเสริมคุณภาพและการตลาด ในด้านการป่าไม้นั้น จะส่งเสริมบทบาทของเอกชนให้มากขึ้น โดยสนับสนุนตั้งบริษัทร่วมทุนกับรัฐและให้สัมปทานระยะยาว เพื่อพัฒนาการทำป่าไม้ให้ได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจยิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนในด้านการประมง จะส่งเสริมการประมงน้ำลึก การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด และการพัฒนาที่ดินชายฝั่งทะเล ให้เป็นแหล่งเลี้ยงสัตว์น้า เช่น กุ้งทะเล เป็นต้น **6. เร่งรัดการเกษตรชลประทาน** ในระยะของแผนพัฒนาสองฉบับที่ผ่านมาแล้วรัฐได้ลงทุนเพื่อก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดใหญ่แล้วเป็นอันมาก แต่การพัฒนาเนื้อที่ในบริเวณระบบส่งน้ำชลประทานยังล้าหลังอยู่การพัฒนา

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	4. โครงการจัดการและปรับปรุงต้นน้ำ เพื่อจัดการและปรับปรุงต้นน้ำที่ เสื่อมโทรม ทั่วประเทศ ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ โดยทำการสำรวจต้นน้ำที่ถูกทำลายเสียหายหนัก บริเวณประมาณ 10,000 ตารางกิโลเมตร และปลูกป่าเพื่อปรับปรุงต้นน้ำ 92,500 ไร่ พร้อมทั้งจะจัดตั้งศูนย์ปรับปรุงลุ่มน้ำต่างๆ 17 ลุ่มน้ำ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2514: 243-245)	4. เนื้อที่ดินที่ยังใช้ไม่ได้ หรือได้ผลน้อยมากมีอยู่มากในประเทศไทย เช่น ที่ดินที่ เปรี้ยวหรือเค็มจัด ที่ดินชายฝั่งทะเลที่เป็นเลน ที่น้ำท่วมและที่ซึ่งไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกข้าวและพืชไร่ จึงควรมีการสำรวจวางแผนการใช้ที่ดิน และโครงการพัฒนาขึ้นเป็นแห่งๆ ไป เช่น ทุ่งกุลาร้องไห้ ทุ่งรังสิต ทุ่งนครนายก เป็นต้น ที่ดินเหล่านี้เอพัฒนาแล้วอาจแปรสภาพเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์สาธารณะ หรือนากุ้งและปลาน้ำกร่อย อันจะเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาการเกษตรมากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทุ่งรังสิตซึ่งเวลานี้ทำนาได้ผลเพียงไร่ละ 3-4 ถัง ควรแปรสภาพเป็นที่เลี้ยงสัตว์ผสมกับการเลี้ยงปลาน้ำจืด เป็นต้น นอกจากนั้นก็มีที่สูงในภาคเหนือหลายแห่งที่ควรพัฒนาให้เป็นที่ทำการเกษตร โดยปลูกพืชชนิดที่เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศ และมักจะมีราคาดี 5. โครงการจัดรูปที่ดินด้วยการปรับระดับดินและการชลประทานระดับไร่นา ควรได้รับการสนับสนุนและขยายออกไปให้กว้างขวางและในขั้นต้นนี้ ควรดำเนินการในแบบที่ลงทุนน้อยไว้ก่อน เพื่อให้มีผลต่อเกษตรกรโดยกว้างขวาง โดยทำพร้อมกันไปกับการวางแผนจัดการไร่นาและการออกใบกรรมสิทธิ์ที่ดิน ทั้งนี้ การพัฒนาที่ดิน กรมที่ดิน กรมชลประทาน และกรมสหกรณ์ที่ดิน กำลังร่วมกันจัดทำโครงการนี้เป็นโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ขึ้น	*(ง) การจัดการและการใช้น้ำ ถึงแม้ว่าชลประทานในประเทศไทยจะได้ดำเนินการมาแล้วหลายปี* *(ง) การจัดการและการใช้น้ำ ถึงแม้ว่าชลประทานในประเทศไทยจะได้ดำเนินการมาแล้วหลายปี แต่เกษตรกรไทยที่เข้าใจหลักการจัดการ และการใช้น้ำยังมีน้อย แม้แต่ในภาคเหนือซึ่งดีกว่าภาคอื่น ก็ยังปรากฏว่าการใช้น้ำยังไม่เป็นไปโดยประหยัด ทำให้สูญเสียน้ำไปโดยไม่ควรเป็นอันมาก นอกจากนั้น หลักการใช้น้ำจะมีผลสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อมีการส่งน้ำถึงไร่นา โดยเกษตรกรจัดทำคันนา คูน้ำ หรือเหมืองไส้ไก่ให้ทั่วในพื้นที่ของตน ซึ่งปรากฏว่าราษฎรส่วนมากยังไม่เข้าใจความจำเป็นในเรื่องนี้ กลับคิดไปว่าเป็นหน้าที่ของกรมชลประทานจะต้องส่งน้ำให้ถึงตัว สถาบันเกษตรกรที่มีอยู่แล้ว เช่น สหกรณ์ที่ดิน และสมาคมชลประทานราษฎร์ ยังมิอาจช่วยให้เกษตรกรเข้าใจเรื่องนี้อย่างแท้จริง จึงควรเร่งรัดจัดให้สถาบันเกษตรกรที่มีอยู่แล้ว ให้เข้าใจในหลักการเกษตรโดยใช้น้ำชลประทาน (Irrigation Agronomy) ในเขตที่มีการชลประทานแล้ว* **โครงการชลประทานที่สำคัญ** *โครงการพัฒนาการชลประทาน ประกอบด้วยโครงการที่สืบเนื่องมาจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 เป็นส่วนใหญ่ และมีบางโครงการที่ริเริ่มใหม่ในระยะของแผนฉบับนี้* **งานต่อเนื่อง** *1. เขื่อนวชิราลงกรณ์ และระบบการส่งน้ำ เป็นโครงการที่สำคัญในภาคตะวันตกเริ่มดำเนินงานระยะแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 เป็นการก่อสร้างเขื่อนทดน้ำ พร้อมกับระบบส่งน้ำเพื่อช่วยเหลือเนื้อที่*	การชลประทานจึงจะต้องเปลี่ยนเป็นรูปพัฒนาลุ่มน้ำทั้งลุ่มน้ำ โดยประสานกับการค้นคว้าทดลองและการส่งเสริมการเกษตร การรวมกลุ่มเกษตรกรเป็นสหกรณ์ หรือกลุ่มเกษตรกรหรือสมาคมผู้ใช้น้ำเป็นมาตรการหลักอันหนึ่งในการพัฒนาการ ชลประทาน ทั้งนี้ จึงควรเร่งรัดพัฒนาการชลประทานตามโครงการที่มีขึ้นแล้ว โดยการก่อสร้างและปรับปรุงระบบการส่งน้ำให้ถึงมือเกษตรกรให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตที่มีน้ำชลประทานหลังฤดูการผลิตเพื่อปลูกพืชหมุนเวียน **7. สนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเป็นสถาบันการเกษตรและรับผิดชอบในการจัดการสถาบันของตนเอง** ในปัจจุบันนี้ระบบการเกษตรของประเทศส่วนใหญ่ยังมีลักษณะเป็นการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง การเกษตรที่เป็นรูปไร่นาเพื่อการค้า ยังมีน้อยมาก พืชที่ควรเพาะปลูกในเนื้อที่ขนาดใหญ่ เช่น ยาง และผลไม้ก็ยังปลูกกันอยู่ในรูปสวนหรือไร่ขนาดเล็ก ทำให้การปรับปรุงและพัฒนา เช่น การปลูกยางแทน ทำได้ด้วยความยากลำบาก แต่การที่จะรวมสวนและไร่ขนาดนี้เข้าด้วยกันให้มีขนาดใหญ่ขึ้นย่อมทำได้ยาก และเป็นการกระทบกระเทือนถึงกรรมสิทธิ์ที่ดินของเกษตรกร การสนับสนุนให้เกษตรกรได้รวมกลุ่มเป็นรูปสถาบันเกษตรประเภทต่างๆ จึงเป็นแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมอย่างยิ่งในปัจจุบันมีเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันต่างๆ อยู่แล้วเพียงประมาณร้อยละ 10 รัฐจึงมีมาตรการส่งเสริมให้เกษตรกรได้เข้าเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรต่างๆ มากขึ้น การกระทำดังกล่าวจะเป็นการช่วยพัฒนาการเกษตรที่ได้ผลดีที่สุดในระยะยาว

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		6. โดยที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จะได้เร่งรัดให้จัดระบบการชลประทานที่จะปฏิบัติการในฤดูฝน 4,466,905 ไร่ และในฤดูแล้ง 1,957,400 ไร่ ดังกล่าวแล้วในเรื่องการชลประทาน จึงควรจะได้มีการประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในพื้นที่ปฏิบัติการนี้โดย (ก) สำรวจและทาแผนที่รวมทั้งการจำแนกสมรรถนะของดินในเขตปฏิบัติการ (ข) สำรวจและศึกษาและภาวะการถือครองที่ดินและภาวะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรในเขตปฏิบัติการ (ค) แนะนาการใช้น้ำและการปรับปรุงที่ดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก (ง) ประเมินผลการเพิ่มผลผลิตในเขตพื้นที่ปฏิบัติการ 7. นโยบายที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การเร่งรัดสนับสนุนให้เกษตรกรได้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นที่ทำกินของตนเอง และป้องกันมิให้เกษตรกรต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนไป ตลอดจนให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เช่าที่ดินเพื่อการเกษตร ให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพในการ ประกอบอาชีพ โดย (ก) ขยายและเร่งรัดงานกองทุนจัดสรรที่ดินเพื่อจัดหาที่ดินให้แก่เกษตรกรและการจัดตั้งสหกรณ์นิคม (ข) ให้มีการปฏิรูปที่ดินในรูปที่เหมาะสมกับประเทศไทย ทั้งนี้ โดยอาศัย มาตรการต่างๆ ภายใต้ขอบเขตของรัฐธรรมนูญรวมทั้งการพัฒนาที่ดินรกร้างเปล่าเพื่อนำมาจัดสรรให้แก่เกษตรกร	*เพาะปลูกในฤดูฝน 2,519,000 ไร่ และกำหนดแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2520 นอกจากนี้โครงการนี้ยังช่วยบรรเทาอุทกภัย และเพิ่มทางขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ* *2. เขื่อนเก็บน้ำปราณบุรี และระบบการส่งน้ำ เป็นโครงการเขื่อนเก็บกักน้ำแม่น้ำปราณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีขนาดความจุน้ำ 445 ล้านลูกบาศก์เมตร โครงการนี้นอกจากจะช่วยอำนวยประโยชน์ในด้านการส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกในฤดูฝน 220,000 ไร่ และในฤดูแล้ง 144,000 ไร่ และยังช่วยป้องกันอุทกภัยในทุ่งปราณ เริ่มเตรียมการก่อสร้างในปี พ.ศ. 2510 และจะแล้วเสร็จในระยะปลายของแผน* *3. เขื่อนเก็บน้ำอูน และระบบการส่งน้ำ เป็นโครงการก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดสกลนคร โครงการนี้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 อันเป็นระยะเริ่มต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 เป็นเขื่อนเก็บกักน้ำบนลำน้ำอูน มีขนาดความจุของน้ำ524 ล้านลูกบาศก์เมตร พร้อมทั้งระบบส่งน้ำเพื่อช่วยการชลประทานในฤดูฝนได้เนื้อที่ 200,000 ไร่ และในฤดูแล้ง 100,000 ไร่ กำหนดจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2517 นอกจากนี้ยังเป็นการป้องกันอุทกภัยให้แก่บริเวณลุ่มน้ำอูน และห้วยปลาหางอีกด้วย* *4. เขื่อนทดน้ำปัตตานี และระบบการส่งน้ำเป็นโครงการสร้างเขื่อนทดน้ำและระบบการส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกในฤดูฝน 300,000 ไร่ เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 กำหนดจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2520 และเมื่อก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำบางลาง*	**8 ส่งเสริมบทบาทของเอกชนที่เกี่ยวข้องอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมที่ใช้ผลิตผลการเกษตร** รัฐจึงควรพิจารณาหาทางสนับสนุนในเรื่องนี้ เช่น การส่งเสริมสมาคมผู้ค้า ผลิตผลเกษตรให้เป็นปึกแผ่นและให้ดำเนินการเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตร การร่วมมือระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบธุรกิจ และส่วนราชการ จะมีผลให้การพัฒนาการเกษตรให้เป็นไปโดยรวดเร็วและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายยิ่งขึ้น **9. เพิ่มปัจจัยที่ใช้ในการผลิต เช่น ที่ดิน ปุ๋ย อุปกรณ์เครื่องทุ่นแรง และสินเชื่อการเกษตรให้แก่เกษตรกร** รัฐขยายบริการให้แก่เกษตรกรให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเรื่องสินเชื่อการเกษตรและการส่งเสริมเผยแพร่บริการต่างๆ ให้ถึงถือเกษตรกร ทั้งนี้ โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมมือและช่วยตนเองให้มากที่สุด **10. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์แก่การเกษตรในอนาคต** ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าไม้ และพันธุ์ปลาธรรมชาติอยู่ในลักษณะ เสื่อมโทรมสูญหายลงแทบทั้งสิ้น กฎหมายต่างๆ ที่มีอยู่ไม่ได้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์โดยเคร่งครัด ปัญหาเรื่องอนุรักษ์กรรมจึงจะต้องได้รับการพิจารณาแก้ไขให้ได้ผลจริงจัง รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในด้านเกษตรได้แก่ การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาบำรุงความอุดมสมบูรณ์ของเดินและการอนุรักษ์ป่าไม้และทรัพยากรจากป่า

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		โครงการพัฒนาที่ดินที่สำคัญๆ ดังนี้ โครงการจำแนกสมรรถนะที่ดิน เพื่อทาแผนที่สมรรถนะที่ดิน (Land Capability Classification) ทั่วประเทศ และทาการวินิจฉัยคุณภาพของดินชนิดต่างๆ ว่ามีความ เหมาะสมในทางเกษตรกรรม วิศวกรรม และอื่นๆ อย่างไรบ้าง โครงการบำรุงดิน ทาการศึกษาค้นคว้าการบำรุงดิน เพื่อเพิ่มผลผลิตในแหล่งที่ดินเสื่อมโทรม พร้อมทั้งการปรับปรุงดินที่ใช้ประโยชน์ในการเกษตรให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ทาการส่งเสริมแนะนำและให้การศึกษาแก่เกษตรกรให้รู้จักวิธีการพัฒนาที่ดินในสาขาต่างๆ ด้วยการส่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาที่ดินไปปฏิบัติงานในจังหวัดต่างๆ โครงการปรับปรุงการถือครองที่ดินและจัดหาที่ดิน เพื่อส่งเสริมกสิกรให้มีความมั่นคงในการถือครองมีกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเองมากขึ้น และจัดและพัฒนาที่ดินให้ เหมาะสมกับขนาดแห่งครอบครัวและสภาพภูมิประเทศ โครงการสำรวจที่ดิน ดำเนินการสำรวจและทำแผนที่ดิน เก็บรวบรวม ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะและคุณสมบัติของดิน เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาที่ดินการเกษตร	*อีก 1 แห่ง ซึ่งเป็นโครงการเอนกประสงค์แล้วเสร็จจะมีขนาดจุน้ำได้ 870 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในฤดูฝนได้300,000 ไร่ และสามารถผลิตไฟฟ้าได้ 36,000 กิโลวัตต์* *5. เขื่อนลิริกิติ์ เป็นโครงการเขื่อนเก็บกักน้ำเอนกประสงค์ มีขนาดจุน้ำ 10,500 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อส่งน้ำมาช่วยชลประทานในฤดูฝน 1,551,000 ไร่ และในฤดูแล้งจะสามารถส่งน้ำมาช่วยในโครงการเจ้าพระยาใหญ่ 2.5 ล้านไร่ และในโครงการอุตรดิตถ์ พิษณุโลก อีก 300,000 ไร่ และนอกจากนี้ยังสามารถผลิตไฟฟ้าได้อีก 500,000 กิโลวัตต์ เริ่มเตรียมการก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 จะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2515* *6.งานชลประทานราษฎร์ ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3นี้ จะเน้นหนักในด้านการชลประทานขนาดเล็ก ซึ่งเป็นโครงการที่ให้ผลถึงมือเกษตรกรโดยตรง และรวดเร็ว งานที่สำคัญๆ คือ* (ก) คันคูน้ำจัดทำเหมืองไส้ไก่ หรือร่องหนู หรือคันนาคู่ ในเขตโครงการชลประทาน เนื้อที่ 1,264,700 ไร่ โดยจัดระบบการจ่ายน้ำให้ไหลไปสู่แปลงเพาะปลูกได้รวดเร็ว และประหยัดน้ำชลประทาน (ข) อ่างเก็บน้ำในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จะดำเนินการสร้างอ่างเก็บน้ำในจังหวัดตามภาคต่างๆ เพื่อเก็บกักน้ำได้ 300 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรกรรมในพื้นที่นอกเขตชลประทานหลวง ประมาณ 1,500,000ไร่	**11. การส่งเสริมการศึกษาและฝึกอบรมในชนบท** ปัญหาการขาดแคลนกาลังคนที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการเกษตรเป็นปัญหาใหญ่ในปัจจุบัน และนับวันจะเพิ่มความรุนแรงขึ้น โครงการพัฒนาการศึกษาและฝึกอบรมด้านการเกษตรจึงจะต้องได้รับการสนับสนุนให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน รวมทั้งในระดับท้องถิ่น เพื่อช่วยให้เยาวชนชนบทสามารถประกอบอาชีพได้โดยมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น **12. ปรับปรุงการบริหารของรัฐในด้านการเกษตร** การประสานระหว่างหน่วย ราชการ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่การปรับปรุงกฎหมายข้อบังคับต่างๆ การปรับปรุงระบบการบริหารทั้งส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการแบ่งส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง การเกษตรและเกษตรกรเป็นแนวทางพัฒนาที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง (สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2514: 221-224)

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		โครงการพัฒนาที่ดินในเขตชลประทาน โดยการสำรวจและทำแผนที่รวมทั้งการจำแนกสมรรถนะของที่ดินในเขตปฏิบัติการ สำรวจและศึกษาภาวะการถือครองที่ดินและภาวะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรในเขตปฏิบัติการ แนะนำการใช้น้ำและปรับปรุงที่ดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก และประเมินผลการเพิ่มผลผลิตในเขตพื้นที่ปฏิบัติการ โครงการสำรวจการใช้ที่ดิน เป็นโครงการร่วมกันระหว่างกรมพัฒนาที่ดินและกระทรวงเกษตร โครงการนี้จะเป็นรากฐานในการวางแผนพัฒนาการเกษตรต่อไปให้รัดกุม ยิ่งขึ้น **ระบบถือครองที่ดิน** เพื่อสนองนโยบายรัฐบาลในการที่จะจัดหากรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่เกษตรกร มีมาตรการสำคัญในเรื่องนี้ดังต่อไปนี้ 1. ขยายกองทุนเพื่อจัดหาที่ดินให้แก่เกษตรกรให้กว้างขวางออกไป ด้วยการจัดซื้อที่ดิน การเกษตรมาพัฒนาและจัดสรรให้ราษฎรเข้าถือครองในรูปเช่าซื้อระยะยาว ในรูปสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร โดยจะเน้นหนักภาคกลางก่อนเพราะมีผู้เช่าซื้อระยะยาว ในรูปสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร โดยจะเน้นหนักภาคกลางก่อนเพราะมีผู้เข้านาจานวนสูงกว่าภาคอื่นๆ 2. ขยายและปรับปรุงโครงการจัดหาที่ดินให้แก่ราษฎร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานของกระทรวงมหาดไทยและพัฒนาการแห่งชาติ	(ค) เหมืองฝายจะดำเนินการสร้างฝายทดน้ำ และระบบส่งน้ำขึ้นสู่แปลงเพาะปลูกสามารถใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรมได้เป็นพื้นที่ 600,000 ไร่ ในระยะเวลา 5 ปี **งานใหม่** *โครงการขนาดใหญ่ที่จะเริ่มในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3* *1. โครงการอ่างเก็บน้ำบางพระ จังหวัดชลบุรี เป็นโครงการเสริมเขื่อนของอ่างเก็บน้ำบางพระเดิม ซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่แห่งแรกของภาคตะวันออก จัดสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2496 และก่อสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2502 เสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 19,345,000 บาท มีขนาดจุน้ำ 22 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อเก็บไว้สำหรับบรรเทาความขาดแคลนน้ำใช้เพื่อการบริโภค อุตสาหกรรม การกสิกรรม และอื่นๆ ขณะนี้เนื่องจากความเจริญในด้านอุตสาหกรรม และความหนาแน่นของประชาชนในจังหวัดชลบุรี เป็นไปอย่างรวดเร็วมาก ปริมาณน้ำที่เก็บกักไว้มีไม่พอกับความต้องการ โดยเฉพาะความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม ที่กำลังจะเกิดขึ้น ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เคมีจากปิโตรเลียม เป็นต้น ซึ่งจะต้องการใช้น้ำประมาณปีละ 20 ล้านลูกบาศก์เมตร จำเป็นต้องปรับปรุงให้อ่างเก็บน้ำมีความจุเพิ่มขึ้นจนเพียงพอแก่ความต้องการ โดยเสริมเขื่อนของอ่างเก็บน้ำให้มีขนาดความจุ 100 ล้านลูกบาศก์เมตร การเตรียมงานเบื้องต้นได้เริ่มในปี พ.ศ. 2514 และทำการก่อสร้างในปี พ.ศ. 2515 กำหนดจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2516 ค่าใช้จ่ายของโครงการเป็นเงินประมาณ 229 ล้านบาท*	

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		3. พิจารณามาตรการบางอย่างที่จะช่วยเหลือเกษตรกรชั้นผู้น้อย เช่น การเก็บภาษีที่ดินในอัตราก้าวหน้า และการจัดตั้งสถาบันการเงินเพื่อการเกษตรสาหรับระยะยาว โดยอาศัยเงินทุน ส่วนหนึ่งจากการออกพันธบัตรพิเศษของรัฐบาล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2514: 245-248) ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ ได้มีจุดตั้งต้นในการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายที่ดินของชาติหลายประการ	*2. การพัฒนาการเกษตรชลประทานในเขตโครงการเจ้าพระยาใหญ่ ให้มีพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกฤดูฝน 3,340,730 ไร่ สำหรับการเพาะปลูกในฤดูแล้ง 1,305,000 ไร่ โครงการชลประทานในภาคอีสาน สำหรับการเพาะปลูกฤดูฝน 707,300 ไร่ ฤดูแล้ง 490,000 ไร่ โครงการชลประทานภาคใต้ สำหรับเพาะปลูกฤดูฝน 330,000 ไร่ ฤดูแล้ง 100,000 ไร่ และโครงการชลประทานภาคเหนือฤดูฝน 88,875 ไร่ ฤดูแล้ง 62,400 ไร่ รวมทั้งสิ้นพื้นที่ปฏิบัติการในฤดูฝน 4,466,905 ไร่ และฤดูแล้ง1,957,400 ไร่ ทั้งนี้เนื่องด้วยเป็นพื้นที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ดี มีเขื่อนเก็บกักน้ำ และคันคูน้ำ เรียบร้อยเป็นส่วนใหญ่การดำเนินการจะอยู่ภายใต้ขอบเขตวงเงินและความเหมาะสมและมีการจัดทำโครงการดำเนินการเป็นแห่งๆ ไป”* (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2514: 254-258)	

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2514				ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 นี้ มีนโยบายการเกษตรและเหตุการณ์ที่สำคัญ ดังนี้ **วันที่ 12 ตุลาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาสำรวจเนื้อที่ และพืชผลการเกษตร พ.ศ..... ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีเสนอและให้ส่งคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา **วันที่ 19 ตุลาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจซื้อปุ๋ยจากบริษัทปุ๋ยเคมี โดยคิดราคาจำหน่ายปุ๋ยจากราคาต้นทุนบวกกำไร ไม่เกินร้อยละ10 **วันที่ 19 ตุลาคม 2514** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องให้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชาวสวนยางพาราว่าให้กระทรวงเกษตรเป็นเจ้าของเรื่องเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาต่อไป
มกราคม 2515				**วันที่ 11 มกราคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติว่าระเบียบการช่วยเหลือเรื่องพันธุ์ข้าวปลูกให้พิจารณาจ่ายเป็นพันธ์ข้าวหรือเงินให้ตามความจำเป็นแต่ละคราว เท่าที่จะพิจารณาเห็นสมควรช่วยเหลือเป็นรายๆ ปี **วันที่ 13 มกราคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติ 1) อนุมัติให้กระทรวงเศรษฐการดำเนินการซื้อข้าวเปลือกตามโครงการพยุงราคาข้าวทันทีโดยใช้เงินที่มีอยู่ไปก่อน 2) อนุมัติการจัดสรรเงินตามวิธีที่ 1 แต่ถ้าไม่จำเป็นต้องใช้เงินก็ไม่ต้องดำเนินการยืม 3) อนุมัติซื้อข้าวเปลือกในราคาที่ใกล้เคียงกับราคาตลาดได้และดำเนินการตามวิธีการที่เสนอ 4) การจะดำเนินการตามโครงการพยุงราคาข้าวในปีต่อไปอีกหรือไม่ ให้รอการพิจารณาไว้ก่อน **วันที่ 27 มกราคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติได้ประชุมปรึกษาลงมติว่าเรื่อง การแก้ปัญหาโรงสีหลีกเลี่ยงการชำระภาษีการค้าข้าวให้ปฏิบัติไปตามเดิม สำหรับโรงสีที่ยังมิได้ติดตั้งเครื่องวัดรอบให้เก็บภาษีโดยวิธีเหมาจ่าย ทั้งนี้ ได้แจ้งให้สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีทราบด้วยแล้ว

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 27 มกราคม 2515 สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติเห็นชอบตามที่เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอ เรื่องการส่งเสริมการปลูกถั่วเหลือง **วันที่ 27 มกราคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติให้กำชับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งมีอยู่ขณะนี้แล้ว ส่วนการปฏิบัติต่อไปนั้นให้ฝ่ายอำนวยการเศรษฐกิจ การคลัง และการอุตสาหกรรม รับไปพิจารณาแล้วเสนอมาอีกครั้งหนึ่ง
กุมภาพันธ์ 2515				**วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติได้ลงมติอนุมัติให้ผ่อนผันและยกเว้นการชำระหนี้สินค่าวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตามขณะนี้แล้ว ส่วนการปฏิบัติต่อไปนั้นให้ฝ่ายอำนวยการเศรษฐกิจ การคลัง และการอุตสาหกรรม รับไปพิจารณาแล้วเสนอมาอีกครั้งหนึ่ง **วันที่ 17กุมภาพันธ์ 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติได้ลงมติอนุมัติให้ผ่อนผันและยกเว้นการชำระหนี้สินค่าวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตามโครงการช่วยเหลือเกษตรกรของรัฐบาลให้แก่สมาชิกสถาบันเกษตรกร รวม 9 จังหวัด เนื่องจากประสบอุทกภัยเสียหายมาก
มีนาคม 2515				**วันที่ 23 มีนาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติให้กระทรวงเกษตรไปดำเนินการแก้ไขระเบียบการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูก ทั้งของกระทรวงเกษตรและระเบียบของสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี เพื่อกำหนดระเบียบให้รัดกุมแล้วเสนอมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง **วันที่ 23 มีนาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติเรื่องสภาการตลาดสำหรับผลิตผลทางการเกษตรที่สำคัญบางประเภทให้ส่งกระทรวงเกษตรเจ้าของเรื่อง ให้เชิญผู้แทนกระทรวงเศรษฐการมาพิจารณาร่วมกันกำหนดรายละเอียดเสนอต่อที่ประชุมสภาบริหารคณะปฏิวัติต่อไป และให้ข้อสังเกตว่าไม่ควรใช้คำว่า *"สภา"*

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2515 สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรเกี่ยวกับการดำเนินโครงการสินเชื่อการเกษตรระยะยาว โดยในส่วนของเงินทุนที่จะจัดหาให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ให้สำนักงบประมาณจัดสรรเงินงบประมาณประจำปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 รวม 5 ปีๆ ละ 100 ล้านบาท ให้กู้จากธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียกับธนาคารโลก และให้กู้จากประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น กับประเทศอื่นๆ ด้วย ส่วนการตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา ให้แต่งตั้งตามที่คณะอนุกรรมการประสานงานช่วยเหลือเกษตรกรเสนอมาและในการคิดอัตราดอกเบี้ยเงินที่สำนักงบประมาณตั้งให้กระทรวงการคลังเพื่อให้ธนาคารกู้ ควรคิดใน อัตราต่ำเป็นพิเศษประมาณร้อยละ 2 หรือ 3 ต่อปี
เมษายน 2515				**วันที่ 5 เมษายน 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติรับหลักการโครงการเร่งรัดการผลิตและการจำหน่ายโค-กระบือ **วันที่ 20 เมษายน 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติรับหลักการโครงการเร่งรัดผลิตและการจำหน่ายกุ้งทะเล ถั่วเหลือง หม่อน-ไหม มะพร้าว และข้าวโพด และให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณให้ตั้งแต่ปี 2516 เป็นต้นไป และให้เพิ่มโครงการฝ้ายเป็นโครงการที่ 6 ด้วย
พฤษภาคม 2515				**วันที่ 4 พฤษภาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติเห็นชอบโครงการองค์การส่งเสริมกิจการโคนมกระทรวงเกษตร ตามที่ฝ่ายอำนวยการพัฒนาการเกษตรและคมนาคมได้เสนอ ส่วนการกู้เงินจากเดนมาร์ก ให้กระทรวงการคลังและสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติให้ความช่วยเหลือ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กรกฎาคม 2515			**วันที่ 13 กรกฎาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติเห็นชอบให้กรมชลประทานเสริมเขื่อนของอ่างเก็บน้ำบางพระให้เก็บน้ำได้ประมาณ 100 ล้าน ลูกบาศก์เมตร ตามโครงการเดิม และให้ขยายเขตแล้วเสร็จของโครงการออกไปอีกตามความจำเป็นไม่เกิน 2 ปี และให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายให้ตามความเหมาะสมกับให้รับข้อสังเกตว่าการบริหารงานอ่างเก็บน้ำนี้จะมอบให้ส่วนท้องถิ่นรับไปดำเนินการจะได้หรือไม่ **วันที่ 13 กรกฎาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติอนุมัติเงินงบกลาง รายการเงินเพิ่มทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรประจำปี 2515 ให้กรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อช่วยเหลือเป็นค่าพันธ์ข้าวปลูกแก่เกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ **วันที่ 27 กรกฎาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติอนุมัติหลักการการยกเว้นภาษีการค้าแก่การประปานครหลวงโดยให้กระทรวงมหาดไทยร่างประกาศของคณะปฏิวัติเสนอสภาบริหารคณะปฏิวัติพิจารณา **วันที่ 27 กรกฎาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติอนุมัติหลักการการยกเว้นภาษีการค้าแก่การประปานครหลวงโดยให้กระทรวงมหาดไทยร่างประกาศของคณะปฏิวัติเสนอสภาบริหารคณะปฏิวัติพิจารณา	**วันที่ 13 กรกฎาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติอนุมัติงบประมาณจากงบเงินเพิ่มทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรประจำปี 2515 ให้กรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อช่วยเหลือพันธุ์พืชแก่ผู้ประสบภัยฝนแล้งในจังหวัดต่างๆ ในวงเงิน 5,000,000 บาท และเสนอคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรดำเนินการต่อไป **วันที่ 13 กรกฎาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติอนุมัติเงินงบกลาง รายการเงินเพิ่มทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรประจำปี 2515 ให้กรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อช่วยเหลือเป็นค่าพันธ์ข้าวปลูกแก่เกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
สิงหาคม 2515				**วันที่ 10 สิงหาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติพิจารณาเรื่องที่ชาวไร่กระเทียมเชียงใหม่เสนอให้รัฐบาลดำเนินการเกี่ยวกับการสั่งกระเทียมเข้ามาในประเทศเห็นควร 1.สั่งห้ามการนำกระเทียมเข้าจากต่างประเทศโดยด่วนที่สุด 2.ส่งเสริมให้ราษฎรมีการควบคุมพันธุ์และอำนวยความสะดวกกับการจำหน่ายโดยวิธีสหกรณ์ส่วนการสั่งเข้าเพื่อทำพันธุ์หรือเพื่อชดเชยผลผลิตที่ต่ำกว่าของชาวไรนั้น ควรอนุญาตให้กระทำได้ตามความจำเป็น แต่ต้องมีมาตรการควบคุมโดยแน่นอน แต่ต้องมอบให้ศูนย์ควบคุมการจำหน่ายของสหกรณ์ชาวไรมีบทบาทร่วมด้วย 3. ให้ฝ่ายเศรษฐกิจการคลังและอุตสาหกรรมรับไปพิจารณาดำเนินการโดยด่วนต่อไปให้ฝ่ายอำนวยการเศรษฐกิจ การคลัง และการอุตสาหกรรมไปร่วมพิจารณากับกระทรวงเกษตรดำเนินการตามนโยบายที่รับทราบไปจากสภาบริหารคณะปฏิวัติแล้ว **วันที่ 15 สิงหาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติเกี่ยวกับการควบคุมราคาจำหน่ายปลีกสินค้านม ลงมติชนิด 9% ให้กำหนดราคาขายไม่เกินกระป๋องละ 5.50 บาท และนมประเภทระเหยน้ำให้กำหนดราคาขายไม่เกินกระป๋องละ 3.75 บาท **วันที่ 17 สิงหาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติรับหลักการให้คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรจัดสรรงบช่วยเหลือเกษตรกรให้ในปีงบประมาณ 2516 จำนวน 47,790,000 บาท ให้แก่กระทรวงมหาดไทยเพื่อดำเนินงานตามโครงการเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตพืชเศรษฐกิจและการเลี้ยงสัตว์ ของกระทรวงมหาดไทย ส่วนเรื่องการเงินให้ติดต่อกับสำนักงบประมาณ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 3 สิงหาคม 2515 สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติอนุมัติในหลักการให้มีการตั้งร้อยละ 2 หรือ 3 ต่อปีโรงงานน้ำตาลเพิ่มขึ้นได้ ตามที่ผู้อำนวยการฝ่ายเศรษฐกิจ การคลัง และการอุตสาหกรรมเสนอ และให้พิจารณาการขยายกำลังการผลิตของโรงงานน้ำตาลที่มีอยู่เดิมด้วย ทั้งนี้ จำนวนโรงงานและกำลังการผลิตของแต่ละโรงงานที่จะอนุญาตให้ตั้งใหม่หรือขยายกำลังการผลิตต้องสอดคล้องกับแผนการผลิตและการจำหน่ายตามโครงการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค การผลิตและการจำหน่ายน้ำตาลเพื่อเร่งรัดการผลิตและการส่งออก ประกอบกับโรงงานที่จะตั้งใหม่ต้องเป็นโรงงานที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ และการพิจารณาอนุมัติให้ตั้งโรงงานใหม่หรือให้ขยายกำลังการผลิตให้พิจารณาลำดับความสำคัญให้แก่โรงงานที่เป็นของคนไทยก่อน รวมทั้งโรงงานที่จะให้ตั้งใหม่ควรเป็นในรูปสหกรณ์โดยมีชาวไร่อ้อยเป็นสมาชิกร่วมทุนกับผู้ประสงค์จะประกอบธุรกิจในการผลิตน้ำตาล **วันที่ 3 สิงหาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติอนุมัติให้ปลดปล่อยพันธบัตรค้ำประกันเงินฝากของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด จำนวน 540 ล้านบาท ตามที่ฝ่ายอำนวยการพัฒนาการเกษตรและคมนาคมเสนอ **วันที่ 3 สิงหาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติให้เลื่อนการพิจารณาเรื่องการควบคุมราคาจำหน่ายปลีกสินค้านมไปในคราวต่อไปและให้เจ้าหน้าที่กระทรวงเศรษฐการไปชี้แจง โดยนำข้อมูลต่างๆ ไปด้วย **วันที่ 17 สิงหาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติอนุมัติตามที่ ดร.มาลัย หุวะนันทน์ ประธานคณะที่ปรึกษาฝ่ายนโยบายและแผนมหาดไทยเสนอการช่วยเหลือราษฎรในภาวะฝนแล้ง เกี่ยวกับการสร้างงานให้ราษฎรมีงานทำ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กันยายน 2515				**วันที่ 21 กันยายน 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติเห็นชอบตามที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเสนอไม่ควรอนุญาตให้มีการส่งรำข้าวดิบหรืออาหารสัตว์ที่มีส่วนผสมของรำข้าวออกไปจำหน่ายต่างประเทศ และไม่ควรอนุญตให้มีการขยายปริมาณการผลิตของโรงงานที่ตั้งอยู่แล้ว **วันที่ 21 กันยายน 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติเห็นชอบโครงการสถาบันประมงน้ำจืด(National Inland Fisheries Institute) ที่จะขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลคานาดาของกรมประมงสำหรับงบประมาณที่รัฐบาลไทยจะต้องออกสมทบภายในเวลา 5 ปี นั้น สำนักงบประมาณจะพิจารณาจัดสรรให้เป็นปีๆ ไปตามความจำเป็นและตามกำลังเงิน **วันที่ 28 กันยายน 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติรับการหลักการให้การสนับสนุนการส่งเสริมการทำนาครั้งที่ 2 เพื่อเพิ่มปริมาณข้าวซึ่ง สงป.ได้พิจารณาแล้วเห็นควรดังนี้1.ควรมอบให้กรมส่งเสริมการเกษตร กษ.รับไปพิจารณาโครงการฯ แทน มท. และให้ กรมการปกครอง มท.และกรมชลประทาน กษ.ให้ประสานงานกันอย่างใกล้ชิด 2.งบประมาณที่จะใช้ดำเนินการให้ ติดต่อ กค. 3.ให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการแล้วแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันภาวะการขาดแคลนข้าวและคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรทราบการรับหลักการส่วนการเงินให้สำนักงบประมาณพิจารณาร่วมกับ มท.และ กษ.ก่อนแล้วเสนอสภาบริหารคณะปฏิวัติอีกครั้ง

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2515			**วันที่ 10 ตุลาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติเห็นชอบและอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จ่ายเงินช่วยเหลือพันธุ์พืชแก่ผู้ประสบภาวะฝนแล้ง ภายในวงเงิน 1 ล้านบาท จากยอดเงิน 5 ล้านบาท เรื่องการรักษาความสะอาดและการดำเนินการเกี่ยวกับท่อระบายน้ำข้างถนน โดยให้ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการและเจ้าของเรื่องกับให้ประธานกรรมการมีอำนาจเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมเป็นกรรมการได้ตามที่เห็นสมควร ตามที่รองนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 24 ตุลาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติอนุมัติเรื่องโครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนบน โดยใช้เงินกู้จากสมาคมเพื่อการพัฒนาการระหว่างประเทศ ตามที่ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาการเกษตรและคมนาคมเสนอ	**วันที่ 3 ตุลาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติอนุมัติให้มีการดำเนินการร่วมมือกับประเทศสาธารณรัฐเขมร ในด้านวิทยาศาสตร์และเทคนิคการประมง รวม 5 ข้อ ตามรายงานการประชุมคณะกรรมการผสมว่าด้วยการประมงทางทะเล ระหว่างไทย-เขมร ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 19-21 มิถุนายน 2515 **วันที่ 3 ตุลาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติได้มีมติเรื่องราชอาณาจักรลาวขอความช่วยเหลือ เรื่องการจัดซื้อข้าว ว่า *“ไม่สามารถยกเว้นค่าภาษีขาออกให้ด้วยได้”* **วันที่ 10 ตุลาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติเห็นชอบและอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จ่ายเงินช่วยเหลือพันธุ์พืชแก่ผู้ประสบภาวะฝนแล้ง ภายในวงเงิน 1 ล้านบาท จากยอดเงิน 5 ล้านบาท **วันที่ 16 ตุลาคม 2515** ฝ่ายอำนวยการพัฒนาการเกษตรและคมนาคมได้เสนอสภาบริหารคณะปฏิวัติพิจารณา 1.ไม่ควรสั่งห้ามการนำกระเทียมเข้าในขณะนี้ เพราะกระเทียมส่วนใหญ่อยู่ในมือพ่อค้าคนกลางหมดแล้วประโยชน์จะตกแก่พ่อค้าคนกลางฝ่ายเดียว และจะเป็นการเดือดร้อนแก่ผู้บริโภค 2.ควรแจ้งให้คณะกรรมการพิกัดอัตราศุลกากรทราบข้อเท็จจริง และเสนอความเห็นให้ประเทศเพิ่มอัตราอากรขาเข้าในเดือนพฤศจิกายน โดยเพิ่มอัตราอากรขาเข้าจาก กก.ละ 5 บาท เป็นกก.ละ 7.5 บาท เพื่อให้การคุ้มครองแก่การผลิตและการจำหน่ายกระเทียมในประเทศเห็นชอบตามข้อเสนอของฝ่ายอำนวยการพัฒนาการเกษตรและคมนาคม

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 24 ตุลาคม 2515 สภาบริหารคณะปฏิวัติได้ประชุมปรึกษาลงมติ *"ไม่รับพิจารณา"* ตามที่เสนอเรื่องการปราบปรามการลักลอบนำยางจากมาเลเซียเข้าประเทศ
พฤศจิกายน 2515		**วันที่ 12 พฤศจิกายน 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พศ. ... และให้ส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา และมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการเวนคืนที่ดิน		
ธันวาคม 2515				**วันที่ 7 ธันวาคม 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติตามที่ สงป.เสนอเรื่องการส่งเสริมการทำนาครั้งที่ 2 เพื่อเพิ่มปริมาณข้าวร่วมกับกรมการปกครอง มท.และกรมส่งเสริมการเกษตรกับกรมชลประทานกษ.รวม 3 ข้อคือ 1.เห็นควรมอบเรื่องการส่งเสริมการทำนาครั้งที่ 2 เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวของกรมการปกครอง มท.ให้กรมส่งเสริมการเกษตร กษ.รับไปพิจารณาประกอบกับ โครงการของกรมส่งเสริมการเกษตรของจัดทำเป็นโครงการเดียวกัน และให้กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการตามโครงการนี้ภายในวงเงินไม่เกิน 12.5 ล้านบาท 2. จำนวนเงิน 12.5 ล้านบาท ที่กรมส่งเสริมการเกษตรจะต้องใช้ตามโครงการนี้ เห็นควรอนุมัติให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการติดต่อกับ กค.ขอเบิกจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2516 3. เนื่องจากการส่งเสริมการทำนาครั้งที่ 2 นี้จะต้องรับดำเนินการโดยรีบด่วนหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี จึงเห็นควรอนุมัติให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการดังกล่าวใน 1 และ 2 ข้างต้นไปก่อนแล้วแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันภาวะการขาดแคลนข้าวและคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรทราบต่อไปภายหลัง

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2515 กษ.เสนอ สภาบริหารคณะปฏิวัติพิจารณาเกี่ยวกับการเห็นควรรับโอนงานโครงการเพิ่มผลผลิตข้าวภาคใต้จาก มท. มาเพื่อมอบให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการต่อตั้งแต่ปี 2516 เป็นต้นไป เพื่อจะได้ดำเนินการประสานงานกับคณะทำงานของคณะกรรมการเร่งรัดการผลิตและจำหน่ายผลิตผลเกษตรที่สำคัญบางชนิด คณะที่ 4 การส่งเสริมการเกษตรระดับท้องถิ่นเช่นเดียวกับการส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้ง ส่วนวัสดุ อุปกรณ์ อัตรากำลังต่างๆ กษ.ไม่ขอรับ ลงมติ"เห็นชอบตามที่ กษ.เสนอ **วันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2515** สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติอนุมัติให้ดำเนินการตามมติของที่ประชุมในข้อ 1,2 ส่วนข้อ 3 ให้เร่งรัดกรมการค้าภายในแสดงตัวเลขต้นทุนข้าวสารชนิด 5% และรายละเอียดมาพิจารณาโดยด่วน วันที่ 22 ธันวาคม 2515 จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 32 ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีข้อความบางตอนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้ “***รัฐบาลนี้จะส่งเสริมการเกษตรอันเป็นอาชีพหลักของประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ให้มีประสิทธิภาพในการผลิต ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยจะช่วยเหลือเกษตรกรในด้านวิชาการและช่วยเหลือให้มีตลาดสำหรับจำหน่ายผลิตผลในราคาที่เป็นธรรมและเหมาะสม***”(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 167)

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มกราคม 2516			**วันที่ 2 มกราคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาดำเนินการในเรื่องการรักษาความสะอาดและการดำเนินการเกี่ยวกับท่อระบายน้ำข้างถนน โดยให้ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ และเจ้าของเรื่องกับให้ประธานกรรมการมีอำนาจเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมเป็นกรรมการได้ตามที่เห็นสมควร ตามที่รองนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 23 มกราคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติเรื่องเงื่อนไขธนาคารโลกในการขอกู้เงินสมาคมพัฒนาการระหว่างประเทศสำหรับโครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน ให้คณะผู้แทนไทยที่จะไปเจรจาขอกู้เงินจาก IDA สำหรับโครงการเกษตรชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนตอบรับเงื่อนไขในการกู้เงิน 8 ข้อ ของธนาคารโลกได้ภายในขอบเขตของหลักการที่ได้เสนอมานี้ และให้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรชลประทานตามที่เสนอ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในการประสานงานและการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในเนื้อที่ชลประทานทั้งประเทศ รวมทั้งพิจารณามาตรการและข้อคิดเห็นต่างๆ เพื่อเสนอแนะแก่รัฐบาล ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	**วันที่ 10 มกราคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์ข้าวในปี 2516 และให้กระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมมือกันเร่งพิจารณาเพิ่มผลิตผลทางเกษตรอย่างอื่นเพื่อทดแทนข้าว ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ **วันที่ 10 มกราคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงพาณิชย์กับกระทรวงอุตสาหกรรมร่วมมือกันควบคุมกวดขันในการควบคุมปริมาณการผลิตน้ำตาลของแต่ละโรงงาน ควรมีมาตรการในการยอมให้ส่งน้ำตาลทรายขาวออกนอก และมีการประสานงานระหว่างกระทรวงให้แน่นแฟ้น เพื่อมิให้เกิดกรณีขาดแคลนน้ำตาล โดยให้หน่วยราชการที่มีหน้าที่โดยตรงต่อการควบคุมราคา เช่นกรมการค้าภายในทั้งที่มีกฎหมายให้อำนาจในการดำเนินการขั้นเฉียบขาดกับพ่อค้าและโรงงานได้ ตามข้อสังเกตของผู้อำนวยการป้องกันและปราบปรามบุคคลซึ่งมีพฤติการณ์ที่เป็นภัยต่อสังคม **วันที่ 16 มกราคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างสัญญาซื้อขายน้ำตาลดิบ ระหว่างบริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทยกับนายนากาตา ผู้จัดการใหญ่ห้างหุ้นส่วนจำกัด นิชโซ-ฮีวาย (ประเทศไทย) จำนวน 3 ล้านเมตริกตัน ตามที่ประธานคณะกรรมการบริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทยเสนอ และให้กระทรวงอุตสาหกรรมกับกระทรวงพาณิชย์ร่วมกันพิจารณาดำเนินการในรายละเอียดต่อไป **วันที่ 16 มกราคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่เลขาธิการทำเนียบนายกรัฐมนตรีรายงานเกี่ยวกับแบบพิมพ์การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร ซึ่งกรมการปกครองเป็นผู้ดำเนินการจัดพิมพ์แบบพิมพ์เป็นเงิน 161,260 บาท โดยเบิกจ่ายจากยอดเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรปี 2516

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 30 มกราคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณานโยบายและควบคุมการค้าข้าว ตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 30 มกราคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้แต่งตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกร คณะกรรมการพิจารณานโยบายและควบคุมการค้าข้าว คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อจัดหาที่ดินให้แก่เกษตรกร คณะอนุกรรมการประสานงานช่วยเหลือเกษตรกร และคณะอนุกรรมการพยุงราคาข้าว รวม 5 คณะได้ ตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ
กุมภาพันธ์ 2516				**วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอข้อสังเกตบางประการ ในการที่จะพิจารณาอนุญาตให้มีการตั้งและขยายโรงงานน้ำตาลให้มากขึ้น ว่าจะเหมาะสมและสอดคล้องกับแผนการผลิตการจำหน่ายต่อไป โดยให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีที่จำกัดปริมาณการผลิตน้ำตาลทราย **วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแต่งตั้งให้นายวิเชียร วัฒนคุณ อุปทูตผู้รักษาราชการสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน เป็นผู้แทนอีกผู้หนึ่งในคณะผู้แทนไทยไปเจรจากู้เงิน จำนวน 5 ล้านเหรียญ สรอ. สำหรับโครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จากสมาคม พัฒนาการระหว่างประเทศ ตามที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้สั่งการไปแล้ว
มีนาคม 2516				**วันที่ 27 มีนาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ระงับการซื้อขายน้ำตาลทรายระหว่างห้างหุ้นส่วนจำกัด นิชโช-อีวาย ฯ กับบริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทย จำกัด และให้ดำเนินการกับรายอื่นต่อไป

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
เมษายน 2516			**วันที่ 3 เมษายน 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของคณะกรรมการบริหาร สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติให้สนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปัตตานี และดำเนินการให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาทางด้านการชลประทานด้วย และความเห็นของคณะอนุกรรมการการพิจารณาการก่อหนี้กับต่างประเทศที่เห็นว่าในหลักการเห็นควรให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยกู้เงินจากต่างประเทศ แหล่งเงินกู้ควรดำเนินการกู้จากกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการแห่งประเทศญี่ปุ่น ตามที่ประธานอนุกรรมการพิจารณาการก่อหนี้กับต่างประเทศรายงาน **วันที่ 10 เมษายน 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กู้เงินจากธนาคารโลกเพื่อใช้สำหรับโครงการ การปรับปรุงกิจการการประปาของการประปานครหลวง โดยแต่งตั้งคณะผู้แทนไทยไปเจรจากู้เงินและลงนามในสัญญาเงินกู้และสัญญาค้ำประกันกับธนาคารโลก รวม 8 ท่าน และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมายเป็นผู้ลงนามในสัญญาค้ำประกันเงินกู้ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในนามราชอาณาจักรไทย ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ	**วันที่ 17 เมษายน 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับการขอจัดสรรโควต้าน้ำตาลส่งออกมาตรฐาน และการกำหนดราคาขั้นต่ำไว้กับอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้แทนไทยเข้าร่วมในการประชุมเรื่องการค้าและการพัฒนาของสหประชาชาติ (UNCTAD) และเป็นผู้สังเกตุการณ์ในการประชุมของคณะมนตรีน้ำตาลระหว่างประเทศ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการประชุมดังกล่าวได้ ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤษภาคม 2516			**วันที่ 1 พฤษภาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามโครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนระยะที่หนึ่ง และโครงการพัฒนาการเกษตรอื่นๆ ให้กระทรวงมหาดไทยให้ความร่วมมือสำหรับเรื่องการสำรวจรังวัดและการออกหลักฐานกรรมสิทธิ์ที่ดิน ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงศึกษาธิการส่งรายชื่อโครงการที่เห็นควรกู้เงินจาก ไอดีเอ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 15 พฤษภาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำมาบประชัน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และอนุมัติให้รีบดำเนินการซื้อที่ดินที่จะต้องใช้ตามโครงการนี้ โดยใช้งบประมาณเพื่อดำเนินการในระยะต้น จากงบกลาง จำนวน 27 ล้านบาท และขอความสนับสนุนงบประมาณในด้านนี้ตามโครงการสำหรับปีต่อๆ ไป หากไม่สามารถจัดสรรเงินงบกลางให้ได้ ขอให้ตั้งงบประมาณให้ตั้งแต่ปี 2517 ด้วย **วันที่ 15 พฤษภาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง กำหนดให้การก่อสร้างการชลประทานโครงการส่งเสริมอ่างเก็บน้ำบางพระเป็นการชลประทานที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการก่อสร้างที่เร่งด่วน โดยมีสาระสำคัญคือ สร้างเสริมอ่างเก็บน้ำบางพระในท้องที่ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี สำหรับเก็บกักน้ำให้ได้มากขึ้น และอนุมัติให้ดำเนินการประกาศใช้ต่อไปได้	**วันที่ 1 พฤษภาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการโครงการทดลองค้นคว้าอบรมและพัฒนาเพาะเลี้ยงกุ้งน้ำจืด (กุ้งก้ามกรามและกุ้งนาง) ตามที่กรมประมงเสนอ และให้ดำเนินการตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ **วันที่ 1 พฤษภาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามโครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนระยะที่หนึ่ง และโครงการพัฒนาการเกษตรอื่นๆ ให้กระทรวงมหาดไทยให้ความร่วมมือสำหรับเรื่องการสำรวจรังวัดและการออกหลักฐานกรรมสิทธิ์ที่ดิน ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงศึกษาธิการส่งรายชื่อโครงการที่เห็นควรกู้เงินจาก ไอดีเอ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 8 พฤษภาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเกี่ยวกับการจำหน่ายน้ำตาลทรายดิบ จำนวน 50,000 ตัน ให้แก่ฝ่ายมาเลเซียเป็นกรณีพิเศษ เพื่อผลทางการเมืองในกลุ่มอาเซียน ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 15 พฤษภาคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดให้การก่อสร้างการชลประทาน โครงการป้องกันอุทกภัยจังหวัดอุดรธานี เป็นการชลประทานที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการก่อสร้างที่เร่งด่วน (โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการขุดคลองระบายน้ำ เพื่อประโยชน์ในการชลประทานตามโครงการป้องกันอุทกภัย จังหวัดอุดรธานี) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอและอนุมัติให้ดำเนินการประกาศใช้ต่อไปได้ **วันที่ 15 พฤษภาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กรมชลประทานดำเนินงานโรงเรียนการชลประทานต่อไป โดยให้กรมชลประทานปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรสอนเสียใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและความต้องการกำลังคนของกรมชลประทาน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 22 พฤษภาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการขจัดน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณแม่น้ำแม่กลอง ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการนี้ให้ใช้เงินรักษาระดับราคาน้ำตาลที่มีเหลืออยู่ไปก่อน แล้วเรียกเก็บจากโรงงานมาชดใช้ต่อไป	

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กรกฎาคม 2516				**วันที่ 3 กรกฎาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เกษตรจังหวัดทุกจังหวัด ผู้ตรวจราชการ กรมส่งเสริมการเกษตร ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง และผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเร่งรัดเพิ่มผลผลิตการเกษตรในภาวะขาดแคลนเป็นกรณีพิเศษตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ **วันที่ 10 กรกฎาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอให้ส่งพันธุ์ข้าวปลูกออกไปยังราชอาณาจักรลาว **วันที่ 10 กรกฎาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติ อนุมัติการส่งถั่วเหลือง เมล็ดนุ่น และเมล็ดฝ้ายออกไปนอกราชอาณาจักร ตามที่ กระทรวงพาณิชย์เสนอ สำหรับร่างพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่าง (ฉบับที่...) พ.ศ.... รับหลักการและให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาตามมติคณะรัฐมนตรี ดังกล่าวต่อไป **วันที่ 17 กรกฎาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จำหน่ายปลายข้าวให้แก่รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้เป็นจำนวนหนึ่งหมื่นตัน ก่อน โดยให้สถานเอกอัครราชทูตฟิลิปปินส์ประจำประเทศไทยทำการติดต่อกับกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ โดยตรงต่อไป **วันที่ 17 กรกฎาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ปรับปรุงราคาเนื้อโค-กระบือชำแหละ พร้อมกับวิธีแก้ปัญหา ให้กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการตามที่เสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 24 กรกฎาคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับเนื้อโค และเนื้อกระบือมีราคาสูงขึ้น เว้นแต่ราคาสูงสุด ขายปลีก เนื้อโค และเนื้อกระบือให้กำหนดไว้ต่ำกว่าราคาสูงสุดที่เสนอมาอย่างละ1 บาทต่อ 1 กิโลกรัม สำหรับเศษเนื้อให้กำหนดราคาสูงสุดเพิ่มเป็นกิโลกรัมละ 8.00 บาท ส่วนราคาสูงสุดขายส่งโค กระบือ ชำแหละให้ลดลงจากที่เสนอมานั้นอีก ตามที่กระทรวงพาณิชย์ เสนอ **วันที่ 24 กรกฎาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ควบคุมราคาข้าวทุกชนิด ตามที่ประธานอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำข้าวสารออกนอกประเทศเสนอ และให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการให้เจ้าหน้าที่ กตป. มีอำนาจตรวจข้าว และเอกสารต่างๆ ด้วย
สิงหาคม 2516				**วันที่ 7 สิงหาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงพาณิชย์กับสำนักงานคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติ ราชการร่วมกันพิจารณาเรื่อง รัฐบาลลาวขอซื้อข้าวจากไทย แล้วเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา **วันที่ 14 สิงหาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับสาสน์จากนายกรัฐมนตรีลาวขอซื้อข้าวจากไทย และอุปสรรคในการนำข้าวออกของ USAID ที่อำเภอมุกดาหาร โดยให้ตอบสาส์นของนายกรัฐมนตรีลาวไปตามที่ได้มีการหารือกันในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี และให้แจ้งเพิ่มเติมด้วยว่าการนำข้าวออกของ USAID นั้น ขอให้แจ้งล่วงหน้า เพื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยจะได้มีเวลาทบทวนกับทาง USAID ด้วย

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 14 สิงหาคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอการส่งปลายข้าวและข้าวนึ่ง ออกไปจำหน่ายให้แก่ต่างประเทศน่าจะพิจารณาให้ลำดับความสำคัญแก่ประเทศอาเซียน เป็นกรณีพิเศษ **วันที่ 21 สิงหาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องภาวะการค้าข้าวภายหลังการควบคุมราคาข้าว (ตามประกาศฉบับแรกที่ 61 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม2516 และฉบับต่อมาที่ 64 ลงวันที่ 27 กรกฎาคม2516) ตามที่กระทรวงพาณิชย์ เสนอ **วันที่ 21 สิงหาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการจัดซื้อกระดาษจากบังคลาเทศ โดยมอบให้หนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์เป็นเจ้าของเรื่องส่วนเรื่องการขายข้าวให้บังคลาเทศให้กระทรวงพาณิชย์กับสำนักงานคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการร่วมกันดำเนินการ
กันยายน 2516				**วันที่ 4 กันยายน 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่ พ.อ.ณรงค์ กิตติขจร รองเลขาธิการ ก.ต.ป. เสนอให้ขายน้ำตาลทรายตามข้อเสนอของผู้บัญชาการกองทัพเขมรภาคที่ 3 และผู้ว่าราชการจังหวัดพระตะบอง สำหรับการซื้อขายให้ดำเนินการตามวิธีการของทางราชการ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 4 กันยายน 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติขายข้าวให้รัฐบาลบรูไน โดยให้ส่งมอบข้าวขาว 100% ชั้น 2 ให้ในเดือนสิงหาคม 2516 จำนวน 1,646.3 ตัน และขายเพิ่มเติมให้อีก 3,753.7 ตัน โดยให้ถือราคาตามราคาข้าวที่มีการซื้อขายกันในตลาดต่างประเทศ เป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคา ทั้งนี้ไม่อาจถือราคาขายตามข้อตกลงเดิมได้ เนื่องจากภาวะตลาดการค้าข้าวไม่แน่นอน ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ **วันที่ 4 กันยายน 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่ พ.อ.ณรงค์ กิตติขจร รองเลขาธิการ ก.ต.ป. เสนอให้ขายน้ำตาลทรายตามข้อเสนอของผู้บัญชาการกองทัพเขมรภาคที่ 3 และผู้ว่าราชการจังหวัดพระตะบอง สำหรับการซื้อขายให้ดำเนินการตามวิธีการของทางราชการ **วันที่ 4 กันยายน 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติขายข้าวให้รัฐบาลบรูไน โดยให้ส่งมอบข้าวขาว 100% ชั้น 2 ให้ในเดือนสิงหาคม 2516 จำนวน 1,646.3 ตัน และขายเพิ่มเติมให้อีก 3,753.7 ตัน โดยให้ถือราคาตามราคาข้าวที่มีการซื้อขายกันในตลาดต่างประเทศ เป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคา ทั้งนี้ไม่อาจถือราคาขายตามข้อตกลงเดิมได้ เนื่องจากภาวะตลาดการค้าข้าวไม่แน่นอน ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 11 กันยายน 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ประเทศไทยขายข้าวแก่รัฐบาลเขมรได้ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ คือ งวดแรกข้าว เอวันเลิศ (A.1.Super) 10,000 ตัน ในราคาตันละ 350 เหรียญ กับเอวันพิเศษ (A.1.Special) 2,500 ตัน ในราคาตันละ 340 เหรียญ โดยให้เป็นการขายระบบราชการต่อราชการ และองค์การคลังสินค้าเป็นผู้ดำเนินการเช่นเคยปฏิบัติมา ส่วนงวดที่สองให้พิจารณาอีกครั้งหนึ่งว่าจะขายให้ได้อย่างไร และให้เจรจากับรัฐบาลเขมรในเรื่องการประมงกับการค้าไม้โดยมอบให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับเรื่องการเปิดสถานกงสุลในเขมรในชั้นนี้ ให้กระทรวงการต่างประเทศ พิจารณาจัดตั้งสถานกงสุลขึ้นที่ไพลิน เกาะกง และกัมปงโสม ส่วนที่พระตะบอง ให้รอไว้ก่อน **วันที่ 11 กันยายน 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอให้ส่งข้าวคุณภาพดีไปยังตลาดฮ่องกงและสิงคโปร์ แห่งละ 1,000 ตัน สำหรับตลาดฮ่องกงควรกำหนดให้ขายเฉพาะผู้ที่ซื้อข้าวไทยใน 6 เดือนแรกของปีนี้เต็ม 100% ของโควตานำเข้า ส่วนในเดือนตุลาคมและพฤศจิกายน 2516 หากสถานการณ์ข้าวคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นเห็นควรส่งออกมากกว่าเดือนละ 1,000 ตัน และควรพิจารณาส่งข้าวขาว 15% (ชนิดเมล็ดเล็ก) ออกไปจำหน่ายเพิ่มเติมอีก

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 18 กันยายน 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการส่งข้าวออกไปจำหน่ายยังฮ่องกง และสิงคโปร์ โดยให้เพิ่มเติมมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2516 โดยอนุมัติให้ส่งต้นข้าวไปจำหน่ายยังตลาดฮ่องกงและสิงคโปร์ในเดือนกันยายน 2516 คือ ตลาดฮ่องกง ข้าวสุรินทร์เมล็ดเล็ก ชนิด 15% จำนวน 5,000 ตัน ตลาดสิงคโปร์ ข้าวขาวชนิด 100% จำนวน 1,000 ตัน ข้าวสองจำนวนนี้ให้ตัดออกจากโควต้าปลายข้าวซึ่งอนุมัติไปแล้ว และให้เก็บพรีเมี่ยมในอัตรา ดังนี้ ข้าวสุรินทร์เมล็ดเล็กเก็บพรีเมี่ยม ตันละ 1,400 บาท และข้าวชนิด 100% เก็บพรีเมี่ยม ตันละ 5,000 บาท อัตราพรีเมี่ยมดังกล่าวนี้ให้ใช้ทั้งตลาดฮ่องกงและสิงคโปร์ **วันที่ 18 กันยายน 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ประเทศไทยขายข้าวนึ่งชนิด 15% ให้รัฐบาลศรีลังกาเป็นจำนวน 5,000 ตัน เพื่อเป็นการแสดงอัธยาศัยไมตรีระหว่างที่ประเทศนั้นต้องประสบภาวะคับขัน และร้องขอมาตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ **วันที่ 18 กันยายน 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการกำหนดสูตรเพื่อใช้ในการคำนวณค่าพรีเมี่ยมข้าว โดยให้ใช้อัตราพรีเมี่ยมข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ เปลี่ยนแปลงใหม่ได้ เว้นแต่พรีเมี่ยมข้าวชนิด 100% ให้เก็บเมตริกตันละ 5,000 บาท **วันที่ 25 กันยายน 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์จัดหาข้าว เพื่อส่งมอบให้แก่ โครงการอาหารโลกและให้ยกเว้นค่าฟรีเมี่ยมและข้าวสำรอง

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2516			**วันที่ 2 ตุลาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ดำเนินการตามความเห็นของสำนักจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินและจำเป็น และเงินทุนสำรองจ่าย ประจำปีงบประมาณ 2516 ไม่มีเหลืออยู่ และปรากฏว่าในขณะนี้ยังไม่ได้ทำการสำรวจธรณีฐานรากของพื้นที่ๆ จะสร้างตัวทำแบบ และออกแบบรายละเอียดการก่อสร้างจึงเห็นว่าในปีงบประมาณ 2516 นี้ ควรจะได้ดำเนินการสำรวจขั้นละเอียดและออกแบบรายละเอียดการก่อสร้าง ซึ่งจะใช้เงินงบประมาณไม่มากนักพอที่จะเจียดจ่ายจากเงินงบประมาณของกรมชลประทานได้ให้เสร็จเรียบร้อยเสียก่อน เมื่อกรมชลประทานสามารถแสดงรายละเอียดและประมาณค่าใช้จ่ายการก่อสร้างได้ให้แน่นอนแล้ว ควรจัดตั้งไว้ในงบประมาณประจำปีของกรมชลประทานตามความจำเป็นของแต่ละปีต่อไปจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินและจำเป็น และเงินทุนสำรองจ่าย ประจำปีงบประมาณ 2516 ไม่มีเหลืออยู่ และปรากฏว่าในขณะนี้ยังไม่ได้ทำการสำรวจธรณีฐานรากของพื้นที่ๆ จะสร้างตัวทำแบบ และออกแบบรายละเอียดการก่อสร้างจึงเห็นว่าในปีงบประมาณ 2516 นี้ ควรจะได้ดำเนินการสำรวจขั้นละเอียดและออกแบบรายละเอียดการก่อสร้าง ซึ่งจะใช้เงินงบประมาณไม่มากนักพอที่จะเจียดจ่ายจากเงินงบประมาณของกรมชลประทานได้ให้เสร็จเรียบร้อยเสียก่อน เมื่อกรมชลประทานสามารถแสดงรายละเอียดและประมาณค่าใช้จ่ายการก่อสร้างได้ให้แน่นอนแล้ว ควรจัดตั้งไว้ในงบประมาณประจำปีของกรมชลประทานตามความจำเป็นของแต่ละปีต่อไปงบประมาณเกี่ยวกับ	**วันที่ 2 ตุลาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเกี่ยวกับการประเมินภาวะน้ำตาลทราย ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงพาณิชย์ได้ประเมินภาวะน้ำตาลในประเทศแล้วเห็นว่า น้ำตาลทรายดิบมีปริมาณเพียงพอสำหรับบริโภคไปจนถึงเดือนพฤศจิกายน 2516 ซึ่งจะเริ่มผลิตน้ำตาลฤดูใหม่ ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ **วันที่ 2 ตุลาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการตั้งหรือขยายโรงงานทอกระสอบและผลิตภัณฑ์ปอเพิ่มขึ้น โดยให้กระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาว่าจะควรให้เพิ่มขึ้นอีกเท่าใดตามความเหมาะสมแก่เหตุการณ์ เพื่อประโยชน์แก่เกษตรกรที่จะได้มีช่องทางขยายการปลูกและการขยายกิจการอุตสาหกรรมส่งออกประเภทนี้ อันเป็นผลดีแก่การเศรษฐกิจของประเทศ ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ **วันที่ 9 ตุลาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตรใช้จ่ายเงินค่าพันธุ์พืช จำนวน 5 ล้านบาท เพื่อจัดซื้อพันธุ์พืชช่วยเหลือราษฎรที่ประสบอุทกภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ **วันที่ 9 ตุลาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมรายงานเกี่ยวกับการทำสัญญาซื้อขายน้ำตาลทรายดิบระยะยาวของบริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทย จำกัด ซึ่งได้ทำสัญญาซื้อขายน้ำตาลทรายดิบกับผู้ซื้อในต่างประเทศแล้ว และพร้อมกันนี้กระทรวงอุตสาหกรรมได้เชิญเจ้าของและผู้จัดการโรงงานน้ำตาลมาลงนามในสัญญาผลิตน้ำตาลทรายดิบให้แก่ทางราชการเพื่อเป็นการปฏิบัติตามข้อผูกพันที่ฝ่ายไทยได้ทำไว้กับผู้ซื้อในต่างประเทศ และให้แจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			เรื่องขออนุมัติงบประมาณค่าก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยชะโนด จังหวัดนครพนม ว่าให้กรมชลประทานเป็นเจ้าของงบประมาณเงินค่าก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยชะโนดตลอดจนค่าคุ้มครองงานในกองทัพภาคที่ 2และ กอ.ปค. เขต 2 เป็นผู้ดำเนินการ โดยใช้แบบก่อสร้างของชลประทาน และให้กรมชลประทานควบคุมงานด้านเทคนิค ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ เนื่องจากเงินงบกลางรายการเงินสำรอง **วันที่ 9 ตุลาคม 2516**คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของที่ประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่อง เทศบาลกู้เงินเพื่อปรับปรุงกิจการประปาโดยให้เทศบาลได้กู้เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีเหมือนอย่างเดิม คือมีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อปี และมีระยะการชำระหนี้ยาว หรือให้ออกพระราชบัญญัติให้กระทรวงการคลังมีอำนาจกู้เงินแทนเทศบาลและนำเงินให้เทศบาลกู้ต่อโดยกระทรวงการคลังเป็นผู้รับชำระดอกเบี้ยที่สูงกว่าอัตราที่เทศบาลสามารถรับภาระได้ คือ ร้อยละ 2 ต่อปี **วันที่ 9 ตุลาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตรใช้จ่ายเงินค่าพันธุ์พืช จำนวน 5 ล้านบาท เพื่อจัดซื้อพันธุ์พืชช่วยเหลือราษฎรที่ประสบอุทกภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นายสัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้เริ่มต้นบริหารราชการแผ่นดิน เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ.2516 ได้แถลงนโยบายรัฐบาล คณะที่ 33 มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตรว่า ***"รัฐบาลนี้จะเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตเกษตร เพื่อสนองความต้องการของตลาดภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งผลิตผลประเภทอาหารเพื่อช่วยลดค่าครองชีพของประชาชน ทั้งนี้ด้วยการช่วยเหลือเกษตรกรทั้งในด้านวิชาการและปัจจัยด้านการผลิตและการตลาด สำหรับจำหน่ายผลิตผลในราคาที่เป็นธรรมและเหมาะสม เพื่อเพิ่มรายได้และระดับการครองชีพให้แก่เกษตรกร"*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 171-172)

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤศจิกายน 2516			**วันที่ 13 พฤศจิกายน 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมดำเนินการตามโครงการขจัดน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณแม่น้ำแม่กลอง ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ และรับหลักการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษในสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม และให้เสนอรายละเอียดมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป	**วันที่ 13 พฤศจิกายน 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ปรับราคาน้ำมันตามที่คณะกรรมการพิเศษเพื่อศึกษาสถานการณ์น้ำมันเสนอ และให้เพิ่มอัตราภาษีสำหรับน้ำมันเบนซินทั้งชนิดพิเศษและชนิดธรรมดา โดยให้กระทรวงการคลังรับไปดำเนินการต่อไปโดยด่วน ให้ปรับราคาขายปลีกให้มีผลบังคับ ตั้งแต่วันที่ 14 พฤศจิกายน 2516 และให้ออกแถลงการณ์รัฐบาล ในวันที่ 13 พฤศจิกายน 2516 เพื่อชี้แจงแก่ประชาชนให้ทราบถึงสถานการณ์น้ำมัน **วันที่ 13 พฤศจิกายน 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ต่อไปเมื่อมีเรื่องยูเสดลาวเสนอขอซื้อข้าว เพื่อส่งไปช่วยเหลือลาวมาอีก ก็มอบให้กระทรวงพาณิชย์เป็นเป็นเจ้าของเรื่องพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ โดยไม่ต้องเสนอมายังคณะรัฐมนตรี **วันที่ 20 พฤศจิกายน 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการที่จะจำหน่ายข้าวขาวชนิด 5% แก่รัฐบาลคูเวต และจำหน่ายข้าวนึ่งกับซีเมนต์แก่รัฐบาลซาอุดิอาระเบีย สำหรับปริมาณข้าวที่จะจำหน่ายให้แก่รัฐบาลทั้งสอง และกำหนดเวลาส่งมอบให้กระทรวงการต่างประเทศติดต่อในรายละเอียดกับกระทรวงพาณิชย์ส่วนการ
ธันวาคม 2516			**วันที่ 11 ธันวาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ดำเนินการโครงการพัฒนาเกษตรชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อไปได้ ตามมติคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการพิจารณาก่อหนี้กับต่างประเทศ	

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 11 ธันวาคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยในการเข้าเป็นภาคีความตกลงว่าด้วยน้ำตาลระหว่างประเทศ และอนุมัติให้แต่งตั้งคณะผู้แทนไปร่วมประชุมฯ ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ ส่วนการเงินให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ จัดเรือขนส่งข้าวและซีเมนต์ ให้กระทรวงคมนาคมรับไปติดต่อกับองค์การ ร.ส.พ. ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ **วันที่ 11 ธันวาคม 2516** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการการควบคุมการส่งปุ๋ยทุกชนิดออกไปนอกราชอาณาจักร และให้ส่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นการด่วน ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ อุตสาหกรรม (ฝ่ายวิชาการ) เป็นกรรมการเพิ่มขึ้น
มกราคม 2517				**วันที่ 8 มกราคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่งมติของที่ประชุมสัมมนาผู้ว่าราชการจังหวัด และเกษตรจังหวัดทั่วราชอาณาจักร ให้กระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณา และอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทย แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามผลงาน และรายงานผลปฏิบัติต่อรัฐบาลทุกระยะ ได้ตามที่เสนอ โดยให้แต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และรองปลัดกระทรวง **วันที่ 15 มกราคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการแต่งตั้ง นายเถลิง ธำรงนาวาสวัสดิ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการพิเศษเพื่อศึกษาสถานการณ์น้ำมันเพื่อการเกษตรเพิ่มขึ้นอีก 1 ท่าน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 29 มกราคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบการเตรียมการพยุงราคาข้าวเปลือกการจัดหาปุ๋ยจากต่างประเทศ มาจำหน่ายให้แก่เกษตรกร ตามข้อ 1 และข้อ 3 รับหลักการให้มีการร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานกองทุนอาหารสัตว์ การพิจารณาจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร การปรึกษามาตรการที่จะจัดตั้งตลาดกลางเพื่อเกษตรกร การจัดประชุมผู้แทนสภาผู้แทนสถาบันเกษตรกร ระดับชาติ ตามข้อ 2,4,5 และ 6 และในการจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรโดยใช้เงินพรีเมี่ยมข้าวสมทบ ตามข้อ4 นั้น สำหรับ เงินพรีเมี่ยมข้าวให้ใช้สงเคราะห์เฉพาะชาวนาเท่านั้น อนุมัติการจัดสรรเงินช่วยเหลือเกษตรกรให้แก่ โครงการช่วยเหลือเกษตรกรภายในวงเงิน 83.58 ล้านบาท ตามข้อ 7 และให้จัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดงานเกษตรแฟร์ ภายในวงเงิน 6 แสนบาท เพิ่มขึ้นด้วย ส่วนข้อเสนอที่ให้องค์การคลังสินค้ารับส่งเงินยืม จำนวน 50 ล้านบาท คืนงบเงินหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรนั้นให้รอการสอบเรื่องหนี้ให้เป็นการ แน่นอนก่อน และอนุมัติให้แต่งตั้งอธิบดี กรมบัญชีกลาง และหัวหน้ากองเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงาน ปลัดกระทรวงเกษตรฯ เป็นกรรมการในคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรขึ้นตามที่เสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กุมภาพันธ์ 2517			**วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานการที่รัฐมนตรีและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้เดินทางไปตรวจสอบสถานการณ์เกี่ยวกับอหิวาตกโรค และน้ำเสียในแม่น้ำแม่กลองที่จังหวัดสมุทรสงครามพร้อมกับคณะ เพื่อหาทางแก้ไขให้สถานการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับการสาธารณสุข จึงดำเนินการวางแผนงานขึ้นทั้งแผนเฉพาะหน้า และแผนระยะยาว เพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของชาวจังหวัดสมุทรสงครามต่อไป ตามที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอ	**วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้เสนอเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (โดยมีเหตุผลเพื่อให้เกษตรกรได้มีที่ดินของตนเองสำหรับประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งจะมีผลช่วยให้ฐานะในทางเศรษฐกิจของประเทศและของเกษตรกรมั่นคงขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น) ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป ซึ่ง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้เสนอไปยังสภานิติบัญญัติแห่งชาติประชุมปรึกษาต่อไปแล้ว **วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติว่าเรื่องน้ำมันสำหรับเรือประมง ทางราชการได้ดำเนินการช่วยเหลืออยู่แล้ว ปลาป่น ระหว่างเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม 2517 อนุญาตให้ส่งออกเดือนละ 2,040 ตัน แต่สมาคมผู้ค้าสัตว์น้ำไทยต้องรับรองว่า จะมีปลาป่นเพียงพอสำหรับใช้ภายในประเทศ ส่วนราคาจำหน่ายปลาป่น ภายในประเทศให้เป็นไปตามราคาตลาด ทั้งนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับศึกษาและสำรวจปริมาณความต้องการปลาป่นภายในประเทศ เพื่อใช้กำหนดมาตรการแก้ไขเป็นการถาวรต่อไป และเรื่องการขอลดอากรขาเข้าสำหรับเครื่องยนต์และอุปกรณ์การประมง ให้สมาคมการประมงแห่งประเทศไทยเสนอรายละเอียดให้คณะกรรมการพิกัดอัตราศุลกากรพิจารณาก่อน **วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณรายงานผลการพิจารณาเกี่ยวกับนโยบายการจำหน่ายปุ๋ยและค่าใช้จ่ายในการทำนาครั้งที่ 2 และให้ดำเนินการตามความเห็นของสำนักงบประมาณ ในข้อ 2 และข้อ 3 สำหรับหน่วยงานที่ดำเนินการตามข้อ 2 ให้เปลี่ยนเป็นชุมนุมสหกรณ์ฯ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มีนาคม 2517			**วันที่ 5 มีนาคม 2517**คณะรัฐมนตรีมีมติต่อเนื่องกับวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2517 เรื่อง สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ และการขุดคลองกระโดยแต่งตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติขึ้น เพื่อตรวจพิจารณาโครงการพัฒนาต่างๆ โดยละเอียดถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ	**วันที่ 5 มีนาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงกลาโหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กับสำนักงบประมาณ ร่วมกันพิจารณาตามที่กระทรวงกลาโหมขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อผลิตอาหารสัตว์และเก็บพืชไร่ เพื่อช่วยเหลือประชาชนเป็นเงิน 20 ล้านบาท ให้แก่กองอำนวยการกลาง รักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป.กลาง) กองบัญชาการทหารสูงสุด **วันที่ 5 มีนาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอให้ออกแถลงการณ์เรื่องการช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องต่างๆ ได้แก่ ราคาข้าวเปลือก การซื้อข้าวจากชาวนา การส่งข้าวไปต่างประเทศ ฯลฯ **วันที่ 5 มีนาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดหาปุ๋ย จำนวน 20,000 ตัน ให้แก่เกษตรกรในวงเงิน 90 ล้านบาท ว่าเนื่องจากเรื่องปุ๋ยช่วยเหลือชาวนามีความสำคัญมาก จึงอนุมัติให้ดำเนินการ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอในวิธีที่ 2 **วันที่ 5 มีนาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกันพิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติขึ้น สำหรับคณะกรรมการให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ และรองปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการ **วันที่ 5 มีนาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติร่างพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ชี้แจงร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในสภานิติบัญญัติแห่งชาติอีกท่านหนึ่งด้วย

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 12 มีนาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ และให้ออกคำแถลงเพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบการแก้ไขปัญหาข้าวสารมีราคาแพง โดยให้กระทรวงพาณิชย์นำข้าวสารสำรองออกมาจำหน่ายแก่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น โดยจะเพิ่มจำนวนร้านค้าย่อย เพิ่มประมาณข้าวสารให้แก่ร้านค้าย่อย จัดตั้งหน่วยจำหน่ายข้าวสารเคลื่อนที่ และส่งข้าวไปจำหน่ายในต่างจังหวัดเพิ่มขึ้น **วันที่ 12 มีนาคม 2517**คณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดมาตรการการช่วยเหลือแก้ไขความเดือดร้อนแก่ชาวประมงโดยให้ยกเลิกการกำหนดโควต้าส่งปลาป่นออกไปจำหน่ายต่างประเทศ และอนุญาตให้ส่งออกได้โดยดี ทั้งนี้ ให้กระทรวงการคลังพิจารณากำหนดอัตราอากรขาออกสำหรับปลาป่นขึ้นเป็นการด่วน **วันที่ 12 มีนาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการเจรจาข้าวน้ำมัน กับซาอุดิอาระเบีย ว่ามิได้มีการแยกการเจรจาแต่ประการใด และในที่สุดฝ่ายซาอุดิอาระเบียก็รับที่จะนำข้อเสนอของฝ่ายไทยไปพิจารณาและแจ้งผลให้ฝ่ายไทยทราบต่อไป ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ **วันที่ 12 มีนาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมรับไปพิจารณาจัดทำหนังสือตอบตามที่ได้รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เรื่องสาธารณรัฐศรีลังกาขอซื้อข้าว และน้ำตาลทรายขาว หรือน้ำตาลดิบ เพื่อนำไปฉลองเทศกาลวันขึ้นปีใหม่ในกลางเดือนเมษายน 2517

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 12 มีนาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบนโยบายเกี่ยวกับการส่งน้ำตาลทรายขาวออกไปจำหน่ายในต่างประเทศในฤดูการผลิตปีปัจจุบัน ให้ผลิตน้ำตาลทรายเท่าที่เพียงพอสำหรับการบริโภคภายในประเทศ รวมทั้งปริมาณสำรองเผื่อขาด ส่วนที่เหลือให้ผลิตเป็นน้ำตาลทรายดิบเพื่อส่งออกเพราะได้ราคาดี ในฤดูหีบปีปัจจุบันไม่มีการอนุญาตให้ส่งน้ำตาลทรายขาวออกนอกประเทศ เว้นแต่น้ำตาลทรายขาวฤดูเก่าที่ฝ่ายไทยตกลงจะขายให้สาธารณรัฐเขมรตามมติคณะรัฐมนตรีชุดก่อน แต่หากรัฐบาลเขมรยังมีความต้องการให้ปฏิบัติการเป็นไปตามหลักการและเงื่อนไขต่างๆ ของกระทรวงอุตสาหกรรม **วันที่ 19 มีนาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจำหน่ายข้าวสารราคาถูกในสัปดาห์ที่แล้ว และมาตรการที่จะดำเนินต่อไปในสัปดาห์นี้คือ เพิ่มประการใด และในที่สุดฝ่ายซาอุดิอาระเบียก็รับที่จะนำข้อเสนอของฝ่ายไทยไปพิจารณาและแจ้งผลให้ฝ่ายไทยทราบต่อไป ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ **วันที่ 12 มีนาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมรับไปพิจารณาจัดทำหนังสือตอบตามที่ได้รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เรื่องสาธารณรัฐศรีลังกาขอซื้อข้าว และน้ำตาลทรายขาว หรือน้ำตาลดิบ เพื่อนำไปฉลองเทศกาลวันขึ้นปีใหม่ในกลางเดือนเมษายน 2517

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 12 มีนาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบนโยบายเกี่ยวกับการส่งน้ำตาลทรายขาวออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ ในฤดูการผลิตปีปัจจุบัน ให้ผลิตน้ำตาลทรายเท่าที่เพียงพอสำหรับการบริโภคภายในประเทศ รวมทั้งปริมาณสำรองเผื่อขาด ส่วนที่เหลือให้ผลิตเป็นน้ำตาลทรายดิบเพื่อส่งออกเพราะได้ราคาดี ในฤดูหีบปีปัจจุบันไม่มีการอนุญาตให้ส่งน้ำตาลทรายขาวออกนอกประเทศ เว้นแต่น้ำตาลทรายขาวฤดูเก่าที่ฝ่ายไทยตกลงจะขายให้สาธารณรัฐเขมรตามมติคณะรัฐมนตรีชุดก่อน แต่หากรัฐบาลเขมรยังมีความต้องการให้ปฏิบัติการเป็นไปตามหลักการและเงื่อนไขต่างๆ ของกระทรวงอุตสาหกรรม **วันที่ 19 มีนาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจำหน่ายข้าวสารราคาถูกในสัปดาห์ที่แล้ว และมาตรการที่จะดำเนินต่อไปในสัปดาห์นี้คือ เพิ่มปริมาณข้าวสารในร้านค้าย่อย เพิ่มรถส่งข้าวสาร เพิ่มหน่วยจ่ายข้าวสาร จัดรถเร่ขายไปตามจุดต่างๆ เพิ่มการจำหน่ายข้าวในเขตต่างๆ จำหน่ายข้าวสารในหน่วยอื่นๆ และต่างจังหวัด ใช้คนคุมรถและร้านค้าย่อย ขอความร่วมมือจากตำรวจตั้งศูนย์ปฏิบัติการ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เสนอ **วันที่ 19 มีนาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการปันส่วนน้ำมันให้แก่ชาวประมง เห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ เรื่อง ขอยกเว้นหรือลดภาษีน้ำมันให้แก่ชาวประมงยังไม่สมควรยกเว้นหรือลดภาษีให้ เรื่องการลดภาษีขาเข้าแก่อุปกรณ์และเครื่องมือการประมงคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ตราพระราชกฤษฎีกาลดภาษีการค้าให้ตามข้อเสนอของกระทรวงการคลังแล้ว และเรื่องการลดค่านายหน้าสำหรับแพปลาให้รอไว้ก่อน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 19 มีนาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออกพระราชกฤษฎีกาลดภาษีการค้าสำหรับเครื่องมือเครื่องใช้ในการประมง 6 ประเภท จาก 7% ลงเหลือ 1.5% ตามที่กระทรวงการคลังเสนอและให้พิจารณาลดภาษีการค้าแก่เครื่องยนต์แห อวน ที่ใช้ในการประมงด้วย การกำหนดอัตราอากรขอออกสำหรับปลาป่นที่จะเปิดให้ส่งออกให้ตราเป็นพระราชกำหนดดังนี้ ราคาส่งออกไม่เกินกิโลกรัมละ 8 บาท ไม่เก็บอากรขาออก ราคาส่งออกเกินกิโลกรัมละ 8 บาทถึงกิโลกรัมละ 10 บาท เก็บอากรขาออกในอัตรา 50%เฉพาะส่วนราคาที่เกินกิโลกรัมละ 8 บาท ราคาส่งออกกิโลกรัมละ 10 บาทขึ้นไป เก็บอากรขาออกในอัตรา 75% เฉพาะส่วนราคาที่เกินกิโลกรัมละ 10 บาท **วันที่ 19 มีนาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติสนับสนุนโครงการผลิตอาหารสัตว์และเก็บพืชไร่ เพื่อช่วยเหลือประชาชนและเห็นควรจัดสรรตั้งงบประมาณเพิ่มเติมให้แก่กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัย จำนวน 20 ล้านบาท ในงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ 2517 ตามที่สำนักงบประมาณเสนอ **วันที่ 26 มีนาคม 2517**คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ แถลงการณ์สถานการแก้ไขปัญหาราคาข้าวทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในวันที่ 22 มีนาคม 2517 เวลา 20.00 น

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 26 มีนาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่ประธานกรรมการสมาคมการประมงแห่งประเทศไทยเสนอดังนี้ 1. เห็นควรจัดสรรน้ำมันให้แก่ชาวประมงเดือนละ 40 ล้านลิตรไปตามเดิมก่อน แต่ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด 23 จังหวัดชายทะเลพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อควบคุมจัดสรรน้ำมันให้ถึงมือชาวประมงอย่างแท้จริงโดยให้องค์การเชื้อเพลิงให้ความร่วมมือแก่คณะกรรมการดังกล่าว 2. เรื่องการขอให้ยกเว้นภาษีน้ำมันแก่ชาวประมง รัฐบาลไม่สามารถพิจารณายกเว้นให้เฉพาะกิจการประมงได้ 3. เรื่องการขอให้ลดภาษีอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับเครื่องอุปกรณ์การประมง 7 ชนิด ให้กระทรวงการคลังรับไปพิจารณาเป็นการด่วน และเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่งในวันอังคารที่ 2 เมษายน 2517 4. เรื่องการขอโควต้าส่งปลาป่นออกนอกประเทศเดือนละ 6,000 ตัน โดยยกเว้นอากรขาออกทั้งหมด **วันที่ 26 มีนาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่ประธานกรรมการสมาคมการประมงแห่งประเทศไทยเสนอดังนี้ 1. เห็นควรจัดสรรน้ำมันให้แก่ชาวประมงเดือนละ 40 ล้านลิตรไปตามเดิมก่อน แต่ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด 23 จังหวัดชายทะเลพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อควบคุมจัดสรรน้ำมันให้ถึงมือชาวประมงอย่างแท้จริงโดยให้องค์การเชื้อเพลิงให้ความร่วมมือแก่คณะกรรมการดังกล่าว 2. เรื่องการขอให้ยกเว้นภาษีน้ำมันแก่ชาวประมง รัฐบาลไม่สามารถพิจารณายกเว้นให้เฉพาะกิจการประมงได้ 3. เรื่องการขอให้ลดภาษีอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับเครื่องอุปกรณ์การประมง 7 ชนิด

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				ให้กระทรวงการคลังรับไปพิจารณาเป็นการด่วน และเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่งในวันอังคารที่ 2 เมษายน 2517 4. เรื่องการขอโควต้าส่งปลาป่นออกนอกประเทศเดือนละ 6,000 ตัน โดยยกเว้นอากรขาออกทั้งหมดเห็นสมควรให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 มีนาคา 2517 และตามที่ได้ตราพระราชกำหนดพิกัดอัตราอากรขาออกสำหรับปลาป่นขึ้นแล้วรับทราบเรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำมันขาดแคลนภายในประเทศ ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ
เมษายน 2517			**วันที่ 30 เมษายน 2517**คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบและเห็นชอบในข้อเสนอของ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เกี่ยวกับเรื่องน้ำมันรั่วไหลลงทะเล กับน้ำเน่าในแม่น้ำแม่กลอง ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีรวบรวมเสนอ 10 ข้อนั้น และให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติรีบดำเนินการให้หน่วยหรือผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการในรายละเอียด ตามข้อเสนอนั้น ให้ได้ผลดีในโอกาสแรก กับตามข้อ 8 นอกจากที่กล่าวไว้โดยย่อแล้ว ให้มหาวิทยาลัยที่พร้อมได้เปิดการสอนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมระดับปริญญาโท และเปิดการฝึกสอนการอบรมระยะสั้นไปพร้อมกันในโอกาสแรกด้วย	**วันที่ 2 เมษายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการลดอัตรารัษฎากร (ฉบับที่ 51) พ.ศ. 2517 (ลดอัตราภาษีการค้าสำหรับเครื่องมือเครื่องใช้ในการประมงบางประเภท) ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว **วันที่ 30 เมษายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาอนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานผลิตปุ๋ยหรือผสมปุ๋ยขึ้นอีก โดยไม่จำกัดว่าจะเป็นโครงการซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และผลิตภัณฑ์ของโรงงานผลิตหรือผสมปุ๋ย จักต้องมีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่ทางราชการกำหนดตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤษภาคม 2517				**วันที่ 7 พฤษภาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาการช่วยเหลือชาวนาให้ได้เช่าที่นาเดิมประกอบด้วย รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการและเจ้าของเรื่องกรรมการ 4 ท่าน กรรมการและเลขานุการอีก 1 ท่าน เพื่อพิจารณาดำเนินการในเรื่องนี้เป็นการด่วนที่สุดตามที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 7 พฤษภาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์กับกระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกันพิจารณารายงานผลการเจรจาขอซื้อปุ๋ยยูเรีย และปุ๋ยร็อคฟอสเฟทจากกลุ่มประเทศอาหรับเป็นการด่วนปลายเดือนพฤษภาคม ปี 2517 มีชาวนาในอำเภอท่าตะโก อำเภอหนองบัว และอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ประมาณ 50 คน เดินทางมาร้องเรียนต่อนาย สัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี ที่ทำเนียบรัฐบาล เพื่อขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับที่ดินทำกินเนื่องจากถูกนายทุนข่มขู่และบุกรุกเพื่อยึดที่ดินที่ได้ขายขาดมาให้แล้วเป็นเวลานานกลับคืน (สยามรัฐ, 27 พฤษภาคม 2517)

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มิถุนายน 2517		วันที่ 7 มิถุนายน 2517 นายสัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 34 ต่อสภานิติบัญญัติ มีข้อความบางตอนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้ ***" จะจัดที่ดินทำกินให้ชาวไร่ ชาวนาที่เดือดร้อนให้ได้รับความเป็นธรรมโดยรวดเร็วจะวางรากฐานและแนวทางปฏิบัติในการปฏิรูประบบการศึกษาและการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม"*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 181)		วันที่ 4 มิถุนายน 2517 นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งที่ สลร 32/2517 โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา17 แห่งธรรมนูญการปกครองเพื่อช่วยเหลือชาวไร่ชาวนาที่เดือดร้อนจากเจ้าของที่นาและนายทุน โดยให้คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นเจรจาทำความตกลงระหว่างเจ้าของที่ดินกับชาวไร่ชาวนา ***"จะเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น โดยจะดำเนินมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรต่างๆ รวมทั้งการส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรให้เป็นพลังทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง การจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร การส่งเสริมเกษตรกรด้านการผลิตและจำหน่าย ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*** ***จะส่งเสริมการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายในต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตทางเกษตรและอุตสาหกรรมทั้งนี้โดยไม่ก่อให้เกิดการขาดแคลนภายในประเทศ"*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 175)

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 11 มิถุนายน 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดหาปุ๋ยให้แก่เกษตรกรในฤดู การผลิต2517/2518 โดยมีอำนาจหน้าที่ตามที่ประธานคณะที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ เสนอ ทั้งนี้ให้เพิ่มรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายเฉลิง ธำรงนาวาสวัสดิ์) เป็นรองประธานกรรมการ สำหรับกรรมการหมายเลข 3 ให้เปลี่ยนเป็นรองปลัดกระทรวงพาณิชย์ (นายจเร จุฑารัตนกุล) **วันที่ 11 มิถุนายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้เชิญผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาร่วมพิจารณาด้วย **วันที่ 11 มิถุนายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานเรื่องรัฐบาลลาวอนุญาตให้พ่อค้าส่งข้าวไปจำหน่ายต่างประเทศ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้แจ้งข้อสังเกตของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ให้กระทรวงพาณิชย์ทราบด้วย **วันที่ 18 มิถุนายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยในหลักการและอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการเรียกเก็บพรีเมี่ยมสำหรับการส่งน้ำตาลทรายออกนอกราชอาณาจักร ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ส่วนเงินที่เก็บได้ให้นำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ส่วนที่จะจัดสรรไปใช้เพื่อเกษตรกรอย่างใด ให้กระทรวงการคลังเชิญผู้แทนสำนักงบประมาณ และกระทรวงที่เกี่ยวข้องมาร่วมพิจารณาต่อไป

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 18 มิถุนายน 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานการหารือราชการระหว่าง ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศกับนายวิลเลี่ยมอาร์คินเนอร์ เอกอัครราชทูตอเมริกันประจำประเทศไทย ตามที่เลขาธิการทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ วันที่ 24 มิถุนายน 2517 ชาวนาได้เดินขบวนเรียกร้องอีกครั้งหนึ่งว่าให้พิจารณาความช่วยเหลือเสียใหม่เพราะการแก้ไขโดยใช้มาตรา 17 ดังกล่าวแล้วยังมิบรรลุผล ต่อมาในวันที่ 29 มิถุนายน 2517 สถาบันนิสิตนักศึกษารวม 9 แห่งร่วมกับตัวแทนชาวนา นำข้อมูลเสนอนายกรัฐมนตรีให้รัฐบาลช่วยเหลือ รวม 6 ข้อ (มหาชนรายสัปดาห์ 6 ธันวาคม 2517) **วันที่ 25 มิถุนายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานการอนุมัติในหลักการและแนวทางสำหรับการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาการประมงระหว่างไทยกับสาธารณรัฐเวียดนาม ซึ่งรัฐบาลเวียดนามพร้อมที่จะให้มีการประชุมสองฝ่าย ณ กรุงไซ่งอนในปลายเดือนมิถุนายน โดยส่งคณะผู้แทนไทยจำนวน 9 นาย โดยมีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหัวหน้าคณะไปเข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ ส่วนการเงินให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ **วันที่ 25 มิถุนายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดเก็บพรีเมี่ยมข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวตามอัตราที่ใช้กันอยู่ก่อนที่จะมีการปรับปรุงครั้งสุดท้าย และให้พิจารณาลดอัตราอากรขาออกสำหรับข้าว และผลิตภัณฑ์ข้าวลงตามความเหมาะสม

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กรกฎาคม 2517			**วันที่ 16 กรกฎาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการเรื่องการช่วยเหลือราษฎรประสบภาวะฝนแล้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 23 กรกฎาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการต่างๆ ในการช่วยเหลือราษฎรที่ประสบภัยแล้ง และอนุมัติให้ช่วยเหลือราษฎรที่ประสบภาวะฝนแล้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนการเงินให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ	**วันที่ 2 กรกฎาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดซื้อปุ๋ยจำนวน 10,000 ตัน โดยวิธีพิเศษจากบริษัทปุ๋ยเคมีได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนเงินค่าใช่จ่ายให้ยืมเงินสลากกินแบ่งรัฐบาลมาจัดซื้อ เป็นจำนวน 50 ล้านบาท โดยให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้รับเงินใช้คืนจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเมื่อมีการจัดตั้งขึ้นตามร่างพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. .... ทั้งนี้ มอบให้คณะกรรมการจัดหาปุ๋ยให้แก่เกษตรกรในฤดูการผลิต 2517/2518 และองค์การคลังสินค้าร่วมกันเป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการต่อไป **วันที่ 2 กรกฎาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้นำเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกร รายการค่าซื้อที่ดินซึ่งมีอยู่35 ล้านบาท และอยู่ในความควบคุมของกรมส่งเสริมสหกรณ์มาจัดซื้อที่ดินหรือปรับปรุงที่ดิน เพื่อช่วยให้ชาวนาได้มีที่ทำกิน อันเป็นภาวะเดือดร้อนของชาวนาอยู่ในขณะนี้ตามที่สำนักงบประมาณเสนอ **วันที่ 2 กรกฎาคม 2517** คณะรัฐมนตรีรับหลักการร่างพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. .... และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นการด่วน โดยให้ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไปร่วมพิจารณาด้วย กับให้เพิ่มข้อความในมาตรา 11 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นที่ปรึกษาด้วย **วันที่ 2 กรกฎาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการเงินกู้จากรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเพื่อโครงการสินเชื่อการเกษตรตามมติของคณะอนุกรรมการพิจารณาการก่อหนี้กับต่างประเทศเสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 9 กรกฎาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการเกี่ยวกับเรื่องการจัดที่ดินเพื่อช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ รวม 2ประการ ตามที่ประธานกรรมการกลางช่วยเหลือชาวนาชาวไร่เสนอ **วันที่ 9 กรกฎาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐเสนอขออนุมัติงบประมาณให้อาสาสมัครที่เข้าปฏิบัติการในท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลือชาวนา ว่า เรื่องนี้ไม่ตรงกับหลักการของโครงการศูนย์ส่งเสริมการเผยแพร่ประชาธิปไตย วันที่ 11 กรกฎาคม 2517 นายใช่ วังตระกูล ตัวแทนชาวนาจังหวัดพิษณุโลกได้เข้าพบดร.ประกอบ หุตะสิงห์ รองนายกรัฐมนตรี แจ้งให้ทราบว่าขณะนั้นชาวนาถูกนายทุนและเจ้าของที่ดินฟ้องร้องไปแล้ว 20 ราย ในเขตอำเภอวังทองและบางกระทุ่ม ขอให้รัฐบาลดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเร่งรีบ (ประชาธิปไตยวันเสาร์ที่ 13 กรกฎาคม 2517) **วันที่ 16 กรกฎาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเกี่ยวกับการที่ศูนย์กลางเกษตรกรแห่งประเทศไทยได้มีหนังสือเวียนเกษตรกรในหลายจังหวัดทั่วราชอาณาจักร ชักชวนให้มีการเดินขบวนมายังสนามหลวงในวันที่ 29 กรกฎาคม 2517 **วันที่ 16 กรกฎาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องการจัดซื้อปุ๋ยให้แก่เกษตรกร ก็ให้ซื้อปุ๋ยจากบริษัทปุ๋ยเคมีจำกัด ในราคาไม่เกินตันละ 5,000 บาท ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม2517 ได้ สำหรับข้อ 4 ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณด้วย ส่วนข้อ 5 ให้ติดต่อทำความตกลงกับสำนักงบประมาณว่าจะสามารถใช้จ่ายจากเงินงบใด

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 16 กรกฎาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ใช้กองทุนพิเศษเพื่อส่งเสริมการเกษตรซึ่งเป็นเงินของรัฐฝากไว้ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้แก่สถาบันเกษตรกรที่เดือดร้อนเนื่องจากกู้เงินยืมเงินจากนายทุนไม่ได้สำหรับฤดูการผลิตหนี้ โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับกระทรวงการคลังพิจารณากำหนดระเบียบปฏิบัติรวมทั้งการตรวจสอบด้วย ทั้งนี้ให้อาศัยเจ้าหน้าที่ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ดำเนินการ อนึ่ง ให้พยายามชักจูงให้ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทร่วมด้วย ในด้านการเงิน **วันที่ 16 กรกฎาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ ตามที่ประธานกรรมการกลางช่วยเหลือชาวนาชาวไร่เสนอ และเห็นชอบด้วยตามข้อเสนอของประธานกรรมการกลางช่วยเหลือชาวไร่ชาวนา ที่เห็นควรยุติการปฏิบัติงานของคณะกรรมสอบสวนตามคำร้องของราษฎรขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับเรื่องหนี้สินรับไปดำเนินการต่อไป **วันที่ 16 กรกฎาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการเรื่องการช่วยเหลือราษฎรประสบภาวะฝนแล้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 16 กรกฎาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้ดำเนินการตามนโยบายในการปรับปรุงหนองบึงต่างๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตอาหารสัตว์น้ำจืด ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 23 กรกฎาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการต่างๆ ในการช่วยเหลือราษฎรที่ประสบภัยแล้ง และอนุมัติให้ช่วยเหลือราษฎรที่ประสบภาวะฝนแล้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนการเงินให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ **วันที่ 23 กรกฎาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ เกี่ยวกับโครงการหน่วยเครื่องจักรกลเกษตร ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยให้ดำเนินการเป็นขั้นๆ ตามความจำเป็นและติดตามผลงานและปรับปรุงโครงการตามความเหมาะสมและให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับข้อสังเกตของคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติไปประกอบการพิจารณาด้วย ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ **วันที่ 23 กรกฎาคม 2517**คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา เป็นการด่วน โดยแก้ไขมาตรา 18 (4) กับขอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภาด้วย

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 23 กรกฎาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแก้ไขแล้ว และให้เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไปได้ และรับทราบข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ **วันที่ 23 กรกฎาคม 2517**คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นการด่วน โดยให้เชิญผู้แทนกระทรวงมหาดไทยและผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาร่วมพิจารณา ทั้งนี้ ให้พิจารณาถึงการเพาะปลูกพืชอย่างอื่นด้วย **วันที่ 30 กรกฎาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร พ.ศ. ....และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาและอนุมัติในหลักการให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรทำสัญญาเช่าที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย เนื้อที่ประมาณ 60 ไร่ โดยจะได้ตกลงกับการรถไฟแห่งประเทศไทยพิจารณารายละเอียดการเช่าสถานที่ต่อไป สำหรับการเก็บค่าเช่าสถานที่จากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ในอัตรา 5% ของอัตราที่การรถไฟแห่งประเทศไทยเคยกำหนดนั้น มอบให้กระทรวงคมนาคมรับไปขอร้องการรถไฟแห่งประเทศไทยพิจารณาลดค่าเช่าลงให้ต่ำที่สุด คือ ในระยะ5 ปีแรก ควรเก็บค่าเช่าปีละ 2 แสนบาท เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกษตรกร และช่วยลดค่าครองชีพของประชาชนซึ่งเป็นนโยบายใหญ่ของรัฐบาล สำหรับค่าเช่าที่ดิน 5 ปีแรก ให้จ่ายจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรได้ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 30 กรกฎาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการจัดสรรเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรให้กับโครงการต่างๆ รวม 6 โครงการ วงเงิน 19,918,000 บาท และอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์ขอตั้งงบประมาณชดเชยในการขาดทุนจากการรับซื้อข้าวเปลือกพยุงราคาของคณะกรรมการสำรองข้าวในฤดูการผลิต 2514/2515 ในวงเงิน13.62 ล้านบาท จากงบประมาณแผ่นดิน ตามที่ประธานกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรเสนอ
สิงหาคม 2517	**วันที่ 13 สิงหาคม 2517** คณะรัฐมนตรี มีมติเรื่อง นโยบายเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นการถาวร ครม. ลงมติเห็นชอบในนโยบายเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นการถาวรตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอโดยให้เสนอโครงการในรายละเอียดให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาเป็นการด่วน และให้สำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนในเรื่องการเงินต่อไป **ข้อเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์**คือ 1. เร่งรัดจัดสรรที่ดินสำหรับการเกษตร เพื่อสนองความต้องการของประชาชน และให้พิจารณางบประมาณเป็นพิเศษ 2. ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะได้จัดตั้งกรรมการเพื่อดำเนินการแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่จะจัดบำรุงและสร้างสรรให้เป็นป่าถาวรต่อไป อีกส่วนหนึ่งจะผ่อนผันให้ราษฎรอาศัยอยู่ทำมาหากินแต่ไม่ให้กรรมสิทธิ์		**วันที่ 6 สิงหาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการเพิ่มเติมให้นำเงินที่เหลือจากค่าพันธุ์พืชช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดภาคเหนือจำนวน 5 ล้านบาท มาช่วยเหลือเกษตรกรจังหวัดภาคเหนือ และจังหวัดภาคอื่นๆ ที่ประสบภัยธรรมชาตินอกเหนือจากอุทกภัยได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนการตัดฝากงบประมาณที่อาจจะมีเหลือนั้นให้ดำเนินการไปตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ	**วันที่ 6 สิงหาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องขอกู้เงินกองทุนสงเคราะห์ช่วยเหลือเกษตรกรซึ่งตามหลักการตั้งกองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจะใช้เงินจากกองทุนได้เฉพาะเพื่อการผลิตและจำหน่ายผลิตผลเกษตรเร่งรัด เช่น ข้าวโพด ถั่วเหลือง เป็นต้น ฉะนั้น จึงควรสงวนกองทุนนี้ไว้ใช้ตามหลักการเดิม และเพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องนี้ ธนาคารฯ ยินยอมให้ใช้เงินทุนของธนาคารฯเองตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนการดำเนินงานดังกล่าวใช้เงินทุนปกติของธนาคารฯ รวมทั้งการรับเงินฝากจากธนาคารพาณิชย์ในอัตราดอกเบี้ยอันสมควร โดยธนาคารฯ รับผิดชอบเอง

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	3. ขอตั้งศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามแหล่งต่างๆ ที่มีป่าไม้หนาแน่น4. ขอให้สนับสนุนโครงการปลูกสร้างสวนป่าโดยงบประมาณและเงินกู้ 4. ให้สัมปทานป่าไม้แก่บริษัททำไม้จังหวัด ทยอยยกเลิกสัมปทานเอกชน สัมปทานที่อยู่ในระหว่างพิจารณาแต่ยังไม่ได้ดำเนินการหรือกระทำผิดระเบียบข้อบังคับให้ยกเลิก 5. สนับสนุนโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้ไม้เป็นวัตถุประดิษฐ์บางประเภท รวมทั้งในรูปสหกรณ์หรือบริษัทมหาชน โดยมีหลักการให้บริษัทเหล่านั้นมีส่วนช่วยในการบำรุงรักษาป่า ในหมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77,78,80, และ 81 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินดังนี้ ***“ มาตรา 77 รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อม และความงามทางธรรมชาติ รวมทั้งป่าไม้ ต้นน้ำ ลำธาร และน่านน้ำ*** ***มาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมการค้นหาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทาง เศรษฐกิจแก่ประชาชนชาวไทย โดยไม่ขัดกับหลักการอนุรักษ์ธรรมชาติ***			**วันที่ 27 สิงหาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติว่าการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายสำหรับฤดูการผลิตปี 2517-2518 ให้คงถือปฏิบัติตามนโยบายเดิม ส่วนการทบทวนสัญญาระยะยาวมอบให้คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปพิจารณาดำเนินการโดยให้ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นเจ้าของเรื่อง **วันที่ 27 สิงหาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติให้มอบรายงานเรื่องรัฐบาลศรีลังกาขอซื้อน้ำตาลทราย ให้คณะกรรมการพิจารณานโยบายการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายรับไปพิจารณา **วันที่ 17 กันยายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่นายกรัฐมนตรีได้มอบให้รองนายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการกลางช่วยเหลือชาวนารัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายเถลิง ธำรงนาวาสวัสดิ์) ร่วมกันชี้แจงให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องที่ดินให้เป็นที่เข้าใจในรายการพบประชาชนคืนวันที่ 18 กันยายน 2517 ด้วย
กันยายน 2517		วันที่ 18 กันยายน 2517 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 155 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมเกษตรกรของประเทศให้เจริญก้าวหน้าและส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น ในการนี้สมควรดำเนินการจัดรูปที่ดินเพื่อ		**วันที่ 17 กันยายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการนโยบายในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณายกร่างกฎหมายในเรื่องนี้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาตามที่ได้รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		เกษตรกรรมเสียใหม่ เพื่อให้ที่ดินทุกแปลงได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทานและการสาธารณูปโภคโดยทั่วถึง และเพื่อให้เกษตรกรได้มีที่ดินของตนเองสำหรับประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งจะมีผลช่วยให้ฐานะในทางเศรษฐกิจของประเทศและของเกษตรกรมั่นคงขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น		**วันที่ 17 กันยายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. .... ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้ว และให้เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไปได้ **วันที่ 17 กันยายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลังรับเรื่องการให้สัมปทานทำไม้ไผ่แก่บริษัทวนภัณฑ์ จำกัด (บริษัทเยื่อไทย จำกัด) เป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายไปร่วมกันพิจารณา โดยมีหลักการว่าสมควรให้มีโรงงานผลิตเยื่อกระดาษแต่ต้องไม่ให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ราษฎรที่ประกอบอาชีพนี้ **วันที่ 24 กันยายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกับการกำหนดประเภทผลิตผลเกษตรกรรม ที่ผู้ส่งออกต้องเสียค่าธรรมเนียมการส่งออก และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการส่งออกพร้อมกับกำหนดระเบียบการเก็บและวิธีการชำระค่าธรรมเนียมการส่งออกซึ่งข้าว ผลิตภัณฑ์ข้าวและน้ำตาลทรายขึ้นไว้ โดยถือตามอัตราและวิธีการเรียกเก็บค่าพรีเมี่ยมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้ ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ **วันที่ 24 กันยายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 24 กันยายน 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. .... ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้วและให้เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นเรื่องด่วนต่อไปได้
ตุลาคม 2517		**วันที่ 7 ตุลาคม 2517** ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 69 หมวด 3 สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 39 ได้บัญญัติเรื่องการเวนคืนที่ดินไว้ดังนี้ ***" มาตรา 39 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย*** ***"การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อการปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดใช้ค่าทำขวัญภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย*** ***การกำหนดค่าทำขวัญตามวรรคสามให้คำนึงถึงการได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ประกอบกับเหตุและวัตถุประสงค์ของการเวนคืนเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม "***	**วันที่ 7 ตุลาคม 2517** ได้มีประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 69 หมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77 มีส่วนเกี่ยวข้องกับน้ำดังนี้ *"มาตรา 77 รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อม และความงามทางธรรมชาติ รวมทั้งป่าไม้ ต้นน้ำ ลำธาร และน่านน้ำ"* **วันที่ 8 ตุลาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติให้รอการก่อสร้างตามโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำมาบประชันไว้ก่อนและให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พยายามเจรจาทำความตกลงในปัญหาเรื่องที่ดินต่อไปได้ตามแผนงานที่วางไว้ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้กระทรวงมหาดไทยปรับปรุงนิคมสร้างตนเองห้วยหลวง จังหวัดอุดรธานี ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (พันเอก ประกอบ ประยูรโภคราช) รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี	**วันที่ 1 ตุลาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ปรับปรุงราคาควบคุมเนื้อสุกร โค และกระบือตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เสนอ กับอนุมัติให้บริษัทสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด มีอำนาจค้าสุกรและรับซื้อสุกรมีชีวิตเพิ่มขึ้นได้ด้วย **วันที่ 7 ตุลาคม 2517** ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 69 หมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77,78,80,81,82, และ 83 มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้ ***"มาตรา 77 รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อมและความงามทางธรรมชาติ รวมทั้งป่าไม้ ต้นน้ำ ลำธารและน่านน้ำ*** ***มาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมการค้นหาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจแก่ประชาชนชาวไทย โดยไม่ขัดกับหลักการอนุรักษ์กรรม*** ***มาตรา 80 รัฐพึงจัดระบบการถือกรรมสิทธิ์และการครอบครองที่ดินเพื่อประโยชน์แห่งการส่งเสริมเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม และพึงกำหนดพันธะให้เจ้าของที่ดินใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์ตามความเหมาะสมแก่สภาพของที่ดิน*** ***มาตรา 81 รัฐพึงส่งเสริมให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ และสิทธิในที่ดิน เพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินและวิธีการอื่น***

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		ในหมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77,78,80, และ 81 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินดังนี้ ***" มาตรา 77 รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อม และความงามทางธรรมชาติ รวมทั้งป่าไม้ ต้นน้ำ ลำธาร และน่านน้ำ*** ***มาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมการค้นหาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทาง เศรษฐกิจแก่ประชาชนชาวไทย โดยไม่ขัดกับหลักการอนุรักษ์ธรรมชาติ*** ***มาตรา 80 รัฐพึงจัดระบบการถือกรรมสิทธิ์และการครอบครองที่ดินเพื่อประโยชน์แห่งการส่งเสริมเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม และพึงกำหนดพันธะให้เจ้าของที่ดินใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์ตามความเหมาะสมแก่สภาพของที่ดิน*** ***มาตรา 81 รัฐพึงส่งเสริมให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ และสิทธิในที่ดิน เพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินและวิธีการอื่น "*** ในปี 2517 มีการตราพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517 ขึ้น ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 175 (ฉบับพิเศษ) เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2517 ต่อมาได้นำเงินจากกองทุนนี้จำนวน 100 ล้านบาท ไปให้เป็นกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในปี 2520		***มาตรา 82 รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงเกษตรกรรม รัฐพึงคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในด้านการผลิตและการจำหน่ายผลผลิต*** ***มาตรา 83 รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการสหกรณ์"*** **วันที่ 8 ตุลาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการให้กระทรวงพาณิชย์พิจารณาปรับปรุงอัตราการจัดเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับน้ำตาลที่ส่งออกให้เหมาะสมกับสภาพการผลิตอ้อยและน้ำตาลทรายซึ่งเปลี่ยนแปลงไป และให้กระทรวงการคลังพิจารณาเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดเก็บการค้ำน้ำตาลทรายที่ส่งออกแล้วโดยเร่งด่วน ตามที่ประธานคณะกรรมการพิจารณานโยบายการผลิตและการจำหน่ายน้ำตาลทราย เสนอ **วันที่ 18 ตุลาคม 2517**ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 175 ก ฉบับพิเศษ **วันที่ 22 ตุลาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำความตกลงตามร่างบันทึกความเข้าใจ(Memorandum of Understanding) ของสถาบันวิจัยเรื่องข้าวระหว่างประเทศ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้ลงนามในบันทึกความเข้าใจฝ่ายไทยด้วย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 29 ตุลาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในการขายน้ำตาลให้แก่รัฐบาลลาวเป็นกรณีพิเศษตามหลักเกณฑ์ ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ โดยให้อยู่ในการเจรจาระหว่าง ไทย - ลาว และในการที่จะจัดทำสัญญาซื้อขายน้ำตาลรายนี้ ควรมีกำหนดเวลาสั้นกว่า 12 เดือน เพื่อประโยชน์ในการเจรจาต่อรองระหว่างกัน ทั้งนี้ ให้กระทรวงต่างประเทศและคณะกรรมการเจรจาปัญหาไทย-ลาว ต่อไปด้วย

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพการเกษตร ผลิตผลเกษตรกรรม เป็นสินค้าขาออกที่ทำรายได้มาสู่ประเทศเป็นอันดับหนึ่ง การเศรษฐกิจของประเทศขึ้นอยู่กับอาชีพการเกษตรเป็นสำคัญ แต่ปรากฏว่าเกษตรกรส่วนมากเป็นผู้ยากจนต้องกู้ยืมเงินทุนมาใช้ในการประกอบอาชีพและเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว จึงทำให้เกษตรกรมีหนี้สินล้นพ้นและต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินและกลายเป็นผู้เช่าที่ดิน ต้องเสียค่าเช่าในอัตราสูง นอกจากนั้นเกษตรกรผู้ผลิตตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นผู้กำหนดราคาผลผลิตเกษตรกรรมขั้นต้นและผลิตภัณฑ์อาหาร โดยมุ่งเอาเปรียบกดราคาเพื่อให้ตนได้รับผลกำไรจากการซื้อผลิตผลและผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจากเกษตรกรให้มากที่สุด รัฐบาลจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้อง ดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรให้หลุดพ้นจากหนี้สิน มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และให้สามารถ เพิ่มผลผลิตการช่วยเหลือเกษตรกรให้หลุดพ้นจากหนี้สิน มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และให้สามารถ เพิ่มผลผลิตและมีรายได้สูงขึ้น และเพื่อช่วยพยุงราคาขายผลิตผลเกษตรกรรมขั้นต้น และผลิตภัณฑ์อาหารให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เป็นผลดีแก่ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคภายในประเทศ เห็นสมควรมีกฎหมายจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการส่งเสริมการเพิ่ม		**วันที่ 29 ตุลาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการเรื่องการพยุงราคาข้าวและการปรับปรุงมาตรการข้าวส่งออกไปต่างประเทศ และวิธีการพยุงราคาข้าว ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ **วันที่ 29 ตุลาคม 2517**คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการควบคุมราคาสุกรชำแหละ เนื้อโค และเนื้อกระบือ และอนุมัติให้เพิ่มเติมมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2517 ให้บริษัทสหามัคคีค้าสัตว์ จำกัด มีอำนาจค้าเนื้อสุกร โคและกระบือ รวมทั้งที่มีชีวิตในราคาที่จะเพิ่มขึ้นได้ด้วย ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		ผลผลิต และเพื่อพยุงราคาผลิตผลเกษตรกรรมขั้นต้นและผลิตภัณฑ์อาหาร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น ในปี 2517 ได้มีการตราพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2517 โดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 215 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2517 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2493 ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่เหมาะสม เพราะสภาพการทำนาเปลี่ยนแปลงไป มาตรการที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวจึงไม่เพียงพอประกอบกับวิธีการกำหนดค่าเช่านาขั้นสูงซึ่งกำหนดไว้ เป็นการแน่นอนในกฎหมายนั้นยังไม่เป็นธรรม สมควรกำหนดตามสภาพของท้องที่และประเภทของข้าว หรือพืชไร่ที่เพาะปลูกโดยคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการลงทุนของผู้เช่านาด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น		
พฤศจิกายน 2517		**วันที่ 26 พฤศจิกายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้ท่านรองนายกรัฐมนตรี รับข้อเสนอของที่ประชุมชาวนาชาวไร่ 16 จังหวัด ที่ได้มาชุมนุมกันที่สนามหลวง รวม 8 ข้อ ไปพิจารณาดำเนินการตามที่รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ซึ่งท่านรองนายกรัฐมนตรีได้ออกข่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2517 ตามข่าวสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี ที่ 320/2517)		**วันที่ 12 พฤศจิกายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงการคลังยืมเงินจากกองทุนพิเศษของธนาคารพัฒนาเอเชีย ภายในวงเงินไม่เกิน 5 ล้านดอลล่าร์สหรัฐ เพื่อใช้จ่ายตามโครงการพัฒนาเกษตรชลประทานหนองหวาย ตามเงื่อนไขปกติของธนาคาร และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมายเป็นผู้ลงนามในสัญญายืมเงินและเอกสารที่เกี่ยวข้องในนามประเทศไทยกับธนาคารพัฒนาเอเชีย ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ สำหรับคณะผู้แทนไทยให้ประกอบด้วย นายเฉลิง ธำรงนาวาสวัสดิ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนม.ล. ปิลันธ์ มาลากุล รองอธิบดีกรมชลประทาน เป็นรองหัวหน้าคณะผู้แทน และคณะผู้แทน อีก 4 ท่าน

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 19 พฤศจิกายน 2517คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการแก้ไขปัญหาการประมงระหว่างไทยกับสาธารณรัฐตามมติของสภาความมั่นคงแห่งชาติ และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติต่อไป **วันที่ 19 พฤศจิกายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการส่งออกใหม่ให้ผู้ส่งออกได้รับราคาน้ำตาลทรายดิบประมาณตันละ 10,000-11,000 บาท ทั้งนี้โดยถือราคาส่งออกของน้ำตาลทรายดิบในอัตราตันละ 300 ปอนด์สเตอร์ลิงตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้ **วันที่ 19 พฤศจิกายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชกฤษฎีกายกเลิกองค์การสวนยาง พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้พิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. 2503 ด้วย ถ้ามีความจำเป็นต้องแก้ไขก็ให้เสนอได้ด้วย **วันที่ 19 พฤศจิกายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นเจ้าของเรื่องขออนุญาตสำรวจแร่ธาตุของปุ๋ย การแต่งแร่ และการทำเหมืองแร่ของปุ๋ย โดยเชิญผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมาร่วมพิจารณา แล้วเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 12 พฤศจิกายน 2517คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงการคลังยืมเงินจากกองทุนพิเศษของธนาคารพัฒนาเอเชีย ภายในวงเงินไม่เกิน 5 ล้านดอลล่าร์สหรัฐ เพื่อใช้จ่ายตามโครงการพัฒนาเกษตรชลประทานหนองหวาย ตามเงื่อนไขปกติของธนาคาร และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมายเป็นผู้ลงนามในสัญญายืมเงินและเอกสารที่เกี่ยวข้องในนามประเทศไทยกับธนาคารพัฒนาเอเชีย ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ สำหรับคณะผู้แทนไทยให้ประกอบด้วย นายเถลิง ธำรงนาวาสวัสดิ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหัวหน้าคณะผู้แทน ม.ล. ปิลันธ์ มาลากุล รองอธิบดีกรมชลประทาน เป็นรองหัวหน้าคณะผู้แทนและคณะผู้แทน อีก 4 ท่าน ภาคใต้มอบให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุรินทร์ มาศดิตถ์) และภาคตะวันออกมอบให้รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรับไปสำรวจความเสียหายและการให้ความช่วยเหลือ เสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป	**วันที่ 26 พฤศจิกายน 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติเกี่ยวกับเรื่องราคาอ้อย หลักเกณฑ์การใช้เงินค่าธรรมเนียมการส่งออก และการแก้ไขภาวะน้ำตาลทรายภายในประเทศ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอกับให้กระทรวงเกษตรฯ รีบพิจารณาขุดคลองเพื่อช่วยระบายน้ำเน่าเสียในแม่น้ำแม่กลองซึ่งเกิดจากโรงงานน้ำตาลต่อไปด้วย

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ธันวาคม 2517		**วันที่ 3 ธันวาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. .... (กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อช่วยให้เกษตรกรมีที่ดินทำกิน และให้การใช้ที่ดินเกิดประโยชน์มากที่สุด พร้อมกับการจัดระบบการผลิตและจำหน่ายผลิตผลเกษตรกรรมเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกร) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาเสร็จแล้ว โดยให้แก้ไขเล็กน้อย และให้เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภาพิจารณาเป็นเรื่องด่วน		**วันที่ 3 ธันวาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบข้อตกลงของรัฐบาลเกี่ยวกับข้อเสนอของชาวนาชาวไร่ รวม 9 ประการ ตามที่ท่านรองนายกรัฐมนตรีเสนอ และให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการโดยด่วน **วันที่ 11 ธันวาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการพิจารณานโยบายการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายเกี่ยวกับการเจรจาซื้อน้ำมันดิบและขายน้ำตาลทรายขาวให้กับประเทศซาอุดิอาระเบีย โดยในหลักการให้จำหน่ายน้ำตาลทราย จำนวน 5 หมื่นตัน เพื่อแลกเปลี่ยนกับการซื้อน้ำมันดิบจากประเทศในตะวันออกกลางสำหรับใช้ตลอดปี โดยให้กระทรวงอุตสาหกรรมเตรียมสำรองน้ำตาลทรายจำนวนนี้ไว้ให้พร้อม ส่วนรายละเอียดอื่นๆ มอบให้คณะกรรมการนโยบายน้ำมันเป็นผู้พิจารณากำหนด **วันที่ 11 ธันวาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้โอนเงินจากกองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตรจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้แก่กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) ยืม กับให้ อตก. กู้ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจำนวนไม่เกิน 100 ล้านบาท ตามความในมาตรา 26 (1) แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร พ.ศ. 2517 เพื่อนำไปใช้ในการพยุงราคาข้าวเปลือก และ ให้ อตก. เปิดบัญชีเงินฝากในธนาคารกรุงไทย จำกัด และสาขา ตามความในมาตรา 28 แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ และให้ดำเนินการต่อไปได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 17 ธันวาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการจัดตั้งศูนย์ควบคุมการผลิตและการจำหน่ายน้ำตาลทรายขาวภายในประเทศ โดยมีวิธีดำเนินการ รวม 8 ประการ และให้ดำเนินการตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ **วันที่ 24 ธันวาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ยกเลิกกองทุนส่งเสริมการเกษตร และให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเรียกเงินคืนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรตามสัญญาที่ทำไว้โดยด่วนที่สุด แล้วนำเข้าส่งกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในกระทรวงการคลัง เพื่อให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมไปดำเนินการรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อพยุงราคา สำหรับฤดูการผลิตปี 2517-2518 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 24 ธันวาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอร่างพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... โดยให้แก้ไขบางประการ และให้เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภาพิจารณาเป็นเรื่องด่วน **วันที่ 24 ธันวาคม 2517**คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอให้กลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายได้รับการปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยผู้ประกอบกิจการค้าข้าวไปต่างประเทศทำนองเดียวกับที่ได้ให้แก่สหกรณ์อยู่แล้ว

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 24 ธันวาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ลดอัตราค่าธรรมเนียมการส่งออกสำหรับข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวต่ำลงจากอัตราที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน กับให้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการส่งออกเป็นพิเศษตามอัตราที่เสนอ โดยมีเงื่อนไขเช่นเดียวกับที่ได้เคยปฏิบัติอยู่แล้ว และให้เพิ่มอัตราข้าวสำรองที่ผู้ส่งออกจะต้องจำหน่ายให้กับกระทรวงพาณิชย์ด้วยตามราคาที่กำหนด จากร้อยละ 50 เป็นร้อยละ 100 ของปริมาณที่ได้รับอนุญาตให้ส่งออกกับกำหนดราคารับซื้อสูงขึ้นตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ส่วนการให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรับซื้อช่วงลดตั๋วเงินโดยคิดดอกเบี้ยอัตราต่ำจากธนาคารพาณิชย์ซึ่งได้จากการให้พ่อค้าเอกชนกู้เงินไปโดยใช้ข้าวที่มีอยู่ในสต๊อกเป็นประกัน นั้นให้กระทรวงการคลังรับไปพิจารณาก่อน **วันที่ 24 ธันวาคม 2517**คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้บริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทย จำกัด ส่งน้ำตาลทรายดิบ จำนวน 31,033 เมตริกตัน ออกไปจำหน่ายต่างประเทศ ตามสัญญาข้อผูกพันเพื่อป้องกันว่าหากเกิดปัญหาการขาดแคลนจริงก็อาจจะนำน้ำตาลทรายดิบมาผลิตเป็นน้ำตาลทรายขาวเพื่อบรรเทาความขาดแคลนได้ทันที ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ประธานกรรมการพิจารณานโยบายการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายเสนอ **วันที่ 24 ธันวาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบนโยบายการควบคุมการส่งน้ำตาลทรายออกไปจำหน่ายต่างประเทศ โดยเห็นควรอนุญาตเฉพาะผู้ที่ผลิตหรือผู้ที่ผู้ผลิตมอบหมายเท่านั้นให้เป็นผู้ส่งออกและให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไของค์ประกอบของบริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทยให้เหมาะสม ซึ่งในหลักการควรให้รัฐบาล โรงงานน้ำตาลทรายและชาวไร่อ้อยถือหุ้นในอัตราส่วนเท่าๆ กัน

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 24 ธันวาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบนโยบายการควบคุมการส่งน้ำตาลทรายออกไปจำหน่ายต่างประเทศ โดยเห็นควรอนุญาตเฉพาะผู้ที่ผลิตหรือผู้ที่ผู้ผลิตมอบหมายเท่านั้นให้เป็นผู้ส่งออกและให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไของค์ประกอบของบริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทยให้เหมาะสม ซึ่งในหลักการควรให้รัฐบาล โรงงานน้ำตาลทรายและชาวไร่อ้อยถือหุ้นในอัตราส่วนเท่าๆ กันรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ประธานกรรมการพิจารณานโยบายการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายเสนอสำหรับน้ำตาลทรายที่เหลือจากส่งออกตามสัญญาที่มีอยู่อนุมัติการกำหนดนโยบายให้มีบริษัทผู้ดำเนินการส่งออกมากกว่า 1 บริษัท **วันที่ 24 ธันวาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการมาตรการช่วยเหลือผู้เลี้ยงสัตว์ (การกำหนดมาตรการถาวร เกี่ยวกับการส่งโคกระบือออกไปจำหน่ายต่างประเทศ) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 24 ธันวาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้มีการกวดขันการอนุญาตให้ตั้งโรงงานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังและการขยายเนื้อที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง และอนุมัติมาตรการเกี่ยวกับการผลิตมันสำปะหลังและมาตรการเกี่ยวกับโรงงานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ สำหรับคำว่า "ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทุกประเภท" ในข้อ 5 แห่งมาตรการเกี่ยวกับโรงงานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ให้แก้เป็น"ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังประเภทแป้งมัน มันเส้นและมันเม็ด"

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 24 ธันวาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้แต่งตั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นกรรมการในคณะกรรมการระงับและแก้ไขการปฏิบัติการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังแทนรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เนื่องจากขณะนี้ไม่มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ **วันที่ 30 ธันวาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีจ่ายเงิน จำนวน 15 ล้านบาท จากเงินกองทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรให้แก่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร เพื่อใช้เป็นทุนประเดิมต่อไป **วันที่ 30 ธันวาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบนโยบายโรงสีข้าว ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ สำหรับโรงสีข้าวชนิดบดแกลบเป็นรำผ่อนผันให้คงประกอบกิจการต่อไปได้อีก 1 ปีก่อน **วันที่ 30 ธันวาคม 2517** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนบริษัทซึ่งอยู่ในความควบคุมของรัฐบาล ซื้อสินค้าจากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรในราคาที่ไม่เกินกว่าราคาในท้องตลาดในขณะนั้นโดยวิธีพิเศษ ไม่ต้องทำสัญญาซื้อขายเพียงแต่ถือเอาหนังสือราชการหรือบันทึกเป็นข้อตกลง ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มกราคม 2518	**วันที่ 21 มกราคม 2518** คณะรัฐมนตรีอนุมัติโครงการปลูกสร้างสวนป่าโครงการที่ 2 และ 3 ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ **วันที่ 25 มกราคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เรื่องนโยบายอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นการชั่วคราวตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอว่า** 1. ป่าสงวนแห่งชาติที่มีสภาพเสื่อมโทรมควรมอบให้สถาบันเกษตรกรรับไปดำเนินการในรูปของนิคม และตามนัยกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 2. ป่าสงวนแห่งชาติที่ยังมีสภาพเป็นป่าอยู่ควรจะพิจารณาอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ได้ในกรณีที่ไม่เป็นการทำลายป่าหรือไม่ทำให้ป่าเสียหาย **วันที่ 25 มกราคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เรื่องนโยบายอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นการชั่วคราวตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	**วันที่ 7 มกราคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้บริษัท Lyon Associates Inc. ทำการถ่ายภาพทางอากาศตามที่สัญญาไว้กับกรมวิเทศสหการตามโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการกับสหรัฐอเมริกา ภายใต้ความควบคุมดูแลของกรมแผนที่ทหาร ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 21 มกราคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้แต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมงานโครงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	**วันที่ 21 มกราคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติงบประมาณในรูปเงินเพิ่มทุนประเภท “นอกโครงการแผนหลัก”ปีละ 30 ล้านบาท ให้แก่การประปานครหลวง ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ	**วันที่ 7 มกราคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการและให้คณะกรรมการพิจารณานโยบายการผลิตและจำหน่าย น้ำตาลทราย รับเรื่องการเพิ่มการผลิตน้ำตาลทรายขาวไปพิจารณา ทั้งนี้ ให้พิจารณาโรงงานน้ำตาลที่ได้รับ อนุญาตผลิตน้ำตาลทรายขาว โดยไม่ถูกต้องจะต้องมีการลงโทษ และให้อยู่ในเงื่อนไขที่ทางราชการกำหนดด้วย ตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 7 มกราคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติให้รองนายกรัฐมนตรีถอนเรื่องการขออนุมัติเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรไว้ให้คณะกรรมการกลางช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ เพื่อดำเนินการสำหรับโครงการเร่งด่วนประจำปี 2518 คืน **วันที่ 11 มกราคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานปริมาณข้าวส่งออกนอกราชอาณาจักรประจำเดือน กันยายนและตุลาคม 2517 **วันที่ 14 มกราคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการแต่งตั้งกรรมการบริหารกิจการของตลาดเพื่อเกษตรกร ว่า ประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ส่วนรองประธานกรรมการนั้น กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรมิได้กำหนดให้มีตำแหน่งรองประธานกรรมการไว้ จึงไม่อาจแต่งตั้งได้ นอกนั้นให้แต่งตั้งเป็นกรรมการอื่น ดังสำเนาประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีที่ได้แนบมาพร้อมนี้

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอว่า 1. ป่าสงวนแห่งชาติที่มีสภาพเสื่อมโทรม ควรมอบให้สถาบันเกษตรกรรับไปดำเนินการในรูปของนิคม และตามนัยกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 2. ป่าสงวนแห่งชาติที่ยังมีสภาพเป็นป่าอยู่ ควรจะพิจารณาอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ได้ในกรณีที่ไม่เป็นการทำลายป่า หรือไม่ทำให้ป่าเสียหาย			**วันที่ 14 มกราคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรรับซื้อฝ้ายเพื่อพยุงราคาจากสมาชิกของสถาบันเกษตรกร เห็นชอบการที่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรกู้ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร อนุมัติในหลักการให้ตั้งงบประมาณชดเชยการขาดทุนอันจะเกิดจากการรับซื้อฝ้ายเพื่อพยุงราคาและขอให้ทรัพยากรธรรมชาติด้วยดาวเทียมและหอปฏิบัติการลอยฟ้า ได้พิจารณาเรื่องที่มีบริษัท Associated Traders Co. Ltd. และบริษัท ไทยชิงค์ จำกัด มาติดต่อขอซื้อภาพถ่ายจากดาวเทียม ERTS-1 คลุมพื้นที่ทั่วประเทศไทย มาตรา 1:550,000 เพื่อใช้ในการสำรวจแหล่งแร่ **วันที่ 14 มกราคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติให้แก้ไขมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2517 ในส่วนที่เกี่ยวกับโรงสีข้าวชนิด บดแกลบเป็นรำ โดยผ่อนผันให้คงประกอบกิจการต่อไปได้อีก 3 ปี และให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้เปลี่ยนเป็นโรงสีข้าวชนิดแยกแกลบกับรำภายใน 3 ปี ที่ผ่อนผันให้นี้ด้วย **วันที่ 14 มกราคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องเกี่ยวกับร่างพระราชกฤษฎีกายกเลิกองค์การสวนยาง พ.ศ. .... ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้วว่าไม่สามารถที่จะยกเลิกองค์การสวนยางได้ จึงได้เสนอเรื่อง ขอแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางใหม่ ฉะนั้น จึงเห็นควรระงับร่างพระราชกฤษฎีกายกเลิกองค์การ สวนยาง พ.ศ. .... **วันที่ 21 มกราคม 2518**คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการการกำหนดเงื่อนไขในการจัดตั้งบริษัทผู้ดำเนินการส่งน้ำตาลทรายออกไปจำหน่ายต่างประเทศ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 21 มกราคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นเจ้าของเรื่อง เชิญผู้แทนจาก สำนักงานส่งเสริมการลงทุนทรัพยากรธรณี กรมวิชาการเกษตรกรมส่งเสริมการเกษตร กรมป่าไม้ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาหาทางเร่งรัดพัฒนาให้มีอุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการเกษตรที่เป็นปึกแผ่นมั่นคง และสามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่เกษตรกรได้อย่างกว้างขวางขึ้นภายในประเทศโดยด่วนที่สุด ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 21 มกราคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้ดำเนินโครงการจัดหาปุ๋ยมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ในปี 2518 จำนวน 30,000 เมตริกตัน เป็นเงินทั้งสิ้น 158 ล้านบาท ต่อคณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และขอกู้ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 158 ล้านบาท เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายให้ แก่เกษตรกร ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กุมภาพันธ์ 2518		**วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการแปรญัตติงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2518 สำหรับโครงการจัดพัฒนาที่ดิน ในท้องที่หมู่บ้านทุ่งลุยลาย จำนวน 12,059,670 บาท ต่อไปได้ตามที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเสนอ. วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2518 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 33 (ฉบับพิเศษ) เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าดวยการผังเมืองและผังชนบทได้ใช้บังคับมากกว่ายี่สิบปี ประกอบกับได้มีการพัฒนาทั้งในด้านเกษตรกรรม พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม และจำนวนประชากรในท้องที่ต่างๆ ได้ทวีความหนาแน่นมากยิ่งขึ้น มาตรการและโครงการที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายจึงไม่เหมาะสมกับสภาวะปัจจุบัน สมควรปรับปรุงเสียใหม่ให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของวิชาผังเมืองและสภาพของท้องที **วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการได้ตามความเห็นของกรมวิเทศสหการเกี่ยวกับการเลิกสัญญาจ้างการถ่ายภาพทางอากาศของโครงการพัฒนาเกษตรที่สูง และการจ่ายค่าชดเชยแก่บริษัท Lyon Associates Inc. จากบัญชี Sub Account "D" ซึ่งไม่ใช่เงินงบประมาณไทย		**วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการถ่ายภาพทางอากาศเพื่อหาข้อมูลตามโครงการพัฒนาเกษตรที่สูงว่าในหลักการให้มุ่งเฉพาะประโยชน์ในทางเกษตรกรรม ให้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2518 ส่วนรายละเอียดให้กระทรวงกลาโหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมวิเทศสหการร่วมกันพิจารณามาตราส่วนในแผนที่ โดยให้ใช้มาตราส่วน 1: 50,000 ตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอ **วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยภาคใต้ รวม 3 ประการ ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับการเงินให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ติดต่อทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ โดยให้ดำเนินการช่วยเหลือ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2518 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มีนาคม 2518		วันที่ 5 มีนาคม 2518 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 54 (ฉบับพิเศษ) เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพในการเกษตร ที่ดินจึงเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นรากฐานเบื้องต้นของการผลิต ทางการเกษตรกรรม แต่ปัจจุบันปรากฏว่าเกษตรกรกำลังประสบความเดือดร้อนเนื่องจากต้องสูญเสีย สิทธิในที่ดิน และกลายเป็นผู้เช่าที่ดิน ต้องเสียค่าเช่าที่ดินในอัตราสูงเกินสมควร ที่ดินขาดการบำรุงรักษา จึงทำให้อัตราผลิตผลเกษตรกรรมอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรไม่ได้รับความเป็นธรรมและเสียเปรียบจาก ระบบการเช่าที่ดินและการจำหน่ายผลิตผลตลอดมา ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะความยุ่งยากทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครองและการเมืองของประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดย		

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		โดยวิธีการปฏิรูปที่ดินเพื่อช่วยให้ เกษตรกรมีที่ดินทำกินและให้การใช้ที่ดินเกิดประโยชน์มากที่สุด พร้อมกับการจัดระบบการผลิตและจำหน่ายผลิตผลเกษตรกรรม เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกร ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนองแนวนโยบายแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำ ในฐานะของบุคคลในทางเศรษฐกิจและสังคม ตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น บทบัญญัติตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัตินี้ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในกระทรวงการคลัง ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ตามมาตรา 10 เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม วันที่ 5 มีนาคม 2518 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 54 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปัจจุบันนี้ไม่มีกฎหมายว่าด้วยการปกครองดูแลรักษาที่ราชพัสดุ ให้เป็นไปโดยมีระเบียบและหลักเกณฑ์ที่แน่นอนทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในทางปฏิบัติหลายประการ สมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบที่ราชพัสดุขึ้นโดยเฉพาะ โดยให้กระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการนี้เพื่อการประหยัด และขจัดปัญหางานซ้ำและซ้อนกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น		

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		วันที่ 6 มีนาคม 2518 ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 35 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้ ***" รัฐบาลนี้จะเร่งรีบดำเนินการปฏิรูปที่ดิน และจัดที่ดินในเขตป่าสงวนที่หมดสภาพเป็นป่าแล้ว และมิใช่ต้นน้ำลำธาร นำมาปรับปรุงและจัดสรรให้ราษฎรได้เข้าครอบครองทำกิน และจะจำกัดสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน "*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 180) วันที่ 19 มีนาคม 2518 ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 36 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารที่ดินโดยมอบหมายให้สภาตำบลดำเนินการ ดังนี้ ***" รัฐบาลนี้จึงได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการบริหารท้องถิ่นโดยสภาตำบลไว้เป็นนโยบายเร่งด่วนประการหนึ่ง กล่าวคือ รัฐบาลนี้จะดำเนินการให้สภาตำบลเป็นหน่วยมูลฐานทางประชาธิปไตย และทางเศรษฐกิจ โดยจะมอบอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปกครองตนเองอย่างเต็มที่ เช่น*** ***ก. วางแผนพัฒนาตำบลทั้งระยะสั้นและระยะยาว พร้อมทั้งจัดทำงบประมาณและติดตามการปฏิบัติงาน*** ***ข. มีอำนาจในการเก็บภาษีที่ดินและภาษีบำรุงท้องที่***		

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		ค. บริหารการสาธารณสุขและสถานีอนามัย ***ง. ควบคุมและดำเนินการสำรวจและปักหลักเขต เพื่อการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของ เกษตรกร เพื่อให้การออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินกระทำได้ ครบถ้วนภายใน 4 ปี ตำบลใดเมื่อได้มีการกำหนดเขตกรรมสิทธิ์ที่ดินและออกเอกสารสิทธิ์ครบถ้วน แล้ว จึงจะมอบหมายให้ตำบลนั้นดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามแผนรวมของราชการส่วนกลางต่อไปทันที*** ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 199)		
เมษายน 2518	วันที่ 4 เมษายน 2518 นายกรัฐมนตรีมีหนังสือที่ สร. 0203/4381 ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้อนุญาตให้ราษฎรที่บุกรุกอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติอยู่ทำกินต่อไปได้มิให้มีการจับกุม ผลต่อเนื่องจากนโยบายทางการเมือง ฉบับนี้ พื้นที่ป่าไม้ในระหว่างปี 2519 –2521 ถูกบุกรุก ทำลายถึงจำนวน 14.5 ล้านไร่ เฉลี่ยปีละ 7.25 ล้านไร่ ซึ่งมีจำนวนเกือบสองเท่าของพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกบุกรุกทำลายในระหว่างปี 2516 – 2519 (TDRI, 1987) จากการบุกรุกป่าอย่างรุนแรงเกิดขึ้นไม่สามารถหยุดยั้งได้ เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2518 คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติ เรื่องแผนงานจัดที่ดินให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านป่าไม้ คือ 1. ให้จัดที่ดินให้ราษฎรได้อยู่อาศัยในรูปหมู่บ้านป่าไม้ในเขตป่าสงวนที่เสื่อมโทรมแล้ว	**วันที่ 1 เมษายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเสนอ ว่า มีผู้แทนชาวนาประมาณ 40-50 คน มาร้องเรียนเกี่ยวกับข้อสัญญาที่รัฐบาลชุดก่อนได้ให้ไว้ และให้การต้อนรับ กับชี้แจงให้เข้าใจโดยทั่วถึงแล้ว แต่บัดนี้มีชาวนาอีกประมาณ 200 คน ได้มาชุมนุมที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเข้าพบกับสหพันธ์นักศึกษาเสรี เพื่อร่วมเดินขบวนมาเรียกร้องขอให้รัฐบาลปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าวอีก และทราบว่า จะมีชาวนาอีกประมาณ 200 คน เดินทางเข้าร่วมสมทบด้วย		

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	2.ขอจัดตั้งกองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ 3. ขอตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการจัดหาที่ดินให้เกษตรกรในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งเสื่อมสภาพแล้ว การจัดตั้งหมู่บ้านป่าไม้นี้เป็นการเพิ่มวิธีการจัดที่ดินขึ้นอีกรูปแบบหนึ่ง จากที่ดำเนินการมาในรูปนิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์และการปฏิรูปที่ดิน **วันที่ 29 เมษายน 2518** คณะรัฐมนตรี มีมติเรื่องแผนงานจัดที่ดินให้แก่ราษฎรในรูปหมู่บ้านป่าไม้ ครม. ลงมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ คือ ***" 1. ให้จัดที่ดินให้ราษฎรได้อยู่อาศัยในรูปหมู่บ้านป่าไม้ในเขตป่าสงวนที่เสื่อมโทรมแล้ว*** ***2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำลำธารในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือให้ลุล่วงไป*** ***3. ให้สำนักงบประมาณตั้งงบประมาณตามโครงการหมู่บ้านป่าไม้ให้แก่กรมป่าไม้ในปี 2518 รวม 50 ล้านบาท เพื่อให้หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านเกษตรสหกรณ์ต่อไป*** ***4. ขอจัดตั้งกองจัดการที่ดินป่าสงวน***	**วันที่ 22 เมษายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเกี่ยวกับเงินที่ใช้ในการดำเนินการปราบจีนคอมมิวนิสต์ในเขตพื้นที่นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดนราธิวาส เพื่อช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ และอนุมัติค่าใช้จ่ายตามข้อ 2 และข้อ 3 สำหรับข้อ 4 ให้กระทรวงมหาดไทยรับไปพิจารณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ส่วนข้อ 1 ให้รอไว้ก่อน		**วันที่ 22 เมษายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการจัดหาปุ๋ยให้แก่เกษตรกรปริมาณ 100,000 ตัน รายละเอียดให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง สำหรับปุ๋ยอ้อยและปุ๋ยยางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีในการประชุมคราวหน้า

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤษภาคม 2518		**วันที่ 20 พฤษภาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้กระทรวงมหาดไทยรับเรื่องร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ไปพิจารณาใหม่ ตามนโยบายที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เพราะผิดวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการเช่านา พ.ศ. 2517 ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ		**วันที่ 6 พฤษภาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่นายกรัฐมนตรีมอบให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีรับไปชี้แจง และออกแถลงการณ์ของสหพันธ์ชาวนาชาวไร่แห่งประเทศไทย **วันที่ 13 พฤษภาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรโครงการมูโนะ อำเภอสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานและมีกรรมการร่วมอีก 14 คน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้คณะกรรมการพิจารณารับผิดชอบโครงการบาเจาะ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาสด้วย **วันที่ 20 พฤษภาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการอนุมัติการซื้อปุ๋ยนา และปุ๋ยอ้อย สำหรับฤดูการผลิต 2518/2519 ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรรมการอื่นอีก7 ท่าน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 27 พฤษภาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือต่อลาว และอนุมัติให้ดำเนินการโดยด่วน เว้นแต่การขายข้าวเหนียวยังไม่ได้สี ให้ตรวจสอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องก่อน ถ้าไม่มีข้อห้ามในการส่งออก ก็อนุมัติให้ขายได้ ส่วนการซื้อลูกสุกรให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาก่อน **วันที่ 27 พฤษภาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 27 พฤษภาคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพิ่มเติมไม่เกิน 100 ล้านบาท เพื่อจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร พ.ศ. 2517 เพื่อนำไปใช้ในการพยุงราคาข้าวเปลือก และให้กระทรวงพาณิชย์สนับสนุนให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรส่งข้าวซึ่งได้รับซื้อไว้จำหน่ายให้รัฐบาลต่างประเทศเป็นพิเศษ โดยยกเว้นให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรไม่ต้องสำรองข้าวสารไว้ตามระเบียบของกระทรวงพาณิชย์ ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจำหน่ายข้าวสารส่วนที่เหลือจากการส่งไปจำหน่ายต่าง ประเทศให้แก่องค์การคลังสินค้าเพื่อจำหน่ายให้แก่ประชาชนในราคาควบคุมเพื่อช่วยลดค่าครองชีพให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย อนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรไม่ต้องส่งใช้คืนเงินยืมกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในส่วนที่ขาดจำนวนไป อันเนื่องจากการรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อพยุงราคาตามนโยบายของรัฐบาล และเมื่อดำเนินงานขาดเงินไปจำนวนเท่าใดให้เสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติต่อไป **วันที่ 27 พฤษภาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องการระบายน้ำเน่าเสียที่เกิดจากโรงงานน้ำตาลจึงจำเป็นต้องทำกรรมวิธีเปลี่ยนสภาพน้ำเน่าเสียก่อน แล้วจึงระบายน้ำนั้นทิ้งลงแม่น้ำกลอง เพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายแก่ชาวนา และชาวประมงในลุ่มน้ำแม่กลอง และรับทราบมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และให้ส่งกระทรวงอุตสาหกรรมรับไปประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มิถุนายน 2518	วันที่ 8 มิถุนายน 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องทบทวนมติคณะรัฐมนตรีและคำสั่งเกี่ยวกับการป่าไม้ ครม. ลงมติ *"1. ให้ยกเลิกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องราษฎรเข้าทำกินในป่าสงวนแห่งชาติ ลงวันที่ 4 เมษายน 2518* *2. ในกรณีที่ได้ออกเอกสารสิทธิ์ ซึ่งออกโดยอาศัยคำสั่งนายกรัฐมนตรี ตามข้อ 1 ไปแล้วให้ดำเนินการเพิกถอนเอกสารดังกล่าวเสียทั้งสิ้น* *3. ผู้ที่เข้าไปทำกินในป่าสงวนแห่งชาติอยู่แล้วคงให้อยู่อาศัยทำกินต่อไปได้ และตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ห้ามมิให้ผู้ใดบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติเป็นอันขาด หากบุกรุกเข้าไปให้เจ้าหน้าที่ทำการจับกุมดำเนินการตามกฎหมายทุกราย ทั้งนี้ให้เจ้าหน้าที่ประกาศให้ราษฎรทราบทั่วไป"*			
กรกฎาคม 2518	วันที่ 11 กรกฎาคม 2518 นายกรัฐมนตรีมีหนังสือที่ สร. 0704/2109 เรื่อง ราษฎรเข้าทำกินในป่าสงวนแห่งชาติ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยให้ยุติการอนุญาตให้ราษฎรเข้าทำกินในที่ป่าสงวนแห่งชาติตามนัยหนังสือ ที่ สร 0203/4381 ลงวันที่ 4 เมษายน 2518	**วันที่ 22 กรกฎาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ยกเว้นเกี่ยวกับการจัดที่ดินตามกฎหมายที่ดินและการจัดที่ดินโดยรัฐเป็นผู้ดำเนินการ) ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และให้ส่งคณะที่ปรึกษากฎหมายของนายกรัฐมนตรีตรวจพิจารณา		**วันที่ 8 กรกฎาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบกระทู้ที่ 147 เรื่อง การช่วยเหลือเกษตรกรในการทำนาสองครั้ง **วันที่ 8 กรกฎาคม 2518**คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบกระทู้ที่ 248 เรื่อง การประกันราคาฝ้าย **วันที่ 15 กรกฎาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ส่งน้ำตาลทรายดิบแก่ประเทศญี่ปุ่นตามข้อผูกพัน ตามที่คณะกรรมการพิจารณานโยบายการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายเสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 15 กรกฎาคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงการคลังรับเรื่องขอให้รัฐบาลช่วยเหลือผู้ประกอบอาชีพการทำไร่ยาสูบ ไปพิจารณาดำเนินการต่อไป ส่วนร่างพระราชบัญญัติยาสูบฯ ที่รัฐบาลรับมาพิจาณาก่อนรับหลักการ และเลยกำหนดมาแล้ว ให้แจ้งขอเลื่อนเวลาไปยังสภาผู้แทนราษฎรต่อไปโดยด่วน **วันที่ 22 กรกฎาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2518 และร่างพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. 2518 และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาต่อไป **วันที่ 22 กรกฎาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยตามความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าไม่ควรรับหลักการร่างพระราชบัญญัติช่วยเหลือชาวนา พ.ศ. .... **วันที่ 29 กรกฎาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการพยุงราคาข้าวเปลือกในวงเงิน 500 ล้านบาท โดยใช้จ่ายจากเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามที่ ได้อนุมัติไว้แล้ว และในกรณีที่ไม่อาจหมุนเงินมาชำระหนี้ตามข้อผูกพันที่มีอยู่ก่อนแล้วได้ทัน ก็ให้กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ทำรายละเอียดในเรื่องนี้ ส่งให้กระทรวงการคลัง พิจารณาจัดหาเงินมาใช้ชำระหนี้ ดังกล่าวแทนไปก่อนได้ สำหรับข้อเสนออื่นของกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ให้หารือกับกระทรวงพาณิชย์พิจารณาดำเนินการต่อไป

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
สิงหาคม 2518		**วันที่ 5 สิงหาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่านา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ให้ทันเสนอรัฐสภาในวันศุกร์ที่ 8 สิงหาคม 2518		**วันที่ 5 สิงหาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการการขอแปรญัตติ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ปี 2519 เพื่อเป็นค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการตั้งเกษตรตำบล อาสาสมัคร ตามที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้สำนักงบประมาณรับไปดำเนินการต่อไป สำหรับการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการและอัตรากำลังให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนพิจารณา **วันที่ 5 สิงหาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบกรณีให้นำร่างพระราชบัญญัติช่วยเหลือชาวนา พ.ศ. .... ซึ่งเพิ่มกฎหมายว่าด้วยการช่วยเหลือชาวนา เพื่อให้ชาวนาได้มีความมั่นใจและประกันจากรัฐในการจะขายผลิตผลของตนด้วยราคายุติธรรม ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา **วันที่ 5 สิงหาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบกระทู้ถามที่ 148 เรื่อง ชาวนาขาดแคลนข้าวปลูก **วันที่ 19 สิงหาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบกระทู้ที่ 216 เรื่อง การสงเคราะห์ชาวสวนยาง **วันที่ 26 สิงหาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ ใช้เงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 85 ล้านบาท เพื่อให้ชุมนุมสหกรณ์ กู้ไปดำเนินการให้ชุมนุมสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย กู้ไปขยายการรวบรวมข้าวโพดของสหกรณ์ โดยชุมนุมสหกรณ์ขอผ่อนชำระหนี้เป็นเวลา 20 ปี และมีระยะเวลาปลอดหนี้ 5 ปี ทั้งนี้จะได้เสนอขอแปรญัตติงบประมาณปี 2519 จำนวน 85 ล้านบาท ชดใช้ให้แก่กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กันยายน 2518	**วันที่ 9 กันยายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดตั้งหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยนำที่ดินป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมประมาณ 10,000 ไร่ ที่ตำบลคอนหลวย อำเภอ สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จัดให้แก่ราษฎรประมาณ 500 ครอบครัว **วันที่ 14 กันยายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องทบทวนมติ ครม. และคำสั่งเกี่ยวกับ การป่าไม้ ให้แก้ไขมติ ครม. ในเรื่องนี้เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2518 ข้อ 3 เสียใหม่เป็นดังนี้ *"3. ผู้ที่เข้าไปทำกินในป่าสงวนแห่งชาติอยู่แล้ว คงให้อยู่อาศัยทำกินต่อไปได้ เว้นแต่ป่าสงวนแห่งชาตินั้นเป็นป่าซึ่งได้รับอนุญาตจาก ครม. ให้ดำเนินการตามโครงการของรัฐบาล และตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ห้ามมิให้ผู้ใดบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติเป็นอันขาด หากบุกรุกเข้าไปให้เจ้าหน้าที่ทำการจับกุมดำเนินการตามกฎหมายทุกราย ทั้งนี้ให้เจ้าหน้าที่ประกาศให้ราษฎรทราบทั่วกัน"*			**วันที่ 2 กันยายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กู้เงินจากต่างประเทศสำหรับโครงการพัฒนาปศุสัตว์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งจะกู้จากธนาคารโลก และโครงการขยายพันธุ์พืช ซึ่งจะกู้จากสหรัฐอเมริกา ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 9 กันยายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดตั้งหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยนำที่ดินป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมประมาณ 10,000 ไร่ ที่ตำบลคอนหลวย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จัดให้แก่ราษฎรประมาณ 500 ครอบครัว **วันที่ 9 กันยายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการที่จะดำเนินการให้ราคาสุกรมีชีวิตสูงขึ้น เพื่อช่วยเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร ให้สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ โดยไม่ต้องประกันราคา กับให้ทางราชการสนับสนุนผู้เลี้ยงสุกรให้รวมกันเป็นกลุ่มสหกรณ์เพื่อดำเนินการตามข้อความข้างต้น และสามารถกู้ยืมเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรต่อไป และอนุมัติให้ศูนย์บำรุงพันธุ์สุกรจัดซื้อ และฉีดวัคซีนให้กับสุกรของศูนย์ได้ **วันที่ 16 กันยายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานคร ร่วมกันพิจารณาแก้ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายสุกร โดยให้กรุงเทพมหานครจัดสรรเงิน จำนวน 30 ล้านบาท รับซื้อสุกรมีชีวิต หากกรุงเทพมหานครไม่มีเงินหมุนเวียนในการจัดซื้อได้ ก็ให้กระทรวงมหาดไทยจัดหาให้ส่วนการแก้ไขปัญหาระยะยาวให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรับไปพิจารณากำหนดนโยบายในการเลี้ยงและผลิตสุกรเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยด่วน

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 30 กันยายน 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามความเห็นของสำนักงบประมาณให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผูกพันงบประมาณสำหรับก่อสร้างอาคารของสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ ส่วนที่ 2 ในวงเงิน 12,500,000 บาท โดยใช้งบประมาณของกรมประมงที่ได้รับในปี 2518 จำนวน 8,100,000 บาท กับงบประมาณที่จะโอนมาสมทบ ตามที่กรมประมงเสนออีก 2,000,000 บาท ส่วนที่ขาดอีก และค่าออกแบบและควบคุมงานก่อสร้าง ให้จ่ายจากงบประมาณของกรมประมงปี 2519 โดยให้กรมประมงทำความตกลงกับสำนักงบประมาณต่อไป **วันที่ 30 กันยายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กระทรวงการคลังค้ำประกันเงินกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจากกองทุนฯ ภายในวงเงิน 8,000 ล้านเยน โดยมีเงื่อนไขคือ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3.75 ต่อปี และกำหนดชำระคืนภายใน 20 ปี รวมระยะปลอดหนี้ 7 ปี พร้อมทั้งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ลงนามในสัญญาค้ำประกันเงินกู้ดังกล่าว พร้อมเอกสารประกอบ สำหรับงวดแรกและงวดต่อไปด้วย ตามที่กระทรวงการคลัง

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2518		วันที่ 16 ตุลาคม 2518 มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสร้างตนเองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 215	**วันที่ 21 ตุลาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติเกี่ยวกับการดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัยในปี 2518 / 2519 เนื่องจากสภาพน้ำท่วมไร่นา ทำให้ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก ในเขตท้องที่ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	**วันที่ 21 ตุลาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายสุกร ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้รับข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการที่จะส่งสุกรไปจำหน่ายยังต่างประเทศให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเจ้าของเรื่องร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงสาธารณสุข ช่วยกันพิจารณาวางแผนดำเนินงานเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป **วันที่ 24 ตุลาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2518 โดยให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทนจากเดิมเป็นเห็นชอบด้วยตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ เว้นแต่ ให้คงใช้มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2511 ต่อไปก่อน และให้คณะกรรมการตลาดกรุงเทพมหานครมีหน้าที่รับผิดชอบในการที่จะพิจารณาร่วมกับกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรกลุ่มโรงงานฆ่าสุกร และกลุ่มลูกเขียง เพื่อพิจารณาหาวิธีที่จะไม่เดือดร้อนแก่ทุกฝ่ายโดยให้ยึดถือหลัก 3 ประการ โดยให้รับข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการที่จะส่งสุกรไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเจ้าของเรื่องร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกันพิจารณาวางแผนดำเนินงานต่อไป

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 28 ตุลาคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2518 และร่างพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอและให้นำเสนอรัฐสภาพิจารณาต่อไปได้ แต่โดยที่ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นอันตกไป **วันที่ 28 ตุลาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการโครงการพัฒนาการประมง และให้ดำเนินการตามข้อเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และตามมติของคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
พฤศจิกายน 2518				**วันที่ 4 พฤศจิกายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กระทรวงการคลัง กู้เงินจากธนาคารพัฒนาเอเชียภายในวงเงินประมาณ 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (หรือประมาณ 400 ล้านบาท) โดยให้กระทรวงการคลังให้กู้ต่อแก่องค์การสะพานปลา และองค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น ไปใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการประมง และให้รัฐบาลรับหลักการต่างๆ ตามที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยได้ตกลงกับคณะเจ้าหน้าที่ธนาคารพัฒนาเอเชียตามที่กระทรวงการคลังเสนอ **วันที่ 11 พฤศจิกายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้มีการดำเนินการลงนามระหว่าง กระทรวงพาณิชย์ กับสาธารณรัฐประชาชนจีน เกี่ยวกับการซื้อขายข้าว และน้ำมันตามที่กระทรวงการคลังเสนอ **วันที่ 11 พฤศจิกายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้มีการดำเนินการลงนามระหว่าง กระทรวงพาณิชย์ กับสาธารณรัฐประชาชนจีน เกี่ยวกับการซื้อขายข้าว และน้ำมันตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 11 พฤศจิกายน 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามหลักการที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดหาพันธุ์พืชและพันธุ์ข้าวเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติเพิ่มเติมอีกภายในจำนวน 21 ล้านบาท และเปลี่ยนวิธีในการช่วยเหลือจัดหาพันธุ์พืชจากการประกวดราคาจัดซื้อเป็นวิธีการจัดหาพันธุ์พืชไว้ล่วงหน้า โดยวิธีสืบราคาเร่งด่วนเป็นกรณีพิเศษ ในปริมาณที่ใกล้เคียงกับปริมาณความเสียหายไว้ ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายเพื่อดำเนินการให้ใช้จ่ายจากเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร **วันที่ 11 พฤศจิกายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรซื้อข้าวโพด ที่นำเข้าไซโลแล้วจำนวน 4,544.56 ตัน ตามราคาที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนจำนวนนอกนั้นให้ระงับการซื้อไว้ก่อน **วันที่ 11 พฤศจิกายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทราย ปี 2518/2519 ตามที่คณะกรรมการพิจารณานโยบายการผลิต และจำหน่ายน้ำตาลทรายเสนอ **วันที่ 18 พฤศจิกายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้มีการประกันราคาข้าวเปลือกเป็นการทั่วไปในฤดูการผลิต ปี 2518/19 ในราคาไม่ต่ำกว่าตันละ 2,500 บาท โดยมอบให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการวางระเบียบ และประกาศใช้ก่อนฤดูการเก็บเกี่ยว เพื่อให้ผู้ผลิตผู้ค้าข้าวทราบก่อนฤดูการเก็บเกี่ยว ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ เว้นแต่ข้าวเปลือกเหนียวชนิดสีเป็นข้าวเหนียว 10% ให้กำหนดราคาประกันไว้ตันละ 2,300 บาท

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 11 พฤศจิกายน 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรซื้อข้าวโพด ที่นำเข้าไซโลแล้ว จำนวน 4,544.56 ตัน ตามราคาที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนจำนวนนอกนั้นให้ระงับการซื้อไว้ก่อน **วันที่ 11 พฤศจิกายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทราย ปี 2518/2519 ตามที่คณะกรรมการพิจารณานโยบายการผลิต และจำหน่ายน้ำตาลทรายเสนอ **วันที่ 18 พฤศจิกายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้มีการประกันราคาข้าวเปลือกเป็นการทั่วไปในฤดูการผลิต ปี 2518/19 ในราคาไม่ต่ำกว่าตันละ 2,500 บาท โดยมอบให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการวางระเบียบ และประกาศใช้ก่อนฤดูการเก็บเกี่ยว เพื่อให้ผู้ผลิตผู้ค้าข้าวทราบก่อนฤดูการเก็บเกี่ยว ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ เว้นแต่ข้าวเปลือกเหนียวชนิดสีเป็นข้าวเหนียว 10% ให้กำหนดราคาประกันไว้ตันละ 2,300 บาท **วันที่ 25 พฤศจิกายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารนโยบายประกันราคาข้าว ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการอื่นๆ อีก 13 ท่าน ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ **วันที่ 25 พฤศจิกายน 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบนโยบายการค้าข้าวโพดส่งออกไปต่างประเทศ ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ธันวาคม 2518				**วันที่ 2 ธันวาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องการรับซื้อข้าวโพดขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ สำหรับข้อ 3.2 ให้ได้รับอนุญาตจากกระทรวงพาณิชย์ด้วย **วันที่ 2 ธันวาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กระทรวงการคลังกู้เงินจากธนาคารโลก วงเงินไม่เกิน 50 ล้านดอลลาร์ เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการเร่งรัดการปลูกแทนในสวนยางเก่าด้วยยางพันธุ์ดี อัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 8.5 ต่อปี กำหนดชำระคืน ในเวลาประมาณ 22 ปี รวมระยะปลอดหนี้ประมาณ 7 ปี และกู้เงินจากบรรษัทพัฒนาการแห่งเครือจักรภพ วงเงินไม่เกิน 3.4ล้านปอนด์สเตอลิงค์เพื่อใช้จ่ายตามโครงการดังกล่าว ตามเงื่อนไขเช่นเดียวกับเงินกู้ธนาคารโลกและให้กระทรวงการคลังดำเนินการต่อไปตามนัยแห่งข้อ 3.6 และรับหลักการตามข้อ 3.7 ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ **วันที่ 16 ธันวาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงานการประชุมคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร ครั้งที่ 12/2518 และรายงานผลการพยุงราคาฝ้ายในปีพ.ศ. 2517/2518 ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และอนุมัติในหลักการการจ่ายเงินเพื่อช่วยเหลือชาวไร่อ้อย จำนวน 17 ล้านบาท โดยให้ใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร **วันที่ 30 ธันวาคม 2518** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงพาณิชย์ช่วยเหลือตามความเหมาะสม และอนุมัติให้ซื้อข้าวสารเหนียวของกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ในท้องถิ่นห่างไกลที่ราษฎรรวมตัวกันตามแผน รพช. ได้โดยไม่ต้องประมูล

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 30 ธันวาคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องการพิจารณาอนุมัติการส่งสินค้าเกษตรออกไปจำหน่ายต่างประเทศโดยให้ถือปฏิบัติไปตามเดิม
มกราคม 2519				**วันที่ 6 มกราคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานเกี่ยวกับการเจรจากับผู้แทนฝ่ายสหภาพแรงงานที่ได้เสนอ ขอให้รัฐบาลเลื่อนการขึ้นราคาข้าวสารไปอีก 1 ปี โดยขอให้ขายในราคาถังละ 50 บาท เท่าเดิม ซึ่งยังตกลงกันไม่ได้ จึงเห็นควรตกลงกับฝ่ายสหภาพแรงงาน ในการที่จะกำหนดราคาข้าวสารถังละ 50 บาท ต่อไปอีกระยะหนึ่ง และให้ตั้งกรรมการสามฝ่ายประกอบด้วยผู้แทนรัฐบาล ผู้แทนสหภาพแรงงาน และผู้แทนนักศึกษา ขึ้นพิจารณาว่าในการประกันราคาข้าวเปลือกเกวียนละ 2,500 บาทและขายข้าวสารถึงละ 50 บาทนั้น หากปรากฏว่าขาดทุน ก็ให้ขึ้นราคาข้าวสารได้ แต่ถ้าได้กำไรก็ให้ขายถังละ 50 บาทตลอดไป ทั้งนี้ โดยให้ทางฝ่ายสหภาพแรงงานทำหนังสือเพื่อตกลงรายละเอียดกันต่อไป **วันที่ 13 มกราคม 2519** คณะรัฐตรีมีมติเห็นชอบโครงการซื้อเครื่องบิน PORTER จำนวน 5 เครื่อง แต่ให้ใช้เงินจำนวน 10 ล้านบาท ตามที่ **วันที่ 13 มกราคม 2519** คณะรัฐตรีมีมติเห็นชอบโครงการซื้อเครื่องบิน PORTER จำนวน 5 เครื่อง แต่ให้ใช้เงินจำนวน 10 ล้านบาท ตามที่ได้รับงบประมาณมา โดยให้กระทรวงการต่างประเทศรับไปเจรจาซื้อจาก รัฐบาลประเทศสวิสเซอร์แลนด์ในวงเงินดังกล่าว ทั้งนี้หากจำนวนเงินยังขาดอยู่เท่าใด ให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ และเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		วันที่ 20 มกราคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติขยายระยะเวลาปฏิบัติงาน การให้ความคุ้มครองความปลอดภัย ตามแผนการจัดสรรที่ดินช่วยเหลือชาวนา ชาวไร่ในนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดนราธิวาส ของหน่วยกองกำลังฝ่ายทหาร ตำรวจตระเวนชายแดน ตำรวจภูธร และอาสาสมัคร ออกไปเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2518 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2519 และงบประมาณค่าใช้จ่ายจำนวน8,081,582 บาท จากเงินงบกลาง ปี 2519 ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอส่วนการเงินให้ตกลงกับสำนักงบประมาณจัดหาให้ต่อไป	**วันที่ 20 มกราคม 2519** คณะรัฐตรีมีมติอนุมัติในหลักการเกี่ยวกับการปรับปรุงหนอง บึง เพิ่มเติมผลผลิตอาหารสัตว์น้ำจืด ให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน โดยให้สนับสนุนในเรื่องงบประมาณเกี่ยวกับการบูรณะปรับปรุงหนอง บึง ให้กรมประมงได้รับเพียงพอในการบูรณะปรับปรุงในปีงบประมาณต่อๆ ไป เท่าที่จำเป็นอย่างเร่งด่วนด้วย รวมทั้งการของเงินอุดหนุนจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรด้วย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	**วันที่ 19 มกราคม 2519** คณะรัฐตรีมีมติอนุมัติให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามระเบียบศูนย์ว่าด้วยการประกันราคาข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2518/2519 ส่วนหลักการเกี่ยวกับการเงิน สำหรับดำเนินการประกันราคาข้าวเปลือก ตามข้อ 2.3 และ 2.4 ให้เป็นไปตามที่ ผู้อำนวยการศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าวเสนอ สำหรับระเบียบศูนย์ว่าด้วยการประกันราคาข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2518/2519 ข้อ 1.2 ให้แก้เป็น *“ชุมนุมสหกรณ์และสหกรณ์การเกษตร”* กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ **วันที่ 20 มกราคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการดำเนินการการจัดซื้อเกลือส่งกัมพูชา ปรากฏว่าเมื่อรวมค่าเกลือและค่าใช้จ่ายเท่าที่รวบรวมได้จะขาดทุนประมาณ 9,987,340 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ สำหรับจำนวนเงินที่ขาดทุนนั้นให้สำนักงบประมาณจัดหาให้ต่อไป **วันที่ 20 มกราคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานเกี่ยวกับการซื้อข้าวในราคาประกันของทางราชการ เกวียนละ 2,500 บาท ว่าได้สั่งการไปยังจังหวัดต่างๆ หลายจังหวัดให้ดำเนินการแล้วสำหรับจังหวัดที่ยังไม่ได้สั่งการไปจะรีบให้ดำเนินการต่อไปโดยด่วน **วันที่ 20 มกราคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องการขายน้ำตาลทรายให้แก่ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ไม่เกินเดือนละ 400 ตัน ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์) เสนอ **วันที่ 27 มกราคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดส่งข้าวสารให้กระทรวงพาณิชย์จำนวน 300,000 กระสอบก่อนและให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับกระทรวงพาณิชย์ร่วมกันพิจารณาตกลงในเรื่องราคา แล้วเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาในเรื่องเงินชดเชยอีกครั้งหนึ่ง

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 27 มกราคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในการต่ออายุการทำงานให้ นายพิศ ปัณยาลักษณ ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ต่อไปอีก 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 18 มกราคม 2519 ถึงวันที่ 18 มกราคม 2520 ตามความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดเกษียณอายุของผู้ทำงานในองค์การของรัฐ พ.ศ. 2508 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 27 มกราคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่งรายงานเรื่องการแก้ไขปัญหาสุกร ให้สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาก่อน **วันที่ 27 มกราคม 2519** คณะรัฐมนตรีพิจารณาการจัดซื้อเครื่องบินเพื่อใช้ในกิจการเกษตรแล้วมีมติว่า เมื่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ส่งข้าวขายให้กระทรวงพาณิชย์ ได้เงินมาแล้วให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเรื่องการจัดซื้อเครื่องบินเพื่อใช้ในกิจการเกษตร มาเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง **วันที่ 27 มกราคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอเกี่ยวกับการขายข้าวในรูปรัฐบาลต่อรัฐบาล เพื่อเป็นการระบายการส่งข้าวออกไปต่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลของหลายประเทศขอซื้อมา โดยให้รับข้อสังเกตตามที่ได้รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ไปประกอบการพิจารณาดำเนินการด้วย ส่วนการจ่ายเงินชดเชยจากเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กระทรวงพาณิชย์ตั้งจ่ายเป็นเงินชดเชยการขาดทุนในการขายข้าวในรูปรัฐบาลต่อรัฐบาล ให้คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรพิจารณาก่อน แล้วเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรี พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 27 มกราคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติให้คณะกรรมการกำหนดราคาข้าวตามข้อตกลงกับสหภาพแรงงาน เร่งทำความตกลงเกี่ยวกับการกำหนดราคาข้าวให้แล้วเสร็จภายในเวลา 15 วัน เมื่อได้ผลประการใดให้นำเสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง
กุมภาพันธ์ 2519				**วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้แก้ไขสัญญาซื้อขายปอฟอก ที่โรงงานกระสอบป่านได้ทำไว้กับห้างขอนแก่นโรงปอไทยสงวน โดยให้เติมคำว่า *"ต่อเดือน"* ไว้ท้ายคำว่า "ร้อยละห้า"ส่วนข้อความอื่นๆ ให้คงเดิมไว้ ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ **วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและองค์การคลังสินค้าได้ตกลงกันในเรื่องการขายข้าวสาร ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ให้แก่องค์การคลังสินค้า ในราคา กระสอบละ 325 บาท จำนวน 300,000 กระสอบ เป็นเงินทั้งสิ้น 97.5ล้านบาท โดยให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร จำหน่ายข้าวสารให้รวม 50,000 กระสอบ ในราคา 325 บาท ต่อกระสอบเช่นเดียวกัน และให้แต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายปรีดา พัฒนถาบุตร) เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นๆ อีก 6 ท่าน เพื่อพิจารณาสอบราคาต้นทุนของข้าวสารเพื่อพยุงราคา เพื่อทราบเงินขาดทุนที่แน่นอน ส่วนการชดเชยเงินขาดทุนจำนวน 63 ล้านบาท ใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ส่วนเงินที่ได้จากการขายข้าวสาร ให้แก่กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงกลาโหม รวม 113.75 ล้านบาท ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรใช้ในการซื้อข้าวเปลือกในราคาประกันก่อน เมื่อมีเงินเหลือ จะนำไปซื้อเครื่องบินเพื่อใช้ในการเกษตรได้

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กุมภาพันธ์ 2519				**วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้แก้ไขสัญญาซื้อขายปอฟอก ที่โรงงานกระสอบป่านได้ทำไว้กับห้างขอนแก่นโรงปอไทยสงวน โดยให้เติมคำว่า *"ต่อเดือน"* ไว้ท้ายคำว่า "ร้อยละห้า"ส่วนข้อความอื่นๆ ให้คงเดิมไว้ ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ **วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและองค์การคลังสินค้าได้ตกลงกันในเรื่องการขายข้าวสาร ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ให้แก่องค์การคลังสินค้า ในราคา กระสอบละ 325 บาท จำนวน 300,000 กระสอบ เป็นเงินทั้งสิ้น 97.5ล้านบาท โดยให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร จำหน่ายข้าวสารให้รวม 50,000 กระสอบ ในราคา 325 บาท ต่อกระสอบเช่นเดียวกัน และให้แต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายปรีดา พัฒนถาบุตร) เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นๆ อีก 6 ท่าน เพื่อพิจารณาสอบราคาต้นทุนของข้าวสารเพื่อพยุงราคา เพื่อทราบเงินขาดทุนที่แน่นอน ส่วนการชดเชยเงินขาดทุนจำนวน 63 ล้านบาท ใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ส่วนเงินที่ได้จากการขายข้าวสาร ให้แก่กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงกลาโหม รวม 113.75 ล้านบาท ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรใช้ในการซื้อข้าวเปลือกในราคาประกันก่อน เมื่อมีเงินเหลือ จะนำไปซื้อเครื่องบินเพื่อใช้ในการเกษตรได้

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานเรื่องการประกันราคาข้าวเปลือก โดยให้เปลี่ยนแปลงข้อความของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2519 ในข้อ 4 เป็นดังนี้ *"ข้อ 4 เงินที่ได้จากการขายข้าวสารตามข้อ 5 ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรใช้ในการซื้อข้าวเปลือกในราคาประกันก่อน เมื่อมีเงินเหลือจะนำไปซื้อเครื่องบินเพื่อใช้ในการเกษตร ให้เสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรีก่อน"* ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการให้องค์การคลังสินค้าส่งข้าวเปลือกเหนียว จำนวน 100,000 ตัน ไปฮ่องกง โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมการส่งออก **วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติแต่งตั้ง ฯพณฯ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นผู้อำนวยการศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าว โดยให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) รับมอบข้าวจากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.)ศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าว และชุมนุมสหกรณ์ในปริมาณตามความจำเป็น ส่วนการขาดทุนในการดำเนินงานดังกล่าว ให้หักจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรสำหรับข้าวที่รับมอบจากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) ส่วนที่รับมอบจากศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าว หรือชุมนุมสหกรณ์ให้ชดเชยจากบัญชีประกันราคาข้าวตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ยกเว้นการส่งร่างเอกสารประกวดราคาและร่างสัญญาที่ประกวดราคาระหว่างประเทศของงานโครงการเกษตรชลประทานพิษณุโลกซึ่งจะต้องกู้เงินจากธนาคารโลก ให้กรมอัยการและกระทรวงการคลังพิจารณา ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้แต่งตั้งผู้แทนกระทรวงการคลังในคณะกรรมการบริหารโครงการเกษตรชลประทานพิษณุโลกเพิ่มขึ้นอีก 2 ท่าน ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และอนุมัติในหลักการสำหรับการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารตามโครงการเงินกู้ต่างประเทศตามที่กระทรวงการคลังเสนอ	**วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องเงินชดเชยการขาดทุนในการขายข้าวในรูปรัฐบาลต่อรัฐบาล โดยให้คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรรับไปพิจารณาดำเนินการตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี แล้วรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ **วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2519**คณะรัฐมนตรีมีมติให้คณะกรรมการพิจารณาสอบราคาต้นทุนของข้าวสารมีอำนาจตรวจสอบเรื่องต่างๆ ทุกเรื่องขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรด้วย
มีนาคม 2519			**วันที่ 16 มีนาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเดิมเกี่ยวกับงานก่อสร้างโครงการห้วยหลวงเสียใหม่ โดยขอมติคณะรัฐมนตรี ให้กรมชลประทานดำเนินการก่อสร้างโครงการห้วยหลวง จังหวัดอุดรธานี ต่อไป	**วันที่ 2 มีนาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นเจ้าของเรื่องร่วมกับปลัดกระทรวงการคลังและปลัดกระทรวงพาณิชย์ พิจารณาเรื่องการรับชำระหนี้ปุ๋ย เป็นข้าวเปลือกในราคาประกัน อีกครั้งหนึ่ง ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 9 มีนาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้ศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าว รับไปดำเนินการตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ผู้อำนวยการศูนย์ฯ รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว **วันที่ 16 มีนาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่งเสริมให้มีการนำปุ๋ยจากต่างประเทศ เข้ามาจำหน่ายให้เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดหาปุ๋ยนา และปุ๋ยสวนราคาถูกจากต่างประเทศ ตามกำลังเงินที่มีอยู่มาจำหน่ายให้แก่เกษตรกร และชาวสวนที่ไม่อยู่ในฐานะที่จะซื้อปุ๋ยได้เอง โดยวิธีให้สินเชื่อระยะยาว

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 23 มีนาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบนโยบายจำหน่ายปุ๋ยราคาถูกให้แก่สถาบันเกษตรกรโดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปดำเนินการ **วันที่ 23 มีนาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้ดำเนินการรับซื้อข้าวเปลือกในราคาประกันขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและชุมนุมสหกรณ์ โดยให้ใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร โดยเมื่อใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรแล้ว ก็ไม่ต้องขอผูกพันงบประมาณอีกให้หารือสำนักงบประมาณต่อไป ส่วนการซื้อขายข้าวสารนั้น สำหรับข้าวสารชนิด 5% ให้องค์การคลังสินค้ารับซื้อไว้ทั้งหมดส่วนข้าวสารชนิดอื่นๆ ให้กระทรวงพาณิชย์หาตลาดต่างประเทศจำหน่ายให้ในราคาตามชนิดและสภาพของข้าว **วันที่ 30 มีนาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องนโยบายการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทราย โดยราคาส่งออกสุทธิ 6,000 บาท ต่อเมตริกตันนั้น หมายความว่าราคาที่หักค่าภาษีการค้า และค่าใช้จ่ายในการส่งออก (160 บาท) ออกแล้ว **วันที่ 30 มีนาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการการระบายและการกำหนดราคาข้าวสารตามโครงการประกันราคาข้าว ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ผู้อำนวยการศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าวเสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 30 มีนาคม 2519 คณะรัฐมนตรีลงมติเห็นชอบประกาศกำหนดและปรับปรุงอัตราแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสารตามโครงการประกันราคาข้าวให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริง และเหมาะสมกับคุณภาพข้าวเปลือกในแต่ละท้องถิ่น รวม 4 ฉบับ และอนุมัติให้องค์การคลังสินค้าได้รับการชดเชยเงินที่ขาดทุนในการจำหน่ายข้าวสารราคาถูกตามนโยบายรัฐบาล จากบัญชีเงินประกันราคาข้าว ส่วนการขาดทุนอันเกิดจากการมอบข้าวให้องค์การคลังสินค้า ให้หักล้างจากบัญชีประกันราคาข้าว ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ผู้อำนวยการศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าวเสนอ **วันที่ 30 มีนาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการเรื่ององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรขายข้าวสาร 5% ให้องค์การคลังสินค้า ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ
เมษายน 2519		วันที่ 30 เมษายน 2519 ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 37 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินซึ่งอยู่ในนโยบายเร่งด่วน ดังนี้ ***“ จะเร่งทำการปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้เกษตรกรได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองในแต่ละปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 จะจัดสรรที่ดินให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองประมาณ 40,000 ถึง 50,000 ครอบครัวจะช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการชลประทาน การปรับปรุงดิน การใช้พันธุ์พืช และการซื้อปุ๋ยในราคาต่ำ ”*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 204)		**วันที่ 12 เมษายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติให้โอนเงินทุนหมุนเวียนรักษาระดับราคาน้ำตาลทราย จำนวน 75 ล้านบาท จากกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งหมดความจำเป็นแล้วเข้ากองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เพื่อใช้จ่ายในการประกันราคาอ้อยตามนโยบายของรัฐบาล ตามที่คณะกรรมการพิจารณานโยบายการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายเสนอ **วันที่ 12 เมษายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติให้นำรายงานเรื่องนโยบายจำหน่ายปุ๋ยราคาถูกให้แก่สถาบันเกษตรกรรอไว้เสนอรัฐบาลชุดต่อไป **วันที่ 12 เมษายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 12 เมษายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเรื่องขอชดเชยการขาดทุนในการขายปุ๋ยอ้อยขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร โดยหักจากยอดเงินยืมที่ได้รับจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบผลขาดทุนในเรื่องนี้ที่แน่นอนก่อน **วันที่ 12 เมษายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการประชุมของคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรและอนุมัติจัดสรรเงิน จำนวน 3 ล้านบาท ให้เป็นเงินกู้ไม่คิดดอกเบี้ย กำหนดผ่อนชำระ 5 ปี ให้กับสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทและอนุมัติจัดสรรเงินจำนวน 15,000 บาท ให้กับโครงการเร่งรัดเพิ่มผลผลิตพืชเศรษฐกิจและการเลี้ยงสัตว์ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับการเงินให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ **วันที่ 27 เมษายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่เสมือนเป็นผู้อำนวยการศูนย์จัดการเกี่ยวกับราคาข้าวและอนุมัติตามข้อ 4.2 และ 4.3 โดยให้ดำเนินการจัดหาข้าวสารราคาถูกมาให้พอจำหน่ายสำหรับระยะเวลา 2 สัปดาห์ ไปก่อน

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤษภาคม 2519				**วันที่ 4 พฤษภาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ร่วมกันพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาในเรื่องข้าวนี้ เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยด่วน **วันที่ 11 พฤษภาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการจัดหาข้าวสารมาจำหน่ายแก่ประชาชนในราคาถูกตามหลักการเดิมต่อไป ทั้งนี้จนกว่ารัฐมนตรีซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเรื่องข้าวตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2519 จะได้พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้แล้ว **วันที่ 18 พฤษภาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติว่ายังไม่สมควรแก้ไขมติสภาบริหารคณะปฏิวัติ ในเรื่องที่กลุ่มชาวไร่ขอความช่วยเหลือให้ได้รับขนส่งน้ำตาล ปุ๋ย และวัสดุโรงงาน สำหรับกรณีที่มีราษฎรร้องเรียนมา ให้กระทรวงเจ้าของเรื่องพิจารณาทำความตกลงกับกระทรวงคมนาคมโดยตรงต่อไป **วันที่ 25 พฤษภาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับคณะกรรมการเกี่ยวกับงานช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ ว่า ให้งานช่วยเหลือชาวนาชาวไร่คงอยู่ในฐานะเป็นคณะกรรมการตามเดิม ส่วนตัวบุคคลที่จะประกอบเป็นคณะกรรมการตลอดจนอำนาจหน้าที่ มอบให้ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีรับไปพิจารณาออกคำสั่งแต่งตั้งต่อไป

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 25 พฤษภาคม 2519 คณะรัฐมนตรีลงมติอนุมัติให้ส่งข้าวสารเหนียวออกไปจำหน่ายยังประเทศลาวได้ทางพรมแดนด้านจังหวัดหนองคาย โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมการส่งออก สำหรับข้าวเปลือกเหนียวจำนวนไม่เกิน30,000 ตัน ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2519 อนุมัติให้ส่งออกไปยังประเทศลาวนั้นถ้ายังส่งออกไปไม่ครบจำนวนตามที่ได้รับอนุมัติไว้ ก็ให้อนุญาตให้ส่งออกไปได้จนครบกำหนด ส่วนเรื่องการเปิดพรมแดนด้านลาว และการส่งข้าวเปลือกเหนียวไปยังประเทศลาวตามที่มีผู้ขออนุญาตเพิ่มเติมมาให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยเชิญผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเข้าร่วมพิจารณาด้วย **วันที่ 25 พฤษภาคม 2519**คณะรัฐมนตรีลงมติอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเรื่องข้าวขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อศึกษาปัญหาต่างๆ และกำหนดแนวทางและมาตรการแก้ไข ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ สำหรับการแก้ไขปัญหาระยะยาว (ระยะที่ 2 และระยะที่ 3) มอบให้กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกันพิจารณาในทางที่จะแก้ไขโดยใช้ระบบสหกรณ์

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 1 มิถุนายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องการจัดตั้งกองทุนระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมและอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 1 มิถุนายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้สำนักงบประมาณจัดสรรเงินเพื่อซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกรจำนวนไม่เกิน 100,000 ตัน ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอนุวรรตน์ วัฒนพงศ์ศิริ) รักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอ **วันที่ 1 มิถุนายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการโครงการส่งเสริมการปลูกฝ้ายปี 2519 และให้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาฝ้าย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอ โดยให้อธิบดีกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์เป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอีกท่านหนึ่ง **วันที่ 1 มิถุนายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการโครงการจัดสรรปุ๋ยให้แก่ชาวไร่อ้อย โดยจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในวงเงิน 195 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าจัดซื้อปุ๋ยอ้อย จำนวน 40,500 ตัน ค่าโกดัง ค่าขนส่ง และค่าบริการอื่นๆ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ สำหรับผลการขาดทุนจากการจำหน่ายปุ๋ยจำนวนนี้ ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรหักชดเชยจากยอดเงินที่ได้รับจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรได้ตามผลการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 8 มิถุนายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติให้รอการเสนอร่างพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อรัฐสภาไว้ก่อน และมอบให้กระทรวงมหาดไทยรับไปดำเนินการเกี่ยวกับการปราบปรามการลักลอบนำสินค้าออกนอกประเทศโดยด่วน **วันที่ 8 มิถุนายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติในหลักการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอ เรื่องการซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายให้แก่ราษฎร เว้นแต่ข้อ 2.2 ให้รอไว้ก่อน **วันที่ 8 มิถุนายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอเรื่องการแก้ไขปัญหาข้าวมาเพื่อพิจารณา 5 ข้อ คือ 1. การรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อชำระหนี้ค่าปุ๋ยในราคาประกัน 2.ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด พยุงราคาข้าวเปลือกกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรตามระเบียบและวิธีปฏิบัติซึ่ง กษ.กำหนดขึ้นโดยสอดคล้องกับระเบียบและวิธีการปฏิบัติขององค์การคลังสินค้า 3.ข้าวเปลือกที่รับซื้อไว้ทั้งการรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อพยุงราคาและการรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อชำระหนี้ค่าปุ๋ย 4.อาจประสบการขาดทุน ฉะนั้น ขอให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและชุมนุมสหกรณ์หักเงินที่ขาดทุนออกจากเงินยืมที่จะต้องส่งคืนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร 5.ขอมติ ครม.สนับสนุนให้สถาบันเกษตรกรได้มียุ้งฉางและไซโลเป็นของตนเอง ข้อ 4 และข้อ 5 ให้หารือกับกระทรวงพาณิชย์ก่อน

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 15 มิถุนายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยและอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณานโยบายการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทราย ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรม เสนอ โดยให้แต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอีกท่านหนึ่ง **วันที่ 15 มิถุนายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอให้มีการขายน้ำตาลทรายดิบล่วงหน้าได้ ส่วนเรื่องข้อผูกพันเกี่ยวกับการเสียเงินค่าธรรมเนียมและภาษีการค้าที่ใช้บังคับสำหรับปี 2518/2519 นั้น สมควรกำหนดว่าในการจำหน่ายน้ำตาลทรายดิบของฤดูการผลิตปี 2519/2520 ล่วงหน้าจำเป็นต้องเป็นไปตามระเบียบการเก็บเงินค่าธรรมเนียมส่งออกและภาษีการค้าที่ทางราชการจะได้กำหนดขึ้น **วันที่ 22 มิถุนายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุญาตให้ส่งข้าวเปลือกเหนียวเพิ่มเติมไปขายยังประเทศลาวได้ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์เสนอ **วันที่ 22 มิถุนายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการซื้อปุ๋ยจาก บริษัท ปุ๋ยเคมี จำนวน 20,000 ตัน โดยวิธีประกวดราคาตามความจำเป็นรีบด่วน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กรกฎาคม 2519			**วันที่ 13 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้สำนักงบประมาณจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อใช้ในการให้ความช่วยเหลือแก่ชาวนาชาวไร่ โดยการจัดหาพันธุ์ข้าวและพันธุ์พืชไปแจกจ่ายให้แก่ชาวนาชาวไร่ ที่ได้รับความเสียหายเพื่อทำการปลูกใหม่โดยด่วน ตามที่รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเสนอ และในขั้นแรกนี้ให้สำนักงบประมาณจัดสรรเงินเพื่อการนี้ให้ในวงเงิน 30 ล้านบาทก่อน	**วันที่ 6 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอขอผ่อนผันอนุญาตให้ส่งข้าวเปลือกเจ้านาปรังออกไปต่างประเทศ รวมทั้งเห็นชอบและอนุมัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอว่าหากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรต้องขาดทุนให้คณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรพิจารณาจ่ายเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรชดเชยการขาดทุนให้กับองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรตามที่ขาดทุนจริงด้วย **วันที่ 6 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติส่งคณะผู้แทนไปเจรจาขายข้าวให้กับประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 8 - 12 กรกฎาคม 2519 ประกอบด้วย นายวิชิต วิเศษสุวรรณภูมิ เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และนายเจริญ คันธวงศ์ เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ โดยให้เพิ่มเจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ร่วมไปด้วยอีกหนึ่งท่าน ส่วนการเงินให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ **วันที่ 6 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ปัญหามันสำปะหลัง ประกอบด้วยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้เพิ่มอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นกรรมการอีกท่าน

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 6 กรกฎาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดการผลิตและประกันราคาผลผลิตการเกษตร ประกอบด้วยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้รองปลัดกระทรวงพาณิชย์ฝ่ายวิชาการ อธิบดีกรมเศรษฐกิจพาณิชย์ นายเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม นายพิศิษฎ์เศรษฐวงศ์ ผู้อำนวยการองค์การคลังสินค้า อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการเพิ่มขึ้น **วันที่ 6 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาข้าวตามผลการพิจารณาระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงพาณิชย์ **วันที่ 13 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้สำนักงบประมาณจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อใช้ในการให้ความช่วยเหลือแก่ชาวนาชาวไร่ โดยการจัดหาพันธุ์ข้าวและพันธุ์พืชไปแจกจ่ายให้แก่ชาวนาชาวไร่ ที่ได้รับความเสียหายเพื่อทำการปลูกใหม่โดยด่วนตามที่รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเสนอ และในขั้นแรกนี้ให้สำนักงบประมาณจัดสรรเงินเพื่อการนี้ให้ในวงเงิน 30 ล้านบาทก่อน

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 20 กรกฎาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความช่วยเหลือแก่ชาวนาชาวไร่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาความแห้งแล้งในภาคต่างๆ ตามที่รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ สำหรับเงิน 32 ล้านบาท ให้จ่ายจากเงินทุนสำรองจ่าย ส่วนภาคเหนือมอบให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายไกรสร ตันติพงศ์) และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์) ภาคกลางและภาคตะวันตกมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (นายบรรหาร ศิลปอาชา)	**วันที่ 13 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการส่งข้าวไปบริจาคช่วยเหลืออินโดนีเซีย เนื่องจากเกิดแผ่นดินไหว เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2519 จึงเห็นสมควรช่วยเหลือโดยบริจาคข้าวขาว 5% จำนวน 200 ต้น ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ **วันที่ 13 กรกฎาคม 2519**คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับข้อเสนอของกระทรวงพาณิชย์ในการตราพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งผลลำไยสดออกไปนอกราชอาณาจักร โดยมอบให้องค์การคลังสินค้าเป็นผู้ส่งลำไยสดออกนอกราชอาณาจักรทั้งทางท่าอากาศยาน ทางเรือและทางรถไฟแต่เพียงผู้เดียว **วันที่ 20 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบข้อเสนอของกระทรวงพาณิชย์เกี่ยวกับพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่าง (ฉบับที่ 44) พ.ศ. 2519 โดยมอบให้องค์การคลังสินค้าเป็นผู้ส่งลำไยสดออกนอกราชอาณาจักรทั้งทางท่าอากาศยาน ทางเรือและทางรถไฟแต่ผู้เดียวและรับหลักการแห่งร่างพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้และให้ดำเนินการต่อไปได้ **วันที่ 20 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความช่วยเหลือแก่ชาวนาชาวไร่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาความแห้งแล้งในภาคต่างๆ ตามที่รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ สำหรับเงิน 32 ล้านบาท ให้จ่ายจากเงินทุนสำรองจ่าย ส่วนภาคเหนือมอบให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายไกรสร ตันติพงศ์) และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				นาย ชูสง่า ฤทธิประศาสน์) ภาคกลางและภาคตะวันตกมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (นายบรรหาร ศิลปอาชา) ภาคใต้มอบให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุรินทร์ มาศดิตถ์) และภาคตะวันออกมอบให้รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรับไปสำรวจความเสียหายและการให้ความช่วยเหลือ เสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป **วันที่ 20 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยตามความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไม่รับหลักการร่างพระราชบัญญัติยกเลิกหนี้สินของเกษตรกร ที่ซื้อปุ๋ยเชื่อไปจากรัฐบาล พ.ศ. .... (นายนิสิต เวชย์ศิรินายนท์ เป็นผู้เสนอ) **วันที่ 20 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ฉบับที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้ว และให้เสนอรัฐสภาต่อไปได้ **วันที่ 20 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอให้องค์การคลังสินค้าได้จำหน่ายข้าวสารเหนียวเมล็ดยาว 10% ที่ซื้อตามนโยบายประกันราคาให้แก่กรมการค้าต่างประเทศ โดยทำการผสมปรับปรุงให้ได้มาตรฐานส่งออกต่างประเทศ ตามราคาที่กำหนดไปแล้วขาดทุน สำหรับในการนี้หักล้างจากบัญชีประกันราคาข้าว และอนุมัติในหลักการให้ผู้อำนวยการศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าว หรือผู้ได้รับมอบหมายอนุมัติการจำหน่ายข้าวที่ซื้อตามนโยบายประกันราคาและระเบียบศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าวได้กำหนดไว้แล้วผลกำไรและขาดทุนในการนี้ให้หักล้างจากบัญชีประกันราคาข้าว

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 27 กรกฎาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคกลาง และภาคเหนือ ในภาวะฝนทิ้งช่วงตามที่เสนอ โดยให้ปรับปรุงวงเงินช่วยเหลือสำหรับภาคกลางและภาคตะวันตก จาก 6,992,000 บาท เป็น 7,392,000 คน สำหรับ การจัดทำฝนหลวงในจังหวัดภาคเหนือ ซึ่งขออนุมัติเงินจำนวน 3 ล้านบาทนั้น ให้ขอใช้เครื่องบิน C 123 กองทัพอากาศ จำนวน 3 เครื่อง ไปดำเนินการและเมื่อดำเนินการไปแล้ว 7 วัน ให้ถอนไป ช่วยทำฝนหลวงในจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดขอนแก่น จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1 เครื่องโดยแบ่งจ่ายเงินทำฝนหลวงให้แก่กองทัพอากาศเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงานภายในวงเงิน 2 ล้านบาท เงินค่าใช้จ่ายเพื่อการนี้ทั้งสิ้นให้ใช้จากเงินคงคลัง	**วันที่ 20 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วยตามความเห็นของกระทรวงยุติธรรม เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเกษตรและวิธีพิจารณาคดีในศาลเกษตร เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณารับหลักการพร้อมกันทั้ง 3 ฉบับ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการับไปพิจารณา เรื่องคณะกรรมการประนอมหนี้และอนุกรรมการฯ ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาได้รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรีก่อน **วันที่ 27 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติให้องค์การคลังสินค้ารับซื้อลำไยสดเพิ่มขึ้น จาก 5.5 ล้านกิโลกรัมเป็น 6 ล้านกิโลกรัม โดยให้ซื้อจากจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน จังหวัดละ 3 ล้านกิโลกรัมภายใน 45 วัน นับตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2519 เป็นต้นไป และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่กับผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน ควบคุมดูแลให้การรับซื้อเป็นไปด้วยความเรียบร้อย **วันที่ 27 กรกฎาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการส่งข้าวเปลือกเจ้าไปจำหน่ายในต่างประเทศ ดังนี้ ในหลักการไม่อนุญาตให้ส่งข้าวเปลือกเจ้าออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นจริงๆ ก็ให้เสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเป็นรายๆ ไป สำหรับรายที่อนุมัติไปแล้วจำนวน 1 แสน 5 หมื่นตัน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2519 ถ้ายังไม่มีข้อผูกพัน ก็ให้กระทรวงพาณิชย์พิจารณาหาทางระงับการส่งออกเสียด้วย

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
สิงหาคม 2519		**วันที่ 3 สิงหาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่งร่างพระราชบัญญัติจัดสรรที่ดินเขตป่าสงวนเพื่อการเกษตร พ.ศ. .... (นายสวัสดิ์ คำประกอบกับคณะ เป็นผู้เสนอ) พร้อมด้วยความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้พรรคพิจารณา **วันที่ 3 สิงหาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเห็นว่ายังไม่สมควรที่จะให้มีการยกเลิกร่างพระราชบัญญัติรักษาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ พ.ศ. .... **วันที่ 10 สิงหาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการเร่งรัดพัฒนาดินเปรี้ยวให้แล้วเสร็จภายในระยะ 5 ปี และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	**วันที่ 3 สิงหาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติไม่ควรรับหลักการร่างพระราชบัญญัติกำหนดโครงการชลประทานเพื่อการเกษตรแห่งชาติ พ.ศ. .... เพราะการวางแผนการชลประทานนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ทำอยู่แล้วโดยบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ไม่อาจระบุได้ทุกจังหวัดทุกอำเภอนั้น ก็เพราะต้องอาศัยข้อมูลจากการสำรวจและออกแบบซึ่งต้องใช้เวลา กำลังคนและกำลังเงิน ตลอดจนการเก็บตัวเลขปริมาณน้ำด้วย แต่ถ้าได้รับการสนับสนุนทางกำลังของงบประมาณและกำลังคนเพิ่มขึ้นก็จะเร่งรัดงานนี้ได้ **วันที่ 10 สิงหาคม 2519**คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามที่รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุรินทร์ มาศดิตถ์) เสนอเกี่ยวกับความช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ภาคใต้ เนื่องจากภาวะ ฝนแล้ง 2519 ทั้งนี้ ภายในวงเงิน 2,180,000 บาทส่วนเงินที่ยังคงเหลืออยู่ประมาณ 10 ล้านบาทนั้น จะใช้จ่ายอย่างใดแล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง **วันที่ 24 สิงหาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเงินจำนวน 3 ล้านบาท ให้แก่สำนักงานปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อปฏิบัติการ ในจุดแห้งแล้งทางภาคตะวันออกภาคตะวันตก ภาคกลาง และภาคเหนือในภาวะฝนทิ้งช่วง ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	**วันที่ 3 สิงหาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการปรับปรุงแนวนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงานของสำนักงานเกษตรภาค และให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนนำเข้าบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 และให้การสนับสนุนด้านเงินงบประมาณ และอัตรากำลังตามความจำเป็น ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 3 สิงหาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรม โดยกระทรวงอุตสาหกรรม เห็นว่า การออกหมายประกันราคาอ้อยตามร่างพระราชบัญญัติกำหนดราคาประกันอ้อย พ.ศ. .... จะทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลของประเทศมากขึ้นส่วนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เห็นควรไม่รับหลักการ เพราะการประกันราคาผลิตผลเกษตร รัฐจะต้องมีกำลังเงินกำลังคน และอุปกรณ์สิ่งก่อสร้างให้ครบเสียก่อน และไม่จำเป็นต้องออกเป็นกฎหมายเพราะมีพระราชบัญญัติน้ำตาลทรายอยู่แล้ว

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กันยายน 2519	**วันที่ 14 กันยายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่อง ทบทวนมติ ครม. และคำสั่งเกี่ยวกับการป่าไม้ ให้แก้ไขมติ ครม. ในเรื่องนี้เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2518 ข้อ 3 เสียใหม่เป็นดังนี้ *"3. ผู้ที่เข้าไปทำกินในป่าสงวนแห่งชาติอยู่แล้วคงให้อยู่อาศัยทำกินต่อไปได้ เว้นแต่ป่าสงวนแห่งชาตินั้นเป็นป่าซึ่งได้รับอนุญาตจาก ครม. ให้ดำเนินการตามโครงการของรัฐบาล และตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ห้ามมิให้ผู้ใดบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติเป็นอันขาด หากบุกรุกเข้าไปให้เจ้าหน้าที่ทำการจับกุมดำเนินการตามกฎหมายทุกราย ทั้งนี้ให้เจ้าหน้าที่ประกาศให้ราษฎรทราบทั่วกัน"*	**วันที่ 7 กันยายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา **วันที่ 14 กันยายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติช่วยเหลือเกษตรกร พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม พ.ศ. .... ตามความเห็นของกระทรวงการคลังและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ **วันที่ 14 กันยายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมในสาระสำคัญบางประการและให้เสนอรัฐสภาต่อไปได้	**วันที่ 29 กันยายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องขออนุมัติว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อจัดทำรายงานความเหมาะสมโครงการน้ำหมัน น้ำสานและน้ำเลยให้ว่าจ้างบริษัท SEATEC ทำการศึกษาและจัดทำรายละเอียดโครงการน้ำหมัน โครงการน้ำสาน และโครงการน้ำเลย ในวงเงิน 1,292,500 บาท โดยวิธีพิเศษ ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ	**วันที่ 7 กันยายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้เปิดประกวดราคาปุ๋ยนาจำนวน 20,000 ตัน ตามความจำเป็นรีบด่วนซึ่งต้องใช้ในขณะนั้นก่อน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้จำหน่ายปุ๋ยโดยทั่วๆ ไป และบริษัท ปุ๋ยเคมี จำกัด เข้าแข่งขันราคาด้วย และให้ซื้อปุ๋ยเพิ่มโดยให้คณะรัฐมนตรีจัดหาเงินงบหนึ่งงบใดสมทบในส่วนที่ยังขาดอยู่ในการจัดซื้อปุ๋ยในครั้งนี้ด้วย เว้นแต่การส่งปุ๋ยให้ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการและถ้าราคาปุ๋ยที่จะรับซื้อเกินกว่าที่เคยประกวดราคาได้ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2519 ก็ให้ระงับการซื้อไว้ก่อน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 14 กันยายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติรับร่างพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ฉบับที่ ..) ไว้พิจารณาต่อไป **วันที่ 14 กันยายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ถือราคาต้นทุนข้าวสาร 5 % กระสอบละ 505 บาท เป็นเกณฑ์คำนวนจำนวนเงินขาดทุนขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรที่ขายให้แก่องค์การคลังสินค้าและทางราชการทหารจำนวน 350,000 กระสอบไปแล้ว ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 14 กันยายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการเกี่ยวกับเรื่อง รัฐบาลสหภาพพม่าขอความช่วยเหลือด้านทุนจากรัฐบาลไทยทางสาขาการเพาะชำกล้วยไม้ ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 14 กันยายน 2519 คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้จัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้กับส่วนราชการต่างๆ ดังนี้ อนุมัติจัดสรรเงินเพิ่มเติมให้กรมประมงเพื่อต่อเรือตรวจประมงของจังหวัดพังงาอนุมัติเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ยให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร โดยให้เป็นเงินจ่ายขาดอนุมัติซื้อเครื่องพิมพ์ดีดและตู้เหล็กเก็บเอกสารให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร อนุมัติให้กรมบัญชีกลางจ้างลูกจ้างชั่วคราวเพื่อปฏิบัติงานกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรต่อ ถึงสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ.2520 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 21 กันยายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการค้าสัตว์กับต่างประเทศโดยให้แต่งตั้งอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์และผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมร่วมเป็นกรรมการด้วย **วันที่ 21 กันยายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประนอมหนี้ของเกษตรกร พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเกษตรและวิธีพิจารณาคดีในศาลเกษตร พ.ศ. .... ตามที่นายสุธน ชื่นสมจิตต์เป็นผู้เสนอและให้เสนอรัฐสภาพิจารณาต่อไปได้

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 21 กันยายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซื้อปุ๋ยได้ในราคาที่เกินกว่าราคาที่คณะรัฐมนตรี กำหนดไว้แต่เดิม และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำหน่ายปุ๋ยให้แก่เกษตรกรในราคาเดิมที่เคยจำหน่าย ไปแล้ว และอนุมัติให้จ่ายเงินในส่วนที่ขาดทุนสำหรับการขายที่ต่ำกว่าราคาซื้อในครั้งนี้ด้วย ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กู้เงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในการซื้อปุ๋ยครั้งนี้ และให้กระทรวงพาณิชย์ประกาศควบคุมราคาปุ๋ยโดย **วันที่ 21 กันยายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนโครงการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ และให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติบรรจุโครงการดังกล่าวไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้เพื่อดำเนินการตามโครงการฯ ต่อไป รวมทั้งให้สำนักงบประมาณจัดสรรเงินงบกลางปีงบประมาณ พ.ศ. 2520 จำนวน 5 ล้านบาท เพื่อดำเนินการพัฒนาฯ โดยจัดตั้งสำนักงานขึ้นในทุ่งกุลาร้องไห้ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายไกรสร ตันติพงศ์) เสนอ **วันที่ 27 กันยายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติให้รอเรื่องร่างพระราชบัญญัติพักการชำระหนี้ของเกษตรกรตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ ไว้เสนอรัฐบาลชุดต่อไป

ตารางที่ 8-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 27 กันยายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายไกรสร ตันติพงศ์) เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2519 เกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ในข้อ 4 เป็นดังนี้ *“4. ให้สำนักงบประมาณจัดสรรเงินงบกลางปีงบประมาณ พ.ศ. 2520 จำนวน 5 ล้านบาท ให้กรมพัฒนาที่ดินเพื่อดำเนินการพัฒนาฯ โดยจัดตั้งสำนักงานขึ้นในทุ่งกุลาร้องไห้ ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายไกรสร ตันติพงศ์) เสนอ”*

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2514. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515–2519).*** สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.

เอกสารอ้างอิง นโยบายป่าไม้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2514. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515–2519).*** สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายป่าไม้

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	13 สิงหาคม 2517	นโยบายเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นการถาวร
2	21 มกราคม 2518	โครงการปลูกสร้างสวนป่าโครงการที่ 2 และ 3
3	25 มกราคม 2518	นโยบายอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นการชั่วคราว
4	8 มิถุนายน 2518	ทบทวนมติ คณะรัฐมนตรี และคำสั่งเกี่ยวกับการป่าไม้
5	29 เมษายน 2518	แผนงานจัดที่ดินให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านป่าไม้
6	9 กันยายน 2518	การจัดตั้งหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
7	14 กันยายน 2519	ทบทวน มติ ครม. และคำสั่งเกี่ยวกับการป่าไม้

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

เอกสารอ้างอิง นโยบายที่ดิน

1. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2514. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515–2519).*** สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.

2. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.*** ฝ่ายบริการค้นคว้า หอสมุดรัฐสภา.

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายที่ดิน

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	12 พฤศจิกายน 2515	ร่างพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ....
2	26 พฤศจิกายน 2517	ข้อเสนอที่ประชุมชาวนา ชาวไร่ 16 จังหวัด
3	3 ธันวาคม 2517	ข้อตกลงของรัฐบาลเกี่ยวกับข้อเสนอของชาวนาชาวไร่
4	7 มกราคม 2518	การถ่ายภาพทางอากาศเพื่อหาข้อมูลตามโครงการพัฒนาเกษตรที่สูง
5	21 มกราคม 2518	ขอตั้งคณะกรรมการเตรียมงานโครงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
6	4 กุมภาพันธ์ 2518	งบประมาณประจำปี 2518 ของโครงการจัดพัฒนาที่ดิน ในท้องที่หมู่บ้านทุ่งลุยลาย
7	14 กุมภาพันธ์ 2518	การถ่ายภาพทางอากาศของโครงการพัฒนาเกษตรที่สูง
8	1 เมษายน 2518	ชาวนาเดินทางเข้ามาร้องเรียน
9	22 เมษายน 2518	การดำเนินงานนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดนราธิวาส เพื่อช่วยเหลือชาวนาชาวไร่
10	20 พฤษภาคม 2518	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา (ฉบับที่...) พ.ศ. ....
11	22 กรกฎาคม 2518	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
12	5 สิงหาคม 2518	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
13	20 มกราคม 2519	การให้ความคุ้มครองความปลอดภัยตามแผนการจัดสรรที่ดินช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ในนิคม
14	3 สิงหาคม 2519	ร่างพระราชบัญญัติจัดสรรที่ดินเขตป่าสงวนเพื่อการเกษตร พ.ศ. ....
15	3 สิงหาคม 2519	ร่างพระราชบัญญัติรักษาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ พ.ศ. ....
16	10 สิงหาคม 2519	การเร่งรัดพัฒนาดินเปรี้ยวเพื่อเพิ่มผลผลิต
17	7 กันยายน 2519	การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518
18	14 กันยายน 2519	ร่างพระราชบัญญัติช่วยเหลือเกษตรกร พศ. .... และร่างพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม พศ.
19	14 กันยายน 2519	ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

เอกสารอ้างอิง นโยบายน้ำ

1. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2514. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515–2519).*** สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.

2. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.*** ฝ่ายบริการค้นคว้า หอสมุดรัฐสภา.

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายน้ำ

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	13 กรกฎาคม 2515	การเสริมเขื่อนของอ่างเก็บน้ำบางพระ
2	13 กรกฎาคม 2515	ขออนุมัติเงินงบช่วยเหลือเกษตรกรปี 2515 ช่วยเหลือเป็นพันธุ์ข้าวปลูกแก่เกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ
3	27 กรกฎาคม 2515	ยกเว้นภาษีการค้าแก่กิจการประปานครหลวง
4	10 ตุลาคม 2515	ขออนุมัติขอเงินช่วยเหลือพันธุ์พืชแก่ผู้ประสบภาวะฝนแล้ง
5	24 ตุลาคม 2515	โครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน โดยใช้เงินกู้จากสมาคมเพื่อการพัฒนาการระหว่างประเทศ
6	2 มกราคม 2516	การรวมกิจการประปาและระบายน้ำเป็นหน่วยงานเดียวกัน
7	23 มกราคม 2516	เงื่อนไขธนาคารโลกในการขอกู้เงินสมาคมพัฒนาการระหว่างประเทศสำหรับโครงการ พัฒนาการเกษตรชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน
8	3 เมษายน 2516	โครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปัตตานี
9	10 เมษายน 2516	การกู้เงินจากธนาคารโลกเพื่อใช้สำหรับโครงการปรับปรุงกิจการประปานครหลวง
10	1 พฤษภาคม 2516	ผลการเจรจาขอกู้เงินจากธนาคารโลก
11	15 พฤษภาคม 2516	โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำมาบประชัน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
12	15 พฤษภาคม 2516	กำหนดให้การก่อสร้างการชลประทานโครงการสร้างเสริมอ่างเก็บน้ำบางพระเป็นชลประทาน ที่เร่งด่วน
13	15 พฤษภาคม 2516	กำหนดให้การก่อสร้างการชลประทานโครงการป้องกันอุทกภัยที่เร่งด่วน
14	15 พฤษภาคม 2516	การดำเนินงานโรงเรียนการชลประทาน
15	22 พฤษภาคม 2516	โครงการขจัดน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณแม่น้ำแม่กลอง
16	2 ตุลาคม 2516	ขออนุมัติงบประมาณค่าก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยชะโนด จังหวัดนครพนม
17	9 ตุลาคม 2516	เทศบาลกู้เงินเพื่อปรับปรุงกิจการประปา
18	9 ตุลาคม 2516	การพิจารณาให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ประสบอุทกภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
19	13 พฤศจิกายน 2516	การขจัดความโสโครกของน้ำทิ้งจากโรงงาน
20	11 ธันวาคม 2516	โครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
21	5 กุมภาพันธ์ 2517	ปัญหาน้ำเน่าในแม่น้ำแม่กลอง
22	5 มีนาคม 2517	สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ และการขุดคลองกระ
23	30 เมษายน 2517	น้ำมันรั่วไหลลงทะเลกับน้ำเน่าในแม่น้ำแม่กลอง
24	16 กรกฎาคม 2517	การช่วยเหลือราษฎรประสบภาวะฝนแล้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
25	23 กรกฎาคม 2517	การช่วยเหลือราษฎรในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ประสบภาวะฝนแล้ง
26	6 สิงหาคม 2517	ขอให้พิจารณาช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ
27	8 ตุลาคม 2517	โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำมาบประชัน
28	12 พฤศจิกายน 2517	โครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานหนองหวาย
29	21 มกราคม 2518	ขอให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณในรูปเงินเพิ่มทุนประเภท "นอกโครงการแผนหลัก" ปีละ 30 ล้านบาท ให้แก่การประปานครหลวง

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
30	4 กุมภาพันธ์ 2518	การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยภาคใต้
31	20 มกราคม 2519	ขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงหนองบึง เพื่อเพิ่มผลผลิตอาหารสัตว์น้ำจืด
32	17 กุมภาพันธ์ 2519	โครงการเกษตรชลประทานพิษณุโลก
33	16 มีนาคม 2519	โครงการห้วยหลวง จังหวัดอุดรธานี
34	13 กรกฎาคม 2519	การช่วยเหลือชาวนาชาวไร่เนื่องจากการขาดน้ำ
35	20 กรกฎาคม 2519	การช่วยเหลือชาวนาชาวไร่เนื่องจากการขาดน้ำ
36	27 กรกฎาคม 2519	การช่วยเหลือเกษตรกรภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคกลาง และภาคเหนือในภาวะฝนทิ้งช่วง
37	10 สิงหาคม 2519	การช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ภาคใต้เนื่องจากภาวะฝนแล้ง
38	24 สิงหาคม 2519	ขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการช่วยเหลือเกษตรกรภาคตะวันออกภาคตะวันตกภาคกลางและภาคเหนือในภาวะฝนทิ้งช่วง
39	29 กันยายน 2519	ขออนุมัติว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อจัดทำรายงานความเหมาะสมโครงการน้ำหมัน น้ำสานและน้ำเลย

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

กฎหมาย

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517
2. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518
3. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518
4. พระราชบัญญัติการประปานครหลวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2518

หนังสือพิมพ์

สยามรัฐ วันที่ 27 พฤษภาคม 2517
ประชาธิปไตย วันที่ 13 กรกฎาคม 2517

เอกสารอ้างอิง นโยบายการเกษตร

1. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.***

2. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. 2514. ***แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519).*** สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายการเกษตร

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	12 ตุลาคม 2514	ร่างพระราชกฤษฎีกาสำรวจเนื้อที่และพืชผลการเกษตร พ.ศ. ....
2	19 ตุลาคม 2514	การสั่งปุ๋ยจากบริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด (ยกเลิกมติ คณะรัฐมนตรี วันที่ 18 กันยายน 2550)
3	19 ตุลาคม 2514	ให้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชาวสวนยางพารา
4	11 มกราคม 2515	ระเบียบการช่วยเหลือเรื่องพันธุ์ข้าวปลูก
5	13 มกราคม 2515	นโยบายพยุงราคาข้าวเปลือกปี 2515
6	27 มกราคม 2515	การชำระภาษีการค้าข้าว
7	27 มกราคม 2515	การส่งเสริมการปลูกถั่วเหลือง
8	27 มกราคม 2515	เจ้าหน้าที่มาเลเซียจับกุมข้าวสารไทย
9	17 กุมภาพันธ์ 2515	ขอผ่อนผันและยกเว้นการชำระหนี้สินค่าวัสดุอุปกรณ์ต่างๆตามโครงการช่วยเหลือเกษตรกร
10	23 มีนาคม 2515	ระเบียบการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูก
11	23 มีนาคม 2515	การพิจารณาจัดตั้งสภาการตลาดสำหรับผลิตผลเกษตรที่สำคัญบางประเภท
12	30 มีนาคม 2515	โครงการสินเชื่อการเกษตรระยะยาว
13	5 เมษายน 2515	โครงการเร่งรัดการผลิตและการจำหน่ายโค-กระบือ
14	20 เมษายน 2515	โครงการเร่งรัดการผลิตและการจำหน่ายกุ้งทะเล ถั่วเหลือง หม่อนไหม มะพร้าวและข้าวโพด
15	4 พฤษภาคม 2515	โครงการองค์การส่งเสริมกิจการโคนม กระทรวงเกษตร
16	13 กรกฎาคม 2515	เกษตรกรประสบฝนแล้งปี2515ขอความช่วยเหลือพันธุ์พืชเศรษฐกิจ
17	13 กรกฎาคม 2515	ขออนุมัติเงินงบช่วยเหลือเกษตรกรปี 2515 ช่วยเหลือเป็นพันธุ์ข้าวปลูกแก่เกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ
18	3 สิงหาคม 2515	การขออนุญาตตั้งโรงงานอุตสาหกรรมผลิตน้ำตาลทรายเพื่อช่วยเหลือชาวไร่อ้อย
19	3 สิงหาคม 2515	การปลดปล่อยพันธบัตรค้ำประกันเงินฝากของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด
20	3 สิงหาคม 2515	การควบคุมราคาจำหน่ายปลีกสินค้านม
21	10 สิงหาคม 2515	การสั่งกระเทียมเข้ามาในประเทศ
22	15 สิงหาคม 2515	การควบคุมราคาจำหน่ายปลีกสินค้านม
23	17 สิงหาคม 2515	โครงการเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตพืชเศรษฐกิจและการเลี้ยงสัตว์ของกระทรวงมหาดไทย
24	17 สิงหาคม 2515	การช่วยเหลือราษฎรในภาวะฝนแล้ง (การจัดหาน้ำเพื่อการเกษตร)
25	21 กันยายน2515	นโยบายส่งรำดิบและกากรำไปจำหน่ายต่างประเทศ
26	21 กันยายน2515	โครงการสถาบันประมงน้ำจืด(National Inland Fisheries Institute) ที่จะขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลคานาดาของกรมประมง
27	28 กันยายน 2515	การส่งเสริมการทำนาครั้งที่ 2 เพื่อเพิ่มประมาณข้าว
28	3 ตุลาคม 2515	รายงานการประชุมคณะกรรมการผสมว่าด้วยการประมงทางทะเลระหว่างไทย-เขมร ครั้งที่1ราชอาณาจักรลาวขอความช่วยเหลือเรื่องการจัดซื้อข้าว
29	3 ตุลาคม 2515	ราชอาณาจักรลาวขอความช่วยเหลือเรื่องการจัดซื้อข้าว
30	10 ตุลาคม 2515	ขออนุมัติขอเงินช่วยเหลือพันธุ์พืชแก่ผู้ประสบภาวะฝนแล้ง
31	16 ตุลาคม 2515	การคุ้มครองแก่การผลิตและจำหน่ายกระเทียมในประเทศ
32	24 ตุลาคม 2515	การปราบปรามการลักลอบนำยางจากมาเลเซียข้ามประเทศ
33	7 ธันวาคม 2515	การส่งเสริมการทำนาครั้งที่ 2 เพื่อเพิ่มปริมาณข้าว
34	14 ธันวาคม 2515	การโอนงานโครงการเพิ่มผลผลิตข้าวภาคใต้

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
35	14 ธันวาคม 2515	รายงานการประชุมคณะกรรมการป้องกันภาวะการขาดแคลนข้าว
36	10 มกราคม 2516	สถานการณ์ข้าวในปี 2516
37	10 มกราคม 2516	สรุปผลการดำเนินการเรื่องน้ำตาลทรายขาว
38	16 มกราคม 2516	ขอซื้อน้ำตาลดิบจำนวน 3 ล้านเมตริกตัน
39	16 มกราคม 2516	แบบพิมพ์การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร
40	30 มกราคม 2516	แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณานโยบายและควบคุมการค้าข้าว
41	30 มกราคม 2516	แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงานตามนโยบายการช่วยเหลือเกษตรกร
42	6 กุมภาพันธ์ 2516	ยกเลิกการจำกัดปริมาณการผลิตน้ำตาลทราย
43	13 กุมภาพันธ์ 2516	แต่งตั้งคณะผู้แทนไทยเพื่อเดินทางไปเจรจายืมเงินจำนวน5ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาสำหรับโครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
44	27 มีนาคม 2516	ขอซื้อน้ำตาลทรายดิบจำนวน 3 ล้าน
45	17 เมษายน 2516	การประชุมเพื่อเจราจาความตกลงว่าด้วยน้ำตาลระหว่างประเทศ
46	1 พฤษภาคม 2516	โครงการทดลองค้นคว้าอบรมและพัฒนาเพาะเลี้ยงกุ้งน้ำจืด (กุ้งก้ามกรามและกุ้งนาง)
47	1 พฤษภาคม 2516	ผลการเจรจาขอกู้เงินจากธนาคารโลก
48	8 พฤษภาคม 2516	การจำหน่ายน้ำตาลทรายดิบจำนวน 50,000 ตัน ให้แก่ฝ่ายมาเลเซียเป็นกรณีพิเศษ
49	3 กรกฎาคม 2516	การเร่งรัดเพิ่มผลผลิตการเกษตรในภาวะขาดแคลน
50	10 กรกฎาคม 2516	รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรลาวขอซื้อและขออนุญาตนำพันธุ์ข้าวปลูกออกไปยังราชอาณาจักรลาว
51	10 กรกฎาคม 2516	การควบคุมการส่งถั่วเหลือง เมล็ดนุ่น และเมล็ดฝ้ายออกไปนอกราชอาณาจักร
52	17 กรกฎาคม 2516	รัฐบาลฟิลิปปินส์ขอซื้อข้าวไทย (จำนวน 1 แสนตัน)
53	17 กรกฎาคม 2516	ขอให้แก้ไขปรับปรุงราคาเนื้อโค-กระบือชำแหละ
54	24 กรกฎาคม 2516	เนื้อโคและเนื้อกระบือมีราคาสูงขึ้น
55	24 กรกฎาคม 2516	รายงานผลจากการควบคุมราคาข้าว และข้อแก้ไข
56	7 สิงหาคม 2516	รัฐบาลลาวขอซื้อข้าวจากไทย
57	14 สิงหาคม 2516	สาส์นจากนายกรัฐมนตรีลาวขอซื้อข้าวจากไทย
58	14 สิงหาคม 2516	การส่งข้าวไปจำหน่ายให้แก่ประเทศกลุ่มอาเซียน
59	21 สิงหาคม 2516	ภาวะการค้าข้าวภายหลังการควบคุมราคาข้าว
60	21 สิงหาคม 2516	บังคลาเทศเสนอขายกระดาษหนังสือพิมพ์เพื่อแลกกับข้าวไทย
61	4 กันยายน 2516	สาธารณรัฐเขมรขอซื้อน้ำตาลทราย (จำนวน 5,000 ต้น)
62	4 กันยายน 2516	รัฐบาลบรูไนขอซื้อข้าว 100% ชั้น 2
63	11 กันยายน 2516	รัฐบาลเขมรทาบทามขอซื้อข้าวเพิ่มเติมจากรัฐบาลไทย
64	11 กันยายน 2516	การรักษาตลาดข้าวประจำของไทย (ในฮ่องกงและสิงคโปร์)
65	18 กันยายน 2516	การรักษาตลาดข้าวประจำของไทย
66	18 กันยายน 2516	รัฐบาลศรีลังกาขอซื้อข้าวไทย
67	18 กันยายน 2516	การกำหนดสูตรเพื่อใช้ในการคำนวณค่าพรีเมี่ยมข้าว
68	25 กันยายน 2516	ข้าวบริจาคให้แก่โครงการอาหารโลก
69	2 ตุลาคม 2516	การประเมินราคาน้ำตาลทราย
70	2 ตุลาคม 2516	การตั้งหรือขยายโรงงานทอกระสอบและผลิตภัณฑ์ปอ
71	9 ตุลาคม 2516	การพิจารณาให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ประสบอุทกภัยในตะวันออกเฉียงเหนือ
72	9 ตุลาคม 2516	การทำสัญญาซื้อขายน้ำตาลทรายดิบระยะยาว
73	13 พฤศจิกายน 2516	การปรับปรุงราคาน้ำมันสำเร็จรูป ณ โรงกลั่นและราคาจำหน่ายลีกและปัญหาการขาดแคลนน้ำมัน
74	13 พฤศจิกายน 2516	การขายข้าวเหนียวให้ยูเสดลาว
75	20 พฤศจิกายน 2516	การจำหน่ายข้าวและซีเมนต์แก่คูเวตและซาอุดิอาระเบีย
76	11 ธันวาคม 2516	ควบคุมการส่งปุ๋ยทุกชนิดออกไปนอกราชอาณาจักร
77	11 ธันวาคม 2516	การเข้าเป็นภาคีความตกลงว่าด้วยน้ำตาลระหว่างประเทศ
78	8 มกราคม 2517	การเร่งรัดเพิ่มผลผลิตการเกษตรในภาวะขาดแคลนและการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามผลงานประสานงาน และรายงานต่อรัฐบาลเกี่ยวกับเร่งรัดเพิ่มผลผลิตการเกษตรในภาวะขาดแคลน
79	15มกราคม 2517	การขาดแคลนน้ำมันเพื่อการเกษตร
80	29มกราคม 2517	ผลการประชุมคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกร ครั้งที่ 1/2517

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
81	5 กุมภาพันธ์ 2517	ร่างพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ....
82	26 กุมภาพันธ์ 2517	ขอความช่วยเหลือแก้ไขความเดือดร้อนให้ชาวประมง
83	26 กุมภาพันธ์ 2517	การทำนาครั้งที่ 2
84	5 มีนาคม 2517	ขอการสนับสนุนงบประมาณเพื่อผลิตอาหารสัตว์และเก็บพืชไร่
85	5 มีนาคม 2517	แถลงการณ์เรื่องการช่วยเหลือเกษตรกร
86	5 มีนาคม 2517	การทำนาครั้งที่ 2
87	5 มีนาคม 2517	การปฏิรูปที่ดินในประเทศไทย
88	5 มีนาคม 2517	พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ....
89	12 มีนาคม 2517	การแก้ไขปัญหาข้าวสารมีราคาแพง
90	12 มีนาคม 2517	ขอความช่วยเหลือแก้ไขความเดือดร้อนแก่ชาวประมง
91	12 มีนาคม 2517	การเจรจาข้าว-น้ำมัน กับซาอุดิอาระเบีย
92	12 มีนาคม 2517	สาธารณรัฐศรีลังกาขอซื้อข้าวและน้ำตาลทราย
93	12 มีนาคม 2517	นโยบายเกี่ยวกับการส่งน้ำตาลทรายขาวออกไปจำหน่ายในต่างประเทศในฤดูการผลิตปีปัจจุบัน
94	19 มีนาคม 2517	การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจำหน่ายข้าวสารราคาถูก
95	19 มีนาคม 2517	ชาวประมงจะหยุดทำการประมง
96	19 มีนาคม 2517	การปรับปรุงแก้ไขภาษีอากรเพื่อช่วยเหลือชาวประมง
97	19 มีนาคม 2517	ขอการสนับสนุนงบประมาณเพื่อผลิตอาหารสัตว์และเก็บพืชไร่
98	26 มีนาคม 2517	แถลงการณ์แก้ไขปัญหาราคาข้าว
99	26 มีนาคม 2517	การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชาวประมง
100	2 เมษายน 2517	การปรับปรุงแก้ไขภาษีอากรเพื่อช่วยเหลือการประมง (ร่างพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการลดอัตรารัษฎากร ฉบับที่ 51 พ.ศ. 2517)
101	30 เมษายน 2517	นโยบายอุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี
102	7 พฤษภาคม 2517	การช่วยเหลือชาวนาให้ได้เช่าที่นาเดิม
103	7 พฤษภาคม 2517	ปุ๋ยนา
104	11 มิถุนายน 2517	ปัญหาปุ๋ย
105	11 มิถุนายน 2517	ร่างพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ....
106	11 มิถุนายน 2517	รัฐบาลลาวอนุญาตให้พ่อค้าส่งข้าวไปจำหน่ายต่างประเทศ
107	18 มิถุนายน 2517	การเรียกเก็บพรีเมี่ยมสำหรับการส่งน้ำตาลทรายออกนอกราชอาณาจักร
108	18 มิถุนายน 2517	การหารือของฑูตอเมริกา
109	25 มิถุนายน 2517	การเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาการประมงระหว่างไทยกับสาธารณรัฐเวียดนาม
110	25 มิถุนายน 2517	เก็บพรีเมี่ยมข้าว
111	2 กรกฎาคม 2517	การซื้อปุ๋ยช่วยเหลือชาวนา
112	2 กรกฎาคม 2517	เงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกร
113	2 กรกฎาคม 2517	ร่างพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. ....
114	2 กรกฎาคม 2517	โครงการเงินกู้จากรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเพื่อโครงการสินเชื่อการเกษตร
115	9 กรกฎาคม 2517	การจัดที่ดินเพื่อช่วยเหลือชาวนาชาวไร่
116	9 กรกฎาคม 2517	ขออนุมัติงบประมาณเพื่อช่วยเหลือชาวนา
117	16 กรกฎาคม 2517	หนังสือเวียนชักชวนเกษตรกรทั่วประเทศเดินขบวนมายังสนามหลวง
118	16 กรกฎาคม 2517	การจัดซื้อปุ๋ยให้แก่เกษตรกร
119	16 กรกฎาคม 2517	ขอกู้เงินกองทุนสงเคราะห์ช่วยเหลือเกษตรกร (งบพิเศษ)
120	16 กรกฎาคม 2517	รายงานผลการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาชาวไร่
121	16 กรกฎาคม 2517	การช่วยเหลือราษฎรประสบภาวะฝนแล้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
122	16 กรกฎาคม 2517	นโยบายในการปรับปรุงหนองบึงต่างๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตอาหารสัตว์น้ำจืด
123	23 กรกฎาคม 2517	การช่วยเหลือราษฎรในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ประสบภาวะฝนแล้ง
124	23 กรกฎาคม 2517	โครงการหน่วยเครื่องจักรกลเกษตร ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
125	23 กรกฎาคม 2517	ร่างพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. ...
126	23 กรกฎาคม 2517	ร่างพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ....
127	23 กรกฎาคม 2517	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. ....

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
128	30 กรกฎาคม 2517	การจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
129	30 กรกฎาคม 2517	ผลการประชุมคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกร ครั้งที่ 3/2517
130	6 สิงหาคม 2517	ขอกู้เงินกองทุนสงเคราะห์ช่วยเหลือเกษตรกร
131	27 สิงหาคม 2517	นโยบายการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทราย
132	27 สิงหาคม 2517	รัฐบาลศรีลังกาขอซื้อน้ำตาลทราย
133	17 กันยายน 2517	การช่วยเหลือชาวนาที่ได้รับความเดือดร้อน
134	17 กันยายน 2517	นโยบายในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
135	17 กันยายน 2517	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. ....
136	17 กันยายน 2517	บริษัทวนภัณฑ์จำกัด(บริษัทเยื่อไทย จำกัด)ขอสัมปทานทำไม้ไผ่เพื่ออุตสาหกรรมผลิตเยื่อกระดาษ
137	24 กันยายน 2517	ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ....
138	24 กันยายน 2517	ขออนุมัติกำหนดประเภทผลิตผลเกษตรกรรมที่ผู้ส่งออกต้องเสียค่าธรรมเนียมการส่งออกและขออนุมัติกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการส่งออกระเบียบการเก็บและวิธีการชำระค่าธรรมเนียมการส่งออกซึ่งข้าวผลิตภัณฑ์ข้าว และน้ำตาลทราย
139	24 กันยายน 2517	ร่างพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ....
140	1 ตุลาคม 2517	การปรับปรุงราคาควบคุมเนื้อสุกร โค และกระบือ
141	8 ตุลาคม 2517	นโยบายการผลิตและการจำหน่ายน้ำตาลทรายปี 2517-2518
142	22 ตุลาคม 2517	บันทึกความเข้าใจของสถาบันวิจัยเรื่องข้าวระหว่างประเทศ
143	29 ตุลาคม 2517	ราชอาณาจักรลาวขอซื้อน้ำตาลทรายขาว
144	29 ตุลาคม 2517	การพยุงราคาข้าวและการปรับปรุงมาตรการข้าวส่งออกไปต่างประเทศ
145	29 ตุลาคม 2517	การควบคุมราคาสุกรชำแหละ เนื้อโค และเนื้อกระบือ
146	12 พฤศจิกายน 2517	โครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานหนองหวาย
147	19 พฤศจิกายน 2517	ปัญหาการประมงระหว่างไทยกับสาธารณรัฐเวียดนาม
148	19 พฤศจิกายน 2517	การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการส่งน้ำตาลทรายออกนอกราชอาณาจักร
149	19 พฤศจิกายน 2517	ร่างพระราชกฤษฎีกายกเลิกองค์การสวนยาง พ.ศ. ....
150	19 พฤศจิกายน 2517	ขออนุญาตสำรวจแร่ธาตุของปุ๋ย การแต่งแร่ และการทำเหมืองแร่ของปุ๋ย
151	26 พฤศจิกายน 2517	ข้อเสนอที่ประชุมชาวนา ชาวไร่ 16 จังหวัด
152	26 พฤศจิกายน 2517	ราคาอ้อยและสถานการณ์น้ำตาล
153	3 ธันวาคม 2517	ข้อตกลงของรัฐบาลเกี่ยวกับข้อเสนอของชาวนาชาวไร่
154	3 ธันวาคม 2517	ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ....
155	11 ธันวาคม 2517	การเจรจาซื้อน้ำมันดิบและขายน้ำตาลทรายขาวแก่ประเทศซาอุดิอาระเบีย
156	11 ธันวาคม 2517	เงินทุนเพื่อพยุงราคาข้าวเปลือกสำหรับฤดูการผลิตปี 2517 - 2518
157	17 ธันวาคม 2517	การตั้งศูนย์ควบคุมการผลิตการจำหน่ายน้ำตาลทรายขาวภายในประเทศ
158	24 ธันวาคม 2517	เงินทุนเพื่อพยุงราคาข้าวเปลือกสำหรับฤดูการผลิตปี 2517 - 2518
159	24 ธันวาคม 2517	ร่างพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
160	24 ธันวาคม 2517	กลุ่มเกษตรกรขออนุญาตส่งข้าวออกนอกประเทศ
161	24 ธันวาคม 2517	การพยุงราคาข้าวและการปรับปรุงมาตรการส่งข้าวออกไปต่างประเทศ
162	24 ธันวาคม 2517	ขออนุมัติส่งน้ำตาลทรายดิบตามข้อผูกพันออกจำหน่ายต่างประเทศ
163	24 ธันวาคม 2517	นโยบายการส่งน้ำตาลทรายออกจำหน่ายต่างประเทศ
164	24 ธันวาคม 2517	มาตรการช่วยเหลือผู้เลี้ยงสัตว์
165	24 ธันวาคม 2517	การอนุญาตให้ตั้งโรงงานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังและการขยายเนื้อที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง
166	24 ธันวาคม 2517	แต่งตั้งคณะกรรมการระงับและแก้ไขการปฏิบัติการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง
167	30 ธันวาคม 2517	ขอโอนเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกร
168	30 ธันวาคม 2517	นโยบายโรงสีข้าว
169	30 ธันวาคม 2517	ขออนุมัติให้หน่วยข้าราชการซื้อสินค้าจากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรโดยไม่ต้องสืบราคาหรือ
170	7 มกราคม 2518	การเพิ่มการผลิตน้ำตาลทรายขาว
171	7 มกราคม 2518	การถ่ายภาพทางอากาศเพื่อหาข้อมูลตามโครงการพัฒนาเกษตรที่สูง
172	7 มกราคม 2518	ขออนุมัติเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรไว้ให้คณะกรรมการกลางช่วยเหลือชาวนาชาวไร่
173	11 มกราคม 2518	ปริมาณข้าวส่งออกนอกราชอาณาจักร

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
174	14 มกราคม 2518	แต่งตั้งกรรมการบริหารกิจการขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
175	14 มกราคม 2518	การพยุงราคาฝ้าย
176	14 มกราคม 2518	แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินกิจการกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางชุดใหม่และต่ออายุการทำงานของผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
177	14 มกราคม 2518	นโยบายการให้บริการภาพถ่ายดาวเทียมแก่เอกชน
178	14 มกราคม 2518	นโยบายโรงสีข้าว
179	14 มกราคม 2518	ร่างพระราชกฤษฎีกายกเลิกองค์การสวนยาง พ.ศ. ....
180	21 มกราคม 2518	เงื่อนไขในการจัดตั้งบริษัทผู้ดำเนินการส่งน้ำตาลทรายออกไปจำหน่ายต่างประเทศ
181	21 มกราคม 2518	การพัฒนาแหล่งวัตถุดิบเพื่อใช้ทำปุ๋ยเคมีเพื่อการเกษตรภายในประเทศ
182	21 มกราคม 2518	เงินทุนสำหรับซื้อปุ๋ยจำหน่ายให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
183	4 กุมภาพันธ์ 2518	ขอให้ทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การถ่ายภาพทางอากาศตามโครงการพัฒนาเกษตรที่สูง
184	4 กุมภาพันธ์ 2518	การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยภาคใต้
185	14 กุมภาพันธ์ 2518	การถ่ายภาพทางอากาศของโครงการพัฒนาเกษตรที่สูง
186	1 เมษายน 2518	ชาวนาเดินทางเข้ามาร้องเรียน
187	22 เมษายน 2518	โครงการอุดหนุนราคาปุ๋ยให้แก่เกษตรกร
188	29 เมษายน 2518	แผนงานจัดที่ดินให้แก่ราษฎรในรูปหมู่บ้านป่าไม้
189	6 พฤษภาคม 2518	ขอให้พิจารณาข้อเรียกร้องของชาวนาชาวไร่
190	13 พฤษภาคม 2518	แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรโครงการมูโนะ จังหวัดนราธิวาส
191	20 พฤษภาคม 2518	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา (ฉบับที่...) พ.ศ. ....
192	20 พฤษภาคม 2518	แต่งตั้งคณะกรรมการอนุมัติการซื้อปุ๋ยนา และปุ๋ยอ้อยสำหรับฤดูการผลิต 2518/2519
193	27 พฤษภาคม 2518	การให้ความช่วยเหลือต่อลาว
194	27 พฤษภาคม 2518	ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (ฉบับที ..) พ.ศ.
195	27 พฤษภาคม 2518	การรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อพยุงราคาเพื่อช่วยเหลือชาวนาสำหรับฤดูการผลิตข้าวนาปรัง ปี 2518 และข้าวนาปี 2518/2519
196	27 พฤษภาคม 2518	ขออนุมัติเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
197	27 พฤษภาคม 2518	ราคาอ้อยและสถานการณ์น้ำตาล
198	8 กรกฎาคม 2518	กระทู้ถามที่ 147 เรื่อง การช่วยเหลือเกษตรกรในการทำนาสองครั้ง
199	8 กรกฎาคม 2518	กระทู้ถามที่ 248 เรื่อง การประกันราคาฝ้าย
200	15 กรกฎาคม 2518	การอนุญาตส่งน้ำตาลทรายดิบตามข้อผูกพัน
201	15 กรกฎาคม 2518	ขอให้รัฐบาลช่วยเหลือผู้ประกอบอาชีพทำไร่ยาสูบ
202	22 กรกฎาคม 2518	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
203	22 กรกฎาคม 2518	ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2518 และร่างพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. 2518
204	22 กรกฎาคม 2518	ร่างพระราชบัญญัติช่วยเหลือชาวนา พ.ศ. ....
205	29 กรกฎาคม 2518	ราคาข้าวเปลือกตกต่ำ (การพยุงราคาข้าวเปลือกฯ ปี 2518 และการประกันราคาข้าว)
206	5 สิงหาคม 2518	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
207	5 สิงหาคม 2518	การปรับปรุงงานส่งเสริมการเกษตร
208	5 สิงหาคม 2518	กฎหมายช่วยเหลือชาวนา
209	5 สิงหาคม 2518	กระทู้ถามที่148เรื่อง ชาวนาขาดแคลนข้าวปลูก
210	19 สิงหาคม 2518	กระทู้ถามที่ 216เรื่อง การสงเคราะห์ชาวสวนยาง
211	26 สิงหาคม 2518	ขอจัดสรรเงินเพื่อดำเนินการโครงการฉางและไซโล
212	2 กันยายน 2518	การกู้เงินจากต่างประเทศสำหรับโครงการพัฒนาปศุสัตว์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
213	9 กันยายน 2518	การจัดตั้งหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
214	9 กันยายน 2518	การช่วยเหลือผู้เลี้ยงสุกร
215	16 กันยายน 2518	การช่วยเหลือผู้เลี้ยงสุกร (หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการ)
216	30 กันยายน 2518	ขออนุมัติผูกพันงบประมาณในการก่อสร้างอาคารสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ ส่วนที่ 2 ในปีงบประมาณ 2519
217	30 กันยายน 2518	เงินกู้จากรัฐบาลญี่ปุ่นของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
218	21 ตุลาคม 2518	การแก้ไขปัญหาสุกร

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
219	21 ตุลาคม 2518	การสงเคราะห์เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปี 2518/2519
220	24 ตุลาคม 2518	การแก้ไขปัญหาสุกร
221	28 ตุลาคม 2518	ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2518 และร่างพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2518
222	28 ตุลาคม 2518	โครงการพัฒนาการประมง
223	4 พฤศจิกายน 2518	การกู้เงินจากธนาคารพัฒนาเอเชียเพื่อโครงการพัฒนาการประมง
224	11 พฤศจิกายน 2518	การดำเนินการสำหรับการซื้อขายข้าว และน้ำมัน กับสาธารณรัฐประชาชนจีน
225	11 พฤศจิกายน 2518	ขอให้พิจารณาเรื่องการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ
226	11 พฤศจิกายน 2518	การผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทราย ปี 2518/2519
227	11 พฤศจิกายน 2518	โครงการรับซื้อข้าวโพดเพื่อส่งออกขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
228	18 พฤศจิกายน 2518	การประกันราคาข้าวเปลือก
229	25 พฤศจิกายน 2518	แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารนโยบายประกันราคาข้าว
230	25 พฤศจิกายน 2518	นโยบายการค้าข้าวโพดส่งออกไปต่างประเทศ
231	2 ธันวาคม 2518	โครงการรับซื้อข้าวโพดเพื่อส่งออกขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
232	2 ธันวาคม 2518	โครงการเร่งรัดการปลูกแทนในสวนยางเก่า
233	16 ธันวาคม 2518	ผลการประชุมคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร
234	30 ธันวาคม 2518	ขออนุมัติรับหลักการการขออนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์รับซื้อข้าวสาร
235	30 ธันวาคม 2518	การพิจารณาอนุมัติการส่งสินค้าเกษตรออกไปจำหน่ายต่างประเทศ
236	6 มกราคม 2519	การเจรจากับผู้แทนฝ่ายสหภาพแรงงานเกี่ยวกับการประกันราคาข้าวเปลือกและการกำหนดราคาขายข้าวสาร
237	13 มกราคม 2519	การจัดซื้อเครื่องบินเพื่อใช้ในกิจการเกษตร 62007
238	19 มกราคม 2519	การดำเนินการประกันราคาข้าวเปลือก
239	20 มกราคม 2519	ขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงหนองบึง เพื่อเพิ่มผลผลิตอาหารสัตว์น้ำจืด
240	20 มกราคม 2519	การให้ความคุ้มครองความปลอดภัยตามแผนการจัดสรรที่ดินช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ในนิคม
241	20 มกราคม 2519	การจัดซื้อเกลือส่งกัมพูชา
242	20 มกราคม 2519	การซื้อข้าวในราคาประกันของทางราชการ
243	20 มกราคม 2519	การขายน้ำตาลทรายให้แก่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
244	27 มกราคม 2519	การประกันราคาข้าวเปลือกตามนโยบายของรัฐบาล
245	27 มกราคม 2519	ต่ออายุการทำงานของผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
246	27 มกราคม 2519	การแก้ปัญหาสุกร
247	27 มกราคม 2519	การจัดซื้อเครื่องบินเพื่อใช้ในกิจการเกษตร
248	27 มกราคม 2519	การขายข้าวในรูปรัฐบาลต่อรัฐบาล
249	27 มกราคม 2519	การจัดซื้อข้าวเพื่อจำหน่ายบริโภคภายใน
250	3 กุมภาพันธ์ 2519	ขอแก้ไขสัญญาซื้อขายปอฟอก
251	3 กุมภาพันธ์ 2519	การประกันราคาข้าวเปลือกตามนโยบายรัฐบาล
252	10 กุมภาพันธ์ 2519	การประกันราคาข้าวเปลือกตามนโยบายรัฐบาล
253	10 กุมภาพันธ์ 2519	การขายข้าวเปลือกเหนียว
254	10 กุมภาพันธ์ 2519	การดำเนินการจัดซื้อข้าวเปลือกและข้าวสาร
255	17 กุมภาพันธ์ 2519	การขายข้าวในรูปรัฐบาลต่อรัฐบาล
256	17 กุมภาพันธ์ 2519	การประกันราคาข้าวเปลือกตามนโยบายของรัฐบาล
257	2 มีนาคม 2519	การรับชำระหนี้ปุ๋ยเป็นข้าวเปลือกในราคาประกัน
258	9 มีนาคม 2519	การพิจารณาต้นทุนการผลิตข้าวสารร่วมกับผู้แทนสหภาพแรงงานสหพันธ์ชาวนาชาวไร่,ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาผู้แทนรัฐบาล
259	16 มีนาคม 2519	ขอทราบนโยบายจำหน่ายปุ๋ยราคาถูกให้แก่สถาบันเกษตรกร
260	23 มีนาคม 2519	นโยบายจำหน่ายปุ๋ยราคาถูกให้แก่สถาบันเกษตรกร
261	23 มีนาคม 2519	การดำเนินการรับซื้อข้าวเปลือกในราคาประกันขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและชุมนุมสหกรณ์
262	30 มีนาคม 2519	นโยบายการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทราย
263	30 มีนาคม 2519	การระบายและการกำหนดราคาข้าวสารตามโครงการประกันราคาข้าว
264	30 มีนาคม 2519	การดำเนินงานตามโครงการประกันราคาข้าว

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
265	30 มีนาคม 2519	ขออนุมัติขายข้าวให้องค์การคลังสินค้า
266	12 เมษายน 2519	นโยบายการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทราย
267	12 เมษายน 2519	นโยบายจำหน่ายปุ๋ยราคาถูกให้แก่สถาบันเกษตรกร
268	12 เมษายน 2519	ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
269	12 เมษายน 2519	ขอให้ชดเชยการขาดทุนในการขายปุ๋ยอ้อยขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรโดยหักจากยอดเงินยืมที่ได้รับจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
270	12 เมษายน 2519	ผลการประชุมคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร
271	27 เมษายน 2519	การจำหน่ายข้าวสารราคาถูก
272	4 พฤษภาคม 2519	ปัญหาเรื่องข้าว
273	11 พฤษภาคม 2519	การจำหน่ายข้าวสารราคาถูก
274	18 พฤษภาคม 2519	กลุ่มชาวไร่ขอความช่วยเหลือให้ได้รับขนส่งน้ำตาล ปุ๋ย และวัสดุของโรงงานน้ำตาล
275	25 พฤษภาคม 2519	คณะกรรมการเกี่ยวกับงานช่วยเหลือชาวนาชาวไร่
276	25 พฤษภาคม 2519	การเปิดพรมแดนด้านมุกดาหาร และการอนุญาตให้ส่งข้าวเปลือกเหนียวออกนอกราชอาณาจักร
277	25 พฤษภาคม 2519	การแก้ไขปัญหาข้าว
278	1 มิถุนายน 2519	การจัดตั้งกองทุนระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม
279	1 มิถุนายน 2519	การซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกร
280	1 มิถุนายน 2519	โครงการส่งเสริมการปลูกฝ้ายปี 2519
281	1 มิถุนายน 2519	การจำหน่ายปุ๋ยอ้อยและการชดเชยผลขาดทุนในการขายปุ๋ยอ้อยขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
282	8 มิถุนายน 2519	ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
283	8 มิถุนายน 2519	การซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกร
284	8 มิถุนายน 2519	การแก้ไขปัญหาข้าว
285	15 มิถุนายน 2519	คณะกรรมการพิจารณานโยบายการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทราย
286	15 มิถุนายน 2519	การขายน้ำตาลทรายดิบไปต่างประเทศล่วงหน้า
287	22 มิถุนายน 2519	การอนุญาตให้ส่งข้าวเปลือกเหนียวไปขายยังประเทศลาว
288	22 มิถุนายน 2519	การซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายแก่เกษตรกร
289	6 กรกฎาคม 2619	การอนุญาตให้ส่งข้าวเปลือกนาปรังออกไปต่างประเทศ
290	6 กรกฎาคม 2619	ขออนุมัติส่งคณะผู้แทนไปเจรจาขายข้าวให้กับประเทศอินโดนีเซีย
291	6 กรกฎาคม 2619	แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ปัญหามันสำปะหลัง
292	6 กรกฎาคม 2619	แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดการผลิตและประกันราคาผลิตผลการเกษตร
293	6 กรกฎาคม 2619	การแก้ไขปัญหาข้าว
294	13 กรกฎาคม 2519	การช่วยเหลือชาวนาชาวไร่เนื่องจากการขาดน้ำ
295	13 กรกฎาคม 2519	การส่งข้าวไปบริจาคช่วยเหลืออินโดนีเซีย
296	13 กรกฎาคม 2519	ร่างพระราชกฤษฎีกาการควบคุมการส่งผลลำไยสดออกไปนอกราชอาณาจักร
297	20 กรกฎาคม 2519	ร่างพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่าง (ฉบับที่ 44) พ.ศ. 2519
298	20 กรกฎาคม 2519	การช่วยเหลือชาวนาชาวไร่เนื่องจากการขาดน้ำ
299	20 กรกฎาคม 2519	ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกหนี้สินของเกษตรที่ซื้อปุ๋ยเชื่อไปจากรัฐบาล พ.ศ.
300	20 กรกฎาคม 2519	การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2517
301	20 กรกฎาคม 2519	การจำหน่ายข้าวที่ซื้อประกันราคาตามคำสั่งศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าว
302	20 กรกฎาคม 2519	ร่างพระราชบัญญัติประนอมหนี้ของเกษตรกร พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเกษตรและวิธีพิจารณาคดีในศาลเกษตร พ.ศ. ....
303	27 กรกฎาคม 2519	ขอให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาห้ามส่งลำไยออกไปต่างประเทศ
304	27 กรกฎาคม 2519	การช่วยเหลือเกษตรกรภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคกลาง และภาคเหนือในภาวะฝนทิ้งช่วง
305	27 กรกฎาคม 2519	การส่งข้าวเปลือกเจ้าไปจำหน่ายในต่างประเทศ
306	3 สิงหาคม 2519	การดำเนินการตามนโยบายเกี่ยวกับสำนักงานเกษตรภาค
307	3 สิงหาคม 2519	ร่างพระราชบัญญัติจัดสรรที่ดินเขตป่าสงวนเพื่อการเกษตร พ.ศ. ....
308	3 สิงหาคม 2519	ร่างพระราชบัญญัติกำหนดโครงการชลประทานเพื่อการเกษตรแห่งชาติ พ.ศ. ....
309	3 สิงหาคม 2519	ร่างพระราชบัญญัติรักษาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ พ.ศ

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
310	3 สิงหาคม 2519	ร่างพระราชบัญญัติกำหนดราคาประกันอ้อย พ.ศ. ....
311	10 สิงหาคม 2519	การเร่งรัดพัฒนาดินเปรี้ยวเพื่อเพิ่มผลผลิต
312	10 สิงหาคม 2519	การช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ภาคใต้เนื่องจากภาวะฝนแล้ง
313	24 สิงหาคม 2519	ขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการช่วยเหลือเกษตรกรภาคตะวันออกภาคตะวันตกภาคกลางและภาคเหนือในภาวะฝนทิ้งช่วง
314	7 กันยายน 2519	การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518
315	7 กันยายน 2519	การซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายแก่เกษตรกร
316	14 กันยายน 2519	ร่างพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
317	14 กันยายน 2519	ร่างพระราชบัญญัติช่วยเหลือเกษตรกร พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม พ.ศ.
318	14 กันยายน 2519	ต้นทุนข้าวสารชนิด 5%
319	14 กันยายน 2519	รัฐบาลสหภาพพม่าขอความช่วยเหลือด้านทุนจากรัฐบาลไทยทางสาขาการเพาะชำกล้วยไม้
320	14 กันยายน 2519	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
321	14 กันยายน 2519	ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
322	21 กันยายน 2519	แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาควบคุมการค้าสัตว์กับต่างประเทศ
323	21 กันยายน 2519	ร่างพระราชบัญญัติประนอมหนี้ของเกษตรกร พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเกษตรและวิธีพิจารณาคดีในศาลเกษตร พ.ศ. ....
324	21 กันยายน 2519	การซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกร
325	21 กันยายน 2519	ขออนุมัติหลักการนโยบายการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้
326	27 กันยายน 2519	ร่างพระราชบัญญัติพักการชำระหนี้ของเกษตรกร
327	27 กันยายน 2519	ขออนุมัติหลักการนโยบายการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

กฎหมาย

1. พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเกษตรกรรม พ.ศ. 2517
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517
3. พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517
4. พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518
5. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518
6. พระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2518
7. พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518
8. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518

ประกาศคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ 216 วันที่ 29 กันยายน 2515

หนังสือพิมพ์

สยามรัฐ	วันที่ 27 พฤษภาคม 2517
มหาชนรายสัปดาห์	วันที่ 6 ธันวาคม 2517
ประชาธิปไตย	วันที่ 13 กรกฎาคม 2517

บทที่ 9

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)

บทที่ 9

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)

ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ได้กำหนดเป้าหมายและแนวทางมาตรการพัฒนาป่าไม้ ที่ดิน และแหล่งน้ำ ในส่วนที่ 3 บทที่ 1 การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรหลักทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ได้มีการกำหนดเป้าหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ไว้ดังนี้

"2.3 เป้าหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ไว้ดังนี้

โดยที่ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งทางการพัฒนา แต่ได้ถูกทำลายลงอย่างรวดเร็วในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 จึงกำหนดเป้าหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้แน่ชัดดังนี้

(1) กำหนดให้รักษาพื้นที่ป่าไม้ไว้ให้เหลือร้อยละ 37 ของพื้นที่ทั้งประเทศเป็นอย่างต่ำ

(2) ชะลอการบุกรุกทำลายป่าจากอัตราปีละ 4.8 ล้านไร่ให้เหลือ 0.4 ล้านไร่เป็นอย่างสูง

(3) เร่งการปลูกป่าทดแทนให้มีอัตราสูงขึ้นจากปัจจุบันให้ได้เพิ่มขึ้นปีละ 0.5 ล้านไร่ และลดค่าใช้จ่ายในการปลูกป่าทดแทนให้ต่ำลง โดยเปลี่ยนวิธีการปลูกป่าใหม่

(4) ขยายงานด้านการป้องกันรักษาป่าเพิ่มเติม คือ ขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจากเดิม 12 เขตให้เป็น 22 เขต และประกาศเขตป่าอุทยานแห่งชาติซึ่งเดิมมีอยู่ 13 แห่งให้เพิ่มเป็น 20 แห่ง ภายในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4

(5) บูรณะบริเวณป่าต้นน้ำลำธารให้ได้เนื้อที่ครอบคลุมต้นน้ำลำธารที่สำคัญๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.4 แนวทางและมาตรการพัฒนา

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายข้างต้น แนวทางการพัฒนาเพื่อรักษาทรัพยากรป่าไม้ใน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 มีดังนี้.-

2.4.1 ป่าที่ยังไม่ถูกทำลาย

(1) พิจารณาทบทวนนโยบาย ระเบียบ วิธี และหลักเกณฑ์การให้สัมปทานป่าไม้ใหม่ทั้งหมดภายในปี 2520 โดยยึดหลักที่ว่าจะต้องลดจำนวนป่าสัมปทานโดยเฉพาะในเขตป่าสงวนให้น้อยลงตามลำดับและไม่ให้ผู้ได้รับสัมปทานมีโอกาสทำลายป่าไม้นอกเขต การที่จะเลือกป่าใดเป็นป่าสัมปทานหรือป่าโครงการนั้นจะเลือกเฉพาะป่าที่มีไม้ที่สามารถตัดได้ โดยส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์เพื่อป้องกันมิให้ผู้ได้รับสัมปทานมีโอกาสทำลายป่าได้ต่อไปอีก

(2) เร่งสำรวจป่าสงวน ป่าต้นน้ำลำธาร เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตอุทยานแห่งชาติให้รู้สภาพและพื้นที่ที่แน่ชัด โดยเริ่มในเขตป่าที่มีปัญหามากก่อน

(3) เปลี่ยนวิธีการปลูกป่าทดแทนที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐเสียใหม่ แทนที่จะให้ปลูกโดยองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้แต่ผู้เดียวให้ใช้วิธีการจ้างเหมาให้เอกชนรับไปทำเป็นรายโครงการและรายพื้นที่ๆ มีโดยหน่วยงานของรัฐต้องจัดหากล้าไม้ให้อย่างเพียงพอ ซึ่งจะก่อผลให้สามารถลดต้นทุนต่อหน่วยของการปลูกป่าให้น้อยลง และช่วยเพิ่มการจ้างงานในชนบทอีกด้วย อย่างไรก็ดี การปลูกป่า

ทดแทนนี้จะต้องปลูกทั้งในพื้นที่ป่าใหม่ที่จะให้สัมปทานและป่าที่ถูกบุกรุกไปแล้วในส่วนที่เห็นว่าควรจะต้องรักษาสภาพเป็นป่าไว้

(4) ป่าใดที่ได้มีการประกาศให้เป็นป่าสงวน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตอุทยานแห่งชาติแล้ว จะจัดให้มีเจ้าหน้าที่เข้าไปคุ้มครองอย่างเพียงพอและจริงจังเพื่อมิให้มีการบุกรุกได้

2.4.2 ป่าที่ถูกบุกรุกไปแล้ว

(1) เร่งสำรวจป่าที่ถูกบุกรุกไปแล้วให้รู้แน่ชัดว่าป่าใดจะเปิดเป็น ที่ทำกินแน่นอน ซึ่งจะเร่งออกหนังสือสำคัญให้ราษฎรเข้าไปถือครองต่อไป และป่าใดจะสงวนไว้จะดำเนินการปลูกป่าทดแทน การสำรวจจะจัดให้มีโครงการเร่งด่วนพิเศษดำเนินการโดย 3 หน่วยงานร่วมกัน คือ กรมที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน และกรมป่าไม้ โดยรัฐจะสนับสนุนในด้านอัตรากำลังคนและเครื่องมืออย่างเต็มที่

(2) เร่งการออกหนังสือสำคัญให้แก่ราษฎรซึ่งขอมีกรรมสิทธิ์ป่า ที่ถูกบุกรุกในส่วนที่เห็นว่าจะให้ราษฎรเข้าไปทำกิน โดยจะทำควบคู่ไปกับการเร่งสำรวจข้างต้น

(3) เร่งจัดทำโครงการและแผนงานบูรณะปลูกป่าทดแทนในบริเวณต้นน้ำลำธารที่สำคัญๆ ที่ถูกทำลายไปแล้วให้เป็นโครงการเร่งรัดปลูกป่าแทนในอัตราที่สูงกว่าที่ดำเนินมา โดยการเร่งสำรวจและจัดทำเป็นโครงการสมบูรณ์แบบ และจัดหาแหล่งเงินกู้ต่างประเทศมาดำเนินการปลูกป่าแทน โดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.4.3 ผลิตผลจากป่าไม้

(1) พิจารณากำหนดเขตการขนย้ายไม้ซุง และผลิตภัณฑ์จากไม้ให้แน่ชัด ส่วนหลักเกณฑ์ในการขนย้ายจะกำหนดให้เหมาะสมกับการให้สัมปทานป่า ทั้งนี้จะต้องปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยป้องกันรักษาป่าควบคู่กันไปอย่างเร่งด่วนด้วย

(2) จำกัดการอนุญาตให้ตั้งโรงเลื่อยใหม่ หรือการขยายโรงเลื่อยเดิมให้สอดคล้องกับสัมปทานป่าที่ให้

(3) ห้ามการส่งออกไม้ท่อนทุกชนิดและควบคุมการส่งออกของผลิตภัณฑ์ไม้ทุกชนิดอย่างใกล้ชิด” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2519: 166-167)

กรณีของที่ดินนั้นได้มีแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาดังนี้

“1.5 แนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหา

การที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและอยู่อาศัยในระยะยาวให้บรรลุผลสำเร็จนั้นจะดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้

1.5.1 เป้าหมายส่วนรวม เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดที่ดิน ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลเสนอเข้าบรรจุไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (2520-2524) มีความสัมพันธ์กันและมุ่งไปสู่เป้าหมายเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ได้ผลอย่างจริงจัง จึงได้กำหนดเป้าหมายส่วนรวมดังนี้ คือ

(1) ดำเนินการแก้ไขปัญหาในเขตพื้นที่ที่มีเกษตรกรเป็นผู้เช่าที่ดินร้อยละ 40 ขึ้นไปให้มีที่ดินเป็นของตนเองให้ได้มากที่สุด

(2) สนองความต้องการของผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีเพียงเล็กน้อยไม่พอเพียงกับการดำรงชีพของครอบครัว โดยเฉพาะเกษตรกรที่ได้ยื่นคำร้องเรียนขอมีที่ดินทำกินไว้แล้วกับทางราชการ

(3) ดำเนินการจัดที่ดินเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหรือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น

(4) เร่งรัดโครงการที่หน่วยราชการดำเนินการอยู่ก่อนแล้วทั่วราชอาณาจักร

(5) โครงการที่จะดำเนินการใหม่ ต้องมีส่วนที่จะเข้าไปแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน การไม่มีที่ดินทำกิน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการเพิ่มผลผลิต

(6) การจัดสรรที่ดินให้ราษฎรทำกินจะกำหนดขนาดที่ดินให้เหมาะสมกับพืชที่จะปลูก

1.5.2 แก้ปัญหาการเช่าที่ทำกินและการจัดที่ดิน

(1) ควบคุมการเช่านำให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. ควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2517 อย่างจริงจัง โดยให้มีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งรับผิดชอบโดยตรง

(2) สนับสนุนโครงการจัดที่ดินช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ และโครงการปฏิรูปที่ดินเน้นหนักในด้านงานจัดที่ดินในเขตที่มีปัญหาเร่งด่วน ส่วนในด้านการปรับปรุงทางเกษตรนั้นก็จะได้ให้ความสำคัญสูงเช่นกัน แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของงบประมาณแผ่นดิน

(3) เน้นหนักในด้านการพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลที่ว่าจะให้ความ ช่วยเหลือจัดที่ดินให้ โดยควรระบุให้ชัดเจนว่าผู้ที่มีที่ดินทำกินแต่ละประเภทของการเกษตรหรือ แต่ละประเภทของพืชผลอย่างละจำนวนไม่เกินเท่าใดจึงจะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้โดยให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาปรับปรุงระบบการสอบสวนคุณสมบัติของผู้รับความช่วยเหลืออย่างเคร่งครัด

(4) จัดให้การดำเนินการจัดที่ดินให้แก่ราษฎร์ของรัฐบาลทุกโครงการเข้าอยู่ในโครงสร้างของงานปฏิรูปที่ดินแห่งชาติเพื่อให้แนวคิดและมาตรการต่างๆ เป็นแนวเดียวกัน

1.5.3 เร่งรัดการกำหนดนโยบายการใช้ที่ดินของชาติ กำหนดนโยบายการใช้ที่ดินของชาติให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและการเมือง โดยใช้ข้อมูลต่างๆ เท่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน ในขณะเดียวกันให้เร่งรัดให้กรมพัฒนาที่ดินทำการสำรวจข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนการใช้ที่ดินในขั้นรายละเอียดในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 ให้เริ่มในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อน และหามาตรการใช้สนับสนุนในทางปฏิบัติ เพื่อสนองนโยบายการใช้ที่ดินของชาติโดยออกพระราชบัญญัติ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นในแนวทางในการจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

1.5.4 เร่งรัดศึกษาปรับปรุงและกำหนดโครงการการใช้ที่ดินในเขตซึ่งมีปัญหา โดยที่พื้นที่เขตทุ่งกุลาร้องไห้ ที่ราบตอนกลางภาคใต้ (ทุ่งพระแสง–พนม) เป็นที่ซึ่งมีประชาชนได้เคลื่อนย้ายเข้าไปทำมาหากินอย่างขาดระเบียบแบบแผน ซึ่งในที่สุดจะก่อให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนสิ่งแวดล้อม รัฐบาลจะเร่งกำหนดโครงการพัฒนาที่ดินเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดโดยมิให้มีผลเสียหายเกิดขึ้นนอกจากนี้ ได้แก่ พื้นที่ดินเปรี้ยว พื้นที่ดินเค็มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่ชายทะเลและพื้นที่สูงเชิงเขา

1.5.5 มาตรการเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกิน

(1) ดำเนินการให้ความมั่นใจในด้านกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกินนอกเขต ป่าสงวน โดยการสนับสนุนโครงการออก น.ส.3 ทั่วประเทศให้เสร็จสิ้นภายใน 2524 ซึ่งกรมที่ดินได้เตรียมโครงการไว้แล้ว

(2) จัดระบบกรรมสิทธิ์ที่ดินให้ถูกต้องกับข้อเท็จจริง โดยยึดถือ หลักการว่าพื้นที่นั้นเป็นพื้นที่สงวนหรือไม่ ซึ่งตามข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อมีราษฎรอาศัยอยู่ หนาแน่นในเขตเมืองหรือเขตพื้นที่ทำการเกษตร ซึ่งไม่มีประโยชน์ที่จะสงวนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรแล้ว เมื่อทางราชการเห็นว่าไม่

สมควรจะรักษาไว้เป็นที่สงวนต่อไปให้ดำเนินการเพิกถอนและออกเอกสิทธิ์ให้แก่ราษฎร ในการนี้จะต้องมีขั้นตอนในการดำเนินการให้ชัดแจ้ง ในเรื่องของ ป่าสงวนจะต้องให้กรมป่าไม้เป็นผู้วางหลักเกณฑ์และในด้านที่สงวนอื่นๆ จะมอบให้กรมที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการ

1.5.6 มาตรการปลดเปลื้องหนี้สินของเกษตรกร

(1) ปัญหาหนี้สินนำไปสู่การสูญเสียที่ดิน จึงจะต้องแก้ไขปัญหา โดยการจัดสินเชื่อการเกษตรระยะสั้นและระยะยาวถึงระดับตำบล เพื่อลดภาระดอกเบี้ยของเกษตรกรให้มากที่สุด ทั้งนี้โดยจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลเป็นรายปีให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อนำไปใช้จ่ายเป็นค่าดอกเบี้ย เพื่อให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสามารถกู้ยืมจากแหล่งเงินทั้งภายในและภายนอกประเทศมาให้เกษตรกรกู้ยืมได้อย่างเต็มที่และเพียงพอ

(2) จัดทำแผนและโครงการพิเศษระยะ 5 ปี เพื่อดำเนินการไถ่ถอน ที่ดินให้แก่เกษตรกรทั่วประเทศ โดยพิจารณาจัดตั้งสถาบันเพื่อการนี้ขึ้นโดยเฉพาะ เช่น ธนาคารที่ดิน โดยในระยะแรกเริ่มจากการไถ่ถอนที่ดินในเขตที่มีโฉนดและ น.ส. 3 แล้ว ซึ่งจะต้องมอบให้ กรมที่ดินเป็นผู้สำรวจจำนวนที่แน่นอนให้เสร็จภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว ส่วนในเขตที่มีแผนการ ที่จะออก น.ส. 3 ต่อไปนั้นจะต้องมอบให้กรมที่ดินดำเนินการสำรวจในด้านกรรมสิทธิ์พร้อมๆ ไปกับการออก น.ส. 3 ด้วย เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนการไถ่ถอนที่ดินต่อไป

1.5.7 มาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

(1) สนับสนุนโครงการจัดรูปที่ดินให้เร่งดำเนินการโดยเร็ว ควรดำเนินการในเขตที่เกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดินเองเป็นส่วนใหญ่ และแต่ละรายมีเนื้อที่ถือครองอยู่ในอัตราเฉลี่ยโดยทั่วไป

(2) สนับสนุนให้กรมพัฒนาที่ดินได้ขยายโครงการประเภทอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพของดิน โดยเฉพาะในเขตดินเปรี้ยวและสนับสนุนโครงการดังกล่าวในเขตจัดรูปและปฏิรูปที่ดินเป็นอันดับแรก แต่ทั้งนี้จะต้องพิจารณาให้แน่ชัดว่าเขตดินเปรี้ยวที่จะปฏิรูปและจัดรูปนั้นนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านอื่นไม่ได้แล้ว เช่น การจัดให้เป็นเขตอุตสาหกรรมหรือเขตที่อยู่อาศัย สำหรับที่ดินที่ใช้ในการเกษตรหรืออื่นๆ ทั่วประเทศ จำเป็นจะต้องมีโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อรักษาระดับความอุดมสมบูรณ์ของดินให้อยู่ในสภาพที่จะใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป นอกจากนี้ที่ดินบริเวณต้นน้ำลำธารก็มีความจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์ เช่นเดียวกัน

(3) การดำเนินการหมู่บ้านป่าไม้ จะต้องดำเนินการในพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารที่มีสภาพเสื่อมโทรมจากปัญหาการบุกรุกมากที่สุด

(4) ให้ความสำคัญแก่โครงการปลูกป่า เพื่ออนุรักษ์บริเวณต้นน้ำ ลำธารเป็นอันดับแรกและเร่งด่วน

(5) การพัฒนาอาชีพในเขตโครงการจัดที่ดิน ขณะนี้มีกรมประชาสงเคราะห์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมพัฒนาที่ดินกำลังดำเนินการอยู่ สมควรให้มีการเร่งปรับปรุงการดำเนินงานรวมทั้งการขยายอัตรากำลังและงบประมาณเพื่อดำเนินการในพื้นที่ที่ได้จัดสรรแล้วให้ได้ผลอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น

1.5.8 ปรับปรุงการประสานงาน

(1) จัดตั้งหน่วยบริหารเกี่ยวกับการจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรขึ้นเป็นหน่วยเดียวกันโดยรวมหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นทบวงมีรัฐมนตรีรับผิดชอบโดยตรง

(2) สมควรมอบหมายให้คณะที่ปรึกษากฎหมายของรัฐบาลพิจารณาประมวลกฎหมายคำสั่ง และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับโครงการจัดที่ดินของส่วนราชการต่างๆ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากให้มีลักษณะเป็นระบบสอดคล้องสัมพันธ์กัน และเพื่อให้มีการดำเนินงาน ภายใต้การควบคุมอำนวยการและประสานงานอย่างมีเอกภาพ

(3) จัดให้มีหน่วยงานบริหารงานกลางเกี่ยวกับการจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎร รวมทั้งเป็นผู้กลั่นกรองโครงการและงบประมาณเกี่ยวกับการจัดที่ดินตามแผนการ ซึ่งได้กำหนดระยะเวลาไว้ 5 ปี (2520-2524) อย่างรีบด่วน และในกรณีที่มีการเสนอโครงการเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินหรือปรับปรุงที่ดิน เพื่อของบประมาณดำเนินการโครงการแต่ละปี ควรจะได้เป็นไปตามแผนจัดที่ดินระยะยาวที่ได้วางไว้อย่างเร่งด่วน เพื่อแก้ปัญหาเรื่องที่ดินให้ผ่อนคลายให้มากที่สุดมิให้ติดต่อยืดเยื้อต่อไป” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2519: 161-164)

ด้านนโยบายน้ำนั้นได้มีมาตรการและนโยบายพัฒนาดังนี้

“3.4 มาตรการและนโยบายการพัฒนา

(1) จัดให้มีหน่วยงานกลางในระดับสูง เพื่อทำการศึกษาและดำเนินการ วางแผนในเรื่องการจัดทำแผนและโครงการแหล่งน้ำร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ปริมาณน้ำที่จะต้องใช้สำหรับกิจกรรมต่างๆ ของประชาชนหรือโครงการพัฒนาประเทศในสาขาต่างๆ ทั้งนี้ โดยให้มีการทดสอบที่แน่นอนถึงปริมาณน้ำและแหล่งน้ำทั้งหมดที่มีอยู่ และปริมาณน้ำที่ต้องการใช้ในแต่ละสาขาทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้ทราบถึงปริมาณและแผนการใช้ปริมาณน้ำในอนาคตของกิจกรรมต่างๆ โดยการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งน้ำขึ้นตามขั้นตอนดังนี้

ก. จัดให้มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งน้ำให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำ

ข. วางแผนการใช้และการพัฒนาแหล่งน้ำทั่วประเทศให้เหมาะสมและสอดคล้องกันกับการพัฒนาในกิจกรรมสาขาต่างๆ

ค. คัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของโครงการ ศึกษาและปฏิบัติการเกี่ยวกับแหล่งน้ำและเร่งรัดให้มีการจัดทำโดยรีบด่วนหลังจากการศึกษาได้สำเร็จเสร็จสิ้นแล้ว

ง. จัดทำแผนอนุรักษ์แหล่งน้ำให้ได้ประโยชน์อย่างสูงสุด

จ. วางแผนการบริหารการควบคุมการใช้แหล่งน้ำให้เป็นไปอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

(2) จัดให้มีโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งน้ำที่จำเป็นตามลุ่มน้ำและต้นน้ำลำธารต่างๆ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และดิน โครงการพัฒนาต่างๆ ก่อนจะเริ่มดำเนินการจะต้องการศึกษาถึงผลได้ผลเสียที่อาจจะกระทบกระเทือนต่อสภาพสิ่งแวดล้อมของบริเวณที่จะก่อสร้างดังกล่าว นอกจากนี้ควรมีโครงการเร่งรัดการดำเนินการขุดลอกคู คลอง หนอง บึงต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่เป็นแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ประโยชน์ได้

(3) ปรับปรุงกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ เพื่อควบคุมการทิ้งขยะและของโสโครกลงในน้ำเพื่อการอนุรักษ์น้ำและแหล่งน้ำต่างๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาสภาพ สิ่งแวดล้อมไม่ให้เป็นพิษอีกด้วย

(4) เร่งศึกษาสำรวจและวางแผนเพื่อบรรเทาอุทกภัยในท้องที่ต่างๆ ทั่วประเทศ และวางโครงการเพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการปลูกป้องกันรักษาป่าจะเป็นโครงการแก้ปัญหาในระยะยาว สำหรับในภาวะการณ์ปัจจุบันจำเป็นต้องมีโครงการศึกษาสำรวจลุ่มน้ำใหญ่ๆ โดยเร่งรีบให้ทราบถึงสภาพของลำน้ำ ระดับน้ำ และปริมาณน้ำในลุ่มน้ำต่างๆ พร้อมทั้งใช้วิชาการสมัยใหม่ทำการวางแผนป้องกันอุทกภัยต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นและคาดการณ์ล่วงหน้าถึงอุทกภัยที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ตลอดทั้งการศึกษาวางแผนจัดทำคลองระบาย เป็นทางน้ำที่จะระบายน้ำจากลุ่มน้ำใหญ่ๆ ออกไปสู่ทะเลโดยไม่ผ่านบริเวณชุมชนในกรณีที่เกิดฝนตกมากผิดปกติ และใช้ประโยชน์จากทางระบายน้ำเหล่านี้ในการส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกพืชไร่ในฤดูแล้งด้วย เป็นต้น

(5) เร่งวางโครงการการช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือในพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำไว้ล่วงหน้า โดยเร่งทำแผนจังหวัดให้ทราบถึงการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งว่ามีหมู่บ้านและตำบลใดจำเป็นต้องวางโครงการระยะสั้นและระยะยาวที่จะแก้ไข และรวบรวมเสนอรวมไว้ในงบประมาณประจำปีต่อไป การทำโครงการช่วยเหลือนี้จะต้องทำให้เสร็จภายในปี 2521 เพื่อให้ทันการจัดงบประมาณตั้งแต่ปี 2521 เป็นต้นไป” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2519: 174-175)

ในด้านนโยบายการเกษตรนั้นได้กำหนดไว้ดังนี้

“4.2 นโยบาย

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตจะต้องดำเนินมาตรการเพื่อใช้ทรัพยากรหลักทางการเกษตรโดยเฉพาะที่ดิน แหล่งน้ำ และแรงงานที่ยังเหลือของเกษตรกรให้มากขึ้น นอกจากนั้นในด้านปัจจัยการผลิตรัฐมีนโยบายที่จะกระจายความรู้ทางเทคนิคที่ใช้อยู่ในสถานีทดลองของทางราชการให้ขยายออกไปมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยปรับปรุงระบบการประสานงานระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายส่งเสริมการเกษตร ปรับปรุงและขยายระบบการส่งเสริมการเกษตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในเขตที่มีการส่งเสริมการเกษตรแล้ว จะจัดให้มีปัจจัยการผลิตสมัยใหม่โดยเฉพาะพันธุ์ ปุ๋ย และสินเชื่อให้แก่เกษตรกรในจำนวนที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2519: 202)

นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ได้มีรายละเอียดในตารางที่ 9-1 ดังนี้

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พ.ศ. 2520-2524	แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) มีนโยบายป่าไม้ดังนี้ “2.3 เป้าหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไว้ดังนี้ โดยที่ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งทางการพัฒนา แต่ได้ถูกทำลายลงอย่างรวดเร็วในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 จึงกำหนดเป้าหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้แน่ชัดดังนี้ (1) กำหนดให้รักษาพื้นที่ป่าไม้ไว้ให้เหลือร้อยละ 37 ของพื้นที่ทั้งประเทศเป็นอย่างต่ำ (2) ชะลอการบุกรุกทำลายป่าจากอัตราปีละ 4.8 ล้านไร่ ให้เหลือ 0.4 ล้านไร่เป็นอย่างสูง (3) เร่งการปลูกป่าทดแทนให้มีอัตราสูงขึ้นจากปัจจุบันให้ได้เพิ่มขึ้นปีละ 0.5 ล้านไร่และลดค่าใช้จ่ายในการปลูกป่าทดแทนให้ต่ำลง โดยเปลี่ยนวิธีการปลูกป่าใหม่ (4) ขยายงานด้านการป้องกันรักษาป่าเพิ่มเติม คือ ขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจากเดิม 12 เขตให้เป็น 22 เขต และประกาศเขตป่าอุทยานแห่งชาติซึ่งเดิมมีอยู่ 13 แห่งให้เพิ่มเป็น 20 แห่ง ภายในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (5) บูรณะบริเวณป่าต้นน้ำลำธารให้ได้เนื้อที่ครอบคลุมต้นน้ำลำธารที่สำคัญๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ได้มีนโยบายในด้านการปฏิรูปที่ดินเพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาการเกษตร โดยมุ่งปรับปรุงด้านกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร การปรับปรุงทรัพยากรและปัจจัยการผลิตตลอดจนการปรับปรุงภาวะการผลิตให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเน้นหนักในด้านการใช้ที่ดินให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2519: 161-164) **กรณีของที่ดินนั้นได้มีแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาดังนี้** **“1.5 แนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหา** การที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและอยู่อาศัยในระยะยาวให้บรรลุผลสำเร็จนั้นจะดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้ **1.5.1 เป้าหมายส่วนรวม** เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดที่ดิน ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลเสนอเข้าบรรจุไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (2520-2524) ความสัมพันธ์กันและมุ่งไปสู่เป้าหมายเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ได้ผลอย่างจริงจัง จึงได้กำหนดเป้าหมายส่วนรวมดังนี้ คือ (1) ดำเนินการแก้ไขปัญหาในเขตพื้นที่ที่มีเกษตรกรเป็นผู้เช่าที่ดินร้อยละ 40 ขึ้นไปให้มีที่ดินเป็นของตนเองให้ได้มากที่สุด	แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ได้มีนโยบายน้ำ ดังนี้ **ด้านนโยบายน้ำนั้นได้มีมาตรการและนโยบายพัฒนาดังนี้** **“3.4 มาตรการและนโยบายการพัฒนา** (1) จัดให้มีหน่วยงานกลางในระดับสูง เพื่อทำการศึกษาและดำเนินการ วางแผนในเรื่องการจัดทำแผนและโครงการแหล่งน้ำร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ปริมาณน้ำที่จะต้องใช้สำหรับกิจกรรมต่างๆ ของประชาชนหรือโครงการพัฒนาประเทศในสาขาต่างๆ ทั้งนี้ โดยให้มีการทดสอบที่แน่นอนถึงปริมาณน้ำและแหล่งน้ำทั้งหมดที่มีอยู่ และปริมาณน้ำที่ต้องการใช้ในแต่ละสาขาทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้ทราบถึงปริมาณและแผนการใช้ปริมาณน้ำในอนาคตของกิจกรรมต่างๆ โดยการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งน้ำขึ้นตามขั้นตอนดังนี้ ก. จัดให้มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งน้ำให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำ ข. วางแผนการใช้และการพัฒนาแหล่งน้ำทั่วประเทศให้เหมาะสมและสอดคล้องกันกับการพัฒนาในกิจกรรมสาขาต่างๆ ค. คัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของโครงการศึกษาและปฏิบัติการเกี่ยวกับแหล่งน้ำและเร่งรัดให้มีการจัดทำโดยรีบด่วนหลังจากการศึกษาได้สำเร็จเสร็จสิ้นแล้ว	แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ได้มีนโยบายการเกษตร ดังนี้ **ในด้านนโยบายการเกษตรนั้นได้กำหนดไว้ดังนี้** **“4.2 นโยบาย** การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตจะต้องดำเนินมาตรการเพื่อใช้ทรัพยากรหลักทางการเกษตรโดยเฉพาะที่ดิน แหล่งน้ำ และแรงงานที่ยังเหลือของเกษตรกรให้มากขึ้น นอกจากนั้นในด้านปัจจัยการผลิต รัฐมีนโยบายที่จะกระจายความรู้ทางเทคนิคที่ใช้อยู่ในสถานีทดลองของทางราชการให้ขยายออกไปมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยปรับปรุงระบบการประสานงานระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายส่งเสริมการเกษตร ปรับปรุงและขยายระบบการส่งเสริมการเกษตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในเขตที่มีการส่งเสริมการเกษตรแล้ว จะจัดให้มีปัจจัยการผลิตสมัยใหม่โดยเฉพาะพันธุ์ ปุ๋ย และสินเชื่อให้แก่เกษตรกรในจำนวนที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2519: 202)

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	2.4 แนวทางและมาตรการพัฒนา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายข้างต้น แนวทางการพัฒนาเพื่อรักษาทรัพยากรป่าไม้ใน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 มีดังนี้.- **2.4.1 ป่าที่ยังไม่ถูกทำลาย** 1) พิจารณาทบทวนนโยบาย ระเบียบ วิธีและหลักเกณฑ์การให้สัมปทานป่าไม้ใหม่ทั้งหมดภายในปี 2520 โดยยึดหลักที่ว่าจะต้องลดจำนวนป่าสัมปทานโดยเฉพาะในเขตป่าสงวนให้น้อยลงตามลำดับและไม่ให้ผู้ได้รับสัมปทานมีโอกาสทำลายป่าไม้นอกเขต การที่จะเลือกป่าใดเป็นป่าสัมปทานหรือป่าโครงการนั้นจะเลือกเฉพาะป่าที่มีไม้ที่สามารถตัดได้ โดยส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์เพื่อป้องกันมิให้ผู้ได้รับสัมปทานมีโอกาสทำลายป่าได้ต่อไปอีก 2) เร่งสำรวจป่าสงวน ป่าต้นน้ำลำธาร เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตอุทยานแห่งชาติให้รู้สภาพและพื้นที่ที่แน่ชัด โดยเริ่มในเขตป่าที่มีปัญหามากก่อน 3) เปลี่ยนวิธีการปลูกป่าทดแทนที่ดำเนินการโดยหน่วยงำนของรัฐเสียใหม่ แทนที่จะให้ปลูกโดยองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้แต่ผู้เดียวให้ใช้วิธีการจ้างเหมาให้เอกชนรับไปทำเป็นรายโครงการและรายพื้นที่ๆ มีโดยหน่วยงานของรัฐต้องจัดหากล้าไม้ให้อย่างเพียงพอ ซึ่งจะก่อผลให้สามารถลดต้นทุนต่อหน่วยของการปลูกป่าให้น้อยลง และช่วยเพิ่มการจ้างงานในชนบทอีกด้วย อย่างไรก็ดี การปลูกป่าทดแทนนี้จะต้องปลูกทั้งในพื้นที่ป่าใหม่ที่จะให้สัมปทานและป่าที่ถูกบุกรุกไปแล้วในส่วนที่เห็นว่าควรจะต้องรักษาสภาพเป็นป่าไว้	(2) สนองความต้องการของผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีเพียงเล็กน้อยไม่พอเพียงกับการดำรงชีพของครอบครัว โดยเฉพาะเกษตรกรที่ได้ยื่นคำร้องเรียนขอมีที่ดินทำกินไว้แล้วกับทางราชการ (3) ดำเนินการจัดที่ดินเพื่อกำรอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น (4) เร่งรัดโครงการที่หน่วยราชการดำเนินการอยู่ก่อนแล้วทั่วราชอาณาจักร (5) โครงการที่จะดำเนินการใหม่ ต้องมีส่วนที่จะเข้าไปแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน การไม่มีที่ดินทำกิน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการเพิ่มผลผลิต (6) การจัดสรรที่ดินให้ราษฎรทำกินจะกำหนดขนาดที่ดินให้เหมาะสมกับพืชที่จะปลูก **1.5.2 แก้ปัญหาการเช่าที่ทำกินและการจัดที่ดิน** (1) ควบคุมการเช่านาให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. ควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2517 อย่างจริงจัง โดยให้มีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งรับผิดชอบโดยตรง (2) สนับสนุนโครงการจัดที่ดินช่วยเหลือชาวนาชาวไร่และโครงการปฏิรูปที่ดิน เน้นหนักในด้านงานจัดที่ดินในเขตที่มีปัญหาเร่งด่วน ส่วนในด้านการปรับปรุงทางเกษตรนั้นก็จะได้ให้ความสำคัญสูงเช่นกัน แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของงบประมาณแผ่นดิน	ง. จัดทำแผนอนุรักษ์แหล่งน้ำให้ได้ประโยชน์อย่างสูงสุด จ. วางแผนการบริหารการควบคุมการใช้แหล่งน้ำให้เป็นไปอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ (2) จัดให้มีโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งน้ำที่จำเป็นตามลุ่มน้ำและต้นน้ำลำธารต่างๆ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และดิน โครงการพัฒนาต่างๆ ก่อนจะเริ่มดำเนินการจะต้องการศึกษาถึงผลได้ผลเสียที่อาจจะกระทบกระเทือนต่อสภาพสิ่งแวดล้อมของบริเวณที่จะก่อสร้างดังกล่าว นอกจากนี้ควรมีโครงการเร่งรัดการดำเนินการขุดลอกคู คลอง หนอง บึงต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่เป็นแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ประโยชน์ได้ (3) ปรับปรุงกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ เพื่อควบคุมการทิ้งขยะและของโสโครกลงในน้ำเพื่อการอนุรักษ์น้ำและแหล่งน้ำต่างๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาสภาพ สิ่งแวดล้อมไม่ให้เป็นพิษอีกด้วย (4) เร่งศึกษาสำรวจและวางแผนเพื่อบรรเทาอุทกภัยในท้องที่ต่างๆ ทั่วประเทศ และวางโครงการเพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการปลูกป้องกันรักษาป่าจะเป็นโครงการแก้ปัญหาในระยะยาว สำหรับในภาวะการณ์ปัจจุบันจำเป็นต้องมีโครงการศึกษาสำรวจลุ่มน้ำใหญ่ๆ โดยเร่งรีบให้ทราบถึงสภาพของลำน้ำ ระดับน้ำ และปริมาณน้ำในลุ่มน้ำต่างๆ พร้อมทั้งใช้วิชาการสมัยใหม่ทำการวางแผนป้องกันอุทกภัยต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นและคาดการณ์ล่วงหน้าถึงอุทกภัยที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ตลอดทั้งการศึกษาวางแผน	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	(4) ป่าใดที่ได้มีการประกาศให้เป็นป่าสงวน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตอุทยานแห่งชาติแล้ว จะจัดให้มีเจ้าหน้าที่เข้าไปคุ้มครองอย่างเพียงพอและจริงจังเพื่อมิให้มีการบุกรุกได้ **2.4.2 ป่าที่ถูกบุกรุกไปแล้ว** (1) เร่งสำรวจป่าที่ถูกบุกรุกไปแล้วให้รู้แน่ชัดว่าป่าใดจะเปิดเป็น ที่ทำกินแน่นอน ซึ่งจะเร่งออกหนังสือสำคัญให้ราษฎรเข้าไปถือครองต่อไป และป่าใดจะสงวนไว้จะดำเนินการปลูกป่าทดแทน การสำรวจจะจัดให้มีโครงการเร่งด่วนพิเศษดำเนินการโดย 3 หน่วยงานร่วมกัน คือ กรมที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน และกรมป่าไม้ โดยรัฐจะสนับสนุนในด้านอัตรากำลังคนและเครื่องมืออย่างเต็มที่ (2) เร่งการออกหนังสือสำคัญให้แก่ราษฎรซึ่งขอมีกรรมสิทธิ์ป่า ที่ถูกบุกรุกในส่วนที่เห็นว่าจะให้ราษฎรเข้าไปทำกิน โดยจะทำควบคู่ไปกับการเร่งสำรวจข้างต้น (3) เร่งจัดทำโครงการและแผนงานบูรณะปลูกป่าทดแทนในบริเวณ ต้นน้ำลำธารที่สำคัญๆ ที่ถูกทำลายไปแล้วให้เป็นโครงการเร่งรัดปลูกป่าแทนในอัตราที่สูงกว่าที่ดำเนินมา โดยการเร่งสำรวจและจัดทำเป็นโครงการสมบูรณ์แบบ และจัดหาแหล่งเงินกู้ต่างประเทศมาดำเนินการปลูกป่าแทนโดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	(3) เน้นหนักในด้านการพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลที่ว่าจะให้ความ ช่วยเหลือจัดที่ดินให้ โดยควรระบุให้ชัดเจนว่าผู้ที่มีที่ดินทำกินแต่ละประเภทของการเกษตรหรือแต่ละประเภทของพืชผลอย่างละจำนวนไม่เกินเท่าใดจึงจะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้โดยให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาปรับปรุงระบบการสอบสวนคุณสมบัติของผู้รับความช่วยเหลืออย่างเคร่งครัด (4) จัดให้การดำเนินการจัดที่ดินให้แก่ราษฎร์ของรัฐบาลทุกโครงการเข้าอยู่ในโครงสร้างของงานปฏิรูปที่ดินแห่งชาติเพื่อให้แนวคิดและมาตรการต่างๆ เป็นแนวเดียวกัน **1.5.3 เร่งรัดการกำหนดนโยบายการใช้ที่ดินของชาติ** กำหนดนโยบายการใช้ที่ดินของชาติให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและการเมือง โดยใช้ข้อมูลต่างๆ เท่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน ในขณะเดียวกันให้เร่งรัดให้กรมพัฒนาที่ดินทำการสำรวจข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนการใช้ที่ดินในขั้นรายละเอียดในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 ให้เริ่มในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อน และหามาตรการใช้สนับสนุนในทางปฏิบัติ เพื่อสนองนโยบายการใช้ที่ดินของชาติโดยออกพระราชบัญญัติ ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นในแนวทางในการจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป	จัดทำคลองระบาย เป็นทางน้ำที่จะระบายน้ำจากลุ่มน้ำใหญ่ๆ ออกไปสู่ทะเลโดยไม่ผ่านบริเวณชุมชนในกรณีที่เกิดฝนตกมากผิดปกติ และใช้ประโยชน์จากทางระบายน้ำเหล่านี้ในการส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกพืชไร่ในฤดูแล้งด้วย เป็นต้น (5) เร่งวางโครงการการช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือในพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำไว้ล่วงหน้า โดยเร่งทำแผนจังหวัดให้ทราบถึงการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งว่ามีหมู่บ้านและตำบลใดจำเป็นต้องวางโครงการระยะสั้นและระยะยาวที่จะแก้ไข และรวบรวมเสนอรวมไว้ในงบประมาณประจำปีต่อไป การทำโครงการช่วยเหลือนี้จะต้องทำให้เสร็จภายในปี 2521 เพื่อให้ทันการจัดงบประมาณตั้งแต่ปี 2521 เป็นต้นไป” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2519: 174-175)	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	2.4.3 ผลิตผลจากป่าไม้ (1) พิจารณากำหนดเขตการขนย้ายไม้ซุง และผลิตภัณฑ์จากไม้ให้แน่ชัด ส่วนหลักเกณฑ์ในการขนย้ายจะกำหนดให้เหมาะสมกับการให้สัมปทานป่า ทั้งนี้จะต้องปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยป้องกันรักษาป่าควบคู่กันไปอย่างเร่งด่วนด้วย (2) จำกัดการอนุญาตให้ตั้งโรงเลื่อยใหม่ หรือการขยายโรงเลื่อยเดิมให้สอดคล้องกับสัมปทานป่าที่ให้ (3) ห้ามการส่งออกไม้ท่อนทุกชนิดและควบคุมการส่งออกของ ผลิตภัณฑ์ไม้ทุกชนิดอย่างใกล้ชิด" (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2519: 166-167)	**1.5.4 เร่งรัดศึกษาปรับปรุงและกำหนดโครงการการใช้ที่ดินในเขตซึ่งมีปัญหา** โดยที่พื้นที่เขตทุ่งกุลาร้องไห้ ที่ราบตอนกลางภาคใต้ (ทุ่งพระแสง–พนม) เป็นที่ซึ่งมีประชาชนได้เคลื่อนย้ายเข้าไปทำมาหากินอย่างขาดระเบียบแบบแผน ซึ่งในที่สุดจะก่อให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อม รัฐบาลจะเร่งกำหนดโครงการพัฒนาที่ดินเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดโดยมิให้มีผลเสียหายเกิดขึ้นนอกจากนี้ ได้แก่ พื้นที่ดินเปรี้ยว พื้นที่ดินเค็มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่ชายทะเลและพื้นที่สูงเชิงเขา **1.5.5 มาตรการเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดินทากิน** (1) ดำเนินการให้ความมั่นใจในด้านกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกินนอกเขตป่าสงวน โดยการสนับสนุนโครงการออก น.ส.3 ทั่วประเทศให้เสร็จสิ้นภายใน 2524 ซึ่งกรมที่ดินได้เตรียมโครงการไว้แล้ว (2) จัดระบบกรรมสิทธิ์ที่ดินให้ถูกต้องกับข้อเท็จจริง โดยยึดถือ หลักการว่าพื้นที่นั้นเป็นพื้นที่สงวนหรือไม่ ซึ่งตามข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อมีราษฎรอาศัยอยู่ หนาแน่นในเขตเมืองหรือเขตพื้นที่ทำการเกษตร ซึ่งไม่มีประโยชน์ที่จะสงวนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรแล้ว เมื่อทางราชการเห็นว่าไม่สมควรจะรักษาไว้เป็นที่สงวนต่อไปให้ดำเนินการเพิกถอนและออกเอกสิทธิ์ให้แก่ราษฎร ในการนี้จะต้องมีขั้นตอนในการดำเนินการให้ชัดแจ้ง ในเรื่องของ ป่าสงวนจะต้องให้กรมป่าไม้เป็นผู้วางหลักเกณฑ์และในด้านที่สงวนอื่นๆ จะมอบให้กรมที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการ		

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		1.5.6 มาตรการปลดเปลื้องหนี้สินของเกษตรกร (1) ปัญหาหนี้สินนำไปสู่การสูญเสียที่ดิน จึงจะต้องแก้ไขปัญหา โดยการจัดสินเชื่อการเกษตรระยะสั้นและระยะยาวถึงระดับตำบล เพื่อลดภาระดอกเบี้ยของเกษตรกรให้มากที่สุด ทั้งนี้โดยจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลเป็นรายปีให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อนำไปใช้จ่ายเป็นค่าดอกเบี้ย เพื่อให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสามารถกู้ยืมจากแหล่งเงินทั้งภายในและภายนอกประเทศมาให้เกษตรกรกู้ยืมได้อย่างเต็มที่และเพียงพอ (2) จัดทำแผนและโครงการพิเศษระยะ 5 ปี เพื่อดำเนินการไถ่ถอน ที่ดินให้แก่เกษตรกรทั่วประเทศ โดยพิจารณาจัดตั้งสถาบันเพื่อการนี้ขึ้นโดยเฉพาะ เช่น ธนาคารที่ดิน โดยในระยะแรกเริ่มจากการไถ่ถอนที่ดินในเขตที่มีโฉนดและ น.ส. 3 แล้ว ซึ่งจะต้องมอบให้ กรมที่ดินเป็นผู้สำรวจจำนวนที่แน่นอนให้เสร็จภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว ส่วนในเขตที่มีแผนการ ที่จะออก น.ส. 3 ต่อไปนั้น จะต้องมอบให้กรมที่ดินดำเนินการสำรวจในด้านกรรมสิทธิ์พร้อมๆ ไปกับการออก น.ส. 3 ด้วย เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนการไถ่ถอนที่ดินต่อไป **1.5.7 มาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต** (1) สนับสนุนโครงการจัดรูปที่ดินให้เร่งดำเนินการโดยเร็ว ควรดำเนินการในเขตที่เกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดินเองเป็นส่วนใหญ่ และแต่ละรายมีเนื้อที่ถือครองอยู่ในอัตราเฉลี่ยโดยทั่วไป		

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		(2) สนับสนุนให้กรมพัฒนาที่ดินได้ขยายโครงการประเภทอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพของดิน โดยเฉพาะในเขตดินเปรี้ยวและสนับสนุนโครงการดังกล่าวในเขตจัดรูปและปฏิรูปที่ดินเป็นอันดับแรก แต่ทั้งนี้จะต้องพิจารณาให้แน่ชัดว่าเขตดินเปรี้ยวที่จะปฏิรูปและจัดรูปนั้นนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านอื่นไม่ได้แล้ว เช่น การจัดให้เป็นเขตอุตสาหกรรมหรือเขตที่อยู่อาศัย สำหรับที่ดินที่ใช้ในการเกษตรหรืออื่นๆ ทั่วประเทศ จำเป็นจะต้องมีโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อรักษาระดับความอุดมสมบูรณ์ของดินให้อยู่ในสภาพที่จะใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป นอกจากนี้ ที่ดินบริเวณต้นน้ำลำธารก็มีความจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์ เช่นเดียวกัน (3) การดำเนินการหมู่บ้านป่าไม้ จะต้องดำเนินการในพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารที่มีสภาพเสื่อมโทรมจากปัญหาการบุกรุกมากที่สุด (4) ให้ความสำคัญแก่โครงการปลูกป่า เพื่ออนุรักษ์บริเวณต้นน้ำ ลำธารเป็นอันดับแรกและเร่งด่วน (5) การพัฒนาอาชีพในเขตโครงการจัดที่ดิน ขณะนี้มีกรมประชาสงเคราะห์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมพัฒนาที่ดินกำลังดำเนินการอยู่ สมควรให้มีการเร่งปรับปรุงการดำเนินงาน รวมทั้งการขยายอัตรากำลังและงบประมาณเพื่อดำเนินการในพื้นที่ที่ได้จัดสรรแล้วให้ได้ผลอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น		

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		1.5.8 ปรับปรุงการประสานงาน (1) จัดตั้งหน่วยบริหารเกี่ยวกับการจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรขึ้นเป็นหน่วยเดียวกันโดยรวมหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นทบวงมีรัฐมนตรีรับผิดชอบโดยตรง (2) สมควรมอบหมายให้คณะที่ปรึกษากฎหมายของรัฐบาลพิจารณาประมวลกฎหมายคำสั่ง และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับโครงการจัดที่ดินของส่วนราชการต่างๆ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากให้มีลักษณะเป็นระบบสอดคล้องสัมพันธ์กัน และเพื่อให้มีการดำเนินงานภายใต้การควบคุมอำนวยการและประสานงานอย่างมีเอกภาพ (3) จัดให้มีหน่วยงานบริหารงานกลางเกี่ยวกับการจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎร รวมทั้งเป็นผู้กลั่นกรองโครงการและงบประมาณเกี่ยวกับการจัดที่ดินตามแผนการ ซึ่งได้กำหนดระยะเวลาไว้ 5 ปี (2520-2524) อย่างรีบด่วน และในกรณีที่มีการเสนอโครงการเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินหรือปรับปรุงที่ดิน เพื่อของบประมาณดำเนินการโครงการแต่ละปี ควรจะได้เป็นไปตามแผนจัดที่ดินระยะยาวที่ได้วางไว้อย่างเร่งด่วน เพื่อแก้ปัญหาเรื่องที่ดินให้ผ่อนคลายให้มากที่สุดมิให้ติดต่อยืดเยื้อต่อไป” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2519: 161-164)		

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2519		วันที่ 29 ตุลาคม 2519 นายธานินทร์ กรัยวิเชียร นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 39 ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้ *“ รัฐบาลนี้จะยึดถือโครงการปฏิรูปที่ดินควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบสหกรณ์ทุกระดับเป็นนโยบายสำคัญ เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่เกษตรกร ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยใน 4 ปีนี้ จะทำการปฏิรูปที่ดินพระราชทาน ที่ดินของรัฐและที่ดินของเอกชน รวมเป็นเนื้อที่ประมาณ 8 ล้านไร่ ด้วยการปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร รวมทั้งการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดินเพื่อการเกษตร”* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 218)		

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤศจิกายน 2519		**วันที่ 3 พฤศจิกายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับรายงานเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตามที่ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเสนอไปพิจารณาแก้ไขอีกครั้งหนึ่งตามที่เสนอ **วันที่ 10 พฤศจิกายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตามที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอและให้เสนอสภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินพิจารณาเป็นเรื่องด่วน วันที่ 17 พฤศจิกายน 2519 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 ในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่มที่ 93 ตอนที่ 144 โดยแก้ไขมาตรา 5 และมาตรา 35 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ยังมีบทบัญญัติไม่รัดกุมและเหมาะสม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการปฏิรูปที่ดินอยู่หลายประการ และมีบางประการได้แก่เรื่องการออกพันธบัตร การชำระราคาหรือค่าทดแทนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ สมควรแก้ไขเพิ่มเติมเสียใหม่โดยรีบด่วนเพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมายเกิดความคล่องตัวและสนองนโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น	**วันที่ 10 พฤศจิกายน 2519** คณะรัฐมนตรีรับทราบการกู้เงินจากรัฐบาลสหราชอาณาจักรสำหรับโครงการพัฒนาน้ำใต้ดินที่จังหวัดสุโขทัย	**วันที่ 10 พฤศจิกายน 2519** คณะรัฐมนตรีอนุมัติเกี่ยวกับความร่วมมือในการจัดตั้งโครงการรักษาเสถียรภาพของราคายางธรรมชาติ ร่วมกับประเทศสมาชิกของสมาคมประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติ ตามที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับการเงิน ให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ **วันที่ 17 พฤศจิกายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอขอรับการจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้กับส่วนราชการต่างๆ รวม 2 โครงการ ได้แก่ โครงการช่วยเหลือเกษตรกร จำนวน 7,000,000 บาท และโครงการป้องกันและกำจัดศัตรูอ้อย ปีพ.ศ. 2520 จำนวน 1,500,000 บาท **วันที่ 17 พฤศจิกายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ความช่วยเหลือแก่โรงงานน้ำตาล ตามที่ประธานกรรมการพิจารณานโยบายการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทราย เสนอ สำหรับการให้ความช่วยเหลือแก่โรงงานน้ำตาลตามข้อ 3 นั้น ให้ช่วยเหลือตามข้อ 3 (2) ทั้งนี้ โดยมีเงื่อนไขว่า โรงงานน้ำตาลจะต้องลงนามในสัญญาตกลงซื้อขายอ้อย ในราคาตันละ 300 บาท ภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2519 **วันที่ 17 พฤศจิกายน 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับเรื่องการแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517 ไปพิจารณาแก้ไข

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ธันวาคม 2519			**วันที่ 8 ธันวาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการอ่างเก็บน้ำมาบประชัน ตามที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอส่วนการเงินให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ **วันที่ 29 ธันวาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอโครงการก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำคลองท่าด่าน (ตอนล่าง) โดยให้ดำเนินการไปตามขั้นตอน ส่วนงบประมาณในการเริ่มดำเนินการในขั้นต้น ให้ใช้งบประมาณของกรมชลประทานก่อน	**วันที่ 23 ธันวาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการยืมเงินจากองทุนสงเคราะห์เกษตรกรและอนุมัติเปลี่ยนตัวผู้กู้ยืมเงินจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเป็นผู้ยืมและอนุมัติให้จัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 33,526.615 บาท ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืม โดยไม่เสียดอกเบี้ย กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี และอนุมัติเงินค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการจำหน่ายปุ๋ยเป็นเงิน 4,463,168.50 บาท โดยให้เป็นเงินจ่ายขาดเช่นเดียวกับที่ได้เคยอนุมัติในการซื้อครั้งที่ 1 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 23 ธันวาคม 2519** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการยืมเงินจากองทุนสงเคราะห์เกษตรกรและอนุมัติเปลี่ยนตัวผู้กู้ยืมเงินจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเป็นผู้ยืมและอนุมัติให้จัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 33,526.615 บาท ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืม โดยไม่เสียดอกเบี้ย กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี และอนุมัติเงินค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการจำหน่ายปุ๋ยเป็นเงิน 4,463,168.50 บาท โดยให้เป็นเงินจ่ายขาดเช่นเดียวกับที่ได้เคยอนุมัติในการซื้อครั้งที่ 1 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ
พฤษภาคม 2520		**วันที่ 4 พฤษภาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดตั้งหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในพื้นที่ 5,625 ไร่ ให้ราษฎร 300 ครอบครัว		**วันที่ 18 พฤษภาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้มีผู้แทนขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนการเงินงบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้แทนขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย ให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤษภาคม 2520		วันที่ 18 พฤษภาคม 2520 นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งที่ 108/2520 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาปัญหาในการบริหารงานจัดที่ดินโดยมี นายปัญญา พลเดช เป็นประธานคณะกรรมการ และนายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์ เป็นเลขานุการ **วันที่ 18 พฤษภาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงการคลังออกพันธบัตรการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมงวดที่ 1 จำนวน 100 ล้านบาทต่อไป ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ **วันที่ 18 พฤษภาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้รับเรื่องให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ยืมเงินทุนหมุนเวียนกองทุนจัดหาที่ดินช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ จำนวน 505,375 บาท เพื่ออพยพราษฎรตำบลดงเจน เข้าทำกินในที่ดินนิคมสหกรณ์เชียงคำ จังหวัดเชียงราย โดยให้ผูกพันงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2521 ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ไปพิจารณา ได้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ		
มิถุนายน 2520				**วันที่ 15 มิถุนายน 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติเงินทุนเพื่อเร่งรัดงานสหกรณ์ในปี 2520 จำนวน 1,250.46 ล้านบาท เพื่อให้สหกรณ์การเกษตรนำไปให้สมาชิกใหม่กู้เงินเพื่อการผลิต 420 ล้านบาท เป็นทุนหมุนเวียนรวบรวมข้าวเปลือก 689.7 ล้านบาท เป็นทุนสร้างฉาง 110.4 ล้านบาท เป็นทุนสำหรับซื้อรถบรรทุกและเรือบรรทุก 30.36 ล้านบาท และสำหรับสกรณ์นิคมใช้เป็นทุนไปบุกเบิกก่อสร้างที่ดิน จำนวน 100 ล้านบาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้ใช้เงินยืมจากกองทุนสงเคราะห์การเกษตร 160 ล้านบาท

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 22 มิถุนายน 2520 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 16,923,400 บาท ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างไซโลทั้ง 5 แห่ง โดยให้เป็นเงินกู้อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี และให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรตั้งงบประมาณใช้คืนให้ภายใน 3 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2522 ต่อไปตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ
กรกฎาคม 2520		**วันที่ 27 กรกฎาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการเรื่องจัดตั้งทบวงที่ดิน และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการ่างพระราชบัญญัติเพื่อเสนอต่อสภาการปฏิรูปการปกครองแผ่นดินต่อไป		**วันที่ 13 กรกฎาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรกู้ยืมเงินค่าซื้อปุ๋ยนาจากกองทุนสงเคราะห์ เกษตรกร จำนวน 62,400,000 บาท เป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ยกำหนดส่งใช้คืนภายใน 1 ปี นับแต่วันลงนามกู้ยืมในบันทึกข้อตกลงระหว่างกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรกับองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และให้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ย จำนวน 22,000 ตันๆ ละ 300 บาท เป็นเงิน 6,600,000 บาท โดยเป็นเงินจ่ายขาดตามที่กระทรวงเกษตรกรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 13 กรกฎาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้จัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 160 ล้านบาท ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้างต้น ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 13 กรกฎาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอขอรับการจัดสรรเงินจำนวน 49,800,000 บาท จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กับองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเพื่อดำเนินการตามโครงการส่งเสริมการผลิตและการค้าข้าวโพด

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				ประจำปี 2520-2521 รวมทั้งขอรับการจัดสรรเงินจำนวน 62,400,000 บาท จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเพื่อดำเนินการตามโครงการอุดหนุนราคาปุ๋ยให้แก่เกษตรกรสำหรับฤดูการปลูกข้าวนาปี 2520 จำนวน 22,000 ตัน **วันที่ 13 กรกฎาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติในการที่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจำนวน 100 ล้านบาท โดยไม่เสียดอกเบี้ย กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี นับแต่วันลงนามยืมในบันทึกข้อตกลงยืมเงินระหว่างกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรกับองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และอนุมัติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์กรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรนำไปซื้อข้าวเปลือกนาปรังปี 2520 ภายในวงเงิน 100 ล้านบาท โดยให้เป็นเงินยืมไม่แรกอนุมัติให้เป็นภายในวงเงิน 30 ล้านบาทก่อน ส่วนที่เหลือให้ทยอยเบิกตามความจำเป็นต่อไป ตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517 มาตรา 11 วรรคสอง ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ เสียดอกเบี้ยกำหนดชำระคืนภายใน 10 ปี สำหรับงวด
สิงหาคม 2520	**วันที่ 10 สิงหาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่อง ทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รายงานว่า เจ้าหน้าที่ป่าไม้ไม่สามารถสกัดกั้นผู้บุกรุกป่าสงวนแห่งชาติได้เพราะตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2519 เป็นเสมือนเครื่องมือสนับสนุนให้ราษฎรบุกรุกทำลายป่าและเป็นเกราะป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายได้ จึงขอเสนอ ครม. พิจารณาทบทวนและในขณะเดียวกันเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาเสนอ	**วันที่ 10 สิงหาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมสภาพแล้ว ครม. ได้ลงมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ คือ 1. ให้กรมป่าไม้ดำเนินการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติรวม 6 ป่า รวมเนื้อที่ประมาณ 740,000 ไร่ 2. ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เข้าไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ป่าดังกล่าว โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 481 (พ.ศ. 2515) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507	**วันที่ 8 สิงหาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสนอการปรับปรุงอัตราค่าน้ำประปาของการประปานครหลวงและขอให้จัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อชดเชยการขึ้นอัตราค่าน้ำประปาว่าในหลักการยังไม่สมควรปรับปรุงอัตราค่าน้ำประปา ให้ดำเนินการขอแปรญัตติเงินอุดหนุนให้แก่การประปานครหลวงต่อไป ถ้าแปรญัตติตามข้อ 2 ไม่ได้ให้ดำเนินการขอจากเงินงบกลางปี 2521 และถ้าไม่ได้เงินงบกลาง ให้กระทรวงมหาดไทยจัดหาเงินกู้มาเพิ่มทุนการประปานครหลวงต่อไป	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	ความเห็นรวม 4 ประการ มาเพื่อประกอบการพิจารณา ครม. พิจารณาแล้วจึงให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับข้อเสนอของเลขาธิการนายกรัฐมนตรีไปพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง **ข้อเสนอของเลขาธิการนายกรัฐมนตรี** ***" 1. ควรให้พิจารณายกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2519 แต่ก็ควรกำหนดเวลาให้มติมีผลย้อนหลังไปถึงช่วงเวลาที่มีการบุกรุกที่ดินป่าสงวนอย่างรุนแรงในช่วงหลังเพื่อมิให้เกิดความเดือดร้อนแก่ราษฎรที่บุกรุกทำกินอยู่เดิมทั้งหมด*** ***2. ควรเร่งรัดให้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนที่หมดสภาพและเร่งรัดโครงการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ที่ประกาศให้สามารถปฏิบัติได้รวดเร็ว ภายในระยะเวลาที่กำหนด กับควรจำแนกที่ดินไม่เหมาะสมออกเพื่อกันไว้เป็นพื้นที่ป่าไม้ทุกเขตที่มีการประกาศกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน (ไม่ควรน้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่)*** ***3. สนับสนุนให้มีโครงการถ่ายภาพทางอากาศเพื่อถ่ายภาพพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศในมาตราส่วน 1 : 15,000 เพื่อใช้ตรวจสอบเขตป่าไม้ที่ถูกบุกรุกได้รวดเร็วขึ้น พร้อมทั้งให้กรมป่าไม้ร่วมกับกรมพัฒนาที่ดินตรวจสอบเขตป่าไม้และเขตที่ดินที่จำแนกแล้วให้ถูกต้องตรงกัน เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการวางแผนการใช้ที่ดินของประเทศที่ถูกสัดส่วนต่อไป***		**วันที่ 10 สิงหาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องขออนุมัติเงินสูบน้ำช่วยเหลือชาวนาชาวสวนตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอหลักการเปลี่ยนแปลงเงินค่าก่อสร้างงานตามโครงการพระราชดำริภาคใต้ซึ่งยังมีเหลืออยู่จำนวน 16,830,000 บาท เป็นค่าสูบน้ำช่วยเหลือชาวนาชาวสวน **วันที่ 10 สิงหาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติให้แก้ไขมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องการปรับปรุงอัตราค่าน้ำประปาของการประปานครหลวงและขอให้จัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อชดเชยการขึ้นอัตราค่าน้ำประปาเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2520 เป็นดังนี้ 1. ในหลักการยังไม่สมควรปรับปรุงอัตราค่าน้ำประปา 2. อนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยกู้เงินเพื่อเพิ่มทุนให้แก่การประปานครหลวง ประเภทหมวดค่าใช้จ่ายรายจ่ายอื่นได้เท่าที่จำเป็น ภายในวงเงิน 247 ล้านบาท **วันที่ 17 สิงหาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการเจรจากู้เงินสำหรับโครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน ระยะที่ 2 และให้ดำเนินการตามโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนด โดยลดระยะเวลาดำเนินงานจาก 5 ปี เป็น 4 ปี กับให้ดำเนินการตามข้อสังเกตของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่ว่าการจ้างบริษัทที่ปรึกษาตามโครงการเงินกู้ควรพิจารณาจ้างบริษัทคนไทย	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
	4. ควรให้มีการสนับสนุนมาตรการป้องกันการบุกรุกทำลายป่าไม้ของชาติทั้งระยะสั้น และระยะยาว ตามที่คณะกรรมการป้องกันการบุกรุกทำลายป่าไม้ได้วางมาตรการไว้เพื่อให้ได้ผลอย่างจริงจัง”		**วันที่ 31 สิงหาคม 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่อง โครงการพัฒนาชนบทแบบผสมผสานบริเวณโครงการชลประทานน้ำอูน ของสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปชี้แจงเกี่ยวกับโครงการพัฒนาชนบทแบบผสมผสานบริเวณโครงการชลประทานน้ำอูนของสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีด้วย	
กันยายน 2520			**วันที่ 14 กันยายน 2520** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติโครงการค้นคว้าทดลองการใช้น้ำชลประทานของพืช ของกรมชลประทานให้ดำเนินการตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ โดยให้คงสถานีเก่าไว้ตามเดิม ในด้านงบประมาณและอัตรากำลังควรพิจารณาจัดสรรให้ตามความสำคัญของงาน และกรมชลประทานควรจะร่วมมือกับกรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตรอย่างใกล้ชิด กับให้รับข้อสังเกตของคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติไปพิจารณาด้วย	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2520			**วันที่ 19 ตุลาคม 2520** คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติเรื่อง การจัดสรรที่ดินเพื่ออพยพราษฎรออกจากเขตน้ำท่วมเนื่องจากการก่อสร้างโครงการชลประทาน จากการเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ *“ซึ่งเสนอว่า การก่อสร้างโครงการชลประทานต่างๆ ในขณะนี้ ปรากฏว่าบริเวณที่เก็บกักน้ำเหนือเขื่อนหรือฝาย หรือบริเวณที่สร้างหัวงานของโครงการนั้นๆ มีที่ดินและทรัพย์สินของราษฎรถูกเขตชลประทานจำนวนมาก ทำให้ได้รับความเดือดร้อน แม้ทางราชการจะได้จ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้ในราคาที่ยุติธรรมแล้วก็ตาม แต่การที่จะไปหาซื้อที่ดินทดแทนเพื่อประกอบอาชีพใหม่หาได้ยาก จึงเป็นการสมควรที่จะต้องช่วยเหลือพวกที่มีที่ดิน ซึ่งถูกเขตชลประทานดังกล่าว นอกเหนือจากการจ่ายค่าทดแทนทรัพย์สินให้ในราคาที่เป็นธรรม โดยการช่วยเหลือจัดสรรที่ดินให้อพยพไปตั้งหลักแหล่งประกอบอาชีพได้ใหม่ควบคู่กันไปอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้มติคณะรัฐมนตรีที่มีอยู่ปัจจุบันให้กรมชลประทานมีหน้าที่จ่ายค่าทดแทน ส่วนหน้าที่จัดตั้งนิคมสร้างตนเองให้กรมประชาสงเคราะห์รับผิดชอบเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่อยู่ในหลักเกณฑ์ ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์จะต้องดำเนินการเป็นงานใหญ่มาก จึงน่าจะเป็นการเหลือมือที่จะรับงานจัดสรรอพยพราษฎรที่ถูกเขตน้ำท่วมตามโครงการต่างๆ ของกรมชลประทานได้ทันการ และโดยที่กรมชลประทานเองก็มีเครื่องจักรเครื่องมือที่ใช้ในงานของโครงการก่อสร้างนั้นๆ อยู่แล้ว ทั้งมีเจ้าหน้าที่สำรวจพื้นที่ ก่นถาง จัดหาแหล่งน้ำ*	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วางผังบริเวณหมู่บ้านได้ทันที หากได้รับมอบหมายให้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดตั้งนิคมช่วยเหลือผู้ต้องอพยพจากเขตน้ำท่วมด้วย การจัดสรรที่ดินอพยพราษฎรออกจากเขตน้ำท่วมโครงการเขื่อนภูมิพลก็จะสะดวกรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ เพราะกรมชลประทานมีแผนงานก่อสร้างเป็นขั้นตอนตาม	
พฤศจิกายน 2520		วันที่ 29 พฤศจิกายน 2520 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนันท์ นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายในการประชุมผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย และผู้ว่าราชการจังหวัด ณ ทำเนียบรัฐบาลให้จังหวัดต่างๆ จัดที่ดินทำกินให้แก่ประชาชนจังหวัดละ 1 หมู่บ้านๆ ละ 200 ครอบครัวๆละไม่เกิน 20 ไร่ ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ มท 0608/ว.48 ลงวันที่ 21 มกราคม 2521 สั่งการจังหวัดต่างๆ ให้ดำเนินการ วันที่ 1 ธันวาคม 2520 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันท์ แถลงนโยบายรัฐบาลคณะที่ 40 ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และที่ดินในนโยบายเกี่ยวกับเศรษฐกิจดังนี้ ***“ สนับสนุนเกษตรกรและผู้ใช้แรงงานในอาชีพอื่นๆ ให้ได้รับประโยชน์อันชอบธรรมโดยช่วยเหลือให้มีที่ดินประกอบอาชีพตามความเหมาะสมอันได้แก่การปฏิรูปที่ดินกับการจัดสรรที่ดิน ”*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540:30)		

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มกราคม 2521			**วันที่ 10 มกราคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงการคลังรับเรื่องการขอให้ยกฐานะของการประปาส่วนภูมิภาคเป็นรัฐวิสาหกิจไปพิจารณา ตามที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอ **วันที่ 17 มกราคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างประกาศกำหนดให้การก่อสร้างการชลประทานโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยป่าแดงเป็นการชลประทานที่เร่งด่วน พร้อมบันทึกคำชี้แจงรายละเอียดประกอบร่างประกาศ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา **วันที่ 24 มกราคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการการกำหนดให้การก่อสร้างการชลประทานโครงการอ่างเก็บน้ำมาบประชันเป็นการชลประทานที่เร่งด่วน และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา	**วันที่ 24 มกราคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ภายในวงเงิน 69,500,000 บาท เพื่อดำเนินงานตามโครงการอุดหนุนราคาปุ๋ยให้แก่เกษตรกรสำหรับฤดูการปลูกข้าวนาปรังปี 2521 โดยให้เป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ย กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี และเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ยจำนวน 25,000 ตัน ตันละ 300 บาท เป็นเงิน 7,500,000 บาท โดยให้เป็นเงินจ่ายขาดให้แก่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ
กุมภาพันธ์ 2521				**วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ คือ การป้องกันการบุกรุกทำลายป่าเนื่องจากการปลูกมันสำปะหลังและแก้ไขปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ **วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการประชุมหารือเรื่องการลงทุนร่วมกันทางการประมงกับบังคลาเทศซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายให้ ดร. อาภรณ์ ศรีพิพัฒน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำการประชุมหารือกับ ดร. มูจิ อาร์ คาน สมาชิกสภาที่ปรึกษาประธานาธิบดี ทำหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงประมงและปศุสัตว์ของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ เกี่ยวกับการลงทุนและการร่วมมือด้านอื่นๆ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				ทางการประมงและสามารถทำความตกลงและลงนามในบันทึกความเข้าใจ เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2521 ตกลงในหลักการว่าให้มีการร่วมกันดำเนินการสำรวจ และนำเอาทรัพยากรสัตว์น้ำในอ่าวเบงกอลขึ้นมาใช้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ให้จัดหามาตรการที่จะร่วมมือกันในด้าน การประมงและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ร่วมมือในด้านการอบรมเจ้าหน้าที่และทางด้านเทคนิคและจัดตั้งคณะกรรมการระดับกระทรวงร่วมกันภายใต้ความตกลงที่จะได้ทำขึ้นในอนาคตเพื่อพิจารณาเป็นครั้งคราวเกี่ยวกับการดำเนินงานทั้งนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศดำเนินการเจรจาในขั้นสุดท้ายกับทางรัฐบาลบังคลาเทศต่อไปโดยเร่งด่วน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอให้ประเทศไทย บริจาคข้าว น้ำตาล และสินค้าประเภทอาหารให้แก่โครงการอาหารโลก โดยบริจาคข้าวประมาณปีละ 70 เมตริกตันส่วนมูลค่ามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับราคาข้าวของแต่ละปี ในช่วงปี 2522 ถึง 2523 คิดเป็นมูลค่าการบริจาคปีละ 25,000 เหรียญสหรัฐ **วันที่ 28 กุมภาพันธ์2521** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติในหลักการการจัดสรรเงินจากกองทุนเกษตรกรให้แก่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ในกรณีที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเงินจากกองทุนฯ ไปดำเนินการในโครงการใดๆ แล้ว ถ้าปรากฏว่าวงเงินที่จัดสรรให้นั้นเกินกว่าห้าล้านบาท ก็ให้ถือว่าคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบที่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ขอกู้เงินครั้งหนึ่งจำนวนเกินห้าล้านบาทด้วยตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มีนาคม 2521				**วันที่ 7 มีนาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรสำหรับเป็นทุนหมุนเวียนรวบรวมข้าวและผลิตผลอื่นจำนวน 230 ล้านบาท ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยให้เป็นเงินกู้อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อปี กำหนดชำระคืนภายใน 3 ปี เพื่อไปดำเนินการให้สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์การเกษตรได้กู้ยืมต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 21 มีนาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้คณะผู้แทนไทยประกอบด้วย อธิบดีกรมประมง ผู้แทนกรมสนธิสัญญาและกฎหมายกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกรมเศรษฐกิจ ประธานสมาคมการประมงแห่งประเทศไทยและผู้ประกอบการอีก 2 นาย และเจ้าหน้าที่กรมประมง 1 นาย เดินทางไปประชุม ณบังกลาเทศ ในระหว่างวันที่ 21-25 มีนาคม 2521 เพื่อเจรจาตกลงขั้นสุดท้ายในการดำเนินการจัดตั้งบริษัทร่วมทุนทำการประมงไทยกับบริษัทรัฐวิสาหกิจของบังคลาเทศ ตามคำเชิญของบังคลาเทศ และอนุมัติร่างความตกลงฯ ซึ่งฝ่ายไทยเสนอเพื่อเป็นมูลฐานในการเจรจาและ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอาภรณ์ ศรีพิพัฒน์) เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยและเป็นผู้ลงนามในความตกลงดังกล่าว และถ้าหากว่าบังกลาเทศไม่ให้ความเห็นชอบในร่างความตกลงฉบับนี้ ก็ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจในการเจรจาแก้ไขต่อรอง และถ้าหากตกลงกันได้ในร่างใหม่ก็ขอให้ลงนามในร่างใหม่ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 28 มีนาคม 2521 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการเดินทางไปเจรจาความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการประมงระหว่างประเทศ ซึ่งสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว โดยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสกรณ์ (นายอาภรณ์ ศรีพิพัฒน์) ได้ลงนามในความตกลงว่าด้วยความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางการประมงกับฝ่ายบังคลาเทศ ซึ่งมี ดร.มูจิอาร์ คาน สมาชิกที่ปรึกษาปรึกษาประธานาธิบดี ทำหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงประมงและปศุสัตว์ของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ เกี่ยวกับการลงทุนและการร่วมมือด้านอื่นๆ ทางการประมงและสามารถทำความตกลงและลงนามในบันทึกความเข้าใจ เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2521 ตกลงในหลักการว่า ให้มีการร่วมกันดำเนินการสำรวจ และนำเอาทรัพยากรสัตว์น้ำในอ่าวเบงกอลขึ้นมาใช้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ให้จัดหามาตรการ ที่จะร่วมมือกันในด้าน การประมงและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ร่วมมือในด้านการอบรมเจ้าหน้าที่และทางด้านเทคนิคและจัดตั้งคณะกรรมการระดับกระทรวงร่วมกันภายใต้ความตกลงที่จะได้ทำขึ้นในอนาคตเพื่อพิจารณาเป็นครั้งคราว เกี่ยวกับการดำเนินงานทั้งนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศดำเนินการเจรจาในขั้นสุดท้ายกับทางรัฐบาลบังคลาเทศต่อไปโดยเร่งด่วน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
เมษายน 2521			**วันที่ 18 เมษายน 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติในหลักการ การกำหนดแนวนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในการสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ ตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ รวม 6 ข้อ **วันที่ 18 เมษายน 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบและอนุมัติการสงเคราะห์เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปี 2518 และปี 2519 สำหรับการเงินเกี่ยวกับข้าวสารและปุ๋ยโดยให้ถือเป็นรายจ่ายของกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และหักจากหนี้เงินยืมที่องค์การตลาดเพื่อการเกษตร จะต้องนำส่งคืนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามโครงการต่างๆ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	**วันที่ 4 เมษายน 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ยืมเพื่อดำเนินงานตามโครงการ ส่งเสริมการเลี้ยงโคนม สหกรณ์โคนมเชียงใหม่ และโครงการพัฒนาทุ่งหญ้าในสหกรณ์นิคมห้างฉัตร จังหวัดลำปาง จำนวน 800,000 บาท โดยให้เป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ย กำหนดชำระคืนภายในปีงบประมาณ 2521 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 18 เมษายน 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบและอนุมัติการสงเคราะห์เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปี 2518 และปี 2519 สำหรับการเงินเกี่ยวกับข้าวสารและปุ๋ยโดยให้ถือเป็นรายจ่ายของกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และหักจากหนี้เงินยืมที่องค์การตลาดเพื่อการเกษตรกร จะต้องนำส่งคืนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ตามโครงการต่างๆ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 25 เมษายน 2521**คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามมติคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้มีการปรับตัวของตลาดปุ๋ยโดยเสรี โดยให้ยกเลิกการกำหนดค่าธรรมเนียมพิเศษสำหรับการนำเข้าปุ๋ยเคมีตามประกาศของ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 5/2521 โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการจัดซื้อปุ๋ยเคมีเพื่อจำหน่ายแก่เกษตร โดยเร็วเพื่อไม่ให้เกิดการขาดแคลนปุ๋ยและให้กระทรวงพาณิชย์หาลู่ทางติดต่อแหล่งจำหน่ายในต่างประเทศเพื่อเป็นการสำรองปุ๋ย

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 25 เมษายน 2521 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจัดหาปุ๋ยเคมี สำหรับการทำนาปี 2521/2522 จำนวน 100,000 ตัน โดยในจำนวนดังกล่าว ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรสั่งซื้อปุ๋ยโดยตรงจากบริษัทไทยเซ็นทรัลเคมี จำกัด จำนวน 50,000 ตัน ในราคาตามข้อ 3 โดยส่งมอบภายในเดือนพฤษภาคม 2521 และอนุมัติให้ใช้เงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรสำหรับการสั่งซื้อตามข้อ 2 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ
พฤษภาคม 2521			**วันที่ 9 พฤษภาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการพิจารณาปรับปรุงการประปาภูมิภาคโดยให้รวมงานประปาภูมิภาค งานประปาชนบท และงานออกแบบ ก่อสร้างประปา ในกรมโยธาธิการ มหาดไทย และกรมอนามัย สาธารณสุข จัดตั้งเป็นรัฐวิสาหกิจ ส่วนรายละเอียดมอบให้สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์รับไปพิจารณาจัดทำและเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง	**วันที่ 30 พฤษภาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้มีการให้สัตยาบันความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางการประมงระหว่างไทยบังกลาเทศได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ
มิถุนายน 2521				**วันที่ 6 มิถุนายน 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยให้มีการต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการของโรงสีข้าวประเภทบดแกลบเป็นรำต่อไปอีกเป็นระยะเวลา 6 ปี ทั้งนี้โดยพิจารณาเห็นว่า ในระยะเวลาดังกล่าวนี้เป็นการผ่อนผันให้เจ้าของกิจการโรงสีข้าวชนิดบดแกลบเป็นรำ ได้มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขโรงสีของตนให้เป็นโรงสีที่ทันสมัยสามารถแยกแกลบแยกรำได้ตามสมควรและอนุมัติให้ดำเนินการได้ ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ **วันที่ 6 มิถุนายน 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้จัดซื้อปุ๋ยจากประเทศรูมาเนีย จำนวน 50,000 ตัน ในราคาไม่เกินตันละ 3,050 บาท และอนุมัติให้กระทรวงการต่างประเทศและกรมวิเทศสหการดำเนินการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กรกฎาคม 2521		**วันที่ 11 กรกฎาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจ่ายค่าชดเชยทรัพย์สินให้แก่ราษฎร ซึ่งส่วนใหญ่ทำกินอยู่ในเขตที่ดินที่ไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินและไม่สามารถออกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินได้เป็นกรณีพิเศษแก่ผู้ครอบครองที่ดินทำกินตามความเป็นจริง เพื่อผลทางด้านศีลธรรม ตลอดจนเป็นการช่วยเหลือบรรเทาความเสียหายให้แก่ราษฎรที่จะต้องอพยพออกจากที่ดินสงวนของทางราชการ ตามที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเสนอ		**วันที่ 11 กรกฎาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเป็นกรณีพิเศษ เฉพาะรายตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอสำหรับร่างสัญญาซื้อขายปุ๋ยให้รองนายกรัฐมนตรี (นายสมภพ โหตระกิตย์) พิจารณาก่อน แล้วให้ดำเนินการต่อไปโดยด่วน **วันที่ 11 กรกฎาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยและอนุมัติให้เชิญผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคณะกรรมการอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของกระทรวงอุตสาหกรรม เข้าร่วมประชุมพิจารณานโยบายอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง และให้ดำเนินการต่อไปได้ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ **วันที่ 18 กรกฎาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายดำริ น้อยมณี) รับไปพิจารณาโครงการแก้ไขส่งเสริมการค้าเนื้อสุกรและช่วยเหลือผู้เลี้ยงสุกรของสมาคมผู้ชำแหละเนื้อสัตว์ **วันที่ 18 กรกฎาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการพัฒนาไม้ผลและไม้ยืนต้น ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้จัดสรรเงินกำไรปีละ 20 ล้านบาททุกปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2522 เป็นต้นไป เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในโครงการไม้ผลและไม้ยืนต้น และประกาศวันเข้าพรรษาเป็นวันปลูกต้นไม้ยืนต้นแบบประชาอาสาและมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นเจ้าของเรื่องรับไปดำเนินการต่อไป **วันที่ 18 กรกฎาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้กระทรวงมหาดไทยรับเรื่อง ภาวะข้าวแพงและขาดแคลนข้าวไปสอบถามจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หากจังหวัดใดขาดแคลนข้าวก็ให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาช่วยเหลือโดยด่วน โดยติดต่อกับกระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 25 กรกฎาคม 2521 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามโครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะที่ 2 และอนุมัติให้ดำเนินการตามความเห็นของคณะกรรมการบริหาร สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ สำหรับการเก็บเงินคืนทุนจากเกษตรกรในโครงการตามข้อ4.3 (2) และให้คณะผู้แทนรับไปเจรจาไม่ให้กำหนดเวลาสำหรับค่าใช้จ่ายของโครงการฯ ให้ใช้เงินกู้จากกองทุนระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาการเกษตร 17.5 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ส่วนที่เหลือให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณต่อไปตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	
สิงหาคม 2521		วันที่ 12 สิงหาคม 2521 ได้มีการประกาศใช้ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2521) ว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 82 (ฉบับพิเศษ) โดยมีสาระสำคัญ คือ การยกเลิกข้อความในข้อ 12 ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน พ.ศ. 2498	**วันที่ 15 สิงหาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ดังนี้ เห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีได้อนุมัติเงินช่วยเหลือเพื่อการนี้ไปแล้ว และให้กระทรวงการคลังร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและสำนักงบประมาณรับไปพิจารณาตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ เกี่ยวกับกรณีที่เงินงบประมาณไม่พอจ่าย ให้อนุมัติในหลักการให้อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ปลัดกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจพิจารณาสั่งจ่ายเงินงบประมาณและให้ส่วนราชการและหน่วยงานในจังหวัดท้องที่เกิดเหตุน้ำท่วม และในจังหวัดใกล้เคียงให้ความร่วมมือสนับสนุนทั้งกำลังคน วัสดุ ยานพาหนะ และเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นเมื่อได้รับการร้องขอสำหรับส่วนกลาง ให้กระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ	**วันที่ 8 สิงหาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการดำเนินงานของบริษัท สิงค์ - ไทย เกรนส์ จำกัด จนถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2521 และอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ร่วมจัดตั้งบริษัท สิงค์ - ไทย ฟาร์ม จำกัด กับรัฐบาลสิงคโปร์ได้ตามนัยเงื่อนไข 8 ประการ ที่ได้ทำความตกลงร่วมกันสำหรับเงินทุนที่ยังขาดอีก 9.40 ล้านบาท นั้น ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรขอกู้จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรต่อไปตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณาแก้ไขไม่ให้บริษัทที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่เป็นรัฐวิสาหกิจ **วันที่ 15 สิงหาคม 2521**คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 83,742,000 บาท ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร เพื่อใช้เป็นเงินทุนในการดำเนินงาน ตามโครงการข้าวโพดปี 2521/2522 โดยให้เป็นเงินกู้อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 2 ต่อปี กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กันยายน 2521				**วันที่ 26 กันยายน 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติกู้เงินจากธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาการเกษตรในวงเงิน 35 ล้านดอลล่าร์สหรัฐฯ และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินงานตามเงื่อนไขที่กำหนดตามที่กระทรวงการคลัง เสนอ
ตุลาคม 2521			**วันที่ 3 ตุลาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยดำเนินงานจัดทำโครงการเอนกประสงค์ได้ โดยขอความช่วยเหลือจากธนาคารพัฒนาเอเชีย และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ส่งผลของการดำเนินงานในการปรับปรุงรายงานความเหมาะสมในการลงทุนให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาถึงความเหมาะสมของการลงทุนและอนุมัติให้กระทรวงการคลังขอกู้เงินจากธนาคารพัฒนาเอเชีย ในวงเงินไม่เกิน 1.38 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และในส่วนของเงินบาทสมทบ 28 ล้านบาท ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาจัดสรรจากงบประมาณของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประจำปี 2522 แล้วแจ้งให้กรมวิเทศสหการทราบเกี่ยวกับความช่วยเหลือของ UNDP ต่อโครงการนี้ในวงเงิน 200,000 เหรียญสหรัฐอเมริกาต่อไป	**วันที่ 24 ตุลาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการตามโครงการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในประเทศไทยโดยให้ยืมเงินจากธนาคารพัฒนาเอเชียใต้ และให้กระทรวงการคลังเจรจายืมเงินจากธนาคารพัฒนาเอเชียได้ในวงเงินไม่เกิน 14 ล้านเหรียญ สรอ. โดยเป็นเงินที่ไม่ต้องเสียดอกเบี้ย ไม่มีค่าธรรมเนียมผูกพันระยะเวลาผ่อนชำระหนี้ 40 ปี รวมระยะปลอดชำระหนี้ 10 ปี และในส่วนของเงินบาทสมทบให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรจากเงินงบประมาณประจำปีให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		วันที่ 11 ตุลาคม 2521 ได้มีการประกาศใช้ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2521) ว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่111 (ฉบับพิเศษ) โดยมีสาระสำคัญ คือ การยกเลิกข้อความในหมวด 4 ข้อ 5 ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน พ.ศ.2498 วันที่ 25 ตุลาคม 2521 มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง ปากจั่น จ.ระนอง ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 95 ตอนที่ 118	**วันที่ 3 ตุลาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้มีอำนาจก่อหนี้ผูกพันในกรณีที่งบประมาณที่ตั้งไว้เพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือไม่พอจ่าย โดยให้พิจารณาสั่งให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนี้ คือ อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ ภายในวงเงินไม่เกิน 300,000 บาท ปลัดกระทรวงมหาดไทย ภายในวงเงินไม่เกิน 600,000 บาท และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ภายในวงเงิน 1,000,000 บาท ทั้งนี้ เมื่อได้ก่อหนี้ผูกพันไปแล้ว ให้แจ้งให้สำนักงบประมาณทราบภายในกำหนด 10 วัน นับแต่วันที่ได้ก่อหนี้ เพื่อสำนักงบประมาณจะได้จัดหาเงินยอดใดยอดหนึ่งเตรียมไว้จ่ายตามข้อผูกพันโดยให้รวมถึงการช่วยเหลือราษฎรในทุกภาคที่ประสบอุทกภัยด้วย **วันที่ 17 ตุลาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการปรับปรุงกิจการประปา ตามแผนหลักระยะแรกช่วงที่ 2และอนุมัติในหลักการให้การประปานครหลวงปรับปรุงอัตราค่าน้ำประปาในเดือนกรกฎาคม 2522 และให้มีการทบทวนอัตราค่าน้ำทุก 2 ปี เพื่อให้การประปานครหลวงสามารถดำเนินงาน โดยรัฐบาลมิต้องรับภาระให้เงินอุดหนุนต่อไป และให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนเงินทุนเพื่อสมทบในโครงการนี้ตามความจำเป็นและกำลังเงินงบประมาณแต่ละปีตามความเห็นของกระทรวงการคลังและคณะกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติกับให้การประปานครหลวงรับข้อสังเกตของคณะกรรมการบริหาร	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			ไปพิจารณาดำเนินการด้วย โดยให้การประปานครหลวงขึ้นอัตราค่าน้ำพร้อมกันนั้นก็ให้รีบดำเนินการแก้ไขปัญหาสูญเสียน้ำโดยด่วนที่สุด เพื่อการประปานครหลวงจะมีรายได้เพิ่มขึ้น และให้การประปานครหลวงรีบปรับปรุงบริการประชาชนให้ดีเสียก่อนที่จะขอขึ้นอัตราค่าน้ำ **วันที่ 31 ตุลาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอแผนช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปี 2521/2522 ระยะที่ 1 ดังนี้ อนุมัติเงินค่าใช้จ่ายจากงบใดงบหนึ่งภายในวงเงิน 50 ล้านบาท โดยมีเงื่อนไขให้สามารถเบิกจ่ายได้โดยทันที กับให้ประธานคณะกรรมการฟื้นฟูอาชีพมีอำนาจเปลี่ยนแปลงรายการได้ตามความจำเป็นและนำเสนอคณะกรรมการฟื้นฟูหลังภาวะน้ำท่วมทราบต่อไป และมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการฟื้นฟูภาวะหลังน้ำท่วม สั่งการแทนคณะรัฐมนตรีได้ทุกประการในเรื่องที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูภาวะหลังน้ำท่วมปี 2521/2522 สำหรับการเงินให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤศจิกายน 2521			**วันที่ 14 พฤศจิกายน 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติ แนวทางการเร่งรัดโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือและให้สำนักงานพลังงานแห่งชาติเร่งรัดจัดทำโครงการขึ้นบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ตั้งแต่ปี 2522 เป็นต้นไป และจัดหาอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับปริมาณงานและหน้าที่รับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น เพื่อเร่งรัดโครงการนี้ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเร็วยิ่งขึ้น ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ **วันที่ 14 พฤศจิกายน 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอดังนี้ อนุมัติให้กรมชลประทานทำสัญญาว่าจ้าง บริษัท เซ้าฮ์เวสต์ไพพ์แอนด์ซัพพลาย จำกัด แห่งมลรัฐอาริโซนา สหรัฐอเมริกาเป็นกรณีพิเศษเร่งด่วน โดยให้ใช้จ่ายเงินจำนวนไม่เกิน 115 ล้านบาท จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เป็นค่าจ้างบริษัทตามสัญญาข้อ 1 ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง และกระทรวงมหาดไทยให้ความร่วมมือสนับสนุนโครงการนี้ และให้สำนักงบประมาณตั้งงบประมาณภาษีค่าใช้จ่ายนำวัสดุเข้ามาสมทบให้แก่กรมชลประทานตามความจำเป็นแต่ให้ตั้งข้อสังเกตว่าในการทำสัญญาว่าจ้างบริษัทในเรื่องภาษีอากรให้กรมชลประทานดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยเรื่องนั้น ส่วนที่จะต้องออกให้บริษัทให้รวมไว้ในค่าใช้จ่ายด้วย	**วันที่ 21 พฤศจิกายน 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในโครงการเร่งรัดการผลิตน้ำนม และให้องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย ยืมเงินจำนวน 12.99 ล้านบาท เพื่อใช้ดำเนินการในปี 2521 จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร โดยไม่คิดดอกเบี้ย กำหนดใช้คืนภายใน 3 ปี ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ทั้งนี้การดำเนินการตามโครงการนี้จะต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการส่งเสริมการลงทุนของเอกชนในการผลิตน้ำนมจากโค

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 21 พฤศจิกายน 2521 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ และให้กำหนดอัตราค่าน้ำประปาสำหรับระบบประปาอิสระ ซึ่งการประปานครหลวงจะรับโอนจากหน่วยงานต่างๆ ในอัตราลูกบาศก์เมตรละ 2 บาท ไปพลางก่อนได้ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ	
ธันวาคม 2521		วันที่ 22 ธันวาคม 2521 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 146 ในหมวดที่ 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 และ 67 ได้บัญญัติไว้ ดังนี้ ***" มาตรา 65 รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อม และพึงขจัดสิ่งเป็นพิษที่ทำลายสุขภาพและอนามัยของประชาชน*** ***มาตรา 67 รัฐพึงดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น*** ***รัฐพึงคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในด้านการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตโดยวิธีการประกันราคาหรือพยุงราคาตลอดจนการจัดระบบและควบคุมการผลิตและการจำหน่ายให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด หรือโดยวิธีอื่น และพึงส่งเสริมให้เกษตรกรรวมตัวกันเป็นสหกรณ์หรือวิธีอื่นๆ "***		**วันที่ 12 ธันวาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ใช้เงินจำนวน 2,762,900 เหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 56 ล้านบาท กับค่าภาษีอากรตามที่จ่ายจริงเพื่อชดเชยให้แก่บริษัทเซ้าธ์เวสต์ไพพ์แอนด์ ซัพพลาย จำกัด จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เป็นเงินจ่ายขาดให้กรมชลประทานเป็นค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมสำหรับระบบส่งน้ำโครงการชลประทานสูบน้ำใต้ดิน จังหวัดสุโขทัย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 12 ธันวาคม 2521** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้รายงานความคืบหน้าการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2521 เรื่องปัญหาอ้อยและน้ำตาลในฤดูการผลิตปี 2521 - 2522 โดยให้โรงงานน้ำตาลทำสัญญาข้อตกลงซื้อขายอ้อยในฤดูการผลิตปี 2521 - 2522 กับสหพันธ์ชาวไร่อ้อยแห่งประเทศไทยและชุมนุมสหกรณ์การเกษตรในราคาตันละ 280 บาท

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 22 ธันวาคม 2521 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 146 ในหมวด5 แนวนโยบายแห่งรัฐมาตรา 67 ได้บัญญัติไว้ ดังนี้ ***"มาตรา 67 รัฐพึงดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น*** ***รัฐพึงคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในด้านการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตโดยวิธีการประกันราคาหรือพยุงราคา ตลอดจนการจัดระบบและควบคุมการผลิตและการจำหน่ายให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดหรือโดยวิธีอื่น และพึงส่งเสริมให้เกษตรกรรวมตัวกันเป็นสหกรณ์ หรือวิธีอื่น"***
มกราคม 2522	**วันที่ 9 มกราคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ลดการทำไม้ลงร้อยละ 15 ทำให้มีการปิดป่าจำนวน 341 ป่า		**วันที่ 2 มกราคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติให้รอการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแหล่งน้ำแห่งชาติ พ.ศ. .... ไว้ก่อน **วันที่ 23 มกราคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่คณะกรรมการฟื้นฟูภาวะหลังน้ำท่วม (คณะกรรมการ กฟท.) การซื้อเครื่องสูบน้ำ 255 เครื่องเป็นเงิน 27,150,000 บาท และค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำ เป็นเงิน 18,310,000 บาทรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 45,460,000 บาท โดยอาศัยหลักเกณฑ์การพิจารณาซึ่งสำนักงบประมาณได้กำหนดให้กับกรมชลประทานในการซื้อเครื่องสูบน้ำและการใช้จ่ายในการสูบน้ำในปีงบประมาณ 2522 โดยให้จ่ายจากเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และให้เป็นเงินจ่ายขาด	**วันที่ 9 มกราคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ คือให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจำหน่ายปุ๋ยตามโครงการช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น ในราคาเงินสดตันละ 2,600 บาท และเงินเชื่อตันละ 2,800 บาท และให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำปุ๋ยเข้ามาในราชอาณาจักร เป็นเงิน 13,968,981 บาท และให้ส่งใช้คืนเมื่อได้รับชำระเงินค่าปุ๋ย สำหรับค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ยตันละ 300 ให้จ่ายจากเงินค่าจำหน่ายปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 30 มกราคม 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโอนค่าภาษี เครื่องจักร เครื่องมือสำหรับโครงการชลประทานขนาดเล็กโดยให้กรมศุลกากรกระทรวงการคลังผ่อนผันให้กรมชลประทานออกของ คือ เครื่องจักร เครื่องมือที่กรมชลประทาน ดำเนินการจัดซื้อด้วยเงินกู้จากกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจโพ้นอากร ศุลกากรขาเข้า และภาษีอื่นที่ต้องชำระของให้กรมศุลกากรทะเลแห่งญี่ปุ่น มาใช้ก่อนแล้วให้กรมชลประทานชำระค่าในปีงบประมาณ 2523 และให้สำนักงบประมาณตั้งงบประมาณ ค่าภาษีเครื่องจักรเครื่องมือรวมทั้งเงินเพิ่มที่ต้องจ่ายให้กับกรมศุลกากร ตามมาตรา 112 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469และมาตรา 89 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากรประมาณ 110 ล้านบาท ให้กับกรมชลประทานในปีงบประมาณ 2523ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	
กุมภาพันธ์ 2522			**วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการดำเนินการก่อสร้างคันกั้นน้ำเค็มโครงการแม่กลองใหญ่ในท้องที่ ตำบลกระดังงา ตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที และตำบลท่าคา จังหวัดสมุทรสงครามให้เป็นการชลประทานที่เร่งด่วนเพื่อป้องกันน้ำเค็มมิให้เข้าทำความเสียหายแก่พื้นที่เพาะปลูกของราษฎร โดยอาศัยอำนาจความในมาตรา 12 ทวิแห่ง พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 146 ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2515 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา	**วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับกองทุนอาหารสัตว์ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอโดยให้กองทุนฯ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกรป. กลาง ร่วมกันดำเนินงานอยู่แล้ว ในขณะนี้รับซื้อข้าวคุณภาพต่ำไว้สีเป็นปลายข้าวและรำสำหรับผสมเป็นอาหารสัตว์ โดยใช้โรงสีของ กรป. กลาง ที่พนมสารคามจำหน่ายให้แก่ผู้เลี้ยงสัตว์ตามโครงการกองทุนอาหารสัตว์ของ กรป. กลาง และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่วนราคารับซื้อนั้น องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจะเป็นผู้กำหนดโดยปรึกษาคณะกรรมการโครงการอาหารสัตว์และพืชไร่ของกระทรวงกลาโหมต่อไป

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ส่งเรือสำรวจประมง 2 ของกรมประมงไปทำการสำรวจทรัพยากรสัตว์น้ำ ในอ่าวเบงกอลในเดือน มีนาคม 2522 โดยกำหนดออกจากประเทศไทยตั้งแต่ 15 กุมภาพันธ์ 2522 โดยใช้เวลาทำการสำรวจรวมประมาณ 1 เดือน โดยใช้งบประมาณกรมประมงเป็นจำนวนเงิน 840,000 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ตัดจ่ายค่าบริการในการจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชให้แก่เกษตรกร จำนวน 55 ล้านบาท ตามค่าใช้จ่ายที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จ่ายไปจริงเป็นจำนวน 107,691.72 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานความเคลื่อนไหวของการปฏิบัติงานผลการรับซื้อข้าวเปลือกราคาพยุงและตามแผนพยุงราคาข้าวเปลือกปี 2521/2522 ราคาข้าวเปลือกโดยทั่วไปมีแนวโน้มสูงขึ้นและใกล้เคียงกับราคาพยุงมาก แสดงว่ามาตรการพยุงราคาข้าวเปลือกที่ดำเนินการมามีผลโดยตรงที่ป้องกันมิให้ราคาข้าวเปลือกลดลงในระยะเก็บเกี่ยวเช่นในปีก่อน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการยกเลิกกำหนดท้องที่ที่ได้รับการยกเว้นเก็บเงินอากรและค่าธรรมเนียมการประมงในที่จับสัตว์น้ำในน่านน้ำจืด เพื่อให้มีการเก็บเงินอากรและค่าธรรมเนียมเหมือนกันทั่วราชอาณาจักร ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบแผนการปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2522 เพื่อสอดคล้องกับปีเกษตรกรเสร็จเรียบร้อยแล้วสาระสำคัญของแผนสรุปได้ดังนี้ คือ กำหนดเนื้อที่ปลูกพืช 8 ล้านไร่ แบ่งเป็นเนื้อที่การทำนาปรัง 4 ล้านไร่ และปลูกพืชไร่ 4 ล้านไร่ โดยลำดับความสำคัญของพืชไร่ที่จะปลูก คือ พืชน้ำมัน (เช่น ถั่วเหลือง ถั่วลิสง) ถั่วเขียว ข้าวโพด กระเทียม หอม ยาสูบ และผักต่างๆ สำหรับเงินงบประมาณในการนี้ส่วนหนึ่งจะตั้งงบทาง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ทางด้านสินเชื่อ) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ
มีนาคม 2522			**วันที่ 6 มีนาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยให้กรมศุลกากร ผ่อนผันการเรียกเก็บภาษีออกของสำหรับท่อ พี.วี.ซี. และอุปกรณ์วงเงิน 36,564,000 บาท โดยขอให้สำนักงบประมาณตั้งงบประมาณ ให้ในปีงบประมาณ 2523 และอนุมัติในหลักการให้ใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรไปก่อน และให้สำนักงบประมาณตั้งงบประมาณชดเชยให้แก่กรมชลประทาน ในปีงบประมาณ 2523 ส่วนรายละเอียดรวมทั้งงบประมาณสมทบอื่นๆ ให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	**วันที่ 6 มีนาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการแก้ปัญหาสุกร ทั้ง 6 ข้อ และให้ดำเนินการต่อไปได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนการดำเนินงานของชุมนุมสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร จำกัด ให้เพิ่มผู้แทนกรุงเทพมหานครและผู้แทนกรมตำรวจเป็นกรรมการอีก 2 ท่าน และให้ยกเลิกคณะกรรมการแก้ไขปัญหาสุกรระดับชาติและคณะกรรมการแก้ไขปัญหาสุกรระดับจังหวัดเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร **วันที่ 6 มีนาคม2522**คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการดำเนินงานพยุงราคาข้าวเปลือก ปี 2521/2522 ประจำสัปดาห์ที่ 4 ของเดือน ดังนี้การรับซื้อข้าวเปลือกราคาพยุงนับถึงวันที่ 4 มีนาคม 2522 ได้มีการรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อพยุงราคาไว้แล้ว รวมทั้งสิ้น 118,110.647 ตัน และความเคลื่อนไหวของราคาข้าวเปลือกในจังหวัดต่างๆปรากฏว่าข้าวเปลือกในจังหวัดต่างๆ ยังคงมีราคาสูงกว่าหรือใกล้เคียงกับราคาพยุง ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 13 มีนาคม 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2522 เรื่องการแก้ปัญหาสุกรและให้คงมีคณะกรรมการแก้ไขปัญหาสุกรระดับชาติปฏิบัติหน้าที่อยู่ต่อไปตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 13 มีนาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการดำเนินงานพยุงราคาข้าวเปลือกปี 2521/2522 โดยสรุปสาระสำคัญดังนี้ การรับซื้อข้าวเปลือกราคาพยุง และความเคลื่อนไหวของราคาข้าวเปลือกในจังหวัดต่างๆ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 13 มีนาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 18 ล้านบาท ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับส่งของนำเข้าตามโครงการความช่วยเหลือแบบให้เปล่าในรูปโภคภัณฑ์จากรัฐบาลญี่ปุ่นตามมติคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรในวันที่ 13 มีนาคม 2522 ด้วย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 20 มีนาคม2522**คณะรัฐมนตรีลงมติเห็นชอบด้วยและอนุมัติให้กำหนดราคาผลิตผลเกษตรกรรมที่สำคัญสำหรับปีเพาะปลูก 2522/2523 และได้กำหนดราคาผลิตผลเกษตรกรรมที่สำคัญ ดังนี้ ชนิดของผลิตผลเกษตรกรรม 6 ชนิด,ราคาขั้นต่ำที่เห็นควรกำหนด และมาตรการในการรักษาระดับราคาที่กำหนด 5 ชนิด ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		วันที่ 24 มีนาคม 2522 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัตินิคมอุตสาหกรรม พ.ศ.2522 ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 96 ตอนที่ 41 (ฉบับพิเศษ) มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับนโยบายที่ดินดังนี้ ***มาตรา 6 ให้จัดตั้งการนิคมอุตสาหกรรมขึ้น เรียกว่า "การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย" เรียกโดยย่อว่า "กนอ." และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้*** ***(1) การจัดให้ได้มาซึ่งที่ดินที่เหมาะสมเพื่อจัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรม หรือ เพื่อดำเนินธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับ กนอ.(2) การปรับปรุงที่ดินตาม (1) เพื่อให้บริการ ตลอดจนจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของผู้ประกอบอุตสาหกรรม เช่น การจัดให้มีถนน ท่อระบายน้ำ โรงขจัดน้ำเสียไฟฟ้า และประปา เป็นต้น*** ***มาตรา 38 เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดตั้งหรือขยายนิคมอุตสาหกรรมให้ กนอ. มีอำนาจดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์*** ***ในการนี้ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่คิดว่าจะเวนคืนไว้ก่อนก็ได้ และให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม***		**วันที่ 20 มีนาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนพยุงราคาข้าวเปลือกปี 2521/2522 สรุปผลการซื้อข้าวเปลือกเพื่อพยุงราคาจากหน่วยรับซื้อข้าวเปลือก เพื่อพยุงราคาที่ได้เปิดไว้แล้ว รวมทั้งสิ้น นับจนถึง 19 มีนาคม 2522 จำนวน 150,334.576 ตัน และผลความเคลื่อนไหวของราคาข้าวเปลือกในจังหวัดต่าง ๆ มีคำสั่งให้หน่วยรับซื้อข้าวเปลือกในจังหวัดต่างๆยกเว้นภาคใต้เปิดรับซื้อข้าวเปลือกต่อไป อีกระยะหนึ่ง โดยมีข้อแม้ว่าหากทางจังหวัดเห็นสมควรให้ปิดหน่วยรับซื้อได้ จะต้องแจ้งเหตุผลให้ศูนย์บริหารงานฯ พิจารณาต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 23 มีนาคม 2522** มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ.2522 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 40 (ฉบับพิเศษ) โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ "***เนื่องจากประชากรของประเทศส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรและสินค้าขาออกทั้งหมดประมาณร้อยละ 70 เป็นผลผลิตทางการเกษตร เศรษฐกิจของประเทศจึงขึ้นอยู่กับการเกษตรเป็นสำคัญ แต่เนื่องจากอัตราการเพิ่มของประชากรในประเทศยังอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และทรัพยากรที่จะใช้ในการผลิตทางการเกษตรก็มีอยู่จำกัด จำเป็นจะต้องวางนโยบายและแผนการผลิตให้ถูกต้องไว้ล่วงหน้าเพื่อให้การผลิตเพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ และเหลือเป็นสินค้าส่งออกทำรายได้เข้าประเทศ ในการนี้สมควรให้มีส่วนราชการทำหน้าที่ในด้านการรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์นโยบาย***

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		อสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยการเวนคืนตามวรรคหนึ่งให้ตกเป็นของ กนอ. และให้ กนอ. มีอำนาจดำเนินการโอนไปยังผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบกิจการที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมได้ *มาตรา 39 เขตพื้นที่ใดที่บุคคลใดได้จัดสรรที่ดินเพื่อให้เป็นนิคมอุตสาหกรรมถ้าได้ดำเนินการถูกต้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตาม มาตรา 37 แล้ว คณะกรรมการด้วยความยินยอมของเจ้าของที่ดินอาจดำเนินการในพื้นที่นั้นเป็นนิคมอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ได้* *มาตรา 44 ผู้ประกอบอุตสาหกรรม อาจได้รับอนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมเพื่อประกอบกิจการได้ตามจำนวนเนื้อที่ที่คณะกรรมการเห็นสมควรแม้ว่าจะเกินกำหนดที่จะพึงมีได้ตามกฎหมายอื่น* *ในกรณีที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งเป็นคนต่างด้าวเลิกกิจการ หรือโอนกิจการให้แก่ผู้อื่น ผู้ประกอบอุตสาหกรรมต้องจำหน่ายที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ให้แก่ กนอ. หรือผู้รับโอนกิจการ แล้วแต่กรณีภายในเวลาสามปีนับแต่วันที่เลิกหรือโอนกิจการ มิฉะนั้นให้อธิบดีกรมที่ดินจำหน่ายที่ดินนั้นตามประมวลกฎหมายที่ดินให้แก่ กนอ.*		*และแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ตลอดจนการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่นำแผนแม่บทไปดำเนินการและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ให้ได้ผลตามแผนที่วางไว้หรืออุปสรรคในทางปฏิบัติเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น”*

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
เมษายน 2522	วันที่ 28 เมษายน 2522 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 64		**วันที่ 3 เมษายน 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบการลงนามในการทำสัญญาโครงการร่วมระหว่างรัฐบาลไทยกับธนาคารโลกและ กองทุนการเงินระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาการเกษตรกรรมในโครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะที่ 2 ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ **วันที่ 17 เมษายน 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยกับมาตรการการอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบ เพื่อการประปานครหลวง ตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมและให้กระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติต่อไป ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ **วันที่ 17 เมษายน 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กำหนดเป็นนโยบายของรัฐตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและให้กระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามแผนปฏิบัติ ในเรื่องนโยบาย และแผนการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย จากอุตสาหกรรม เครื่องดื่มที่มีอัลกอฮอล์บริสุทธิ์ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤษภาคม 2522			**วันที่ 1 พฤษภาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยและอนุมัติให้ระงับการก่อสร้างเขื่อนปิดห้วยแม่ละมุ่น ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 20 สิงหาคม 2517 และอนุมัติให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ใช้พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สลักพระ จังหวัดกาญจนบุรี สำหรับตัดถนนเลียบห้วย แม่ละมุ่นระดับไม่เกิน +200 เมตรและให้การไฟฟ้า ฝ่ายผลิต จัดสรรเงิน จำนวน 10 ล้านบาท ให้กรมป่าไม้เพื่อนำไปใช้ดำเนินงานป้องกันรักษาป่าไม้และการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้เฉพาะรายการที่จำเป็น เพื่อดำเนินงานในปีงบประมาณ 2522 เป็นเงินเพียง 4,498,000 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ สำหรับการเงินที่จะใช้ในการป้องกันรักษาป่าที่ยังขาดอยู่ให้กรมป่าไม้ขอตั้งงบประมาณในปี 2523 ต่อไป และวันที่ 7 มิถุนายน 2522 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 41 ต่อรัฐสภา ที่เกี่ยวกับการชลประทานในนโยบายทางเศรษฐกิจ ดังนี้ *“4.1.1 การพัฒนาแหล่งน้ำและระบบชลประทาน จะเร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำทุกขนาดในพื้นที่เพาะปลูกที่แห้งแล้งทั่วประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจะเน้นหนักโครงการชลประทานขนาดเล็กที่จะถึงมือประชาชนโดยตรง รวมทั้งการป้องกันน้ำท่วม”*	**วันที่ 1 พฤษภาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมประมง จำนวน 1,375,000 บาท โดยเป็นเงิน จ่ายขาด เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเริ่มดำเนินงาน ตามโครงการอนุรักษ์พันธุ์ เต่าทะเล ตามพระราชประสงค์ในปีงบประมาณ 2522 สำหรับค่าใช้จ่ายในปีงบประมาณ 2523 จนกระทั่งสิ้นสุดโครงการขอให้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากสำนักงบประมาณต่อไปตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 1 พฤษภาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจำนวน 475,905 บาท ให้กรมวิชาการเกษตร เพื่อดำเนินการตามโครงการป้องกันและกำจัดตั๊กแตนโดยวิธีสมทบในปี 2522 ต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 1 พฤษภาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบร่างกฎกระทรวง ฉบับที่... (พ.ศ. ..) ว่าด้วยการขออาชญาบัตรออกตามความใน พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ตรวจพิจารณาดังกล่าวเสร็จแล้ว ไปให้พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มิถุนายน 2522	วันที่ 7 มิถุนายน 2522 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 41 ต่อรัฐสภา ที่ส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายป่าไม้ ดังนี้ *"4.1.7 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจะอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติได้แก่ ที่ดิน ป่าไม้ และแหล่งน้ำต่างๆ เพื่อให้สามารถรักษาไว้ได้เป็นการถาวร และให้มีการนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจ อย่างมีประสิทธิภาพ"* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 239, 240, 246)	วันที่ 7 มิถุนายน 2522 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 41 ต่อรัฐสภา มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในนโยบายทางเศรษฐกิจ ดังนี้ ***" การปฏิรูปที่ดิน จะเร่งรัดการปฏิรูปที่ดิน โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงระบบการถือครองที่ดินเพื่อพัฒนาการเกษตร โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จะอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ที่ดิน ป่าไม้ และแหล่งน้ำต่างๆ เพื่อให้สามารถรักษาไว้ได้เป็นการถาวร และให้มีการนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ "*** (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 240)	วันที่ 7 มิถุนายน 2522 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 41 ต่อรัฐสภา ที่เกี่ยวกับการชลประทานในนโยบายทางเศรษฐกิจ ดังนี้ *"4.1.1 การพัฒนาแหล่งน้ำและระบบชลประทานจะเร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำทุกขนาดในพื้นที่เพาะปลูกที่แห้งแล้งทั่วประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจะเน้นหนักโครงการชลประทานขนาดเล็กที่จะถึงมือประชาชนโดยตรง รวมทั้งการป้องกันน้ำท่วม"* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 239, 240, 246)	**วันที่ 5 มิถุนายน 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ดำเนินการพยุงราคาข้าวเปลือกนาปรัง โดยให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ตั้งหน่วยรับซื้อในทุกท้องที่ที่มีการปลูกข้าวนาปรังในราคารับซื้อให้ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ใช้เงินหมุนเวียนรับซื้อจำหน่ายให้กับโรงสีเอกชนส่วนหนึ่ง และสีเป็นข้าวสารเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ไม่ได้ทำนา ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ วันที่ 7 มิถุนายน 2522 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 41 ต่อรัฐสภา มีส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายการเกษตร ดังนี้ "4.15.12 โครงการพัฒนาเกษตรภาคเหนือจะพัฒนาการเกษตร และสังคมบนที่สูงในภาคเหนือ โดยทำการพัฒนาด้านการชลประทาน การปลูกป่าและการพัฒนาเกษตรสังคมบนที่สูงให้มีการพัฒนาชนบทเบ็ดเสร็จ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากแก่การพัฒนาชนบท ตามนโยบายของรัฐบาล โครงการนี้จะครอบคลุมเกษตรกรอย่างน้อย 15,000 ครอบครัว" (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 239, 240, 246)

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 19 มิถุนายน 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการซื้อปุ๋ยนาจากผู้เสนอราคา จำนวน 17,000 ตัน เป็นเงิน 66,080,000 บาท และให้จัดซื้อจากบริษัท DAEWOO INDUSTRIAL COMPANY Ltd. ประเทศเกาหลี จำนวน 5,000 ตัน เป็นเงินประมาณ 19.5 ล้านบาท รวมเป็นปุ๋ยที่ขออนุมัติจัดซื้อในงวดนี้ ทั้งสิ้น 22,000 ตัน ในวงเงินประมาณ 85.58 ล้านบาท และขออนุมัติค่าใช้จ่ายให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรอีก ตันละ 300 บาท รวมวงเงิน 6.6 ล้านบาท โดยขอเป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ยสำหรับค่าปุ๋ยและเป็นเงินจ่ายขาดในกรณีค่าใช้จ่ายขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร (สำหรับราคาขายให้แก่เกษตรกรนั้นจะนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาในวันอังคารที่ 26 มิถุนายน 2522) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 26 มิถุนายน 2522**คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การสวนยางดำเนินโครงการสร้างสวนยางพันธุ์ดี ส่วนที่ 3 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอสำหรับการค้ำประกันเงินกู้ให้ทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง
กรกฎาคม 2522			**วันที่ 3 กรกฎาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการประชุมวางแผนโครงการจัดให้มีน้ำสะอาดในชนบททั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ 3 ที่จังหวัดภูเก็ต ระหว่างวันที่ 14-15 มีนาคม 2522 เพื่อพิจารณารายงานการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการจัดให้มีน้ำสะอาดในชนบททั่วราชอาณาจักรตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ และดำเนินการตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับให้กระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้องยึดถือและปฏิบัติตามผลการประชุมวางแผนโครงการจัดน้ำสะอาดในชนบททั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ 3 ต่อไป	**วันที่ 3 กรกฎาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้นายอาภรณ์ ศรีพิพัฒน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยไปเข้าร่วมการประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยการปฏิรูปการเกษตรและพัฒนาชนบท ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี ระหว่างวันที่ 12 - 21 กรกฎาคม 2522 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 3 กรกฎาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเพื่อดำเนินงานตามแผนการจำหน่ายปุ๋ยอ้อยปี 2522 จำนวน 15,480,000บาท และเงินอุดหนุนในการจำหน่ายปุ๋ย จำนวน 5,400 ตัน เป็น 1,620,000 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 3 กรกฎาคม 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยใช้จ่ายเงินจากงบสำรวจและขยายแหล่งผลิตของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเพื่องานสำรวจเพิ่มเติมและออกแบบโครงการตามความจำเป็นได้ในวงเงินไม่เกิน 20 ล้านบาท ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ **วันที่ 3 กรกฎาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการพัฒนาน้ำใต้ดิน จังหวัดสุโขทัย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอทั้ง 2 ข้อ และให้แก้ไขสัญญากับบริษัทเซ้าธ์เวสต์ไพพ์แอนด์ซัพพลาย โดยขอให้บริษัทฯ ทำถนนเข้าสู่สถานที่ เจาะน้ำบาดาลแต่ละแห่ง จัดเตรียมสถานที่เจาะบ่อสถานที่สำหรับติดตั้งเครื่องสูบน้ำถาวร รวมทั้งหารถบรรทุกน้ำ, เครื่องมือเครื่องใช้อื่นๆ แทนกรมชลประทาน ในราคาบ่อละ 4,740 เหรียญสหรัฐอเมริกา รวม 100 บ่อโดยขอใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นการจ่ายขาดให้กับกรมชลประทานภายในวงเงิน 9.95 ล้านบาท เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินงานตามโครงการนี้ตามนโยบายรัฐบาลจึงขอให้อธิบดีกรมอัยการเป็นผู้ตรวจสอบร่างสัญญาที่แก้ไขสัญญาเดิม โดยให้กรมชลประทานติดต่ออธิบดีกรมอัยการโดยตรงต่อไป	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 17 กรกฎาคม 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ ซึ่งได้จัดตั้งคณะกรรมการและศูนย์ประสานงานและเร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขึ้นในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการและปฏิบัติการตามนโยบายสำคัญที่จะพัฒนาแหล่งน้ำของประเทศได้ทั่วถึงโดยเร็วและปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับนโยบายสำคัญของรัฐบาลโดยสามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่เกษตรกรโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ	**วันที่ 17 กรกฎาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกับโครงการพัฒนาการเกษตรภาคเหนือ และให้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการประกอบด้วยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และรองปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานและ กรรมการอีก 16 ท่าน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้เพิ่มเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นกรรมการอีก 1 ท่าน **วันที่ 31 กรกฎาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการจำหน่ายปุ๋ยนาปี 2522/2523 ให้แก่เกษตรกรตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ เพื่อให้เกษตรกรใช้ประโยชน์จากปุ๋ยได้ทันฤดูการเพาะปลูกต่อไปให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ร่วมมือประสานงานกันในเรื่องนี้อย่างใกล้ชิดตลอดจนเร่งรัดกวดขันเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้ความสะดวกและถึงมือเกษตรโดยเร็วที่สุด
สิงหาคม 2522	**วันที่ 28 สิงหาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการช่วยเหลือราษฎรที่บุกรุกอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติและป่าไม้ถาวรของชาติให้มีที่ทำกินเป็นหลักแหล่งซึ่งต่อมาได้มีการจัดทำโครงการออกหนังสืออนุญาตให้มีสิทธิทำกินชั่วคราว (ส.ท.ก.)			**วันที่ 7 สิงหาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อกระเทียม จำนวน 5 ล้านบาท และหากเกิดการขาดทุนในการดำเนินงาน ซึ่งผลการดำเนินงานได้ผ่านการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินแล้ว ไม่ต้องส่งใช้คืนในส่วนที่ขาดทุนและให้กระทรวงพาณิชย์ให้ความร่วมมือในการจำหน่ายกระเทียมที่รับซื้อไว้ด้วย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 14 สิงหาคม 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการแก้ไขปัญหาสุกรชำแหละขาดแคลนและมีราคาสูงและอนุมัติให้ดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาสุกรชำแหละขาดแคลนและมีราคาสูงในระยะสั้นและระยะยาว ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอได้ **วันที่ 14 สิงหาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการแก้ไขปัญหาสุกรมีชีวิตราคาตกต่ำและขอให้โรงฆ่าสัตว์ของ อสร. นำเนื้อสัตว์ไปจำหน่ายได้ทั่วราชอาณาจักรตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และอนุมัติให้ดำเนินการตามผลการประชุมร่วมดังกล่าว **วันที่ 21 สิงหาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 5 ล้านบาท ให้กรมประมงโดยให้เป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ยกำหนดส่งคืนภายใน 5 ปี เพื่อไปดำเนินการตามโครงการเร่งเพิ่มผลผลิตลูกกุ้งก้ามกรามตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 28 สิงหาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการช่วยเหลือราษฎรที่บุกรุกอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติและป่าไม้ถาวรของชาติให้มีที่ทำกินเป็นหลักแหล่งซึ่งต่อมาได้มีการจัดทำโครงการออกหนังสืออนุญาตให้มีสิทธิทำกินชั่วคราว (ส.ท.ก.)

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กันยายน 2522			**วันที่ 18 กันยายน 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติโครงการแม่กืมหลวง เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังน้ำทดแทนการ ผลิตจากเครื่องกำเนิดไฟฟ้าดีเซลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) โดยให้ก่อสร้างฝายและอ่างเก็บน้ำพร้อมกับโรงไฟฟ้าและสายส่งขึ้นในบริเวณอำเภอฝางและแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ เงินลงทุนทั้งสิ้น 168.4969 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี และให้ดำเนินการต่อไปได้ตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ **วันที่ 25 กันยายน 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอให้กรมชลประทานทำสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างระบบการส่งน้ำ โครงการอ่างเก็บน้ำลำเชียงไกร อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา โดยเบิกจ่ายจากงบประมาณปี 2522 จำนวน 1,309,010 บาท และงบประมาณปี 2523จำนวน 10,900,000 บาท ส่วนที่เหลือจะได้พิจารณาจัดสรรให้ตามความจำเป็นในปีงบประมาณ 2524 ต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ	**วันที่ 4 กันยายน 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้คณะกรรมการสำรองข้าวกระทรวงพาณิชย์ เพื่อดำเนินการตามโครงการสำรองข้าว เป็นจำนวน 100 ล้านบาท โดยให้เป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ย กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 11 กันยายน 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เพื่อรวบรวมข้าวโพดจำหน่ายต่างประเทศประจำปี 2522 จำนวน 40 ล้านบาท โดยเป็นเงินกู้ดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อปี กำหนดชำระคืนในปี 2523 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ เป็นกรณีพิเศษ **วันที่ 25 กันยายน 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจัดซื้อปุ๋ยสำรอง จำนวน 22,000 ตันโดยวิธีประกวดราคากับให้ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นค่าปุ๋ย จำนวน 22,000 ตัน เป็นเงินตามที่ประกวดราคาได้และให้เป็นค่าใช้จ่ายแก่ อตก. อีกตันละ 350 บาท เป็นเงิน7,700,000 บาท และให้จ่ายจากเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในลักษณะจ่ายขาดเพิ่มเป็นค่าใช้จ่ายแก่ อตก. อีกตันละ 50 บาท เป็นเงิน 4,500,000 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
ตุลาคม 2522			**วันที่ 9 ตุลาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการพัฒนาน้ำใต้ดินจังหวัดสุโขทัย โดยให้กรมชลประทานแก้ไขสัญญากับบริษัท เซาธ์เวสต์ไพพ์แอนด์ซัพพลาย โดยให้บริษัทดำเนินการก่อสร้างระบบการส่งน้ำรวมทั้งการสำรวจและออกแบบในราคาบ่อละ 35,200 เหรียญสหรัฐฯ รวม 100 บ่อ เป็นเงิน 3,520,000 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือประมาณ 73.90 ล้านบาท โดยให้อธิบดีกรมอัยการเป็นผู้ตรวจสอบร่างสัญญาที่แก้ไขสัญญาเดิม โดยให้กรมชลประทานติดต่อกับอธิบดีกรมอัยการโดยตรงต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ สำหรับเงินที่จะใช้ในการนี้ที่ยังขาดอยู่จำนวน 54.4 ล้านบาท ให้ใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร **วันที่ 22 ตุลาคม 2422** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยกับโครงการพัฒนาเกษตรชลประทาน โครงการแม่กลอง ระยะที่ 2 และโครงการปัตตานี และอนุมัติให้กระทรวงการคลังดำเนินการกู้เงินจากธนาคารโลกในวงเงิน 80 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา เห็นควรให้สำนักงบประมาณให้การสนับสนุนโครงการทั้งสอง โดยพิจารณางบประมาณสมทบให้แก่หน่วยงานที่ปฏิบัติตามโครงการให้สามารถปฏิบัติตามแผนงานของโครงการที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ให้การสนับสนุนโครงการพิจารณาจัดสรรอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่ต้องการเพิ่ม ให้แก่หน่วยงานที่ปฏิบัติตามโครงการ เพื่อให้มีกำลังเจ้าหน้าที่เพียงพอในการปฏิบัติงานตาม โครงการได้ตามความเหมาะสม ตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	**วันที่ 9 ตุลาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติแผนพยุงราคาข้าวเปลือกสำหรับฤดูการผลิตข้าวนาปี 2522/2523 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้ตัดข้อความที่ว่า "ส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งให้องค์การตลาดเพื่อการเกษตรกรจัดส่งจำหน่ายต่างประเทศ โดยการขายข้าวระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล โดยขอให้กระทรวงพาณิชย์จัดโควต้าให้เป็นอันดับแรก" ออก และข้าวสาร ที่ศูนย์บริหารงานฯ ส่งมอบให้ กระทรวงพาณิชย์ รับมอบไว้ทั้งหมดเพื่อจัดจำหน่ายต่อไป สำหรับข้าวสารที่ศูนย์บริหารงานฯ จัดเพื่อจำหน่ายต่างประเทศ ให้กระทรวงพาณิชย์ จัดโควต้าและจำหน่ายออกไปเป็นอันดับแรก และการจัดจำหน่ายข้าวสารของศูนย์บริหารงานฯ ตามวรรคแรกให้กระทรวงพาณิชย์ หักค่าใช้จ่ายได้ตามที่จ่ายจริง

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
พฤศจิกายน 2522		**วันที่ 13 พฤศจิกายน 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาที่ดิน พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา	**วันที่ 13 พฤศจิกายน 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอให้กรมชลประทานซื้อเครื่องสูบน้ำจำนวน 407 เครื่อง ภายในวงเงินไม่เกิน 50 ล้านบาท และให้กรมส่งเสริมสหกรณ์4 ล้านบาท เป็นค่าน้ำมันสูบน้ำในเขตสหกรณ์การเกษตรที่ประสบภัยแล้งจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อใช้ในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ	**วันที่ 13 พฤศจิกายน 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการรับซื้อกระเทียมจำนวน 10 ล้านบาท และหากเกิดการขาดทุนในการดำเนินงาน ซึ่งผลการดำเนินการได้ผ่านการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินแล้ว ไม่ต้องใช้คืนในส่วนที่ขาดทุนและให้กระทรวงพาณิชย์ให้ความร่วมมือหาทางจำหน่ายกระเทียมที่รับซื้อไว้ด้วย และให้งดการสั่งกระเทียมจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่าย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 27 พฤศจิกายน 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อความสะดวกในด้านการเงิน แต่ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร พ.ศ. 2517 มาตรา 28 กำหนดไว้ว่า *"ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารแห่งประเทศไทย หรือธนาคารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด"*
ธันวาคม 2522			**วันที่ 25 ธันวาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ของกรมพัฒนาที่ดิน และอนุมัติให้ดำเนินการตามความเห็นของคณะกรรมการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยให้แก้ไขความเห็นข้อ 3. 2(2) เป็นดังนี้ "(2) ให้ใช้แรงงานทดแทนเครื่องจักรให้มากที่สุด ทั้งนี้ให้คำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับเป็นสำคัญ" **วันที่ 25 ธันวาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบการก่อสร้างประตูน้ำและคลองส่งน้ำเพื่อการชลประทาน รวม 5 แห่ง ตามที่รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสวัสดิ์ คำประกอบ) เสนอ และมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณา	**วันที่ 4 ธันวาคม 2522** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร พ.ศ. 2517 มาตรา6 (4) (4)ทวิ (8) มาตรา 7 (5) (5)ทวิ (9) และมาตรา16 (1) เนื่องจากในการดำเนินงานขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร พ.ศ. 2517 กำหนดไว้ไม่กว้างขวางและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ทำให้การดำเนินงานมีอุปสรรคสมควรแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 18 ธันวาคม 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างคลังสินค้าภายในวงเงิน 20 ล้านบาท โดยให้เป็นเงินจ่ายขาดตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ
มกราคม 2523			**วันที่ 16 มกราคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอในข้อ 1 เกี่ยวกับให้กรมชลประทานทำสัญญาว่าจ้างบริษัท SOUTHWEST PIPE AND SUPPLY ทำการเจาะบ่อน้ำจำนวน 90 บ่อใน 9 เขตบริเวณภาคเหนือตอนล่าง ภายในวงเงินไม่เกิน 9,891,800 เหรียญสหรัฐ โดยใช้แบบสัญญาที่กรมอัยการอนุมัติให้ความเห็นชอบแล้ว และส่วนการเงินที่จะใช้ในการนี้ให้ใช้จากเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร	**วันที่ 8 มกราคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจำหน่ายปุ๋ยตามโครงการช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น ในราคาเงินสดตันละ 3,700 บาท และเงินเชื่อตันละ 4,000 บาท และให้เบิกค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ยเป็นเงิน 13,861,050 บาท จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในลักษณะเงินจ่ายขาดตามที่กระทรวงเสนอสำหรับการใช้คืนเงินยืมจากกองทุนฯ ให้หักเงินที่ขายปุ๋ยได้ตามโครงการช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่นมาใช้คืนคณะกรรมการจัดหาปุ๋ยนาของกระทรวงเกษตรและ **วันที่ 8 มกราคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งสหกรณ์ เพื่อดำเนินการจัดหาปุ๋ยนาสูตรต่างๆ จำหน่ายแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในฤดูการผลิตปี 2522/2523 โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอาภรณ์ ศรีพิพัฒน์)เป็นประธาน และให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินโดยไม่เสียดอกเบี้ยจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นค่าปุ๋ยนา ในวงเงิน 200,000,000 บาท โดยจ่ายขาดจากกองทุนฯ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 16 มกราคม 2523** คณะรัฐมนตรีลงมติรับทราบรายงานความก้าวหน้าของการรับซื้อข้าวเปลือก พยุงราคาเพิ่มเติม มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ รวม 4 ข้อ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 22 มกราคม 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้กรมชลประทานยืมเพิ่มเติม เพื่อดำเนินการตามโครงการพัฒนาน้ำใต้ดิน จังหวัดสุโขทัยเพื่อจัดซื้อท่อกรุเพิ่มเติม เป็นจำนวน 1,876,780 บาท โดยไม่เสียดอกเบี้ยกับให้กรมชลประทานตั้งงบประมาณปี 2524 ชดใช้คืนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 29 มกราคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้ศูนย์บริการเกษตรกรเคลื่อนที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อจัดซื้อรถบรรทุกน้ำขนาด 10,000 ลิตร จำนวน 10 คัน และขนาด 6,000 ลิตร จำนวน 50 คัน รวมค่าซ่อมภายในวงเงิน 20,590,000 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	**วันที่ 22 มกราคม 2523** คณะรัฐมนตรีลงมติรับทราบและอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรกู้เงินจากธนาคารออมสิน โดยการเบิกเงินเกินบัญชี ในวงเงิน 1,000 ล้านบาท เพื่อการพยุงราคาข้าวเปลือกตามนโยบายรัฐบาลตามเงื่อนไขที่ได้ทำความตกลงกับธนาคารออมสินต่อไป และหากมีการขาดทุนเกิดขึ้นให้เป็นการจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 22 มกราคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้แก่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรสำหรับปี2523 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเพื่อให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรมีเงินทุนสำหรับเบิกจ่ายเป็นเงินค่าใช้จ่ายโดยไม่ขาดแคลนส่วนปีต่อๆ ไปให้เสนอขออนุมัติมาเป็นปีๆ ไป **วันที่ 29 มกราคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับเรื่องขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตามมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับโครงการพยุงราคาข้าวโพดประจำปี 2522/2523 ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรไปพิจารณาอีกครั้งหนึ่งตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอาภรณ์ ศรีพิพัฒน์) รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กุมภาพันธ์ 2523			**วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการพัฒนาน้ำใต้ดิน ส่วนการเงินที่จะใช้ในปี 2523 ตามที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอในข้อ 1,2 และ 3 โดยให้ใช้เงินกองทุนสงเคราะห์ตามมติคณะรัฐมนตรี ในเรื่องนี้เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2523 สำหรับการเงินที่จะใช้ในปี 2524 จำนวน 90.37 ล้านบาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอให้กรมชลประทาน ตั้งงบประมาณปี 2524 ต่อไป	**วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานความก้าวหน้าของการรับซื้อข้าวเปลือกพยุงราคาเพิ่มเติมและอนุมัติให้ดำเนินการ ตามที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ทั้ง 3 ข้อตามที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเกี่ยวกับปัญหาเรื่องการส่งมอบข้าว การพยุงราคา ปัญหาด้านการเงิน และการเร่งรัดคนซื้อข้าวในภาคเอกชน **วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงานความก้าวหน้าของการรับซื้อข้าวเปลือกพยุงราคา ประกอบด้วย จำนวนข้าวเปลือกที่รับซื้อจนถึงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2523 รวม 53 จังหวัดจำนวนข้าวสารที่ส่งมอบกระทรวงพาณิชย์ ปัญหาเกี่ยวกับการพยุงราคาข้าวเปลือกของรัฐบาลรวมทั้งความเคลื่อนไหวของราคาข้าวเปลือกในจังหวัดต่างๆ **วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ถอนเรื่อง ขอให้ยกเลิกหนี้สินบางประเภทให้แก่เกษตรกรไปได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องอุตสาหกรรมประมงขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ได้ร่วมกันพิจารณาเสนอมาตรการให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของชาวประมงแล้ว ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. .... แล้วส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจพิจารณาต่อไปและให้เสนอรัฐสภาพิจารณาต่อไปได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ
มีนาคม 2523		วันที่ 16 มีนาคม 2523 ได้มีการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องนโยบายและแผนการใช้ที่ดินที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสถาบันธุระ ในเอกสารประกอบการสัมมนา เล่มที่ 4 เรื่องการปฏิรูปที่ดินและการจัดที่ดิน ได้สรุปเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินและการจัดที่ดินไว้ดังนี้ *" การปฏิรูปและการจัดที่ดิน* *(1) การแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินในภาคต่างๆ ไม่ควรใช้มาตรการแบบเดียวกันกล่าวคือ ปัญหาที่ดินทำกินในแต่ละภาคมีลักษณะแตกต่างกัน ซึ่งต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมสำหรับปัญหานั้นๆดังนี้* *ภาคกลาง การปฏิรูปที่ดินไม่ใช่มาตรการที่มีอันดับสูงมากนักสำหรับภาคนี้เพราะมิได้ช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนเท่าใดนัก การปฏิรูปที่ดินอาจช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนในบางจุดเท่านั้น ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยการศึกษาสำรวจพื้นที่ต่างๆ โดยละเอียด เพื่อค้นหาความยากจนที่ซ่อนอยู่ตามจุดต่างๆ ของพื้นที่อย่างไรก็ตามภาคกลางมีความเป็นไปได้ในการปฏิรูปที่ดินในที่ของเอกชนสูงกว่าภาคอื่นๆ ทั้งนี้ เพราะขนาดเนื้อที่ถือครองโดยเฉลี่ยของภาคกลางสูงสุด*	**วันที่ 20 มีนาคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภาวะฝนแล้ง ซึ่งมีความจำเป็นรีบด่วน ในวงเงิน 88ล้านบาท สำหรับการเงินที่จะใช้ในการนี้ให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณและกระทรวงการคลัง ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และผู้อำนวยการสำนักงบประมาณรับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี **วันที่ 25 มีนาคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอาณัติอาภาภิรม) เป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำขาดแคลนในปี 2523 โดยมีอำนาจสั่งการให้หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้ทุกแห่ง เช่น หน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยการพลังงานแห่งชาติ รวมทั้งกรุงเทพมหานคร เพื่อให้งานดำเนินไปได้อย่างสอดคล้อง ประสานกันได้ผลดีที่สุด และบรรลุเป้าหมายต่อไปนี้ จัดสรรน้ำที่ใช้ในการเกษตรบริบูรณ์ทุกภาค เพื่อผลผลิตทางเกษตรจะได้รับผลกระทบน้อยที่สุด จัดหาน้ำสำหรับใช้	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		การดำเนินงานของรัฐในภาคกลางควรเป็นไปในด้านการควบคุมภาวะการเช่ามากกว่าอย่างอื่น และโครงการของรัฐควรเป็นในลักษณะให้เกษตรกรพยายามเรียนรู้ และลงทุนแก้ไขปัญหาด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ โดยที่รัฐให้บริการต่างๆ ในด้านที่จำเป็นเท่านั้น ถ้าหากมีการปฏิรูปหรือจัดที่ดินในภาคนี้ควรที่จะให้อันดับความสำคัญแก่กลุ่มผู้ไร้ที่ดินทำกิน (รับจ้าง) ด้วย และอาจต้องให้บริการอื่น เช่นสินเชื่อประกอบด้วย *ภาคเหนือ การปฏิรูปที่ดินเป็นไปได้น้อยเพราะเนื้อที่ถือครองของเกษตรกรโดยเฉลี่ยมีขนาดเล็กมาก และมีการกระจายค่อนข้างทัดเทียมกัน มาตรการในภาคนี้ควรเป็นการพัฒนาที่ดินในรูปต่างๆ เพื่อเพิ่มผลิตภาพของดินและอนุรักษ์ดิน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเป็นการพัฒนาในเขตเพาะปลูกที่อาศัยน้ำฝน (ที่ดอนและที่สูง) การจัดที่ดินควรให้อันดับความสำคัญสูงแก่เขตพื้นที่ป่าเพื่อรักษาต้นน้ำลำธารและที่ดินที่สูง รายละเอียดในการปฏิบัติอาจต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ อ.อ.ป. หรือ ส.ป.ก. หรือกรมป่าไม้เคยดำเนินการมาแล้ว* *ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การปฏิรูปที่ดินไม่น่าเป็นมาตรการที่จำเป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ในภาคนี้เป็นเจ้าของที่ดินเอง และยังถือครองที่ดินโดยเฉลี่ยขนาดใหญ่พอสมควร มาตรการที่สำคัญสำหรับ ภาคนี้ ได้แก่ การวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมประกอบการศึกษาเทคนิคและพันธุ์พืชเหมาะสมกับลักษณะกายภาพของพื้นที่นั่นคือ*	อุปโภคบริโภคในจุดที่ขาดน้ำในช่วงแล้งนี้ให้ขาดน้อยที่สุด และน้ำที่ปล่อยจากเขื่อนภูมิพลต้องไม่เกินวันละ 20 ล้านลูกบาศก์เมตร ทั้งนี้ให้รีบวางแผนแก้ไข การกำหนดผลที่คาดว่าจะได้เสนอนายกรัฐมนตรีและรายงานผลงานให้นายกรัฐมนตรีทราบทุกสัปดาห์ **วันที่ 28 มีนาคม 2523** พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 42 ต่อรัฐสภา ที่เกี่ยวกับการชลประทานในนโยบายทางเศรษฐกิจ โดยมีแนวทางการดำเนินนโยบายระยะสั้น ดังนี้ *"3. ปัญหาความแห้งแล้ง* *ปัญหาความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นในช่วงที่แล้ว และอาจจะมีขึ้นอีกในช่วงปีนี้ ซึ่งจะสร้างความชะงักงันให้แก่การทำมาหากินของประชาชนในชนบท ต้องได้รับการแก้ไขทุกวิถีทาง และรีบด่วนที่สุด ในการแก้ปัญหานี้ รัฐบาลจะเร่งปรับแผนการปล่อยน้ำจากเขื่อนใหม่ จะระดมการใช้เครื่องสูบน้ำจากแม่น้ำใหญ่ทั่วทุกสาย และจะเพิ่มเครื่องมือเข้าร่วมทำฝนเทียมเข้าช่วยอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ จะได้จัดเตรียมเมล็ดพันธุ์พืชให้แก่เกษตรกรรม ควบคู่ไปกับการสร้างอ่าง หรือแหล่งเก็บน้ำอย่างรวดเร็วด้วย"* (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 265) ทุกแห่ง ตลอดจนแม่น้ำโขง แม่น้ำสาละวิน และหรือลำน้ำอื่นๆ มาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่และโดยเร่งด่วนที่สุด ในการนี้ให้ใช้ศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจในภาวะฝนแล้งเป็นเครื่องมือในการติดต่อสั่งการ และพิจารณาแต่งตั้งกรรมการหรือคณะทำงานในศูนย์บัญชาการฯ เพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		เน้นหนักในการพัฒนาที่ดิน และการพัฒนาแหล่งน้ำ และเป็นพื้นที่ที่มีความยากจนหนาแน่นซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ในเขตที่มีการชลประทานอาจมีโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์จากน้ำให้เต็มที่นอกจากนี้จำเป็นจะต้องมีมาตรการในการช่วยไถ่ถอนหนี้สินให้แก่เกษตรกรปัญหาด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ โดยที่รัฐให้บริการต่างๆ ในด้านที่จำเป็นเท่านั้น ถ้าหากมีการปฏิรูปหรือจัดที่ดินในภาคนี้ควรที่จะให้อันดับความสำคัญแก่กลุ่มผู้ไร้ที่ดินทำกิน (รับจ้าง) ด้วย และอาจต้องให้บริการอื่น เช่นสินเชื่อประกอบด้วย ภาคเหนือ การปฏิรูปที่ดินเป็นไปได้น้อยเพราะเนื้อที่ถือครองของเกษตรกรโดยเฉลี่ยมีขนาดเล็กมาก และมีการกระจายค่อนข้างทัดเทียมกัน มาตรการในภาคนี้ควรเป็นการพัฒนาที่ดินในรูปต่างๆ เพื่อเพิ่มผลิตภาพของดินและอนุรักษ์ดิน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเป็นการพัฒนาในเขตเพาะปลูกที่อาศัยน้ำฝน (ที่ดอนและที่สูง) การจัดที่ดินควรให้อันดับความสำคัญสูงแก่เขตพื้นที่ป่าเพื่อรักษาต้นน้ำลำธารและที่ดินที่สูง รายละเอียดในการปฏิบัติอาจต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ อ.อ.ป. หรือ ส.ป.ก. หรือกรมป่าไม้เคยดำเนินการมาแล้ว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การปฏิรูปที่ดินไม่น่าเป็นมาตรการที่จำเป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ในภาคนี้เป็นเจ้าของที่ดินเอง และยังถือครองที่ดินโดยเฉลี่ยขนาดใหญ่พอสมควร มาตรการที่สำคัญสำหรับ		

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		ภาคนี้ ได้แก่ การวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสม ประกอบการศึกษาเทคนิคและพันธุ์พืชเหมาะสมกับลักษณะกายภาพของพื้นที่นั่นคือ เน้นหนักในการพัฒนาที่ดิน และการพัฒนาแหล่งน้ำ และเป็นพื้นที่ที่มีความยากจนหนาแน่นซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลักในเขตที่มีการชลประทานอาจมีโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์จากน้ำให้เต็มที่นอกจากนี้จำเป็นจะต้องมีมาตรการในการช่วยไถ่ถอนหนี้สินให้แก่เกษตรกร ซึ่งปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินมากขึ้น *ภาคใต้ การปฏิรูปที่ดินมีความเป็นไปได้น้อย เนื่องจากเกษตรกรมีเนื้อที่ถือครองขนาดเล็ก การแก้ไขปัญหาควรเน้นกลุ่มผู้ปลูกข้าวซึ่งมีเนื้อที่ขนาดเล็กโครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือนและวิจัยพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของภาค และมาตรการอีกอย่างคือ การช่วยเหลือชาวสวนยางขนาดเล็กโดยส่งเสริมให้ปลูกยางพันธุ์ใหม่ทดแทนพันธุ์พื้นเมือง และปลูกพืชอื่นแซมในสวนยางในระยะแรกสร้างงานนอกสาขาเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น*		

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		(2) ถอนสภาพป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการเกษตร และถูกราษฎรแผ้วถางทำลาย แล้วนำมาปฏิรูปและจัดสรรให้แก่ราษฎร พื้นที่เหล่านี้ควรแบ่งให้หน่วยราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ส.ป.ก. กรมพัฒนาที่ดิน กรมประชาสงเคราะห์ กรมป่าไม้ อ.อ.ป. ฯลฯ นำไปดำเนินการ ไม่ควรให้หน่วยงานเดียวรับผิดชอบทั้งนี้เพราะแต่ละหน่วยงานมีขีดความสามารถจำกัด" (สถาบันธุระ, 2523: 11-12)		
เมษายน 2523			**วันที่ 14 เมษายน 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รองนายกรัฐมนตรี (พลตรีประมาณ อดิเรกสาร) รับผิดชอบดำเนินการในเรื่องการนำทรัพยากรแหล่งน้ำมาพัฒนา เพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ และให้มีอำนาจสั่งการแก่หน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง	**วันที่ 13 เมษายน 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการดำเนินการจัดซื้อปุ๋ยนาจากต่างประเทศหรือแหล่งอื่นอีกวิธีหนึ่ง เป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายนอกเหนือจากการประกวดราคาด้วยตามนัยมติคณะรัฐมนตรี 5 มกราคม 2523 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ
พฤษภาคม 2523			**วันที่ 13 พฤษภาคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการดำเนินงานตามแผนโครงการจัดสรรน้ำประปาเพื่ออุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้งบลงทุนสำรองราคาและกรณีจำเป็นเร่งด่วนปีงบประมาณ 2523 ภายในวงเงินไม่เกิน 5 ล้านบาท ของการประปานครหลวง เพื่อดำเนินการโครงการนี้ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ	**วันที่ 6 พฤษภาคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรม รับไปพิจารณาดำเนินการในเรื่องการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสม ให้เป็นเขตทำเกษตรกรรม ตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ
มิถุนายน 2523			**วันที่ 10 มิถุนายน 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เปิดการก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำบ้านทุ่งขามได้ ในปีงบประมาณ 2523 โดยจะเริ่มงานสำรวจและออกแบบให้เสร็จ และดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ 2524 ตามที่เสนอ	**วันที่ 10 มิถุนายน 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผู้แทนคณะกรรมการสอบสวนเรื่องที่ดินทำกินและหนี้สินของชาวนาชาวไร่ ร่วมกันพิจารณาปรับปรุงประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการช่วยเหลือเกี่ยวกับหนี้สินของเกษตรกร ลงวันที่ 26 กันยายน 2521

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มิถุนายน 2523			**วันที่ 10 มิถุนายน 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอาณัติ อาภาภิรม) เป็นหัวหน้าคณะพร้อมด้วยเลขาธิการคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนสำนักงบประมาณ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม (พรรคชาติไทย) ไปดูสถานที่และหาทางแก้ไข แล้วนำมาเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาในวันอังคารที่ 17 มิถุนายน 2523 อีกครั้งหนึ่ง **วันที่ 17 มิถุนายน 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยกำหนดการก่อสร้างการชลประทานโครงการพิษณุโลก เฉพาะในท้องที่ จังหวัดพิจิตร เป็นการชลประทานที่เร่งด่วน โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 12 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 146 ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2515 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วดำเนินการต่อไปได้	ให้มีการผ่อนปรนหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ และดำเนิน การให้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แก้ไขข้อบังคับของธนาคาร เพื่อให้ความช่วยเหลือ แก่เกษตรกรที่ประสงค์จะขอกู้เพื่อนำไปไถ่ถอนที่ดินหรือซื้อที่ดินให้สอดคล้องกันได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 10 มิถุนายน 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอทั้ง 4 ข้อ คือให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจัดซื้อปุ๋ยในประเทศและต่างประเทศโดยวิธีพิเศษตามที่ได้ดำเนินการไปแล้วภายในวงเงินไม่เกิน 224,100,000 บาท และขออนุมัติเงิน ค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ย เป็นเงินไม่เกิน 16,450,000 บาท โดยจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำหน่ายปุ๋ยแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในราคาเงินสดตันละ 4 ,700 บาท และให้ความเห็นชอบในการที่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจะจำหน่ายปุ๋ยเงินเชื่อผ่านในราคาสูงกว่าราคาเงินสด โดยเพิ่มเป็นค่าใช้จ่ายให้ธนาคารฯ เป็นค่าดำเนินงานร้อยละ 7.50 ต่อปี ของราคาปุ๋ยโดยให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรรับภาระในการติดตามการชำระหนี้และรับภาระหนี้สูญด้วย โดยให้ตัดคำว่า "และรับภาระในหนี้สูญ" ในข้อ 4 ออก

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 17 มิถุนายน 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานและการปฏิบัติการในเรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำเค็มจากบ่อเกลือ จังหวัดมหาสารคามและร้อยเอ็ด ที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอาณัติ อาภาภิรม) ประธานคณะกรรมการเฉพาะกิจในภาวะฝนแล้งเสนอ สำหรับการเงินที่จะใช้ในการนี้ จำนวน 6 ล้านบาทนั้น ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณให้ต่อไปกับมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน แต่งตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอที่เกี่ยวข้องดูแลเรื่องภาวะสิ่งแวดล้อมอันเนื่องจากการทำบ่อเกลือในจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดร้อยเอ็ดด้วย	
กรกฎาคม 2523			**วันที่ 22 กรกฎาคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กรมชลประทานเปิดการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยโป่งจ้อได้ในปีงบประมาณ 2523 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ สำหรับการเงินให้เป็นไปตามความเห็นของ สำนักงบประมาณ หากกรมชลประทานจะเร่งปิดโครงการตามแผนเดิม คือให้แล้วเสร็จในปี 2524 เห็นควรให้เสนอขอแปรญัตติเพิ่มต่อไป	**วันที่ 8 กรกฎาคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้ว และให้เสนอสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไปได้
สิงหาคม 2523			**วันที่ 26 สิงหาคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ ให้ทำการแผ้วถางป่าและทำไม้บริเวณพื้นที่ป่าโครงการไม้กระยาเลย แม่น้ำรันตี-ห้วยปงปี-ปากคลอง (กจ.4) จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นป่าปิดตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 9 มกราคม 2522 เฉพาะที่จะถูกน้ำท่วมเนื่องจากโครงการก่อสร้างเขื่อนเขาแหลม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวนไม่เกิน 53,612.5 ไร่ โดยให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นผู้ดำเนินการเอง	**วันที่ 5 สิงหาคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอทั้ง 2 ข้อ ดังนี้ ให้งดการจำหน่ายพันธุ์ข้าวเปลือกให้แก่องค์การระหว่างประเทศไว้ก่อน เนื่องจากข้าวเปลือกมีจำนวนน้อย และถ้ามีความจำเป็นด้วยเหตุการณ์ทางการเมืองที่จะต้องส่งพันธุ์ข้าวฯ ก็ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร เป็นผู้ดำเนินการจัดส่งให้แก่ผู้ซื้อแต่เพียงผู้เดียว โดยผู้ซื้อจะต้องแจ้งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบก่อนล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า 15 วัน

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 26 สิงหาคม 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอาณัติ อาภาภิรม) เป็นผู้ตอบกระทู้ ถามที่ 112 เรื่อง เขื่อนจุฬาภรณ์ (เขื่อนน้ำพรหม) ของนายสีหนาท ฤาชา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัยภูมิ (เนื่องจากราษฎรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอคอนสาร อำเภอภูเขียว อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ได้รับความเดือดร้อนจากการปฏิบัติหน้าที่ของเขื่อนฯ ที่ปิดกั้นน้ำเพื่อการไฟฟ้าทำให้ราษฎรขาดแคลนน้ำกิน น้ำใช้ ฯลฯ) ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรต่อไป	และสำหรับพันธุ์ข้าวเปลือกที่ เอฟ.เอ.โอ ได้จัดซื้อจากเอกชนไว้แล้ว จำนวน 7,000 ตัน อนุญาตให้ส่งออกได้เป็นกรณีพิเศษ แต่ต้องชำระเงินที่ติดค้างอยู่กับองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรในอัตราตันละ 1,100 บาท
กันยายน 2523			**วันที่ 2 กันยายน 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ทำการศึกษาสำรวจและจัดทำรายงานความเหมาะสมของโครงการผันน้ำอิง-ยม-น่าน ตามแผนโดยเร็วต่อไป ตามที่ประธานคณะกรรมการวางแผนและเร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำเสนอ **วันที่ 9 กันยายน 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการและให้มีการบูรณะแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ โดยเริ่มจาก 3 แหล่งได้แก่ บึงบรเพ็ด กว๊านพะเยา และหนองหาน และมอบหมายให้สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกรมวิเทศสหการ จัดหางบประมาณหรือแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการศึกษา สำรวจ และ จัดทำโครงการตลอดจนเพื่อการพัฒนาโครงการในโอกาสต่อไป และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการบูรณะแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ โดยให้เพิ่มผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัยและผู้แทนสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เช่น AIT เป็นกรรมการด้วย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	**วันที่ 2 กันยายน2523** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยกับโครงการวิจัยการเกษตรแห่งชาติและให้กระทรวงการคลังดำเนินการเจรจากู้เงินในขั้นรายละเอียดกับแหล่งเงินกู้โดยรับความเห็นและข้อสังเกตุของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปดำเนินการด้วย และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำแผนงาน และเป้าหมายในการใช้เงินกู้ให้แน่นอน และจัดทำแผนปฏิบัติงานของหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้งที่มีหรือไม่มีโครงการเงินกู้ โดยกำหนดแผนปฏิบัติงาน เป้าหมายและประเภทของผลิตผลให้สอดคล้องกับโครงการวิจัยการเกษตรแห่งชาติด้วย กับกำหนดแผนการร่วมมือกับคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและมหาวิทยาลัยต่างๆ ในการวิจัยตามโครงการกู้เงินรายนี้เพื่อให้ได้รับประโยชน์มากที่สุด

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 30 กันยายน 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายให้ นายอาณัติ อาภาภิรม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดสรรน้ำจากอ่างเก็บน้ำเหล่านี้ให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยมีอำนาจสั่งการหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการจัดสรรน้ำทุกหน่วย	**วันที่ 30 กันยายน 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ทั้ง 2 ข้อ คือ ให้คณะผู้แทนไทยเดินทางไปร่วมประชุมคณะกรรมการร่วมระดับรัฐมนตรี และคณะอนุกรรมการร่วมทางด้านวิชาการ ครั้งที่ 3 ณ กรุงดักกา ประเทศบังกลาเทศ ในต้นเดือนตุลาคม 2523 และใช้เงินงบประมาณหมวดรายจ่ายอื่น รายการค่าใช้จ่ายในการเจรจาธุรกิจและการประชุมนานาชาติ ซึ่งตั้งไว้ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นค่าใช้จ่ายในการประชุมครั้งนี้สำหรับคณะผู้แทนไทยให้เพิ่มรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายไพโรจน์ ไชยพร) เป็นผู้แทนและนายอาภรณ์ ศรีพิพัฒน์ เป็นที่ปรึกษาคณะผู้แทนไทยด้วย
พฤศจิกายน 2523			**วันที่ 4 พฤศจิกายน 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเรื่องการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในภาคต่างๆ ของประเทศโดยให้ความช่วยเหลือปุ๋ยข้าวในฤดูการทำนาปรัง ประมาณ 101,000,000 บาท จากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร โดยมีการกำหนดระยะเวลาผ่อนชำระหนี้คืนภายในเวลา2 ปี โดยไม่คิดดอกเบี้ยทั้งนี้ ให้ทำความตกลงกับคณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรต่อไป ส่วนค่าใช้จ่ายตันละ 350 บาท นั้นอนุมัติเป็นเงินจ่ายขาดตามหลักการที่เคยปฏิบัติมา **วันที่ 18 พฤศจิกายน 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการ โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองสังข์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้กรมชลประทาน เปิดงาน	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 18 พฤศจิกายน 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการ โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองสังข์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้กรมชลประทาน เปิดงานก่อสร้างฝายทดน้ำคลองสังข์ ได้ตั้งแต่ปี 2524 โดยให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้ตามความจำเป็น มอบให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรับไปพิจารณารายละเอียดของโครงการนี้ เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยด่วน **วันที่ 16 ธันวาคม 2523** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยและอนุติให้กระทรวงการคลัง และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยดำเนินการตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดังนี้ ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยทำการศึกษารายละเอียดความเหมาะสมขั้นสุดท้าย รวมทั้งการออกแบบและจัดเตรียมเอกสารประมูลสำหรับโครงการผันน้ำจังหวัดเลยและเพชรบูรณ์ต่อไปได้ ทั้งนี้การดำเนินงานขั้นการออกแบบ และจัดเตรียมเอกสารประมูลให้กระทำได้ เมื่อโครงการนี้มีความเหมาะสม ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานขั้นแรก และขั้น ที่สองรวมเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน 6.5 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาให้กู้จากธนาคารพัฒนาเอเชียไปพร้อมกันทั้งสอง ขั้นตอนหากผลการศึกษาขั้นแรกปรากฏว่าโครงการไม่มีความเหมาะสมก็ให้ล้มเลิกการดำเนินงานและตัดเงินกู้ ส่วนที่สองออกไป กับให้กระทรวงการคลังเป็นผู้เจรจา และค้ำประกันเงินกู้รายนี้	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มกราคม 2524		**วันที่ 6 มกราคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการการคุ้มครองพื้นที่ถือครองทำการเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอสำหรับรายละเอียดการดำเนินการมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) ร่วมกันพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง	**วันที่ 6 มกราคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเงินกู้สินเชื่อผู้ขายสำหรับโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนเขาแหลมให้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยดำเนินการทำสัญญาก่อหนี้ผูกพันแบบซื้อเชื่อค่าวัสดุอุปกรณของโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนเขาแหลมจากบริษัท Marubeni Corporationแห่งประเทศญี่ปุ่น ในวงเงิน 441,893,643 บาท โดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกันการชำระหนี้ให้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยทำสัญญาก่อหนี้แบบซื้อเชื่อเพิ่มเติมอีก 6.63 ล้านบาทในกรณีที่จะต้องจัดซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็นเพิ่มเติมและให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกันและให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมายเป็นผู้ลงนามในสัญญาค้ำประกันตามที่กระทรวงการคลังเสนอ **วันที่ 6 มกราคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยโครงการสูบน้ำในเนื้อที่เกษตรโครงการผามอง ระยะที่ 1 และเห็นควรให้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 และดำเนินการต่อไป ส่วนเงินบาทสมทบจำนวน 119 ล้านบาท เห็นควรมอบให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรให้ตามความจำเป็น	**วันที่ 6 มกราคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการประกวดราคาปุ๋ยนาเกรด 16-20-0 หรือ 18-22-0 หรือ 20-20-0 หรือ 22-22-0 จำนวนไม่เกิน 100,000 ตัน ซึ่งบริษัท เจี๋ยไต๋ส่งเสริมเกษตรกรรม จำกัด ราคาตันละ 4,644 บาท ทั้งที่แนวโน้มของราคาน้ำมันจะสูงขึ้นตามราคาของกลุ่ม โอเปค จำกัด เป็นวงเงินทั้งสิ้น 449 ล้านบาท ต่ำกว่าวงเงินที่ได้รับอนุมัติไว้ 475 ล้านบาท ทำให้ประหยัดเงินของรัฐได้ 26 ล้านบาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 13 มกราคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ยกเว้นภาษีการค้าสำหรับการขายน้ำตาลทรายดิบ จำนวน 90,404 เมตริกตันที่องค์การคลังสินค้า (อคส.) ส่งออกนอกราชอาณาจักรให้แก่บริษัทที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศตามข้อตกลงระหว่างกระทรวงพาณิชย์กับบริษัทนั้นในเดือนสิงหาคม 2523 เฉพาะที่ส่งออกนอกราชอาณาจักรใน พ.ศ. 2524 สำหรับน้ำตาลทรายดิบที่ผลิตได้ในฤดูการผลิตนี้และจะส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ให้เก็บภาษีการค้าในอัตราร้อยละ 3.0 ของรายรับและมอบให้กระทรวงการคลังรับไปพิจารณาดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และกำหนดเงื่อนไขสำหรับการยกเว้นภาษีการค้าสำหรับการขายน้ำตาลทรายดิบที่ผลิตได้ในฤดูการผลิตปีที่แล้ว เฉพาะที่ส่งออกนอกราชอาณาจักรแต่ยังค้างการส่งออกอยู่ **วันที่ 20 มกราคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการขอทบทวนมติเกี่ยวกับการเสียภาษีการค้าสำหรับการขายน้ำตาลส่งออกนอกราชอาณาจักร โดยให้กระทรวงพาณิชย์และกระทรวงการคลัง ร่วมกันทำการสำรวจน้ำตาลดิบค้างพาณิชย์ว่าเป็นน้ำตาลค้างฤดูการผลิต ตลอดจนจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 20 มกราคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยกับโครงการพัฒนาลุ่มในแต่ละปีต่อไป และควรจะได้มีการพิจารณาวางหลักเกณฑ์การเก็บค่าน้ำจากเกษตรกรให้ความยุติธรรมเป็นหลักเกณฑ์เดียวกันต่อไป ตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แม่น้ำแจ่ม ตามความช่วยเหลือของ USAID ตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอแต่งบประมาณที่จะจ่ายสมทบ ให้เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ 2525 โดยให้ส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเสนอขอตั้งงบประมาณปี 2525 และปีต่อๆ ไป ตามข้อผูกพันตามความเห็นของสำนักงบประมาณ สำหรับเงินช่วยเหลือที่จะได้รับในปี 2524 ให้นำมาดำเนินการในเรื่องการสำรวจที่จำเป็น ตามโครงการไปก่อน	**วันที่ 20 มกราคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบโครงการเปลี่ยนพันธุ์ และกำหนดนโยบายสำคัญในการเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตข้าวให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำการผลิตข้าวเหนียวเฉพาะ ให้เพียงพอต่อการบริโภค เท่านั้นและให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติบรรจุโครงการนี้ ลงในแผนพัฒนาสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 โดยให้ สำนักงบประมาณตั้งงบประมาณให้ตามความจำเป็นตั้งแต่ปี 2525 เป็นต้นไปและให้คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร พิจารณาจัดสรรเงินทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อมาใช้จ่ายในการดำเนินงานของโครงการตามความจำเป็น ในปีงบประมาณ 2524 ซึ่งส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ได้ตั้งงบประมาณไว้และให้กระทรวงมหาดไทยโดยผู้ว่าราชการจังหวัดต่างๆ ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 20 มกราคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายบุญชู โรจนเสถียร) เสนอเกี่ยวกับเรื่องเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการประมูลข้าวสาร 4.5 ล้านกระสอบโดยให้องค์การคลังสินค้าออกตั๋วสัญญาใช้เงินแก่ผู้ขายข้าวสารซึ่งประมูลได้ กำหนดชำระเงินภายใน 30 วัน ในวงเงิน 1,500 ล้านบาท แบ่งออกเป็นสองส่วน คือจำนวน 200 ล้านบาท ทำเป็นรูปเบิกเกินบัญชีจากธนาคารและวงเงิน 1,300 ล้านบาท ทำในรูปออกตั๋วสัญญาใช้เงินตามเดิม

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 27 มกราคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการที่จะพิจารณาผ่อนผันอนุญาตให้มีการตั้งโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราด้วยเครื่องจักรในจังหวัดภาคใต้และจังหวัดภาคตะวันออกที่มีการปลูกยางพาราตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ แต่เพื่อความรอบคอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับข้อสังเกตของที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับจำนวนโรงงานแปรรูปไม้ ขนาดของเครื่องจักร และอุปกรณ์ การดำเนินการแก่โรงงานที่ดำเนินการผิดกฎหมาย มาตรการป้องกันมิให้มีการแปรรูปไม้อื่นนอกเหนือไม้ยางพารา ฯลฯ เสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่งก่อนฤดูคงเหลืออีกครั้งหนึ่ง ภายในวันศุกร์ที่ 23 มกราคม 2524 สำหรับหลักเกณฑ์การยกเว้นภาษีการค้า สำหรับน้ำตาลดิบส่งออกค้างฤดูนั้น เห็นควรกำหนด โดยใช้ตัวเลขขั้นสูงที่กระทรวงพาณิชย์ได้รับรายงานไปก่อนคือไม่เกิน 99,103 เมตริกตัน โดยมีเงื่อนไขว่าปริมาณดังกล่าวนี้จะส่งออกภายในสิ้นเดือนมีนาคม 2524 เป็นอย่างช้าและจะต้องมีใบรับรองจากกระทรวง **วันที่ 27 มกราคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบคณะกรรมการกลางช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ (ก.ช.น.) โดยให้เสนอข้อสังเกตของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีซึ่งเสนอว่าสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของสำนักนายกรัฐมนตรีและราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีโดยเฉพาะ ฯลฯ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				ฉะนั้น งานที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนนี้ จึงไม่ใช่ราชการประจำของสำนักนายกรัฐมนตรีเพราะเป็นงานภาคปฏิบัติที่จะต้องออกไปดำเนินการในส่วนภูมิภาคด้วยฉะนั้น การที่จะจัดตั้ง *"สำนักงานคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน"* ขึ้นในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีอีกจะเป็นงานที่ซ้ำหน้าที่กันและอาจขัดกับประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 หมวด 1 ข้อ 18 เพราะไม่ใช่งานประจำของสำนักนายกรัฐมนตรีและมีหน่วยงานในสังกัดทำอยู่แล้วเพื่อคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดินพิจารณาก่อน
กุมภาพันธ์ 2524		**วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2524** คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบนโยบายและมาตรการการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ นโยบายดังกล่าวได้ระบุถึงปัญหาการใช้ที่ดินและการขยายตัวของกรุงเทพมหานครไว้ ดังนี้ *"ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน* *ปัญหาการบุกรุกที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ทางการเกษตรและการใช้ที่ดินบริเวณชานเมืองที่ขาดแบบแผน และไม่มีประสิทธิภาพ* *ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดนโยบายและมาตรการด้านการตั้งถิ่นฐานในเมืองไว้ในข้อที่ 3 ว่าถือว่าที่ดินในเมืองและโดยรอบเป็นทรัพยากรของส่วนรวมที่จะต้องมีการใช้ที่ดินบริเวณชานเมือง เพื่อเป็นกรอบหรือแนวทางในการวางผังเมือง หรือการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในขั้นรายละเอียดต่อไป*	**วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2524** คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบนโยบายและมาตรการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งในบทที่ 2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาตินั้นมีนโยบายและมาตรการด้านน้ำผิวดิน ในหน้า 47-48 ดังนี้ *"เนื่องจากในปัจจุบันคุณภาพของน้ำผิวดินของประเทศได้เสื่อมโทรมลงเป็นอันมาก จนทำให้ปริมาณน้ำที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ลดน้อยลงและก่อให้เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างมหาศาล รัฐจึงได้กำหนดนโยบายและมาตรการน้ำผิวดินไว้ ดังนี้* *นโยบาย 1 รักษาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ* *มาตรการ* *1. จำแนกประเภทของแหล่งน้ำเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์ต่างๆ กัน* *2. กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำให้เหมาะสมกับประเภทของแหล่งน้ำ ในข้อ 1.*	**วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติการประมง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา **วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชกฤษฎีกา และร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ดำเนินการต่อไปได้ สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับประกาศกระทรวงมหาดไทย ให้กระทรวงมหาดไทยรับไปดำเนินการให้ถูกขั้นตอนตามกฎหมายโดยเร็วที่สุด และเห็นชอบด้วยตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอในข้อ 2 และข้อ 3 และมอบให้กระทรวงมหาดไทยรับไปดำเนินการต่อไปได้

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติห้ามการขายฝากที่ดินเกษตรกรรม พ.ศ. .... ซึ่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) ได้ตรวจแก้ไขต่อสภาฯ เพื่อพิจารณาต่อไปได้ **วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2524** นายกรัฐมนตรี (พลเอกเปรม ติณสูลานนท์) ได้กล่าวปราศัยในพิธีเปิดการสัมมนาการเกษตรภาคเหนือ ที่สำนักงานเกษตรภาคเหนือ จังหวัด เชียงใหม่ มีข้อความเกี่ยวกับการถือครองที่ดินดังนี้ ***" สำหรับปัญหาการถือครองที่ดิน ซึ่งภาคเหนือมีเนื้อที่ถือครองต่อครอบครัวต่ำ จนมีแนวโน้มที่จะทำให้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพในอนาคตนั้น รัฐบาลเองได้ตระหนักในปัญหานี้มาโดยตลอด และไม่ฟังปรารถนาที่จะให้มีการแก้ปัญหาเป็นไปในรูปปล่อยปละละเลยโดยให้ราษฎรเพิ่มที่ทำกิน โดยบุกรุกเข้าไปในป่าสงวนแม้ป่าบางแห่งจะหมดสภาพป่ากลายเป็นหมู่บ้าน หรือเป็นเมืองไปแล้วก็ตาม ตามกฎหมายแล้วที่ดินดังกล่าวก็เป็นเนื้อที่ป่าสงวนอยู่ดี ปัญหาอยู่ที่ว่าทำอย่างไรจึงจะให้ทุกอย่างเรียบร้อยไปด้วยดี และโดยถูกต้องตามกฎหมาย "*** (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2524)	*3. ตรวจสอบคุณภาพน้ำอย่างสม่ำเสมอ* *4. วางแผนและประสานการดำเนินงานของหน่วยราชการและหน่วยงานอื่นๆ เพื่อการรักษาคุณภาพน้ำ* *5. กำหนดมาตรการป้องกันการเสื่อมโทรมคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ* *6. สนับสนุนการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการกำจัดน้ำโสโครก และการแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำ* *นโยบาย 2 ฟื้นฟูคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำที่เสื่อมโทรม* *มาตรการ* *1. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับของเสียจากแหล่งชุมชน* *1.1 เร่งรัดให้มีการกำจัดน้ำเสียจากแหล่งชุมชน* *1.2 กำหนดมาตรฐานและควบคุมคุณภาพน้ำทิ้ง* *1.3 ควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอยลงสู่แหล่งน้ำ* *2. ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการอุตสาหกรรม* *กำหนดมาตรการควบคุมของเสียจากโรงงานให้ได้ผลในทางปฏิบัติ ตลอดจนให้มีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ* *2.1 ปรับปรุงมาตรฐานน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน* *2.2 สนับสนุนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม เพื่อแก้ปัญหาน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดให้มีโรงงานกำจัดน้ำเสียรวม* *2.3 เร่งรัดให้โรงงานอุตสาหกรรม มีระบบการกำจัดน้ำเสียและปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย*	**วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การคลังสินค้ากู้ยืมเงินเพิ่มเติม อีก 3,500 ล้านบาท โดยให้เพิ่มเติมระเบียบว่าด้วยการเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารขององค์การคลังสินค้าให้เปิดบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไปได้ เฉพาะในการดำเนินการประมูลซื้อข้าวสารตามนโยบายรัฐบาล และสำหรับการออกตั๋วใช้เงินนั้นให้กระทรวงการคลังและกระทรวงพาณิชย์ร่วมกันพิจารณา ให้ใช้ได้เต็มตามวงเงินจัดซื้อข้าวสาร ตามนโยบายและแผนการเงินของรัฐบาลในโครงการนี้ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ **วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอดังนี้ เห็นชอบในหลักการต่อการรับความช่วยเหลือจากประชาคมยุโรปในโครงการฝึกอบรมการจัดการสหกรณ์การเกษตร และเห็นชอบในหลักการต่อร่างความตกลงทางการเงินระหว่างประเทศไทยกับประชาคมยุโรปในโครงการพัฒนาชนบทของไทยประจำปี พ.ศ. 2523 และอนุมัติให้เอกอัครราช ทูตฯ หัวหน้าคณะผู้แทนไทยประจำประชาคมยุโรป เป็นผู้มีอำนาจลงนามในความตกลงทางการเงินเพื่อรับความช่วยเหลือในโครงการฯ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			2.4 ส่งเสริมให้มีระบบใช้น้ำหมุนเวียน และ/หรือนำน้ำที่ใช้แล้วไปใช้ในกิจการอื่นตามเหมาะสม *3. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเหมืองแร่* *3.1 กำหนดมาตรการควบคุมปริมาณตะกอนจากการทำเหมืองแร่หรือแต่งแร่ให้ได้ผลในทางปฏิบัติยิ่งขึ้น ตลอดจนให้มีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ* *3.2 ปรับปรุงระบบหรือวิธีการทางการเก็บกักขังมูลดินทราย หรือน้ำขุ่นข้นจากเหมืองแร่หรือโรงแต่งแร่เพื่อลดปริมาณตะกอนและสารที่อาจจะเป็นพิษที่ไหลลงสู่แหล่งน้ำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น* *3.3 ส่งเสริมให้มีระบบใช้น้ำหมุนเวียน/หรือนำน้ำที่ใช้แล้วไปในกิจการอื่นตามเหมาะสม* *4. ในส่วนที่เกี่ยวกับเกษตรกรรม* *4.1 เร่งรัดการควบคุมการใช้วัตถุมีพิษที่ใช้ในการเกษตร และปุ๋ยอันมีส่วนทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม* *4.2 ปรับปรุงวิธีการทางการเกษตรกรรม เพื่อลดปริมาณตะกอนและสารเป็นพิษที่ไหลลงสู่แหล่งน้ำ”* (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2526: 47-48) ในส่วนของน้ำใต้ดินในหน้า 50 ได้มีนโยบายและมาตรการดังนี้ *“เพื่อรักษาคุณภาพและปริมาณน้ำของน้ำใต้ดิน รัฐจึงกำหนดนโยบายและมาตรการด้านน้ำใต้ดินไว้ ดังนี้* *นโยบาย ส่งเสริมให้มีการรักษาปริมาณและคุณภาพน้ำใต้ดิน*	**วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้องค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น ร่วมทุนกับบริษัทค้าผลไม้ และสัตว์น้ำ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอแต่ก่อนที่จะมีการเจรจาในรายละเอียดและลงนามในสัญญาหรือข้อตกลงในเรื่องนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นเจ้าของเรื่องเชิญผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปร่วมพิจารณาในรายละเอียดเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่งก่อน **วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้องค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น ร่วมทุนกับบริษัทค้าผลไม้และสัตว์น้ำ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอแต่ก่อนที่จะมีการเจรจาในรายละเอียดและลงนามในสัญญาหรือข้อตกลงในเรื่องนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นเจ้าของเรื่องเชิญผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปร่วมพิจารณาในรายละเอียดเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่งก่อน **วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายบัญญัติ บรรทัดฐาน) รับเรื่องเกี่ยวกับการของบประมาณเพื่อใช้จ่ายตามโครงการช่วยเหลือเกษตรกรชาวนาชาวไร่ในการอพยพครอบครัวไปเข้าทำกินในนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดนราธิวาส ตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ. ไปพิจารณาก่อน

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			มาตรการ *1. ให้การศึกษาด้านสุขาภิบาลแก่ประชาชนผู้ใช้น้ำบ่อ ในการป้องกันมิให้สิ่งปฏิกูลจากภายนอก ตก ซึม หรือไหลลงในบ่อหรือในแหล่งน้ำใต้ดิน* *2.ควบคุมการสร้างระบบระบายของเสียลงในดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างส้วมซึม* *3. ควบคุมการฝังขยะมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูลอื่นๆ ลงในดิน* *4. ควบคุมการเททิ้งขยะมูลฝอย จากอาคารบ้านเรือน หรือของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมลงบนผิวดิน เพราะฝนอาจชะล้างสิ่งสกปรกเหล่านี้ลงสู่แหล่งน้ำใต้ดินได้* ในส่วนของน้ำใต้ดินในหน้า 50 ได้มีนโยบายและมาตรการดังนี้ *"เพื่อรักษาคุณภาพและปริมาณน้ำของน้ำใต้ดิน รัฐจึงกำหนดนโยบายและมาตรการด้านน้ำใต้ดินไว้ ดังนี้* *นโยบาย ส่งเสริมให้มีการรักษาปริมาณและคุณภาพน้ำใต้ดิน* **วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยทั้ง 5 รายการ ดังนี้ อาคารชลประทานที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทานอาคารชลประทานที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมสหกรณ์การบูรณะซ่อมแซมถนน พร้อมวางท่อของหน่วยสหกรณ์ของนิคมที่ประสบอุทกภัยการสูบน้ำช่วยเหลือเกษตรกรในเขตพื้นที่ดำเนินการของกรมส่งเสริมสหกรณ์,การช่วยเหลือค่าไถที่เพิ่มเติมให้แก่เกษตรกรที่ประสบอุทกภัย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอรับไปหารือกับสำนักงบประมาณต่อไป	

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
มีนาคม 2524		**วันที่ 17 มีนาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอโครงการพัฒนาดินเค็มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกันพิจารณาในรายละเอียดของโครงการฯ บรรจุในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ต่อไป	**วันที่ 3 มีนาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองสังข์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และอนุมัติให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาความเหมาะสมก่อนลงทุนสำหรับโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองสังข์ให้กับกรมชลประทาน แล้วให้ส่งคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจพิจารณาต่อไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ สำหรับการเงินที่จะใช้ให้ใช้จากงบประมาณของกรมชลประทาน **วันที่ 17 มีนาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบผลการประชุมการประสานงานและเร่งรัดการพัฒนาแหล่งน้ำและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการฯ ดังนี้ ให้แก้ไขรูปแบบการประสานงานและเร่งรัดการพัฒนาแหล่งน้ำที่กำหนดไว้ และให้ดำเนินงานตามขั้นตอน และการประสานงานของโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กตามรูปแบบการบริหารโครงการให้เกิดประโยชน์และบรรลุผลและนโยบายของรัฐบาลที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้	**วันที่ 3 มีนาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำเข้าจำหน่ายปุ๋ย ที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น โดยให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อเป็นค่าภาษีศุลกากร ภาษีการค้า ฯลฯ ในการนำปุ๋ยเข้าจำนวน 50,000 ตัน เป็นเงิน 19,467,500 บาท โดยไม่เสียดอกเบี้ย ส่งคืนภายใน 1 ปี กับอนุมัติเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเป็นค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ยตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการคลังและกรมวิเทศสหการร่วมกันพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินค่าจำหน่ายปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่นหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่างๆ แล้ว เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป **วันที่ 24 มีนาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการกำหนดราคา และทำสัญญารับซื้อข้าวสารจากโรงสีในจังหวัดภาคใต้ แทนการประกวดราคา โดยโรงสีข้าวต้องซื้อข้าวเปลือกจากชาวนาในราคาที่ทางราชการกำหนด ภายใต้การควบคุมของจังหวัด และให้สอดคล้องกับราคาข้าวเปลือก ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี และจำหน่ายข้าวสารที่รับซื้อไว้ให้แก่ประชาชนในภาคใต้ในราคาที่เหมาะสม และไม่ต่ำกว่าราคาตลาดมากเกินไปโดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกันกับการจำหน่ายข้าวโอชาราคาถูกให้แก่ประชาชนในภาคอื่น และให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานคัดเลือกโรงสีที่เชื่อถือได้ที่จะมอบหมายให้องค์การคลังสินค้ากระทรวงพาณิชย์ทำสัญญาซื้อข้าวสารด้วย และควบคุมให้โรงสีเหล่านี้รับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนาในราคาที่ทางราชการกำหนด และให้ดำเนินการต่อไปตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 24 มีนาคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการรับซื้อผลิตผลกาแฟจากเกษตรกร ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอสำหรับเงินที่จะใช้จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้เสนอคณะกรรมการกองทุนฯ พิจารณาและให้ดำเนินการต่อไป **วันที่ 24 มีนาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการโครงการสร้างสวนยางพันธุ์ดี ในเขตสหกรณ์นิคมโป่งน้ำร้อนอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี และให้องค์การสวนยางกู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นมาลงทุนเพิ่มเติม เพื่อใช้จ่ายตามโครงการนี้ รวมทั้งการสมทบหรือร่วมการงานกับบุคคลอื่น ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งองค์การสวนยาง พ.ศ. 2504 มาตรา 7(3) และ (4) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำโครงการลงทุนพร้อมทั้งรายละเอียดการดำเนินการส่งให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาความเหมาะสม เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป **วันที่ 24 มีนาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จ่ายเงินชดใช้ให้แก่กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตรผู้รับอนุญาต ในวงเงิน 777,195 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้เจียดจ่ายจากงบประมาณปี 2524 ของกรมประมง

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 24 มีนาคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยและอนุมัติในมาตรการควบคุมนำเข้ามันฝรั่ง โดยให้อาศัยอำนาจในมาตรา 5(2) แห่งพระราชบัญญัติส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 กำหนดให้สินค้ามันฝรั่งเป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร และอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5(6) ของพระราชบัญญัติดังกล่าวจะผ่อนผันให้มีการนำเข้าเฉพาะมันฝรั่งที่นำเข้ามาเพื่อใช้ทำพันธุ์เท่านั้น โดยให้องค์การคลังสินค้าเป็นผู้นำเข้าแต่เพียงผู้เดียว และในปริมาณที่เหมาะสม ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอและให้ดำเนินต่อไปได้ **วันที่ 24 มีนาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้กับกรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดินและสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการเปลี่ยนพันธุ์ข้าว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภาคใต้และภาคอื่นๆ ปี 2524/25 เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 143,154,890 บาท โดยเป็นเงินจ่ายขาดตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 24 มีนาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้กับกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมวิชาการเกษตร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตาม โครงการส่งเสริมการทำนาหว่านน้ำตม แผนใหม่ ปี 2524 เป็นจำนวน 10,580,400 บาท โดยเป็นเงินจ่ายขาด ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
เมษายน 2524	**วันที่ 21 เมษายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้สำนักงานชลประทานที่ 9 กรมชลประทานเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าโคกสูง ตำบลหนองแวง อำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยตะเคียน ตามโครงการพระราชดำริ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ		**วันที่ 28 เมษายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการเกษตรชลประทานแม่กลองฝั่งซ้าย-มาลัยแมน ส่วนที่ 1และอนุมัติให้ดำเนินการ ตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้ง 4 ข้อ โดยให้กรมชลประทานดำเนินตามโครงการพัฒนาเกษตรฯ และให้กระทรวงการคลังขอกู้เงินจากธนาคารโลกจำนวน 1,140 ล้านบาท โดยให้สำนักงบประมาณจัดสรรให้เป็นรายปีตามโครงการ เพื่อลดภาระงบประมาณแผ่นดิน จึงสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนในการพัฒนาประเทศให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประสานงานกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและสถาบันการเงินเอกชน เพื่อกำหนดแนวทางการร่วมลงทุนให้ผู้แทนรัฐบาลไทยไปเจรจาเงินกู้กับธนาคารโลก แจ้งให้ธนาคารโลกทราบถึงนโยบายที่จะให้สถาบันการเงินในประเทศร่วมลงทุนในการพัฒนาแปลงนาตามโครงการนี้ และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมปัญหานิเวศน์วิทยาที่อาจเกิดขึ้นกับโครงการนี้ รวมทั้งวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นด้วย	**วันที่ 28 เมษายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจเข้าร่วมสัมมนา เรื่อง *“การเร่งรัดการผลิตและพัฒนายางของประเทศไทย ครั้งที่ 2”*ระหว่างวันที่ 4–7 พฤษภาคม 2524 ณ ศูนย์วิจัยการยาง ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยไม่ถือเป็นวันลาตามที่สมาคมวิทยาศาสตร์การเกษตรแห่งประเทศไทยเสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 30 เมษายน 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการตามความเห็นของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยดำเนินการก่อสร้างโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กที่หมู่บ้านสันติและหมู่บ้านคอกช้าง จังหวัดปัตตานี สำหรับเงินลงทุน ให้ใช้เงินกู้กองทุนประเทศคูเวต 40 ล้านบาท และเงินรายได้ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยหรือเงินกู้ธนาคารพาณิชย์จำนวน 29 ล้านบาท	
พฤษภาคม 2524		**วันที่ 12 พฤษภาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงการคลังแก้ไขอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม งวดที่ 1 และงวดที่ 2 เป็นร้อยละ 9ต่อปี (ตามร่างประกาศกระทรวงการคลังที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว) ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ **วันที่ 12 พฤษภาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นเงินจ่ายขาดให้กรมพัฒนาที่ดินเพื่อดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถในการบริการปรับปรุงดินเปรี้ยว ในวงเงิน 6,400,000 บาท โดยแยกเป็นค่าครุภัณฑ์ เพื่อจัดซื้อรถตักดินเทหน้าล้อยางขนาดไม่ต่ำกว่า 100 แรงม้า 2 คัน รถบรรทุกเทท้าย จำนวน 10 คัน และเป็นค่าวัสดุน้ำมันเชื้อเพลิง และหล่อลื่นในการปฏิบัติงาน 60 วัน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ		**วันที่ 12 พฤษภาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้ประเทศไทยสมัครเข้าเป็นภาคีข้อตกลงกาแฟระหว่างประเทศได้เพื่อให้ประเทศไทยขยายตลาดกว้างขวาง และเป็นผลดีแก่เกษตร จะทำให้ประเทศไทยได้รับโควต้าการจำหน่ายกาแฟให้แก่ประเทศภาคีในราคาที่สูงกว่าที่ขายกันนอกโควต้า โดยมีเงื่อนไขว่าประเทศไทยจะได้รับการจัดสรรโควต้าในปริมาณที่เพียงพอต่อการขยายตลาดและการผลิตในอนาคตอันใกล้นี้อีกด้วย ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ **วันที่ 12 พฤษภาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการ การตั้งโรงงานแปรรูปไม้ด้วยเครื่องจักรเพื่อทำการแปรไม้ยางพาราโดยเฉพาะ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ เกี่ยวกับจำนวนโรงงานแปรรูปไม้ มาตรการป้องกันพื้นที่ปลูกสวนยางพารา การอาบน้ำยา และฤดูกาลทำไม้ โดยให้ทำการทดลองใน จังหวัดสงขลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา จังหวัดตรัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดจันทบุรี ก่อน และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงานผลการทดลองให้คณะรัฐมนตรีทราบ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 19 พฤษภาคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยกับความช่วยเหลือของประชาคมยุโรปต่อโครงการพัฒนาชนบทของไทยประจำปีงบประมาณ 2523โครงการสูบน้ำในเนื้อที่เกษตร โครงการผามองระยะที่ 1 โครงการห้วยโมง และอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปโดยการรับความช่วยเหลือจากประชาคมยุโรปและรัฐบาลเบลเยี่ยมในโครงการห้วยโมง และให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการในการลงนามในความตกลงทางการเงินระหว่างไทยกับประชาคมยุโรปเพื่อรับความช่วยเหลือในโครงการ และในหนังสือแลกเปลี่ยนระหว่างไทยกับเบลเยี่ยมตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ	
มิถุนายน 2524	**วันที่ 2 มิถุนายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ ผ่อนผันยกเว้นไม่นำมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ 9มกราคม 2522 มาใช้บังคับแก่การอนุญาตให้สำนักงานชลประทานที่ 4 เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่านายูง และป่าน้ำโสม ท้องที่ตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี เนื้อที่ 549 ไร่ 3 งาน6 ตารางวา เพื่อก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทรง ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ		**วันที่ 2 มิถุนายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอทั้ง 4 ข้อ โดยให้กู้เงินจากธนาคารโลก จำนวนเทียบเท่า กับ 57 ล้านดอลลาร์สรอ. ตามเงื่อนไข ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมาย เป็นผู้ลงนามในสัญญากู้เงินและเอกสารที่เกี่ยวข้องในโครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานแม่กลองฝั่งซ้าย-มาลัยแมน ส่วนที่ 1 กับธนาคารโลก ในนามราชอาณาจักรไทย ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญากู้เงิน และสำหรับข้อเสนอ ข้อ 4 ถ้าจำเป็นต้องเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ให้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ 23 ธันวาคม 2523 เกี่ยวกับแนวการกำหนด ส่วนราชการและอัตรากำลังในกระทรวงทบวงกรมฝ่ายพลเรือนต่อไป (หนังสือที่ นร.0203/ว.245 ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2523) เสนอ	**วันที่ 2 มิถุนายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้มีการขายพันธุ์ข้าวเปลือกเพื่อส่งไปช่วยเหลือประชาชนกัมพูชาตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม 4 ข้อ(พันธุ์ข้าวเปลือกต้องให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจัดหา โดยหาจากสถาบันหรือองค์การของสหกรณ์การเกษตรก่อน ในราคาตลาดทั่วไปแล้วจึงเรียกประกวดราคาเฉพาะในส่วนที่ขาดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะต้องพิจารณาด้านชนิดพันธุ์ข้าวและปริมาณที่จะขายให้ก่อน เพื่อมิให้ขาดแคลนหรือพันธุ์ข้าวมีราคาสูงขึ้น เสียหายแก่เกษตรกรไทย ฯลฯ) **วันที่ 9 มิถุนายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเกี่ยวกับตลาดการค้ามันสำปะหลัง ซึ่งกลุ่มตลาดร่วมยุโรปเสนอแนะว่าในอนาคตต่อไปการปลูกมันสำปะหลังจะไม่มีผลดี ควรหันไปปลูกพืชอย่างอื่นทดแทน และได้ขอให้ฝ่ายไทยเซ็นสัญญาลดปริมาณการส่งออกสินค้ามันสำปะหลัง

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				ในการนี้เห็นว่ากระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ควรจะได้ร่วมกันพิจารณาหาทางเกี่ยวกับด้านการค้าระหว่างประเทศสำหรับสินค้ามันสำปะหลังต่อไปโดยด่วนตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 16 มิถุนายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการเร่งรัดการผลิตพืชเศรษฐกิจตามมติคณะรัฐมนตรี (23 ธันวาคม 2523) ให้ครอบคลุมถึงการดำเนินการด้านการเกษตรประเภทอื่นด้วย เช่นการเลี้ยงสัตว์และสัตว์น้ำ โดยใช้คำว่า "เขตเร่งรัดการผลิตผลการเกษตร" แทนคำว่า "เขตเร่งรัดการผลิตพืชเศรษฐกิจ" ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 23 มิถุนายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีคำสั่งโอนหน่วยงานปราบปรามการบุกรุกทำลายป่าซึ่งในปัจจุบันสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง(ศูนย์เฉพาะกิจ) ไปสังกัดกรมป่าไม้ ทั้งนี้ ให้คำสั่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2523 เป็นต้นไป โดยให้ตั้งงบประมาณรายจ่ายสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายของหน่วยปฏิบัติการปราบปรามการบุกรุกทำลายป่าซึ่งรวมทั้งฐานปฏิบัติการไว้ในงบประมาณของกรมป่าไม้ตั้งแต่งบประมาณประจำปี 2525 เป็นต้นไป และสำหรับงบประมาณรายจ่ายในการปริหารงานของศูนย์เฉพาะกิจฯ เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางของเจ้าหน้าที่ศูนย์ เป็นต้น ให้ตั้งไว้ทางสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตามความจำเป็นและให้ดำเนินการตามที่สำนักงบประมาณเสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 23 มิถุนายน 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงพาณิชย์รับไปพิจารณาปัญหาน้ำตาลทรายขาวที่ใช้บริโภคภายในประเทศขาดแคลน ตามที่สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาเสนอ และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป เมื่อดำเนินการไปประการใดแล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งสภาผู้แทนราษฎรให้ทันภายใน 60 วัน
กรกฎาคม 2524			**วันที่ 7 กรกฎาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเงินกู้สินเชื่อผู้ซื้อสำหรับโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเขื่อนเขาแหลมโดยให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยกู้เงินจาก NITSUI TRUST FINANCE (HONG KONG) LIMITED ร่วมกับROYAL BANK OF CANADA (ASIA) LIMITED ในวงเงิน 10 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยสาระสำคัญของสัญญาเงินกู้เป็นไปตามที่กำหนดไว้และให้ กระทรวงการคลังค้ำประกันเงินกู้ดังกล่าวโดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมายลงนามในการค้ำประกันเงินกู้ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ	**วันที่ 7 กรกฎาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรีเกษตรอาเซียน ครั้งที่ 2 ที่ จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 18 - 24 กุมภาพันธ์ 2523 และให้เบิกจ่ายจำนวน 121,160.70 บาท เป็นเงินเหมาจ่ายโดยให้จ่ายจากงบประมาณกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 7 กรกฎาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในข้อ 1 และ 2 ส่วนข้อ 3 โดยที่จังหวัดอุดรธานีมีการปลูกอ้อยเพิ่มมากขึ้นจึงให้กระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาอนุญาตให้โรงงานน้ำตาลที่มีอยู่เดิมในจังหวัดดังกล่าว ขยายลูกหีบเพิ่มขึ้นได้ **วันที่ 7 กรกฎาคม2524** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบนโยบายและมาตรการส่งออกสินค้าหลักสำคัญ (ข้าว ข้าวโพดมันสำปะหลังยางพารา และสับปะรด) ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				วันที่ 14 กรกฎาคม2524 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานการเจรจาเรื่องมันสำปะหลังของคณะผู้แทนไทยกับประชาคมยุโรป และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไปโดยให้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอโดยให้เพิ่มรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นกรรมการอีกหนึ่งท่าน และอนุมัติในหลักการให้กระทรวงการต่างประเทศทำแผนดำเนินการ (Action Plan) ไปเจรจาขอความช่วยเหลือจากประชาคมยุโรปและแหล่งอื่นๆ ตามความเหมาะสม **วันที่ 28 กรกฎาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นเงินจ่ายขาดจำนวน 50 ล้านบาท ให้ศูนย์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ เช่นภาวะแห้งแล้ง และอุทกภัย ฯลฯ ต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ
สิงหาคม 2524	**วันที่ 25 สิงหาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กรมชลประทาน (โดยสำนักงานชลประทานที่ 4) เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ, ป่าบะยาว, ป่าหัวนาคำ, ป่านายูง, ป่าหนองกุงทับม้า และป่าหนองหญ้าไชย ท้องที่ ตำบลหนองนกเขียน อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี เพื่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก 2 แห่ง รวมเนื้อที่ 57 ไร่ 2 งาน 4 ตารางวา ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	วันที่ 14 สิงหาคม 2524 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 98 ตอนที่ 133 (ฉบับพิเศษ)	**วันที่ 6 สิงหาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานของคณะกรรมาธิการสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมพิจารณาสอบสวนและศึกษาปัญหาน้ำเน่าในแม่น้ำแม่กลอง เนื่องจากโรงงานน้ำตาลธนบุรีมีน้ำทิ้งมากในฤดูหีบอ้อยปี 2524 ซึ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีมาตรการควบคุม โดยจัดส่งเจ้าหน้าที่ควบคุมโรงงานน้ำตาลในบริเวณแม่น้ำแม่กลองตลอดเวลาฤดูหีบอ้อยปี 2524-2525ป้องกันมิให้มีการระบายน้ำเสียลงในแม่น้ำแม่กลองโดยเด็ดขาด ป้องกันการพังของคันดินบ่อเก็บน้ำเสียของโรงงานน้ำตาล ประสานงานกับจังหวัดราชบุรีและกาญจนบุรีในการควบคุมดูแลให้ปฏิบัติตามกฎหมาย และให้โรงงานต้องมีวิศวกรสิ่งแวดล้อมประจำโรงงาน เพื่อดูแลมิให้เกิดสภาวะแวดล้อมเป็นพิษขึ้น ให้มีกฎหมาย	**วันที่ 6 สิงหาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเกี่ยวกับการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนด้านการเกษตร ครั้งที่ 3 และ การประชุมรัฐมนตรีป่าไม้อาเซียน ประกอบด้วยคณะผู้แทนไทย จำนวน 14 คน โดยมี นายอาณัติ อาภาภิรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหัวหน้าคณะในการประชุมฯ ระหว่างวันที่ 10 -16 สิงหาคม 2524 ณ กรุงจาการ์ตา และบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย โดยให้ผู้แทนไทยระดับรัฐมนตรีออกเดินทางล่วงหน้า เพื่อเจรจาเรื่องมันสำปะหลังกับฝ่ายอินโดนีเซีย ก่อนการประชุมประมาณ 2 วัน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนการเงินให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			ลงโทษ ซึ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรมกำลังดำเนินการอยู่และเมื่อมีการสอบสวนพบว่าการลงโทษเจ้าหน้าที่จะไม่เป็นธรรม ในกรณีที่จะให้รับผิดชอบในเรื่องปลายเหตุตามที่ กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ	**วันที่ 6 สิงหาคม2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอาณัติ อาภาภิรม) ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยไปร่วมประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนด้านการเกษตร ครั้งที่ 3 และการประชุมรัฐมนตรีป่าไม้อาเซียน ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 10 - 13 สิงหาคม 2524 เป็นผู้ลงนามในเอกสารร่างประกาศเขตปลอดโรคระบาดสัตว์เฉพาะโรคในกลุ่มประเทศอาเซียนร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของชาติสมาชิกอื่น ๆ อีก 5 ประเทศและให้ใช้ดุลยพินิจ พิจารณาการลงนามร่างประกาศความร่วมมือด้านป่าไม้กับบรรดาชาติสมาชิกอาเซียน หากร่างประกาศนั้นไม่ขัดต่อกฎหมายไทยและไม่ทำให้ประเทศไทยต้องเสียผลประโยชน์ทั้งในทางตรงและทางอ้อม แต่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิกในวันที่จะร่วมมือกันพัฒนา ป่าไม้ให้ประสบผลสำเร็จต่อไปในอนาคต ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 6 สิงหาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้คณะกรรมการนโยบายข้าวรับไปพิจารณาดำเนินการให้กระทรวงพาณิชย์ โดยศูนย์รักษาระดับราคาผลิตผลเกษตรเข้าไปดำเนินการประมูลข้าว โดยเฉพาะข้าวนึ่งในจังหวัดภาคกลางตอนล่างที่มีปัญหาข้าวเปลือกขึ้นโดยด่วน และให้ขอความร่วมมือจากโรงสีข้าวให้เปิดรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรชาวนาโดยสม่ำเสมอในราคาไม่ต่ำกว่าที่รัฐบาลกำหนด และอนุมัติ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) เข้าไปรับซื้อข้าวเปลือกคุณภาพต่ำเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ในราคาซึ่งต่ำกว่าราคาประกันโดยใช้เงินจากกองทุน

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				อาหารสัตว์ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรซึ่งมีอยู่แล้ว ถ้าหากมีความจำเป็นต้องจัดหาแหล่งเงินเพิ่มเติมให้ขอจากคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรในกรณีที่มีการขาดทุนก็ให้หักเป็นเงินจ่ายขาดหลังจากที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบแล้ว และให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรได้รับเงินค่าบริการจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นเงินจ่ายขาดในอัตราร้อยละ 5 ของยอดเงินรับซื้อข้าวทั้งหมด **วันที่ 11 สิงหาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม การส่งออกน้ำตาลทรายดิบ ฤดูการผลิตปี 2522/23 ที่ค้างการส่งออกดังนี้ ราคาขายไม่เกินเมตริกตันละ 7,000 บาท ไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมการส่งออกราคาขายเกินเมตริกตันละ 7,000 บาท เฉพาะส่วนที่เกิน7,000 บาท แต่ไม่เกิน 8,000 บาท เก็บร้อยละ 7.5 ของราคา ราคาขายเกินเมตริกตันละ8,000 บาท แต่ไม่เกิน 9,000 บาท เก็บร้อยละ 15 ของราคา ราคาขายเกินเมตริกตันละ9,000 บาท เฉพาะส่วนที่เกินเก็บร้อยละ 30 ของราคา ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ **วันที่ 18 สิงหาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพาณิชย์ร่วมกันพิจารณาข้อเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เกี่ยวกับ การแก้ปัญหาปลาเป็ดราคาตกต่ำทำให้ชาวประมงต้องขาดทุน ตามที่เสนอในข้อ 1 (กรมประมงร่วมกับกระทรวงพาณิชย์หาตลาดต่างประเทศเพื่อจำหน่ายปลาป่นให้มากยิ่งขึ้น และช่วยเหลือการส่งออกด้วยวิธีการให้ได้ผลมากที่สุด) และข้อ 3 (ให้กระทรวงการคลังหาแหล่งเงินให้ชาวประมงและโรงงานปลาป่นกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ)

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
				เสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ส่วนข้อเสนอในข้อ 2 และ 4 เป็นเรื่องนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์สามารถดำเนินการ ได้เอง **วันที่ 18 สิงหาคม 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงการคลัง ออกพันธบัตรการปฏิรูปที่ดินงวดที่ 3 วงเงิน 100 ล้านบาท โดยมีสาระสำคัญและเงื่อนไขของพันธบัตรฯ เช่นเดียวกันการออกพันธบัตรงวดที่ 1 และที่ 2 และให้ดำเนินการร่างประกาศฯ ต่อไปได้ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ **วันที่ 1 กันยายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้กระทรวงการคลังรับความช่วยเหลือจากธนาคารพัฒนาเอเชียสำหรับโครงการพัฒนาการศึกษาด้านเกษตรกรรม ภายใต้เงื่อนไขต่างๆในสัญญารับความช่วยเหลือและให้ดำเนินการต่อไปตามที่กระทรวงการคลังเสนอ **วันที่ 1 กันยายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรก่อหนี้ผูกพันงบประมาณปี 2525 - 2526 เพื่อก่อสร้างศูนย์วางแผนพัฒนาการเกษตรของอาเซียนได้ส่วนจำนวนเงินที่จะผูกพันนั้นให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณเมื่อทราบผลการประกวดราคาแล้ว

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
กันยายน 2524	**วันที่ 22 กันยายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติผ่อนผันยกเว้นไม่นำมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 9 มกราคม 2522 มาใช้บังคับแก่การอนุมัติให้สำนักงานพลังงานแห่งชาติ เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าห้วยดอกเข็มแม่อิงฝั่งขวา ท้องที่ตำบลบ้านถ้ำ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เนื้อที่ 91 ไร่ 50 ตารางวา เพื่อพัฒนาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนห้วยแม่ผง	วันที่ 29 กันยายน 2524 คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติมีคำสั่งที่ 1/2529 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการที่ดิน ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้ 1. จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการเงินให้สอดคล้องกับแผนงานและโครงการ รวมถึงการวางแผนการจัดตั้งสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารที่ดิน 2. จัดทำแผนปฏิบัติการด้านโครงสร้างการบริหารเพื่อให้เกิดการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ดิน 3. จัดทำแผนปฏิบัติการด้านกิจกรรมการกระจายกรรมสิทธิ์ที่ดินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดตั้งนิคมหมู่บ้านป่าไม้ การปฏิรูปที่ดินและการจัดที่ดินในรูปแบบต่าง ๆ 4. จัดทำแผนปฏิบัติการเพิ่มสมรรถภาพในการดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติ ทั้งด้านคุณภาพของงาน กำลังคน และการจัดระบบงาน 5. จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจได้ตามความจำเป็น 6. ปฏิบัติงานตามที่ กชช. มอบหมาย 7. หน้าที่และอำนาจตาม กชช. เห็นสมควร วันที่ 29 กันยายน 2524 คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติมีคำสั่งที่ 1/2529 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการที่ดิน ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้ 1.จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการเงินให้สอดคล้องกับแผนงานและโครงการ รวมถึงการวางแผนการจัดตั้งสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารที่ดิน 2. จัดทำแผนปฏิบัติการด้านโครงสร้างการบริหารเพื่อให้เกิดการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ดิน		**วันที่ 1 กันยายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยกับโครงการพัฒนาการเกษตรอาศัยน้ำฝนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้โดยให้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ปฏิบัติตามเงื่อนไขของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้ง 2 ข้อคือให้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตัดตอนค่าใช้จ่ายโครงการโดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าจ้างผู้เชี่ยวชาญ ค่าก่อสร้างที่ทำงาน บ้านพักฯเพื่อให้ค่าใช้จ่ายโครงการเฉลี่ยต่อครอบครัวเกษตรกรผู้ได้รับประโยชน์อยู่ในระดับใกล้เคียงกับค่าใช้จ่ายของโครงการอื่นๆ และเนื่องจากต้องการลงนามในสัญญาเงินกู้ตามโครงการนี้ ซึ่งมีผลผูกพันให้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินงานจำกัดอยู่ในท้องที่ 8 ตำบลซึ่งเป็นที่โครงการนานถึง 7 ปี ดังนั้นเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการต่อไปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดพื้นที่โครงการใหม่ให้ขยายออกไปจากที่ได้กำหนดไว้เดิม **วันที่ 1 กันยายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการแก้ปัญหาการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายในฤดูการผลิตปี 2524 - 2525 ในระยะสั้น ตามข้อ 6.1,6.2 และ 6.3 ดังนี้ ระดับราคาน้ำตาลทรายภายในประเทศให้เป็นไปในระดับที่กำหนดไว้ในปัจจุบัน โดยอัตราค่าธรรมเนียมการส่งน้ำตาลทรายดิบและน้ำตาลทรายขาว น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ ให้มีการเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ของตลาดโลก ปริมาณและราคาน้ำตาลที่ขายได้ ส่วนอัตราค่าภาษีการค้าสำหรับน้ำตาลทรายที่ส่งออกให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ของตลาดโลกโดยมีข้อสังเกตว่าในการปรับปรุงอัตราภาษีการค้า สำหรับ

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
		3.จัดทำแผนปฏิบัติการด้านกิจกรรมการกระจายกรรมสิทธิ์ที่ดินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดตั้งนิคมหมู่บ้านป่าไม้ การปฏิรูปที่ดินและการจัดที่ดินในรูปแบบต่างๆ 4.จัดทำแผนปฏิบัติการเพิ่มสมรรถภาพในการดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติ ทั้งด้านคุณภาพของงาน กำลังคน และการจัดระบบงาน 5. จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจได้ตามความจำเป็น 6. ปฏิบัติงานตามที่ กชช. มอบหมาย 7. หน้าที่และอำนาจตาม กชช. เห็นสมควร		น้ำตาลตามข้อ 6.3 นั้น และให้ดำเนินการภายหลังที่มีการปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียม การส่งน้ำตาลออกแล้วและยังไม่เป็นการเพียงพอ และอนุมัติในหลักการให้ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติน้ำตาลทราย พ.ศ.2511 ตามมาตรการที่เสนอทั้งนี้ ให้ตั้งฝ่ายชาวไร่อ้อยและฝ่ายโรงน้ำตาลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการอุตสาหกรรมนี้ เพื่อให้ได้ประโยชน์เต็มที่ตามโอกาสตลาดโลกอำนวยให้ สำหรับกองทุนกลางที่จะจัดตั้งขึ้นให้กำหนดการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเรื่องอ้อยที่นำมาผลิตน้ำตาล **วันที่ 8 กันยายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงพาณิชย์ร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมของเรื่องปัญหาไก่เนื้อล้นตลาดและราคาตกต่ำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง **วันที่ 8 กันยายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบโครงการพัฒนาการเกษตรอาศัยน้ำฝนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอและให้กระทรวงการคลังเป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการกู้เงินสำหรับโครงการ ฯ โดยให้รับเงื่อนไขของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการตัดทอนค่าใช้จ่ายโครงการลงและกำหนดพื้นที่โครงการใหม่ให้ขอขยายออกไปจากที่ได้กำหนดไว้เดิมไปประกอบการเจรจาในการกู้เงินด้วย

ตารางที่ 9-1 นโยบายป่าไม้ นโยบายที่ดิน นโยบายน้ำ และนโยบายการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ช่วงเวลา	นโยบายป่าไม้	นโยบายที่ดิน	นโยบายน้ำ	นโยบายการเกษตร
			วันที่ 15 กันยายน 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอทั้ง 3 ข้อ คือให้กระทรวงการคลังกู้เงินจากกองทุนโอเปค ในวงเงิน 21.8 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา เพื่อโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนเขี่ยวหลานและให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตกู้เงินนี้จากกระทรวงการคลังตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาเงินกู้ระหว่างกระทรวงการคลังกับกองทุนฯ โดยมีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9.6 ต่อปี โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมายลงนามในสัญญาเงินกู้และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ	**วันที่ 15 กันยายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเห็นชอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 และอนุมัติให้ดำเนินการตามข้อเสนอของท่านนายกรัฐมนตรีเมื่อคณะกรรมการกำกับนโยบายเศรษฐกิจได้พิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ เสร็จแล้วให้กราบบังคมทูลโปรดเกล้าฯ ประกาศใช้แผนพัฒนานี้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2524 ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ **วันที่ 15 กันยายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการกำหนดราคาข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2524/2525 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ และอนุมัติให้ดำเนินการประกาศใช้ต่อไปได้ **วันที่ 22 กันยายน 2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กรมประมงทำสัญญาผูกพันงบประมาณปี 2525 เพื่อก่อสร้างสิ่งก่อสร้างของงานพัฒนาเลี้ยงกุ้งทะเลบริเวณอ่าวไทยตอนบน จังหวัดระยอง จำนวน 21 รายการ ภายในวงเงิน 7,900,000 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ **วันที่ 22 กันยายน2524** คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อการเกษตร จ่ายเงินทดรองให้แก่เกษตรกรที่ ได้รับความเสียหายตามบัญชีรายชื่อสำรวจขององค์การตลาดเพื่อการเกษตร และเกษตรกรอำเภอต่างๆ ในจังหวัดนนทบุรี และให้เกษตรกร ได้รับการชดเชยที่เป็นปุ๋ยที่ได้ใช้ไปแล้วโดยเฉลี่ยไร่ละ 50 กิโลกรัม โดยจะจ่ายให้ในจำนวนเนื้อที่ 1,601.75 ไร่ ภายในวงเงิน 2,005,750 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2519. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524).*** สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.

เอกสารอ้างอิง นโยบายป่าไม้

1. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.***

2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2519. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524).*** สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายป่าไม้

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	10 สิงหาคม 2520	ทบทวนมติ ครม.เกี่ยวกับการป่าไม้
3	9 มกราคม 2522	ลดการทำไม้ลงร้อยละ 15
4	28 สิงหาคม 2522	โครงการออกหนังสืออนุญาตให้มีสิทธิทำกินชั่วคราว (ส.ท.ก.)
5	21 เมษายน 2524	กรมชลประทานสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยตะเคียน อำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี
6	2 มิถุนายน 2524	ขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำทรงตามโครงการพระราชดำริอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี
7	25 สิงหาคม 2524	กรมชลประทาน (โดยสำนักงานชลประทานที่ 4) ขออนุญาตใช้พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ท้องที่จังหวัดอุดรธานี
8	22 กันยายน 2524	สำนักงานพลังงานแห่งชาติ ขอเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อพัฒนาโครงการ ไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนห้วยแม่ผง ท้องที่จังหวัดพะเยา

<u>หมายเหตุ</u>

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

เอกสารอ้างอิง นโยบายที่ดิน

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2524. ***รายงานการสัมมนาการเกษตรภาคเหนือ***. วันที่ 23-27 กุมภาพันธ์ 2524 ณ สำนักงานการเกษตรภาคเหนือ จ. เชียงใหม่.

2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2519. ***แผนการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524).*** โรงพิมพ์เรืองแสงการพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

3. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.*** ฝ่ายบริการค้นคว้า หอสมุดรัฐสภา.

4. สถาบันธุระ. 2523. ***สรุปย่อและข้อเสนอแนะการศึกษานโยบายและแผนการใช้ที่ดิน.***

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายที่ดิน

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	3 พฤศจิกายน 2519	ขอให้มีบัญชานำร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแก้ไขพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 เข้าระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรี ในคราวต่อไป
2	10 พฤศจิกายน 2519	ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
3	4 พฤษภาคม 2520	การจัดตั้งหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4	18 พฤษภาคม 2520	การออกพันธบัตรการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม งวดที่ 1
5	18 พฤษภาคม 2520	กรมส่งเสริมสหกรณ์ขอเงินทุนหมุนเวียน กองทุนจัดที่ดินช่วยเหลือชาวนา ชาวไร่ เพื่ออพยพราษฎรตำบลดงเจนเข้าทำกินในที่ดินนิคมสหกรณ์เชียงคำ จังหวัดเชียงราย
6	27 กรกฎาคม 2520	จัดตั้งทบวงที่ดิน
7	10 สิงหาคม 2520	การดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมสภาพ
8	11 กรกฎาคม 2521	ขออนุมัติในหลักการเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าชดเชยที่ดินให้แก่ราษฎรที่อยู่ในเขตโครงการก่อสร้างไฟฟ้าพลังน้ำปัตตานี
9	13 พฤศจิกายน 2522	ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ....
10	6 มกราคม 2524	การคุ้มครองพื้นที่ถือครองทำการเกษตร
11	3 กุมภาพันธ์ 2524	นโยบายและมาตรการการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
12	17 กุมภาพันธ์ 2524	ร่างพระราชบัญญัติห้ามการขายฝากที่ดินเกษตรกรรม พ.ศ. .....
13	17 มีนาคม 2524	แผนแม่บทโครงการพัฒนาดินเค็มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
14	12 พฤษภาคม 2524	การแก้ไขอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
15	12 พฤษภาคม 2524	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมพัฒนาที่ดิน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริการปรับปรุงดินเปรี้ยว

<u>หมายเหตุ</u>

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

เอกสารอ้างอิง นโยบายน้ำ

1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2519. ***แผนการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524).*** โรงพิมพ์เรืองแสงการพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

2. สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. 2526. ***นโยบายและมาตรการการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ.*** หน้า 47-48 และ 50.

3. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.***

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายน้ำ

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	8 ธันวาคม 2519	โครงการอ่างเก็บน้ำมาบประชัน
2	29 ธันวาคม 2519	ขออนุมัติเปิดโครงการก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำคลองท่าด่าน (ตอนล่าง)
3	19 มกราคม 2520	โครงการอ่างเก็บน้ำมาบประชัน
4	26 มกราคม 2520	โครงการช่วยเหลือราษฎรที่ขาดแคลนน้ำบริโภคและใช้สอยในฤดูแล้ง
5	16 กุมภาพันธ์ 2520	โครงการปรับปรุงขยายกิจการประปาเชียงใหม่
6	2 มีนาคม 2520	การก่อสร้างอุโมงค์ส่งน้ำของการประปานครหลวง
7	4 พฤษภาคม 2520	โครงการพัฒนาเกษตรชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยา ตอนบน ระยะที่ 2 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
8	18 พฤษภาคม 2520	โครงการก่อสร้างปรับปรุงขยายการประปาเทศบาลตำบลหัวหิน
9	25 พฤษภาคม 2520	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ขอปรับปรุงราคาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อน บ้านเจ้าเณร
10	2 มิถุนายน 2520	คณะกรรมการโครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขง
11	29 มิถุนายน 2520	หนังสือแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือในรูปให้เปล่าของรัฐบาลญี่ปุ่นเพื่อจัดตั้ง ศูนย์ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเกษตรในเขตชลประทาน
12	8 สิงหาคม 2520	การปรับปรุงอัตราค่าน้ำประปาของการประปานครหลวงและขอให้จัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อชดเชยการขึ้นอัตราค่าน้ำประปา
13	10 สิงหาคม 2520	ขออนุมัติเงินสูบน้ำช่วยเหลือชาวนาชาวสวน
14	10 สิงหาคม 2520	การปรับปรุงอัตราค่าน้ำประปาของการประปานครหลวง และขอให้จัดสรรเงินอุดหนุน เพื่อชดเชยการขึ้นอัตราค่าน้ำประปา
15	17 สิงหาคม 2520	การเจรจากู้เงินสำหรับโครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนระยะที่ 2
16	31 สิงหาคม 2520	โครงการพัฒนาชนบทแบบผสมผสานบริเวณโครงการชลประทานน้ำอูน ของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
17	14 กันยายน 2520	โครงการค้นคว้าทดลองการใช้น้ำชลประทานของพืช ของกรมชลประทาน
18	28 กันยายน 2520	การดำเนินงานโครงการพัฒนาชนบทลุ่มแม่น้ำแม่กลอง
19	19 ตุลาคม 2520	การจัดสรรที่ดินเพื่ออพยพราษฎรออกจากเขตน้ำท่วม เนื่องจากการก่อสร้างโครงการ
20	22 พฤศจิกายน 2520	ผลงานและข้อเสนอของคณะกรรมการแก้ไขสภาวะความแห้งแล้ง
21	29 พฤศจิกายน 2520	การจัดหาแหล่งน้ำกินน้ำใช้ให้แก่ราษฎร
22	7 ธันวาคม 2520	ขออนุมัติหลักการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการช่วยเหลือราษฎรขาดแคลนน้ำบริโภคและใช้สอยในฤดูแล้ง
23	20 ธันวาคม 2520	การดำเนินงานให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ
24	27 ธันวาคม 2520	มาตรการแก้ไขสภาวะความแห้งแล้ง
25	10 มกราคม 2521	ขอให้ยกฐานะกองประปาภูมิภาคเป็นรัฐวิสาหกิจ
26	17 มกราคม 2521	ร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ประกาศกำหนดให้การก่อสร้างการชลประทานโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยป่าแดงเป็นการชลประทานที่เร่งด่วน

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
27	24 มกราคม 2521	ประกาศกำหนดให้การก่อสร้างการชลประทานโครงการอ่างเก็บน้ำมาบประชันเป็นการชลประทานที่เร่งด่วน
28	18 เมษายน 2521	การกำหนดแนวนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในการสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ
29	18 เมษายน 2521	การสงเคราะห์เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ปี 2518/2519
30	9 พฤษภาคม 2521	การพิจารณาปรับปรุงการประปาภูมิภาคโดยให้รวมงานประปาภูมิภาค
31	11 กรกฎาคม 2521	ขออนุมัติในหลักการเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าชดเชยที่ดินให้แก่ราษฎรที่อยู่ในเขตโครงการก่อสร้างไฟฟ้าพลังน้ำปัตตานี
32	15 สิงหาคม 2521	การช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ
33	26 กันยายน 2521	โครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะที่ 2
34	3 ตุลาคม 2521	ความช่วยเหลือจากธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) โครงการชลประทานกิ๊ด
35	3 ตุลาคม 2521	การช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ
36	17 ตุลาคม 2521	โครงการปรับปรุงกิจการประปาตามแผนหลักระยะแรกช่วงที่สอง
37	31 ตุลาคม 2521	แผนฟื้นฟูอาชีพหลังภาวะน้ำท่วม ปี 2521/2522
38	14 พฤศจิกายน 2521	แนวทางการเร่งรัดโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
39	21 พฤศจิกายน 2521	กำหนดอัตราราคาค่าน้ำประปาสำหรับระบบประปาอิสระ
40	2 มกราคม 2522	ร่างพระราชบัญญัติแหล่งน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ....
41	23 มกราคม 2522	กรมชลประทานขออนุมัติซื้อเครื่องสูบน้ำ
42	30 มกราคม 2522	ค่าภาษีเครื่องจักรเครื่องมือ โครงการชลประทานขนาดเล็ก
43	13 กุมภาพันธ์ 2522	กำหนดการก่อสร้างคันกั้นน้ำเค็มโครงการแม่กลองใหญ่ในท้องที่ตำบลกระดังงา ตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที และตำบลท่าคา อำเภออัมพวาจังหวัดสมุทรสงครามเป็นการชลประทานที่เร่งด่วน
44	27 กุมภาพันธ์ 2522	แผนการปลูกพืชฤดูแล้งปี 2522
45	6 มีนาคม 2522	โครงการพัฒนาน้ำใต้ดิน จังหวัดสุโขทัย
46	3 เมษายน 2522	โครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะที่ 2
47	17 เมษายน 2522	มาตรการการอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบ เพื่อการประปานครหลวง
48	17 เมษายน 2522	นโยบายและแผนการแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากอุตสาหกรรมเครื่องดื่มที่มีอัลกอฮอล์ และอัลกอฮอล์บริสุทธิ์
49	1 พฤษภาคม 2522	ขอระงับการสร้างเขื่อนปิดห้วยแม่ละมุ่น
50	3 กรกฎาคม 2522	ผลการประชุมวางแผนโครงการจัดให้มีน้ำสะอาดในชนบททั่วราชอาณาจักรครั้งที่ 3
51	3 กรกฎาคม 2522	ขอความเห็นชอบในการใช้เงินเพื่อสำรวจเพิ่มเติมและออกแบบโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนหลังสวนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
52	17 กรกฎาคม 2522	การดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้สำเร็จตามนโยบายของรัฐบาล (โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า)
53	18 กันยายน 2522	โครงการแม่กืมหลวง ของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ
54	25 กันยายน 2522	ขออนุมัติทำสัญญาผูกพันข้ามปีงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2523-2524 เพื่อก่อสร้างระบบ ส่งน้ำโครงการอ่างเก็บน้ำเชียงไกร อ.โนนไทยจ.นครราชสีมา
55	9 ตุลาคม 2522	โครงการพัฒนาน้ำใต้ดิน จังหวัดสุโขทัย
56	22 ตุลาคม 2522	โครงการพัฒนาเกษตรชลประทาน โครงการแม่กลอง ระยะที่ 2 และโครงการปัตตานี
57	13 พฤศจิกายน 2522	การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ
58	25 ธันวาคม 2522	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมพัฒนาที่ดิน
59	22 มกราคม 2523	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้กรมชลประทานยืมเพิ่มเติม เพื่อดำเนินการตามโครงการพัฒนาน้ำใต้ดิน จังหวัดสุโขทัย
60	26 กุมภาพันธ์ 2523	โครงการพัฒนาน้ำใต้ดิน
61	20 มีนาคม 2523	ขอเงินช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภาวะฝนแล้ง
62	14 เมษายน 2523	การแก้ไขปัญหาน้ำขาดแคลนในปี 2523
63	13 พฤษภาคม 2523	การดำเนินงานตามแผนโครงการจัดสรรน้ำประปาเพื่ออุตสาหกรรม
64	10 มิถุนายน 2523	ขออนุมัติเปิดการก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำบ้านทุ่งขามในปีงบประมาณ 2523
65	10 มิถุนายน 2523	ความเสียหายอันเกิดจากน้ำเค็มบ่อเกลือในจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดร้อยเอ็ด
66	17 มิถุนายน 2523	กำหนดการก่อสร้างการชลประทานโครงการพิษณุโลก เฉพาะในท้องที่จังหวัดพิจิตร เป็นการชลประทานที่เร่งด่วน
67	17 มิถุนายน 2523	การแก้ไขปัญหาน้ำเค็มจากบ่อเกลือในจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด
68	22 กรกฎาคม 2523	ขออนุมัติก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยโป่งจ้อ

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
69	26 สิงหาคม 2523	โครงการก่อสร้างเขื่อนเขาแหลม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
70	26 สิงหาคม 2523	กระทู้ถามที่ 112 (เรื่องเขื่อนจุฬาภรณ์)
71	2 กันยายน 2523	รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการวางแผนและเร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำ
72	9 กันยายน 2523	การบูรณะแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่
73	30 กันยายน 2523	การจัดสรรน้ำจากอ่างเก็บน้ำต่างๆ
74	4 พฤศจิกายน 2523	การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย
75	18 พฤศจิกายน 2523	ขออนุมัติเปิดงานก่อสร้างโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองสังข์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ในปีงบประมาณ 2524
76	16 ธันวาคม 2523	โครงการผันน้ำ จังหวัดเลย
77	6 มกราคม 2524	สินเชื่อผู้ขายสำหรับโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนเขาแหลม
78	6 มกราคม 2524	โครงการสูบน้ำในเนื้อที่เกษตรโครงการผามอง ระยะที่ 1
79	20 มกราคม 2524	การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาลุ่มน้ำแม่แจ่มตามความช่วยเหลือของ USAID
80	3 กุมภาพันธ์ 2524	นโยบายและมาตรการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
81	10 กุมภาพันธ์ 2524	การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย
82	3 มีนาคม 2524	โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองสังข์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
83	17 มีนาคม 2524	ผลการประชุมการประสานงานและเร่งรัดการพัฒนาแหล่งน้ำ
84	21 เมษายน 2524	กรมชลประทานสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยตะเคียน อำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี
85	28 เมษายน 2524	โครงการพัฒนาเกษตรชลประทานแม่กลองฝั่งซ้าย-มาลัยแมน ส่วนที่ 1
86	30 เมษายน 2524	โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กที่หมู่บ้านสันติและหมู่บ้านคอกช้าง จังหวัดปัตตานี
87	19 พฤษภาคม 2524	ความช่วยเหลือของประชาคมยุโรปต่อโครงการพัฒนาชนบทของไทยประจำปีงบประมาณ 2523 โครงการสูบน้ำในเนื้อที่เกษตรโครงการผามองระยะที่ 1 โครงการห้วยโมง
88	2 มิถุนายน 2524	โครงการพัฒนาเกษตรชลประทานแม่กลองฝั่งซ้าย-มาลัยแมนส่วนที่ 1
89	2 มิถุนายน 2524	ขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำทรงตามโครงการพระราชดำริอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี
90	7 กรกฎาคม 2524	เงินกู้สินเชื่อผู้ซื้อสำหรับโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเขื่อนเขาแหลม
91	6 สิงหาคม 2524	รายงานของคณะกรรมาธิการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมพิจารณาสอบสวนและศึกษาปัญหาน้ำเน่าในแม่น้ำแม่กลอง
92	25 สิงหาคม 2524	กรมชลประทาน (โดยสำนักงานชลประทานที่4) ขออนุญาตใช้พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ท้องที่จังหวัดอุดรธานี
93	15 กันยายน 2524	เงินกู้กองทุนโอเปคเพื่อโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนเชี่ยวหลาน
94	22 กันยายน 2524	สำนักงานพลังงานแห่งชาติ ขอเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อพัฒนาโครงการ ไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนห้วยแม่ผง ท้องที่จังหวัดพะเยา

<u>หมายเหตุ</u>

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

กฎหมาย

1. พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520
2. พระราชบัญญัติการประปาภูมิภาค พ.ศ. 2522
3. พระราชบัญญัติการประปานครหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522
4. พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523

ประกาศ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

เรื่องกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่ต้องมีรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2524

เอกสารอ้างอิง นโยบายการเกษตร

1. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. ***รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.***

2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2519. ***แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524).*** สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.

มติคณะรัฐมนตรี นโยบายการเกษตร

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	3 พฤศจิกายน 2519	ขอให้มีบัญชานำร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแก้ไขพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 เข้าระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรี ในคราวต่อไป
3	10 พฤศจิกายน 2519	แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 - 2524
4	10 พฤศจิกายน 2519	ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
5	10 พฤศจิกายน 2519	โครงการรักษาเสถียรภาพราคายางธรรมชาติ
6	10 พฤศจิกายน 2519	การกู้เงินจากรัฐบาลสหราชอาณาจักรสำหรับโครงการพัฒนาน้ำใต้ดินที่จังหวัดสุโขทัย
7	17 พฤศจิกายน 2519	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
8	17 พฤศจิกายน 2519	การผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทราย ปี 2519 - 2520
9	17 พฤศจิกายน 2519	การแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517
10	24 พฤศจิกายน 2519	ขออนุมัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้ลงนามในสนธิสัญญาโครงการรักษาเสถียรภาพราคายาง
11	24 พฤศจิกายน 2519	การยกเว้นภาษีการค้าสำหรับน้ำตาลทรายดิบที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร
12	1 ธันวาคม 2519	แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520-2524
13	8 ธันวาคม 2519	เงินกู้ธนาคารโลกและบรรษัทพัฒนาการแห่งเครือจักรภพเพื่อโครงการเร่งรัดการสงเคราะห์การทำสวนยาง
14	8 ธันวาคม 2519	นโยบายข้าว
15	8 ธันวาคม 2519	นโยบายของประเทศไทยต่อศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
16	15 ธันวาคม 2519	การผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทราย ปี 2519-2520
17	15 ธันวาคม 2519	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
18	23 ธันวาคม 2519	เงินกู้ธนาคารโลกและบรรษัทพัฒนาการแห่งเครือจักรภพเพื่อโครงการเร่งรัดการสงเคราะห์การทำสวนยาง
19	23 ธันวาคม 2519	การผลิตและการจำหน่ายน้ำตาลทรายปี 2519-2520
20	23 ธันวาคม 2519	การจัดตั้งกองทุนระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม
21	23 ธันวาคม 2519	ขอความเห็นชอบในการยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
22	9 กุมภาพันธ์ 2520	ขออนุมัติซื้อปุ๋ยจำหน่ายแก่เกษตรกร
23	17 มีนาคม 2520	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
24	17 มีนาคม 2520	ขออนุมัติเปลี่ยนแปลงโครงการพัฒนาการประมง
25	23 มีนาคม 2520	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
26	20 เมษายน 2520	การซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกร
27	20 เมษายน 2520	การรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อชำระหนี้ค่าปุ๋ย
28	27 เมษายน 2520	เงินงบประมาณสำหรับงานสูบน้ำช่วยเหลือชาวนาชาวสวน
29	27 เมษายน 2520	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กับโครงการสินเชื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
30	27 เมษายน 2520	คณะกรรมการประสานงานกับองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ
31	4 พฤษภาคม 2520	โครงการพัฒนาเกษตรชลประทานลุ่มน้ำเจ้าพระยา ตอนบน ระยะที่ 2 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
32	4 พฤษภาคม 2520	การจัดตั้งหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ จังหวัดเพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์
33	18 พฤษภาคม 2520	ผู้แทนองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย
34	18 พฤษภาคม 2520	การออกพันธบัตรการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม งวดที่ 1

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
35	18 พฤษภาคม 2520	กรมส่งเสริมสหกรณ์ขอเงินทุนหมุนเวียน กองทุนจัดที่ดินช่วยเหลือชาวนา ชาวไร่ เพื่ออพยพราษฎรตำบลดงเจน เข้าทำกินในที่ดินนิคมสหกรณ์เชียงคำ จังหวัดเชียงราย
36	15 มิถุนายน 2520	ขอเงินทุนเพิ่มเติมเพื่อเร่งรัดงานสหกรณ์ในปี 2520
37	22 มิถุนายน 2520	องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรขอยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อก่อสร้างไซโล
38	13 กรกฎาคม 2520	ขอความเห็นชอบในการกู้ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อซื้อปุ๋ยนาตามโครงการอุดหนุนราคาปุ๋ยให้แก่เกษตรกร สำหรับฤดูการปลูกข้าวปี 2520
39	13 กรกฎาคม 2520	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เพื่อเร่งรัดงานสหกรณ์ในปี 2520
40	13 กรกฎาคม 2520	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
41	13 กรกฎาคม 2520	ขอความเห็นชอบในการยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และขออนุมัติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรนำไปซื้อข้าวนาปรัง
42	10 สิงหาคม 2520	การดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตป่าสงวนที่เสื่อมสภาพ
43	24 มกราคม 2521	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
44	8 กุมภาพันธ์ 2521	ปัญหาดินเสื่อมคุณภาพจากการปลูกมันสำปะหลัง
45	14 กุมภาพันธ์ 2521	ผลการประชุมหารือ เรื่อง การลงทุนร่วมกันทางการประมงกับบังคลาเทศ
46	21 กุมภาพันธ์ 2521	การบริจาคให้แก่โครงการอาหารโลก
47	28 กุมภาพันธ์ 2521	ขอความเห็นชอบและขออนุมัติเป็นหลักการในการกู้ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
48	7 มีนาคม 2521	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้สหกรณ์ใช้เป็นทุนหมุนเวียนรวบรวมข้าวและผลิตผลอื่น
49	21 มีนาคม 2521	ความร่วมมือทางการประมงกับบังกลาเทศ
50	28 มีนาคม 2521	ความร่วมมือทางการประมงระหว่างไทย - บังกลาเทศ
51	4 เมษายน 2521	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมส่งเสริมสหกรณ์
52	18 เมษายน 2521	การสงเคราะห์เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ปี 2518/2519
53	25 เมษายน 2521	ปุ๋ยเคมี
54	25 เมษายน 2521	การจัดหาปุ๋ยนาปี 2521/2522 ให้แก่เกษตรกร
55	30 พฤษภาคม 2521	ความร่วมมือทางการประมงระหว่างไทย-บังกลาเทศ
56	6 มิถุนายน 2521	นโยบายโรงสีข้าว
57	6 มิถุนายน 2521	การจัดหาปุ๋ยนาปี 2521/2522
58	11 กรกฎาคม 2521	การจัดหาปุ๋ยนาปี 2521/2522
59	11 กรกฎาคม 2521	นโยบายอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง
60	18 กรกฎาคม 2521	โครงการแก้ไขส่งเสริมการค้าเนื้อสุกร และช่วยเหลือผู้เลี้ยงสุกรของสมาคมผู้ชำแหละเนื้อสัตว์
61	18 กรกฎาคม 2521	การดำเนินการโครงการพัฒนาไม้ผลและไม้ยืนต้นและขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตามโครงการ
62	18 กรกฎาคม 2521	ภาวะข้าวแพงและความขาดแคลนข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
63	25 กรกฎาคม 2521	โครงการพัฒนาการเกษตรชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะที่ 2 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
64	8 สิงหาคม 2521	ความร่วมมือด้านการเกษตรระหว่างไทย - สิงคโปร์
65	15 สิงหาคม 2521	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
66	24 ตุลาคม 2521	โครงการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในประเทศไทย
67	31 ตุลาคม 2521	แผนฟื้นฟูอาชีพหลังภาวะน้ำท่วม ปี 2521/2522
68	14 พฤศจิกายน 2521	โครงการพัฒนาน้ำใต้ดินจังหวัดสุโขทัย
69	21 พฤศจิกายน 2521	โครงการเร่งรัดการผลิตน้ำนม
70	21 พฤศจิกายน 2521	ร่างพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติคันและคูน้ำ พ.ศ. 2505
71	12 ธันวาคม 2521	โครงการพัฒนาน้ำใต้ดิน จังหวัดสุโขทัย
72	12 ธันวาคม 2521	ปัญหาอ้อยและน้ำตาลในฤดูการผลิต พ.ศ. 2521/2522
73	9 มกราคม 2522	ปุ๋ยช่วยเหลือจากประเทศญี่ปุ่น
74	30 มกราคม 2522	ค่าภาษีเครื่องจักรเครื่องมือ โครงการชลประทานขนาดเล็ก
75	13 กุมภาพันธ์ 2522	การรับซื้อข้าวเปลือกของกองทุนอาหารสัตว์

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
76	13 กุมภาพันธ์ 2522	ขออนุมัติให้เรือสำรวจประมง 2 ของกรมประมงไปทำการสำรวจร่วมทางการประมงกับสาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ
77	13 กุมภาพันธ์ 2522	ขออนุมัติตัดจ่ายค่าบริการในการจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชให้เกษตรกรจากเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
78	20 กุมภาพันธ์ 2522	พระราชกฤษฎีกายกเลิกกำหนดท้องที่ยกเว้นการเก็บเงินอากรตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 พ.ศ. 2491 และยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 241 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 พ.ศ. ....
79	20 กุมภาพันธ์ 2522	ผลการดำเนินงานพยุงราคาข้าวเปลือกปี 2521/2522
80	27 กุมภาพันธ์ 2522	แผนการปลูกพืชฤดูแล้งปี 2522
81	6 มีนาคม 2522	การแก้ปัญหาสุกร
82	6 มีนาคม 2522	โครงการพัฒนาน้ำใต้ดิน จังหวัดสุโขทัย
83	6 มีนาคม 2522	ผลการดำเนินงานพยุงราคาข้าวเปลือกปี 2521/2522
84	13 มีนาคม 2522	แก้ไขปัญหาสุกร (ทบทวนมติเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2522)
85	13 มีนาคม 2522	ผลการดำเนินงานพยุงราคาข้าวเปลือก ปี 2521/2522
86	13 มีนาคม 2522	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ยืม เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสิ่งของนำเข้า ตามโครงการความช่วยเหลือแบบให้เปล่าในรูปโภคภัณฑ์จากรัฐบาลญี่ปุ่น
87	20 มีนาคม 2522	การกำหนดราคาผลิตผลเกษตรกรรมที่สำคัญ
88	20 มีนาคม 2522	ผลการดำเนินงานพยุงราคาข้าวเปลือกปี 2521/2522
89	1 พฤษภาคม 2522	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร สำหรับโครงการอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลตามพระราชประสงค์
90	1 พฤษภาคม 2522	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมวิชาการเกษตร
91	1 พฤษภาคม 2522	ร่างกฎกระทรวง ฉบับที่... (พ.ศ. ....) ว่าด้วยการขออาชญาบัตรออกตามความในพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490
92	5 มิถุนายน 2522	การพยุงข้าวเปลือกนาปรังปี 2522
93	19 มิถุนายน 2522	การจำหน่ายปุ๋ยนาให้แก่เกษตรกร
94	26 มิถุนายน 2522	โครงการเร่งรัดพิเศษเกี่ยวกับการปลูกยางพันธุ์ดี ในที่ดินขององค์การสวนยาง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
95	3 กรกฎาคม 2522	การประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยการปฏิรูปการเกษตรและพัฒนาชนบท
96	3 กรกฎาคม 2522	อนุมัติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเพื่อดำเนินการตามแผนการจำหน่ายปุ๋ยอ้อยปี 2522
97	3 กรกฎาคม 2522	โครงการพัฒนาน้ำใต้ดิน จังหวัดสุโขทัย
98	17 กรกฎาคม 2522	โครงการพัฒนาการเกษตรภาคเหนือ
99	31 กรกฎาคม 2522	การจำหน่ายปุ๋ยนาให้แก่เกษตรกร
100	7 สิงหาคม 2522	ขออนุมัติยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
101	14 สิงหาคม 2522	การแก้ปัญหาสุกรชำแหละขาดแคลนและมีราคาสูง
102	14 สิงหาคม 2522	การแก้ไขปัญหาสุกรมีชีวิตราคาตกต่ำ
103	21 สิงหาคม 2522	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมประมงเพื่อดำเนินการตามโครงการเร่งเพิ่มผลผลิตลูกกุ้งก้ามกราม
104	28 สิงหาคม 2522	โครงการออกหนังสืออนุญาตให้มีสิทธิทำกินชั่วคราว (ส.ท.ก.)
105	4 กันยายน 2522	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้คณะกรรมการสำรองข้าวกระทรวงพาณิชย์ยืมตามโครงการสำรองข้าว
106	11 กันยายน 2522	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เพื่อรวบรวมข้าวโพดส่งไปจำหน่ายต่างประเทศประจำปี 2522
107	25 กันยายน 2522	ขออนุมัติจัดซื้อปุ๋ยสำรอง
108	9 ตุลาคม 2522	แผนพยุงราคาข้าวเปลือกสำหรับฤดูการผลิตข้าวนาปี 2522/2523
109	9 ตุลาคม 2522	โครงการพัฒนาน้ำใต้ดิน จังหวัดสุโขทัย
110	13 พฤศจิกายน 2522	การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ
111	13 พฤศจิกายน 2522	ขออนุมัติยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
112	13 พฤศจิกายน 2522	ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ....
113	27 พฤศจิกายน 2522	ขออนุมัติเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
114	4 ธันวาคม 2522	ร่างพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
115	18 ธันวาคม 2522	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างคลังสินค้าเก็บปุ๋ยสำรอง
116	25 ธันวาคม 2522	การก่อสร้างประตูน้ำเพื่อการชลประทาน
117	8 มกราคม 2523	ปุ๋ยช่วยเหลือจากประเทศญี่ปุ่น
118	8 มกราคม 2523	ขออนุมัติจัดซื้อปุ๋ย
119	16 มกราคม 2523	โครงการพัฒนาน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร
120	16 มกราคม 2523	ผลการปฏิบัติงานการพยุงราคาข้าวเปลือกตามนโยบายของรัฐบาล
121	22 มกราคม 2523	การพยุงราคาข้าวเปลือกตามนโยบายของรัฐบาล
122	22 มกราคม 2523	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้กรมชลประทานยืมเพิ่มเติม เพื่อดำเนินการตามโครงการพัฒนาน้ำใต้ดิน จังหวัดสุโขทัย
123	22 มกราคม 2523	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้แก่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
124	29 มกราคม 2523	ขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตามมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับโครงการพยุงราคาข้าวโพดประจำปี 2522/2523 ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
125	29 มกราคม 2523	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรซื้อรถบรรทุกน้ำตามโครงการปลูกพืชฤดูแล้งปี 2522/2523
126	5 กุมภาพันธ์ 2523	การพยุงราคาข้าวเปลือกตามนโยบายของรัฐบาล
127	26 กุมภาพันธ์ 2523	การพยุงราคาข้าวเปลือกตามนโยบายของรัฐบาล
128	26 กุมภาพันธ์ 2523	ขอยกเลิกหนี้สินบางประเภทแก่เกษตรกร
129	26 กุมภาพันธ์ 2523	อุตสาหกรรมประมงขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลด่วน
130	26 กุมภาพันธ์ 2523	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. ....
131	25 มีนาคม 2523	การแก้ไขปัญหาน้ำขาดแคลนในปี 2523
132	13 เมษายน 2523	การจัดซื้อปุ๋ยนา
133	20 เมษายน 2523	ข้อเสนอเกี่ยวกับปัญหาเรื่องปุ๋ยของตัวแทนเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา
134	6 พฤษภาคม 2523	การกำหนดพื้นที่ให้เป็นเขตทำเกษตรกรรม
135	10 มิถุนายน 2523	การช่วยเหลือเกี่ยวกับหนี้สินของเกษตรกร
136	10 มิถุนายน 2523	ขออนุมัติจัดซื้อปุ๋ยนา
137	8 กรกฎาคม 2523	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. ....
138	5 สิงหาคม 2523	การขายพันธุ์ข้าวเปลือกเพื่อส่งไปช่วยเหลือประชาชนในกัมพูชา
139	2 กันยายน 2523	โครงการวิจัยการเกษตรแห่งชาติ
140	30 กันยายน 2523	การจัดสรรน้ำจากอ่างเก็บน้ำต่างๆ
141	30 กันยายน 2523	ปัญหาการร่วมทุนทางการประมงระหว่างไทยกับบังกลาเทศ
142	6 มกราคม 2524	ผลการประกวดราคาซื้อปุ๋ยนา จำนวน 100,000 ตัน
143	6 มกราคม 2524	การคุ้มครองพื้นที่ถือครองทำการเกษตร
144	13 มกราคม 2524	การเก็บภาษีการค้าสำหรับการขายน้ำตาลที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร
145	20 มกราคม 2524	ขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการเสียภาษีการค้าสำหรับการขายน้ำตาลส่งออกนอกราชอาณาจักร
146	20 มกราคม 2524	การเปลี่ยนพันธุ์ข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคอื่นๆ
147	20 มกราคม 2524	เงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการประมูลซื้อข้าวสาร 4.5 ล้านกระสอบ
148	27 มกราคม 2524	การตั้งโรงงานแปรรูปไม้ด้วยเครื่องจักร เพื่อทำการแปรรูปไม้ยางพาราโดยเฉพาะ
149	27 มกราคม 2524	คณะกรรมการกลางช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ (ก.ช.น.)
150	3 กุมภาพันธ์ 2524	ขอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประมง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
151	3 กุมภาพันธ์ 2524	การคุ้มครองพื้นที่ถือครองทำการเกษตร
152	3 กุมภาพันธ์ 2524	นโยบายและมาตรการการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
153	10 กุมภาพันธ์ 2524	การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยเพิ่มเติม
154	10 กุมภาพันธ์ 2524	เงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการประมูลซื้อข้าวสาร
155	17 กุมภาพันธ์ 2524	ความช่วยเหลือของประชาคมยุโรปต่อโครงการพัฒนาชนบทของไทยประจำปี 2523 โครงการฝึกอบรมการจัดการสหกรณ์การเกษตร
156	17 กุมภาพันธ์ 2524	ร่างพระราชบัญญัติห้ามการขายฝากที่ดินเกษตรกรรม พ.ศ. .....
157	24 กุมภาพันธ์ 2524	การร่วมทุนกับบริษัทค้าผลไม้และสัตว์น้ำ

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
158	24 กุมภาพันธ์ 2524	งบประมาณช่วยเหลือเกษตรกรชาวนาชาวไร่ในการอพยพครอบครัวไปเข้าทำกินในนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดนราธิวาส
159	3 มีนาคม 2524	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำเข้าและจำหน่ายปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น
160	17 มีนาคม 2524	แผนแม่บทโครงการพัฒนาดินเค็มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
161	24 มีนาคม 2524	ข้าวเปลือกในจังหวัดภาคใต้
162	24 มีนาคม 2524	การช่วยรับซื้อผลิตผลกาแฟจากเกษตรกร
163	24 มีนาคม 2524	โครงการสร้างสวนยางพันธุ์ดีในภาคตะวันออก
164	24 มีนาคม 2524	การปรับปรุงหนองบึงเพื่อเพิ่มผลผลิตอาหารสัตว์น้ำจืด
165	24 มีนาคม 2524	การควบคุมการนำเข้ามันฝรั่ง
166	24 มีนาคม 2524	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กับโครงการเปลี่ยนพันธุ์ข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้และภาคอื่นๆ ปี 2524/25
167	24 มีนาคม 2524	โครงการส่งเสริมการทำนาหว่านน้ำตมแผนใหม่ปี 2524
168	28 เมษายน 2524	ขออนุมัติให้ข้าราชการและพนักงานใหม่ในหน่วยงานของรัฐเข้าร่วมสัมมนาเรื่อง "การเร่งรัดการผลิตและพัฒนายางของประเทศไทยครั้งที่ 2"
169	12 พฤษภาคม 2524	การสมัครเข้าเป็นภาคีข้อตกลงกาแฟระหว่างประเทศ (033)
170	12 พฤษภาคม 2524	การแก้ไขอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
171	12 พฤษภาคม 2524	การตั้งโรงงานแปรรูปไม้ด้วยเครื่องจักรกลเพื่อทำการแปรรูปไม้ยางพาราโดยเฉพาะ
172	12 พฤษภาคม 2524	การชดเชยค่าน้ำตาลทรายดิบที่โรงงานขายให้แก่องค์การคลังสินค้า
173	12 พฤษภาคม 25\24	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมพัฒนาที่ดิน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริการปรับปรุงดินเปรี้ยว
174	2 มิถุนายน 2524	การขายพันธุ์ข้าวเปลือกเพื่อส่งไปช่วยเหลือประชาชนกัมพูชา
175	9 มิถุนายน 2524	ตลาดการค้ามันสำปะหลัง
176	16 มิถุนายน 2524	การเร่งรัดการผลิตผลการเกษตร
177	23 มิถุนายน 2524	การตั้งงบประมาณรายจ่ายสำหรับศูนย์เฉพาะกิจป้องกันปราบปรามการบุกรุกทำลายป่าไม้ทางสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
178	23 มิถุนายน 2524	ข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการอุตสาหกรรมเรื่องการพิจารณาปัญหาน้ำตาลทรายขาว
179	7 กรกฎาคม 2524	การเบิกค่าใช้จ่ายในการประชุมรัฐมนตรีเกษตรอาเซียน ครั้งที่ 2
180	7 กรกฎาคม 2524	การจัดตั้งโรงงานน้ำตาลเพิ่มขึ้น
181	7 กรกฎาคม 2524	นโยบายการส่งออกสินค้าหลัก
182	14 กรกฎาคม 2524	การเจรจาเรื่องมันสำปะหลังและความร่วมมือทางด้านการเกษตรกับประชาคมยุโรป
183	28 กรกฎาคม 2524	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ ปี 2524/2525
184	6 สิงหาคม 2524	การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนด้านการเกษตร ครั้งที่ 3 และการประชุมรัฐมนตรีป่าไม้อาเซียน
185	6 สิงหาคม 2524	ขออนุมัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ลงนามในเอกสารร่างประกาศเขต
186	6 สิงหาคม 2524	เกษตรกรร้องเรียนข้าวเปลือกนาปรังขายไม่ได้
187	11 สิงหาคม 2524	การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการส่งออกน้ำตาลทรายดิบฤดูการผลิตปี 2522/23
188	18 สิงหาคม 2524	การแก้ปัญหาปลาเป็ดราคาตกต่ำทำให้ชาวประมงต้องขาดทุน
189	18 สิงหาคม 2524	การออกพันธบัตรการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมงวดที่ 3
190	1 กันยายน 2524	ความช่วยเหลือทางวิชาการจากธนาคารพัฒนาเอเชียสำหรับโครงการพัฒนาการศึกษาด้านเกษตรกรรม
191	1 กันยายน 2524	ขออนุมัติผูกพันงบประมาณค่าก่อสร้างศูนย์วางแผนพัฒนาการเกษตรของอาเซียน
192	1 กันยายน 2524	โครงการพัฒนาการเกษตรอาศัยน้ำฝนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
193	1 กันยายน 2524	นโยบายการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายในฤดูการผลิตปี 2524 - 2525 และการแก้ไขปรับปรุง
194	8 กันยายน 2524	ปัญหาไก่เนื้อล้นตลาดและราคาตกต่ำ
195	8 กันยายน 2524	โครงการพัฒนาการเกษตรอาศัยน้ำฝนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
196	15 กันยายน 2524	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2525 - 2529
197	15 กันยายน 2524	การกำหนดราคาข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2524/2525

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
198	22 กันยายน 2524	ขออนุมัติผูกพันสัญญางบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2525 เพื่อก่อสร้างสิ่งก่อสร้างของงานพัฒนาเลี้ยงกุ้งทะเลบริเวณอ่าวไทยตอนบนจังหวัดระยอง
199	22 กันยายน 2524	พันธุ์ข้าวช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัยปี 2523 ไม่ออกรวง

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

กฎหมาย

1. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521
3. พระราชบัญญัติเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. 2522
4. พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523
5. พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524

ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและพลังงาน

วันที่ 14 กรกฎาคม 2524 การกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่ต้องมีรายงาน เกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม